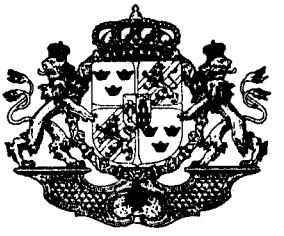
STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 51

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1941

Nr 7-Nr 12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

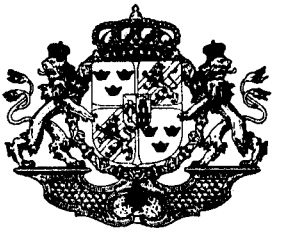
Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1941: 7-12.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19412

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 51

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1941

Nr 7-Nr 12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INNEHÅLL

Den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringens förmåner utökas 629

Konjunkturläget våren 1941 633

Kortare meddelanden

Åtgärder för tillvaratagande av bär, frukt och trädgårdsprodukter 636
Ökning av fiskkonsumtionen 637

Bostadsföreningar i Sverige vid årsskiftet 1939/1940 637
Revision av tjänsteförteckningen för allmänna civilförvaltningen 638

Periodiska översikter

Kollektivavtalen under andra kvartalet 1941 640
Befolkningsutvecklingen under första kvartalet 1941 642
Arbetskraften i industrin år 1939 . . 643
Levnadskostnaderna omkring 1 juli 1941 649
Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden under juni 1941 . . . 665
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juni 1941 667
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 670
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 673

Litteraturöversikt 687
Författningar rörande sociala frågor . 692

INDEX

Extension de l'assistance fournie par l'assurance-chômage subventionnée par l'Etat.
La conjoncture pendant le printemps de 1941.
Courtes notices.

Mesures pour l'utilisation des baies, fruits, produits maraîchers, etc.
Accroissement dans la consommation de poisson.
Les coopératives de logement en Suède au 1er janvier 1940.
Revision de la liste des fonctions civiles relative aux traitements des titulaires.

Aperçus périodiques

Les conventions collectives pendant le 2e trimestre 1941.
Mouvement de la population pendant le 1er trimestre 1941.
La main-d'œuvre de l'industrie en 1939.
Coût de la vie le 1er juillet 1941.

Marché du travail.

Le marché du travail pendant juin 1941.
Activité de la Commission du marché du travail en juin 1941.
Communications de la Commission du marché du travail.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Bibliographie.
Lois concernant les questions sociales.

Articles principaux du Bulletin.

Extension de l'assistance fournie par l'assurance-chômage subventionnée par l'Etat. En accordance avec une loi, entrée en vigueur le 1er juillet 1941, des mesures ont été prises pour élargir l'aide procurée par l'assurance contre le chômage. Ainsi, la subvention de l'Etat a été fortement augmentée, ce qui rend possible l'octroi d'un secours journalier plus élevé aux assurés. Outre ce secours journalier, d'autres formes d'assistance ont été créées, telles que des indemnités aux enfants et aux femmes des assurés pour lesquelles la participation de l'Etat a été fixée jusqu'à 75 %. Des changements dans certaines dispositions de détail touchant le droit aux secours rendent possible une application plus uniforme de ce droit et améliorent sensiblement l'efficacité de l'assurance. P. 629.

La conjoncture pendant le printemps de 1941. Selon le rapport de l'Institut de la conjoncture, dont le présent Bulletin rend compte, la situation économique est demeurée relativement stable pendant les six premiers mois de 1941. Des restrictions dans l'activité de certains groupes d'industries sont cependant survenues par suite de la pénurie de matières premières, par ex. dans l'industrie textile et certaine industrie chimico-technique, ou par suite des difficultés de l'exportation, par ex. pour les industries forestières et celle des allumettes, ou encore par le manque de demande sur le marché intérieur (industrie du bâtiment et du meuble). Les échanges commerciaux avec les pays d'Europe se sont bien maintenus mais ont été en grande régression avec les autres pays. Les tendances à une hausse des prix ont été contenues et le niveau de vie ne s'est encore abaissé que légèrement, ceci, grâce à l'existence de stocks importants pour la production et le commerce. Maintenant que ces stocks sont en partie épuisés, il est impossible de tirer des conclusions en ce qui concerne l'avenir. P. 633.

Les conventions collectives pendant le 2e trimestre 1941. Les négociations en cours relatives à l'industrie du bâtiment des maisons d'habitation et industries connexes, ainsi qu'à d'autres groupes professionnels ont abouti et des accords importants ont été conclus. Pour les industries du bâtiment proprement dites, les salaires ont été abaissés d'en moyenne 5 %. Dans les autres professions, les salaires restent inchangés abstraction faite des ajustements en rapport avec l'indice des prix et prévus par la convention principielle. Ceci s'applique notamment aux métiers graphiques et au personnel des tramways de Stockholm. Dans certains cas, de petites élévations de salaire ont été convenues, par ex. pour les industries forestières, la minoterie, la boulangerie, les employés communaux d'un certain nombre de villes et les ouvriers jardiniers. De quelques côtés, notamment à Luossavaara-Kirunavaara, des négociations ont été entreprises qui n'étaient pas encore terminées à la fin de juin. A cette date ont eu lieu aussi plusieurs dénonciations d'accords. P. 640.

L'indice du coût de la vie sur la base de 1935 était, au 1er juillet 1941, de même qu'au 1er avril précédent, 140. Il n'avait pas non plus varié entre ces deux dates quand on le calculait sur la base de l'ancienne série de juillet 1914; il était alors 219. Le poste de la nourriture montrait un léger fléchissement depuis le Ier avril, mais les postes du chauffage et de l'éclairage, de l'habillement et des »dépenses diverses» étaient en augmentation. Les frais d'habitation et les impôts n'avaient pas, cette fois, fait l'objet de nouveaux calculs. P. 649.

Le marché du travail pendant juin 1941. Les séries statistiques qui figurent le mouvement du marché du travail ne révèlent pas de changements importants pendant juin. Le nombre de travailleurs occupés dans l'industrie et branches d'activité connexes était sensiblement moins élevé à la fin de juin qu'à la fin de mai, ce qui dépendait toutefois des nombreux congés pris pendant la période de temps qui suit la Saint-Jean. Les données relatives à l'embauchage et au congédiement de la main-d'œuvre montrent qu'en juin aussi le nombre d'ouvriers nouvellement embauchés dépassait le nombre de ceux congédiés. Le nombre de demandes pour 100 places disponibles dans les offices de placement publics était de 154 en juin contre 160 en mai. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était au 1er juin de 10·5 % contre 13·1 % un mois plus tôt. Les demandes de secours de chômage s'élevaient à la fin de juin à 20 656, ce qui constitue une diminution pendant le mois de 4 200. P. 665.

Häftets huvudinnehåll.

Juli 1941.

Den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringens förmåner utökas. Genom lagstiftning, som trätt i kraft den 1 juli 1941, ha åtgärder vidtagits för att stärka arbetslöshetsförsäkringens möjligheter till effektiv hjälp. Statsbidraget har sålunda väsentligt förbättrats, vilket möjliggör utgivandet av högre daghjälp åt de försäkrade. Även nya försäkringsförmåner utöver daghjälpen ha tillskapats i form av barntillägg och hustrutillägg, och statsbidraget för dessa har satts så högt som till 75 procent. Genom ändring av vissa detaljbestämmelser i fråga om understödsrätten har ernåtts en betydande förbättring beträffande försäkringens verkningsgrad samt möjliggjorts ett jämnare utfall av reglerna rörande rätten till understöd. Sid. 629.

Konjunkturläget våren 1941. Enligt konjunkturinstitutets här refererade rapport har det ekonomiska läget under det senaste halvåret varit relativt stabilt. Inom vissa industrigrupper ha dock inskränkningar av driften förekommit på grund av råvaruknapphet, t. ex. för textilindustrin och viss kemisk-teknisk industri, eller exportsvårigheter, t. ex. för skogs- och tändsticksindustrierna, eller till följd av bristande efterfrågan från hemmamarknaden (t. ex. byggnadsämnes- och möbelindustrierna). Handelsomsättningen med de europeiska länderna har hållits väl uppe men har i övrigt gått starkt tillbaka. Prisstegringstendenserna ha dämpats och levnadsstandarden är alltjämt endast i mindre grad påverkad, det sistnämnda tack vare att betydande lager funnits inom produktion och handel. Då lagren nu delvis förbrukats, kunna några slutsatser för framtiden icke dragas. Sid. 633.

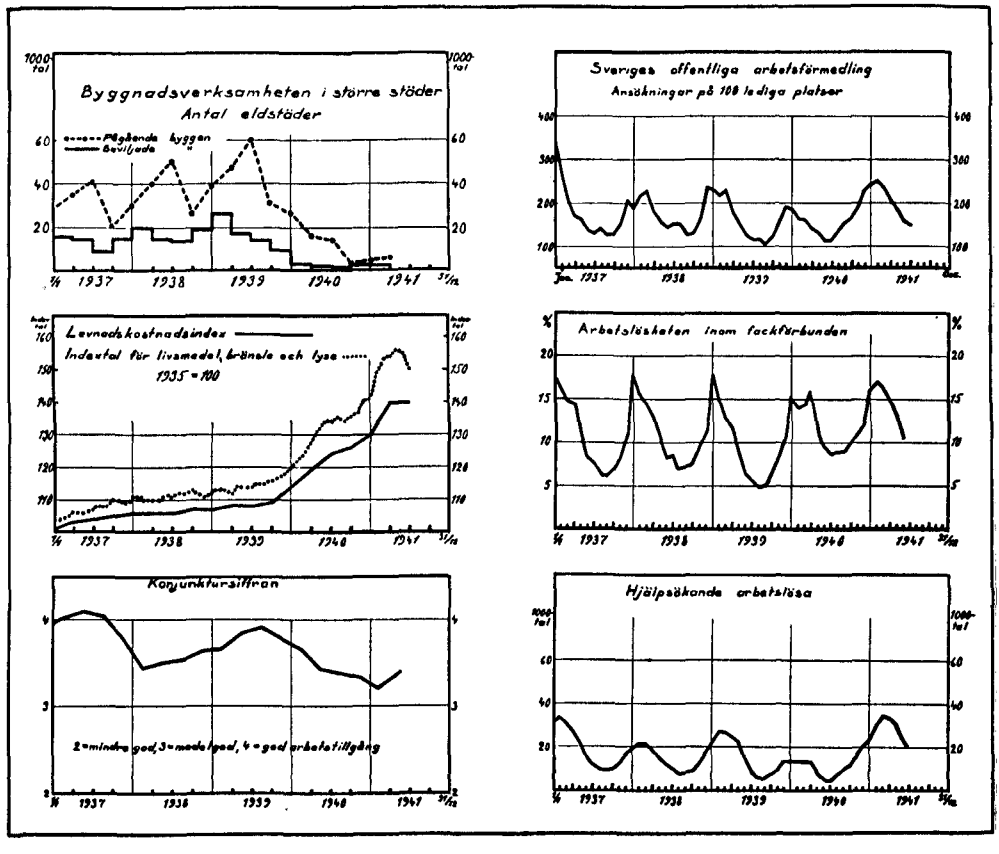
Kollektivavtalen under andra kvartalet 1941. De viktiga avtalsförhandlingarna rörande husbyggnadsfacken och därmed sammanhängande områden slutfördes och även i övrigt träffades viktiga uppgörelser. För de egentliga byggnadsfacken sänktes ackorden med i genomsnitt 5 %. På andra områden förblevo arbetslönerna oförändrade, frånsett indexregleringen enligt ramavtalet. Detta gäller bl. a. de grafiska yrkena och Stockholms spårvägar. I vissa fall företogos smärre justeringar uppåt, t. ex. i fråga om skogshanteringen, kvarnindustrin, bagerinäringen, kommunalarbetare i ett flertal städer och handelsträdgårdsyrket. Inom några områden, bl. a. för Luossavaara-Kirunavaara, påbörjades förhandlingar, som icke hade slutförts vid halvårsskiftet. Vid detta förekommo vidare en del avtalsuppsägningar. Sid. 640.

Levnadskostnadsindex med år 1935 som bas uppgick den 1 juli 1941 liksom vid föregående kvartalsskifte till 140. Även vid anknytning till den äldre serien med juli 1914 som bas var indextalet oförändrat eller 219. Livsmedelsposten visade någon nedgång sedan den 1 april, medan posterna bränsle och lyse, beklädnad och »övriga utgifter» hade stigit ytterligare. Bostadskostnader och skatter hade denna gång icke varit föremål för omräkning. Sid. 649.

Arbetsmarknaden under juni 1941. De statistiska serier, som belysa arbetsmarknadens utveckling, ge icke uttryck för några större förändringar under juni. Antalet i arbete varande personal inom industri och angränsande verksamhetsområde var avsevärt lägre i slutet av juni än i slutet av maj, vilket emellertid

berodde på de omfattande semesterledigheterna under tiden efter midsommar. Uppgifterna om anställanden och entlediganden av arbetskraft visa, att även under juni antalet nyanställda arbetare översteg antalet entledigade. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser vid de offentliga arbetsförmedlingarna utgjorde 154 i juni mot 160 i maj. Antalet arbetslösa inom fackförbunden var vid månadsskiftet maj/juni 10·5 % mot 13·1 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa var i slutet av juni 20 656, vilket innebär en minskning under månaden med 4 200. Sid. 665.

Socialstatistiska diagram.

Den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringens förmåner utökas.

Genom Kungl. förordningar, som utfärdats den 28 juni 1941 (nr 494, 495 och 496), ha vissa ändringar vidtagits beträffande lagstiftningen om de erkända arbetslöshetskassorna. Förordningarna bygga på Kungl. Maj:ts proposition den 2 maj 1941 (nr 214) med de ändringar och tillägg, som föranletts av riksdagens andra lagutskotts utlåtande den 17 juni 1941, nr 33. Då den ändrade lagstiftningen på ett för framtiden betydelsefullt sätt bidrager till att förbättra svensk socialförsäkring, skall nedan lämnas en redogörelse för densamma.

Förändringar i daghjälpsbidragen. Statsbidraget till de erkända kassorna utgår i form av dels förvaltningsbidrag, dels daghjälpsbidrag. Bidraget till förvaltningen har icke undergått någon förändring.

Daghjälpsbidraget utgick enligt den ursprungliga lagstiftningen efter två huvudprinciper. Den första principen innebar, att daghjälpsbidraget skulle vara större det år, då arbetslöshetskassa utbetalat understöd för många arbetslöshetsdagar per medlem, än det år, då understöd utbetalats för ett mindre antal dagar. Den andra principen innebar, att vid samma arbetslöshet daghjälpsbidraget i procent uttryckt var mindre för en klass med högre daghjälpsbelopp än för en klass med lågt sådant belopp. I en klass med 2 kronors daghjälp utgick, då understöd utbetalats för 2 dagar per medlem och år, daghjälpsbidraget med 9·6 % av understödssumman. Det år, då antalet understödda dagar uppgick till 21, utgjorde daghjälpsbidraget 75 % av understödsbeloppet. För en klass med 4 kronors daghjälp utgjorde daghjälpsbidraget ett år med 4 understödda dagar per medlem i klassen 4·7 %, medan det ett år med 21 understödda dagar per medlem uppgick till 52·4 % av den sammanlagda understödssumman. För klass med 6 kronors daghjälp utgjorde daghjälpsbidraget vid 6 understödda dagar per medlem 3·2 % och vid 21 dylika dagar 40 %. De procenttal, som här angivits för år med ett antal understödda dagar uppgående till 21, äro de högsta procenttal, som daghjälpsbidraget kunde uppnå i vederbörande klass. Med dessa procentsatser understöddes kassorna för sådana år, då antalet understödsdagar per medlem varierade mellan 21 och 26. För den del av den understödda arbetslöshet, som gick utöver den 26:e understödda dagen, utbetalades icke något statsbidrag, utan fingo kassorna av de försäkrades avgifter och ur upplagda fonder ensamma bestrida försäkringskostnaderna för den 27:e och övriga understödda dagar.

Det ansågs, att den första av ovanstående principer var riktig och borde bibehållas. Den andra principen däremot konstaterades vara en av de främsta anledningarna till att de arbetslöshetsförsäkrade tillförsäkrat sig i allmänhet

endast låga avgiftsbelopp. Den bidrar nämligen, som lätt inses, till att göra avgifterna för de högre daghjälpsbeloppen avsevärt mycket dyrare per understödskrona räknat än för de lägre. Så var exempelvis avgiften för 3 kronors daghjälpsbelopp i allmänhet 100 % högre än den som gällde för 2 kronors, medan 50 % bort vara det mera naturliga ur medlemmarnas synpunkt. Det ansågs vidare, att den försäkrade, som bodde på dyrare ort och som därför behövde ett högre daghjälpsbelopp än den, som bodde på billigare ort, näppeligen var i mindre behov av bidrag från staten än den senare. De företagna ändringarna av grunderna för daghjälpsbidraget gå i första rummet ut på att för samtliga daghjälpsbelopp skall tillämpas samma statsbidrag uttryckt i procent. Den procentskala, som beslutats, ansluter sig mycket nära till den som gällde för 2 kronors daghjälp i den ursprungliga lagstiftningen. Skillnaden består förnämligast däri, att den nya skalan icke ger något statsbidrag, förrän en understödd arbetslöshet av minst 3 dagar per medlem och år uppnåtts. Den andra betydelsefulla ändringen består däri att statsbidragsutgivandet utsträckts t. o. m. den 35:e understödda dagen. Det upphör sålunda icke såsom förut vid den 26:e understödda dagen. Denna ändring gör det möjligt för kassorna att infria sina i stadgarna inskrivna utfästelser om försäkringsförmåner utan att i samma utsträckning som förut riskera att vid en mera omfattande arbetslöshet få inskränka understödsutgivandet antingen genom nedsättning av daghjälpsbeloppet eller genom minskning av understödstiden. Då det visat sig, att det tager åtskillig tid innan beredskapsarbeten hinna sättas i gång, innebär denna lagändring givetvis ett rationellt utfyllande av en eljest i arbetslöshetsskyddssystemet lätt uppkommande lucka.

De nya statsbidragsgrunderna göra det möjligt att sänka normalavgiften per vecka för 4 kronors daghjälp i kassor med låg arbetslöshet från 63 till 44 öre, i kassor med medelsvår arbetslöshet från 83 till 48 öre samt för kassor med mera betydande arbetslöshet från 1 kr. 29 öre till 68 öre. För 5 kronors daghjälp kan normalavgiften sänkas från 87 till 55 öre i den första gruppen, från 1 kr. 17 öre till 60 öre i den andra kategorin av kassor och från 1 kr. 84 öre till 85 öre i den tredje kategorin. För 6 kronors daghjälp kan normalavgiften per vecka sänkas för en kassa med liten omfattning av arbetslösheten från 1 kr. 13 öre till 65 öre, för kassa med medelsvår arbetslöshet från 1 kr. 89 öre till 83 öre och för kassa med mera betydande arbetslöshet från 2 kr. 27 öre till 1 kr. 2 öre.

För arbetslöshetskassor med mycket obetydlig arbetslöshet innebära emellertid de nya daghjälpsgrunderna en mindre försämring, dock endast för daghjälpsbelopp, som ligga under 2 kr. 50 öre. För daghjälp, som ligger över 4 kronor, innebära de nya grunderna även för dessa kassor möjlighet till lägre avgifter. Vidare bör observeras, att i dessa kassor medlemmar med låga daghjälpsbelopp kompenseras genom nedan omnämnda barntillägg och hustrutillägg.

Det må anmärkas, att här ovan återgivna normalavgifter avse kassa med över 10 000 medlemmar, som har färdigbildad försäkringsfond. För andra kassor tillkommer ett tillägg till avgiften med hänsyn till fonduppbyggandet.

Barntillägg införes. Bestämmelse har givits om, att barntillägg skall införas såsom obligatorisk försäkringsförmån i den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen. Erkänd arbetslöshetskassa är sålunda skyldig att senast den 1 januari 1942 i sina stadgar införa anordningen med barntillägg.

Barntillägg utgår till medlem, som har barn eller adoptivbarn under 16 år, vilket är kyrkoskrivet hos honom eller beträffande vilket på av tillsynsmyndigheten föreskrivet sätt styrkes, att medlemmen fullgör honom åliggande underhållsskyldighet. Efter samma grunder skall barntillägg utgivas till gift medlem för andre makens barn före äktenskapet. I intet fall får dock barntillägg för ett och samma barn utgå till mera än en person. Äro två eller flera personer berättigade till barntillägg för samma barn, skall tillägget utgå till fadern, om han är en av de berättigade, samt eljest till modern.

Barntilläggets belopp uppgår till 60 öre per barn och dag. Någon begränsning vid stort barnantal förekommer icke. Dock måste alltid iakttagas, att samtliga förmåner från en kassa icke få överstiga 80 % av en normal dagsinkomst för medlemmens yrkeskategori.

För att icke införandet av barntillägg skall bliva betungande för medlemmarna, ha statsmakterna åtagit sig att utgiva statsbidrag med 75 % av kostnaderna för barntillägg. Härigenom kan den avgiftsökning, som åsamkas de försäkrade för barntilläggets införande, begränsas till i genomsnitt 2 öre per veckoavgift.

Hustrutillägg. För att ge försäkrad, som har hustru att försörja, större möjlighet än eljest att reda sig på förmånerna från kassan utan att behöva vända sig till arbetslöshetskommitté eller fattigvård har det lämnats kassorna möjlighet att utgiva hustrutillägg. Kassorna ha dock icke skyldighet att begagna sig av denna försäkringsförmån, men det är att förmoda, att flertalet av dem komma att göra det.

Hustrutillägg utgår till medlem för äkta maka eller för frånskild hustru, beträffande vilken styrkes, att medlemmen fullgör honom åliggande underhållsskyldighet. Hustrutillägg skall dock icke utgå, där makan eller den frånskilda hustrun har förvärvsarbete motsvarande tre dagar eller därutöver i veckan eller själv uppbär daghjälp från erkänd arbetslöshetskassa.

Hustrutillägget utgör 1 kr. per dag. — Jämväl för hustrutillägg ha statsmakterna funnit sig böra utgiva 75 % statsbidrag.

Barntillägg och hustrutillägg utgå endast för sådan dag, för vilken medlem är berättigad till daghjälp.

Arbetslöshetsförsäkringen blir effektiv. Genom de nya förmånerna, barntillägg och hustrutillägg, har arbetslöshetsförsäkringen kommit i främsta rummet, då det gäller att erbjuda familjevårdande anordningar. De nya förmånerna giva också betydande möjligheter att göra försäkringen effektiv. En medlem, som försäkrat sig för 4 kronors daghjälp och har hustru och 2 barn, kan för varje daghjälpsdag utbekomma sammanlagt 6 kr. 20 öre. Detta belopp torde göra det möjligt för honom att utan hjälp från annat håll eller möjligen

med hjälp av egna sparade medel försörja sin familj under de 120 dagar, för vilka daghjälp i allmänhet utgår från arbetslöshetskassa under ett arbetslöshetsfall. Det bör omnämnas, att trots det att daghjälpsgrunderna förbättrats och statsbidraget till barntillägg och hustrutillägg utgår med 75 % av kostnaderna, komma alltjämt kassornas medlemmar att svara för en betydande del av kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen. Det kan nämligen beräknas, att de komma att betala ungefär 45 % av kostnaderna, medan staten kommer att betala 55 %. Då det finnes anledning att förmoda, att antalet arbetslöshetsförsäkrade i de erkända arbetslöshetskassorna inom något år kommer att uppgå till 500 000 personer, har det beräknats, att statsverkets kostnader i genomsnitt för dåliga och goda år komma att uppgå till omkring 15 milj. kr. om året. Därvid har man utgått från, att arbetslöshetskassornas utgifter komma att uppgå till i genomsnitt 27 milj. kr. årligen.

Understödsrätten utvidgad. En betydande förbättring har ernåtts i fråga om försäkringens verkningsgrad, därigenom att lägsta veckoavgiftsantalet i det s. k. tidsbestämda avgiftsvillkoret sänkts från 26 till 20 för vanliga yrken och från 20 till 16 för säsongyrken.

Även i andra avseenden ha vissa detaljbestämmelser ändrats för att möjliggöra ett jämnare utfall av reglerna rörande rätten till understöd. Sålunda ha möjligheterna att erhålla understöd ökats för dem, som genomgå studiekurs. Vidare har man förlängt den tid, under vilken en kassemedlem kan ha arbete, utan att därefter behöva genomgå ny karenstid. Tiden har ökats från 18 dagar till 24. Vidare har rätten till daghjälp för s. k. lätthelgdag något utvidgats.

För arbetsförmedlingen torde det vara av betydelse, att socialstyrelsen medgivits befogenhet att ge dispens av extra stor omfattning vid massarbetslöshet, masspermitteringar o. dyl. eller då kassemedlem på grund av naturhinder, epidemi eller dylikt blir urståndsatt att besöka arbetsförmedlingen på utsatt dag.

Hyreshjälp från arbetslöshetskommitté. Man har ansett, att viss möjlighet borde beredas medlem i erkänd arbetslöshetskassa att söka hyreshjälp hos arbetslöshetskommitté, då sådan finnes inrättad i kommunen, och innehar medgivande att utbetala hyreshjälp med statsbidrag. Dylik hyreshjälp skulle dock endast utgå i ömmande fall och under förutsättning, att sökande genom intyg från arbetslöshetskassa kan styrka, att han vid den tid, då hyreshjälpen skall börja utgå, inom de närmast förflutna 60 dagarna uppburit daghjälp under sammanlagt 40 dagar. Ehuru dessa bestämmelser torde ha till följd, att hyreshjälp från arbetslöshetskommitté kan komma att utgå vid sidan av förmånerna från erkänd arbetslöshetskassa endast till personer, som länge varit arbetslösa, och endast i ett begränsat antal fall, måste dock denna anordning anses vara till stor fördel för de arbetslösa, som bo på orter med stora hyreskostnader.

Försäkringens utveckling. Arbetslöshetsförsäkringen har haft ett visst motstånd att övervinna i början av sin verksamhet. Detta motstånd var praktiskt

taget brutet, innan dessa förbättringar av lagstiftningen genomfördes. Vid senaste årsskifte funnos 16 erkända arbetslöshetskassor med c:a 280 000 medlemmar. Många fackliga sammanslutningar ha under innevarande år haft under övervägande eller gjort förarbeten för startande av erkända arbetslöshetskassor. Sålunda har försvarsverkens civila personals förbund nyligen bildat en sådan kassa. Inom transportarbetarfacket torde ganska snart anordnas en erkänd kassa för vissa grupper. Grov- och fabriksarbetareförbundet kommer att på sin kongress behandla frågan. Detsamma gäller det stora metallindustriarbetareförbundet, vilket nu enligt kongressbeslut torde komma att bilda en erkänd kassa och därmed förskaffa sina talrika medlemmar ett bättre skydd vid den förr eller senare inbrytande rustningsnedläggningskrisen. Planer på bildande av arbetslöshetskassa föreligga också inom hotell- och restaurangfacket, murarefacket och väg- och vattenbyggnadsfacket.

De nya starkt utvidgade förmåner, som staten genom ovan beskrivna lagändringar ger de erkända arbetslöshetskassorna, ger anledning att tro, att arbetslöshetsförsäkringen kommer att gå en stark utvidgning till mötes till båtnad för 100 000-tals av Sveriges arbetare.

Konjunkturläget våren 1941.

De ekonomiska förhållandena fortfarande stabila. Det ekonomiska läget i Sverige har under det senaste halvåret varit relativt stabilt, konstaterar konjunkturinstitutet i sin nu avgivna rapport rörande konjunkturläget våren 1941. Den totala industriproduktionens omfattning har varit praktiskt taget oförändrad, läget på arbetsmarknaden har icke undergått några större förskjutningar, likviditeten på penningmarknaden har fortsatt att långsamt öka, den fortgående prisstegringen har i någon mån saktat av.

Utvecklingen under våren 1941 har på det industriella området icke medfört någon förändrad inriktning av de med avspärrningen sammanhängande utvecklingstendenserna. Inom vissa industrigrupper, som år 1939 sammanlagt sysselsatte 32 procent av industrins arbetarantal, har produktionskapaciteten under våren i allmänhet varit väl utnyttjad utan några mera betydande störningar av driften till följd av brist på råvaror. Produktionen begränsades i stället främst av tillgången på industriell kapacitet och på yrkesutbildade arbetare. Hit hör järnbruken och verkstadsindustrin samt en stor del av den kemiska industrin.

Inom en andra grupp, år 1939 sammanlagt sysselsättande 29 procent av industrins arbetarantal, har kapaciteten ej kunnat fullt utnyttjas på grund av olika begränsningar i råvaruförbrukningen. Till denna grupp kan i främsta rummet hänföras de mekaniska industrier, som förbruka andra råvaror än järn, vidare textil- och beklädnadsindustrin, läder- och gummivaruindustrin samt slutligen viss kemisk-teknisk industri, såsom färg-, olje-, tvål- och ljusfabriker.

Inom den återstående delen av industrin ha produktionsmöjligheterna icke varit fullt utnyttjade. För skogsindustriernas, tändsticksindustrins och stenindustrins del har orsaken främst varit exportens begränsade möjligheter under avspärrningen. År 1939 sysselsatte dessa industrier 17 procent av samtliga industriarbetare.

Den återstående sektor, inom vilken produktionsmöjligheterna icke voro fullt utnyttjade på grund av bristande efterfrågan från hemmamarknaden, omfattade sålunda endast 22 procent av industrins sammanlagda arbetarantal. Denna grupp omfattar byggnadsämnesindustrierna, de med bostadsbyggandet nära förbundna möbel-, glas- och porslinsindustrierna, den grafiska industrin samt den även av minskade exportmöjligheter drabbade järn- och stålmanufakturen.

Det synes vara av vikt att hålla denna karakteristik av det industriella läget för ögonen, heter det i rapporten, bl. a. när man söker bedöma frågan om den statliga pris- och skattepolitikens inverkan på industriproduktionen i det nuvarande läget. Denna översikt visar, att industrin på grund av denna politik över huvud endast inom ett relativt begränsat område *kan* ha hållits outnyttjad i jämförelse med de aktuella produktionsmöjligheterna. Framhållas bör även, att bostadsbyggandets omfattning är av dominerande betydelse för sysselsättningen inom den mindre sektor av industrin, där en produktionsökning skulle varit möjlig.

Av rapporten framgår vidare, att den industriella mobilisering, som igångsattes vintern 1939—1940, nått sin kulmen under den gångna sommaren och hösten. Sedan på flera områden de viktigaste luckorna i den militära utrustningen fyllts, har under den gångna vintern och våren en omställning tillbaka mot en mera civil inriktning av produktionen kunnat genomföras.

Vad åter livsmedelsförsörjningen beträffar har läget främst varit bestämt av utfallet av förra årets skörd. I rapporten ges en utförlig skildring av produktions- och prisutvecklingen under det senaste halvåret samt av de statliga regleringsåtgärderna.

Varuutbytet med främmande länder. Under den skärpta handelsavspärrningens första år, maj 1940—april 1941, har vårt lands traditionellt omfattande varuutbyte med länder utanför den europeiska kontinenten undergått en mycket stark begränsning. Räknat efter värdet har under 1940/41 endast 17 % av importen härrört från och blott 9 % av exporten avsatts till länder utom den europeiska kontinenten; under de närmast föregående fredsåren ställde sig dessa import- och exportrelationer betydligt högre och uppgingo för vardera till omkring 45 %.

Varuutbytet med länder på den europeiska kontinenten under 1940/41 visar i jämförelse med 1936/38 en ökning för importen med 33 % och för exporten med 11 %; 1939 års höga import- och exportvärden ha förändrats i endast obetydlig grad. Värdemässigt har handelsomsättningen med detta länderområde sålunda hållits väl uppe. Prisstegringen från 1936/38 synes dock ha varit betydligt starkare än ökningen i handelsomsättningen, varför nu en mindre varumängd gått i byte.

Prisstegringstendensen har mattats. För stabiliteten inom näringslivet har det varit av stor betydelse att prisstegringstendenserna mattats av. Som i tidigare konjunkturrapporter framhållits har den drivande kraften i prisstegringarna varit kostnadsstegringar. Främst bland dessa stod från krisens början den våldsamma uppgången av importpriserna. Även under det senaste halvåret har denna uppgång fortsatt. En annan prisstegrande faktor ha de höjda jordbruksprisema utgjort. En närmare analys av levnadskostnadernas ökning sedan tiden före kriget visar att denna till över 40 % bestämts av prisstegringen på livsmedel. Härav faller större delen på svenska jordbruksprodukter. Närmare $^1/_3$ av levnadskostnadsindexens stegring har orsakats av prisstegringar på inom landet producerade jordbruksprodukter.

Sedan krigsutbrottet införda eller ökade indirekta skatter och genomförda subventionsåtgärder ha hittills vägt ganska jämnt i fråga om sin effekt på levnadskostnadsindex. Vid denna jämförelse kommer emellertid dessa åtgärders inkomstomfördelande verkan ej till synes. Å ena sidan ha de nya indirekta skatterna till en betydande del lagts på njutningsmedel och viktiga födoämnen undantagits från omsättningsskatt. Å andra sidan tillfalla matfettsrabatterna endast hushåll med inkomster, motsvarande ett beskattningsbart belopp under 1 000 kr.

De större företagens ställning relativt gynnsam. I en bilaga till konjunkturrapporten redovisas resultaten av en analys av de större aktiebolagens bokslut för 1940 med särskild hänsyn tagen till vinstdispositionerna. Utvecklingen är oenhetlig för de skilda industrigrenarna. Tillsammantagna uppvisa de medtagna företagen en ökning av bruttovinsten med 5 %, medan nettovinsten till följd av vidtagna betydligt ökade avskrivningar och skatteavsättningar minskat med 17 %. I allmänhet synas företagen sålunda bedrivit en försiktig konsolideringspolitik.

Levnadsstandarden tills vidare väl upprätthållen. I rapporten redovisas även för första gången inom livsmedels- och industrikommissionerna verkställda undersökningar rörande konsumtionens utveckling under de senaste åren före krigsutbrottet samt under krigstiden. Av beräkningarna framgår icke endast omfattningen av den konsumtionsstegring och standardförbättring, som ägde rum under 1930-talets högkonjunktur, utan även dennas fördelning på olika slag av konsumtion. Mot en konsumtionsökning beträffande livsmedel av 11 % mellan 1935 och 1939 — med konsumtionsvolymen mätt efter 1939 års priser — står en ökning av konsumtionen av industriella m. fl. varor och tjänster, inklusive bostäder, med 25 %. Särskilt stor är konsumtionsökningen för bilar, inventarier av olika slag, möbler och husgeråd och mera varaktiga konsumtionsartiklar över huvud.

Enligt beräkningarna skulle konsumtionen av livsmedel, mätt i 1939 års priser, under 1940 ha varit 7 % och under 1941 bli 20 % mindre än 1939. Denna kalkyl ger emellertid en alltför mörk bild av utvecklingen. Störst är minskningen av naturliga anledningar för konsumtionen av specerier, kolonialvaror,

sydfrukter m. m. Ser man i stället till kaloriförbrukningen per konsumtionsenhet blir nedgången i förhållande till 1939 års läge betydligt mindre, nämligen 4 % för 1940 och 14 % för 1941.

Vad åter konsumtionen av industriella varor och tjänster beträffar, har konsumtionsminskningen under kriget hittills varit starkast för just sådana artiklar, för vilka konsumtionsstegringen under åren närmast före krigsutbrottet var störst. Utgifterna för bilåkning stå därvid i båda fallen i särklass. I övrigt är nedgången störst i fråga om köpen av inventarier, möbler, husgeråd och andra varaktiga konsumtionsvaror. Även mätt efter den faktiska omsättningen av olika varor är konsumtionsminskningen icke större än att konsumtionsvolymen alltjämt synes ligga åtminstone lika högt som i mitten av 1930-talet. Om hänsyn dessutom, som sig bör, tages till att under de senaste åren anskaffade varaktiga konsumtionsartiklar i betydande utsträckning alltjämt torde vara i bruk, framstår den hittills inträffade standardsänkningen som ännu mindre.

Denna relativt tillfredsställande utveckling av konsumtionen, varigenom levnadsstandarden kunnat hållas väl uppe, har som redan tidigare framhållits, varit möjlig endast därigenom att betydande lager funnits inom såväl produktion som handel. Det förhållandet, att dessa måst delvis förbrukas, gör att man av konsumtionsutvecklingen hittills icke får draga några direkta slutsatser rörande den framtida utvecklingen.

Kortare meddelanden.

Åtgärder för tillvaratagande av bär, frukt och trädgårdsprodukter. I skrivelse till socialstyrelsen har statens livsmedelskommission framhållit den stora betydelsen av att landets tillgångar av frukter och bär, vilda såväl som odlade, ävensom av köksväxter i nuvarande föröörjningsläge på effektivast möjliga sätt utnyttjas. Det synes kommissionen önskvärt, att en väsentlig ökning sker av färskkonsumtionen av nyssnämnda produkter, då tillgången därå är riklig, ävensom att därvid förbrukningen av mera lättlagrade varor nedbringas. Vidare finner kommissionen det angeläget, att åtgärder vidtagas för att genom konservering eller annan lagring bär, frukter och grönsaker i möjligaste mån tillvaratagas. I de fall, då genom vederbörandes egen försorg inläggningar av angivet slag icke alls eller blott i begränsad grad kunna ske för täckandet av behovet under konsumtionsåret, bör så långt möjligt är överenskommelse träffas med lämpliga konservfabriker eller torkerier om leverans framdeles av erforderliga kvantiteter. Av särskild vikt är att man i god tid söker tillgodose behovet av torkade nypon, torkade blåbär och torkade grönsaker. I en tryckt promemoria redogör kommissionen närmare för den plan, som uppgjorts för den igångsatta frukt- och grönsakskampanjen.

I sina nyssnämnda strävanden räknar kommissionen på stöd från såväl andra centrala myndigheter som från enskilda organisationer och allmänna inrättningar samt hemställer om socialstyrelsens medverkan i fråga om styrelsen underställda anstalter.

I anledning härav har styrelsen anmodat samtliga alkoholistanstalter och skyddshem att medverka i fråga om de av livsmedelskommissionen föreslagna åtgärderna samt tillställt dem exemplar av kommissionens tryckta promemoria i ämnet.

Ökning av fiskkonsumtionen. Statens livsmedelskommission har hemställt om socialstyrelsens medverkan för en ökning av fiskkonsumtionen å styrelsen underställda anstalter. Livsmedelskommissionen påpekar, att det vid nu rådande knapphet i tillgången på kött och fläsk är synnerligen önskvärt, att fisk användes i större utsträckning än hittills. Detta är så mycket viktigare, som åtskilliga fiskesorter ha ett betydande näringsvärde, särskilt makrill, sill, strömming m. fl. fiskslag. Kommissionen framhåller vidare följande.

Under de senaste månaderna har tillgången på fisk efter hand ökat. Livsmedelskommissionen söker även i samråd med andra intresserade i möjligaste mån verka för en intensifiering av fisket för att kunna tillgodose de ökade behoven av fisk. Vidare söker kommissionen åvägabringa en förbättrad distribution av fisk särskilt med tanke på önskvärdheten att vid stora fångster kunna snabbt och till jämförelsevis låga priser få ut fisken till förbrukarna.

För att tillgång och efterfrågan på fisk skola kunna förhållandevis väl svara mot varandra och prisnivån hållas stabil är det emellertid av vikt, att konsumtionen av fisk anpassas efter tillförseln därav. Fångsterna variera nämligen synnerligen starkt. Det är därför klokt och ekonomiskt fördelaktigt att icke fastlåsa konsumtionen av fisk till vissa bestämda dagar i veckan utan låta fisktillgången i möjligaste mån få vara avgörande. Under tider av synnerligen goda fiskfångster synes det önskvärt att fiskutspisningen generellt ökas utöver det eljest normala.

Genom ett tryckt »Meddelande från Kungl. Socialstyrelsens byrå för fattigvårds- och barnavårdsärenden m. m.», nr 83, som utsänts till ledningen för ålderdomshem, barnhem m. fl. anstalter, har styrelsen understrukit de av livsmedelskommissionen gjorda påpekandena och framhåller särskilt att vid god tillgång på fisk en allmän ökning av fiskförbrukningen bör genomföras, varvid en motsvarande begränsning av kött- och fläskkonsumtionen synes lämplig. Vid avslutande av överenskommelse med viss firma om leverans av fisk bör vidare fastslås, att fisken i fråga skall levereras sådana dagar, då tillgången är riklig och priserna ligga jämförelsevis lågt.

Bostadsföreningar i Sverige vid årsskiftet 1939/1940. I senaste årgången av den i Sveriges officiella statistik ingående serien Kooperativ verksamhet i Sverige har socialstyrelsen utökat den sedvanliga statistiken över den kooperativa verksamheten med en redogörelse för en statistisk undersökning av bostadsföreningsrörelsen. Några viktigare data ur nämnda redogörelse återgivas här nedan.

De första sammanslutningarna med ändamål att åt medlemmarna anskaffa goda och billiga bostäder bildades i vårt land redan på 1870-talet, huvudsakligen i Stockholm och Göteborg med anledning av den svåra bostadskris, som då övergick de båda städerna. Egentlig fart tog bostadsföreningsrörelsen först vid slutet av och närmast efter förra världskriget, då närmare 300 ännu kvarvarande föreningar bildades. Intresset höll sig hela 1920-talet för nämnda rörelse tämligen konstant. En avmattning däri visade sig under kriséren i början av 1930-talet, men de uppåtgående konjunkturerna medförde ånyo större anslutning. Under åren 1935—1938 tillkommo 261 föreningar.

Bostadsföreningarna ha vunnit sin största utbredning i de större städerna, medan sådana endast mera sällan förekomma i de mindre städerna eller på landsbygden.

Banbrytaren för kooperativt bostadsbyggande i huvudstaden blev Stockholms kooperativa bostadsförening (S. K. B.). Denna, som tillkom på initiativ av Centralförbundet för socialt arbete, trädde i verksamhet år 1916. Byggnadsplanerna gingo bl. a. ut på att bostadslängorna skulle grupperas kring rymliga, planterade gårdar. Lägenheterna skulle bestå av högst två rum och kök samt vara enkelt utrustade men ljusa och rymliga. Det erforderliga kapitalet skulle erhållas dels genom insatser av de bostadssökande och dels genom lån, varvid kommunen skulle garantera sekundärlånen upp till 90 %. Föreningen, vars verksamhet är begränsad till huvudstaden, har utvecklats hastigt och var vid 1939 års slut ägare till fastigheter med ett taxeringsvärde av 27 milj. kr.

En annan sammanslutning, som i hög grad bidragit att främja bostadsföreningsrörelsen, är Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsförening (H. S. B.). Denna har framvuxit ur hyresgäströrelsen, vilken uppkom under förra världskrigets sista år. H. S. B. trädde i verksamhet år 1923. Icke långt därefter bildades en liknande förening i Göteborg, vilken snabbt följdes av andra, till en början huvudsakligen i de större städerna. Redan år 1925 bildades ett riksförbund av de olika H. S. B.-föreningarna för att främja deras intressen. Sedan dess har denna rörelse gått kraftigt framåt så att den vid årsskiftet 1939/1940 omfattade 83 anslutna moderföreningar med 208 dotterföreningar.

Slutligen må i detta sammanhang omnämnas Stockholms bostadsföreningars centralförening, som började sin verksamhet år 1921. Centralföreningen har till ändamål att tillvarataga och främja bostadsföreningarnas gemensamma intressen genom att bl. a. utföra reparationer och ändringsarbeten, verkställa gemensamma inköp av koks och kol, upprätta deklarationer och bokslut, ombesörja olika slags försäkringar m. m. Till föreningen voro vid 1939 års slut anslutna över 250 föreningar med ett fastighetsvärde av inemot 300 milj. kr.

I förevarande utredning ha medtagits 1 065 föreningar, vilka samtliga äga fastighet. Medlemsantalet i dessa uppgick till 37 888.

Närmare 20 % av samtliga föreningar bestå av högst 10 medlemmar. Det övervägande flertalet föreningar eller 56 % ha vardera en medlemsstock på mellan 11 och 30 personer. Endast 127 eller 12 % ha över 50. Av dessa senare ha emellertid 53 över 100 och 23 över 200 medlemmar. Hos Stockholms kooperativa bostadsförening äro 2 780 personer inregistrerade. Det sammanlagda medlemsantalet i H. S. B:s dotterföreningar i Stockholm utgjorde 13 353.

Föreningarna ägde 1 296 fastigheter med ett sammanlagt taxeringsvärde av över 500 milj. kr. Antalet bostadslägenheter var c:a 40 000 innefattande 70 000 rum och 33 000 kök. Dessutom funnos c:a 2 000 lokaler avsedda till butiker, verkstäder o. dyl.

Bostadsföreningarnas fondbildning är av relativt liten omfattning. Endast $^2/_3$ av föreningarna hade avsatt något kapital till fonder. Den sammanlagda fonderade summan uppgick vid 1939 års slut till c:a 8·3 milj. kr. eller 12 000 kr. i medeltal per förening med fonder, varav på reservfonden kommo c:a 2 milj. kr.

Revision av tjänsteförteckningen för allmänna civilförvaltningen. Efter remiss har socialstyrelsen i underdånig skrivelse den 14 juli 1941 avgivit utlåtande över 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas betänkande. Vissa synpunkter i utlåtandet av mera generell innebörd återgivas här nedan.

De sakkunniga förorda en avsevärt ökad användning inom ämbetsverken av de hittills relativt sparsamt förekommande skrivbiträdestjänsterna i lönegrad A 2. I likhet med andra berörda ämbetsverk och respektive personalorganisationer har styrelsen, när denna fråga varit på tal, konsekvent motsatt sig inrättandet inom ämbetsverket av dylika tjänster såsom enligt styrelsens mening mindre väl lämpade för dess arbetsuppgifter. De sakkunniga ha anfört, att skrivbiträdestjänsternas löneplacering väl uthärdar jämförelse med medellönerna för motsvarande slags personal på den privata arbetsmarknaden i Stockholm, samt framhålla, att innehavare av dylika tjänster i normala fall kunna påräkna befordran till ordinarie kontorsbiträdestjänst. Styrelsen finner även, att en ökning av antalet skrivbiträdestjänster i verken skulle medföra vissa fördelar för de därtill befordrade men betonar uttryckligt, att en tryggad möjlighet till befordran förutsätter, icke minst i socialstyrelsen, ett samtidigt inrättande av ett avsevärt antal ordinarie kontorsbiträdestjänster.

Även om ämbetsverkens ökade behov av ordinarie kontorsbiträdestjänster tillgodoses av statsmakterna, är det av största betydelse, att verken alltjämt bibehållas vid sin i civila icke-ordinariereglementet grundade rätt att vid behov och inom ramen av tillgängliga anslag tillsätta extra ordinarie biträdesbefattningar även i högre lönegrader än skrivbiträdesgraden. För styrelsens del erinras, att ämbetsverket särskilt under krisförhållanden plägar tilldelas nya eller utökade arbetsuppgifter. Vidare är styrelsens verksamhet delvis av sådan art, att arbetsuppgifterna relativt snabbt kunna kraftigt expandera och sedan

varaktigt eller för en längre period kvarbliva på den högre nivån. Till följd härav måste styrelsen äga möjlighet att snabbt förstärka sin stab av tränad biträdespersonal samt att säkra tillgången på kvalificerade arbetskrafter, som lämpa sig för mera krävande uppgifter, genom att bereda sådan personal högre löneställning, vanligen som e. o. kontorsbiträden.

Socialstyrelsen har i anslutning till vad ovan anförts icke velat motsätta sig införandet i ökad utsträckning av ordinarie skrivbiträdestjänster vid verken. Som oeftergivliga förutsättningar härför måste emellertid uppställas, att ett tillräckligt antal ordinarie tjänster i lönegraderna A 4 och A 7 samtidigt inrättas samt att ämbetsverkens befogenhet att vid behov inrätta biträdestjänster i lönegraderna Eo 4 och 7 lämnas obeskurna. Eljest kan med fog befaras, att en nedpressning av lönenivån för biträdespersonalen från fjärde till andra lönegraden kommer att äga rum. Det är uppenbarligen av största vikt, att det föreslagna systemet förverkligas på så sätt, att det icke med fog kan göras gällande, att statsmakterna på en omväg företaga en partiell lönereglering beträffande biträdespersonalen.

I fråga om de särskilda tjänsterna inom verket erinrar styrelsen om sin skrivelse till de sakkunniga den 30 juni 1939 och föreslår på anförda skäl följande tjänster till uppflyttning i lönegrad: på förlikningsmannaexpeditionen 1 sekreterare i A 26 till byrådirektör i A 28, på första byrån 1 byråinspektör i A 24 till förste byråinspektör i A 26, på fjärde och femte byråerna 2 förste aktuarier från A 24 till A 26 samt 1 kanslibiträde i A 7 till kontorist i A 9, på första och tredje byråerna 3 sekreterare från A 24 till A 26 samt 1 registrator från A 14 till A 17 samt slutligen på sjätte byrån 1 expeditionsvakt från A 5 till A 6. — Vidare framför styrelsen vissa önskemål beträffande skyddshemmens befattningshavare.

Till utlåtandet fogas i avskrift tre i ärendet ingivna skrivelser, nämligen från Civilförvaltningens personalförbund, Socialstyrelsens personalförening och Föreningen ledare vid svenska skyddshem.

Till protokollet antecknade e. o. byråchefen Johansson samt t. f. byråcheferna Ringenson och Helger skiljaktig mening. De ha velat ge uttryck åt sin tveksamhet att ansluta sig till förslaget om ökad användning av skrivbiträdestjänster, enär de funnit det tvivelaktigt, huruvida betryggande garantier kunna åvägabringas för att samtidigt ett tillräckligt antal kontorsbiträdestjänster komma att inrättas. Dessutom ifrågasättes, om det över huvud taget är lämpligt att inrätta ordinarie tjänster i rekryteringsgraden. Vidare framhålla reservanterna, att frågan om skrivbiträdestjänsterna i grund och botten är en organisationsfråga, som icke nu borde upptagas till avgörande, enär ämbetsverkens organisation för närvarande är föremål för särskild utredning hos besparingsberedningen.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Kollektivavtalen under andra kvartalet 1941.

De vid kvartalsskiftet mars—april 1941 pågående förhandlingarna om nya avtal inom flera betydelsefulla avtalsområden, av vilka de viktigaste gällde de egentliga husbyggnadsfacken och därmed sammanhängande områden, ha under denna period slutförts. I övrigt ha också flera viktiga uppgörelser träffats.

För *stor- och finstensindustrin*, berörande 500—600 stenarbetare i Bohuslän, Blekinge, Halland, östra Småland och vissa delar av Skåne, träffades i maj uppgörelse om nytt avtal. Avtalet, som gäller till den 1 juli 1942, innebär vissa förhöjningar, främst för de lägst betalade arbetarna, av timlöner och ackordsprislistor.

Tvenne omfattande löneöverenskommelser, berörande *skogshanteringen*, träffades i juni månad. Den ena berör de kollektivavtalsreglerade områdena för skogsbruket i mellersta och södra Sverige, den andra de icke avtalsreglerade områdena av Norrland och Dalarna. Kollektivavtalen på området, som gällde sedan hösten 1940, innehöllo bestämmelser om att, därest socialstyrelsens levnadskostnadsindex per den 1 oktober 1940 den 1 april förhöjts med minst 12 enheter, arbetarna hade rätt att efter uppsägning påkalla förhandlingar för fastställande av nya dyrtidstillägg. I enlighet härmed förda förhandlingar resulterade i en överenskommelse om 3 % fast kristillägg för huggning av massaved samt därutöver ett kristillägg om 6·4 % att utgå vid huggning och körning av samtliga sortiment samt vid övriga skogsarbeten. — För de icke kollektivavtalsreglerade områdena i Norrland och Dalarna hade hösten 1940 efter förhandlingar parterna enats om en rekommendation rörande vedhuggningspriset. Innehållet i denna rekommendation har på grund av levnadskostnadsfördyringen ändrats vid de nu förda förhandlingarna, varvid det rekommenderade priset höjdes med 6·4 %.

Inom *de grafiska yrkena* träffades i maj mellan tidningarnas arbetsgivareförening och bokbinderiarbetarna samt de typografiska och litografiska arbetarna en överenskommelse, gällande de till föreningen anslutna företagen. Avtalen gälla till den 1 juli 1942 och beröra omkring 3 500 tidningsarbetare. Uppgörelsen innebar i huvudsak, att tidigare gällande dyrtidstillägg höjdes i nära anslutning till principen för ramavtalet.

Nytt riksavtal för *kvarnindustrin* träffades i maj månad. Enligt detta tillerkändes arbetarna ett fast dyrtidstillägg av kr. 2:— à 2:50 i veckan för manliga arbetare (för kvinnliga och minderåriga arbetare lägre belopp) i olika ortsgrupper, motsvarande i genomsnitt närmare 4 % å det gamla, sedan år 1939 gällande avtalets löner. Vidare skulle dyrtidstillägg utgå i överensstäm-

melse med ramavtalets principer. Avtalet gäller till den 1 maj 1942 och berör omkring 1 400 arbetare. Beträffande de för *bagerinäringen* gällande avtalen träffades överenskommelse rörande indexreglering, innebärande en höjning av kompensationen till 10·5 % i stället för ramavtalets 8·7 %. För tiden efter 1 juli höjes tillägget med 4 % till 14·5 %. För *bränneri er och stärkelsefabriker* prolongerades avtalen till den 1 juli 1942 med rörligt dyrtidstillägg enligt det nya ramavtalet.

Inför en särskild kommission träffades i slutet av juni slutlig uppgörelse för *byggnadsfacket*. Därmed reglerades avtalsförhållandena ej blott för de egentliga husbyggnadsfacken (murare, byggnadsträarbetare och byggnadsgrovarbetare) utan även med sammanhängande arbetsområden, såsom rörledningsbranschen, parkettindustrin, golvmassefabriker, takläggnings- och isoleringsfacket, vissa smidesfirmor samt glasmästerifacket. Samtidigt har nytt avtal träffats för det elektriska installationsfacket. Avtalen gälla till den 1 april 1942 och innebära bl. a. en sänkning av ackorden för de egentliga byggnadsfacken med 5 % och för specialfacken i huvudsak häremot svarande uppgörelser. Denna ackordssänkning är emellertid icke likformig utan träffar sådana tabeller i prislistorna eller enskilda ackord, som gett en särskilt hög timförtjänst eller kunna anses vara hinderliga för den tekniska utvecklingen. En avtalsreglering för landsbygdens byggnadsverksamhet skall verkställas vid särskilda förhandlingar. Det nya avtalet skall sålunda icke omfatta byggnadsarbete för jordbrukets behov men skall dock gälla arbeten inom område för fastställd stadsplan eller byggnadsplan ävensom byggnad av industriell karaktär, exempelvis mejeri, slakthus, lagerbyggnad el. dyl.

För *Stockholms spårvägar* träffades i april efter långvariga förhandlingar inför särskilt tillsatt förlikningskommission uppgörelse om nytt avtal. Detta gäller till årets slut och berör omkring 4 500 arbetare. Avtalet innebär i stort sett prolongation av det förutvarande. Grundlönerna förblevo oförändrade med tillägg enligt 1941 års allmänna indexöverenskommelse. Beträffande arbetstiden för trafikpersonalen skulle särskilda förhandlingar upptagas, liksom även rörande vissa sociala förmåner, såsom läkarhjälp m. m. För *telegrafverkets verkstad* i Nynäshamn träffades överenskommelse om prolongation av det gamla avtalet med tillägg av ramavtalets bestämmelser om dyrtidstillägg. Avtalet berör 1 200 arbetare. Kollektivavtalen rörande *städernas arbeten* voro i flera fall föremål för revision, bl. a. i Malmö, Norrköping, Borås, Gävle, Hälsingborg, Kristinehamn, Enköping och Arvika. Avtalen berörde omkring 6 500 arbetare. I de flesta fall undergingo timlönerna vissa förhöjningar, varjämte dyrtidstillägg bestämdes enligt den nya indexöverenskommelsen.

Inför särskild kommission träffades uppgörelse om nytt avtal rörande krigsriskförsäkring inom *sjöfarten*. Avtalet, som berör omkring 12 000 personer, gäller tills vidare med 14 dagars uppsägning och innebär bl. a. en utvidgning av krigsriskzonen och införande av nya zoner. För pråm- och bogserflottorna i Stockholm och Norrköping har nytt avtal kommit till stånd. Avtalet berör omkring 450 man och innebär vissa förhöjningar av månadslönerna samt dyrtidstillägg enligt den nya indexöverenskommelsen.

I föregående redogörelse omnämnda förhandlingar rörande nytt kollektivavtal inom *handelsträdgårdsyrket* slutfördes i maj månad. Avtalet berör omkring 2 500 arbetare samt innebär i stort sett, att timlönerna höjdes med belopp, varierande mellan 4 och 2 öre. Dyrtidstillägg skall utgå enligt 1939 och 1940 års överenskommelser mellan arbetsgivareföreningen och landsorganisationen. Efter i stort sett samma linjer ernåddes därefter uppgörelse beträffande handelsträdgårdarna i Skåne, vilka sortera under särskilt avtal.

Det inom *frisöryrket* gällande riksavtalet för herr- och damfrisörer prolongerades till den 31 augusti 1942. Avtalet, som berör omkring 4 000 personer, innebär en ökning av tidigare utgående dyrtidstillägg med 4 % av grundlönen.

Vid halvårsskiftet förekommo en del avtalsuppsägningar. Bland dessa märkas avtalet för bilverkstäderna berörande omkring 3 000 arbetare och avtalet för de enskilda järnvägarnas banarbetare med omkring 2 500 arbetare. Inom några områden ha förhandlingar om nya avtal påbörjats men icke slutförts före kvartalets utgång. Detta gäller bl. a. avtalet för Luossavaara-Kirunavaara samt målarfackets avtal.

Befolkningsutvecklingen under första kvartalet 1941.

I statistiska centralbyråns kvartalsstatistik ha följande preliminära uppgifter sammanställts rörande antalet vigda par samt antalet levande födda och döda under första kvartalet år 1941. Till jämförelse meddelas motsvarande uppgifter för närmast föregående år.

Preliminära uppgifter angående antalet vigda, födda och döda januari—mars 1941.

Period	Landsbygden				Städerna				Hela riket			
	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda
Januari . .	1 139	4 165	6 066	−1 901	944	2 565	2 987	− 422	2 083	6 730	9 053	−2 323
Februari .	1 362	3 968	4 774	− 806	1 155	2 401	2 406	− 5	2 517	6 369	7 180	− 811
Mars . . .	2 148	5 206	3 987	+1 219	1 721	3 219	2 117	+1 102	3 869	8 425	6 104	+2 321
Jan.—Mars												
1941	4 649	13 339	14 827	−1 488	3 820	8 185	7 510	+ 675	8 469	21 524	22 337	− 813
1940	5 835	15 401	14 584	+ 817	4 891	9 088	7 183	+1 905	10 726	24 489	21 767	+2 722
1939	4 584	15 813	13 278	+2 535	3 124	7 921	6 448	+1 473	7 708	23 734	19 726	+4 008

Antalet vigda par för första kvartalet 1941 är alltjämt något högre än för samma kvartal år 1939, men företer i jämförelse med första kvartalet 1940 en tillbakagång, vilken är av ungefär samma omfattning för landsbygden och städerna. S. k. krigsvigslar, varmed förstås äktenskap ingångna utan att lys-

ning föregått, ingå i de anförda siffrorna för första kvartalet 1941 med ett sammanlagt antal av 478 (för landsbygden 289, städerna 189), motsvarande i medeltal per månad omkring 160.

Antalet levande födda under första kvartalet 1941 är för landsbygdens vidkommande såväl absolut som relativt taget avsevärt mycket lägre än under samma kvartal de båda närmast föregående åren och understiger även för städerna både absolut och relativt taget födelsesiffran för samma kvartal det närmast föregående året. För städerna håller sig emellertid födelsesiffran alltjämt omkring samma nivå som för första kvartalet 1939. Särskilt för landsbygdens vidkommande synes sålunda den tendens till stagnation eller tillbakagång i antalet levande födda, som varit utmärkande åtminstone för senare delen av det närmast föregående året, fortfarande göra sig gällande.

Då antalet dödsfall särskilt under januari men även under februari varit mycket högt, har detta såväl för landsbygden som för hela riket medfört ett överskott av döda över födda. Överskottstalet av födda för städerna är avsevärt mycket mindre än för första kvartalet de båda närmast föregående åren.

Arbetskraften i industrin år 1939.

Enligt kommerskollegii i serien Sveriges officiella statistik nyligen publicerade redogörelse »Industri, berättelse för år 1939» utmärktes den industriella produktionen i Sverige år 1939 av en allmän återhämtning efter den avmattning, som kännetecknade år 1938. Sättes industrins produktionsvolym år 1935 lika med 100 erhålles för år 1939 indextalet 134 mot 123 för 1938, alltså en ökning med nära 9 procent.

Krigsutbrottet medförde helt naturligt betydande svårigheter särskilt för exportindustrin, men varken dessa omständigheter eller vattenbristen under hösten synas i högre grad ha påverkat årsresultaten. Endast gruvor, torvindustri, porslins- och lergodsfabriker, tapetfabriker och sockerindustri visa minskad produktion, medan för övriga industrigrenar föreligger produktionsökning av varierande storlek.

Arbetskraft, drivkraft och tillverkningsvärde.

Antalet redovisade arbetsställen uppgick år 1939 till 19 092 och antalet av den vid dem sysselsatta personalen till 644 360, därav 80 838 tillhörande förvaltnings- och 563 522 arbetarpersonalen. Den använda primära drivkraften har uppgivits till 3 527 974 effektiva hästkrafter. Därav nyttjades 321 070 för omedelbar maskindrift och 3 206 904 för drivande av elektricitetsgeneratorer. Med inräkning av elektriska motorer uppgick den direkt använda drivkraften till 2 955 149 hästkrafter.

Antalet arbetsställen har under året ökats med 2·5 % och arbetarantalet med 3·8 %. Förvaltningspersonalen och den för omedelbar fabriksdrift avsedda

Tab. 1. Industriella anläggningar i Sverige år 1939.

Industrigrupper	Antal arbetsställen	Förvaltningspersonal	Arbetspersonal			Tillverkningsvärde			Effekt. hkr använda i omedelbar maskindrift
			Antal	i % av hela antalet	per arbetsställe	i miljoner kr.	i % av totalbeloppet	i kr. per arbetsställe	
Malmbrytning	107	826	12 464	2·2	116	239·8	2·9	2 240 708	145 611
Metall- o. maskinindustri	4 617	33 703	196 290	34·8	43	2 581·8	31·7	559 195	816 986
Jord- och stenindustri	1 521	3 310	40 831	7·3	27	267·7	3·3	175 979	157 210
Träindustri	3 788	4 787	65 938	11·7	17	577·4	7·1	152 432	345 618
Pappersmasse- o. pappers-tillverkning	170	3 274	36 007	6·4	212	616·4	7·6	3 625 949	872 394
Grafisk o. div. pappersind.	1 095	5 737	24 428	4·3	22	295·8	3·6	270 165	33 121
Livsmedelsindustri	4 574	8 462	51 201	9·1	11	1 792·7	22·0	391 929	279 822
Textil- och beklädnadsindustri	1 167	9 587	84 286	15·0	72	801·8	9·8	687 060	133 105
Läder-, hår- och gummivarnindustri	650	3 415	26 646	4·7	41	289·2	3·6	444 898	44 018
Kemisk-teknisk industri	497	4 115	16 483	2·9	33	392·6	4·8	789 877	74 063
Kraft-, belysnings- och vattenverk	906	3 622	8 948	1·6	10	296·6	3·6	327 434	53 201
Summa år 1939	**19 092**	**80 838**	**563 522**	**100·0**	**30**	**8 151·8**	**100·0**	**426 978**	**2 955 149**
» » 1938	18 631	75 577	542 848	—	29	7 401·7	—	397 277	2 782 477
» » 1937	18 226	70 832	535 742	—	29	7 185·2	—	394 227	2 651 890
» » 1936	17 279	64 271	498 607	—	29	5 993·2	—	346 846	2 472 645
» » 1935	16 677	61 012	470 869	—	28	5 475·7	—	328 337	2 340 288
» » 1934	15 952	57 233	438 367	—	27	4 936·8	—	309 477	2 230 382
» » 1933	14 175	53 404	393 181	—	28	4 073·9	—	287 408	2 119 540

drivkraften har även ökats, den förra med 7·0 och den senare med 6·2 %. Antalet av hela arbetarpersonalen utgjorda arbetstimmar har beräknats till c:a 1 221 miljoner, vilket i förhållande till år 1938 innebär en ökning med 4·4 %.

Industrins fördelning gruppvis och de olika gruppernas relativa betydelse belysas av tab. 1. Vad de vid fabrikerna anställda *arbetarna* beträffar, äro närmare uppgifter om dessas fördelning på olika industrigrenar att finna i följande specialredogörelse rörande kvinnors och minderårigas användande inom industrin.

Under rubriken *förvaltningspersonal* (80 838 personer) ha sammanförts fyra personalgrupper med följande antal anställda:

	År 1939	År 1938
Företagsledare	7 805 (därav 155 kvinnor)	7 681 (därav 151 kvinnor)
Teknisk förvaltningspersonal	29 079 (» 1433 »)	26 894 (» 1 238 »)
Kontorspersonal	40 027 (» 16369 »)	37 109 (» 14 760 »)
Resande i firmans tjänst	3 927 (» 57 »)	3 893 (» 60 »)

Industrins fördelning ortsvis åskådliggöres av efterföljande tab. 2. De viktigare städerna äro, som synes, i tabellen upptagna i ordningsföljd efter antalet redovisade industriarbetare. I förhållande till folkmängden utvisar Kung-

Tab. 2. Industriarbetare inom olika län och orter.

Län och städer	Antal arbetsställen	Antal industriarbetare	Medelfolkmängd	Antal industriarbetare på 1 000 inv.	Städer	Antal arbetsställen	Antal industriarbetare	Medelfolkmängd	Antal industriarbetare på 1 000 inv.
Stockholms stad	1 694	56 583	577 196	98	Mölndal . . .	51	4 114	16 555	249
Stockholms län .	677	21 399	281 931	76	Linköping . .	142	3 953	35 948	110
Uppsala län . .	366	9 815	137 689	71	Halmstad . .	111	3 903	27 451	142
Södermanlands l.	667	21 509	190 678	113	Trollhättan .	59	3 895	16 777	232
Östergötlands län	1 102	32 137	313 720	102	Karlskrona . .	54	3 156	27 975	113
Jönköpings län .	1 269	25 414	239 792	106	Sundbyberg .	37	3 055	10 281	297
Kronobergs län .	552	10 608	151 918	70	Huskvarna . .	24	3 006	9 167	328
Kalmar län . . .	822	16 464	229 001	72	Karlstad . . .	126	2 998	28 382	106
Gotlands län . .	135	2 145	58 072	37	Södertälje . .	61	2 884	15 249	189
Blekinge län . .	408	11 237	144 296	78	Alingsås . . .	62	2 621	10 034	261
Kristianstads län	884	15 341	247 620	62	Trelleborg . .	60	2 447	14 204	172
Malmöhus län .	1 710	55 649	526 952	106	Lidköping . .	45	2 418	11 474	211
Hallands län . .	466	9 393	151 659	62	Lund	108	2 381	27 161	88
Götteb. o. Boh. l.	1 390	55 652	483 696	115	Nyköping . .	73	2 345	13 017	180
Älvsborgs län .	1 129	42 889	326 724	131	Uddevalla . .	61	2 213	16 321	136
Skaraborgs län .	935	15 421	237 703	65	Kalmar . . .	76	1 898	21 202	90
Värmlands län .	658	21 956	268 884	82	Arvika	38	1 847	8 804	210
Örebro län . . .	816	30 769	222 891	138	Katrineholm .	44	1 797	10 646	169
Västmanlands län	501	21 420	166 458	129	Avesta	13	1 777	5 920	300
Kopparbergs län	802	25 422	247 032	103	Kristianstad .	60	1 751	15 731	111
Gävleborgs län .	678	25 307	276 356	92	Varberg . . .	41	1 636	10 231	160
Västernorrl. län .	509	17 324	277 792	62	Västervik . .	58	1 611	12 960	124
Jämtlands län .	226	3 100	137 326	23	Höganäs . . .	27	1 571	6 722	234
Västerbottens län	393	7 585	218 079	35	Nässjö	70	1 555	9 997	156
Norrbottens län .	303	8 983	212 294	42	Ludvika . . .	23	1 530	6 398	239
Hela riket	**19 092**	**563 522**	**6 325 759**	**89**	Kungälv . . .	17	1 461	3 219	454
					Kristinehamn .	61	1 441	13 339	108
Därav städer m. mer än 1 000 industriarbetare:					Oskarshamn .	38	1 410	8 689	162
					Skellefteå . .	40	1 401	8 342	168
					Tranås	73	1 354	7 382	183
					Vänersborg . .	39	1 339	9 117	147
Stockholm . . .	1 694	56 583	577 196	98	Lidingö . . .	36	1 207	11 442	105
Göteborg	798	36 953	278 178	133	Tidaholm . .	22	1 186	4 364	272
Malmö	576	23 576	152 759	154	Karlshamn . .	44	1 174	10 108	116
Borås	218	12 256	47 430	258	Falköping . .	52	1 163	8 984	129
Norrköping . . .	279	11 338	69 907	162	Falun	60	1 070	13 973	77
Eskilstuna . . .	201	9 529	39 496	241	Åmål	28	1 048	6 977	150
Örebro	217	8 320	48 087	173	Ronneby . . .	21	1 036	5 985	173
Hälsingborg . .	213	8 184	61 732	133	Skövde	48	1 035	12 047	86
Västerås	97	6 672	37 200	179	Lysekil . . .	40	1 029	5 314	194
Gävle	160	5 859	39 817	147	Nybro	33	1 612	4 770	212
Jönköping . . .	134	4 487	35 466	127	*Övriga städer*	1 696	28 533	332 796	86
Landskrona . . .	72	4 389	20 280	216	Samtliga »	**8 656**	**302 528**	**2 300 338**	**132**
Uppsala	126	4 121	37 335	110					

älv det största antalet industriarbetare (454 per 1 000 inv.), närmast följd av Huskvarna (328), Avesta (300), Sundbyberg (297), Tidaholm (272), Alingsås (261) och Borås (258).

Kvinnors och minderårigas användande inom industrin. Enligt kommerskollegii industriberättelse sysselsattes inom den svenska industrin år 1939 tillhopa

Tab. 8. Kvinnors och minderårigas

Yrkesgrupper	Hela antalet arbetare	Därav							
		kvinnor (vuxna och minderåriga)		minderåriga				vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal			% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
				Manl.	Kvinnl.	Summa			
A. Egentliga fabriksarbetare									
1. *Malmbrytning och metallindustri*	**186 680**	**10 254**	**5·5**	**15 242**	**1 436**	**16 678**	**8·9**	**25 496**	**13·7**
Järnmalmsgruvor och anrikningsverk	8 197	29	0·4	208	3	211	2·6	237	2·9
Andra malmgruvor och anrikningsverk	1 414	—	—	14	—	14	1·0	14	1·0
Verk för framställning av järn o. stål	18 916	—	—	663	—	663	3·5	663	3·5
Verk för framställning av andra metaller	632	—	—	—	—	—	—	—	—
Järn- och stålmanufaktur	34 500	1 982	5·7	3 396	378	3 774	10·9	5 378	15·6
Mekaniska verkstäder	79 856	1 882	2·4	6 728	124	6 852	8·6	8 610	10·8
Skeppsvarv och båtbyggerier	11 017	1	0·0	557	—	557	5·1	558	5·1
Fabriker för elektriska maskiner	5 882	668	11·4	1 029	169	1 198	20·4	1 697	28·9
Fabriker f. elektr. apparater o. ledningar	10 364	3 656	35·3	864	387	1 251	12·1	4 520	43·6
Instrument- och urfabriker	1 987	195	9·8	211	36	247	12·4	406	20·4
Metallmanufaktur	11 119	1 286	11·6	1 382	280	1 662	14·9	2 668	24·0
Guld- och silvervarufabriker	1 660	492	29·6	123	52	175	10·5	615	37·0
Annan järn- och metallindustri	1 086	63	5·8	67	7	74	6·8	130	12·0
2. *Jord- och stenindustri*	**35 614**	**2 572**	**7·2**	**1 945**	**467**	**2 412**	**6·8**	**4 517**	**12·7**
Kolgruvor	902	1	0·1	—	—	—	—	1	0·1
Torvindustri	1 857	120	6·5	205	31	236	12·7	325	17·5
Brytning jämte grovhuggning av sten	6 981	31	0·4	31	2	33	0·5	62	0·9
Finare stenförädlingsindustri	2 459	4	0·2	61	1	62	2·5	65	2·6
Kalk- och kritbruk	1 739	13	0·7	7	—	7	0·4	20	1·2
Cementfabriker	850	—	—	24	—	24	2·8	24	2·8
Stengods- och lergodsfabriker	343	56	16·3	49	5	54	15·7	105	30·6
Tegelbruk	8 127	113	1·4	616	20	636	7·8	729	9·0
Porslins- och kakelfabriker	3 395	1 683	49·6	320	268	588	17·3	2 003	59·0
Glasindustri	5 041	483	9·6	517	138	655	13·0	1 000	19·8
Annan jord- och stenindustri	3 920	68	1·7	115	2	117	3·0	183	4·7
3. *Träindustri*	**62 470**	**953**	**1·5**	**5 655**	**201**	**5 856**	**9·4**	**6 608**	**10·6**
Sågverk och hyvlerier	32 650	13	0·0	2 543	1	2 544	7·8	2 556	7·8
Låd- och fanerfabriker	1 419	59	4·2	261	8	269	19·0	320	22·6
Snickeri- och möbelfabriker	24 905	536	2·2	2 550	134	2 684	10·8	3 086	12·4
Annan trävarufabrikation	3 496	345	9·9	301	58	359	10·3	646	18·5
4. *Pappers- och grafisk industri*	**46 704**	**9 108**	**19·5**	**2 881**	**1 785**	**4 166**	**8·9**	**11 489**	**24·6**
Pappersmassefabriker	13 145	32	0·2	329	—	329	2·5	361	2·7
Pappersbruk och pappfabriker	10 605	2 224	21·0	394	221	615	5·8	2 618	24·7
Kartongfabriker och annan pappersind.	8 271	5 575	67·4	399	1 344	1 743	21·1	5 974	72·2
Tapetfabriker	373	40	10·7	56	14	70	18·8	96	25·7
Grafiska anstalter	2 881	336	11·7	342	64	406	14·1	678	23·5
Boktryckerier	11 429	901	7·9	861	142	1 003	8·8	1 762	15·4
5. *Livsmedelsindustri*	**37 882**	**13 834**	**35·2**	**1 182**	**1 512**	**2 694**	**7·1**	**14 516**	**38·4**
Kvarnar	2 452	82	3·3	84	19	103	4·2	166	6·8
Stärkelsefabriker	546	1	0·2	3	—	3	0·5	4	0·7
Pressjästfabriker	147	3	2·0	6	—	6	4·1	9	6·1
Bagerier	6 047	1 959	32·4	210	90	300	5·0	2 169	35·9
Råsockerbruk (inkl. saftstationer)	2 591	62	2·4	—	—	—	—	62	2·4
Sockerraffinaderier	1 353	563	41·6	54	—	54	4·0	617	45·6
Choklad- och karamellfabriker	5 401	4 298	79·6	125	920	1 045	19·3	4 423	81·9
Brännvinsbrännerier	635	—	—	—	—	—	—	—	—

användande inom olika industrigrenar år 1939.

Yrkesgrupper	Hela antalet arbetare	Därav							
		kvinnor (vuxna och minderåriga)		minderåriga				vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal			% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
				Manl.	Kvinnl.	Summa			
Destilleringsverk	9	—	—	—	—	—	—	—	—
Bryggerier och mälterier	1 988	31	1·6	84	2	86	4·3	115	5·8
Fabriker för andra dryckesvaror	665	241	36·2	41	1	42	6·3	282	42·4
Tobaksfabriker	2 099	1 740	82·9	10	87	97	4·6	1 750	83·4
Mejerier	4 880	1 432	29·3	165	34	199	4·1	1 597	32·7
Margarin- och flottfabriker m. m.	800	262	32·8	30	23	53	6·6	292	36·5
Slakterier och charkuterier	4 248	433	10·2	165	33	198	4·7	598	14·1
Fiskberednings- och konservfabriker	2 975	1 982	66·6	173	271	444	14·9	2 155	72·4
Annan livsmedelsindustri	996	245	24·6	32	32	64	6·4	277	27·8
6. *Textil- och beklädnadsindustri*	**79 982**	**57 443**	**71·8**	**2 079**	**7 128**	**9 207**	**11·5**	**59 522**	**74·4**
Bomullsindustri: spinnerier	7 225	4 551	63·0	347	588	935	12·9	4 898	67·8
väverier	6 952	4 214	60·6	165	359	524	7·5	4 379	63·0
vaddfabriker	562	248	44·1	65	39	104	18·5	313	55·7
Linne-, hamp- o. juteindustri: spinnerier	927	598	64·5	29	58	87	9·4	627	67·6
väverier	1 523	900	59·1	69	104	173	11·4	969	63·6
drevfabr.	6	—	—	2	—	2	33·3	2	33·3
Ylleindustri: spinnerier	3 325	2 011	60·5	176	273	449	13·5	2 187	65·8
väverier	6 171	3 986	64·6	150	304	454	7·4	4 136	67·0
schoddyfabriker	124	37	29·8	3	1	4	3·2	40	32·3
Trikåfabriker	11 078	9 091	82·1	266	1 569	1 835	16·6	9 357	84·5
Band- och gardinfabriker m. m.	1 628	1 073	65·9	111	172	283	17·4	1 184	72·7
Repslagerier och bindgarnsfabriker	600	344	57·3	18	22	40	6·7	362	60·3
Sömnadsfabriker	29 333	25 145	85·7	448	3 070	3 518	12·0	25 593	87·2
Hatt- och mössfabriker	2 536	2 168	85·5	41	316	357	14·1	2 209	87·1
Färgerier och impregneringsfabriker	6 359	2 150	33·8	126	121	247	3·9	2 276	35·8
Annan hithörande industri	1 633	927	56·8	63	132	195	11·9	990	60·6
7. *Läder-, hår- o. gummivaruindustri*	**25 614**	**10 588**	**41·3**	**2 070**	**1 994**	**4 064**	**15·9**	**12 658**	**49·4**
Garverier	2 251	170	7·6	189	17	206	9·2	359	15·9
Päls- och skinnvarufabriker	2 037	1 155	56·7	127	176	303	14·9	1 282	62·9
Skofabriker	11 965	5 128	42·9	977	1 158	2 135	17·8	6 105	51·0
Gummivarufabriker	5 646	2 839	50·3	329	355	684	12·1	3 168	56·1
Annan hithörande industri	3 715	1 296	34·9	448	288	736	19·8	1 744	46·9
8. *Kemisk-teknisk industri*	**13 183**	**4 832**	**36·7**	**374**	**788**	**1 162**	**8·8**	**5 206**	**39·5**
Färg- och fernissfabriker	844	187	22·2	40	32	72	8·5	227	26·9
Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker	2 360	1 296	54·9	68	260	328	13·9	1 364	57·8
Konstgödningsfabriker	183	—	—	1	—	1	0·5	1	0·5
Kolnings- och trädestillationsverk	409	17	4·2	8	—	8	2·0	25	6·1
Krutbruk o. andra sprängämnesfabriker	2 536	1 033	40·7	18	131	149	5·9	1 051	41·4
Tändsticksfabriker	1 960	1 135	57·9	26	135	161	8·2	1 161	59·2
Annan kemisk-teknisk industri	4 891	1 164	23·8	213	230	443	9·1	1 377	28·2
9. *Kraft-, belysnings- o. vattenverk*	**10 221**	**118**	**1·1**	**92**	**—**	**92**	**0·9**	**205**	**2·0**
Elektricitetsverk	6 548	52	0·8	62	—	62	0·9	114	1·7
Gasverk	1 862	42	2·3	10	—	10	0·5	52	2·8
Vattenledningsverk	1 811	19	1·0	20	—	20	1·1	39	2·2
Summa egentliga industriarbetare	**498 250**	**109197**	**21·9**	**31 020**	**15 311**	**46 331**	**9·3**	**140 217**	**28·1**
B. Lagerarbetare, chaufförer, kuskar m. fl.	65 272	4 105	6·3	3 486	498	3 984	6·1	7 591	11·6
Samtliga arbetare	**563 522**	**113302**	**20·1**	**34 506**	**15 809**	**50 315**	**8·9**	**147 808**	**26·2**

Tab. 4. Inom industrin sysselsatta kvinnor och minderåriga i procent av hela arbetarantalet inom olika län år 1939.

Län	Kvinnor (vuxna o. minderåriga)	Minderåriga (manl. o. kvinnl.)	Vuxna kvinnor o. minderåriga av bägge könen	Län	Kvinnor (vuxna o. minderåriga)	Minderåriga (manl. o. kvinnl.)	Vuxna kvinnor o. minderåriga av bägge könen
Stockholms stad . .	32·0	7·3	36·5	Göteborgs o. Bohus län	30·8	9·7	36·1
Stockholms län . . .	17·1	8·2	22·8	Älvsborgs län . . .	36·0	9·7	41·4
Uppsala län	20·2	8·8	26·5	Skaraborgs län . . .	17·6	9·0	23·9
Södermanlands län .	14·7	10·4	22·5	Värmlands län . . .	8·6	6·7	14·0
Östergötlands län . .	23·9	9·6	29·9	Örebro län	16·9	8·8	22·6
Jönköpings län . . .	16·6	9·8	23·6	Västmanlands län .	5·6	10·9	15·4
Kronobergs län . . .	9·4	11·0	18·4	Kopparbergs län . .	5·8	6·6	11·6
Kalmar län	9·4	8·4	16·2	Gävleborgs län . . .	9·0	7·2	14·9
Gotlands län	6·9	4·1	10·9	Västernorrlands län .	3·5	7·2	10·5
Blekinge län	13·7	8·6	20·1	Jämtlands län . . .	5·1	6·3	11·1
Kristianstads län . .	18·0	10·8	25·7	Västerbottens län .	3·6	6·7	10·1
Malmöhus län . . .	30·1	11·2	36·4	Norrbottens län . .	1·7	4·3	5·9
Hallands län	23·8	10·5	30·8	Hela riket	**20·1**	**8·9**	**26·2**

563 522 arbetare, mot 542 848 år 1938 och 535 742 år 1937. I vad mån kvinnor och minderåriga ingå i dessa siffror framgår av följande tablå:

	Antal			I % av hela antalet arbetare		
	1939	1938	1937	1939	1938	1937
Kvinnor, inalles	113 302	107 358	106 464	20·11	19·78	19·87
därav: vuxna	97 493	91 806	90 627	17·30	16·91	16·91
minderåriga	15 809	15 552	15 837	2·81	2·87	2·96
Män, »	34 506	33 997	35 410	6·12	6·26	6·61
Summa minderåriga	50 315	49 549	51 247	8·93	9·13	9·57
Hela antalet vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen .	**147 808**	**141 355**	**141 874**	**26·23**	**26·04**	**26·48**

Kvinnor och minderåriga utgöra tillsammans nära tre fjärdedelar av de egentliga fabriksarbetarna inom hela gruppen textil- och beklädnadsindustri, vilket framgår av tab. 3. Övriga i tabellen redovisade industrier, där mer än halva arbetsstyrkan utgjordes av kvinnor och barn, voro: tobaksfabriker, choklad- och karamellfabriker, fiskberednings- och konservfabriker, kartongfabriker och annan pappersindustri, päls- och skinnvarufabriker, tändsticksfabriker, porslins- och kakelfabriker, olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker samt gummivarufabriker.

Av tab. 4 framgår, i vad mån olika län förete skiljaktigheter med avseende å förekomsten av kvinnor och minderåriga inom industrin. Deras sammanlagda antal var relativt taget störst i Älvsborgs län med över fyra tiondelar, varefter följa Stockholms stad, Malmöhus län, Göteborgs och Bohus län, Hallands län och Östergötlands län. Sist kommer Norrbottens län med ej fullt 6 %.

Levnadskostnaderna omkring 1 juli 1941.

Socialstyrelsens vid början av varje kvartal verkställda beräkningar rörande levnadskostnaderna ha nu slutförts med avseende å kvartalsskiftet juni/juli 1941.

Konsumtionen. Vid denna beräkning ha liksom vid föregående kvartalsskifte vidtagna ransoneringsåtgärder nödvändiggjort vissa modifikationer i den fastställda indexbudgeten. Sålunda har ransoneringen av matfett, kött och fläsk samt socker beräknats understiga hushållets förbrukning med resp. c:a 15, 10 och 15 %. Nämnda varors vikter enligt den fastställda budgeten ha därför reducerats med angivna procentsatser såväl vid beräkningstillfället som vid basåret. Beträffande kaffe har den tilldelade kvantiteten beräknats understiga indexhushållets förbrukning med c:a 67 % eller med ej mindre än $^2/_3$. Med hänsyn till att användningen av kaffesurrogat blivit alltmera allmän, har det icke ansetts lämpligt att skära ned kaffeposten med hela det angivna beloppet, utan har man låtit en del därav följa noteringen på gängse kaffesurrogat. I samband härmed har kaffepostens vikt i basen minskats med c:a 30 %. I fråga om mjöl och bröd har ransoneringen något skärpts, i det att ransoneringsperioden förlängts. Tages emellertid hänsyn ej blott till den ordinarie tilldelningen utan även till tilläggskort för vissa befolkningsgrupper, är ransoneringen dock ej av den omfattning, att den ansetts böra föranleda särskilda åtgärder vid indexberäkningarna.

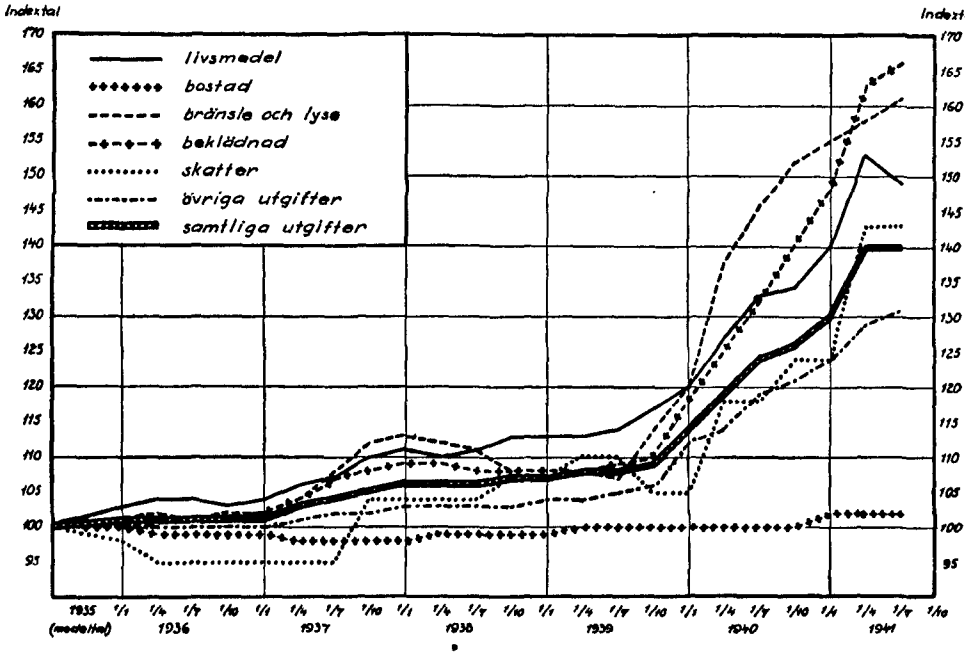
Nämnas må vidare, att hänsyn tagits dels såsom tidigare till bestämmelserna angående prisrabattering vid inköp av smör, dels till de den 23 maj 1941 utfärdade bestämmelserna beträffande prisrabattering på mjölk, vilka trädde i kraft den 9 juni 1941. Sistnämnda bestämmelser avse i huvudsak de talrika hushåll, vilka vid senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt upptagits för ett beskattningsbart belopp understigande 1 000 kr. Till denna grupp hör den till grund för beräkningen av levnadskostnadsindex liggande s. k. normalfamiljen (man, hustru och två barn). För de minderåriga medlemmarna av familjen erhållas sålunda rabattkort; rabatten utgör 10 öre per liter.

Priser å livsmedel, bränsle och lyse. Ser man först på de prisuppgifter, som föreligga beträffande livsmedel, bränsle och lyse, avse samtliga juni månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras under senare delen av månaden. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 656—657) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å mjölk har kvarstått på samma nivå som vid förra kvartalsskiftet, 30 öre per liter för oskummad vara. Däremot ha smörpriserna, som i stort sett legat fasta sedan december i fjol, undergått sänkning med i genomsnitt 53 öre per kg. Detaljpriset utgjorde i juni i medeltal 4 kr. per kg för mejerismör och 3·90 kr. för landssmör, mot resp. 4·51 och 4·45 kr. i mars.

Noteringarna å ost ha undergått en väsentlig förskjutning sedan förra kvartalet, vilket emellertid beror på att dessa noteringar från och med april månad avse magrare ost med högst 30 % fetthalt mot tidigare helfet vara med en

Levnadskostnadernas förändringar enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex (år 1935 = 100).

fetthalt av minst 45 %. Tillverkningen av helfet ost upphörde i november förra året, och resterande lager äro nu i stort sett slutsålda. Medelpriset å ej helfet ost utgjorde i juni 2·58 kr. per kg mot 3·37 kr. i mars för helfet vara.

Färska ägg utvisa den för säsongen vanliga prisutvecklingen med de lägsta priserna i maj, men nedgången har på grund av varuknapphet varit väsentligt mindre än under normala förhållanden. Medelpriserna utgjorde under resp. kvartalsmånader 2·91, 2·54 och 2·80 kr. per kg mot 3·24 kr. i mars och 1·78 kr. i juni förra året.

Medelpriset å potatis har under kvartalet sjunkit med 1 öre per kg och utgjorde i juni 16 öre per kg mot 23 öre vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Mjölnoteringarna utvisa i stort sett inga förändringar sedan mars månad och brödpriserna förete blott några smärre stegringar.

Detaljpriserna å kött och fläsk ha under den nu gångna kvartalsperioden ytterligare stigit något, men uppgången har i allmänhet varit väsentligt mindre än under närmast föregående kvartal. Nötkött har sålunda stigit i pris med

Tab. 1. Indextal för livsmedel, bränsle och lyse (1935 = 100).

	1936	1937	1938	1939	1940	1 sept. 1939	1 juli 1940	1 apr. 1941	1 maj 1941	1 juni 1941	1 juli 1941
Mejeriprod., ägg o. margarin (6 varuslag)	103	109	114	119	130	121	127	151	151	148	138
Mjöl (2 varuslag)	103	111	115	114	119	114	120	121	121	121	121
Bröd (8 varuslag)	101	107	109	112	130	113	127	140	142	142	142
Kött (8 varuslag)	111	111	118	125	137	125	134	171	180	183	184
Fisk (6 varuslag)	105	93	96	101	135	102	123	208	211	206	185
Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	102	104	110	108	148	107	182	[2]144	143	141	141
Specerier (4 varuslag)	99	103	101	104	126	102	124	148	149	149	150
Maltdrycker (2 varuslag)	100	103	103	103	115	103	114	134	134	134	134
Samtliga livsmedel	**104**	**108**	**112**	**116**	**132**	**116**	**133**	**153**	**155**	**154**	**149**
Elektrisk ström	98	95	93	93	95	91	94	97	94	94	94
Fotogen	99	101	104	110	147	104	129	—	—	—	—
Kokgas	100	100	100	100	132	100	141	141	141	141	141
Ved (2 varuslag)	105	116	122	126	181	120	182	202	202	203	205
Kol och koks (3 varuslag)	101	124	124	118	178	113	171	190	204	205	206
S:a bränsle och lyse	**102**	**108**	**110**	**111**	**146**	**107**	**146**	**158**	**160**	**160**	**161**
Livsmedel, bränsle o. lyse[1]	**104**	**108**	**111**	**115**	**133**	**115**	**134**	**154**	**156**	**155**	**150**

i genomsnitt 12 %, kalvkött med i medeltal 5, fårkött med 9 samt fläsk med i genomsnitt 5 %. Vid en jämförelse med motsvarande tidpunkt 1940 kan konstateras, att priserna å såväl nöt- som kalvkött stigit med 37 %, å fårkött med 43 samt å fläsk med 38 %. På grund av upphörda slakthusnoteringar kan styrelsen ej såsom tidigare lämna någon jämförande översikt av detaljprisernas förändringar i förhållande till priserna å slaktdjur och å kött i parti.

Beträffande färsk fisk har prissänkning ägt rum under kvartalet för nästan alla noterade sorter. Även salt sill har sjunkit i pris; medelnoteringen för juni utgjorde 1·42 kr. per kg mot 1·58 kr. i mars.

Kaffepriserna ha stigit med i genomsnitt 23 öre per kg sedan förra kvartalsskiftet. Detaljpriset å rostad santosblandning utgjorde i juni 4·78 kr. per kg mot 4·55 kr. i mars. Den vid sidan härav noterade mest gångbara kaffesorten utvisade för juni ett medelpris å 5·07 kr. mot 4·86 kr. i mars.

De noterade olika slagen av frukt och grönsaker ha säsongmässigt undergått en del förskjutningar i övervägande uppåtgående riktning. Äpplen ha sålunda stigit i pris med i genomsnitt 82 öre per kg, vitkål med 21 öre per kg och apelsiner med i medeltal 56 öre per dussin. Katrinplommon utvisar däremot prissänkning med i genomsnitt 20 öre per kg.

Vad slutligen bränsle och lyse beträffar ha ved- och kokspriserna undergått en del stegringar, som medfört höjning av indextalet under kvartalet för denna post från 158 till 161 mot 146 ett år tidigare (1935 = 100).

Sammanfattning av prisförändringarna beträffande livsmedel, bränsle och lyse. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsme-

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1940, sid. 487.
[2] Nedgången beror på ändrad säsongutjämningsmetod.

dels-, bränsle- och lysepriserna ägt rum i detaljhandeln från och med 1935 till 1 juli 1941, meddelas i tab. 1 en serie »vägda» indextal, vilka utarbetats med användande av samma kvantitetstal för de särskilda varuslagen som vid uträknandet av levnadskostnadsindex. De för den 1 september, 1 juli o. s. v. angivna indextalen grunda sig på prisnoteringar, som insamlats närmast föregående månad (augusti, mars o. s. v.). Beträffande prisutvecklingen för tiden före 1936 hänvisas till Soc. Medd. årg. 1939, sid. 308.

Jämför man indextalen för de olika varugrupperna den 1 juli 1941 med 1935 års prisnivå, befinnes det, att fisk och kött stigit med resp. 85 och 84 %, specerier med 50, bröd med 42, rotsaker och frukt med 41, mejeriprodukter, ägg och margarin med 38, maltdrycker med 34 samt mjöl med 21 %. Inom bränsle- och lyseposten ha kol och koks stigit med 106, ved med 105 samt kokgas med 41 %. Elektrisk ström (för belysningsändamål) har däremot sjunkit i pris med 6 %.

Bostads- och skatteposterna ha vid detta tillfälle icke varit föremål för omräkning.

Utgifter för beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde under senare delen av kvartalets sista månad. Den nu slutförda undersökningen visar, att priserna å nästan alla hithörande varuslag ytterligare stigit något, men uppgången har varit väsentligt mindre än under närmast föregående kvartal. Det särskilda indextalet steg sålunda från 163 till 166; motsvarande tal för ett år sedan var 132 (1935 = 100). Tab. 2 ger en bild av prisnivåns förändringar för de olika varuslagen sedan år 1935. Den största stegringen visar

Tab. 2. Indextal för beklädnad (1935 = 100).

	1936	1937	1938	1939	1940	1 juli 1939	1 juli 1940	1 jan. 1941	1 apr. 1941	1 juli 1941
Herrkostym, beställd o. konfektion	100	105	107	110	129	108	127	144	160	165
Vinteröverrock, konfektion . . .	101	105	108	110	131	108	128	148	163	166
Arbetsblus	99	105	107	108	133	106	131	152	170	173
Skjorta	105	112	117	122	154	119	152	176	195	202
Kalsonger	100	107	110	113	146	110	143	176	197	199
Strumpor: herr-, ylle	103	110	113	117	151	114	147	177	192	193
dam-, konstsilke . . .	96	97	96	96	109	94	109	117	123	121
barn-, bomull	99	104	106	107	130	105	129	146	163	169
Hatt, herr-	99	101	101	102	113	101	113	122	130	131
Ylletyg (t. damklänning) pr m .	100	106	108	111	143	108	140	170	190	199
Bomullstyg (till dito) » » .	100	105	107	109	133	107	135	147	161	163
Ullgarn » kg .	104	127	119	123	191	112	193	223	242	243
S:a kläder	**100**	**105**	**108**	**110**	**134**	**108**	**132**	**151**	**167**	**171**
Kängor av sportläder: herr- . . .	103	108	111	113	138	110	137	152	166	169
barn- . .	103	109	113	116	136	114	135	150	161	163
» » boxkalv, herr-	102	106	110	111	129	109	129	140	151	154
Lågskor, dam-	102	106	110	111	132	109	131	146	157	159
Halvsulning o. klackning	100	106	110	111	122	111	123	128	138	141
Galoscher, herr-	99	107	105	99	116	102	125	125	132	132
S:a skodon	**102**	**107**	**111**	**112**	**130**	**111**	**130**	**141**	**151**	**153**
Kläder och skodon	**101**	**106**	**108**	**111**	**133**	**109**	**132**	**148**	**163**	**166**

Tab. 3. Indextal för »övriga utgifter» (1935 = 100).

	1936	1937	1938	1939	1940	1 juli 1939	1 juli 1940	1 jan. 1941	1 apr. 1941	1 juli 1941
Möbler	100	105	108	114	120	114	119	126	136	139
Mattor, sängkläder, hushållslinne	100	104	104	105	130	102	132	144	161	171
Husgeråd, verktyg m. m.	100	108	110	112	128	109	127	136	146	150
Tvål och såpa	100	107	106	113	143	105	140	149	171	174
Tvätt	99	101	101	103	115	102	116	121	130	130
Kroppsvård	101	103	104	105	112	105	112	118	122	126
Sjukvård	100	99	97	95	98	94	97	102	105	105
Intellektuella ändamål	100	102	102	103	109	103	111	112	116	116
Förenings- o. försäkringsavg.	100	103	106	112	114	112	115	115	115	115
Nöjen och förströelser	100	101	104	105	112	104	113	117	120	124
Resor	99	98	98	98	106	98	108	114	117	118
Ränta å lån	91	91	91	91	105	91	114	114	114	114
Telefon, postporto, skrivmateriel	100	100	100	100	104	100	106	106	109	109
Arbetshjälp i hemmet	100	102	103	106	115	106	114	122	126	129
Tobak	99	98	98	100	124	98	134	134	136	137
Spritdrycker	100	100	102	121	179	112	183	183	189	189
»Övriga utgifter»[1]	**100**	**102**	**103**	**106**	**118**	**105**	**119**	**124**	**129**	**131**

fortfarande ullgarn med icke mindre än 143 %, under det uppgången för övriga inom gruppen kläder noterade varor varierar mellan 21 % för damstrumpor av konstsilke och 102 % för herrskjortor. Skor ha fördyrats med i medeltal 61 %. Svårigheten att erhålla noteringar å jämförbara kvaliteter, som även i normala tider gjort sig gällande beträffande vissa varuslag, har givetvis blivit ännu större under nuvarande förhållanden, då förut noterade märken utgått ur marknaden å åtskilliga orter.

Övriga utgifter. Beräkningarna grunda sig i huvudsak på priser under senare delen av kvartalets sista månad. Undersökningen visar, att prisnivån

Tab. 4. Levnadskostnadsindex med år 1935 som bas.

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1935	100	100	100	100	100	100	**100**
1936 1 jan.	103	100	101	100	98	100	**101**
1 april	104	99	102	101	95	100	**101**
1 juli	104	99	101	101	95	100	**101**
1 okt.	103	99	102	101	95	100	**101**
1937 1 jan.	104	99	102	102	95	100	**101**
1 april	106	98	104	104	95	101	**103**
1 juli	107	98	108	107	95	102	**104**
1 okt.	110	98	112	108	104	102	**105**
1938 1 jan.	111	98	113	109	104	103	**106**
1 april	110	99	112	109	104	103	**106**
1 juli	111	99	111	108	104	103	**106**
1 okt.	113	99	108	108	107	103	**107**
1939 1 jan.	113	99	108	108	107	104	**107**
1 april	113	100	108	108	110	104	**108**
1 juli	114	100	107	109	110	105	**108**
1 okt.	117	100	114	110	105	106	**109**
1940 1 jan.	120	100	120	118	105	112	**114**
1 april	127	100	138	125	118	114	**119**
1 juli	133	100	146	132	118	119	**124**
1 okt.	134	100	152	140	124	121	**126**
1941 1 jan.	140	102	155	148	124	124	**130**
1 april	153	102	158	163	143	129	**140**
1 juli	149	102	161	166	143	131	**140**

[1] Denna post omfattar även en mindre del ej specificerade utgifter. Beträffande grupperingen av olika varuslag och tjänster hänvisas till Soc. Medd. årg. 1940, sid. 53.

Tab. 5. Levnadskostnadsindex med juli 1914 som bas.

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914 juli	100	100	100	100	100	100	**100**
1916 dec.	152	108	168	160	109	125	**139**
1917 maj	174	108	190	170	109	130	**152**
sept.	180	112	240	210	109	150	**166**
1918 1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**
1 april	229	112	280	270	114	185	**203**
1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**
1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919 1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**
1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**
1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920 1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**
1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**
1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921 1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922 1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**
1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923 1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**
1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924 1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**
1 april	160	178	183	192	173	185	**178**
1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925 1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926 1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
1 april	158	188	170	188	185	179	**178**
1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927 1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928 1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**
1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929 1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
1 juli	148	200	161	184	187	178	**169**
1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930 1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931 1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**
1 april	130	206	155	175	173	177	**160**
1 juli	127	206	153	173	173	176	**158**
1 okt.	128	206	150	170	173	175	**158**
1932 1 jan.	127	206	149	169	173	175	**157**
1 april	125	206	149	168	172	177	**157**
1 juli	124	206	146	168	172	177	**156**
1 okt.	125	206	144	167	171	177	**156**
1933 1 jan.	123	206	142	166	171	176	**154**
1 april	119	202	139	163	187	175	**153**
1 juli	120	202	138	162	187	175	**153**
1 okt.	123	202	136	163	189	175	**154**
1934 1 jan.	120	202	136	164	189	174	**153**
1 april	120	202	136	165	191	174	**153**
1 juli	123	201	136	166	191	174	**155**
1 okt.	125	201	136	167	189	174	**155**
1935 1 jan.	124	201	137	168	189	174	**155**
1 april	126	198	137	167	178	174	**155**
1 juli	129	198	137	167	178	174	**156**
1 okt.	131	198	138	167	179	173	**157**
1936 1 jan.	132	198	138	168	179	173	**158**
1 april	134	196	140	169	170	172	**158**
1 juli	134	196	139	169	170	173	**158**
1 okt.	132	196	140	169	170	173	**157**
1937 1 jan.	133	196	141	170	170	174	**158**
1 april	137	195	143	174	166	176	**161**
1 juli	138	195	148	179	166	177	**162**
1 okt.	140	195	153	182	177	177	**165**
1938 1 jan.	142	195	154	183	177	177	**165**
1 april	141	196	154	182	176	178	**165**
1 juli	143	196	152	182	176	178	**166**
1 okt.	145	196	150	181	181	178	**167**
1939 1 jan.	145	196	149	181	181	180	**167**
1 april	145	198	149	181	188	180	**168**
1 juli	147	198	147	182	198	182	**169**
1 okt.	150	198	156	184	190	183	**171**
1940 1 jan.	154	198	164	197	190	195	**178**
1 april	163	198	189	210	214	198	**186**
1 juli	170	198	201	220	214	207	**193**
1 okt.	172	198	209	234	223	210	**197**
1941 1 jan.	180	202	213	248	223	214	**204**
1 april	197	203	217	272	258	223	**219**
1 juli	192	203	221	278	258	228	**219**

ytterligare stigit något sedan förra kvartalet till följd av prisförhöjningar å bland annat diverse inventarier m. m. Indextalet för posten »övriga utgifter» visade sålunda uppgång från 129 till 131 mot 119 ett år tidigare (1935 = 100). I tab. 3 meddelas indextal för de olika grupperna inom ovannämnda post.

Levnadskostnadsindex. Beträffande tillvägagångssättet vid indexberäkningarna hänvisas till den redogörelse härför, som återfinnes i Soc. Medd. årg. 1939, sid. 643 o. f.

Resultatet av den nu senast utförda beräkningen, avseende prisläget omkring den 1 juli 1941, redovisas i tab. 4 och 5.

Betraktar man förändringarna av samtliga levnadskostnader under det nu gångna kvartalet, finner man enligt tab. 4, att levnadskostnadsindex med 1935 som bas kvarstår oförändrat vid 140. Anknytes denna serie till den äldre med juli 1914 som utgångspunkt, befinnes likaledes, att indextalet vid senaste kvartalsskifte är oförändrat sedan det närmast föregående, nämligen 219.

Ser man vidare på de i beräkningarna ingående huvudposterna, framgår av tab. 4, som delvis tidigare nämnts, att livsmedelsposten sjunkit med fyra enheter, varemot posterna bränsle och lyse samt beklädnad stigit med vardera tre och posten »övriga utgifter» med två enheter.

Diagrammet å sid. 650 belyser ytterligare prisnivåns förändringar sedan 1935.

*

I detta sammanhang torde även de uppgifter rörande *inackorderingspriser för arbetare*, som årligen (under månaderna februari, mars och april) införskaffas från socialstyrelsens ombudsorter, förtjäna att anföras till ytterligare belysning av levnadskostnadernas förändringar. Medelpriset per vecka för privat inackordering för arbetare utgjorde för samtliga orter:

	1914	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Absoluta tal												
Endast måltider, kr. . . .	9·47	16·37	16·08	15·88	15·08	15·06	15·45	15·60	15·81	16·14	17·79	20·45
Måltider o. husrum, » . . .	12·55	23·48	22·65	22·21	21·98	21·69	22·08	22·72	23·46	24·05	26·18	29·24
Indextal												
1935 = 100												
Endast måltider						100	103	104	105	107	118	136
Måltider o. husrum						100	102	105	108	111	121	135
1914 = 100												
Endast måltider	100	173	170	162	159	159	163	165	167	170	188	216
Måltider o. husrum . . .	100	187	180	177	175	173	176	181	187	192	209	233

Inackorderingspriserna ha, som man finner, i likhet med övriga levnadskostnader stigit avsevärt sedan föregående år och ligga nu i genomsnitt för endast måltider 36 % och för måltider och husrum 35 % högre än 1935. Vid jämförelse med 1914 års prisnivå utgöra motsvarande stegringstal resp. 116 och 133 %.

(Forts. av texten på sid. 662.)

	Varuslag	Kvantitet	1914 [2]	1919 [2]	1920	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
1	Mjölk, oskummad	l	15	47	44	20	20	21	21	22	23	24	25	27
2	Smör: bords- (mejeri-)	kg	239	729	657	235	244	276	268	263	297	311	328	369
3	mat- (lands-)	»	218	727	651	220	224	253	253	250	281	294	312	357
4	Ost [1]	»	162	624	524	175	147	170	177	189	183	186	212	243
5	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	433	376	125	127	141	135	133	148	160	165	224
6	Ägg, svenska, färska	»	142	568	482	142	135	140	154	170	180	179	183	215
7	Potatis: gammal	»	9	20	17	13	10	10	12	13	14	14	15	19
8	»	100 kg	·	1779	1348	948	727	726	896	975	1082	1066	1130	1515
9	färsk, svensk	kg	23	29	55	22	22	18	26	25	22	23	24	32
10	Gula ärter, svenska	»	35	78	69	31	33	42	48	42	42	42	41	[3] 73
11	Bruna bönor	»	49	214	180	47	48	53	62	62	54	58	112	118
12	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	75	91	36	36	35	38	39	41	43	43	45
13	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	56	56	24	24	23	24	25	27	28	28	30
14	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	29	73	73	33	32	31	33	34	36	37	37	39
15	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	99	101	39	32	34	35	37	41	43	44	56
16	ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	111	176	43	42	41	40	41	43	44	48	71
17	Makaroner, svenska, ideal	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	[4] 74
18	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	43	96	111	62	61	59	59	60	65	65	66	73
19	hårt, knäckebröd	»	·	·	139	87	85	84	82	83	85	85	85	90
20	sötlimpa eller siktbröd	»	40	96	105	60	58	58	58	59	62	64	65	76
21	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	64	71	47	46	45	45	45	48	50	51	60
22	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	230	254	138	136	134	132	132	137	141	144	163
23	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	116	128	74	72	71	72	73	76	78	80	91
24	billigaste sort » » mjölk	»	61	167	145	88	86	84	85	86	90	92	95	107
25	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	·	101	100	98	97	98	104	107	112	139
26	Nötkött, färskt: stek	»	116	563	398	163	148	156	179	193	191	197	214	231
27	soppkött	»	95	490	333	131	114	121	143	156	154	156	170	185
28	Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	512	493	206	188	198	217	232	242	251	270	289
29	spädkalv	»	70	312	274	126	114	117	129	142	145	151	166	178
30	Fårkött, färskt, stek	»	130	600	481	201	187	192	205	217	226	237	255	281
31	Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	·	159	142	147	172	189	184	190	205	222
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	605	449	141	142	136	177	196	198	220	228	256
33	salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	619	470	147	148	141	182	200	202	223	232	261
34	Fläskkorv, ej delikatess-	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	172	188
35	Fisk, färsk: abborre	»	76	202	191	115	109	107	110	111	110	112	116	124
36	gädda	»	110	333	312	171	157	152	153	159	158	159	161	182
37	sill	»	35	110	102	63	61	62	62	61	61	65	71	96
38	strömming	»	39	114	106	62	59	57	57	57	58	61	63	80
39	torsk	»	57	160	139	92	89	87	89	89	88	90	90	109
40	rödspotta (spätta)	»	81	244	219	150	148	143	145	149	148	149	154	173
41	kolja	»	·	·	152	122	116	113	116	118	118	119	122	145
42	Salt sill	»	45	148	120	38	40	49	62	71	49	50	56	89
43	Kaffe, rostat: santosblandning	»	·	·	·	322	313	301	291	284	298	281	295	382
44	mest gångbara sort	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	[4] 422
45	Socker, bit-	»	65	183	168	47	47	46	46	47	48	48	49	53
46	Salt, matsalt	»	10	32	31	16	16	16	15	15	15	15	16	21
47	Äpplen, ät-	»	·	·	·	127	105	97	101	94	94	105	94	128
48	Apelsiner, medelstora	duss.	·	·	·	138	115	111	115	115	125	131	126	195
49	Bananer, prima	kg	·	·	·	164	166	161	160	146	139	160	173	[5] 209
50	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	·	108	107	106	101	85	90	81	87	131
51	Vitkål, svensk	»	·	·	·	30	23	24	24	33	30	28	28	41
52	Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	·	·	·	22	24	24	24	24	24	24	24	27
53	Svagdricka	l	6	16	16	16	16	16	15	15	16	16	16	18
54	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	·	36	35	35	35	34	33	33	33	33
55	Fotogen, Water White	l	21	71	60	23	24	22	20	20	20	21	22	30
56	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	·	17	17	17	17	17	17	17	17	23
57	Björkved, osågad, hemkörd	»	740	2310	2895	1070	945	920	945	995	1085	1145	1175	1645
58	Barrved, » »	»	595	1895	2310	820	725	715	730	765	845	900	930	1375
59	Pannved, hemkörd	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	[3] 1355
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	—	2069	633	620	613	614	607	644	647	666	931
61	hushålls-(fyrkol), prima,	»	242	—	1664	292	288	287	291	294	344	347	348	524
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	·	445	434	437	452	459	577	577	538	824
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm,	»	·	·	·	427	419	421	436	446	565	569	530	804

[1] T. o. m. mars 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [2] 44 orter. — [3] Juli—dec. — [4] Aug.—dec. — [5] Jan.—april.

Aug. 1939	Juni 1940	Sept. 1940	Dec. 1940	Jan. 1941	Febr. 1941	Mars 1941	April 1941	Maj 1941	Juni 1941	Junipriserna förändringar i % sedan juli 1914	år 1935	aug. 1939	juni 1940	
25	27	28	30	30	30	30	30	30	30	+ 100·0	+ 42·9	+ 20·0	+ 11·1	1
341	347	369	450	451	451	451	451	441	400	+ 71·7	+ 49·3	+ 17·3	+ 15·3	2
322	334	357	443	445	446	445	445	435	390	+ 85·7	+ 54·2	+ 21·1	+ 16·8	3
215	233	244	283	305	323	337	253	256	258	·	·	·	·	4
170	—	—	300	300	300	300	300	300	300	+ 117·4	+ 122·2	+ 76·5	—	5
172	178	236	251	266	284	324	291	254	280	+ 145·6	+ 81·8	+ 62·8	+ 57·3	6
[1] 16	23	17	16	16	17	17	17	16	16	+ 77·8	+ 33·3	0·0	— 30·4	7
—	1872	1308	1245	1296	1383	1371	1350	1310	1251	·	+ 39·6	—	— 33·2	8
17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
41	—	73	75	81	82	85	85	86	87	+ 190·0	+ 81·3	+ 112·2	—	10
113	113	118	139	152	153	153	153	152	150	+ 226·1	+ 141·9	+ 32·7	+ 32·7	11
43	45	45	45	45	45	45	45	45	45	+ 45·2	+ 18·4	+ 4·7	0·0	12
27	29	31	32	32	32	32	32	32	32	+ 52·4	+ 33·3	+ 18·5	+ 10·3	13
36	38	39	40	40	40	40	40	40	40	+ 48·1	+ 21·2	+ 11·1	+ 5·3	14
43	55	58	65	65	65	65	65	65	65	+ 80·6	+ 85·7	+ 51·2	+ 18·2	15
45	67	76	96	99	100	99	99	100	100	+ 156·4	+ 150·0	+ 122·2	+ 49·3	16
·	·	73	74	79	78	78	77	78	78	·	·	·	·	17
66	72	75	77	77	78	78	78	79	78	+ 90·2	+ 32·2	+ 18·2	+ 8·3	18
85	89	93	94	94	95	95	95	95	95	·	+ 15·9	+ 11·8	+ 6·7	19
66	74	78	81	82	83	83	83	83	83	+ 118·4	+ 43·1	+ 25·8	+ 12·2	20
51	58	63	66	66	66	66	66	66	66	+ 112·9	+ 46·7	+ 29·4	+ 13·8	21
144	159	165	176	177	177	177	182	181	182	+ 142·7	+ 37·9	+ 26·4	+ 14·5	22
82	90	92	95	95	95	95	96	96	96	+ 118·2	+ 33·3	+ 17·1	+ 6·7	23
96	105	109	111	111	111	112	114	114	114	+ 93·2	+ 34·1	+ 18·8	+ 8·6	24
113	136	140	149	149	150	150	152	153	153	·	+ 57·7	+ 35·4	+ 12·5	25
218	236	236	240	263	269	283	307	313	318	+ 169·5	+ 77·7	+ 45·9	+ 34·7	26
169	188	187	193	214	221	236	256	260	262	+ 170·1	+ 83·2	+ 55·0	+ 39·4	27
269	286	289	336	371	369	367	381	378	381	+ 190·8	+ 75·6	+ 41·6	+ 33·2	28
163	175	179	208	229	229	233	244	243	248	+ 259·4	+ 92·2	+ 52·1	+ 41·7	29
260	280	287	309	343	358	367	392	399	401	+ 194·9	+ 95·6	+ 54·2	+ 43·2	30
208	227	228	230	251	256	269	295	302	306	·	+ 77·9	+ 47·1	+ 34·8	31
226	243	275	301	317	318	320	328	335	336	+ 162·5	+ 89·8	+ 48·7	+ 38·8	32
230	247	282	305	321	323	324	331	340	341	+ 152·6	+ 87·4	+ 48·3	+ 38·1	33
172	185	193	210	229	232	236	246	250	252	·	·	+ 46·5	+ 36·2	34
112	108	122	140	151	157	164	169	145	136	+ 81·3	+ 28·6	+ 21·4	+ 25·9	35
168	159	183	205	217	248	259	255	205	215	+ 90·3	+ 40·5	+ 28·0	+ 35·2	36
74	91	105	124	122	134	132	143	148	127	+ 234·2	+ 104·8	+ 71·6	+ 39·6	37
64	79	76	85	102	128	124	134	123	107	+ 189·2	+ 87·7	+ 67·2	+ 35·4	38
90	103	105	117	137	180	152	143	140	136	+ 147·3	+ 52·8	+ 51·1	+ 32·0	39
150	164	171	184	205	251	221	215	206	222	+ 177·5	+ 53·1	+ 48·0	+ 35·4	40
116	141	146	167	192	236	198	202	189	184	·	+ 58·6	+ 58·6	+ 30·5	41
55	77	93	136	149	151	158	162	166	142	+ 230·2	+ 129·0	+ 158·2	+ 84·4	42
288	374	388	413	436	446	455	464	468	478	·	+ 64·3	+ 66·0	+ 27·8	43
·	·	414	439	470	479	486	497	500	507	·	·	·	·	44
48	54	54	54	57	58	61	61	61	61	— 4·7	+ 32·6	+ 27·1	+ 18·0	45
15	21	21	22	24	24	24	24	24	24	·	+ 60·0	+ 60·0	+ 14·3	46
94	218	77	125	156	167	184	222	245	266	·	+ 163·4	+ 183·0	+ 22·0	47
123	235	220	232	187	172	206	243	243	262	·	+ 127·8	+ 113·0	+ 11·5	48
164	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
84	130	145	168	183	185	184	162	163	164	·	+ 62·4	+ 95·2	+ 26·2	50
29	59	26	26	31	34	38	46	54	59	·	+ 145·8	+ 103·4	0·0	51
24	28	28	30	31	31	31	31	31	31	·	+ 29·2	+ 29·2	+ 10·7	52
16	17	18	19	21	21	21	21	21	21	+ 250·0	+ 40·0	+ 31·3	+ 23·5	53
32	33	34	34	34	34	34	33	33	33	·	— 5·7	+ 3·1	0·0	54
21	26	32	36	36	36	48	53	56	57	+ 185·0	+ 185·0	+ 171·4	+ 119·2	55
17	24	24	24	24	24	24	24	24	24	·	+ 41·2	+ 41·2	0·0	56
1125	1655	1745	1800	1820	1825	1835	1835	1835	1855	+ 154·1	+ 96·3	+ 64·9	+ 12·1	57
885	1390	1455	1510	1525	1540	1545	1545	1550	1565	+ 167·5	+ 114·4	+ 76·8	+ 12·6	58
·	·	1340	1385	1400	1420	1460	1460	1440	1450	·	·	·	·	59
637	843	1025	1037	1042	1042	1038	1041	1037	1037	+ 164·5	+ 68·9	+ 62·8	+ 23·0	60
326	496	516	505	522	526	528	549	552	555	+ 142·4	+ 90·7	+ 70·2	+ 11·9	61
517	804	813	809	856	879	882	961	973	974	·	+ 115·5	+ 88·4	+ 21·1	62
506	785	789	782	832	856	859	933	942	944	·	+ 116·5	+ 86·6	+ 20·3	63

[1] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara.

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk, oskummad	l	33	32	29	28	29	29	30	28	29
2	Smör: bords- (mejeri-)	kg	399	400	400	400	400	400	400	397	399
3	mat- (lands-)	»	—	—	380	—	400	—	380	—	395
4	Ost, ej helfet	»	267	257	273	255	253	255	250	254	238
5	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	—	300	300	300	300	300	—	300	300
6	Ägg, svenska, färska	»	289	298	284	304	293	277	288	277	280
7	Potatis: gammal	»	19	18	18	16	18	16	14	13	14
8	»	100 kg	1638	1550	1650	1350	1500	1400	1313	900	—
9	färsk, svensk	kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gula ärter, svenska	»	86	83	85	88	74	92	80	80	90
11	Bruna bönor	»	177	161	198	176	140	157	185	143	133
12	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	45	44	45	44	45	44	43	43	43
13	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	33	32	30	32	33	32	30	32	32
14	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	41	39	40	40	40	39	38	39	38
15	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	72	63	62	65	67	65	67	66	62
16	ris-, burma, *moulmein* el. sv., prima	»	102	96	103	99	106	107	103	100	96
17	Makaroner, svenska, ideal	»	91	86	76	75	78	84	73	87	75
18	Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	82	83	80	76	72	83	75	79	80
19	Rågbröd: hårt knäckebröd	»	108	112	95	95	83	100	85	95	99
20	sötlimpa eller siktbröd	»	81	97	105	88	90	86	92	81	84
21	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	68	66	54	63	59	79	78	80	68
22	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	212	164	227	167	180	200	195	182	150
23	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	104	92	118	77	97	92	94	111	100
24	billigaste sort » » mjölk	»	129	129	132	116	110	115	114	115	105
25	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	190	185	143	154	152	177	154	132	139
26	Nötkött, färskt: stek	»	347	354	335	288	348	344	309	300	304
27	soppkött	»	264	278	269	239	269	289	263	274	261
28	Kalvkött, stek: gödkalv	»	398	406	435	375	411	417	396	387	363
29	spädkalv	»	—	292	269	—	—	—	—	250	—
30	Fårkött, färskt, stek	»	507	—	468	—	—	467	450	400	—
31	Malet nötkött (köttfärs)	»	335	326	329	290	310	316	320	294	291
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	354	356	349	323	347	338	350	323	333
33	salt, svenskt (sidfläsk)	»	356	355	348	323	345	338	350	326	333
34	Fläskkorv, ej delikatess-	»	284	270	273	244	253	262	260	284	244
35	Fisk, färsk: abborre	»	165	153	142	140	148	162	143	137	150
36	gädda	»	258	248	232	211	227	237	231	220	225
37	sill	»	—	—	—	150	—	—	—	95	—
38	strömming	»	116	95	111	97	103	110	100	100	106
39	torsk	»	186	173	179	149	164	169	149	138	138
40	rödspotta (spätta)	»	225	290	218	220	221	250	225	207	238
41	kolja	»	176	208	190	185	191	203	195	175	171
42	Salt sill	»	132	136	175	144	125	125	126	127	130
43	Kaffe, rostat: santosblandning	»	484	478	503	487	492	509	490	492	480
44	mest gångbara sort	»	521	508	541	518	499	533	518	518	507
45	Socker, bit-	»	58	60	61	60	59	59	59	58	60
46	Salt, matsalt	»	26	22	26	27	25	27	23	22	22
47	Äpplen, ät-	»	282	—	250	262	268	282	279	243	260
48	Apelsiner, medelstora	dussin	287	300	277	253	282	280	273	224	245
49	Bananer, prima	kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	187	160	163	171	178	160	151	158	149
51	Vitkål, svensk	»	70	63	—	—	—	—	—	—	—
52	Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	30	32	34	30	30	34	33	30	30
53	Svagdricka	l	33	27	19	21	21	30	27	28	21
54	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	28	30	25	38	30	32	35	33	38
55	Fotogen, Water White	l	62	42	—	54	57	63	62	61	61
56	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	20	25	20	25	22	25	21	—	23
57	Björkved, osågad, hemkörd	»	2510	2000	1850	1750	1900	2000	2235	1900	1850
58	Barrved, » »	»	2160	1675	1550	1450	1600	1705	1885	1600	1550
59	Pannved, hemkörd	»	2060	1500	1400	1350	1500	1605	1785	1465	1450
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	950	970	1035	1000	1050	1085	1045	1075	1100
61	hushålls- (*fyrkol*), prima, »	»	555	510	595	542	580	597	560	582	630
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	918	879	1011	970	955	1085	1000	1030	1029
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	925	936	1001	920	908	1060	940	1024	980

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
28	27	29	28	29	29	28	29	29	28	28	27	28	28	31	28	1
400	390	400	400	400	400	395	395	395	395	395	395	400	395	407	400	2
390	370	390	378	390	—	385	—	—	—	—	—	400	—	400	—	3
269	250	259	273	240	253	260	282	259	270	259	258	255	264	269	247	4
300	300	300	300	300	—	—	—	300	300	300	300	300	300	300	300	5
255	243	263	250	245	260	251	277	273	272	270	241	262	258	294	256	6
13	19	16	14	15	22	13	16	16	17	15	13	14	16	18	17	7
1000	1100	1279	1275	1150	—	1183	1164	1231	1172	1103	942	1036	—	1256	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
93	83	85	85	85	84	84	89	89	86	88	89	94	91	87	90	10
178	146	166	130	152	149	133	139	131	154	158	132	130	141	138	144	11
43	45	43	44	46	46	44	44	44	45	45	45	44	44	46	45	12
32	33	30	32	30	32	33	32	34	33	33	33	32	32	32	33	13
38	40	37	39	39	41	39	39	39	40	40	39	39	39	39	39	14
64	64	63	65	65	64	64	64	64	66	64	65	64	69	63	65	15
107	105	106	98	103	92	101	100	105	106	100	100	100	98	98	98	16
77	73	74	73	82	82	82	81	73	78	79	82	80	73	73	80	17
81	74	83	77	81	81	81	81	82	88	77	82	80	81	85	83	18
97	90	105	90	92	97	94	106	97	102	94	96	98	97	100	93	19
83	66	59	67	77	80	64	60	61	65	65	60	66	61	93	76	20
56	56	55	62	71	58	54	46	49	49	62	46	53	56	72	71	21
175	175	176	180	150	180	180	175	190	156	153	150	164	200	178	155	22
92	78	100	92	98	118	—	100	—	—	—	77	—	96	102	107	23
107	94	—	90	123	—	138	100	124	108	92	92	112	—	123	113	24
152	134	139	157	152	146	160	114	141	146	129	117	139	154	154	145	25
306	323	319	298	326	306	287	330	330	324	328	300	301	306	344	302	26
268	286	277	268	257	270	249	250	275	275	308	260	280	260	271	254	27
352	350	408	369	387	372	354	325	350	390	376	367	362	315	376	384	28
—	228	—	195	—	—	248	280	270	280	274	258	230	—	218	—	29
—	391	439	440	389	410	383	400	342	393	400	—	400	368	—	—	30
288	297	300	301	290	288	301	315	320	338	340	300	324	288	311	300	31
320	320	330	345	333	310	320	340	340	335	340	294	340	331	346	330	32
320	320	330	345	333	310	333	370	370	357	359	336	357	339	345	330	33
232	234	244	256	272	233	273	239	230	296	256	240	250	248	260	203	34
144	166	154	77	153	96	166	128	143	—	180	—	—	—	165	—	35
205	238	195	176	195	195	237	246	239	249	246	250	200	200	217	—	36
—	—	—	—	—	—	—	135	135	126	143	—	131	—	—	—	37
125	91	93	83	98	119	114	100	—	—	119	81	116	116	145	—	38
144	131	118	80	137	82	113	81	109	82	99	76	91	77	91	100	39
217	200	200	—	—	184	201	259	195	194	240	194	203	176	217	183	40
155	—	181	—	—	—	229	—	200	—	—	—	170	146	147	—	41
130	130	162	130	130	157	179	183	181	165	171	181	143	141	151	127	42
514	480	469	508	473	502	461	463	473	474	435	507	462	478	477	497	43
525	480	511	503	498	506	467	463	563	539	484	504	512	491	504	510	44
61	61	60	60	65	61	59	59	58	58	59	58	62	62	59	61	45
24	27	24	24	24	27	24	26	27	26	26	26	25	22	24	24	46
260	—	263	300	271	275	—	280	—	—	250	—	280	250	271	248	47
300	240	269	200	280	300	—	255	280	288	261	243	290	228	262	260	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
158	145	153	146	166	142	177	167	169	165	176	168	170	158	164	164	50
60	70	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	—	—	—	51
30	29	30	30	33	31	31	30	31	34	32	32	33	30	33	30	52
20	20	19	20	20	17	17	20	17	15	15	15	20	17	23	20	53
31	41	37	39	49	44	22	37	33	40	36	32	39	41	25	34	54
53	—	51	50	60	54	—	60	63	63	63	63	51	49	63	57	55
—	—	23	27	32	28	25	23	20	25	21	20	—	—	16	—	56
1600	1750	1710	1750	1900	1900	1950	2225	2390	2335	2225	2510	1950	2050	2710	2350	57
1300	1450	1400	1450	1600	1565	1700	1875	2040	2085	1875	2160	1650	1850	2360	2100	58
1185	1350	1260	1350	—	1500	1600	1775	1960	1865	1775	2060	1550	—	1775	1800	59
1200	—	958	1085	950	975	—	965	1015	—	1000	1061	1000	960	1010	1000	60
—	—	520	530	510	505	557	515	545	526	530	504	530	530	550	521	61
1114	1170	930	923	984	885	988	936	1098	941	940	875	940	950	883	962	62
1039	1130	935	910	966	948	938	918	1033	904	890	875	880	900	847	950	63

	Varuslag	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk, oskummad	l	28	32	28	28	30	30	30	30	29
2	Smör: bords- (mejeri-)	kg	400	406	395	400	400	400	400	400	400
3	mat- (lands-)	»	380	397	—	390	380	—	385	380	—
4	Ost, ej helfet	»	256	271	260	250	260	272	265	240	268
5	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	300	300	300	300	—	—	300	300	300
6	Ägg, svenska, färska	»	251	279	249	238	292	293	263	291	327
7	Potatis: gammal	»	20	14	14	13	15	15	17	13	16
8	»	100 kg	1618	1242	990	883	1260	1280	1400	1150	1460
9	färsk, svensk	kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gula ärter, svenska	»	93	89	90	91	88	81	85	80	89
11	Bruna bönor	»	156	147	158	147	160	132	160	149	169
12	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	46	44	46	46	45	46	45	45	45
13	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	34	33	33	33	31	32	32	31	32
14	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	40	39	40	40	40	40	40	38	38
15	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	65	63	68	67	64	63	62	63	61
16	ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	98	101	103	102	102	93	102	98	103
17	Makaroner, svenska, ideal	»	77	77	80	78	79	72	77	75	76
18	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	82	85	79	79	80	74	75	69	73
19	Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	95	99	96	93	100	92	95	83	94
20	sötlimpa eller siktbröd	»	96	96	96	89	89	80	78	78	81
21	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	77	78	65	55	75	70	66	65	71
22	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	195	175	175	155	211	200	170	174	187
23	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	107	92	77	93	102	85	73	90	86
24	billigaste sort » » mjölk	»	123	115	115	115	119	100	95	106	110
25	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	154	169	154	132	152	168	118	136	153
26	Nötkött, färskt: stek	»	308	333	329	293	315	297	300	317	320
27	soppkött	»	249	275	244	248	265	260	280	254	237
28	Kalvkött, stek: gödkalv	»	360	375	398	363	401	370	380	378	402
29	spädkalv	»	217	—	273	—	250	—	250	—	—
30	Fårkött, färskt, stek	»	370	410	369	—	400	—	—	—	—
31	Malet nötkött (köttfärs)	»	297	300	300	278	310	280	300	309	320
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	340	349	340	320	360	333	340	335	342
33	salt, svenskt (sidfläsk)	»	340	349	344	320	360	333	340	336	340
34	Fläskkorv, ej delikatess-	»	258	259	250	243	250	235	250	244	260
35	Fisk, färsk: abborre	»	132	138	94	133	140	145	171	131	142
36	gädda	»	183	252	190	—	199	207	206	211	219
37	sill	»	—	123	128	—	—	—	106	—	—
38	strömming	»	136	117	120	113	108	108	113	111	114
39	torsk	»	194	119	158	160	145	145	131	140	140
40	rödspotta (spätta)	»	211	255	254	—	221	200	—	239	250
41	kolja	»	205	170	194	185	164	165	211	190	177
42	Salt sill	»	129	149	141	126	150	130	100	125	125
43	Kaffe, rostat: santosblandning	»	498	499	455	510	485	437	455	479	487
44	mest gångbara sort	»	498	563	542	526	526	465	455	510	487
45	Socker, bit-	»	61	60	61	61	62	62	62	60	60
46	Salt, matsalt	»	24	22	27	24	25	25	22	21	24
47	Äpplen, ät-	»	289	269	290	273	275	247	260	250	270
48	Apelsiner, medelstora	dussin	246	274	267	263	—	224	320	236	269
49	Bananer, prima	kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	150	155	158	150	145	146	164	150	170
51	Vitkål, svensk	»	—	—	—	—	—	50	46	—	—
52	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	35	32	30	30	33	30	30	30	30
53	Svagdricka	l	24	23	18	17	21	21	24	20	20
54	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	35	30	26	35	34	37	27	33	26
55	Fotogen, Water White	l	65	57	68	46	63	37	65	64	64
56	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	26	—	26	—	22	—	—	20	22
57	Björkved, osågad, hemkörd	»	1900	2050	1725	1800	1915	1575	1800	1825	1900
58	Barrved, » »	»	1600	1750	1425	1500	1615	1300	1500	1625	1600
59	Pannved, hemkörd	»	1500	1650	1050	1300	1515	1175	1400	1425	1500
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	1050	1100	1075	1070	978	1025	1047	1060	1000
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	535	560	625	635	568	—	—	595	560
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	742	1040	1137	973	976	1020	1046	1040	950
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	752	1000	1084	926	916	780	996	1022	926

Falun	Avesta	Ludvika	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsv.:staden	Sundsv.:sågv.-d.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Gällivare o. Malmb.	Kiruna	Samtliga orter	
30	30	30	30	30	30	32	32	31	32	31	30	34	37	36	**30**	1
400	400	400	400	400	400	410	410	410	400	400	400	415	400	420	**400**	2
400	397	380	388	—	400	407	398	—	388	—	390	—	—	—	**390**	3
247	260	240	271	251	251	263	255	255	265	264	264	255	260	250	**258**	4
300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	—	300	300	300	300	**300**	5
298	296	285	315	279	298	304	304	289	298	294	284	310	300	306	**280**	6
16	15	13	12	13	15	15	15	14	18	13	—	20	20	22	**16**	7
1470	1050	1150	1088	1072	1225	1267	1210	1195	1350	1100	1400	1750	—	—	**1251**	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
85	86	85	86	80	81	86	87	85	90	90	90	86	87	90	**87**	10
134	140	133	143	131	155	159	148	154	140	160	143	146	144	147	**150**	11
45	45	45	47	48	46	49	48	48	45	48	46	46	46	48	**45**	12
32	34	30	33	33	30	34	33	33	32	35	32	35	34	35	**32**	13
39	41	39	40	39	41	42	42	41	40	43	40	42	40	42	**40**	14
63	70	60	64	62	66	71	70	68	63	66	66	73	65	70	**65**	15
108	113	102	106	105	83	103	104	96	103	90	99	99	86	88	**100**	16
74	80	74	71	74	75	81	79	79	78	73	86	72	72	85	**78**	17
81	75	71	75	72	74	79	74	78	75	75	77	76	68	75	**78**	18
92	88	86	87	86	91	92	88	94	92	98	88	92	91	100	**95**	19
100	92	73	89	74	78	88	88	99	86	93	100	91	108	118	**88**	20
—	—	61	—	66	81	72	70	—	70	68	—	93	85	—	**66**	21
166	177	151	190	181	237	195	188	197	186	200	170	200	233	—	**182**	22
121	92	77	92	89	94	92	92	91	86	108	—	97	130	—	**96**	23
149	—	100	—	103	127	108	107	125	143	—	—	—	—	—	**114**	24
161	177	155	185	154	172	170	162	171	123	188	150	163	155	185	**153**	25
340	301	320	320	320	324	316	311	307	296	328	275	350	340	341	**318**	26
270	267	195	270	257	240	260	253	252	248	263	230	289	252	285	**262**	27
378	372	370	450	379	394	374	342	350	414	—	—	—	413	420	**381**	28
—	239	230	250	249	276	203	203	250	259	243	235	283	262	238	**248**	29
375	—	—	390	—	384	388	—	350	408	—	—	—	—	350	**401**	30
305	300	303	300	300	305	306	294	298	297	330	270	326	340	316	**306**	31
340	338	338	339	334	333	330	333	326	327	340	330	363	345	350	**336**	32
340	338	340	340	332	331	—	—	332	333	340	347	345	345	363	**341**	33
250	239	250	258	228	243	254	254	250	234	252	205	283	266	270	**252**	34
151	152	145	148	144	100	125	120	135	134	75	—	90	103	100	**136**	35
260	225	270	236	230	189	225	223	220	205	150	150	150	162	175	**215**	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**127**	37
103	111	114	108	118	96	95	95	100	100	100	—	79	100	108	**107**	38
247	170	177	153	162	—	—	—	—	157	—	—	—	—	—	**136**	39
250	238	—	—	—	—	—	—	—	248	—	—	—	—	—	**222**	40
218	175	211	155	200	—	—	—	—	178	—	—	—	—	—	**184**	41
171	130	125	150	125	145	150	142	88	149	160	150	150	115	154	**142**	42
488	467	448	493	456	490	448	427	468	475	433	495	493	435	511	**478**	43
488	499	499	493	531	500	484	477	517	521	533	482	493	494	544	**507**	44
59	61	59	61	58	62	63	66	64	61	65	65	62	64	67	**61**	45
22	21	21	24	20	22	26	25	25	20	23	26	25	24	26	**24**	46
—	275	300	286	261	250	230	257	260	230	245	220	270	300	275	**266**	47
300	265	275	292	238	269	267	209	258	263	240	225	240	247	260	**262**	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
165	148	155	180	142	161	162	174	172	143	180	198	210	198	190	**164**	50
—	—	—	—	75	50	45	52	—	47	—	—	75	40	75	**59**	51
30	30	30	30	30	30	30	30	31	30	30	33	30	32	31	**31**	52
13	19	19	19	17	18	23	23	26	25	20	27	27	25	27	**21**	53
27	33	34	34	38	35	36	35	37	[1] 10	33	[1] 34	[1] 4	28	28	**33**	54
65	53	60	35	40	63	68	58	70	36	63	60	45	37	61	**57**	55
30	—	—	—	22	—	25	—	—	29	—	—	—	—	—	**24**	56
1650	1500	1550	1400	1800	1500	1600	1600	1425	1600	1500	1200	1500	1550	1700	**1855**	57
1500	1250	1250	1100	1500	1285	1350	1350	1125	1340	1300	950	1300	1350	1325	**1565**	58
1260	1100	—	1000	1450	1125	1300	1300	1125	1125	1250	—	1250	1350	1250	**1450**	59
1050	1050	1031	1050	987	1070	1100	1100	1145	1083	—	—	975	—	—	**1037**	60
—	580	541	570	527	580	550	550	575	622	550	—	525	—	—	**555**	61
909	1032	958	1094	956	1000	900	900	877	1096	875	—	887	—	—	**974**	62
858	956	966	1042	985	952	887	887	852	1062	892	—	906	—	—	**944**	63

[1] Sommartaxa.

Parti- och minutpriser. En jämförelse mellan parti- och minutprisernas utveckling lämnas i efterföljande tab. 6. De här meddelade månadsindextalen i kommerskollegii och finanstidningens serier ha daterats i överensstämmelse med socialstyrelsens indextal, varför alltså de som 1 september, 1 juli o. s. v. rubricerade indextalen grunda sig på prismaterial från föregående augusti resp. juni månader o. s. v.

Tab. 6. Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige (år 1935 = 100).

	Socialstyrelsens index		Kommerskollegii partiprisindex											Finanstidningens partiprisindex (1914 = 100)
	Samtl. levnadskostnader	Livsmedel, bränsle o. lyse	Samtliga varor	Konsumtionsvaror	Ej el. oväsentl. bearb. varor	Väsentligt bearb. varor	Animaliska livsmedel	Vegetabiliska livsmedel	Bränsle	Grov-, metall- o. maskinind. v.	Hudar och lädervaror	Kautschuk o. kautschukvaror	Spånadsämnen o. textilvaror	
1935 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	111
1936 . . .	101	104	102	101	104	101	104	101	104	101	106	101	102	116
1937 . . .	104	108	114	106	120	108	108	107	129	127	118	107	109	139
1938 . . .	106	111	111	106	114	107	114	104	119	118	108	88	102	128
1939 . . .	109	115	115	109	121	108	120	105	138	124	114	79	104	133
1940 . . .	123	133	146	134	157	133	140	131	231	155	140	98	143	172
1 sept. 1939	.	115	111	108	116	105	121	103	120	117	110	77	99	127
1 juli 1940	124	134	143	133	152	133	134	134	179	156	140	98	139	167
1 april 1941	140	154	169	158	187	149	175	151	325	165	148	114	169	190
1 maj »	.	156	170	159	189	150	177	152	330	165	149	114	171	191
1 juni »	.	155	171	160	189	152	173	156	332	166	149	114	172	191
1 juli »	140	150	173	163	190	154	174	157	335	167	149	114	176	191

Riksbankens konsumtionsprisindex.

Riksbankens konsumtionsprisindex har från den 15 augusti 1939 till den 15 juni 1941 stigit med 32·0 %. Under tiden från juni 1940 till juni 1941 steg index, såsom framgår av tabellen å sid. 663, med 16·1 %. Delindextalens förändringar under olika perioder sedan krigsutbrottet återges av nedanstående tablå:

	Aug.—Dec. 1939	Dec. 1939—juni 1940	Juni—dec. 1940	Dec. 1940—juni 1941	Aug. 1939—juni 1941
Föda- och njutningsämnen . . .	+ 6·1	+ 7·7	+ 11·1	+ 6·8	+ 35·7
Bränsle och lyse	+ 16·5	+ 24·4	+ 5·3	+ 4·8	+ 60·0
Kläder	+ 7·8	+ 11·4	+ 11·7	+ 16·2	+ 55·9
Skodon	+ 6·1	+ 9·3	+ 7·8	+ 10·0	+ 37·4
Inventarier	+ 7·6	+ 4·7	+ 5·4	+ 12·1	+ 33·1
Övriga utgifter	+ 2·6	+ 5·9	+ 4·1	+ 4·9	+ 18·6
Generalindex	+ 5·8	+ 7·4	+ 7·9	+ 7·6	+ 32·0
d:o med avdrag för indirekta skatter och tillägg för subventioner	+ 4·8	+ 6·9	+ 8·7	+ 5·4	+ 27·7

Av den ovannämnda till 32·0 % uppgående höjningen av generalindextalet sedan krigsutbrottet härrörde 7·4 % från skärpningar av de indirekta skatterna.

Riksbankens konsumtionsprisindex juni 1940—juni 1941 (sept. 1931 = 100).

	1940							1941						Förändring i % juni 1940—juni 1941
	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	
Födo- och njutningsämnen	*135·0*	*137·7*	*138·4*	*140·6*	*144·4*	*147·6*	*150·0*	*155·9*	*157·5*	*159·0*	*161·8*	*161·7*	*160·2*	*+18·7*
Mjölk, smör, ost, margarin	124·0	128·3	128·7	131·3	142·1	151·7	152·0	153·7	154·4	154·5	154·8	155·2	142·6	+15·0
Kött	128·3	127·6	126·4	127·0	125·1	127·2	136·7	149·7	150·3	157·6	171·9	172·4	174·2	+35·8
Fläsk	148·5	151·8	152·9	161·8	169·4	171·6	174·1	185·2	186·3	187·9	193·3	197·5	199·2	+34·1
Ägg	133·7	134·8	135·9	139·2	141·4	142·5	144·7	148·6	153·0	158·5	162·4	166·8	173·2	+29·6
Fisk	111·6	115·6	116·7	125·9	133·4	148·4	147·1	163·4	189·6	173·5	183·9	169·7	162·6	+45·7
Potatis, mjöl, bröd m. m.	118·6	121·7	123·3	124·3	127·4	127·7	128·5	128·8	128·9	128·6	128·7	127·6	125·9	+ 6·1
Trädgårdsprodukter	129·1	135·7	138·8	139·9	141·3	143·0	144·1	146·9	148·3	148·6	150·5	153·1	152·3	+18·0
Specerier, kolonialvaror	132·8	133·9	134·6	136·0	137·3	138·8	141·9	150·9	153·2	157·0	157·5	158·7	171·6	+29·2
Drycker, tobak m. m.	159·9	161·0	161·0	161·0	161·3	161·3	163·9	169·7	169·7	172·6	172·6	172·7	172·7	+ 8·0
Bränsle och lyse	*146·7*	*143·9*	*148·2*	*150·7*	*153·9*	*153·9*	*154·8*	*156·0*	*156·6*	*157·9*	*159·7*	*159·4*	*161·9*	*+10·4*
Beklädnad	*123·8*	*124·9*	*126·6*	*129·2*	*132·8*	*135·0*	*137·4*	*147·5*	*150·1*	*152·9*	*154·4*	*156·0*	*157·9*	*+27·8*
Kläder	128·5	129·5	131·3	134·0	138·3	140·8	143·6	154·8	157·5	160·8	162·5	164·4	166·8	+29·8
Skodon	112·6	113·9	115·4	117·7	119·1	120·7	121·4	128·4	130·6	131·9	132·7	133·0	133·5	+18·6
Inventarier	*115·6*	*116·6*	*117·8*	*118·5*	*119·4*	*120·8*	*121·9*	*129·6*	*130·7*	*131·7*	133·0	*134·0*	*136·6*	*+18·2*
Bostad	—	*96·5*	—	—	—	—	—	*98·2*	—	—	*98·9*	—	—	*+ 2·5*
Övriga utgifter	*106·7*	*108·9*	*109·4*	*109·8*	*110·5*	*110·7*	*111·4*	*114·7*	*115·4*	*115·7*	*115·9*	*116·4*	*116·5*	*+ 9·2*
Generalindex	**122·0**	**123·5**	**124·4**	**126·0**	**128·3**	**130·1**	**131·6**	**137·0**	**138·2**	**139·5**	**141·0**	**141·5**	**141·6**	**+16·1**

Omsättningsskatten, som tillkom den 1 januari 1941 och för vissa artiklar ytterligare höjdes fr. o. m. den 26 maj 1941, har förorsakat en stegring av generalindextalet med 3·3 %. Beskattningen av vin och sprit har betytt en uppgång med 1·3 %, tobaksaccisen 0·9 %, kaffeskatten 0·5 % och övriga indirekta skattehöjningar 1·4 %. Till den av andra orsaker än skattehöjningar vållade prisstegringen av 24·6 % bidrog livsmedelsgruppen med 9·8 %, bränsle och lyse med 2·9 %, kläder med 5·5 %, skodon med 0·9 %, inventarier med 3·0 %, bostad med 0·3 % samt övriga utgifter med 2·2 %. Medan de indirekta skattehöjningarna sålunda medfört en stegring av indextalen, ha å andra sidan statligt finansierade subventioner, dels i form av direkta pristillägg till producenterna, dels i form av rabatter för vissa konsumentgrupper, påverkat indextalet i sänkande riktning. Den samlade effekten på indextalet av dessa subventioner kan sedan krigsutbrottet beräknas ha varit 3·1 %. Mjölk- och smörsubventionerna av den första typen ha sänkt indextalet med 1·1 % i förhållande till augusti 1939, mjölk- och smörrabatteringen med ävenledes 1·1 % samt mjöl- och brödsubventionerna med 0·9 %. Dessa procenttal, liksom de vilka angiva verkan av den indirekta beskattningen, äro endast approximativa.

Arbetsmarknaden.

Översikt utarbetad inom socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknaden under juni 1941.

Läget på arbetsmarknaden undergick icke några större förändringar under juni månad. Säsongutvecklingen medförde emellertid under denna liksom under de närmast föregående månaderna något ökade arbetstillfällen inom vissa områden av näringslivet och som en följd därav en fortsatt minskning av arbetslösheten och hjälpbehovet.

Socialstyrelsens sysselsättningssiffror, som avse vid redovisningstillfället i arbete varande personal, domineras för juni helt av de omfattande semesterledigheterna efter midsommar. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var till följd därav mer än 20 % lägre i slutet av juni än i slutet av maj. Om man till det uppgivna antalet i arbete varande personal lägger det antal, som meddelades vara frånvarande på grund av semester, framkommer emellertid en ökning av den anställda arbetarpersonalen med omkring 3 %. Denna ökning av antalet anställda torde dock delvis sammanhänga med mera tillfälliga anställningar av oundgängligen nödvändig ersättningspersonal under semesterperioden och kan därför icke tagas som uttryck för en förbättring av sysselsättningsmöjligheterna annat än på sådana verksamhetsområden, där ökningen hade mera avsevärd omfattning.

Konjunktursiffran, som beräknas på grundval av de omdömen om arbetstillgången uppgiftslämnarna till sysselsättningsstatistiken avgiva, var också i det närmaste oförändrad eller 3·40 i juni mot 3·39 i maj.

Till arbetsmarknadskommissionen rapporterade uppgifter om anställanden och entlediganden av arbetskraft bestyrka likaså, att förändringarna i företagens arbetarantal varit förhållandevis små men att även under juni antalet nyanställda arbetare översteg antalet entledigade.

Enligt rapporterna från arbetsförmedlingarna hade omsättningen på arbetsmarknaden något mindre omfattning under juni än en månad tidigare. Antalet arbetssökande visade i jämförelse med maj en nedgång med 10 %, under det att antalet lediga platser minskade med 6·4 %. Arbetsförmedlingarna tillsatte under redovisningsmånaden något över 47 000 platser eller 8·8 % färre än månaden förut. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 154 i juni mot 160 i maj.

De senast tillgängliga uppgifterna om arbetslösheten inom fackförbunden, som avse månadsskiftet maj/juni, ge vid handen, att 10·5 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro arbetslösa mot 13·1 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av juni, utgjorde vid denna tidpunkt 20 656, vilket innebär en minskning under månaden med 4 200 eller 16·9 %. Minskningen, som var störst i de större städerna, berörde i främsta rummet hjälpsökande tillhörande byggnadsfacken.

En jämförelse av sysselsättningsförhållandena under juni innevarande år med läget vid motsvarande tid de närmast föregående åren synes ej kunna anställas till följd av den olika omfattningen av semesterledigheterna vid ifrågavarande redovisningstillfällen. Arbetslösheten inom fackförbunden var emellertid i juni i år ej obetydligt större än vid samma tid år 1940 och nära dubbelt så stor som år 1939. Antalet hjälpsökande var tre gånger så stort som i fjol, då detsamma till följd av särskilda med försvarsberedskapen sammanhängande omständigheter dock var exceptionellt lågt under vår- och sommarmånaderna; hjälpsökandesiffran var emellertid innevarande år 65 % högre än 1939 och var den högsta, som förekommit under juni sedan år 1936.

Läget på arbetsmarknaden under juni månad framgår närmare av efterföljande översikt av förhållandena inom olika verksamhetsområden.

Inom jordbruket var under juni, då vårbruket slutförts, efterfrågan på arbetskraft avsevärt mindre än under maj. I betdistrikten kunde det vid månadens början återstående behovet av betskötare helt tillgodoses. Till följd av skördeminskningen väntades behovet av tillfällighetsarbetare för höskörden ej bli så stort som vanligt. Brist rådde dock liksom förut på yngre mjölkningskunniga drängar samt landsjungfrur. Skolungdom har i viss utsträckning placerats ut på skilda platser som tillfällig hjälp i jordbruksarbetet.

Efterfrågan på arbetskraft för vedavverkningarna ökades under månaden, och svårigheterna att fylla behovet voro stora. På en del håll i Norrland hade enligt uppgift flottningarna försenats, varigenom åtskillig arbetskraft måst sysselsättas vid dessa längre än normalt.

Arbetet på torvmossarna krävde mycket folk, och behovet av torvarbetare var svårt att fylla, trots att ovan arbetskraft från andra yrkesområden mottogs.

Inom de olika industrigrupperna var med vissa undantag arbetstillgången förhållandevis god även under juni månad.

För gruvor och järnverk noterades förbättrad arbetstillgång, och en del permitterade arbetare kunde återanställas. Mekaniska verkstadsindustrins behov av kvalificerade specialarbetare var alltjämt stort, även om efterfrågan minskades något mot månadens slut i samband med att en del fabriker helt nedlade driften under semesterperioden efter midsommar.

Bland de industrier, som under normala förhållanden övervägande ha sin avsättning på exportmarknaden, hade sågverk, hyvlerier o. d. en relativt god arbetstillgång. Inom pappersmasse- och pappersindustrin var läget i stort sett oförändrat. Vid glasbruken hade ytterligare driftsinskränkningar företagits.

Inom konsumtionsvaruindustrierna rådde alltjämt tämligen stabila sysselsättningsförhållanden. Fortsatta permitteringar företogos vid margarinfabri-

kerna, medan inom bageri- och konditorirörelsen på grund av sommarsäsongen ökade arbetstillfällen stodo till buds. Konservindustrierna uppvisade likaledes förbättring. Arbetarna inom textilindustrin uppgåvos ha fått vidkännas de under denna månad sedvanliga permitteringarna i samband med semestern, och dessa beräknas i år bli längre än vad som annars brukar vara fallet. Efterfrågan på specialarbetare, såsom cottonstickare och trikåstickare, översteg på vissa håll tillgången. På grund av råvarubrist var personalen vid en del läderfabriker permitterad, och av samma orsak måste skofabrikerna i ökad utsträckning tillämpa korttidsarbete samt periodisk nedläggelse i samband med semesterledigheten.

Byggnadsämnesindustrierna och byggnadsverksamheten uppvisade fortsatt säsongförbättring ehuru i långsamt tempo. Efterfrågan på grovarbetare till kalkbrott samt på bergsprängare och schaktningsarbetare var ganska god. Arbetstillgången var däremot mindre god för träarbetare och målare m. fl.

Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 418 påmönstringar och 1 798 avmönstringar. Motsvarande siffror för juni 1940 voro 2 661 och 1 960.

Inom kontors- och affärsbranschen efterfrågades arbetskraft av olika slag för semestervikariat; i och med skolornas avslutande reducerades bristen på varubud.

Vid hotell och pensionat förelåg under högsäsongen brist icke blott på köksbiträden utan även på serveringsvan personal till sommarrestauranger.

På det husliga arbetsområdet rådde liksom förut brist på kunniga hembiträden. Det visade sig särskilt svårt att tillgodose behovet av fast hemhjälp för familjer, som flyttat till landet, och över huvud taget synas de tillfälliga anställningarna bli alltmera dominerande på detta arbetsområde.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juni 1941.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 47 014 platser, varav 28 625 manliga och 18 389 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning, framgår att 2 224 manliga och 1 140 kvinnliga sökande anmälde sig under juni. Under månaden utplacerades 2 389 personer.

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under juni 3 826 platser tillsattes, varav 2 992 manliga och 834 kvinnliga. Genom

denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 2 007 personer (1 596 män och 411 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid juni månads utgång till 20 656, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 4 200, eller 16·9 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 267 (1·3 %) kvinnor.

Under juni månad beviljades statsbidrag till ett flertal beredskapsarbeten. Av dessa må nämnas vägföretag i Stockholms, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Gävleborgs län, vattenledningsföretag i Stockholms, Södermanlands, Gotlands, Älvsborgs, Värmlands och Västerbottens län, hamnarbeten m. m. i Stockholms stad, husbyggnadsarbeten i Stockholms län (församlingshem i Huddinge), anläggning av brandbrunnar i Stockholms och Östergötlands län, friluftsbadanläggning i Värmlands län samt planeringsarbeten vid segelflygplats i Skaraborgs län. Under budgetåret 1940/41 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och kommunala beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till c:a 67 milj. kronor.

Av hela antalet hjälpsökande vid juni månads utgång åtnjöto 16 875 (81·7 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 15 487 (91·8 %) med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 8 998 (43·6 %) hjälpta genom arbete och 7 877 (38·1 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under juni månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden maj 1940—juni 1941 lämnas i tab. 14 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och kommunala beredskapsarbeten, dels i form av statliga arkivarbeten och statskommunala reservarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 74 arbetsplatser i kommissionens regi 4 063 arbetslösa och vid 40 arbetsplatser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 2 303 arbetslösa. Vid kommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 125 arbetslösa. Vid 83 arkivarbetsplatser sysselsattes 244 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och vid statskommunala reservarbeten 169 arbetslösa. Statskommunala reservarbeten bedrevos av 6 städer, 5 landskommuner och 1 vägdistrikt.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten 825 specialarbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 20 städer och 16 landskommuner till sammanlagt 6 677 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 5 349 (80·1 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 5 901 (88·4 %) hemmahörande i städer. För juni månad hade av understödskommunerna 14 stä-

der och 11 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Understöd till kursdeltagare, frivillig arbetstjänst (utbildningshjälp). Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 851 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Frivillig arbetstjänst, avseende teoretisk och praktisk yrkesutbildning, bedrevs under månaden vid Vännäs yrkesskola. Antalet arbetselever uppgick till 55.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 104 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin. Hela antalet elever fördelade på olika yrkesavdelningar framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	58	716
finmekaniker	5	66
verktygsskötare	1	3
elektromekaniker	1	8
smeder	4	43
svetsare	35	352
	Summa 104	**1 188**

Under juni månad påbörjades en mekanikerkurs i Dals Långed samt en bågsvetsningskurs i Norrköping.

Under tiden maj 1940—juni 1941 ha 4 589 elever varit inskrivna vid beredskapskurser. Av dessa ha 2 346 utskrivits efter genomgången kurs.

Värnpliktslåneverksamheten. Omfattningen av *värnpliktslånenämndernas* verksamhet från verksamhetens början t. o. m. utgången av juni månad framgår av följande sammanställning.

	Antal ansökningar	Gällande kr.
Helt eller delvis bifallna låneansökningar	6 422	bifallet belopp 4 531 029 avslaget belopp 5 859 216
Avslagna låneansökningar	11 725	17 760 870
Ej slutbehandlade »	132	199 100
Summa inkomna »	18 279	28 350 215

Hela antalet till *kommissionen* under ifrågavarande tid inkomna värnpliktslåneärenden uppgick till 3 625. Av dessa hade kommissionen före juni månads utgång avgjort 3 591, varav 603 avsågo av värnpliktslånenämnder underställda beslut och 2 988 av lånesökande ingivna besvär. I fråga om underställda beslut hade kommissionen i 40 fall upphävt värnpliktslånenämndernas beslut om lån och i några fall minskat de beviljade lånebeloppen. I anledning av anförda besvär beviljades ytterligare 225 lån.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Samordning av beredskapsåtgärder. Med stöd av Kungl. brev den 21 februari 1941 har arbetsmarknadskommissionen igångsatt inventering och registrering av den personal, som tagits i anspråk för beredskapsåtgärder av olika slag. Vid länsarbetsnämnderna äro under uppläggande kortregister över personalen i fråga. Registren uppläggas kommunvis med kort av olika färg för män och för kvinnor ordnade alfabetiskt. Korten utskrivas av den myndighet eller organisation, som handhar den beredskapsåtgärd, varom frågan är, med stöd av anvisningar, som utfärdats av arbetsmarknadskommissionen. Registren beräknas vara upplagda omkring den 1 augusti 1941. För att registren skola kunna hållas aktuella är en fortlöpande uppgiftsskyldighet ålagd vederbörande myndigheter och organisationer.

I samband med insändandet av korten till länsarbetsnämnderna skola myndigheterna och organisationerna till arbetsmarknadskommissionen avlämna uppgift för varje kommun om det antal kort (för män och för kvinnor), som överlämnats till länsarbetsnämnderna.

Med skrivelse den 16 juni 1941 har arbetsmarknadskommissionen vidare avgivit förslag till kungörelse med vissa föreskrifter om personal, som avses att tagas i anspråk för vissa beredskapsåtgärder m. m. Förslaget avser att skapa en form för lösande av konflikter i fråga om personal mellan olika myndigheter och organisationer samt att förhindra dubbelrekryteringar i sådana fall, där de äro olämpliga. Enligt förslaget skulle det tillkomma länsstyrelserna att träffa avgörande av dylika konflikter, men den förberedande behandlingen av ärendena skulle åvila länsarbetsnämnderna, som jämväl till länsstyrelserna skulle avgiva förslag till frågans lösning för det fall, att överenskommelse mellan berörda myndigheter och organisationer icke skulle kunna träffas.

I skrivelse samma dag har arbetsmarknadskommissionen vidare hemställt, att den fortsatta utredningen om samordning av hemortsförsvaret måtte anförtros särskilt tillkallade sakkunniga. Sedan chefen för socialdepartementet den 20 juni 1941 erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande att för ändamålet tillkalla högst nio sakkunniga, ha dessa sakkunniga numera börjat sitt arbete under ordförandeskap av expeditionschefen Åke Natt och Dag.

Särskilda förmåner för icke yrkesvan arbetskraft, som anställes i skogsarbete. Statens arbetsmarknadskommission har i cirkulär C 43 (1941) utfärdat vissa bestämmelser för icke yrkesvan arbetskraft, som anställes i skogsarbete, vilka skola gälla fr. o. m. den 1 juli tills vidare t. o. m. den 31 december 1941. En-

ligt dessa må arbetssökande person, vilkens tidigare sysselsättning ej kan anses ha bibringat honom förmåga att försörja sig på skogsarbete, om han antager skogsarbete, komma i åtnjutande av följande förmåner: Fria resor till och under vissa förutsättningar från förläggningsorten, fria arbetsverktyg samt, förutom avtalsenlig lön för utfört arbete jämte fri bostad, utbildningsbidrag enligt nedanstående tariff:

1:a	t. o. m.	10:e	arbetsdagen	3	kronor	pr	arbetsdag
11:e	»	20:e	»	2	»	»	»
21:a	»	30:e	»	1	»	»	»

Förutom dessa förmåner kan arbetssökande familjeförsörjare från stad eller större industrisamhälle komma i åtnjutande av familjetillägg, som utan behovsprövning utgår per dag med 1·25 kr. för hustru och 55 öre för varje barn eller adoptivbarn under 16 år. Efter behovsprövning kan familjeförsörjare från städerna Stockholm (med förorter), Göteborg, Mölndal, Malmö, Norrköping och Hälsingborg även komma i åtnjutande av hyresbidrag med högst det belopp, som skulle ha utgått, om vederbörande varit anmäld som hjälpsökande arbetslös.

Hyreshjälp till medlem av erkänd arbetslöshetskassa. I anslutning till Kungl. förordningen den 28 juni 1941 (nr 494) angående ändring i vissa delar av förordningen den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor har Kungl. Maj:t i brev den 28 juni 1941 bemyndigat arbetsmarknadskommissionen att vidtaga den ändring i gällande grunder för kommunernas kontantunderstödsverksamhet, att hyreshjälp till person, som åtnjuter daghjälp från erkänd arbetslöshetskassa, må utgå i ömmande fall och under förutsättning att sökanden genom intyg från kassan kan styrka, att han vid den tid, då hyreshjälp skall börja utgå, under de närmast dessförinnan förflutna 60 dagarna uppburit daghjälp för sammanlagt minst 40 dagar. Detta innebär, att även person, som icke är anmäld som hjälpsökande skall kunna komma i åtnjutande av hyreshjälp från arbetslöshetskommitté. Den i hjälpkungörelsens 13 § e) föreskrivna karenstiden, minst 6 dagar, skall därvid icke iakttagas. I övrigt gälla samtliga de regler, som uppställts för den statliga och statsunderstödda arbetslöshetshjälpen, varjämte kommissionen utfärdat särskilda tillämpningsföreskrifter för denna hjälpform, som benämnes »hyreshjälp till kassamedlem».

Nya bestämmelser för arkivarbeten. För de med statsbidrag anordnade arkivarbetena för arbetslösa inom tekniska och merkantila yrken ha nya bestämmelser fastställts att gälla fr. o. m. den 1 juli 1941. Bestämmelserna, vilka innehållas i kommissionens cirkulär nr D 10 (1941), innefatta dels vissa normer, som i stort sett ansluta sig till den praxis, som hittills utbildats för arkivarbetenas bedrivande, dels nya regler för lönesättningen. Enligt dessa utgår avlöningen till vid statliga och statskommunala arkivarbeten sysselsatta personer i form av en för olika orter varierande veckolön. Avgörande för veckolönens storlek inom en viss ort är den ortsgrupp, vartill orten hänföres i

Kungl. kungörelsen den 15 juni 1939 angående fördelningen av orterna i riket å de i civila och militära avlöningsreglementena upptagna ortsgrupperna (S. F. S. nr 367). Veckolönens storlek inom respektive ortsgrupper framgår av följande tablå.

Ortsgrupp	Veckolön, kr.	Ortsgrupp	Veckolön, kr.
A	42:—	F	55:—
B	44:50	G	61:—
C	47:—	H	66:50
D	49:—	I	70:—
E	51:50		

I övrigt innehålla de nya bestämmelserna bl. a. föreskrifter om behörighetsavgränsning, behovsprövning, sysselsättningstidens längd, hänvisningsförfarande och skiftning.

Ny ledamot av statens arbetsmarknadskommission. Kungl. Maj:t beviljade den 11 juli 1941 överdirektören G. Strindlund begärt entledigande från ledamotskapet av kommissionen och förordnade i hans ställe hemmansägaren K. O. H. Andersson, Dunker.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna under juni 1941.

Arbetsförmedlingsanstalter	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	11 253	3 537	3 135	6 415	6 245	4 299	17 668	9 782	7 434	181
Stockholms län . .	3 181	1 587	1 194	1 355	2 210	1 089	4 536	3 797	2 283	119
Uppsala län . . .	1 261	883	487	634	504	276	1 895	1 387	763	137
Södermanlands län	1 418	721	611	582	515	333	2 000	1 236	944	162
Östergötlands län .	1 541	1 411	960	1 226	1 000	655	2 767	2 411	1 615	115
Norrköping	1 781	845	715	691	289	156	2 472	1 134	871	218
Jönköpings län . .	1 715	927	538	996	719	372	2 711	1 646	910	165
Kronobergs län . .	1 003	730	516	388	498	232	1 391	1 228	748	113
Norra Kalmar län .	850	269	219	113	138	69	963	407	288	237
Södra Kalmar län .	1 509	956	770	534	441	266	2 043	1 397	1 036	146
Gotlands län . . .	208	203	151	105	178	84	313	381	235	82
Blekinge län . . .	1 842	903	733	688	752	411	2 530	1 655	1 144	153
Kristianstads län .	1 569	1 295	807	849	1 212	583	2 418	2 507	1 390	96
Malmöh. l.: Malmö	3 701	1 554	1 511	2 685	1 581	1 308	6 386	3 135	2 819	204
Hälsingborg . .	1 362	455	440	718	383	326	2 080	838	766	248
Länet i övrigt .	2 558	1 849	1 478	1 645	1 010	690	4 203	2 859	2 168	147
Hallands län . . .	992	488	381	730	456	282	1 722	944	663	182
Göteborgs stad . .	9 544	2 403	2 179	3 753	2 691	1 853	13 297	5 094	4 032	261
Göteb. o. Boh. län	3 515	882	793	554	476	333	4 069	1 358	1 126	300
Älvsborgs län . .	1 712	1 156	812	1 262	808	489	2 974	1 964	1 301	151
Skaraborgs län . .	1 337	1 276	948	515	718	409	1 852	1 994	1 357	93
Värmlands län . .	1 191	2 099	707	763	903	517	1 954	3 002	1 224	65
Örebro län	3 145	1 734	1 050	2 785	1 002	686	5 930	2 736	1 736	217
Västmanlands län .	961	856	571	616	765	389	1 577	1 621	960	97
Kopparbergs län .	1 013	2 016	642	640	807	413	1 653	2 823	1 055	59
Gävleborgs län . .	2 130	1 769	868	797	625	326	2 927	2 394	1 194	122
Västernorrlands län	6 124	1 943	1 434	831	567	393	6 955	2 510	1 827	277
Jämtlands län . .	1 747	3 505	1 015	618	836	477	2 365	4 341	1 492	54
Västerbottens län .	1 773	1 495	761	422	534	261	2 195	2 029	1 022	108
Norrbottens län . .	4 056	2 686	2 199	549	567	412	4 605	3 253	2 611	142
Summa juni 1941	**75 992**	**42 433**	**28 625**	**34 459**	**29 430**	**18 389**	**110 451**	**71 863**	**47 014**	**154**
» maj 1941	85 486	43 816	30 871	37 072	32 990	20 687	122 558	76 806	51 558	160
» juni 1940	50 373	42 666	24 628	30 311	27 514	17 810	80 684	70 180	42 438	115
» » 1939	44 828	27 649	21 558	21 108	27 824	15 569	65 936	55 473	37 127	119
» » 1938	43 862	19 044	14 763	19 889	22 726	12 106	63 751	41 770	26 869	153

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 3 826 platser, varav 2 992 manliga och 834 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 2 007 (1 596 manliga och 411 kvinnliga) platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskin-industri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.* . .	4 132	6 483	3 719	2 868	10 481	2 771	5 290	2 203	1 540	6 543	851	713
2	Stockholms stad . . .	15	14	13	5	—	—	986	285	191	328	66	58
3	Stockholms län	317	563	335	56	142	64	343	156	151	232	17	12
4	Uppsala län	133	210	124	24	286	48	93	21	12	98	15	12
5	Södermanlands län . .	142	176	101	14	12	9	280	65	56	84	14	10
6	Östergötlands län . . .	279	532	246	26	34	15	253	190	112	106	28	24
7	Norrköping	84	129	89	7	63	18	53	27	12	74	8	7
8	Jönköpings län	110	275	101	23	47	2	103	37	31	474	125	104
9	Kronobergs län	156	132	66	32	25	14	120	10	9	106	37	19
10	Kalmar län	230	395	254	32	41	16	201	45	23	491	57	53
11	Gotlands län	22	109	75	—	—	—	6	2	1	3	—	—
12	Blekinge län	88	144	61	8	9	5	152	82	46	48	5	5
13	Kristianstads län . . .	358	625	323	13	25	1	81	59	30	80	42	29
14	Malmöhus l.: Malmö .	121	183	158	—	—	—	283	100	97	61	11	10
15	Hälsingborg	72	72	64	1	—	—	49	31	29	21	2	2
16	Länet i övrigt . . .	411	742	506	1	—	—	106	71	32	34	16	11
17	Hallands län	59	170	92	4	16	12	76	20	13	84	3	3
18	Göteborgs stad	88	95	74	1	25	25	614	86	79	558	34	31
19	Göteborgs o. Bohus län .	78	149	95	2	26	24	86	11	11	97	11	11
20	Älvsborgs län	123	228	100	26	44	14	125	110	51	109	38	36
21	Skaraborgs län	220	354	160	19	35	30	84	52	38	102	16	14
22	Värmlands län	64	202	112	57	1 439	202	122	52	27	144	34	22
23	Örebro län	141	248	146	73	499	23	248	114	86	117	15	13
24	Västmanlands län . .	140	191	104	29	139	21	210	209	162	42	24	18
25	Kopparbergs län . . .	51	123	55	156	1 441	235	170	162	103	148	17	17
26	Gävleborgs län	70	99	65	243	956	164	113	62	44	310	43	37
27	Västernorrlands län . .	143	74	60	662	1 293	806	142	10	8	1 922	77	76
28	Jämtlands län	97	101	43	643	2 770	532	46	28	28	38	19	17
29	Västerbottens län . . .	53	67	33	156	492	148	39	25	11	230	61	47
30	Norrbottens län	267	81	64	555	622	343	106	81	47	402	16	15
31	*Kvinnliga avdeln.* .	434	2 528	1 402	15	22	22	144	82	60	161	99	74
32	Stockholms stad . . .	77	39	39	—	—	—	58	22	15	57	49	34
33	Stockholms län	5	258	225	—	—	—	16	6	5	3	—	—
34	Uppsala län	9	61	20	—	—	—	—	—	—	—	1	1
35	Södermanlands län . .	7	16	10	—	—	—	11	9	6	5	1	—
36	Östergötlands län . . .	10	177	132	—	—	—	8	10	10	3	1	1
37	Norrköping	2	15	14	—	—	—	—	9	9	2	—	—
38	Jönköpings län	13	100	52	—	—	—	1	3	1	7	1	1
39	Kronobergs län	50	69	13	—	—	—	—	—	—	1	—	—
40	Kalmar län	14	82	38	—	—	—	—	—	—	14	—	—
41	Gotlands län	1	20	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Blekinge län	9	62	24	—	—	—	—	—	—	—	1	—
43	Kristianstads län . . .	17	207	151	—	—	—	—	—	—	2	2	1
44	Malmöhus l.: Malmö .	33	125	106	—	—	—	14	—	—	24	12	12
45	Hälsingborg	6	54	54	—	—	—	—	—	—	9	4	4
46	Länet i övrigt . . .	43	155	131	—	—	—	—	—	—	—	1	—
47	Hallands län	7	40	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Göteborgs stad	1	70	59	—	—	—	24	4	4	17	21	16
49	Göteborgs o. Bohus län .	2	40	27	—	—	—	—	—	—	2	—	—
50	Älvsborgs län	—	54	42	—	—	—	—	6	6	1	—	—
51	Skaraborgs län	21	86	31	—	—	—	—	—	—	2	2	1
52	Värmlands län	11	153	58	—	—	—	1	—	—	4	—	—
53	Örebro län	8	70	33	—	—	—	2	2	2	1	—	—
54	Västmanlands län . . .	16	61	20	—	7	7	8	10	1	1	—	—
55	Kopparbergs län . . .	6	58	17	—	—	—	1	—	—	—	1	1
56	Gävleborgs län	20	76	19	—	—	—	—	—	—	—	2	2
57	Västernorrlands län . .	16	76	15	—	—	—	—	1	1	6	—	—
58	Jämtlands län	10	150	13	9	9	9	—	—	—	—	—	—
59	Västerbottens län . . .	10	97	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	Norrbottens län	10	57	27	6	6	6	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
18 528	5 929	5 145	9 928	3 188	2 471	5 198	2 011	1 955	2 993	2 857	2 682	9 046	5 606	4 882	7 174	2 824	2 747	4 202	1
4 407	245	238	835	312	294	666	408	392	740	706	635	2 249	1 245	1 059	522	256	255	500	2
1 149	177	159	140	125	99	41	25	24	24	19	17	200	132	105	436	231	228	243	3
285	60	49	116	39	17	2	—	—	183	63	57	92	105	86	127	84	82	108	4
316	218	211	123	22	19	98	43	43	18	25	23	82	87	81	185	59	58	76	5
228	248	237	94	59	50	27	16	16	96	46	41	143	191	154	73	67	65	216	6
327	20	19	346	33	26	106	43	43	17	44	40	532	435	419	45	43	42	190	7
181	60	43	391	189	88	13	—	—	90	83	80	103	31	15	150	80	74	77	8
155	136	135	264	295	188	1	—	—	19	33	31	43	35	27	68	27	27	39	9
248	142	141	252	97	74	312	141	139	56	44	42	199	176	165	228	87	82	110	10
16	12	10	24	10	9	67	35	30	—	6	5	32	22	16	36	7	5	2	11
272	173	162	394	147	141	215	62	60	8	29	29	121	140	114	490	112	110	46	12
246	80	74	262	263	190	87	11	7	39	49	45	156	61	46	146	80	62	101	13
970	165	162	414	35	29	229	85	83	189	294	293	741	432	431	329	249	248	364	14
298	101	101	109	9	9	280	81	81	37	18	15	288	117	115	111	24	24	146	15
447	245	240	365	190	159	246	132	130	249	76	55	227	209	177	314	168	168	158	16
147	26	26	313	94	81	108	14	14	16	17	17	65	74	69	79	54	54	41	17
2 135	155	148	614	50	40	1 456	411	410	519	280	263	2 299	1 010	854	687	257	255	573	18
481	98	96	1 952	214	210	163	41	37	13	45	44	151	189	167	395	98	98	97	19
327	139	124	568	327	262	24	1	—	41	43	40	166	158	120	132	68	65	71	20
322	263	255	134	251	169	22	7	7	50	74	71	93	106	89	199	118	115	92	21
242	88	84	120	41	22	77	43	42	81	53	53	95	89	85	99	58	58	90	22
473	417	370	1 526	141	130	7	—	—	35	72	72	138	137	124	198	91	86	189	23
200	72	63	34	23	14	47	25	25	31	37	34	57	63	57	97	73	73	74	24
120	88	80	110	73	54	4	1	1	32	32	31	57	32	26	120	47	40	45	25
341	120	120	146	79	57	256	131	129	119	149	137	159	61	49	281	69	66	92	26
1 600	194	194	159	14	12	374	87	86	68	70	69	275	51	50	676	73	73	103	27
574	393	223	47	15	9	4	—	—	58	79	77	63	83	70	81	17	16	96	28
702	617	325	18	19	7	74	27	27	76	85	81	75	62	44	232	40	38	118	29
1 319	1 177	1 056	58	22	12	192	141	129	89	286	285	195	73	68	638	187	180	235	30
5	—	—	9 479	1 582	1 106	229	163	147	3 566	3 510	2 481	4 509	6 229	4 287	12 006	15 215	8 910	3 911	31
—	—	—	885	328	191	143	126	116	659	862	505	1 150	1 450	1 017	2 841	3 369	2 382	545	32
3	—	—	101	45	21	—	1	—	38	107	32	68	261	116	819	1 532	690	302	33
—	—	—	202	10	1	—	—	—	138	93	59	22	78	41	192	261	154	71	34
—	—	—	49	12	6	—	—	—	36	78	59	81	93	59	275	306	193	118	35
—	—	—	301	43	38	1	4	2	136	89	56	70	177	115	436	499	301	261	36
—	—	—	399	23	11	1	—	—	27	25	17	59	59	40	114	158	65	87	37
—	—	—	435	22	16	—	—	—	78	93	56	97	176	108	278	324	138	87	38
—	—	—	29	8	3	—	—	—	21	47	35	56	110	56	151	264	125	80	39
2	—	—	77	28	25	5	4	3	84	47	33	116	109	75	238	309	161	97	40
—	—	—	2	3	1	—	—	—	13	18	5	35	48	27	54	89	42	—	41
—	—	—	137	22	15	—	—	—	58	48	37	120	137	97	293	482	238	71	42
—	—	—	194	114	94	—	—	—	44	49	35	132	310	115	327	530	187	133	43
—	—	—	923	81	69	4	—	—	215	197	157	603	472	429	701	694	535	168	44
—	—	—	160	11	10	3	2	2	52	36	34	74	100	71	263	176	151	151	45
—	—	—	623	27	14	2	2	2	251	84	65	120	216	120	489	525	358	167	46
—	—	—	328	10	7	—	—	—	25	40	34	125	150	114	146	216	110	99	47
—	—	—	1 222	234	164	50	11	10	550	486	321	497	617	538	881	1 248	741	511	48
—	—	—	204	103	94	3	—	—	52	49	31	59	101	63	174	183	118	58	49
—	—	—	703	103	62	1	—	—	59	111	64	80	120	66	338	414	249	80	50
—	—	—	91	129	85	—	—	—	59	66	51	41	86	60	265	349	181	36	51
—	—	—	105	28	18	—	—	—	104	114	100	49	97	73	335	511	268	154	52
—	—	—	1 975	135	129	1	4	4	81	109	78	141	213	165	392	469	275	184	53
—	—	—	20	15	7	—	3	3	55	70	46	92	162	88	324	437	217	100	54
—	—	—	21	11	6	—	—	—	106	66	35	121	206	117	322	465	237	63	55
—	—	—	228	6	2	2	1	1	69	63	53	123	168	91	241	309	158	114	56
—	—	—	30	5	5	10	3	3	85	43	36	57	86	68	592	353	265	85	57
—	—	—	15	8	4	—	—	—	157	143	135	154	247	177	192	279	139	81	58
—	—	—	15	13	6	—	—	—	126	84	72	67	74	52	187	266	125	17	59
—	—	—	5	5	2	3	2	1	188	193	190	100	106	79	196	198	107	41	60

Tab. 8. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under juni 1941.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	7 000	16 964	6 490	449	2 550	1 424	7 186	7 449	19 514	7 914
Jordbruk	4 132	6 483	3 719	434	2 528	1 402	4 377	4 566	9 011	5 121
Skogshushållning . .	2 868	10 481	2 771	15	22	22	2 809	2 883	10 503	2 793
Industri o. hantverk .	40 289	12 171	9 869	9 789	1 763	1 240	48 806	50 078	13 934	11 109
Malmbrytning . . .	299	228	180	—	—	—	282	299	228	180
Metall- o. maskinind.	4 991	1 975	1 360	144	82	60	4 990	5 135	2 057	1 420
Jord- och stenind. .	3 298	1 920	1 423	59	77	48	3 801	3 857	1 997	1 471
Trävaruindustri . .	4 282	717	603	38	8	2	4 194	4 315	720	605
Pappers- o. graf. ind.	2 261	134	110	128	96	72	2 348	2 389	230	182
Livsmedelsindustri .	1 477	649	522	1 091	470	341	2 865	2 568	1 119	863
Textil- o. bekl.-ind.	1 403	136	99	5 410	722	465	6 721	6 813	858	564
Läder- o. gummiind.	3 119	158	125	2 418	46	27	5 478	5 537	204	152
Kemisk-teknisk ind.	423	188	178	501	267	225	896	924	455	403
Byggnadsverksamh. .	18 528	5 929	5 145	5	—	—	18 033	18 533	5 929	5 145
Kraft- o. värmeprod.	208	137	124	—	—	—	198	208	137	124
Sjöfart och fiske . .	5 198	2 011	1 955	229	163	147	5 259	5 427	2 174	2 102
Handel o. samfärdsel	12 039	8 463	7 564	8 075	9 739	6 668	18 207	20 114	18 202	14 232
Kontorsarbete . . .	1 164	352	274	1 163	623	478	2 285	2 327	975	747
Affärs- o. lagerarb. .	2 704	775	711	1 189	711	477	3 598	3 893	1 486	1 188
Landtransport . . .	5 835	4 413	3 822	270	592	415	5 373	6 105	5 005	4 237
Hotell- o. rest.-rör. .	507	418	349	3 050	4 926	3 345	2 862	3 557	5 344	3 694
Litter. o. konstn. arb.	265	75	63	43	18	12	306	308	93	75
Förvaltn. o. underv. .	1 342	2 227	2 199	1 372	1 231	1 190	2 684	2 714	3 458	3 389
Sjukvård o. hygien .	222	203	146	988	1 638	756	1 099	1 210	1 841	902
Husligt arbete . . .	116	71	59	11 664	15 188	8 886	7 758	11 780	15 259	8 945
Diversearbete	7 058	2 753	2 688	342	27	24	6 584	7 400	2 780	2 712
Ungdom ut. särsk. utb.	4 292	—	—	3 911	—	—	8 073	8 203	—	—
Summa	**75 992**	**42 433**	**28 625**	**34 459**	**29 430**	**18 389**	**101 873**	**110451**	**71 863**	**47 014**
Därav under 18 år	5 944	3 862	3 042	5 784	4 049	3 092	11 529	11 728	7 911	6 134

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under maj och juni 1941 samt under juni 1940.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Juni 1941		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Juni 1941	Maj 1941	Juni 1940	Juni 1941	Maj 1941	Juni 1940	Juni 1941	Maj 1941	Juni 1940	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	41	51	25	18	44	16	38	50	24	38	56	41
Jordbruk	64	57	46	17	44	16	51	54	38	57	55	57
Skogshushållning . .	27	44	18	.	.	.	27	44	18	26	.	27
Industri o. hantverk .	331	384	260	555	537	312	359	404	268	81	70	80
Sjöfart och fiske . .	258	249	207	140	196	150	250	245	202	97	90	97
Handel o. samfärdsel	142	152	119	83	100	94	111	125	105	89	68	78
Husligt arbete . . .	.	.	.	77	75	83	77	75	84	.	59	59
Diversearbete	256	249	195	.	.	.	266	257	205	98	.	98
Summa	**179**	**195**	**118**	**117**	**112**	**110**	**154**	**160**	**115**	**67**	**62**	**65**
Därav under 18 år	154	109	158	148	132	155	148	121	156	79	76	78

Tab. 5. Sysselsatta personer i slutet av juni 1941 i jämförelse med slutet av maj 1941.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl maj 1941 som juni 1941								
	Antal företag	Juni 1941		Indextal för juni 1941 (maj 1941 = 100)[1]					
		Arbetare	Övriga	Sysselsatta arbetare			Syssels. o. sem.-led. arb.	Övriga	
				Män	Kv.	S:a		syssels.	syssels. o. sem.-led.
Malmbrytning o. metallind.	**1 178**	**74 587**	**14 554**	71·5	76·5	**72·0**	**102·9**	**76·1**	**101·8**
Gruvor o. anrikningsverk	15	1 325	108	66·6	·	66·6	105·1	90·8	103·8
Järn-, stål- o. kopparverk	36	13 114	2 032	73·5	80·9	73·5	105·6	83·8	100·5
Järn- o. stålmanufaktur	255	9 087	1 261	65·1	82·2	66·7	101·3	70·1	101·9
Mekaniska verkstäder	581	37 655	7 895	79·6	101·8	81·1	102·4	78·0	101·9
Skeppsvarv	48	3 599	609	48·5	—	48·5	99·8	67·6	103·5
Elektriska verkstäder	68	6 132	1 937	58·9	54·2	57·6	105·1	70·0	101·1
Annan metallindustri	175	3 675	712	65·3	60·8	64·3	102·1	71·9	103·6
Jord- o. stenindustri	**525**	**13 276**	**952**	**96·0**	**67·8**	**93·4**	**108·3**	**82·4**	**97·2**
Kolgruvor	3	927	41	101·2	—	101·2	104·4	·	·
Torvindustri	48	1 815	38	130·3	114·9	128·2	128·9	·	·
Stenbrott o. stenhuggerier	101	1 985	156	74·4	·	74·5	91·6	82·5	92·6
Cementfabriker, kalkbruk	83	2 289	246	88·4	·	88·4	100·3	85·4	94·1
Tegelbruk	235	3 186	177	122·7	·	123·4	130·8	99·4	100·6
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	17	1 081	110	67·2	51·5	59·7	104·7	51·4	99·1
Glasbruk	38	1 993	184	90·3	75·4	89·0	103·5	89·8	99·5
Träindustri	**537**	**14 642**	**1 514**	**80·8**	**80·8**	**80·8**	**104·2**	**89·0**	**102·8**
Sågverk o. hyvlerier	235	7 708	607	85·1	·	85·1	104·9	92·1	99·7
Snickeri- o. möbelfabriker	263	5 816	768	77·1	77·3	77·1	103·8	88·4	104·7
Annan trävaruindustri	39	1 118	139	72·0	84·0	73·3	102·7	80·3	100·0
Pappers- o. grafisk ind.	**451**	**17 967**	**4 559**	**73·3**	**71·2**	**72·9**	**99·7**	**88·5**	**102·6**
Pappersmassefabriker	56	4 625	731	72·2	·	72·2	96·3	88·4	99·0
Pappersbruk o. pappfabr.	46	4 605	691	58·5	58·3	58·5	100·4	78·6	98·9
Annan pappersindustri	91	2 844	447	82·8	72·5	76·6	100·3	92·2	103·1
Grafisk industri	258	5 893	2 690	88·7	87·2	88·5	101·7	90·8	104·5
Livsmedelsindustri	**644**	**21 419**	**6 515**	**89·4**	**92·0**	**90·3**	**104·4**	**91·8**	**103·0**
Kvarnar	38	1 039	287	85·1	71·6	83·9	101·6	84·4	100·6
Bagerier	149	3 953	1 024	94·3	92·6	93·7	103·7	93·4	106·1
Råsockerbruk o. raffinad.	24	2 277	371	60·9	64·9	61·5	104·5	76·0	106·3
Choklad- o. karamellfabr.	52	2 607	561	92·6	86·1	87·7	100·7	89·0	97·0
Bryggerier o. läskedrycksf.	174	4 855	1 003	99·9	103·5	100·6	105·1	94·2	99·7
Tobaksfabriker	9	1 763	160	97·6	105·5	103·6	104·9	82·9	102·6
Slakterier o. konservfabr.	109	3 310	1 444	100·3	92·5	97·5	108·7	94·1	102·7
Annan livsmedelsindustri	89	1 615	1 665	98·3	94·1	97·3	103·0	95·2	105·1
Textil- o. beklädnadsind.	**495**	**30 975**	**4 373**	**69·3**	**65·2**	**66·5**	**100·7**	**72·4**	**99·2**
Bomullsindustri	37	7 240	463	85·5	67·1	76·0	100·7	67·0	100·9
Jute- o. linneindustri	10	1 810	103	90·9	83·6	87·2	96·7	83·7	100·8
Ylleindustri	50	3 040	417	49·5	37·2	42·6	101·5	55·7	97·6
Trikåfabriker	87	3 409	596	43·6	58·7	55·0	104·7	71·9	100·7
Skrädderier o. sömnadsfabr.	191	11 740	1 917	79·5	74·5	75·2	100·0	77·3	99·8
Annan hithörande industri	120	3 736	877	60·5	62·8	62·0	98·8	75·0	97·7
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**227**	**10 784**	**1 555**	**78·8**	**77·0**	**78·0**	**99·1**	**78·0**	**99·9**
Garverier	25	1 506	193	74·9	84·4	75·9	99·9	84·6	101·3
Skofabriker	93	4 369	422	75·6	68·6	72·5	98·8	64·3	98·8
Gummivarufabriker	18	3 418	495	99·9	83·6	99·9	100·3	98·2	101·8
Annan hithörande industri	91	1 491	445	67·4	55·7	62·4	97·3	73·6	99·0
Kemisk-teknisk industri	**179**	**5 965**	**2 122**	**69·1**	**64·9**	**68·0**	**102·1**	**79·4**	**100·1**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	68	1 449	780	71·1	67·3	69·9	99·4	79·6	98·8
Sprängämnesfabriker	8	1 068	181	52·0	76·4	57·8	108·1	76·1	100·0
Tändsticksfabriker	8	236	70	30·0	·	23·0	89·2	33·3	97·6
Annan kemisk-tekn. ind.	95	3 212	1 091	85·3	79·8	84·1	104·2	87·6	101·6
Samtliga industrigrupper	**4 236**	**189 615**	**36 144**	**75·7**	**71·9**	**74·8**	**102·5**	**80·4**	**101·4**
Byggnadsverksamhet	881	9 394	1 188	100·2	·	100·2	114·3	88·9	101·6
Statliga verk o. byggn.-arb.	172	29 777	5 854	99·3	99·5	99·4	106·8	91·3	102·1
Komm. verk o. byggnadsarb.	195	11 721	2 624	88·2	89·7	88·2	100·2	90·4	103·0
Handel o. varulager	1 171	5 565	19 198	89·8	84·3	88·7	100·9	89·1	100·0
Samfärdsel	145	4 753	1 065	90·9	·	91·1	96·8	93·3	100·9
Banker	114	—	4 507	—	—	—	—	101·7	103·4
Försäkringsföretag	47	—	3 475	—	—	—	—	89·8	103·9
Samtliga näringsgrenar	**6 961**	**250 825**	**74 055**	**80·4**	**73·8**	**79·0**	**103·0**	**85·6**	**101·4**

[1] Se Anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1940				1941				
	Maj	Juni	Aug.	Nov.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni
Malmbrytning o. metallind.	**93·8**	**83·8**	**96·8**	**101·8**	**101·2**	**100·0**	**99·8**	**100·0**	**72·0**
Gruvor o. anrikningsverk	88·5	83·4	102·8	105·5	106·8	102·6	103·4	106·0	70·6
Järn-, stål- o. kopparverk	92·3	85·7	96·3	100·8	100·4	98·4	99·8	100·0	73·5
Järn- o. stålmanufaktur	82·7	69·9	83·5	88·1	87·1	82·7	82·6	82·1	54·8
Mekaniska verkstäder	96·7	85·4	101·2	106·9	107·0	106·1	105·7	106·5	86·4
Skeppsvarv	112·1	96·4	107·9	114·8	115·6	119·9	118·7	116·7	56·6
Elektriska verkstäder	102·0	94·8	105·9	107·6	103·8	103·9	103·8	104·0	59·9
Annan metallindustri	82·7	77·8	79·0	84·8	83·4	82·9	81·4	81·2	52·2
Jord- o. stenindustri	**67·8**	**64·4**	**68·5**	**63·1**	**54·8**	**55·3**	**61·1**	**75·3**	**70·3**
Kolgruvor	107·0	109·6	115·1	124·8	121·0	118·8	118·9	121·9	123·4
Torvindustri	144·8	184·8	108·6	91·4	69·5	58·0	83·6	241·6	309·7
Stenbrott o. stenhuggerier	63·3	57·9	59·8	56·3	42·8	47·6	51·8	54·8	40·5
Cementfabriker, kalkbruk	78·6	76·5	80·2	70·8	57·6	60·0	65·7	72·9	64·4
Tegelbruk	59·1	55·8	63·1	41·3	29·8	29·8	38·7	75·7	93·4
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	64·3	63·0	62·8	68·8	73·5	73·5	74·9	75·6	45·1
Glasbruk	54·9	42·0	61·9	68·9	59·6	57·6	65·2	67·8	60·3
Träindustri	**68·2**	**67·2**	**75·4**	**76·1**	**63·0**	**64·6**	**67·4**	**74·4**	**60·1**
Sågverk o. hyvlerier	78·8	80·8	83·1	77·3	62·0	66·7	71·0	83·2	70·8
Snickeri- o. möbelfabriker	59·2	56·8	69·9	77·2	65·2	64·3	65·5	67·5	52·0
Annan trävaruindustri	78·6	70·4	83·7	76·3	70·3	72·8	78·8	85·2	62·5
Pappers- o. grafisk ind.	**74·9**	**64·3**	**66·1**	**73·5**	**73·2**	**70·2**	**69·8**	**71·8**	**52·3**
Pappersmassefabriker	68·5	53·8	53·8	58·9	58·2	57·7	55·2	59·0	42·6
Pappersbruk o. pappfabr.	72·8	60·4	58·9	68·3	70·1	64·1	65·7	67·6	39·5
Annan pappersindustri	84·6	74·9	81·2	89·5	84·6	82·6	82·4	82·8	63·4
Grafisk industri	85·3	79·7	86·5	93·8	92·8	90·0	90·5	91·2	80·7
Livsmedelsindustri	**97·6**	**90·4**	**96·6**	**109·2**	**89·8**	**86·5**	**91·7**	**96·1**	**86·8**
Kvarnar	93·4	85·1	95·4	93·1	90·7	84·4	93·6	93·2	78·2
Bagerier	104·0	97·8	97·9	89·8	90·7	85·5	92·2	100·0	93·7
Råsockerbruk o. raffinad.	94·0	71·7	99·6	172·3	89·1	92·1	99·8	109·1	67·1
Choklad- o. karamellfabr.	81·4	73·3	93·7	102·2	91·2	92·4	91·9	91·2	80·0
Bryggerier o. läskedrycksf.	97·1	99·9	96·5	93·4	89·1	86·9	90·5	98·6	99·2
Tobaksfabriker	92·5	85·0	79·3	84·5	66·0	72·8	74·0	73·8	76·5
Slakterier o. konservfabr.	98·0	97·2	115·7	124·6	107·8	104·7	102·0	108·6	105·9
Annan livsmedelsindustri	90·0	81·5	82·3	96·4	93·3	88·2	89·7	87·5	85·1
Textil- o. beklädnadsind.	**98·4**	**91·1**	**93·9**	**92·9**	**91·9**	**91·0**	**91·1**	**89·6**	**59·6**
Bomullsindustri	98·3	97·4	96·9	95·6	95·0	94·1	93·6	93·5	71·1
Jute- o. linneindustri	102·4	101·8	99·3	100·7	96·5	95·3	96·4	93·4	81·4
Ylleindustri	106·9	100·1	103·1	101·4	99·3	97·5	95·7	94·9	40·4
Trikåfabriker	97·1	88·6	88·7	86·3	86·0	84·7	86·2	85·4	47·0
Skrädderier o. sömnadsfabr.	97·3	87·1	93·1	91·8	89·0	88·0	88·3	84·9	63·8
Annan hithörande industri	91·1	78·7	84·5	86·5	90·8	92·4	94·1	93·5	58·0
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**99·0**	**96·0**	**90·3**	**97·4**	**94·9**	**92·2**	**91·5**	**90·1**	**70·3**
Garverier	126·1	122·8	120·0	120·9	120·2	116·8	114·3	109·6	83·2
Skofabriker	98·8	95·4	100·5	98·9	97·4	93·4	92·3	90·1	65·3
Gummivarufabriker	93·6	91·7	67·5	84·3	83·6	81·8	81·1	80·5	80·4
Annan hithörande industri	89·6	85·5	92·1	100·3	92·6	91·1	91·9	92·4	57·7
Kemisk-teknisk industri	**95·3**	**73·1**	**82·1**	**94·0**	**79·6**	**79·9**	**79·7**	**77·5**	**52·7**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	95·9	78·0	83·5	89·3	78·2	73·8	75·6	77·7	54·3
Sprängämnesfabriker	133·7	144·7	146·4	153·6	107·1	110·2	109·1	112·3	64·9
Tändsticksfabriker	88·0	12·1	32·7	71·5	73·3	72·0	64·6	50·7	11·7
Annan kemisk-teknisk ind.	85·2	78·5	86·0	88·4	90·2	93·9	95·9	93·4	78·5
Samtliga industrigrupper	**88·6**	**80·4**	**87·3**	**91·3**	**87·0**	**86·0**	**86·7**	**88·4**	**66·1**
Byggnadsverksamhet	58·7	53·4	57·8	45·8	36·5	34·6	38·8	48·2	48·3
Statliga verk o. byggn.-arb.	105·9	108·3	121·5	118·2	109·3	110·4	109·7	119·6	118·9
Komm. verk o. byggnadsarb.	80·8	74·2	79·1	81·1	81·0	79·5	81·2	91·5	80·7
Handel o. varulager	72·1	65·6	69·6	77·2	75·7	74·8	75·4	73·9	65·5
Samtliga näringsgrenar	**87·3**	**80·3**	**87·2**	**90·0**	**84·6**	**83·3**	**84·6**	**87·8**	**69·4**

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1940						1941					
	Juni	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni
Malmbrytning o. metallind.	3·77	3·64	3·59	3·60	3·59	3·67	3·60	3·58	3·64	3·67	3·74	3·78
Gruvor o. anrikningsverk	4·19	3·42	4·11	4·19	3·80	3·50	3·62	3·66	3·94	4·01	3·88	4·09
Järn-, stål- o. kopparverk	3·87	3·60	3·86	3·85	3·49	3·99	3·66	3·79	3·83	4·04	3·82	4·15
Järn- o. stålmanufaktur	3·07	3·19	3·13	3·24	3·18	3·09	2·82	2·98	2·91	2·94	3·07	3·06
Mekaniska verkstäder	4·05	3·89	3·93	3·84	3·79	3·89	3·82	3·75	3·90	3·80	3·98	3·98
Skeppsvarv	4·08	3·71	3·47	3·96	3·87	4·04	3·87	4·01	4·10	4·13	4·01	3·69
Elektriska verkstäder	3·30	3·49	3·38	3·54	3·28	3·27	3·48	3·21	3·08	3·38	3·66	3·59
Annan metallindustri	2·81	2·40	2·62	2·68	2·65	2·65	2·95	2·64	2·89	3·05	2·98	2·89
Jord- o. stenindustri	2·85	2·84	2·82	2·69	2·91	2·71	2·68	2·77	2·96	3·01	3·41	3·46
Kolgruvor	4·00	4·00	4·00	4·00	4·00	4·00	4·00	4·00	5·00	5·00	5·00	5·00
Torvindustri	4·20	3·48	3·97	3·79	4·08	3·68	3·71	3·18	3·33	3·79	4·31	4·14
Stenbrott o. stenhuggerier	2·30	2·89	3·07	2·28	2·05	1·97	1·89	1·84	2·88	2·57	2·96	2·78
Cementfabriker, kalkbruk	3·05	2·88	2·96	2·66	2·65	2·38	2·22	2·62	2·49	2·74	3·24	3·26
Tegelbruk	3·03	2·38	2·40	2·39	1·88	1·74	2·46	1·60	2·41	2·84	2·88	3·26
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	2·22	1·91	2·46	2·76	3·81	3·19	3·47	3·89	3·44	3·67	3·65	3·97
Glasbruk	2·37	3·29	2·60	2·65	3·08	3·08	2·67	2·86	2·95	2·68	3·82	3·16
Träindustri	2·80	3·01	3·15	3·09	3·06	2·98	2·52	2·68	2·71	2·84	3·20	3·28
Sågverk o. hyvlerier	3·22	3·08	3·18	2·99	3·03	3·07	2·64	2·65	2·68	2·96	3·40	3·50
Snickeri- o. möbelfabriker	2·84	2·98	3·28	3·25	3·01	2·91	2·87	2·56	2·71	2·70	2·95	2·98
Annan trävaruindustri	2·86	3·00	2·58	2·75	3·61	2·95	2·70	3·02	2·88	2·90	3·18	3·54
Pappers- o. grafisk ind.	2·45	2·41	2·56	2·64	2·86	2·87	2·70	2·68	2·83	2·78	2·97	2·82
Pappersmassefabriker	2·45	2·40	2·57	2·28	2·21	2·42	2·27	2·32	2·46	2·29	2·44	2·43
Pappersbruk o. pappfabr.	2·15	2·19	2·16	2·19	2·67	2·59	2·54	2·48	2·48	2·24	2·68	2·87
Annan pappersindustri	2·89	2·64	2·87	3·84	3·47	3·25	3·16	2·93	3·25	3·24	3·54	3·43
Grafisk industri	2·46	2·48	2·69	2·97	3·27	3·84	3·05	3·14	3·34	3·44	3·38	3·22
Livsmedelsindustri	3·62	3·52	3·51	3·51	3·46	3·39	3·18	3·20	3·28	3·30	3·51	3·51
Kvarnar	3·56	3·81	4·06	3·97	3·94	4·02	3·93	3·70	3·62	3·72	3·73	3·80
Bagerier	3·59	3·60	3·51	3·28	3·19	3·51	3·28	3·33	3·37	3·41	3·71	3·82
Råsockerbruk o. raffinad.	3·85	3·58	3·46	3·69	3·66	3·12	3·12	3·13	3·20	3·28	3·64	3·48
Choklad- o. karamellfabr.	3·83	4·10	4·11	4·14	3·97	4·20	3·82	4·04	4·06	4·00	3·74	3·67
Bryggerier o. läskedrycksf.	3·63	2·86	2·85	2·82	2·68	2·88	2·45	2·41	2·42	2·48	3·17	3·26
Tobaksfabriker	3·29	3·02	3·05	3·18	2·97	2·96	3·06	3·06	3·06	3·22	3·34	3·09
Slakterier o. konservfabriker	3·34	3·65	3·68	3·74	3·87	3·58	3·35	3·28	3·15	3·10	3·30	3·56
Annan livsmedelsindustri	3·77	3·62	3·63	3·45	3·57	3·37	3·26	3·28	3·25	3·45	3·45	3·33
Textil- o. beklädnadsind.	3·66	3·69	3·48	3·38	3·39	3·32	3·23	3·24	3·23	3·33	3·25	3·09
Bomullsindustri	4·11	3·95	3·15	2·90	3·14	3·05	3·07	3·06	3·10	3·12	3·27	3·05
Jute- o. linneindustri	3·95	3·39	3·52	3·59	4·04	3·95	3·38	3·53	3·48	3·54	3·16	3·65
Ylleindustri	4·28	4·16	4·14	3·98	3·78	3·78	3·51	3·38	3·25	3·40	3·40	3·12
Trikåfabriker	3·66	3·50	3·49	3·51	3·44	3·46	3·38	3·41	3·40	3·34	3·36	3·26
Skrädderier o. sömnadsfabr.	3·21	3·49	3·39	3·38	3·29	3·17	3·12	3·10	3·18	3·35	3·02	2·88
Annan hithörande industri	2·97	3·21	3·30	3·25	3·22	3·15	3·29	3·45	3·34	3·46	3·48	3·33
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·65	3·66	3·62	3·74	3·67	3·68	3·47	3·36	3·31	3·20	2·96	3·11
Garverier	3·97	3·81	3·81	3·69	3·63	3·66	3·54	3·52	3·24	2·86	2·84	2·78
Skofabriker	3·85	4·03	3·88	3·65	3·52	3·55	3·15	3·18	2·89	2·74	2·50	2·75
Gummivarufabriker	3·42	3·09	3·25	3·86	3·86	3·90	3·86	3·59	3·81	3·85	3·35	3·74
Annan hithörande industri	3·45	3·58	3·60	3·75	3·70	3·62	3·46	3·33	3·31	3·22	3·27	3·38
Kemisk-teknisk industri	3·09	3·04	3·29	3·31	3·37	2·82	2·74	2·80	2·89	3·20	3·23	3·22
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·68	2·82	2·74	2·89	2·99	2·56	2·48	2·60	2·60	2·94	2·70	2·74
Sprängämnesfabriker	3·87	3·43	4·94	4·75	4·75	3·57	3·49	3·21	3·46	4·41	4·42	4·65
Tändsticksfabriker	2·00	2·00	2·00	2·00	2·00	2·00	1·35	1·35	1·36	1·00	1·00	1·09
Annan kemisk-teknisk ind.	3·46	3·41	3·38	3·28	3·52	3·26	3·22	3·32	3·39	3·38	3·38	3·32
Samtliga industrigrupper	3·46	3·48	3·39	3·39	3·40	3·38	3·25	3·26	3·29	3·35	3·43	3·43
Byggnadsverksamhet	2·48	2·55	2·46	2·32	2·26	2·01	2·18	1·95	1·92	1·95	2·27	2·57
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·83	3·74	3·82	3·72	3·50	3·60	3·48	3·42	3·48	3·60	3·69	3·71
Komm. verk o. byggn.-arb.	3·20	3·06	2·98	2·96	2·97	2·76	2·74	2·89	2·80	2·90	3·18	3·02
Handel o. varulager	3·17	3·14	3·15	3·10	3·29	3·47	3·05	2·99	3·00	3·10	3·17	3·13
Samfärdsel	2·77	2·59	2·69	2·83	3·18	2·99	3·01	2·97	2·78	3·26	3·39	2·76
Banker	4·08	3·64	3·54	3·53	3·66	4·01	3·70	3·64	3·68	3·66	3·69	3·73
Försäkringsföretag	3·64	3·58	3·57	3·48	3·57	3·46	3·61	3·68	3·61	3·80	3·66	3·97
Samtliga näringsgrenar	3·42	3·38	3·36	3·35	3·35	3·35	3·21	3·21	3·24	3·31	3·39	3·40

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under juni 1941 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	maj	juni	maj	juni	maj	juni	maj	juni
Malmbrytning o. metallindustri	**99**	**84**	**2 619**	**1 963**	**1 265**	**958**	**+ 1 354**	**+ 1 005**
Gruvor o. anrikningsverk	3	3	43	56	58	17	− 15	+ 39
Järn-, stål- o. kopparverk	15	9	864	456	272	256	+ 592	+ 200
Järn- o. stålmanufaktur	6	6	63	73	44	28	+ 19	+ 45
Mekaniska verkstäder	48	42	950	746	539	394	+ 411	+ 352
Skeppsvarv	8	9	239	248	146	127	+ 93	+ 121
Elektriska verkstäder	11	10	331	293	117	103	+ 214	+ 190
Annan metallindustri	8	5	129	91	89	33	+ 40	+ 58
Jord- o. stenindustri	**76**	**56**	**1 487**	**737**	**168**	**333**	**+ 1 319**	**+ 404**
Kolgruvor	2	2	3	5	7	8	− 4	− 3
Torvindustri	19	13	585	318	2	13	+ 583	+ 305
Stenbrott o. stenhuggerier	5	6	17	59	21	77	− 4	− 18
Cementfabriker, kalkbruk	10	4	108	20	—	21	+ 108	− 1
Tegelbruk	33	23	615	256	11	3	+ 604	+ 253
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	5	4	136	61	48	48	+ 88	+ 13
Glasbruk	2	4	23	18	79	163	− 56	− 145
Träindustri	**28**	**7**	**626**	**102**	**142**	**22**	**+ 484**	**+ 80**
Sågverk o. hyvlerier	13	2	388	18	124	16	+ 264	+ 2
Snickerier o. möbelfabriker	12	5	209	84	7	6	+ 202	+ 78
Annan trävaruindustri	3	—	29	—	11	—	+ 18	—
Pappers- o. grafisk industri	**22**	**13**	**304**	**422**	**425**	**343**	**− 121**	**+ 79**
Pappersmassefabriker	8	5	97	267	265	160	− 168	+ 107
Pappersbruk o. pappfabriker	4	3	147	60	96	103	+ 51	− 43
Annan pappersindustri	5	2	33	3	11	42	+ 22	− 39
Grafisk industri	5	3	27	92	53	38	− 26	+ 54
Livsmedelsindustri	**34**	**22**	**356**	**524**	**187**	**135**	**+ 169**	**+ 389**
Kvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—
Bagerier	2	—	29	—	—	—	+ 29	—
Råsockerbruk o. raffinaderier	14	12	223	259	13	44	+ 210	+ 215
Choklad- o. karamellfabriker	2	4	27	15	—	42	+ 27	− 27
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	3	2	17	11	—	2	+ 17	+ 9
Slakterier o. konservfabriker	4	2	40	232	10	42	+ 30	+ 190
Annan livsmedelsindustri	9	2	20	7	164	5	− 144	+ 2
Textil- o. beklädnadsindustri	**30**	**22**	**382**	**160**	**320**	**339**	**+ 62**	**− 179**
Bomullsindustri	9	7	246	124	115	179	+ 131	− 55
Jute- o. linneindustri	—	—	—	—	—	—	—	—
Ylleindustri	3	3	28	5	33	14	− 5	− 9
Trikåfabriker	3	1	51	18	5	—	+ 46	+ 18
Skrädderier o. sömnadsfabriker	12	7	36	10	156	103	− 120	− 93
Annan hithörande industri	3	4	21	3	11	43	+ 10	− 40
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**9**	**4**	**145**	**105**	**232**	**142**	**− 87**	**− 37**
Garverier	3	1	—	—	59	6	− 59	− 6
Skofabriker	1	—	—	—	12	—	− 12	—
Gummivarufabriker	3	2	129	105	134	132	− 5	− 27
Annan hithörande industri	2	1	16	—	27	4	− 11	− 4
Kemisk-teknisk industri	**17**	**11**	**129**	**270**	**681**	**50**	**− 552**	**+ 220**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	4	3	13	60	85	2	− 72	+ 58
Sprängämnesfabriker	2	1	18	74	81	2	− 63	+ 72
Tändsticksfabriker	3	—	8	—	294	—	− 286	—
Annan kemisk-teknisk industri	8	7	90	136	221	46	− 131	+ 90
Samtliga industrigrupper	**315**	**219**	**6 048**	**4 283**	**3 420**	**2 322**	**+ 2 628**	**+ 1 961**
Byggnadsverksamhet	155	130	2 771	2 858	1 120	903	+ 1 651	+ 1 955
Handel o. varulager	19	11	130	62	215	91	− 85	− 29
Samfärdsel	—	—	—	—	—	—	—	—
Hotell- o. restaurangrörelse	4	5	728	354	68	86	+ 660	+ 268
Banker och försäkringsföretag	—	1	—	3	—	5	—	− 2
Samtliga näringsgrenar	**493**	**366**	**9 677**	**7 560**	**4 823**	**3 407**	**+ 4 854**	**+ 4 153**
Kvinnor			1 599	1 098	1 068	719	+ 531	+ 379

[1] Rapportskyldighet föreligger endast i fråga om förändringar av viss omfattning. Beträffande principerna för redovisningen hänvisas till statens arbetsmarknadskommissions kungörelse, S.F.S. 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 maj 1941.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	92	27 827	23 064	1 800	6·5	1 695	28 230	1 731	6·1
Bleck- o. plåtslagareförb. .	52	2 395	—	311	13·0	—	2 700	546	20·2
Bokbindareförbundet . . .	51	8 056	5 075	447	5·5	296	8 057	482	6·0
Bryggeriindustriarb.-förb. .	105	7 091	1 542	379	5·3	165	7 261	527	7·3
Byggnadsträarbetareförb. .	341	34 080	—	10 254	30·1	—	34 485	14 089	40·9
De förenade förbunden . .	48	10 604	3 375	775	7·3	516	11 687	813	7·0
Elektriska arbetareförb. . .	72	5 812	—	379	6·5	—	8 000	909	11·4
Gjutareförbundet	107	8 386	—	267	3·2	—	8 758	302	3·4
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	558	72 887	7 728	14 759	20·2	1 279	75 531	19 752	26·2
Byggnadsind.-arb. . . .	200	84 449	1 521	10 083	29·3	222	86 490	12 950	35·5
Byggnadsämnesind.-arb.	187	12 738	509	2 112	16·6	102	13 025	8 529	27·1
Glasbruksarb.	41	3 701	73	261	7·1	6	4 068	473	11·6
Sockerfabriksarb. . . .	19	4 522	781	547	12·1	223	4 473	673	15·0
Tändsticksarb.	5	1 405	544	313	22·3	184	1 438	363	25·2
Övriga arb.	106	16 072	4 300	1 443	9·0	542	16 037	1 764	11·0
Gruvindustriarbetareförb. .	61	9 940	63	338	3·4	1	10 046	400	4·0
Handelsarbetareförb. . . .	258	40 781	17 351	1 368	3·4	511	40 636	1 403	3·5
Kommunalarbetareförb. . .	290	44 566	12 230	1 082	2·4	320	46 050	2 118	4·6
Lantarbetareförbundet . .	629	38 124	657	1 248	3·3	315	39 173	1 516	3·9
Litografförbundet	19	2 820	164	89	3·2	11	2 821	91	3·2
Livsmedelsarbetareförb. . .	125	27 072	8 032	1 937	7·2	839	27 465	2 185	8·0
Metallindustriarb.-förb. . .	298	174 176	10 862	8 844	5·1	938	175 913	10 416	5·9
Järnbruksarbetare . . .	58	86 977	589	549	1·5	28	87 039	746	2·0
Verkstadsarbetare . . .	240	187 199	10 328	8 295	6·0	915	188 874	9 670	7·0
Murareförbundet	134	10 723	—	4 136	38·6	—	11 200	5 266	47·0
Målareförbundet	195	13 475	1	3 139	23·3	—	14 171	5 043	35·6
Pappersindustriarb.-förb. .	129	31 301	1 655	5 946	19·0	496	33 184	7 157	21·6
Sadelm.- o. tapetseraref. .	58	3 829	851	470	12·3	151	3 821	494	12·9
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	53	11 523	4 721	1 546	13·4	923	11 649	1 073	9·2
Stenindustriarbetareförb. .	133	6 415	—	871	13·6	—	6 740	1 257	18·6
Sågverksindustriarb.-förb. .	234	20 447	8	4 294	21·0	1	20 521	5 739	28·0
Textilarbetareförbundet . .	102	39 543	22 423	1 582	4·0	1 226	39 619	1 785	4·5
Tobaksindustriarb.-förb. .	12	2 311	1 763	305	13·2	276	2 324	325	14·0
Transportarbetareförb. . .	174	25 631	1 426	3 771	14·7	98	27 472	4 945	18·0
Träindustriarbetareförb. . .	246	22 027	351	1 857	8·4	62	23 230	2 515	10·8
Typografförbundet	105	11 796	609	447	3·8	63	11 752	446	3·8
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	224	19 932	—	4 066	20·4	—	21 495	5 635	26·2
Summa	4 905	733 570	123 951	76 702	10·5	10 182	758 991	98 960	13·1

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under maj uppgivits till inalles 406 285.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 30/4 1940—31/5 1941.

Fackförbund	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5
Beklädnadsarbetareförb.	3·8	5·1	6·7	6·7	5·4	4·7	4·2	5·6	15·5	7·5	7·9	6·1	6·1	6·5
Bleck- o. plåtslagareförb.	20·0	14·5	11·6	9·6	8·1	6·2	9·1	13·3	18·1	28·7	25·2	29·1	20·2	13·0
Bokbindareförbundet	5·8	5·8	6·0	6·1	6·5	6·5	5·5	4·1	6·0	6·3	6·1	5·9	6·0	5·5
Bryggeriindustriarbetareförb.	5·9	3·0	2·1	2·4	3·5	6·0	8·2	9·0	7·4	9·2	11·2	9·3	7·3	5·3
Byggnadsträarbetareförb.	27·6	23·9	25·8	24·0	23·7	26·7	34·1	38·6	46·6	51·7	50·6	47·0	40·9	30·1
De förenade förbunden	3·4	3·6	4·5	5·0	5·6	5·2	4·4	4·7	4·6	5·4	6·4	7·2	7·0	7·3
Elektriska arbetareförb.	8·4	7·0	5·5	4·9	4·3	4·8	5·1	6·3	7·7	9·7	12·6	12·2	11·4	6·5
Gjutareförbundet	2·4	2·5	3·3	3·4	4·7	4·2	4·6	4·9	9·0	4·7	4·3	5·0	3·4	3·2
Grov- o. fabriksarbetareförb.	20·2	15·7	14·8	14·9	16·0	18·2	19·2	21·8	30·5	34·1	34·1	30·6	26·2	20·2
Byggnadsind.-arb.	25·1	17·8	16·8	17·5	20·4	24·1	26·7	30·5	40·7	44·1	45·7	41·8	35·5	29·3
Byggnadsämnesind.-arb.	27·3	17·3	12·0	12·6	14·1	19·0	22·8	28·5	40·0	40·1	38·6	34·0	27·1	16·6
Glasbruksarb.	10·6	20·3	22·0	20·2	16·1	10·8	9·4	9·3	14·6	18·9	17·1	16·7	11·6	7·1
Sockerfabriksarb.	18·9	10·9	9·7	10·0	10·6	15·4	8·9	8·8	28·1	24·2	24·0	17·7	15·0	12·1
Tändsticksarb.	2·3	64·5	52·8	45·7	36·5	26·3	26·6	17·1	14·5	15·8	12·3	14·3	25·2	22·3
Övriga arb.	18·1	10·4	10·7	10·4	11·1	10·4	10·6	11·7	14·3	14·7	14·4	11·9	11·0	9·0
Gruvindustriarbetareförb.	2·3	1·9	2·0	1·8	1·7	1·9	1·7	2·4	3·0	2·9	2·7	3·2	4·0	3·4
Handelsarbetareförb.	4·1	3·6	3·6	3·9	4·0	4·5	5·2	5·4	5·8	5·3	4·7	4·3	3·5	3·4
Kommunalarbetareförb.	3·9	1·7	1·6	2·3	2·3	2·5	3·8	5·1	6·3	7·3	6·8	6·0	4·6	2·4
Lantarbetareförbundet	3·9	3·0	2·6	2·9	3·6	3·5	3·5	4·8	5·2	5·4	5·7	5·4	3·9	3·3
Litografförbundet	1·7	2·9	6·6	5·9	6·2	6·5	5·9	5·3	8·5	5·1	5·4	4·2	3·2	3·2
Livsmedelsarbetareförb.	4·9	3·9	3·8	4·2	5·4	6·6	8·2	8·8	11·4	11·4	9·0	9·6	8·0	7·2
Metallindustriarbetareförb.	5·4	4·8	4·1	4·5	4·3	4·6	5·1	5·6	6·2	6·3	6·8	6·4	5·9	5·1
Järnbruksarbetare	2·0	1·6	1·4	1·7	1·9	2·1	2·0	1·8	2·2	2·0	2·2	2·5	2·0	1·5
Verkstadsarbetare	6·3	5·6	4·9	5·3	4·9	5·2	6·0	6·7	7·3	7·4	8·0	7·5	7·0	6·0
Murareförbundet	42·3	35·4	30·7	30·9	31·2	38·0	46·2	49·1	62·2	62·1	59·5	58·5	47·0	38·6
Målareförbundet	37·2	27·0	22·5	16·5	14·6	13·2	23·7	38·2	43·7	55·0	53·9	42·6	35·6	23·3
Pappersindustriarbetareförb.	15·4	23·3	21·0	26·3	26·4	25·6	21·3	21·7	20·8	23·8	20·9	21·4	21·6	19·0
Sadelm.- o. tapetserareförb.	14·3	17·0	14·8	11·9	8·3	5·2	4·9	7·0	16·4	26·2	18·1	14·9	12·9	12·3
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	3·9	4·0	4·6	5·1	3·4	2·9	3·8	5·8	20·0	14·8	12·9	11·7	9·2	13·4
Stenindustriarbetareförb.	20·9	14·9	13·0	11·7	14·0	16·9	17·4	21·9	32·4	29·2	25·9	22·9	18·6	13·6
Sågverksindustriarbetareförb.	28·3	17·8	11·4	10·5	13·9	17·9	21·7	26·9	44·0	36·7	33·0	30·6	28·0	21·0
Textilarbetareförbundet	1·9	2·4	2·7	3·2	3·8	4·6	5·0	4·9	5·0	6·8	4·0	4·7	4·5	4·0
Tobaksindustriarbetareförb.	3·0	3·3	3·6	5·2	4·7	5·0	5·3	5·5	5·3	5·7	5·9	10·3	14·0	13·2
Transportarbetareförb.	13·8	9·3	11·5	13·4	14·2	15·8	18·0	16·5	15·2	22·3	23·7	19·6	16·0	14·7
Träindustriarbetareförb.	16·5	14·6	12·1	12·0	9·2	9·3	9·4	9·3	26·3	18·6	16·9	14·0	10·8	8·4
Typografförbundet	5·2	4·9	2·7	3·4	5·1	8·7	8·4	7·1	7·2	6·3	5·7	4·2	3·8	3·8
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	25·8	25·1	21·3	20·1	20·0	20·7	21·7	31·1	39·0	30·1	30·0	29·6	26·2	20·4
Samtliga	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·3	11·0	12·6	16·1	17·2	16·5	15·1	13·1	10·5

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län	Antal rapportkommuner		Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad				Arbetslösa per 1 000 inv.	Försörjningspliktiga i % av samtliga
	hela antalet	därav städer	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa			
								Antal	%		
a) *Vid utgången av juni 1941.*											
Stockholms stad	1	1	4 448	—	4 448	− 1 009	—	− 1 009	− 18·5	7·5	65·9
Stockholms . . .	20	4	211	982	1 193	− 82	− 300	− 382	− 24·3	4·1	76·4
Uppsala	6	2	139	62	201	− 53	− 22	− 75	− 27·2	1·5	72·6
Södermanlands .	6	3	158	160	318	− 51	+ 84	+ 33	+ 11·6	1·7	71·1
Östergötlands . .	3	2	427	10	437	− 33	+ 7	− 26	− 5·6	1·4	68·4
Jönköpings . . .	8	5	199	31	230	± 0	+ 2	+ 2	+ 0·9	1·0	81·3
Kronobergs . . .	6	1	32	77	109	± 0	+ 8	+ 8	+ 7·9	0·7	63·3
Kalmar	11	4	287	43	330	− 41	− 39	− 80	− 19·5	1·4	68·8
Gotlands	1	1	47	—	47	− 23	—	− 23	− 32·9	0·8	78·7
Blekinge	17	3	60	198	258	+ 5	− 12	− 7	− 2·6	1·8	78·3
Kristianstads . .	6	4	58	4	62	− 7	− 6	− 13	− 17·3	0·2	72·6
Malmö stad . .	1	1	897	—	897	− 385	—	− 385	− 30·0	5·8	80·8
Malmöhus i övrigt	7	6	421	3	424	− 191	− 61	− 252	− 37·3	1·1	79·5
Hallands	9	4	175	36	211	− 17	− 17	− 34	− 13·9	1·4	78·7
Göteborgs stad .	1	1	4 299	—	4 299	− 580	—	− 580	− 11·9	15·3	67·9
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	35	5	436	1 878	2 314	− 27	+ 59	+ 32	+ 1·4	11·3	78·1
Älvsborgs . . .	7	5	99	17	116	− 112	+ 4	− 108	− 48·2	0·4	69·8
Skaraborgs . . .	4	3	36	2	38	− 17	− 1	− 18	− 32·1	0·2	55·3
Värmlands . . .	13	3	87	152	239	− 52	− 13	− 65	− 21·4	0·9	74·9
Örebro	3	1	64	10	74	− 62	± 0	− 62	− 45·6	0·3	59·5
Västmanlands .	2	2	55	—	55	− 33	—	− 33	− 37·5	0·3	56·4
Kopparbergs . .	3	1	23	7	30	− 62	− 3	− 65	− 68·4	0·1	56·7
Gävleborgs . . .	11	3	267	140	407	− 122	− 38	− 160	− 28·2	1·5	74·7
Västernorrlands .	37	3	164	2 641	2 805	− 91	− 583	− 674	− 19·4	10·2	86·0
Jämtlands . . .	3	1	39	8	47	− 73	+ 7	− 66	− 58·4	0·3	74·5
Västerbottens . .	12	2	65	292	357	− 23	− 58	− 81	− 18·5	1·6	66·1
Norrbottens . .	18	4	34	676	710	− 28	− 49	− 77	− 9·8	3·3	76·8
Summa	251	75	13227	7 429	20 656	− 8 169	− 1 031	− 4 200	− 16·9	3·2	78·3
b) *Maj 1940—Juni 1941.*[1]											
1940.											
maj	159	48	5 146	2 730	7 876	− 778	− 1 218	− 1 996	− 20·2	1·2	76·6
juni	140	45	4 615	2 320	6 935	− 531	− 410	− 941	− 11·9	1·1	77·0
juli	169	51	5 257	2 645	7 902	+ 993	+ 1 503	+ 2 496	+ 46·2	1·3	76·2
augusti	180	51	6 494	3 867	10 361	+ 1 237	+ 1 222	+ 2 459	+ 31·1	1·6	75·7
september . . .	193	56	8 060	4 183	12 243	+ 1 566	+ 316	+ 1 882	+ 18·2	1·9	74·4
oktober	208	61	10892	5 230	16 122	+ 2 832	+ 1 047	+ 3 879	+ 31·7	2·5	71·8
november	223	68	14531	6 031	20 562	+ 3 639	+ 801	+ 4 440	+ 27·5	3·2	70·8
december	220	62	16485	6 984	23 469	+ 1 954	+ 953	+ 2 907	+ 14·1	3·7	70·6
1941.											
januari	258	72	21141	9 371	30 512	+ 4 656	+ 2 387	+ 7 043	+ 30·0	4·8	70·7
februari	282	78	23954	10 946	34 900	+ 2 813	+ 1 575	+ 4 388	+ 14·4	5·5	70·6
mars	289	77	22655	11 047	33 702	− 1 299	+ 101	− 1 198	− 3·4	5·3	70·4
april	285	78	19732	10 820	30 552	− 2 923	− 227	− 3 150	− 9·3	4·8	71·5
maj	268	75	16396	8 460	24 856	− 3 336	− 2 360	− 5 696	− 18·6	3·9	71·7
juni	251	75	13227	7 429	20 656	− 3 169	− 1 031	− 4 200	− 16·9	3·2	78·3

[1] För tiden maj—juni 1940 (i tab. 15 fr. o. m. januari 1938) har i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och kommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. Juni 1941.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning . .	**59**	**177**	**236**	**— 18**	**— 190**	**— 208**	**124**	**52·5**
Jordbruk	55	58	113	— 14	+ 3	— 11	53	46·9
Skogshushållning	4	119	123	— 4	— 193	— 197	71	57·7
Industri och hantverk	**8 027**	**5 803**	**13 830**	**—2468**	**— 628**	**—3096**	**11529**	**83·4**
Malmbrytning	4	26	30	— 1	— 11	— 12	17	.
Metall- och maskinindustri	837	122	959	— 160	— 11	— 171	799	83·3
Jord- och stenindustri	378	1 784	2 162	— 82	+ 179	+ 97	1 688	78·1
stenindustri	217	1 533	1 750	— 86	+ 93	+ 57	1 485	84·9
glasindustri	27	213	240	+ 1	+ 110	+ 111	86	35·8
övrig jord- och stenindustri . .	134	38	172	— 47	— 24	— 71	117	68·0
Trävaruindustri	570	958	1 528	— 89	— 229	— 318	1 275	83·4
sågverksindustri	429	926	1 355	— 55	— 228	— 283	1 138	84·0
annan trävaruindustri	141	32	173	— 34	— 1	— 35	137	79·2
Pappers- och grafisk industri . .	185	1 083	1 268	— 51	— 136	— 187	1 059	83·5
Livsmedelsindustri	168	26	194	— 56	— 4	— 60	146	75·3
Textil- och beklädnadsindustri . .	203	13	216	— 32	+ 4	— 28	179	82·9
Läder-, hår- och gummivaruindustri	180	17	197	— 15	+ 6	— 9	147	74·6
Kemisk-teknisk industri	184	1	185	— 28	— 3	— 31	138	74·6
Byggnadsverksamhet	5 272	1 757	7 029	—1942	— 425	—2367	6 031	85·8
husbyggnadsarbete	4 926	953	5 879	—1721	— 347	—2068	5 107	86·9
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	346	804	1 150	— 221	— 78	— 299	924	80·3
Kraft- och värmeproduktion . . .	46	16	62	— 12	+ 2	— 10	50	80 6
Sjöfart och fiske	**231**	**80**	**311**	**— 60**	**— 20**	**— 80**	**242**	**77·8**
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	**3 347**	**232**	**3 579**	**— 349**	**— 32**	**— 381**	**2 961**	**82·7**
Kontorsarbete	239	9	248	— 16	— 3	— 19	219	88·3
Affärs- och lagerarbete	895	42	937	— 132	— 9	— 141	804	85·8
Landtransport	1 940	175	2 115	— 131	— 20	— 151	1 702	80·5
Hotell- och restaurangrörelse . . .	125	1	126	— 54	— 1	— 55	108	85·7
Litterärt och konstnärligt arbete .	91	3	94	— 13	+ 1	— 12	77	81·9
Förvaltning och undervisning . .	32	1	33	— 2	± 0	— 2	31	.
Sjukvård och hygien	25	1	26	— 1	± 0	— 1	20	.
Husligt arbete	**82**	**5**	**87**	**— 15**	**+ 1**	**— 14**	**65**	**74·7**
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	**1 481**	**1 132**	**2 613**	**— 259**	**— 162**	**— 421**	**1 954**	**74·8**
Summa	**18 227**	**7 429**	**20 656**	**—3169**	**—1031**	**—4200**	**16875**	**81·7**

Tab. 13. De arbetslösas ålders- och försörjningsförhållanden. Juni 1941.

Åldersgrupper	Städer			Landsbygd			Summa		
	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa
16—25 år	277	639	916	149	444	593	426	1 083	1 509
26—50 »	5 521	1 901	7 422	4 005	675	4 680	9 526	2 576	12 102
över 50 »	3 367	1 522	4 889	1 819	337	2 156	5 186	1 859	7 045
Summa	**9 165**	**4 062**	**13 227**	**5 973**	**1 456**	**7 429**	**15 138**	**5 518**	**20 656**

Tab. 14. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		kommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av juni 1941.*										
Stockholms stad	3 967	781	—	260	160	—	8	2 273	77	408
Stockholms	1 006	459	—	89	14	—	20	370	36	18
Uppsala	151	23	—	7	3	—	106	8	—	4
Södermanlands	151	19	—	41	1	—	75	3	—	12
Östergötlands	322	48	—	23	2	—	13	196	14	26
Jönköpings	202	53	—	69	2	6	41	—	—	31
Kronobergs	79	46	—	—	2	—	10	—	—	21
Kalmar	191	65	—	40	—	6	76	—	—	4
Gotlands	28	—	—	—	—	—	25	—	—	3
Blekinge	158	92	22	15	2	—	27	—	—	—
Kristianstads	55	1	—	8	—	—	46	—	—	—
Malmö stad	784	149	—	98	5	—	—	513	19	—
Malmöhus i övrigt	317	29	—	60	1	6	5	194	22	—
Hallands	143	2	—	5	—	—	120	3	1	12
Göteborgs stad	3 639	503	344	102	31	—	11	2 458	34	156
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 870	543	1 018	89	—	27	46	88	24	40
Älvsborgs	87	21	—	4	1	—	44	—	8	9
Skaraborgs	38	—	—	—	—	6	23	—	—	9
Värmlands	172	30	—	10	8	30	44	17	14	19
Örebro	52	19	—	9	4	14	6	—	—	—
Västmanlands	53	—	—	—	—	—	51	—	—	2
Kopparbergs	25	—	—	—	2	—	23	—	—	—
Gävleborgs	334	101	81	30	4	32	18	67	—	1
Västernorrlands	2 525	798	823	133	1	42	163	491	20	54
Jämtlands	38	—	—	29	—	—	—	—	—	9
Västerbottens	200	95	—	—	1	—	51	1	1	51
Norrbottens	288	186	15	4	—	—	42	—	24	17
Summa	**16 875**	**4 063**	**2 303**	**1 125**	**244**	**169**	**1 094**	**6 677**	**294**	**906**
därav städer	11 162	1 990	486	869	223	78	665	5 901	212	733
b) *Maj 1940—Juni 1941.*										
1940.										
maj	5 407	405	926	546	127	196	724	1 279	921	283
juni	5 276	358	1 011	518	128	214	589	993	1 057	408
juli	5 858	524	1 084	318	119	197	661	1 009	1 379	567
augusti	7 519	1 133	1 051	318	119	195	669	1 532	1 867	635
september	9 019	1 458	1 059	255	122	181	814	2 694	1 807	629
oktober	11 343	1 655	995	233	125	226	1 021	5 702	817	569
november	14 818	1 852	856	282	154	221	1 575	8 330	839	709
december	16 713	1 282	773	243	163	151	1 523	10 765	1 034	779
1941.										
januari	21 564	1 975	840	350	180	122	2 035	14 089	1 021	952
februari	25 716	2 339	870	532	193	103	2 371	17 338	911	1 059
mars	25 775	2 168	1 101	778	185	100	2 238	17 369	801	1 035
april	24 046	2 621	1 380	1 003	222	118	1 773	15 288	674	967
maj	20 257	3 261	1 822	1 093	243	147	1 395	10 829	503	964
juni	16 875	4 063	2 303	1 125	244	169	1 094	6 677	294	906

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1941.

Tab. 15. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154							
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·8	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·2	16·5	15·1	13·1	10·5								
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa [1]												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656							

[1] Se noten till tab. 11.

Tab. 16. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·3
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4			

Tab. 17. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·58	3·68
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39		

Anmärkningar till tab. 5—7 och 16—17. Uppgifterna insamlas medelst rapportkort, som varje månad tillställas c:a 13 000 arbetsgivare, av vilka c:a 7 100 inkommit med uppgifter för juni. Angående materialets representativitet se Soc. Medd. 1940, sid. 334. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden och övriga sysselsatta sista dagen i månaden. För maj och juni efterfrågades även antalet arbetare och övriga anställda frånvarande på grund av semester. Dessa uppgifter ha i tab. 5 använts för beräkning av särskilda indextal över arbetare och övrig personal, om personer på semester räknas som sysselsatta. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. Med användande av månadsindextalen över antalet sysselsatta arbetare ha i tab. 6 enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet i slutet av månaderna maj 1940—juni 1941 med början av september 1939 som bas. På motsvarande sätt ha över arbetarantalet även beräknats kvartalsindextal med 1:a kvartalet 1935 som bas. Dessa kvartalsindextal för samtliga näringsgrupper tillhopa återgivas i tab. 16. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 17 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Vid beräkningarna har man givit omdömet mycket god arbetstillgång poängsiffran 5 och låtit siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats.

Litteraturöversikt.

(Juni 1941.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

ANDERSSON, SVEN. Internationella arbetsorganisationens verksamhet under kriget. Statsvetenskaplig tidskrift 1941, nr 2.

BLELLOCH, D. H. Latin America and the international labour standards. International labour review april 1941.

GRÖNLUND, O. De nordiska ländernas kriminal- och fångvårdsstatistik. Statsvetenskaplig tidskrift 1941, nr 2.

HOLMSTEDT, G. Dansk och svensk socialvård. S. A. P. information 1941, nr 10—11.

KELLER, R. v. Ausstattung, Konsolidation und Tilgung staatlicher Arbeitsbeschaffungs- und Investitionskredite. Weltwirtschaftliches Archiv B. 53, s. 469.

KOKKALIS, A. Rationalisierung, technischer Fortschritt und Kapitalbildung. Weltwirtschaftliches Archiv B. 53, s. 558.

OITTINEN, R. H. Huru använda fritiden? Olycksfallsskyddet 1941, nr 2.

ROBINSON, J. Rising supply price. Economica febr. 1941.

Arbetsstudieexempel. Verkstäderna 1941, nr 6.

Control of food supply and rationing of consumption in Norway, Denmark and Holland. Review of international co-operation 1941, nr 3.

Entwicklungslinien der europäischen Sozialpolitik. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1941, nr 1.

Flyktingarna, ett internationellt socialproblem. Industria 1941, nr 12.

Sverige.

HAMMARSKJÖLD, D. Statsfinanserna och penningpolitiken i Sverige. Ekonomiska samfundets tidskrift. Ny serie nr 52.

HERLITZ, N. Staten och näringslivets organisationer. Svensk tidskrift 1941, nr 5.

OSVALD, H. Norrland och vår självförsörjning. Sunt förnuft 1941, nr 5.

SOOP, E. Dyrtiden och de automatiska lönetilläggen. Tidskrift för den centrala statsförvaltningens tjänstemän 1941, nr 2.

STENSGÅRD, A. H. Det ekonomiska läget. Landtmannen 1941, nr 24.

THORELLI, H. Norrlands försörjningsfrågor. Affärsekonomi 1941, nr 9.

Amerikas förenta stater.

TINGSTEN, H. Opinionsmätningarna i Amerika. Mellanfolkligt samarbete 1941, nr 4/5.

Finland.

PIPPING, H. E. Drag ur Finlands ekonomiska situation efter moskvafreden. Svensk tidskrift 1941, nr 5.

Tyskland.

GERNANDT, E. Intryck från en ekonomisk studieresa i Tyskland. Sv. utrikeshandel 1941, nr 13.

Arbetarskydd.

Sverige.

GAHRTON, A., & RUNDBERG, G. Förekomsten av gengasskador inom en svensk arméfördelning på vinterutbildning. Sv. läkartidningen 1941, nr 25.

Yrkesåkomma eller olycksfallsskada? Bokbinderiarbetaren 1941, nr 6.

Finland.

Olycksfall per 100 årsarbetare 1918—1940. Olycksfallsskyddet 1941, nr 2.

Norge.

HAUGEN, O. Arbeidet for bedre bedrifts- og arbeidshygiene i Norge. Metallarbetaren 1941, nr 24.

OLSEN, ARNFINN. Vern och velferd. Sosialt arbeid 1941, nr 4.

Storbritannien.

TRACEY, H. De kvinnliga arbetarnas välfärd i England. Arbetets kvinnor 1941, nr 3.

Organisation for seamen's welfare in Great Britain. International labour review april 1941.

Tyskland.

KREMER, D. Zur Neuregelung des Betriebsschutzes. Soziale Praxis 1941, nr 12.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

HAMMARSTRAND, E. Skogsarbetarna och deras löner. Skogen 1941, nr 11.

NORDQUIST, M. Skogsarbetarna och deras löner. Skogen 1941, nr 12.
Byggnadsarbetarnas inkomster och arbetsförhållanden. Byggnadsträarbetaren 1941, nr 6.
Pensionsreglering föreslagen. Sv. statsförvaltning 1941, nr 2.

Amerikas förenta stater.

Das Märchen von der hohen Lebenshaltung amtlich widerlegt. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 2.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

ARVAS, B. Arbetsmarknaden under vintern och våren 1941. Från departement och nämnder 1941, nr 10.
BOHM, S. Arbetslösheten. Finanstidningen 1941, nr 25.
PALLIN, H. N. Byggnadsindustrien och arbetsförmedlingen. Byggnadsvärlden 1941, nr 24.

Amerikas förenta stater.

DILLINGHAM, W. H. Preserving state unemployment benefit rights for individuals entering military service. Social security bulletin 1941, nr 3.

Danmark.

MELGAARD, P. Den danske Beskæftigelsessituation. Industria 1941, nr 13.
Arbeitsbeschaffung. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 2.
Arbejdslöshed — manglende Arbejdskraft. Arbejderen 1941, nr 12.
Arbejdslösheden. Arbejdsgiveren 1941, nr 13.

Schweiz.

GENF, M. G. Die Lage des schweizer Arbeitsmarktes. Der deutsche Volkswirt 13 juni 1941.

Tyskland.

Arbeitseinsatz der Schwerbeschädigten. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 3.

Befolkningsfrågor.

ROST, H. Der Wille zum Kinde bei den Kulturvölkern der Erde. Allg. statistisches Archiv B. 30, s. 169.

Sverige.

ANTONI, N., & NORDWALL, U. Befolkningsfrågan. Sv. läkartidningen 1941, nr 24.
CEDERWALL, G. Svensk befolkningspolitik. Förbundskamraten 1941, nr 6.
GEDDA, E. Svensk barnhygien ur befolkningsfrågans synpunkt. Sv. läkartidningen 1941, nr 22.
STOLPE, H. Livsvilja eller folkdöd. Mellanfolkligt samarbete 1941, nr 4/5.
Bevölkerungspolitische Sorgen. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 2.
Lekmannafunderingar om befolkningsfrågans sifferunderlag. Sunt förnuft 1941, nr 5.

Frankrike.

CHESSIN, S. DE. Befolkningskrisen i Frankrike. Industria 1941, nr 12.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

BLOMQVIST, T. Svenska riksbyggen startar i Stockholm. Byggnadsträarbetaren 1941, nr 6.
B[RUNIU]S, A. Byggnadsverksamhetens utsikter. Industria 1941, nr 12.
CEDERWALL, G. Åtgärder för främjande av ökad bostadsproduktion. Sv. stadsförbundets tidskrift 1941, nr 5.
JOHANSSON, ALF. Bostadsbyggandet. Från departement och nämnder 1941, nr 11.
THAM, C. Statens bränslekommissions plan för hushållens bränsleförsörjning under bränsleåret 1941—42. Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 11.
Att bygga eller icke bygga. Finanstidningen 1941, nr 22.
Bostadsproduktion med statsstöd för 131 milj. kr. Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 11.
Bränslebristen och bostadsbeståndets omboning. Sunt förnuft 1941, nr 5.
Det nya byggnadsprogrammet. S. A. P. information 1941, nr 10.
Reglering av grundhyra och bränslekostnader? Vår bostad 1941, nr 11.
Tjänstemännens hyresförhållanden. Folkskollärarnas tidning 1941, nr 25.

Danmark.

LARSSON, SVEN. Barnrikebyggen i Danmark. Vår bostad 1941, nr 12.

Finland.

SIMONEN, A. Huvudprinciperna för hyresregleringen. *Finsk kommunaltidskrift* 1941, nr 3.
TAMMINEN, M. Bostadsproduktion och bostadsförsörjning i Finlands städer. Ekonomisk tidskrift 1941, nr 2.
Hyresreglering i Finland. Sv. stadsförbundets tidskrift 1941, nr 5.
Slaget mot Finlands fastighetsägare. En kortfattad redogörelse för det huvudsakliga innehållet i den nya finska hyresstegringslagen. Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 12.

Norge.

Boligtilhöve og stönadsprinsipper for barnerike familier i Oslo. Statistisk månedsskrift 1941, nr 1/3.

Tyskland.

BÖNISCH, H. Bostadsbyggandet i Tyskland efter kriget. Byggnadsvärlden 1941, nr 25.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

FORSLIN, THYRA. Kvinnorna och fackföreningsrörelsen. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 25/26.

Byggnadsfrågan. Förbundskamraten 1941, nr 6.

Norge.

Program for norsk arbeidsgiverforenings virksomhet i 1941. Arbeidsgiveren 1941, nr 9.

Försvarsberedskap.

Die Kriegssozialpolitik Englands und Frankreichs. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1941, nr 1.

Sverige.

ANDERSSON, SVEN. Skatteavdrag, långtidstillägg och semesterersättning. Nya förmåner för de inkallade. Frihet 1941, nr 13.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

HULTHÉN, C. Den öppna sjukhusvårdens utveckling och nuvarande organisation på landsbygden. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1941, nr 6.

PARENIUS, M. Förslag om uppförande av mindre badanläggningar för folk- och skolbad samt gemensamhetstvättstugor. Folkpensioneringen 1941, nr 5.

Några ord om svenska röda korsets socialhygieniska verksamhet under 1940. Svenska röda korset 1941, nr 5.

Tyskland.

LEHMANN. Untersuchungen über die körperliche Entwicklung im Lehrlingsalter. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 17.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

DECKEN, H. VON DER. Die Intensivierung der europäischen Landwirtschaft. Vierteljahrsh. zur Wirtschaftsforschung 1940/41, nr 2/3.

Sverige.

ANSTRIN, H. Kompensationen åt jordbruket. Industria 1941, nr 13.

ÅMARK, K. Statliga kristidsåtgärder på jordbruksområdet. Hushållningssällskapens tidskrift 1941, nr 4.

Jordbrukets inkomster och kostnader under krisen. S. A. P. information 1941, nr 11.

Kooperation.

Sverige.

KÄMPE, Y. Storstockholms konsumtionsförening vid 25-årsjubileet. Kooperatören 1941, nr 10/11.

Kooperativa förbundets kongress. Finanstidningen 1941, nr 23.

Kristidsfrågor.

Sverige.

KOLLBERG, G. Strängare kontroll på ransoneringskorten. Landskommunernas tidskrift 1941, nr 6.

Kampen mot inflationen. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 23.

Krisförvaltningen. Från departement och nämnder 1941, nr 9.

Finland.

LEINBERG, Y. Erfarenheter av krigsskadelagstiftningen och krigsskadorna i Finland. Nordisk försäkringstidskrift 1941, nr 3.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

G[AH]N, H. Nykterhetstillståndet under år 1940 enligt systembolagens förvaltningsberättelser. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 6.

HAG, F. Kungl. Maj:t förelägger kommuner att tillsätta särskild nykterhetsnämnd. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1941, nr 5.

HÖJER, K. J. Åro länssammanslutningar av nykterhetsnämnder onödiga? Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1941, nr 5.

SCHULTZ, KARIN. För fylleri anhållna i Stockholm. En statistisk undersökning för åren 1937—1939. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 6.

Berusningskällorna växla under åren. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 6.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

EICHER, FR. Versorgungs- und Verbrauchsstatistik in der Kriegswirtschaft. Allg. statistisches Archiv B. 30, s. 128.

FRIDERICIAS, L. S. Ernæringsvejledning. Børnesagens Tidende 1941, nr 11.

WOLD, K. G. *Sosialpolitikk og levestandard.* Sosialt arbeid 1941, nr 4.

Sverige.

BORGSTRÖM, G., & VILLNER, MÄRTA. Grönt vi kunna få gratis. Social-medicinsk tidskrift 1941, nr 5.

CEDERWALL, G. Den nya prisregleringslagen. Kommersiella meddelanden 1941, nr 6.

HÖJER, E. W. Den nya bränsleplanen. Från departement och nämnder 1941, nr 10.

LUNDBERG, J. Den nya provköpsundersökningen och dess resultat. Kooperatören 1941, nr 10/11.

ROSBERG, K. G. Tjänstemännen och indexberäkningen. Tidskrift för den centrala statsförvaltningens tjänstemän 1941, nr 2.

SOOP, E. Kristiden och livsmedelskonsumtionen. Hertha 1941, nr 6/7.

ÅKERMAN, G. Våra officiella prisindex. Ekonomisk tidskrift 1941, nr 2.

Bilda dyrortskommittéer. Sv. trafiktidning 1941, nr 22.

Den nya, utvidgade varubeskattningen. Från departement och nämnder 1941, nr 10.

Danmark.

Ernæring og Indtægt. Arbejderen 1941, nr 12.

Finland.

TÖRNQVIST, E. Om prisreglementeringen i Finland. Ekonomiska samfundets tidskrift. Ny serie nr 52.

Öl på brödkuponger i Finland. Pressmeddelanden från Sverigos nykterhetssällskaps representantförsamling 1941, nr 7.

Kanada.

New cost-of-living index in Canada. The Ministry of labour gazette 1941, nr 3.

Norge.

BENDIEK. Prisregulering og priskontroll. Pristidende 1941, nr 13.

THAGAARD, W. Noen hovedpunkter i prisreguleringen. Pristidende 1941, nr 13.

Storbritannien.

WALWORTH, G. A review of the food prospects. Co-operative review 1941, nr 3.

Tyskland.

RENTROP, W. Preispolitik und Verbrauchsgüterindustrie im Kriege. Der deutsche Volkswirt 30 maj 1941.

Socialförsäkring.

VALENTINER, C. A. Bör grundlaget for Udmaaling af Invaliditetserstatning indenfor Privat-Ulykkesforsikringen ændres? Nordisk försäkringstidskrift 1941, nr 3.

Sverige.

LIEDSTRAND, E. Pensionsrättens bibehållande vid förflyttning från en kommun till en annan. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1941, nr 6.

WIKLUND, E. O. Sjukkasserörelsen och socialvården. Tidskrift för fattigvård 1941, nr 3.

Ersättning för skada, ådragen under militärtjänstgöring. Sv. sjukkasse-tidning 1941, nr 6.

Amerikas förenta stater.

ALTMEYER, A. J. Social insurance for permanently disable workers. Social security bulletin 1941, nr 3.

Finland.

KAILA, M. Förekomsten av invalidiserande sjukdomar i Finland. Social tidskrift 1941, nr 5.

Frankrike.

Neues Gesetz über die Altersversorgung. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 2.

Tyskland.

DOBBERNACK. Weiterer Ausbau der knappschaftlichen Versicherung. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 16.

GRÜNEWALD. Grosse Verbesserungen in der gesetzlichen Krankenversicherung. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 15.

LEY, R. Grundzüge der Altersversorgung. Der Vierjahresplan 1941, nr 11.

Die vorbeugende Gesundheitsfürsorge in der deutschen Sozialversicherung. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 3.

Socialvård.

NYCANDER, G. Om uppfostringsstraffet och karaktärsutvecklingen. Sv. läkartidningen 1941, nr 22.

Sverige.

CRAMÉR, C.-R. Den statliga verksamheten för anordnande av pensionärshem. Tidskrift för fattigvård 1941, nr 3.

CURTMAN, C. W. Familjebidrag och avlöning. Från departement och nämnder 1941, nr 10.

DAHLBERG, G. Besparingar inom socialvården. Tiden 1941, nr 6.

JOHNSSON, PEHR. Barnavård under 1700-talet. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1941, nr 3.

KARLSON, KARIN. Kuratorsarbetet vid centralfängelset å Långholmen. Skyddsvärnet 1941, nr 2.

LINDBERG, T. Ungdomsfängelselagens tillämpning. Sv. juristtidning 1941, nr 5.

ROMANUS, S. Ny steriliseringslag. Sv. juristtidning 1941, nr 5.

ÅMAN, A. Lösdrivarvården åter i stöpsleven. Tidskrift för fattigvård 1941, nr 3.

Finland.

KINNUNEN, E. Barnunderstödsodlingarna i Finland. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1941, nr 3.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

JACOBSEN, W. Yrkesvägledningens inordnande i samhällsorganisationen. Affärsekonomi 1941, nr 9.

KUMM, E. Studentexamen eller duglighet? Fackföreningsrörelsen 1941, nr 22.

Ut- och invandring.

Sverige.

HYRENIUS, H. Statistik över inresta utlänningar. Statsvetenskaplig tidskrift 1941, nr 2.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

ÅHNSJÖ, S. Delinquency in girls and its prognosis. Lund 1941. Akad. avh. (Acta pædiatrica. Vol. 28. Suppl. 3.)

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1941.
640. Money disbursements of employed wage earners and clerical workers in 12 cities of the South 1934—36.
665. Organization and management of consumers' cooperatives and buying clubs.

BRODOW, F. Billingen-Falbygdens kalkindustri. En ekonomisk-geografisk studie. Upps. 1941. (Geographica. 10.)

DANMARK. Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger.
[Beretning.] Regnskabsaaret 1940. Khvn 1941.

— Statsboligfonden.
Beretning og Regnskab. 18 (1940). Khvn 1941.

FAKTA för socialdemokratiska talare och debattörer. Sthlm 1941.
1941: 2. Arbetslöshetspolitiken.

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hki 1941.
6. Befolkningsstatistik.
93. Befolkningsförhållandena år 1939.

— Centralhandelskammaren.
Årsberättelse. 23 (1940). Hfors 1941.

HAR jordbruket fått kompensation? Sthlm 1941. (Jordbrukets ekonomiska läge. Utredningar utg. av Kooperativa förbundet [m. fl.] 2.)

KIEFER, F. J. Unbillige Härte und Betriebsbedingtheit nach § 56 Arb. O. G. Weimar 1941. (Schriften des Instituts für Arbeitsrecht an der Universität Leipzig. 44.)

KOMMUNALA HANDBÖCKER. Sthlm 1941.
1. Kommunalkalender.
Stockholms kommunalkalender. 35 (1941). Utarb. av Stockholms stadskansli.

MALMSTRÖM, C. G. Daco. (De anställdas centralorganisation.) 1931—1941. Sthlm 1941.

NEDERLÄNDERNA. Centraal bureau voor de statistiek.
Collectieve arbeidsovereenkomsten in Nederland op 1 juni 1940. 's-Gravenh. 1941.

— Departement van sociale zaken.
Jaarverslag der inspectie van den havenarbeid. 1939. 's-Gravenh. 1940.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 10. Oslo 1941.
8. Det sivile veterinærvesen 1939.
9. Jordbrukstellingen i Norge 20 juni 1939. H. 2. Eiendomsforholdene, arbeidsstyrken m. v.
10. Skattestatistikken for budsjettåret 1940/41.

ODHE, TH. Folkförsörjningen under krisen. Sthlm 1941.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1941. Sthlm 1941.
16. Betänkande angående vattenförorening. 2. Tekniska och biologiska utredningar. [Avg. i febr. 1941] av *S. Vallin* [m. fl.]. (Ju.)
17. Betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen. Del 1. Lönegraderna A 1—A 29. Avg. d. 21 maj 1941. (Fi.)

SWEREW, A. G. Über den Staatshaushaltsplan der UdSSR für das Jahr 1941 und die Erfüllung des Staatshaushaltsplans der UdSSR für das Jahr 1939. Moskau 1941.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1941.
Folkmängden och dess förändringar. Befolkningsrörelsen år 1938. Av Statistiska centralbyrån.
Dödsorsaker år 1938. Av Statistiska centralbyrån.
Folkmängden inom administrativa områden d. 31 dec. 1940. Av Statistiska centralbyrån.
Industri och bergshantering.
Industri. Berättelse för år 1939 av Kommerskollegium.

WOSNESSENSKI, N. A. Die Wirtschaftsergebnisse der UdSSR im Jahre 1940 und der Plan für die Entwicklung der Volkswirtschaft 1941. Moskau 1941.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 16 juni—15 juli 1941 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
387.	K. kung. med tillämpningsföreskrifter till lagen den 23 maj 1941 (nr 282) om sterilisering	13 juni
397.	Lag om ändrad lydelse av 1, 2 och 5 §§ lagen den 7 juni 1934 (nr 247) om straff för vissa brott vid förande av motorfordon	13 »
402.	Lag om förverkande i vissa fall av spritdrycker och vin m. m.	13 »
416.	K. förordn. om arvsskatt och gåvoskatt	6 »
434.	K. kung. ang. ersättning för intyg, som avses i 6 § förordn. den 11 juni 1937 (nr 338) om moderskapspenning och 4 § förordn. den 11 juni 1937 (nr 339) om mödrahjälp	13 »
435.	K. förordn. om värnskatt för budgetåret 1941/42	20 »
453.	K. kung. om ändring i vissa delar av civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 (nr 8)	13 »
454.	K. kung. om ändrad lydelse av 14 § 3 mom. och 50 § 2 mom. i punkten civila icke-ordinarieregelementet den 15 juni 1939 (nr 273)	13 »
482.	K. instruktion för statens priskontrollnämnd	20 »
483.	K. kung. ang. inrättande av priskontor vid kristidsstyrelserna m. m.	20 »
484.	K. kung. ang. upplåtelse åt lappar av lägenheter å kronomark m. m.	6 »
485.	K. kung. ang. förhöjning av beviljade arbetarsmåbrukslån	20 »
494.	K. förordn. ang. ändring i vissa delar av förordn. den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor	28 »
495.	K. förordn. ang. ändring i vissa delar av förordn. den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor	28 »
496.	K. förordn. ang. beloppet av barntillägg och hustrutillägg enligt förordn. om erkända arbetslöshetskassor	28 »
506.	K. kung. om långtidstillägg för vissa värnpliktiga	28 »
530.	K. förordn. om provisorisk höjning av familjebidrag enligt fredsfamiljebidragsförordn. den 17 maj 1940 (nr 422)	28 »
545.	K. kung. ang. beslag å samt reglering av handeln med kondenserad mjölk och grädde samt torrmjölk och ost	28 »
546.	K. kung. ang. beslag å samt reglering av handeln med till människoföda tjänliga ärter och bönor	28 »
547.	K. kung. ang. beslag å samt reglering av handeln med torkad frukt m. m.	28 »
559.	Lag ang. ändrad lydelse av 4 § lagen den 17 juni 1938 (nr 287) om semester	28 »
560.	Lag om semester för viss militär tjänstgöringstid m. m.	28 »
561.	K. kung. med tillämpningsföreskrifter till lagen den 28 juni 1941 (nr 560) om semester för viss militär tjänstgöringstid m. m.	28 »
582.	Utrymningslag	28 »
588.	K. utrymningskungörelse	28 »
591.	K. förordn. om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada	28 »
593.	K. förordn. om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring	28 »
595.	K. förordn. om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring vid luftskyddet eller under luftskyddsövning	28 »
622.	K. kung. ang. beslag å spannmål och vissa rotfrukter av 1941 års skörd	4 juli
628.	K. kung. ang. ändring i vissa delar av kung. den 4 september 1935 (nr 512) om lån och bidrag av statsmedel för beredande av hyresbostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer	28 juni
636.	K. kung. ang. tertiärlån till bostadsbyggnadsverksamhet	28 »
638.	K. instruktion för luftskyddsinspektionen	28 »
650.	K. kung. med vissa bestämmelser ang. grädde och korv	28 »

INNEHÅLL

Sociala frågor vid 1941 års lagtima riksdag 695

Kortare meddelanden

Förslag om nedsatt spritdryckstilldelning och andra nykterhetsfrämjande åtgärder 717

Socialstyrelsens anvisningar rörande viss gottgörelse på grund av bränsleransonering 718

Periodiska översikter

Bostadsmarknaden i rikets städer inför oktoberflyttningen 1941 719

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under andra kvartalet 1941 . 722

Byggnadsverksamheten i Sverige år 1940 727

Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1941 732

Utlänningar i Sverige 733

Konsumtionsundersökningen inom stadshushåll under andra kvartalet 1941 739

Livsmedelskostnaderna den 1 augusti 1941 746

Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden under juli 1941 . . . 748

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juli 1941 750

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 753

Lönesumman inom industri och handel m. m. under andra kvartalet 1941 . . 755

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 759

Litteraturöversikt 773

Författningar rörande sociala frågor . 778

INDEX

Questions sociales devant la session ordinaire du Riksdag de 1941.

Courtes notices.

Projet de réduire la consommation autorisée de boissons spiritueuses et autres mesures d'action anti-alcoolique.

Indication de l'A.T.P.S. touchant certaine compensation à accorder par suite du rationnement des combustibles.

Aperçus périodiques

Le marché des habitations dans les villes de Suède au terme du 1er octobre 1941.

L'activité du bâtiment dans les grandes villes pendant le 2e trimestre 1941.

L'activité de l'industrie du bâtiment en Suède en 1940.

Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 2e trimestre 1941.

Les étrangers en Suède.

La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant le 2e trimestre 1941.

Prix des denrées alimentaires le 1er août 1941.

Marché du travail.

Le marché du travail pendant juillet 1941.

Activité de la Commission du marché du travail en juillet 1941.

Communications de la Commission du marché du travail.

Somme des salaires payés dans l'industrie et le commerce pendant le 2e trimestre 1941.

Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Bibliographie.

Lois concernant les questions sociales.

Articles principaux du Bulletin.

Questions sociales devant la session ordinaire du Riksdag de 1941. De même qu'aux précédentes sessions, les questions relatives à la réglementation du marché du travail ont occupé une grande place à la session de 1941. Elles touchaient principalement les travaux de réserve exécutés sur le budget additionnel au budget ordinaire de l'exercice 1940/41, les mesures propres à encourager la construction d'habitations et les crédits à mettre à la disposition de la Commission du marché du travail. La loi sur le service civil et diverses autres lois pour le temps de guerre ont été prorogées. Un programme de création d'ateliers-écoles a été adopté, ainsi que le vaste programme du gouvernement relatif aux habitations, et d'importants crédits ont été votés spécialement pour l'octroi de prêts tertiaires sur des bases en partie nouvelles. D'autres questions débattues touchaient la préparation de la jeunesse des écoles au service dans le corps de défense locale, le supplément de vie chère aux pensions nationales, une nouvelle loi sur la stérilisation de certains individus, une loi alterée sur la réglementation des prix, et, en vue du projet de groupement des localités selon le coût de la vie, le vote de crédits pour une nouvelle enquête sur la distribution géographique des prix. P. 695.

Le marché des habitations dans les villes de Suède au terme du 1er oct. 1941. Selon les renseignements fournis par les comités du bâtiment, le nombre de contrats de location dénoncés, dans la plupart des villes, pour le 1er octobre 1941 par les propriétaires d'immeubles, était à peu près égal à celui de l'année précédente. Les contrats dénoncés par les locataires étaient sensiblement moins nombreux. En comparaison avec l'année de location 1940/41, le niveau des loyers pour l'année 1941/42 était en hausse dans un grand nombre de villes. Cette hauses frappait surtout les petits logements d'au plus deux pièces et une cuisine, et spécialement à la conclusion d'un nouveau contrat. P. 719.

L'activité du bâtiment dans les grandes villes pendant le 2e trimestre 1941. Dans 13 villes de plus de 30 000 habitants a été achevée la construction de 795 logements comprenant 2 568 pièces (chambres ou cuisine) pendant le 2e trimestre 1941 contre 1 553 logements et 4 305 pièces pendant le 2e trimestre 1940. L'autorisation de construire a été accordée pour 2 695 logements comprenant 6 346 pièces contre 608 logements et 2 464 pièces pendant le 2e trimestre 1940. Étaient en cours de construction au 1er juillet 1941 (dans 12 des 13 villes) 4 683 logements comprenant 10 815 pièces contre 5 020 logements et 3 593 pièces à la même époque de l'année précédente. P. 722.

L'activité de l'industrie du bâtiment en Suède en 1940. Un compte-rendu préliminaire est donné des constructions achevées pendant l'année 1940 dans 909 localités, dont 355 villes et agglomérations urbaines. Au cours de l'année ont été construits, au total, 20 361 logements comprenant 59 929 pièces (y compris cuisines) et 17 865 locaux à autre destination que l'habitation, couvrant une surface d'environ 1 186 000 m². Plus de 40 % des logements contenaient au plus une pièce et une cuisine. Une comparaison avec les années précédentes touchant 323 «localités identiques» montre que le nombre de logements nouvellement construits en 1940 était d'environ 55 % moins élevé qu'en 1939 et d'environ 25 % inférieur à la moyenne pour la période 1931—1940. Les constructions à destination autre que l'habitation avaient diminué en 1940 de 13·3 % par rapport à l'année précédente. Le rapport définitif fera l'objet d'une publication spéciale. P. 727.

Les étrangers en Suède. Au 1er juillet 1941, 19 288 étrangers étaient en possession d'un permis de séjour en Suède. De ceux-ci, 12 602 avaient un permis de travail. Le nombre d'entrées d'étrangers dans le pays pendant le 2e trimestre de 1941 a été de 21 766, tandis que le nombre de sorties était de 20 573. P. 733.

La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant le 2e trimestre 1941. L'enquête trimestrielle sur la consommation des denrées alimentaires dans les ménages urbains visait, pour le 2e trimestre, 420 ménages. En comparaison avec les conditions de l'année précédente, le coût total de l'alimentation s'était élevé de 8 à 9 %, mais il est incertain s'il s'était modifié par rapport à celui du trimestre précédent. Un léger fléchissement de la valeur en calories de l'alimentation est peut-être à considérer comme un symptôme d'une modification réelle dans l'approvisionnement alimentaire. La diminution saisonnière de la teneur en vitamine A était plus marquée que l'année précédente, tandis que la teneur en vitamine C s'était relativement bien maintenue. P. 739.

Le marché du travail pendant juillet 1941. La situation sur le marché du travail pendant juillet a été marquée par une offre accrue de travail, principalement pour l'abatage du bois et aussi, mais dans une porportion limitée, dans la production industrielle et le bâtiment. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles dans les offices de placement publics a été de 139 en juillet contre 154 en juin. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et les activités connexes a été calculé supérieur d'environ 1 % à celui de juin, si l'on ne tient pas compte des modifications occasionnées par les congés annuels dans le nombre du personnel occupé. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était de 9·2 % au 1er juillet contre 10·6 % un mois plus tôt. Au 1er août, 16 205 chômeurs demandaient un secours de chômage, ce qui constitue une diminution au cours du mois de 4 451. P. 748.

Häftets huvudinnehåll.

Augusti 1941.

Sociala frågor vid 1941 års lagtima riksdag. Stort utrymme togo liksom vid närmast föregående riksdagar frågor om arbetsmarknadens reglering. Planerna härför upptogo tre huvuddelar, nämligen beredskapsarbeten uppförda å tilläggsstat för budgetåret 1940/41, åtgärder för befrämjande av bostadsbyggandet och anslag till arbetsmarknadskommissionens förfogande. Tjänstepliktslagen m. fl. beredskapslagar gåvos förlängd giltighet. Ett program för upprättande av centrala verkstadsskolor godkändes. Regeringens omfattande bostadsprogram godkändes, och stora belopp anslogos särskilt till tertiärlån enligt delvis nya grunder. I övrigt kunna nämnas frågorna om värntjänstutbildning för skolungdom, dyrtidstillägg å folkpensionerna, ny steriliseringslag, prisregleringslag, prisrabatterande åtgärder och i samband med dyrortsgrupperingsfrågorna anslag till en ny prisgeografisk undersökning. Sid. 695.

Bostadsmarknaden i rikets städer inför oktoberflyttningen 1941. Enligt uppgifter från byggnadsnämnderna var i flertalet städer antalet uppsägningar av hyreskontrakt till den 1 oktober 1941 från fastighetsägarnas sida ungefär lika stort som föregående år. Antalet uppsägningar från hyresgästernas sida uppgavs vara betydligt mindre. I jämförelse med hyresåret 1940/41 betecknades hyresnivån för hyresåret 1941/42 i ett stort antal städer som stigande. Denna tendens var mest framträdande beträffande smålägenheter om högst två rum och kök samt gjorde sig särskilt gällande vid uppgörande av kontrakt för nyinflyttning. Sid. 719.

Byggnadsverksamheten i större städer under andra kvartalet 1941. I 13 städer med över 30 000 invånare fullbordades 795 bostadslägenheter med 2 568 eldstäder (rum eller kök) under andra kvartalet 1941 mot 1 553 lägenheter med 4 305 eldstäder under andra kvartalet 1940. Byggnadslov beviljades för 2 695 lägenheter med 6 346 eldstäder mot för 608 lägenheter med 2 464 eldstäder andra kvartalet 1940. Under byggnad voro den 1 juli 1941 (i 12 av de 13 städerna) 4 683 lägenheter med 10 815 eldstäder mot vid samma tidpunkt föregående år 5 020 lägenheter med 3 593 eldstäder. Sid. 722.

Byggnadsverksamheten i Sverige år 1940. En preliminär redogörelse lämnas för under år 1940 fullbordade och avgångna byggnadsföretag på 909 orter, varav 355 städer och stadssamhällen. Sammanlagt tillkommo under året 20 361 bostadslägenheter och 59 929 rum (inkl. kök) samt 17 865 lokaler för andra än bostadsändamål med c:a 1 186 000 m² golvyta. Av bostadslägenheterna bestodo mer än 40 % av högst 1 rum och kök. En jämförelse med tidigare år beträffande 323 »gemensamma orter» visar, att antalet år 1940 nybyggda lägenheter var c:a 55 % mindre än år 1939 och c:a 25 % mindre än genomsnittet för perioden 1931—1940. Byggnadsverksamheten för andra än bostadsändamål var år 1940 13·3 % mindre än föregående år. Den definitiva redogörelsen kommer att utgivas som särskild publikation. Sid. 727.

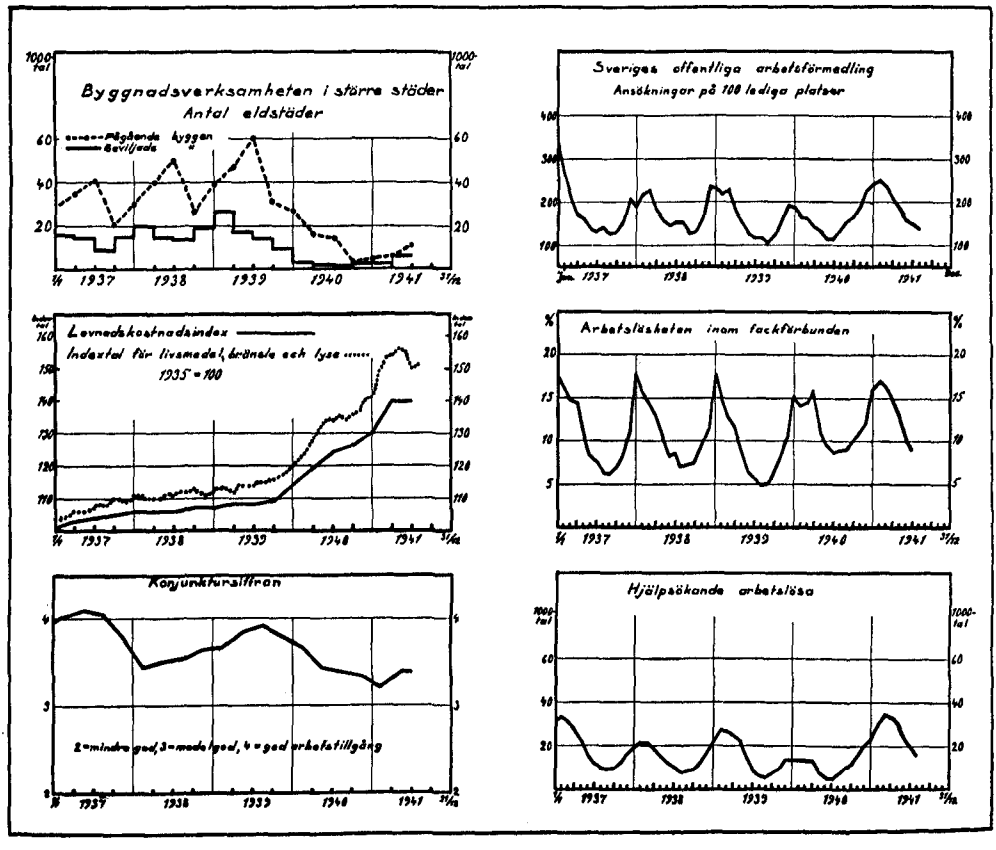
Utlänningar i Sverige. Den 1 juli 1941 hade 19 288 utlänningar vistelsetillstånd i Sverige. Av dessa hade 12 602 arbetstillstånd. Antalet inresor av utlänningar under andra kvartalet 1941 var 21 766, medan antalet utresor var 20 573, vilket innebär att någon ökning av resandefrekvensen ägt rum sedan föregående kvartal. Sid. 733.

Konsumtionsundersökningen i stadssamhällen andra kvartalet 1941. Undersökningen av livsmedelskonsumtionen in-

om stadssamhällen omfattade i andra kvartalet 1941 420 hushåll. I jämförelse med förhållandena ett år tidigare hade totalutgiften för livsmedel stigit med 8 à 9 %, men det är ovisst, huruvida den undergått någon förändring i förhållande till närmast föregående kvartal. En mindre sänkning av födans kalorivärde är möjligen att betrakta som symptom på en verklig förändring i näringstillförseln. Den säsongmässiga nedgången av födans halt av A-vitamin var starkare än föregående år, medan C-vitaminhalten hållit sig relativt väl uppe. Sid. 739.

Arbetsmarknaden under juli 1941. *Läget på arbetsmarknaden under juli månad* kännetecknades av ökade sysselsättningsmöjligheter framför allt vid vedaverkningarna men i begränsad omfattning även inom den industriella produktionen och byggnadsverksamheten. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser vid de offentliga arbetsförmedlingarna utgjorde 139 i juli mot 154 i juni. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden beräknades vara omkring 1 % högre i slutet av juli än i slutet av juni, om man bortsåg från de förändringar av antalet i arbete varande personal, som sammanhängde med semesterledigheterna. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde 9·2 % vid månadsskiftet juni/juli mot 10·6 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa var vid utgången av juli 16 205, vilket innebär en minskning under månaden med 4 451. Sid. 748.

Socialstatistiska diagram.

Sociala frågor vid 1941 års lagtima riksdag.[1]

Arbetsförhållanden i allmänhet.

Vid riksdagens början karakteriserades läget på arbetsmarknaden därav, att utvecklingen var mycket splittrad. I prop. 30 angående anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. framhöll sålunda socialministern, att allvarlig arbetslöshet rådde inom transportväsendet, väg- och vattenbyggnadsverksamheten, sågverks-, sten-, pappersmasse-, tändsticks- och byggnadsämnesindustrierna samt, framför allt, byggnadsindustrin. Inom några områden, såsom verkstadsindustrin och skogsbruket, rådde i motsats därtill normal, för vissa skogsområdens del till och med stark efterfrågan på arbetskraft. Inom övriga delar av näringslivet var läget jämförelsevis tillfredsställande och påkallade knappast några särskilda åtgärder från statsmakternas sida för beredande av sysselsättning. Det relativt gynnsamma läget på stora delar av arbetsmarknaden berodde enligt socialministern i icke ringa mån på att den omställningsprocess, som de ändrade betingelserna för näringslivet nödvändiggjort, hade fortskridit på ett tillfredsställande sätt. Staten hade på olika sätt medverkat till denna näringslivets anpassning. Av särskild betydelse hade därvid varit den statligt reglerade vedavverkningen och den statsunderstödda övergången till gengasdrift för motorfordon. Vidare hade materialanskaffning och anläggningar för försvarsändamål haft en konjunkturstabiliserande inverkan, som icke motvägts genom minskade utbetalningar för civil statlig byggnadsverksamhet av olika slag.

Vid bedömandet av medelsbehovet för arbetsmarknadsreglerande åtgärder måste sålunda hänsyn tagas till alla de anslag, som direkt eller indirekt främja sysselsättningen. De särskilda anslag, som äskades för arbetsmarknadens reglering, hade i främsta rummet till syfte att användas för att ge sysselsättning eller under kortare övergångstider understöd åt den arbetskraft, som icke vunnit placering i det enskilda näringslivet eller vid statliga arbeten av annat slag.

Det sysselsättningsprogram, som upplagts med hänsyn till läget på arbetsmarknaden, var sammansatt av tre olika delar. Det bestod sålunda av dels de arbeten, som föreslagits å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41, dels ett bostadsprogram, som i särskild proposition skulle föreläggas riksdagen (se nedan) och vartill de sociala bostadsanslagen hänförts, och dels slutligen nu ifrågavarande anslag till arbetsmarknadsreglerande åtgärder, som huvudsakligen skulle disponeras av arbetsmarknadskommissionen. Vid uppgö-

[1] Redogörelsen omfattar frågor som behandlats av riksdagen under tiden januari—juni 1941. Det lagtima riksdagsmötet har som bekant ännu icke avslutats.

rande av programmet hade den vägledande principen varit, att statsmedel om möjligt icke skulle bindas vid annat än nödvändiga arbeten, helst sådana som på relativt kort sikt ökade landets försörjningsmöjligheter. I samband därmed uttalade socialministern sin förhoppning, att kommunernas sysselsättningspolitik av de fr. o. m. den 1 januari 1941 tillämpade nya grunderna för statsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader skulle stimuleras till att undvika kontantunderstöden och i stället igångsätta arbetsföretag, som kunde betecknas såsom särskilt önskvärda ur samhällets synpunkt.[1] Även i fråga om kontantunderstöden hade från årets början införts en nyordning med dagunderstöd och hyreshjälp med anknytning till principerna för krigsfamiljebidragen.

Av största vikt vore, att tillfredsställande samordning mellan sysselsättningspolitikens skilda grenar komme till stånd. Denna angelägenhet borde i första hand beaktas av arbetsmarknadskommissionen, varvid dock frågan om materialförsörjningen skulle ankomma på industrikommissionen.

Arbetsmarknadskommissionens huvuduppgift måste alltjämt vara att söka befordra en anpassning av arbetsmarknaden efter den pågående omställningen inom näringslivet. I sådant syfte borde en fortsatt effektivisering av arbetsförmedlingsverksamheten eftersträvas samt yrkesutbildnings- och omskolningsverksamheten forceras.

Med stöd av i huvudsak ovan anförda synpunkter beräknade socialministern medelsbehovet under löpande budgetår (1940/41) till arbetsmarknadsregleranде åtgärder under arbetsmarknadskommissionens ledning till samma belopp som kommissionen eller 25 milj. kr. I motioner och vid riksdagsbehandlingen framfördes åtskilliga önskemål beträffande sysselsättningsprogrammet och arbetslöshetspolitiken i övrigt. I den riksdagsskrivelse (nr 111), vari beviljandet av det begärda anslaget anmäles, erinrades sålunda bl. a. i anslutning till de likalydande motionerna I: 177 och II: 236 att de skogsvårdande åtgärderna, särskilt anläggande av skogsvägar, borde ägnas en mera ingående uppmärksamhet än vad som hittills synes ha varit fallet. De nya grunderna för kontantunderstöden kunde riksdagen för sin del godtaga under förutsättning att de fastställda beloppen genom Kungl. Maj:ts försorg komme att underkastas jämkningar såväl uppåt som nedåt i anslutning till de förändringar, som levnadskostnaderna och andra på beloppens storlek inverkande omständigheter underginge. Vidare riktade riksdagen uppmärksamheten på att enligt de nya grunderna kontantunderstöden i åtskilliga fall skulle avsevärt överstiga de belopp, som de erkända arbetslöshetskassorna utbetalade till sina medlemmar. Socialstyrelsen hade framlagt ett förslag till förbättring av arbetslöshetsförsäkringen, och detta spörsmål borde snarast göras till föremål för prövning. (Angående denna frågas behandling under riksdagens senare del se sid. 698.) I de likalydande motionerna I: 178 och II: 237 hade slutligen uppmärksammats den ställning, som de s. k. korttidsarbetarna intogo i fråga om möjligheten att erhålla kompletterande understöd av arbetslöshetsmedel. Även detta

[1] Soc. Medd. årg. 1940, sid. 919 och 920.

spörsmål borde i fortsättningen ägnas särskild uppmärksamhet under beaktande av de synpunkter, som anförts i motionerna.

För budgetåret 1941/42 hade Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att i avvaktan på särskild proposition anslå sammanlagt något över 22 milj. kr. till statens arbetsmarknadskommission och till åtgärder för arbetsmarknadens reglering. I slutet av maj framlades i prop. 285 de definitiva äskandena om anslag till *åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.* Departementschefen framhöll, att läget på arbetsmarknaden icke undergått någon väsentlig förändring, sedan den ovan omnämnda prop. 30 avgavs. Fortfarande rådde stark efterfrågan på arbetskraft inom verkstadsindustrin och skogsbruket, medan betydande arbetslöshet uppstått inom byggnadsindustrin, sågverksindustrin, väg- och vattenbyggnadsfacket, stenindustrin m. fl. områden. Arbetslösheten hade under den gångna vintern varit starkt koncentrerad till rikets städer, i första hand storstäderna. I genomsnitt hade nära 45 % av de arbetslösa varit hemmahörande i Stockholm, Göteborg och Malmö. Samtidigt hade näringsgrenar med huvudsaklig förläggning till industrisamhällen och ren landsbygd uppvisat brist på arbetskraft. Under sådana förhållanden var frågan om arbetskraftens rörlighet av stort intresse. De allmänna riktlinjerna för arbetsmarknadspolitiken hade i prop. 30 underställts den pågående riksdagen, som i allt väsentligt givit sin anslutning till det program, som framlagts i propositionen. I detta sammanhang pekade departementschefen endast på ett par omständigheter, som förtjänade beaktande. Dels hade svårigheter mött att i önskvärd omfattning sysselsätta de arbetslösa i allmänna arbeten, vilket sammanhängde med arbetslöshetens koncentration till storstäderna. Dels vore det vanskligt för dessa arbetslösa stadsbor att på beredskapsarbeten kunna uppnå tillräckliga inkomster för de i städerna kvarboende familjernas nödtorftiga försörjning. Båda frågorna borde göras till föremål för skyndsam undersökning inom arbetsmarknadskommissionen.[1]

I fråga om löneförmånerna vid *arkivarbeten* för arbetslösa kontorister omnämnde departementschefen ett förslag från arbetsmarknadskommissionen, vilket bl. a. innebar vissa familjetillägg, i avsikt att ge riksdagen tillfälle att uttala sig om förslaget i fråga. Vidare berördes vissa lönefrågor för *arbetsförmedlingens personal.* — Propositionen utmynnade i ett förslag om att riksdagen måtte anvisa 40 milj. kr. för arbetsmarknadens reglering m. m. samt 3·75 milj. kr. till avlöningar för arbetsmarknadskommissionen och de under densamma lydande arbetsförmedlingsanstalterna. Riksdagen beviljade de begärda medlen. Beträffande de i propositionen särskilt framförda spörsmålen uttalade riksdagen betänkligheter mot införande av familjelön vid arkivarbeten. Samma lönesystem borde tillämpas vid arkivarbeten som vid andra arbeten, vilka anordnats i arbetslöshetsbekämpande syfte.[2] I fråga om regleringen av anställnings- och lönevillkoren vid arbetsförmedlingsanstalterna förutsatte riksdagen, att lönesättningen vid dessa anstalter icke bleve högre än den,

[1] Jfr Statens arbetsmarknadskommissions cirkulär angående särskilda förmåner för icke yrkesvan arbetskraft, som anställes i skogsarbete, Soc. Medd. årg. 1941, sid. 670.
[2] Jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 671.

som gällde motsvarande arbete inom statens verk. Vad angår befattningshavarnas pensioner uttalade sig riksdagen för 50 % bidrag till såväl utgående pensioner som anstalternas årliga avgifter.

Till arbetsmarknadsfrågorna är även att räkna prop. 6 angående fortsatt giltighet av lagen den 30 december 1939 om *tjänsteplikt m. m.* I enlighet med denna lag, som gällde t. o. m. den 31 mars 1941, hade riksdagen på Kungl. Maj:ts framställning givit sitt samtycke till utfärdande av förordnande, att 2—7 kap. lagen om tjänsteplikt skulle äga tillämpning. Med stöd därav hade den 7 maj 1940 utfärdats kungörelse om statlig ledning av den offentliga arbetsförmedlingen. Genom kungörelse den 28 juni 1940 hade Kungl. Maj:t vidare förordnat att 7 kap. samma lag skulle äga tillämpning. Detta kapitel handlar om allmän tjänsteplikt och enligt detta hade Kungl. Maj:t förordnat om skyldighet för viss medicinalpersonal att på grund av tjänsteplikt fullgöra arbete. Samtidigt med lagen om tjänsteplikt utfärdades lag om utvidgad tillämpning i vissa fall av lagen den 28 maj 1920 om medling i arbetstvister. Däri föreskrives, att under den tid då 4 eller 7 kap. lagen om tjänsteplikt äger giltighet, skall lagen om medling i arbetstvister äga i viss mån vidgad tillämpning. Även denna lag gällde t. o. m. den 31 mars 1941. Kungl. Maj:t ansåg, att den nämnda lagstiftningen under rådande förhållanden alltjämt var behövlig och föreslog i prop. 6 fortsatt giltighet för densamma t. o. m. den 30 juni 1942. Riksdagen biföll propositionen.

I två likalydande motioner, I: 3 och II: 2, väcktes förslag angående utredning om beredande åt innehavare av ofullständiga jordbruk av *arbetstillfällen utanför jordbruket.* Motionärerna framhöllo bl. a., att arbetstillfällen med körslor, vägarbeten, byggnadsarbete o. dyl., som förut berett denna jordbrukargrupp inkomster, i många trakter starkt nedgått. Statsutskottet avstyrkte motionerna men fann de framförda synpunkterna beaktansvärda och värda fortsatt uppmärksamhet, när så med hänsyn till tidsläget lämpligen kunde ske. Särskilt i andra kammaren debatterades frågan, men båda kamrarna följde utskottet och avslogo förslaget om en utredning på området.

Den ovan (sid. 696) berörda frågan om arbetslöshetsförsäkringens prestationer i jämförelse med de statliga kontantunderstöden vid arbetslöshet upptogs till behandling i prop. 214, där förslag framlades angående *ändring i vissa delar av förordningen den 15 juni 1934 om erkända arbetslöshetskassor* och i förordningen om statsbidrag till dylika kassor. Vidare föreslogs i propositionen ett bidrag till de erkända kassorna för budgetåret 1941/42 av 4·65 milj. kr. I anslutning till denna proposition väcktes ett flertal motioner. Andra lagutskottet framhöll, att enligt propositionen den rådande boskillnaden mellan daghjälp från erkänd arbetslöshetskassa och kontant understöd från arbetslöshetskommitté upphävdes. En i erkänd kassa försäkrad person skulle utöver daghjälp och eventuellt barntillägg från kassan kunna efter behovsprövning erhålla bidrag från arbetslöshetskommitté till sådant belopp, att han sammanlagt finge lika mycket som en icke försäkrad arbetslös och därutöver en mindre premie, högst en krona. I flera av motionerna hade i överensstämmelse med vad socialstyrelsen och andra myndigheter anfört starka invändningar

framförts mot förslaget att bereda de erkända kassornas medlemmar en allmän möjlighet att komplettera förmånerna från kassan med bidrag från arbetslöshetskommittéerna. Utskottet godtog för sin del bl. a. propositionens förslag om barntillägg och om reglering av rätten att välja daghjälpsklass samt i fråga om sänkning av antalet veckoavgifter i det tidsbestämda avgiftsvillkoret. Bland försäkringsförmånerna borde även införas rätt till hustrutillägg. Därutöver föreslog utskottet emellertid, att de försäkrade i ömmande fall och under restriktiva villkor skulle få möjlighet att från arbetslöshetskommitté erhålla hyreshjälp. I övrigt skulle sammanblandning mellan försäkringen och bidrag från arbetslöshetskommitté icke äga rum. Kamrarna biföll utskottets förslag och anvisade ett till 5·62 milj. kr. förhöjt anslag till bidrag till arbetslöshetskassorna.

För den närmare innebörden av de beslutade förändringarna i den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen (SFS 1941:494, 495 och 496) har redogörelse lämnats i föregående nummer av Soc. Medd., sid. 629.

Arbetstid. Under åberopande av de rådande förhållandena föreslog Kungl. Maj:t i prop. 5 förlängd giltighet av fullmaktslagen beträffande vissa arbetstids- och arbetarskyddslagar. Ifrågavarande lag den 14 juni 1940 (nr 484) om *undantag från gällande bestämmelser rörande arbetstidens reglering* m. m. gällde t. o. m. den 30 juni 1941. Med stöd av nämnda lag hade Kungl. Maj:t den 14 och den 28 juni 1940 meddelat förordnande att lantarbetstidslagen under sommaren och hösten 1941 icke skulle äga tillämpning inom vissa eller samtliga län i riket. I ett mindre antal fall hade även enskilda arbetsgivare meddelats dispens från bestämmelser i arbetarskyddslagen. — Enligt en särskild lag den 8 december 1939, nr 831, hade dessutom i ett stort antal fall eftergift meddelats från bestämmelserna i 19 § första stycket i lagen om arbetarskydd. Då dylika dispenser i fortsättningen kunde meddelas med stöd av den nyssnämnda lagen av den 14 juni 1940, ifrågasattes icke förlängd giltighet av den tidigare lagen (1939: 831) efter den 31 mars 1941. Riksdagen biföll förslaget om förlängning av fullmaktslagen av den 14 juni 1940 t. o. m. den 30 juni 1942.

Till lindring av de bördor, som den militära beredskapstjänsten lagt på stora grupper av befolkningen framlades i prop. 289 lagförslag om *ändrad lydelse av 4 § lagen den 17 juni 1938 (nr 287) om semester* samt om *semester för viss militär tjänstgöring*. Otvivelaktigt måste det, framhöll departementschefen, kännas hårt för en arbetstagare, vilken varit inkallad till militärtjänst och därigenom måhända vållats avsevärda olägenheter i olika avseenden, att han ej i likhet med sina icke inkallade kamrater kunde få åtnjuta betald semesterledighet för det gångna året. Det måste anses såsom en gärd av rättvisa mot de inkallade, att inkallelsetiden skulle få anses utgöra arbetad tid i semesterlagens mening. En sådan ändring av lagen skulle emellertid endast komma dem till godo, som vid tiden för inkallelsen voro anställda. Undantagna bleve enskilda företagare, vissa familjemedlemmar m. fl. Rättvisan syntes fordra, att även dessa senare erhöllo en viss med semesterersätt-

ning jämförlig gottgörelse. Propositionens förslag innebar i första hand att beredskapsövning, enligt värnpliktslagens terminologi, d. v. s. tjänstgöring jämlikt § 27 mom. 2 a under högst 30 dagar, jämställdes med de i 4 § andra stycket semesterlagen redan förut upptagna militära övningarna. Semester för sådan tjänstgöring, som för övrigt icke förekommit under åren 1940 eller 1941, skulle därmed bekostas av arbetsgivaren. Genom särskild lag skulle vidare arbetstagare, å vilken lagen om semester äger tillämpning och som under år 1940 varit inkallad till militärtjänst enligt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen, få tillgodoräkna sig sådan tjänstgöring för erhållande av semesterersättning. Ersättningen skulle utgå av statsmedel med 10 kr. för varje månad, som den utkallade på detta sätt fick räkna såsom arbetad tid. Dessutom skulle den som varit inkallad enligt samma lagrum i värnpliktslagen men å vilken semesterlagen icke ägde tillämpning, därest den sammanlagda tjänstgöringstiden under året uppgått till minst 90 dagar (för värnpliktig av årsklass 1939 eller årsgrupp 1940 mer än 180 dagar), erhålla ersättning för semester med 10 kr. för varje tidsperiod av 30 dagar tjänstgöringen under året sammanlagt varat. Kostnaden för statsverket uppskattades till 20 milj. kr., vilket belopp äskades för budgetåret 1941/42.

Det i propositionen behandlade spörsmålet hade berörts i motioner vid urtima riksdagen 1939/40 och 1940 års lagtima riksdag men då icke föranlett någon åtgärd utöver en uttalad önskan, att Kungl. Maj:t måtte ägna uppmärksamhet åt den invecklade frågan. Andra lagutskottet anförde, att propositionen endast löste semesterfrågan i vad avser militärtjänst under år 1940. För tjänstgöringstid efter 1940 borde spörsmålet om semester för inkallade i hela dess vidd upptagas till förutsättningslös omprövning, och därjämte borde en av departementschefen ifrågasatt utredning om samordnandet av de inkalladeS ekonomiska förmåner snarast komma till stånd. Några i frågan väckta motioner föranledde icke någon ändring av propositionens förslag, vilka samtliga antogos av riksdagen. (Jfr SFS 1941: 559, 560 och 561.)

I prop. 71 framlades för riksdagen förslag till grunder för statsbidrag till *centrala verkstadsskolor m. m.* Kungl. Maj:ts förslag grundade sig på det betänkande, som verkstadsskoleutredningen (tillsatt den 13 maj 1937) avgivit den 30 september 1938 (statens off. utr. 1938: 26) angående sådana verkstadsskolor. Över utredningens förslag hade ett flertal myndigheter och organisationer yttrat sig. Verkstadsskoleutredningens betänkande utmynnade bl. a. i ett förslag om inrättande av ett system med centrala verkstadsskolor, i vilket system verkstadsskolorna för arbetslös ungdom — för närvarande ett 10-tal — i viss utsträckning borde inlemmas. Dessutom föreligga i betänkandet riktlinjer och förslag rörande speciella åtgärder under arbetslöshetstider för befrämjande av yrkesutbildningen. I propositionen gjordes endast förstnämnda del av utredningen till föremål för förslag till riksdagen. Departementschefen framhöll, att i fråga om yrkesutbildningen måste en avvägning ske mellan de utbildningsmöjligheter, som skapades för hantverket och de industriella yrkena där nyrekryteringen i många fall ej erbjudit några svårigheter, och dem

som stodo till förfogande för andra yrken, såsom jordbruk, skogsbruk och fiske, där ofta brist på arbetskraft förelegat. Vidare måste en avvägning ske mellan de utbildningsmöjligheter, som kunde och borde erbjudas inom näringslivet, och dem som behövde ställas till förfogande av det allmänna. Dessa uppgifter ankommo främst på yrkesundervisningens centrala ledning, som måste vara väl rustad därför. I särskild proposition (nr 179) begärde Kungl. Maj:t i anslutning härtill anslag för en provisorisk förstärkning av *skolöverstyrelsens yrkesskoleavdelning*. Ett genomförande i större eller mindre utsträckning av de sakkunnigas förslag om centrala verkstadsskolor för yrkesutbildning för hantverk och industri borde, framhöll departementschefen, icke uppskjutas enbart därför, att andra betydelsefulla frågor på yrkesundervisningens område icke samtidigt kunde upptagas till behandling.

Initiativtagare till och huvudmän för ifrågavarande verkstadsskolor skulle vara landsting eller förening av dylika eller också landsting i förening med stad, som icke deltager i landsting. Vederbörande länsstyrelse borde tillsätta skolstyrelsens ordförande, och i övrigt skulle arbetsgivare och arbetare vara lika representerade i styrelsen. Ett nära samarbete borde råda mellan verkstadsskolans ledning och vederbörande arbetsförmedlingsorgan. Något anslagsbehov för blivande skolor av denna typ förelåg icke förrän tidigast budgetåret 1942/43.

Motionsvis framfördes förslag angående principbeslut om inrättande av en överstyrelse för yrkesutbildningen (I: 189 och II: 254), samt rörande stipendier och statsbidrag m. m. till de centrala verkstadsskolorna (I: 185 och II: 249, II: 247, 250 och 251).

Statsutskottet tillstyrkte propositionen men tillfogade, att även primärkommun inom landstingsområde borde kunna få anordna och vara huvudman för verkstadsskola. Riksdagen biföll propositionen med utskottets jämkning och uttalade beträffande motionerna I: 189 och II: 254, att utvecklingen säkerligen kommer att nödvändiggöra ett fristående organ för ledningen av yrkesutbildningen, men att riksdagen icke fann sig beredd att för närvarande bifalla motionärernas förslag.

Ett spörsmål, som närmast faller inom arbetarskyddets område men som även har allmännare betydelse, upptogs till behandling i prop. 73, där förslag framlades dels om *tillsyn å radiologiskt arbete* och dels angående ändrad lydelse av 1 § lagen om arbetarskydd. Framställningar i ämnet hade senast inkommit från bl. a. styrelsen för Konung Gustaf V:s jubileumsfond och från ingenjörsvetenskapsakademien. Ehuru arbetarskyddslagen var tillämplig även beträffande arbeten av ifrågavarande slag, ansåg departementschefen åtgärder behövliga i syfte att bereda ökat skydd mot skador genom inverkan av röntgenstrålar eller radioaktivt ämne.

Inom den allmänna yrkesinspektionen sakna befattningshavarna kompetens att giva sakkunniga upplysningar, råd eller anvisningar till skydd mot strålningsfaran. Dessutom ha röntgenskadorna ofta ett så smygande förlopp, att det är svårt för yrkesinspektörerna att ingripa vid inträffade skadefall. En utväg vore att tillsätta en eller flera specialinspektörer för radiologiskt

arbete jämlikt 23 § lagen om arbetarskydd. Det i propositionen framlagda förslaget har gått en annan väg och därvid följt jubileumsfondsstyrelsens principer, nämligen dels att radiologiskt arbete skulle vara beroende av medicinalstyrelsens tillstånd och dels att dylikt arbete skulle vara underkastat periodisk kontroll. Tillsynen å radiologiskt arbete borde under medicinalstyrelsen utövas av radiofysisk institution vid Karolinska institutet. De beräknade kostnaderna för kontrollen skulle bestridas av dem, som erhållit tillstånd att bedriva radiologiskt arbete. Arbetarskyddslagen skulle fortfarande äga tillämpning å radiologiskt arbete i andra avseenden än beträffande strålningsfaran. Andra lagutskottet hemställde om bifall till propositionen och riksdagen biföll densamma.

I två likalydande motioner (I: 125 och II: 69) föreslogs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om en allsidig *utredning rörande bostäderna å svenska fartyg*. Respektive utskott inhämtade åtskilliga yttranden över förslaget och besökte ett antal fartyg i Stockholms hamn, varvid man tog del av för manskapet avsedda bostäders och övriga anordningars beskaffenhet. Kommerskollegium, socialstyrelsen och Sveriges redareförening avstyrkte motionen, medan statens institut för folkhälsan och landsorganisationen tillstyrkte densamma. Vederbörande utskott funno det uppenbart, att kraven på en höjning av bostadsstandarden å fartyg icke saknade fog, i varje fall gällde detta de äldre fartygen. Vidare betonades betydelsen av att för besättningen avsedda gemensamhetsrum äro så anordnade, att de kunna erbjuda besättningen trevnad under fritiden. Riksdagen hemställde om allsidig utredning av frågan och om förslag till revision av förordningen av den 20 maj 1927.

Bostadsfrågor.

Den alltid aktuella bostadsfrågan var under riksdagen föremål för ett särskilt intresse. Det till följd av kristiden och de svävande avtalsförhållandena inom byggnadsfacket lamslagna bostadsbyggandet hade varit föremål för en ingående utredning av 1940 års byggnadskostnadssakkunniga, och i slutet av januari 1941 avlämnade dessa sakkunniga till departementschefen sitt betänkande med utredning angående byggnadskostnaderna på landet och i städerna och förslag till dessa kostnaders förbilligande. (Se Soc. Medd. årg. 1941, sid. 133 och 243.) Medan Kungl. Maj:t förberedde mera omfattande förslag till riksdagen i bostadsfrågan, begärdes i prop. 165 ett anslag av 5 milj. kr. för *stödjande av bostadsproduktionen på vissa orter*. Beloppet skulle tillföras den å tilläggsstat II för budgetåret 1940/41 upptagna fonden för låneunderstöd. De mest beträngda orterna voro Linköping och Trollhättan, där i samband med försvarsberedskapens stärkande vissa industrier utbyggts i betydande omfattning, med påföljd att en rätt stark tillströmning av arbetare och tjänstemän ägt rum till dessa orter, vilket i sin tur lett till en akut bostadsbrist därstädes. Propositionen gick ut på att den enskilda byggnadsverksamheten skulle stimuleras genom beviljande av tertiärlån på fördelaktiga villkor.

Sålunda skulle den övre gränsen för tertiärlånet förskjutas från 85 till 90 % av det av byggnadslånebyrån fastställda värdet, medan den undre gränsen skulle sänkas. Tertiärlånets hela belopp skulle dock icke få uppgå till mer än 35 % av värdet i fråga om flerfamiljshus och 45 % beträffande enfamiljshus. Vidare skulle en direkt räntesubvention beviljas. Räntan å tertiärlånen borde dock icke understiga 2·5 %. — I en motion i första kammaren (nr 199) påyrkades, att hyressättningen i de subventionerade husen måtte övervakas, så att icke illojal konkurrens med andra fastigheter ägde rum, samt att i direktiven för byggnadslånebyrån måtte framhållas, att värderingen borde ske på sådant sätt, att statens risker för kapitalförluster så mycket som möjligt måtte minskas. Statsutskottet underströk, att värderingen av bostäderna borde verkställas med nödig omsorg, och antog propositionen i fråga om såväl grunderna för understödet som anslagsbeloppet.

Till provisorisk förstärkning av samma fond å 1940/41 års tilläggsstat II äskade Kungl. Maj:t kort därefter i prop. 204 ytterligare 6 milj. kr. Medlen behövdes för att i önskvärd utsträckning kunna bevilja till byggnadslånebyrån inkomna ansökningar om tertiärlån. Även detta anslag beviljades av riksdagen.

Den förebådade propositionen angående *åtgärder för främjande av ökad bostadsproduktion* (nr 251) framlades därefter i början av maj. Den innebar en väsentlig ökning av ett flertal i riksstaten uppförda anslag för bostadsändamål samt ändring av gällande grunder för den statliga låneverksamheten på bostadsområdet. Byggnadskostnadssakkunniga hade som mål för stödåtgärder för bostadsbyggandet uppställt marknadens förseende med bostäder i tillräcklig omfattning för att hindra bostadsbrist och till årliga kostnader, som motsvarade kostnaderna för likvärdiga, under senare år byggda bostäder. De föreslagna åtgärderna syftade sålunda till att förhindra en allmän, av bostadsbrist och ökade nyproduktionskostnader betingad höjning av hyresnivån (annat än för värme och onera). Departementschefen delade utredningens mening i denna grundläggande uppfattning av problemet. En förutsättning för att den önskvärda bostadsproduktionen skulle komma i gång var att de av de sakkunniga uppgjorda förslagen till byggnadskostnadernas förbilligande kunde förverkligas. Departementschefen ansåg, att det främst skulle komma att bero på materialleverantörerna och deras priser samt på byggnadsarbetarnas löneanspråk, huruvida de förslag, som i propositionen förelades riksdagen, skulle leda till en mycket omfattande eller en helt ringa nyproduktion av bostäder. Även materialbristen kunde dock medföra svårigheter. Särskilt lade knappheten på kolbränsle hinder i vägen för cementtillverkningen. Bostadsbyggandet måste således med nödvändighet inriktas på järn- och cementbesparande hustyper och konstruktioner. Beträffande ränte- och kreditfrågorna förordade departementschefen ett kreditgarantisystem av den art utredningen föreslagit (jfr redogörelsen härför i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 133—134) men med den modifikationen, att uppkommande skillnad mellan den faktiska, av byggnadslånebyrån godkända räntan på bottenlån och sekundärlån och en garanterad ränta av 3·5 % på bottenlånet och därtill svarande ränta

på sekundärlånet skulle utgå som en årlig eftergift på tertiärlånets annuitet under en tid av 10 år. Den i annuiteten ingående räntan å tertiärlånet skulle beräknas efter 4·5 %. I likhet med de i prop. 165 angivna reglerna skulle tertiärlånet ej få överstiga beträffande flerfamiljshus 35 % och beträffande enfamiljshus 45 % av det uppskattade värdet. En viktig punkt i villkoren för kreditstödet var, att hyrorna i de finansierade fastigheterna skulle godkännas av det kreditbeviljande organet, d. v. s. byggnadslånebyrån, och kontrolleras under 10 år. — I motsats till vad tidigare gällt, borde ombyggnader av bostadshus i stadssamhällen även inordnas i tertiärlåneverksamheten.

Med de föreslagna reglerna för tertiärlånen kunde man räkna med att dessa i genomsnitt skulle komma att svara mot ungefär en fjärdedel av byggnadskapitalet, och med utgångspunkt därifrån föreslogs i propositionen ett anslag för budgetåret 1941/42 av 60 milj. kr. till tertiärlån för ny- och ombyggnadsändamål. Anslag till täckande av eventuella kapitalförluster skulle begäras, när möjlighet till beräkning av erforderliga belopp förelåg.

Sedan departementschefen i propositionen genomgått vissa av byggnadskostnadssakkunniga i övrigt framförda förslag och rekommendationer och i stort sett förordat, att dessa i olika sammanhang måtte bliva beaktade, upptogos landsbygdens speciella byggnadsfrågor till övervägande. Därvid föreslogs bl. a., att i avvaktan på mera organiserade åtgärder för rådgivning och upplysning beträffande landsbygdens byggnadsfrågor högst 200 000 kr. av anslaget till bostadsförbättringsbidrag måtte få användas för dylik rådgivningsverksamhet. Beträffande byggnadskostnaderna framhöll departementschefen, att då dessa kostnader ansågos alltför höga men trots detta byggnadsarbetarna på landsbygden i regel fingo nöja sig med låga årsinkomster, erfordrades det mycken god vilja å ömse sidor för att åstadkomma en tillfredsställande överenskommelse i lönefrågan. Jordbrukarnas önskemål att utan hinder av organisationerna kunna till byggnadsarbeten anlita bygdens folk syntes departementschefen fullt legitimt. Liksom i fråga om övrig byggnadsverksamhet torde man dock då det gällde landsbygdens byggnader beträffande löner och arbetsvillkor i första hand vara hänvisad till avtalsuppgörelser mellan parterna. Därvid borde man enas om att byggnadsverksamheten för jordbrukets behov även skulle kunna utföras mot tidlön. Detta uteslöt icke, att överenskommelse träffades om särskilda prislistor för landsbygden.

Då ombyggnadsverksamheten i städer och stadsliknande samhällen, enligt vad nyss antytts, skulle samordnas med nybyggena med tertiärlån, föreslogs i propositionen, att återstoden av *lånefonden för ombyggnadslån* vid utgången av budgetåret 1940/41 skulle överföras till tertiärlånefonden. För *bostadsförsörjning för mindre bemedlade barnrika familjer* äskades 20 milj. kr. till bostadsanskaffningslån. Beträffande lånevillkoren föreslogs en sänkning av räntan till 3·25 % och medgivande att dessa lån även skulle få utgå såsom bottenlån. Till familjebidrag åt de i barnrikehusen boende familjerna beräknades vidare ett anslagsbehov av 3·25 milj. kr. Åtgärder för kompensation av de stegrade uppvärmningskostnaderna i barnrikehusen voro dessutom under om-

prövning av departementschefen.[1] — Även för landsbygdens bostadsförsörjning föreslogs betydande belopp. Med utgångspunkt från egnahemsnämndernas uppgifter rörande behovet av statsbidrag och lån till bostadsförbättringsarbeten på landsbygden beräknade departementschefen en insats från statens sida av omkring 90 milj. kr. För budgetåret 1941/42 borde hälften därav ställas till förfogande. I propositionen föreslogs följande fördelning: till *förbättringsbidrag* 20 milj. kr., till *nybyggnadslån* i samband med förbättringsbidrag 11 milj. kr., till *lån för bostadsförbättringsverksamhet* ett lika stort belopp eller 11 milj. kr. samt till *lån för uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder* 3 milj. kr. Räntan på de ifrågavarande lånen under budgetåret 1941/42 skulle sänkas och bestämmas till 3·25 %.

Slutligen upptog propositionen förslag om *bidrag till inrättande av pensionärshem* till ett belopp av 3 milj. kr.

Ett stort antal motioner väcktes i anledning av bostadspropositionen. Statsutskottet fann icke anledning till erinran i fråga om flertalet av departementschefens förslag och uttalanden. Beträffande jordbrukets byggnadsfrågor förutsatte utskottet bl. a. att, därest avtalsuppgörelse icke kunde komma till stånd, Kungl. Maj:t skulle för riksdagen framlägga de förslag vartill förhållandena måtte föranleda. I en motion (II: 323) hade framhållits lämpligheten av att särskilt i fråga om pensionär- eller undantagsbostäder jämkning borde kunna göras i kraven på bostadsstandard. Utskottet fann detta beaktansvärt och ansåg att ett mindre belopp borde kunna ställas till förfogande för bostäder av enklare standard än den som i allmänhet eftersträvades vid den statliga bidragsverksamheten. Motionen II: 317 föreslog åtgärder för att även vissa ytterområden till städerna måtte komma i åtnjutande av understöd för bostadsförbättring. Utskottet fann att en komplettering genom Kungl. Maj:ts försorg borde göras på nämnda punkt, eventuellt genom anvisande av medel av anslag till arbetslöshetens bekämpande.

Beträffande bränslekostnaderna för de barnrika framhöll utskottet angelägenheten av att även barnrika familjer, som icke bo i barnrikehusen, måtte komma i åtnjutande av nedsättning i bränslekostnaderna. I motionen II: 321 fästes uppmärksamheten vid önskvärdheten av att bereda *billiga och goda bostäder för ensamma mödrar*. Utskottet föreslog bifall till motionärens yrkande på en utredning i ämnet.

Riksdagen biföll propositionen och motionen om utredning angående de ensamma mödrarnas bostadsproblem.

I enlighet med prop. 199 beslöt riksdagen, att *räntan å egnahemslån* ånyo skulle givas provisorisk karaktär och avse år 1942. Räntesatserna skulle oförändrat vara 3·6 % för jordbrukslån och 4 % för lån till bostadsfastigheter.

För *ledningen av bidragsverksamheten för främjande av bostadsförbättring på landsbygden* beviljades slutligen enligt prop. 282 till egnahemsstyrelsen för budgetåret 1940/41 18 000 kr. och för påföljande budgetår 70 000 kr. samt dessutom till fördelning bland egnahemsnämnderna för budgetåret 1941/42 80 000 kr.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 582.

Försvarsberedskap.

Av frågor i samband med försvarsberedskapen må här endast vissa spörsmål med mera social betydelse beröras.

Genom prop. 178 förelades riksdagen frågan om *värntjänstutbildning för skolungdomen*. De på begäran av 1940 års riksdag tillsatta sakkunniga i frågan hade i december 1940 avgivit ett förslag (SOU 1940: 38 och Soc. Medd. årg. 1941, sid. 155), vilket efter sedvanlig remissbehandling underkastats bearbetning inom ecklesiastikdepartementet. Departementschefen framhöll i propositionen, att han endast i vissa hänseenden kunnat biträda de sakkunnigas förslag till värntjänstutbildning. Dylik utbildning borde sålunda införlivas med skolans normala arbetsprogram endast för gossar och flickor i de högre klasserna (15 år och däröver) och igångsättas successivt i den mån vissa förutsättningar förelågo. Obligatoriska sommarläger ingingo icke i förslaget och ej heller övningar med militär anstrykning för folkskolans elever.

Sedan första kammaren bifallit propositionen och andra kammaren en reservation till statsutskottets utlåtande, företogs sammanjämkning. Därvid föreslog utskottet bl. a., att skjutövningarna skulle vara frivilliga och bedrivas endast i de tre högsta gymnasieringarna eller motsvarande klasser i andra skolor. Vidare skulle en skyndsam utredning företagas rörande kvalificerad värntjänstutbildning för all ungdom i åldern 16—20 år. Sammanjämkningsförslaget bifölls av riksdagen.

Förordningen den 17 april 1940 om *bidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring* gjordes i prop. 137 till föremål för vissa ändringsförslag i syfte att förbättra ställningen för de inkallades familjer. I samma proposition föreslogos provisoriska höjningar av familjepenningen enligt nämnda krigsfamiljebidragsförordning och enligt fredsfamljebidragsförordningen den 17 maj 1940. Fyra motioner i ämnet voro även föremål för behandling. Ändringsförslagen i krigsfamiljebidragsförordningen inneburo bl. a., att underbefäl i reserven även skulle kunna tillerkännas familjebidrag, och att kretsen av de anhöriga, åt vilka familjebidrag och kostnadsbidrag kunde utgå, skulle vidgas i några särskilt angivna avseenden. Dessa förslag godkändes oförändrade av riksdagen. Beträffande bidragens belopp enligt krigsfamiljebidragsförordningen föreslog andra lagutskottet en mindre jämkning uppåt av bidraget åt annan vuxen familjemedlem än hustru. Inom de olika dyrortsgrupperna skulle sålunda hustrubidraget variera mellan 2—2·50 kr., för annan vuxen familjemedlem mellan 1·25—1·75 kr. och för barn mellan 0·85—1·05 kr. Utskottets förslag bifölls. Vad beträffar fredsfamiljebidragsförordningen förordade statsutskottet med bifall till motionerna I: 196 och II: 265 en något större höjning än den i propositionen föreslagna. Beloppen i ortsgrupperna I och III skulle därigenom bliva 3—4·25 kr. för hustru, 1·25—1·75 kr. för annan vuxen familjemedlen och 0·85—1·05 för barn. Även detta utskottets förslag bifölls av riksdagen. (SFS nr 288, 289 och 290.)

I prop. 227 äskades ett anslag av 3 milj. kr. för viss annan *hjälpverksamhet till förmån för de inkallades familjer* genom den s. k. rikskommitténs för-

medling. Medlen beviljades. Genom prop. 270 föreslogs, att värnpliktiga under vissa förutsättningar efter beredskapstjänstgöring av sammanlagt 360 dagar skulle erhålla s. k. *långtidstillägg* med 30 kr. per månad. Även denna proposition bifölls. — Vidare biföll riksdagen prop. 290 angående *familjebidrag åt värnpliktiga, hemvärnsmän och luftskyddspersonal, som drabbats av kroppsskada* under tjänstgöring eller övning i fredstid.

Genom riksdagens bifall till prop 275, vilken även innefattade vissa tidigare i prop. 111 framlagda förslag, har *krigsförsäkringslagens* giltighetsområde utsträckts till att omfatta även statsanställda personer tjänstgörande på utländska fartyg (lotsar m. fl.) samt sjöfolk i arbete å vissa områden av utländsk hamn och under fritid å utländsk ort. Vidare föreslog Kungl. Maj:t genom prop. 17, att lagen den 15 december 1939 om utbetalande av *krigsriskersättning till sjömän* skulle erhålla fortsatt giltighet t. o. m. den 30 juni 1942. Riksdagen biföll förslaget.

Nykterhetsfrågor.

Under åttonde huvudtiteln begärde Kungl. Maj:t 229 800 kr. (mot 239 800 kr. föregående år) till *undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande.* Riksdagen biföll.

På förslag av Kungl. Maj:t beviljade riksdagen 137 000 kr. till främjande av *nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.* Av anslaget skulle till understöd åt nykterhetsnämnder utgå samma belopp som föregående år eller 125 000 kr. — I proposition angående anslag till *statens tvångsarbets- och alkoholistanstalter,* nr 271, behandlades bland annat frågan om revision av lösdrivarlagstiftningen. Departementschefen uttalade som sin uppfattning att, ehuru gällande lösdrivarlagstiftning företedde betydande brister, den likväl tills vidare borde lämnas orubbad och att man i nuvarande läge borde begränsa sig till att interimistiskt lösa de problem rörande anstaltsvården för lösdrivare och mera svårartade alkoholister, vilka krävde omedelbara åtgärder. Från denna utgångspunkt och med hänsyn till den minskade beläggningen å Svartsjöanstalten föreslogs i propositionen viss omläggning av anstaltens verksamhet. Kungl. Maj:ts förslag rörande den statliga anstaltsvården av kvinnliga lösdrivare och alkoholister anslöt sig till den organisation som byggts upp med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 3 maj 1940. Till komplettering av organisationen föreslogs bl. a. att för svårdisciplinerbara kvinnliga alkoholister, vilka icke lämpligen kunde vårdas å Haknäsanstalten, skulle vid centralfängelset i Växjö inrättas en särskild avdelning, som skulle ha samma styrelse som den provisoriska tvångsarbetsanstalten därstädes. Riksdagen biföll vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit.

I 1 § lagen den 7 juni 1934 om *straff för vissa brott vid förande av motorfordon* stadgades straff för den som vid förande av automobil, motorcykel eller traktortåg var så påverkad av starka drycker att han kunde antagas icke äga nödigt herravälde över sina handlingar. Mot detta stadgande hade riktats

olika anmärkningar. Formuleringen vore alltför svävande för att giva erforderliga hållpunkter för en tydlig gränsdragning mellan straffbar och straffri alkoholpåverkan, vilket kunde leda till godtycke och bristande enhetlighet vid tillämpningen. Få mål vore så vanskliga i bevisningshänseende som en del mål angående rattfylleri. Vidare minskades lagstiftningens effektivitet genom att brottsbestämningen i viss mån lämnade åt förarens eget, av spritförtäringen ej sällan avtrubbade omdöme, att vid det kritiska tillfället avgöra, om han vore lämplig att föra motorfordon eller ej. I prop. 159 föreslog Kungl. Maj:t ändring av nämnda stadgande. Kungl. Maj:ts förslag upptog två olika brottstyper. Till den ena brottstypen skulle hänföras »den som varit så påverkad av starka drycker att det kunde antagas att han icke på betryggande sätt kunnat föra fordonet». Därvid uppställdes den presumtionen, att förare med en alkoholkoncentration i blodet av 1·5 promille eller däröver alltid skulle anses ha varit sålunda påverkad. Den andra brottstypen skulle omfatta förare, som — utan att det visats att han varit i lagens mening påverkad — haft en alkoholhalt i blodet av 0·8 men ej 1·5 promille. — I propositionen föreslogs även vissa ändringar i lagen den 31 maj 1934 om blodundersökning i brottmål, i huvudsak innebärande befogenhet för polisman att föranstalta om blodundersökning å den som med skäl misstänktes för rattfylleri. Den nya brottsbestämningen beträffande rattfylleri föranledde även vissa ändringar i motorfordonsförordningen (§§ 21 och 28), samt i vägtrafikstadgan (§ 21). I riksdagen väcktes fem motioner i ämnet. — Första lagutskottet förordade en annan brottsbestämning av rattfylleri samt en lägre gräns för blodalkoholkoncentration vid straffbar påverkan, nämligen 0·5 promille. Riksdagen antog emellertid Kungl. Maj:ts förslag oförändrat. (Jfr SFS nr 397.)

Riksdagen antog även Kungl. Maj:ts i prop. 172 framlagda förslag till ny lag om *förverkande i vissa fall av spritdrycker och vin* m. m., avsedd att ersätta 1924 års lag samt träda i kraft den 1 juli 1941. Genom den nya lagen (SFS nr 402) ha åtskilliga ändringar skett i vad som tidigare gällde. Först och främst har rattfylleri inbegripits under lagen. Vidare är det numera för beslag icke som tidigare nödvändigt att berusad person blir anhållen utan det räcker att han »beträdes med fylleri» eller att han »med skäl misstänkes» för rattfylleri. Enligt 1924 års lag ägde endast polismyndighet verkställa beslag, enligt 1941 års lag tillkommer denna befogenhet även polisman. Tidigare erfordrades för förverkandet av beslagtagen vara att ansvar ådömdes för fylleriförseelsen, men enligt den nya lagen är det tillfyllest att vederbörande funnits ha begått det brott, som föranlett beslaget.

I de likalydande motionerna I: 100 och II: 134 föreslogs att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t hemställa om effektiva *restriktioner inom rusdrycksförsäljningen* ägnade att i möjligaste mån avlägsna alkoholfaran. Bevillningsutskottet infordrade utlåtanden från socialstyrelsen (Soc. Medd. årg. 1941, sid. 351) och kontrollstyrelsen. Utskottet framhöll i sitt betänkande (nr 29) att, trots den minskade alkoholkonsumtionen, en viss tendens till försämring av nykterhetstillståndet inträtt. Åtgärder som kunde motverka alkoholmissbruket borde därför vidtagas. Även om vissa icke önskvärda verkningar skulle

följa av en skärpning av restriktionerna, ansåg utskottet en sådan i nuvarande läge ofrånkomlig och framförde följande åtgärder till övervägande: minskning av möjligheterna till efterhandsinköp, nedsättning av motboksinnehavarnas tilldelning av spritdrycker, begränsning av den fria försändningen av spritdrycker, höjning av åldersgränsen för erhållande av nya motböcker till 25 år samt inskränkning av utskänkningen. — Riksdagen hemställde att Kungl. Maj:t med beaktande av vad utskottet anfört snarast måtte vidtaga de åtgärder i nykterhetsfrämjande syfte, som i nuvarande läge befunnes påkallade.

De likalydande motionerna I: 99 och II: 137 om *förbud mot starka dryckers tillverkning av ämnen användbara till livsmedel* och till djurutfodring samt om ytterligare nedsättning av inbryggningsstyrkan vid tillverkning av vissa maltdrycker avslogos. Vidare avslogos motionerna I: 153 angående *koncentrerad bränneriverksamhet*, II: 91 beträffande *kommunalt veto även för nykterhetskaféer*, II: 167 angående *förlust av rösträtt vid upprepad fylleriförseelse* samt I: 171 om åtgärder för *höjande av nykterhetstillståndet inom försvarsberedskapen* m. m.

Socialförsäkring.[1]

Då de under kriget inträdda prisstegringarna måste antagas ha medfört särskilda svårigheter för de stora grupper av befolkningen, som för sitt livsuppehälle hade att lita till knappt tillmätta folkpensioner eller invalidunderstöd, såg sig Kungl. Maj:t nödsakad att i prop. 20 förelägga riksdagen ett förslag till lag om *dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag* under år 1941. Propositionen föranledde åtta motioner, varav 3 likalydande, med olika ändringsförslag beträffande dyrtidstilläggens storlek m. m. Departementschefen hade i sitt förslag följt vissa av pensionsstyrelsen förordade principer, enligt vilka dyrtidstillägg borde utgå å invalidunderstöd samt å pensioner, som voro förenade med tilläggspension. Tillägg skulle icke utgå på pensioner, som grundade sig på frivilliga avgifter, eller på kommunal förhöjning av tilläggspensionen. Av tekniska skäl var det nödvändigt att samordna dyrtidstilläggen med månadsutbetalningarna av folkpensioner eller invalidunderstöd, och det syntes då lämpligt att såsom dyrtidstillägg fastställa ett antal månadsbelopp, vilkas slutsumma något så när motsvarade levnadskostnadernas stegring. Socialstyrelsens indexberäkningar utvisade en ökning av levnadskostnaderna under tiden 1 juli 1939—1 oktober 1940 med 16 ⅔ %, och det var då lämpligt att, ehuru levnadskostnaderna fortsatt att stiga efter sistnämnda datum, välja två månadsbelopp såsom dyrtidstillägg under kalenderåret 1941, vilket just skulle innebära samma procentuella tillägg till pensionerna och invalidunderstöden som den nämnda stegringen av levnadskostnadsindex. Även å barnbidragen föreslogs dyrtidstillägg efter enahanda grunder. Departementschefen ansåg, att dyrtidstilläggen lämpligen borde ut-

[1] Om arbetslöshetsförsäkring se sid. 698.

betalas med hälften, således ett månadsbelopp, i februari och hälften i november 1941. Kostnaderna för tilläggen hade av pensionsstyrelsen beräknats till nära 23 milj. kr., vilket dock av departementschefen ansågs högt räknat. Därtill kom en ökning å 1·1 milj. kr. av ersättningen till postverket.

Det sammansatta stats- och lagutskottet tillstyrkte propositionen och avstyrkte bifall till de motionsvis framförda ändringsförslagen. I motionerna I: 107 och II: 111 samt I: 174 och II: 231 uttalade meningar om den faktiska levnadskostnadsökningen å olika dyrortsgrupper fann utskottet icke sakna vissa skäl, men då socialvårdskommittén hade denna fråga under utredning, avstyrkte utskottet ändring av propositionen och den förstnämnda motionens förslag om särskild utredning av dyrortsgraderingen. Propositionen bifölls av riksdagen i oförändrat skick. (Jfr SFS 1941: 57 och 58.)

I prop. 41 föreslogs även *dyrtidstillägg å blindhetsersättning* med en sjättedel av ersättningens årsbelopp. Liksom i fråga om motsvarande tillägg å folkpension skulle dyrtidstillägget utgå halvårsvis med halva beloppet vid vardera utbetalningen. Kostnaderna beräknades till 270 000 kr. Pensionsstyrelsen hade i stället för ett enhetligt dyrtidstillägg föreslagit en reglering av blindhetsersättningen på sådant sätt, att det nu enhetliga beloppet å 500 kr. skulle höjas till 600, 750 och 900 kr. i resp. dyrortsgrupper. Socialvårdskommittén hade avstyrkt en dylik ändring av ersättningsbeloppen, och departementschefen ville icke föregripa ett blivande förslag från kommittén. Motionsvis (II: 244) framfördes ett förslag i enlighet med de av pensionsstyrelsen uppdragna principerna. Propositionen bifölls utan ändring. (Se SFS 1941: 104.)

Den i prop. 4 för riksdagen framlagda frågan om *förlängd giltighet av gällande indelning i ortsgrupper jämlikt lagen om folkpensionering* gav anledning till vissa meningsutbyten i riksdagen. Departementschefen anförde, att den av nu pågående krig föranledda prisutvecklingen kunde antagas medföra sådana förskjutningar i de lokala prisförhållandena, att det på åtskillig tid icke torde vara lämpligt att verkställa ny indelning i ortsgrupper för folkpensioneringens behov. Med anledning därav föreslogs i propositionen, att gällande indelning skulle givas fortsatt giltighet under en tvåårsperiod eller t. o. m. utgången av år 1943.

Andra lagutskottet tillstyrkte Kungl. Maj:ts förslag. I båda kamrarna hade emellertid motionsvis (I: 173 och II: 232) framförts en hemställan, att riksdagen, i samband med att omprövning verkställes av hela dyrortsgrupperingssystemet, även skulle begära att avskaffande av ortsgrupperingen i fråga om folkpensionerna måtte tagas under övervägande. Utskottet menade, att ifrågavarande spörsmål i sin helhet icke borde upptagas till närmare övervägande, förrän prisförhållandena stabiliserats. Då krisläget fortfarande kunde komma att undergå betydande förskjutningar, borde frågan om dyrortsgrupperingarnas berättigande icke då göras till föremål för utredning. För övrigt skulle socialvårdskommittén upptaga frågan om pensionsbeloppens storlek till övervägande. Motionärernas yrkande borde därför icke föranleda till någon riksdagens åtgärd. I kamrarna framfördes i debatten åtskilliga erinringar mot dyrortsgrupperingssystemet, men propositionen bifölls oförändrad.

En mindre *ändring av lagen om olycksfall i arbete* föreslogs i prop. 276. Ändringen innebar, att ett enklare anmälningsförfarande från arbetsgivarens sida skulle få tillämpas vid de lindrigare olycksfall, då i regel endast ersättning för läkarvård och läkemedel skall utgivas. Närmare bestämmelser skulle utfärdas av Konungen. Propositionen bifölls. (Se SFS 1941:514 och 515.) Olycksfallslagen var även föremål för motioner (I:163 och II:211), i vilka bl. a. påyrkades undersökning dels av möjligheterna att åstadkomma *enklare förfarande för hjälp vid lindrigare skador*, dels lämpligheten att vid lägre invaliditetsgrader *utbyta livräntа mot engångsersättning*. Utskottet fann frågorna vara förtjänta av uppmärksamhet men erinrade om den på begäran av 1937 års riksdag åt riksförsäkringsanstalten anförtrodda allsidiga utredningen om olycksfallslagstiftningen. Motionen avstyrktes av utskottet och avslogs av riksdagen. En motion (II:206) berörde vidare *olycksfallslagens* tillämpning i det fall, att avdrag skall göras å ersättning enligt lagen för andra av arbetsgivaren bekostade förmåner av motsvarande slag. Motionärerna yrkade sålunda, att avdrag icke måtte göras å livräntа för rörligt tillägg å pension, utgörande kompensation för ökade levnadskostnader. Utskottet fann frågan förtjänt av den största uppmärksamhet. Kungl. Maj:t hade emellertid redan anbefallt skyndsam utredning av frågan om dyrtidstillägg å ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen överhuvud taget, varför motionen avslogs. Samma beslut drabbade en motion i andra kammaren (nr 205) om sådan ändring av lagen om *kommunala pensionstillskott*, att pensionsnämnden i stället för fattigvårdsstyrelsen skulle äga att, sedan kommun ställt medel till förfogande, besluta om beviljande av sådana tillskott. Även en motion (II:24) om sådan ändring i *sjukkasseförordningen*, att rätten till sjukpenning skulle upphöra året näst efter det medlemmen fyllt 67 år, avslogs av riksdagen under hänvisning till socialvårdskommitténs utredningar, vid vilka det i motionen berörda spörsmålet emellertid borde bli föremål för omsorgsfullt övervägande.

Socialvård.

När riksdagen antog steriliseringslagen av den 18 maj 1934, avseende sinnesslöa o. dyl., bifölls även ett motionsvis framfört förslag om begäran om utredning beträffande lagstiftning även i fråga om frivillig sterilisering av personer, som äga förmåga att lämna giltigt samtycke till ingreppet. Kungl. Maj:t uppdrog utredningen åt befolkningskommissionen, som år 1936 framlade utkast till lag om frivillig sterilisering och till ändring av 1934 års lag. Efter bearbetning av förslagen inom justitiedepartementet och en omfattande remissbehandling framlade Kungl. Maj:t i prop. 13 förslag till ny *lag om sterilisering;* i propositionen föreslogs även en mindre ändring i lagen den 17 juni 1938 om avbrytande av havandeskap. Den ofullständiga lagstiftningen på området hade dittills medfört en viss osäkerhet i tillämpningen. Garantier borde skapas mot att sterilisering ägde rum på otillräckliga grunder, varjämte

[1] Se Soc. Medd. årg. 1939, sid. 862.

borde tillses, att icke ovissheten på området motverkade sterilisering i fall då sådant ingrepp var motiverat. Departementschefen förordade sålunda, att 1934 års lag skulle utbytas mot en lag om sterilisering, avseende ej blott såsom den dåvarande lagen sterilisering utan samtycke utan även sådan åtgärd med samtycke av den ifrågavarande personen. I den nya lagen upprätthölls principen, att ingen, som vore i stånd att samtycka till åtgärden, måtte steriliseras utan att ha lämnat sådant samtycke eller eljest mot sin vilja. Såsom grund för sterilisering upptogs förutom själslig sjukdom eller defekt även kroppslig sjukdom eller lyte, som kunde antagas gå i arv. Den sociala indikationen utsträcktes till att även omfatta personer, som på grund av asocialt levnadssätt vore uppenbart olämpliga att vårda barn. Vidare medtogs i lagen av medicinska indikationer det fall, då kvinna borde underkasta sig sterilisering för att förebygga havandeskap, som skulle medföra fara för hennes liv eller hälsa. Prövningen huruvida sterilisering finge äga rum, förbehölls som regel medicinalstyrelsen utan undantag beträffande sinnesslöa. Då medicinsk indikation åberopades, skulle emellertid i vissa fall sterilisering få företagas om två läkare skriftligt förklarat giltiga förutsättningar vara för handen. I samband med avbrytande av havandeskap skulle slutligen ensam läkare med kvinnans medgivande i vissa fall få företaga sterilisering. Sterilisering av kvinna skulle endast få utföras på lasarett eller sjukstuga av där anställd läkare eller av läkare, som erhållit tillstånd därtill av medicinalstyrelsen. Å man skulle motsvarande ingrepp endast få utföras av legitimerad läkare.

Första lagutskottet föreslog vissa jämkningar i propositionens lagförslag. Den viktigaste var, att asocialt levnadssätt skulle få utgöra grund för sterilisering, endast om detta levnadssätt kunde antagas äga samband med själslig rubbning. I en reservation föreslogs en lydelse som i sak anslöt sig till propositionens inställning till frågan. Ett par i ärendet väckta motioner avstyrktes. Riksdagen godkände propositionen med den ändring som föreslagits i reservationen till utskottsutlåtandet. Den nya lagstiftningen föreligger i SFS 1941: 282 och 283.

Några smärre ändringsförslag i lagstiftningen om *barnbidrag* och om förskottering av *underhållsbidrag till barn* framlades i prop. 22. En av ändringarna avsåg att förebygga utbetalning av barnbidrag eller bidragsförskott till barn, som i samband med utrymning erhållit utrymningshjälp. En annan beredde möjlighet för barnavårdsman för barn inom äktenskap att ansöka om bidragsförskott för barnet. Vidare lämnades vissa kompletterande bestämmelser om bidragsförskottets storlek i de fall, då moder hade vårdnad om två eller flera till bidragsförskott berättigade barn. Slutligen föreslogs jämkning i bestämmelserna om tiden för kommuns ansökan om gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott. Propositionen bifölls av riksdagen utan erinran.

En motion (I: 135 och II: 207) påyrkade sådan ändring av gällande bestämmelser angående *moderskapspenning*, att övre gränsen för erhållande av sådant bidrag sänktes från 2 500 till 1 500 kr. beskattningsbar inkomst. Andra lagutskottet avstyrkte förslaget under erinran om att nedsättning från 3 000 till 2 500 kr. beslöts så sent som våren 1940, att besparingen för statsverket skul-

le bliva relativt obetydlig och att socialvårdskommittén torde ha spörsmålet under utredning. Motionen avslogs av båda kamrarna. Lagen om *förskottering av underhållsbidrag till barn* var föremål för en motion angående höjning av de i lagen angivna inkomstgränserna för rätt till oreducerat bidragsförskott. Även detta yrkande avstyrktes av utskottet under hänvisning till den ingående prövningen av frågan vid förarbetena till 1937 års lagstiftning samt till socialvårdskommitténs pågående utredningsarbete. Riksdagen följde utskottet.

Levnadskostnader.

I början av maj framlade Kungl. Maj:t i prop. 217 förslag till *prisregleringslag*. I avvaktan på den nyordning av statens priskontrollerande verksamhet, som denna proposition innebar, hade riksdagen antagit prop. 108 med två lagförslag angående fortsatt giltighet av 1939 års maximiprislag och den tidigare prisregleringslagen av samma år. Genom lagar, som utfärdats den 21 mars 1941 (nr 145 och 146), erhöllo därefter de nämnda maximipris- och prisregleringslagarna förlängd giltighet från utgången av mars till och med den 30 juni 1941. Departementschefen framhöll, att den ekonomiska politiken under kriget blivit ställd inför en tredubbel uppgift. Den hade sålunda måst syfta till att förhindra eller fördröja en prisstegring, som innebar en försämring av penningvärdet, men samtidigt att hålla uppe sysselsättningen och att främja produktionen av ersättningsvaror. I likhet med priskontrollnämnden fann finansministern principerna för prisbedömningen i de enskilda fallen böra vara, att ökad knapphet på ett varuslag icke var tillräcklig grund för en prishöjning. Ej heller kunde en ökning av de fasta kostnaderna per enhet, beroende på minskad produktionsvolym, i allmänhet accepteras som motiv för en prishöjning. Däremot borde en ökning av de rörliga kostnaderna i regel kunna utgöra skälig anledning till en prisstegring.

Propositionens förslag grundade sig på ett utkast av priskontrollnämnden. Det innebar en av den fortgående försämringen av försörjningsläget motiverad utvidgning av de maktmedel, som stått den statliga priskontrollen till buds. Departementschefen betonade emellertid, att priskontrollen trots detta alltjämt borde anlita frivilliga överenskommelser, så långt detta över huvud var möjligt. De viktigaste utvidgningarna av befogenheterna i fråga om priskontrollen voro följande. Rörande de tillämpade priserna kunde anmälningsskyldighet föreskrivas, och förbud kunde utfärdas för säljare att höja priset å en vara, förrän en vecka eller i vissa fall en månad förflutit från det anmälan om en tillämnad prishöjning inkommit. Att utan medgivande överskrida fastställda normalpris hade straffbelagts. Den redan förut befintliga rätten att meddela föreskrifter angående tvångskartellering och nyetableringsspärr hade erhållit ett tillägg om straffpåföljd ej blott såsom förut för den som handlar med varan i fråga utan tillstånd, utan även för den som i sin verksamhet bryter mot de villkor, t. ex. rörande prissättningen, som uppställts för rätten att bedriva verksamheten. Vidare hade införts ett allmänt förbud mot prisocker,

varjämte straffpåföljd i viss utsträckning införts även för köparen vid överskridande av fastställt pris.

I motionen II: 309 yrkades, att Kungl. Maj:ts rätt att föreskriva kartelltvång icke skulle utvidgas. I gällande lag hade utom kartellens medlemmar även den rätt att handla med en viss vara, som förband sig att följa de fastställda villkoren för köp och försäljning av förnödenheten i fråga. I propositionen gjordes de utom sammanslutningen ståendes rätt i detta avseende beroende av Kungl. Maj:ts prövning. Första lagutskottet vidtog endast några smärre, formella ändringar av lagförslagets lydelse och godtog i sak Kungl. Maj:ts förslag på alla punkter. Riksdagen följde utskottet. Den nya prisregleringslagen (SFS nr 370) trädde i kraft den 1 juli 1941 och gäller t. o. m. den 30 juni 1942.

En annan fråga av betydelse för prisutvecklingen i landet upptogs av Kungl. Maj:t till behandling i prop. 191, som avsåg åtgärder för *utjämning av marknadspriserna å vissa förnödenheter* samt ett anslag av 500 000 kr. såsom rörelsemedel för en s. k. clearingkassa för fettvaror. Det i propositionen föreslagna prisutjämningsförfarandet förväntades av departementschefen få stor omfattning och vittgående verkningar på prisbildningen inom landet, varför riksdagen borde beredas tillfälle att yttra sig över frågan. Förfarandet innebar i princip, att ett visst importpris fastställdes som avräkningspris för viss vara under en tid framåt. De importörer, som kunde införa varan till lägre pris än det bestämda, voro skyldiga att till en s. k. clearingkassa inbetala skillnaden mellan det verkliga importpriset och det bestämda avräkningspriset, medan de, som importerat varan för högre pris än avräkningspriset, erhöllo täckning för de överskjutande kostnaderna. I vissa fall ansågs lämpligt att clearingen även omfattade de förråd, som funnos inom landet vid kassans inrättande, varvid anskaffningspriserna för förråden (enligt riksdagens uttalande: förrådens värde vid införande av avräkningspriset) borde representera importpriserna vid utjämningsförfarandet. Departementschefen framhöll, att den behövliga clearingen om möjligt borde genomföras på frivillig väg, exempelvis genom importföreningarna. Möjlighet borde dock finnas för Kungl. Maj:t att tvångsvis anordna clearing. I en motion (I: 221) yrkades, att Kungl. Maj:ts beslut i förevarande ärenden borde erhålla formen av en författning, och i en annan motion (II: 297) hemställdes, att riksdagen skulle avslå propositionen och anhålla om skyndsam utredning på ifrågavarande område. Det sammansatta stats- och bevillningsutskottet godtog propositionen och avstyrkte motionerna. Då de åtgärder, som föreslagits i propositionen, inneburo ett väsentligt ingrepp i näringslivets frihet och verksamhet, förutsatte emellertid utskottet bl. a., att riksdagen bereddes tillfälle att före utgången av maj 1942 taga systemet under omprövning. Riksdagen biföll propositionen med de av utskottet gjorda uttalandena.

I prop. 279 begärde Kungl. Maj:t medel till *prisrabatterande åtgärder på jordbrukets område*. Vid sidan av förut gällande matfettsrabattering hade Kungl. Maj:t bemyndigat livsmedelskommissionen att till mejerierna utbetala 50 öre per kg smör under förutsättning att riksnoteringen å smör sänktes med

samma belopp. Syftet var att under den tid tillverkningen av hushållsmargarin var nedlagd begränsa konsumenternas kostnader för matfettsförsörjningen. Vidare hade Kungl. Maj:t samtidigt utfärdat kungörelse om prisrabattering å konsumtionsmjölk, enligt vilken barn under 16 år, vilkas föräldrar hade lägre beskattningsbar inkomst än 1 000 kr., samt åldringar över 67 år i samma inkomstläge skulle erhålla en halv liter mjölk per dag till ett med 10 öre per liter nedsatt pris. För dessa båda prisrabatteringar begärdes för budgetåret 1941/42 tillhopa 98 milj. kr., varav 73 milj. beräknades för smörrabatten och 25 milj. för mjölkrabatten. För fortsatt utbetalning av förmalningsersättningar, avsedda att förhindra att de höjda producentpriserna å brödsäd skulle medföra en ökning av mjölpriserna, begärdes 33 milj. kr. Tre motioner väcktes i frågan. I motion II: 218 föreslogs, att en utvidgning av rabatterna borde ske till barnrika familjer. Jordbruksutskottet tillstyrkte propositionen men ansåg att motionens synpunkter framdeles borde tagas under övervägande. Propositionen bifölls av båda kamrarna. Jfr SFS nr 303.

Efter att i olika sammanhang varit föremål för riksdagens behandling[1] upptogs dyrortsgrupperingsfrågan av Kungl Maj:t till övervägande i prop. 218, vari begärdes anslag å tilläggsstat II till *undersökning av de lokala olikheterna i levnadskostnaderna år 1941.* Socialstyrelsens förslag i ärendet återfinnes i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 339. Departementschefen erinrade om att en 1939 igångsatt utredning uppskjutits med hänsyn till de efter krigsutbrottet inträdda prisförskjutningarna och att gällande dyrortsgrupperingar erhållit förlängd giltighet. Betänkligheterna mot att igångsätta en prisinsamling gjorde sig alltjämt gällande, men socialstyrelsens skäl för att företaga en prisundersökning måste givas vitsord. Departementschefen var dock icke beredd att tillstyrka, att fullständiga dyrortsgrupperingar med provisorisk giltighet nu genomfördes, såvitt ej gällande grupperingar befunnos ge ett allmänt sett otillfredsställande resultat. Om så ej var fallet, borde man begränsa sig till att provisoriskt vidtaga omflyttningar av enstaka orter enligt grunder som tidigare tillämpats. För den erforderliga prisundersökningen begärdes 45 000 kr., därav 20 000 kr. å tilläggsstat II för budgetåret 1940/41. Tre motioner (I: 150, II: 132 och 175) behandlades i anslutning till propositionen. Statsutskottet anslöt sig till Kungl. Maj:ts förslag men förutsatte, att de i motionerna berörda synpunkterna, i den mån det läte sig göra, beaktades vid den prisgeografiska undersökningens planläggning och utförande. Riksdagen biföll propositionen. (Jfr SFS nr 245 angående skyldighet för kommunala myndigheter att till socialstyrelsen avlämna vissa uppgifter rörande levnadskostnaderna.) — En motion (I: 151) om upphävande av gällande dyrortsgruppering av de skattefria familjeavdragen vid statlig beskattning hade tidigare avslagits av riksdagen.

I prop. 90 framlade Kungl. Maj:t förslag till förordning om *framställning och införsel av vitaminiserade livsmedel.* Förslaget hade närmast föranletts av en hemställan från styrelsen för statens institut för folkhälsan och livsmedelslagstiftningssakkunnigas förslag i frågan (SOU 1937: 51). Kungl. Maj:ts

[1] Se sid. 709.

förslag innebar, att framställning och införsel för avsalu av vitaminiserade livsmedel måtte äga rum endast efter av kommerskollegium lämnat tillstånd. Överträdelse härav skulle bestraffas. Sedan tillstånd lämnats, borde varans försäljning och reklamen för densamma vara underkastad viss kontroll, bl. a. med avseende å vitaminhalten. Andra lagutskottet hade ingen erinran att göra mot förslaget men förutsatte att även frågan om vitaminiserade näringspreparat, som föllo utanför propositionens förslag, skulle komma att ägnas fortsatt uppmärksamhet från statsmakternas sida. Riksdagen godkände utskottets utlåtande och biföll propositionen. (Se SFS nr 268 och 280.)

Andra sociala frågor.

Bland ett flertal förslag till smärre ändringar av civila avlöningsreglementet, vilka framförts av Kungl. Maj:t i prop. 161, må här nämnas en ändring i bestämmelserna angående kvinnlig tjänstemans och lärares *tjänstledighet för havandeskap eller barnsbörd*. Förslaget gick ut på, att den tjänstledighet under 120 dagar, som kvinnlig tjänsteman vid ifrågavarande tillfällen kunde beviljas med endast sjukledighetsavdrag å lönen, skulle uttagas i direkt samband med barnsbörden, vårvid högst 90 dagar skulle få uttagas efter förlossningen och resten före densamma. Detta torde även tidigare ha varit avsett, men bestämmelserna hade tolkats på olika sätt. Propositionen bifölls och har föranlett kungörelsen nr 453 i SFS.

En form av social verksamhet, som hittills icke erhållit statsmakternas ekonomiska stöd, är de s. k. *hemgårdarna*. I motionen II: 125 föreslogs, att hemgårdarnas verksamhet, som omfattar praktiska och teoretiska kurser, studiecirklar, pojk- och flickklubbar, sysselsättning av barnen efter skoltiden och omhändertagande av småbarn i barnkrubbor och barnträdgårdar, skulle understödjas med ett grundanslag av 3 000 kr. för vardera av 12 hemgårdar samt tilläggsanslag beroende på verksamhetens omfattning, sammanlagt 69 400 kr. Statsutskottet fann hemgårdarnas verksamhet samhällsgagnande men fann att ett fastare stöd från statens sida borde bli beroende på utredning och förslag från Kungl. Maj:ts sida. För tillfälligt stöd förordade utskottet och beviljade därefter riksdagen ett anslag å åttonde huvudtiteln på 5 000 kr.

Motionsvis framfördes vidare åtskilliga frågor, som enligt utskott och riksdag förtjänade uppmärksamhet men som av olika skäl icke föranledde till några åtgärder. Till dessa hörde motionerna I: 123 angående åtgärder för *ökad utbildning åt kvinnlig ungdom i hemvård*, I: 66 om utredning rörande en *statsunderstödd samhällstjänst för kvinnlig ungdom*, I: 64 om *barnens skydd i händelse av skärpt kris beträffande vår livsmedelsförsörjning* samt I: 72 och II: 107 angående underlättande för svenska kvinnor, som gift sig med utlänning, att efter återflyttning till Sverige *återvinna svenskt medborgarskap*. I sistnämnda fall hänvisade konstitutionsutskottet till den utredning, som pågår inom socialstyrelsen i anledning av 1938 års riksdags begäran om utredning angående utlandssvenskarnas rättigheter och skyldigheter m. m.

Kortare meddelanden.

Förslag om nedsatt spritdryckstilldelning och andra nykterhetsfrämjande åtgärder. Genom beslut den 8 juli 1941 har chefen för finansdepartementet anmodat socialstyrelsen att avgiva utlåtande över en inom finansdepartementet utarbetad promemoria angående provisoriska nykterhetsfrämjande åtgärder. Med anledning härav har styrelsen i skrivelse den 26 juli 1941 anfört i huvudsak följande.

I sitt yttrande till riksdagens bevillningsutskott den 2 april 1941[1] har socialstyrelsen givit uttryck åt den uppfattningen, att energiska åtgärder för en förbättring av nykterhetstillståndet äro av behovet påkallade, samt angivit de åtgärder i detta syfte, som enligt styrelsens mening böra vidtagas. Styrelsen har icke funnit anledning att frångå de förslag, som därvid framfördes. Styrelsen anser sålunda alltjämt, att det i första hand är angeläget, att det kommer till stånd en sådan justering nedåt av motboksinnehavarnas tilldelningar, att dessa bli bättre anpassade efter innehavarnas legitima inköpsbehov än vad fallet varit efter skattehöjningarna på hösten 1939. På grund av motboksstockens stora omfattning torde det för att vinna detta syfte vara ofrånkomligt att till en början framgå med generella bestämmelser, förslagsvis enligt följande schema: en tilldelning av 4 eller 3 liter sänkes med 1 liter, 2 liter sänkes med $^2/_3$ liter, 1 liter med $^1/_3$ liter, medan för en tilldelning av mindre än 1 liter icke göres någon generell sänkning.

Denna schematiska sänkning bör emellertid betraktas såsom endast en första approximation och så snart ske kan åtföljas av en individuell omprövning av varje motboksinnehavares tilldelningskvantitet med särskilt beaktande av motboksinnehavarnas ekonomiska förhållanden och skattebetalning.

Om en sådan nedsättning av tilldelningarna kommer till stånd, att dessa bli relativt väl avpassade efter motboksinnehavarnas inköpsbehov för det egna hushållets förbrukning, är det enligt socialstyrelsens mening icke önskvärt att helt slopa rätten till efterhandsinköp. Såsom styrelsen framhållit i yttrandet till bevillningsutskottet utgöra nämligen bestämmelserna om efterhandsinköp en värdefull motvikt till den ibland förekommande benägenheten hos enskilda motboksägare att regelmässigt uttaga hela sin månadskvantitet, även om behov därav icke alltid föreligger. Helt i linje med föregående resonemang ligger dock, att rätten till efterhandsinköp bör i viss mån inskränkas i samband med den generella nedsättningen av tilldelningarna, t. ex. genom en begränsning av den tidsperiod, varunder efterhandsinköp må verkställas, från sex till tre månader. Även om tiden begränsades till en månad torde anordningen behålla ett icke obetydligt värde.

Styrelsen finner det påkallat att än en gång betona, att styrelsen visserligen anser det klokt och riktigt, att efterhandsbestämmelserna med viss justering bibehållas, men å andra sidan anser det angeläget, att det för systembolagen på ett auktoritativt sätt inskärpes, att de obetingat äro skyldiga att vägra efterhandsinköp, som i något avseende kunna betraktas som betänkliga.

Enligt den remitterade promemorian skulle andra åtgärder på utminuteringens område än de nu berörda icke ifrågakomma i första hand. Styrelsen vill emellertid erinra om att den i sitt yttrande till bevillningsutskottet i syfte att försvåra överlåtelse av rusdrycker förordade viss begränsning av motboksinnehavarnas rätt att vid inköp anlita ombud. Föreskrift i ämnet av Kungl. Maj:t synes icke erforderlig, eftersom kontrollstyrelsen formellt torde äga möjlighet att genomföra den ifrågasatta ordningen.

Även i fråga om utskänkningen gäller att kontrollstyrelsen äger befogenhet att lämna föreskrifter i restriktiv riktning. Det torde likväl icke vara opåkallat, att socialstyrelsen även angiver de åtgärder, som enligt styrelsens mening böra ifrågakomma på detta om-

[1] Soc. Medd. årg. 1941, sid. 351.

råde. Dessa äro sänkning av den maximala utskänkningskvantiteten å 15 cl spritdrycker till förslagsvis 10 cl samt en generell föreskrift om att utskänkningskvantiteten under sådan tid, då allmän dans förekommer å utskänkningsställe, skall vara högst hälften av eljest gällande maximikvantitet, sålunda högst 5 cl. Sistnämnda restriktion torde på ett mera effektivt sätt minska frekvensen av danstillstånd — genom att minska restaurang-innehavarnas benägenhet att anordna danstillställningar — än allmänt hållna direktiv till länsstyrelserna om större återhållsamhet beträffande dylika tillstånd.

Den från nykterhetssynpunkt verksammaste åtgärden ligger emellertid på ett annat plan än de hittills behandlade och kan icke genomföras i administrativ ordning. Styrelsen syftar härvid på en reglering av maltdrycks-hanteringens organisation. Styrelsens befattning med nykterhetsnämnderna och deras klientel har givit styrelsen den bestämda uppfattningen, att det är en oundgänglig förutsättning för en verklig förbättring av nykterhetstillståndet i vårt land att det privatekonomiska intresset i största möjliga omfattning elimineras även i fråga om de alkoholstarkare maltdryckerna. Så länge det gäller en ordning, under vilken t. ex. ölutkörarens avlöning ofta är baserad på den av honom avleverade kvantitetens storlek eller exempelvis ett bryggeri genom distribution i egen regi direkt konkurrerar med lokala bryggerier i en annan landsända om kundkretsen därstädes, är det verklighetsfrämmande att räkna med efterlydnad av de allmänna nykterhetsföreskrifterna rörande försäljningens handhavande, som äro angivna i pilsnerdricksförsäljningsförordningen, 22 § 1 mom. andra stycket. Styrelsen måste sålunda med skärpa framhålla, att den viktigaste nykterhetspolitiska åtgärden är att åvägabringa en från nykterhetssynpunkt ändamålsenlig reglering av handeln med de alkoholstarkare maltdryckerna och erinrar om att betänkande med förslag angående revision av lagstiftningen härom avgavs den 15 januari 1936 av en för ändamålet särskilt tillsatt kommitté.

Socialstyrelsens anvisningar rörande viss gottgörelse på grund av bränsleransonering. Den av socialstyrelsen 1940 utarbetade bränsleklausulen har i och med september månads utgång varit gällande i ett hyresår i de fastigheter, där hyresvärd och hyresgäst träffat överenskommelse om klausulens tillämpning för beräkning av bränslekostnaderna för värme och varmvatten. För den händelse under året förekommit ransonering av bränsle, skall enligt klausulens bestämmelser hyresgästen av hyresvärden erhålla en viss gottgörelse. Härvid skola gälla av socialstyrelsen för denna beräkning lämnade anvisningar, vilka parterna vid klausulens införande förbundit sig att godkänna.

Under hyresåret 1940/1941 har inom vissa delar av landet förekommit ransonering av såväl fossila bränslen som ved. Denna totala ransonering har förekommit å orter belägna inom ortsgrupp I enligt bränslekommissionens bränsleplan för hushållsuppvärmning 1940/1941 (B. K:s cirkulär nr 20) med undantag av de delar av ortsgruppen inom Bohus län, som ligger norr om Nordre älv. Med hänsyn till det varierande behovet av bränsle för uppvärmning av lägenheter är landet enligt klausulen indelat i fyra zoner, vilka finnas införda i anvisningarna till klausulen (sid. 8). I nedanstående tabell ha angivits de delar av zonerna, som tillhöra ortsgrupp I. Därvid må observeras, att återbäring av bränsletillägg skall ske endast i de delar av de sålunda angivna områdena, där såväl fossila bränslen som ved varit ransonerade. Undantagna äro sålunda de orter, där endast fossila bränslen varit ransonerade, medan ved kunnat inköpas i obegränsad omfattning.

Enligt klausulens bestämmelser skall hyresgästen gottskrivas en så stor del av det för centraluppvärmning och varmvatten beräknade beloppet jämte tillägg därå för priestegring, som motsvarar den genom ransoneringen inträdda procentuella minskningen i tilldelningen av bränsle, dock med avdrag för det belopp, varmed hyran sammanlagt reducerats till följd av inskränkning i varmvattenförsörjningen. Det har emellertid visat sig enklare att beräkna gottgörelsen endast på den för lägenhetens uppvärmning avsedda delen av bränslet och sålunda utan att nu i beräkningarna indraga den förut reglerade kostnaden för varmvattenberedning. Då förutsättningen för den enklare beräkningsmetoden föreligger därigenom, att bränslekommissionen lämnat uppgift om ransoneringen av

enbart den del av bränslet, som avser centraluppvärmningen, har socialstyrelsen ansett beräkningen på endast bränslet för uppvärmningsändamål vara att föredraga. Båda beräkningssätten giva samma resultat.

Enligt bränslekommissionens ransoneringsplan är ransoneringen olika för lägenheter med såväl centralvärme som anläggning för central varmvattenberedning och för lägenheter med enbart centralvärme. Beräkningar giva därför olika resultat i fråga om gottgörelsen inom olika zoner och vid olika grader av normal varmvattenförsörjning.

Där endast ransonerade bränslen kommit till användning, skall hyresgästen åtnjuta en *procentuell* gottgörelse med de i nedanstående tablå intagna värdena. Gottgörelsen skall beräknas på summan av dels den enligt kontraktet eller klausulen fastställda årliga grundersättningen för lägenhetens *uppvärmning*, dels ock det tillägg därå, som hyresgästen erlagt på grund av bränslekostnadernas stegring och som hänför sig till nämnda uppvärmningskostnad.

Zon omfattande bl. a. nedan angivna delar av landet tillhörande B. K:s ortsgrupp I	Lägenhet med tillgång till varmvatten i			Lägenhet utan tillgång till varmvatten
	badrum och tappställen	duschrum och tappställen	endast tappställen	
	%	%	%	%
I. Stockholm med omgivningar	16	19	20	20
II. Visby, större delen av Öland, Kristianstads och Malmöhus län, städerna i Hallands län och Göteborg med omgivningar	16	19	21	21
IV. Gällivare, Kiruna och Malmbergets municipalsamhällen	14	16	17	16

Om hyresvärden för fastighetens uppvärmning även använt icke ransonerade bränslen, skall den beräknade gottgörelsen minskas med den anpart av kostnaden för sådant bränsle, som faller på hyresgästens lägenhet. Om denna kostnad överstiger det belopp, som skall gottskrivas, skall såsom i klausulen stadgas hyresgästen likväl icke erlägga något belopp till hyresvärden.

Bostadsmarknaden i rikets städer inför oktoberflyttningen 1941.

Sedan år 1922 har socialstyrelsen årligen på grundval av uppgifter från kommunala myndigheter — från och med år 1939 byggnadsnämnderna — verkställt undersökningar rörande bostadsmarknadens allmänna utveckling i rikets städer, sådan den framträtt vid oktoberflyttningarna. Med hänsyn till det rådande läget på byggnads- och bostadsmarknaden ansågs det lämpligt att innevarande år verkställa en liknande undersökning beträffande förhållandena omkring den 1 april.[1] I detta syfte utsändes i april 1941 till byggnadsnämnderna i rikets städer två frågeformulär rörande utvecklingstendenserna på bostadsmarknaden, av vilka det ena besvarades av byggnadsnämnderna och det andra genom nämndernas förmedling tillställdes fastighetsägareföreningar och hyresgästföreningar. Då emellertid en stor del av hyreskontrakten ha en kortare

[1] Redogörelse för läget på bostadsmarknaden den 1 april 1941 lämnades i Soc. Medd. årg. 1941, nr 5, sid. 494.

uppsägningstid än sex månader och då läget på bostadsmarknaden för närvarande påkallar särskild uppmärksamhet, har det ansetts befogat att inhämta nya upplysningar från byggnadsnämnderna och bostadsmarknadens organisationer på olika orter angående uppsägningar av hyreskontrakt samt hyresnivåns utveckling från hyresåret 1940/41 till 1941/42. Det frågeformulär, som för detta ändamål utsändes i juli 1941, har besvarats av byggnadsnämnderna i 110 städer samt av fastighetsägareföreningar i 89 och hyresgästföreningar i 50 städer. I det följande lämnas en översikt av de uppgifter, som erhållits från byggnadsnämnderna. De svar, som lämnats av intresseorganisationerna, äro i flertalet fall samstämmiga med byggnadsnämndernas uppgifter; de avvikelser, som förekomma, äro ej heller av sådan omfattning att de rubba de allmänna slutsatser, som kunna dragas ur byggnadsnämndernas uppgifter.

Uppsägningar av hyreskontrakt. I de utsända frågeformulären begärdes uppgifter om huruvida antalet uppsägningar av hyreskontrakt till den 1 oktober 1941 från fastighetsägarnas och hyresgästernas sida varit större, lika stort eller mindre än föregående år. Frågan har besvarats av byggnadsnämnderna i 42 städer med över 10 000 invånare och 58 mindre städer. I nedanstående tablå ges en sammanfattning av byggnadsnämndernas omdömen:

I nedanstående antal städer har antalet uppsägningar till den 1 okt. 1941 jämfört med 1940 uppgivits vara:

	Större städer			Mindre städer			Samtliga städer		
Från fastighetsägarnas sida.	större	lika stort	mindre	större	lika stort	mindre	större	lika stort	mindre
Omoderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	8	22	10	8	34	13	16	56	23
1 rum och kök	10	19	13	10	35	12	20	54	25
2 rum och kök	9	22	11	10	34	13	19	56	24
3 o. fl. rum och kök	5	25	12	7	39	11	12	64	23
Moderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	12	18	11	10	35	11	22	53	22
1 rum och kök	14	15	13	14	31	12	28	46	25
2 rum och kök	14	17	11	13	33	11	27	50	22
3 o. fl. rum och kök	11	19	12	12	35	10	23	54	22
Från hyresgästernas sida.									
Omoderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	1	12	27	4	32	19	5	44	46
1 rum och kök	1	11	30	3	33	21	4	44	51
2 rum och kök	1	12	29	4	29	24	5	41	53
3 o. fl. rum och kök	2	13	27	2	35	20	4	48	47
Moderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	1	13	27	3	32	21	4	45	48
1 rum och kök	2	9	31	3	30	24	5	39	55
2 rum och kök	2	11	28	2	31	24	4	42	52
3 o. fl. rum och kök	6	13	22	2	34	21	8	47	43

Enligt tablån uppgavs i flertalet städer antalet uppsägningar från fastighetsägarnas sida vara ungefär lika stort som ett år tidigare; i fråga om omoderna lägenheter redovisades dock en minskning av antalet uppsägningar i flera fall än en ökning. Från hyresgästernas sida framträder en stark tendens till

minskning av antalet uppsägningar. Denna tendens är, såsom framgick redan av aprilundersökningen, något starkare utpräglad i de större städerna än i de mindre.

Hyresnivåns utvecklingstendenser. I frågeformuläret efterfrågades även, huruvida hyresnivån för hyresåret 1941/42, bortsett från värmekostnaden, kunde anses vara stigande, stillastående eller fallande i jämförelse med hyresåret 1940/41 dels vid förlängning av äldre kontrakt, dels vid nyinflyttning. Frågan har besvarats av byggnadsnämnderna i 43 städer med över 10 000 invånare och 63 mindre städer. En sammanfattning av de inkomna uppgifterna lämnas i nedanstående tablå:

	I nedanstående antal städer har hyresnivån uppgivits vara:								
	Större städer			Mindre städer			Samtliga städer		
Vid förlängning av äldre kontrakt.	stigande	stillastående	fallande	stigande	stillastående	fallande	stigande	stillastående	fallande
Omoderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	24	16	—	23	38	—	47	56	—
1 rum och kök	25	18	—	25	37	1	50	55	1
2 rum och kök	23	20	—	26	37	—	49	57	—
3 o. fl. rum och kök . . .	12	30	—	22	41	—	34	71	—
Moderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	29	14	—	29	33	—	58	47	—
1 rum och kök	30	13	—	33	30	—	63	43	—
2 rum och kök	26	17	—	30	33	—	56	50	—
3 o. fl. rum och kök . . .	15	27	1	28	35	—	43	62	1
Vid nyinflyttning.									
Omoderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	29	13	—	30	30	—	59	43	—
1 rum och kök	30	13	—	34	27	1	64	40	1
2 rum och kök	31	12	—	34	28	—	65	40	—
3 o. fl. rum och kök . . .	19	23	—	32	30	—	51	53	—
Moderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	34	9	—	36	26	—	70	35	—
1 rum och kök	36	7	—	41	22	—	77	29	—
2 rum och kök	36	7	—	40	23	—	76	30	—
3 o. fl. rum och kök . . .	26	17	—	38	25	—	64	42	—

Beträffande samtliga lägenhetstyper konstaterades i ett stort antal städer en tendens till höjda hyror såväl vid förlängning av äldre kontrakt som vid nyinflyttning. Stegringstendensen, som gör sig gällande både i de större städerna och i de mindre, är mera framträdande för lägenheter om högst 2 rum och kök än för större lägenheter och särskilt utpräglad vid nyinflyttning i moderna smålägenheter. Särskilt vid förlängning av äldre kontrakt för större lägenheter betecknas dock hyrorna rätt allmänt som stillastående. En sjunkande hyrestendens redovisades endast i Hälsingborg beträffande större moderna lägenheter och i Strömstad beträffande omoderna lägenheter om ett rum och kök.

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under andra kvartalet 1941.

Materialets omfattning. *Från och med år 1934 har socialstyrelsen* inhämtat uppgifter om antalet under varje kvartal fullbordade och beviljade samt vid kvartalsskiftena under byggnad varande bostadslägenheter och rum (»eldstäder» d. v. s. boningsrum eller kök) i 12 städer med över 30 000 invånare. Sedan år 1937 har kvartalsstatistiken rörande byggnadsverksamheten successivt utvidgats och omfattar numera samtliga 13 städer med över 30 000 invånare samt även det stora flertalet städer med mellan 10 000 och 30 000 invånare. För andra kvartalet 1941 ha ifrågavarande uppgifter inkommit från sammanlagt 43 städer.

I det följande återges de uppgifter angående bostadsproduktionen, som nu föreligga för andra kvartalet 1941; för möjliggörande av jämförelser anföras därjämte motsvarande uppgifter för de olika kvartalen under 1940 samt för första kvartalet 1941. Dessa uppgifter avse nybyggnadsarbeten och sådana ändringsarbeten, som givit upphov till nya bostadsutrymmen, men ej smärre ändrings-, reparations- eller moderniseringsarbeten. Beträffande sex av de största städerna meddelas även en sammanfattning av inkomna kvartalsuppgifter om fullbordade och beviljade lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål.

Städer med över 30 000 invånare. I tab. 1 redovisas antalet lägenheter och rum (eldstäder) i byggnadsföretag, som fullbordats, resp. beviljats under år 1940 och första halvåret 1941. Denna sammanställning ger vid handen, att antalet lägenheter och rum i byggnadsföretag, som fullbordats — d. v. s. i regel slutavsynats[1] — under redogörelseperioden, företedde en minskning i förhållande till andra kvartalet 1940 med 48·8, resp 40·3 %. Nedgången berör samtliga redovisade städer utom Hälsingborg. Malmö redovisar ökning av antalet lägenheter men minskning av antalet rum, medan i Borås och Linköping antalet lägenheter minskat men antalet rum ökat något.

I jämförelse med första kvartalet 1941 framträder en minskning av antalet fullbordade lägenheter och rum i samtliga städer utom Göteborg, Hälsingborg, Örebro, Gävle och Jönköping, som redovisa ökning av såväl antalet lägenheter som rum. I Uppsala tillkommo inga byggnader för bostadsändamål under vare sig första eller andra kvartalet 1941.

Vid varje jämförelse mellan olika kvartal bör det emellertid beaktas, att de tidsperioder, som förflyta, innan ett färdigställt byggnadsföretag i statistiken redovisas såsom fullbordat, kunna växla från år till år och från ort till ort. De växlingar i antalet fullbordade lägenheter och rum, som framträda i statistiken, ge följaktligen ej något klart uttryck för byggnadsverksamhetens säsong-

[1] Uppgifterna för Stockholm avse till slutavsyning anmälda byggnadsföretag.

Tab. 1. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1940 och de två första kvartalen 1941 fullbordade och beviljade byggnadsföretag i städer med över 30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1940					1941		1940					1941	
Fullbordade byggnadsföretag.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.
Stockholm	2 396	1 096	1 635	2 490	7 617	1 236	484	6 117	3 021	4 764	6 764	20 666	2 799	1 619
Göteborg	961	222	584	96	1 863	137	164	2 647	591	1 800	847	5 385	318	463
Malmö	391	15	123	123	652	101	17	1 114	67	319	340	1 840	285	53
Norrköping	172	—	58	60	290	4	—	420	—	155	131	706	9	—
Hälsingborg	92	2	33	4	131	21	44	215	10	91	17	333	88	138
Örebro	17	17	201	84	319	3	8	43	51	442	269	805	5	31
Borås	87	49	128	58	322	61	46	242	149	334	162	887	203	165
Eskilstuna	76	34	63	275	448	12	2	203	72	170	715	1 160	27	4
Gävle	3	14	301	32	350	2	8	16	41	959	123	1 139	9	29
Västerås	102	18	40	50	210	2	—	296	48	118	87	549	8	—
Uppsala	—	—	140	220	360	—	—	—	—	428	553	981	—	—
Linköping	24	12	42	7	85	38	9	66	30	98	27	221	89	31
Jönköping	74	74	44	49	241	—	13	199	225	137	200	761	—	35
Tillhopa	**4 395**	**1 553**	**3 392**	**3 548**	**12 888**	**1 617**	**795**	**11 578**	**4 805**	**9 815**	**9 735**	**35 433**	**3 840**	**2 568**
Beviljade byggnadsföretag.														
Stockholm	573	333	234	352	1 492	343	700	1 740	1 099	631	893	4 363	841	1 406
Göteborg	135	134	186	453	858	208	378	456	994	480	844	2 774	641	1 063
Malmö	221	15	6	107	349	231	310	580	50	28	369	1 027	702	780
Norrköping	21	3	14	8	46	33	197	51	9	37	23	120	73	365
Hälsingborg	12	—	2	7	21	3	40	57	2	12	25	96	14	64
Örebro	47	18	8	49	122	49	117	87	32	33	126	278	100	283
Borås	6	20	3	—	29	9	13	20	31	7	2	60	21	55
Eskilstuna	2	25	60	39	126	7	46	5	53	151	92	301	22	72
Gävle	6	2	8	4	20	10	19	16	4	31	15	66	29	56
Västerås	35	3	3	10	51	10	92	44	7	11	35	97	39	234
Uppsala	7	46	7	67	127	21	8	34	146	38	175	393	73	37
Linköping	8	4	33	12	57	46	730	28	12	85	35	160	121	1 813
Jönköping	8	5	2	67	82	69	45	22	25	5	229	281	152	118
Tillhopa	**1 081**	**608**	**516**	**1 175**	**3 380**	**1 039**	**2 695**	**3 140**	**2 464**	**1 549**	**2 863**	**10 016**	**2 828**	**6 346**

variationer. Den starka tendens till minskad bostadsproduktion, som framträtt efter krigsutbrottet i september 1939, återspeglas med en viss försening i statistiken över fullbordade byggnadsföretag.

Antalet beviljade lägenheter och rum var under andra kvartalet 1941 fyra och en halv, resp. två och en halv gånger större än under andra kvartalet 1940. Uppgången är genomgående för samtliga städer utom Uppsala. I Borås redovisas minskning av antalet lägenheter men ökning av antalet rum. I jämförelse med första kvartalet 1941 framträder en ökning av antalet beviljade lägenheter och rum i samtliga städer utom Uppsala och Jönköping.

I nedanstående tablå återges huvudsiffrorna för första halvåret 1941 i jämförelse med motsvarande siffror för första halvåret 1940.

	Lägenheter		Rum (eldstäder)	
	fullbordade	beviljade	fullbordade	beviljade
Januari—juni 1940	5 948	1 689	15 883	5 604
Januari—juni 1941	2 412	3 734	6 408	9 174

Tab. 2. Antal vid kvartalsskiftena 1 april 1940—1 juli 1941 under byggnad varande bostadslägenheter och rum (eldstäder) i städer med över 30 000 invånare.

Orter	Antal bostadslägenheter						Antal rum (eldstäder)					
	1/4 1940	1/7 1940	1/10 1940	1/1 1941	1/4 1941	1/7 1941	1/4 1940	1/7 1940	1/10 1940	1/1 1941	1/4 1941	1/7 1941
Stockholm . . .	2 842	2 670	168	562	881	1 524	7 572	7 043	633	1 187	1 918	3 122
Göteborg . . .	629	328	260	351	609	682	1 950	1 084	812	969	1 311	1 889
Malmö	485	470	116	163	234	496	1 250	1 297	350	454	761	1 348
Norrköping . .	79	47	8	8	20	247	212	128	17	22	59	403
Hälsingborg . .	134	48	30	48	56	56	422	189	116	167	182	111
Örebro	425	425	236	218	219	421	1 034	1 014	596	494	505	848
Borås	222	152	51	39	22	34	781	461	166	145	80	101
Eskilstuna[1] . .	·	108	110	15	15	50	·	183	190	28	28	67
Gävle	395	383	51	24	32	31	1 271	1 234	181	76	96	93
Västerås . . .	309	294	257	209	215	306	758	717	543	464	490	722
Uppsala	169	105	3	4	20	28	434	348	16	17	77	116
Linköping . . .	148	67	34	35	60	750	865	188	86	81	155	1 863
Jönköping . . .	46	31	28	64	74	108	173	150	77	122	125	199
Tillhopa (exkl. Eskilstuna)	5 883	5 020	1 242	1 725	2 442	4 683	16 222	13 858	3 593	4 198	5 759	10 815

Belysande för bostadsproduktionens utvecklingstendenser äro även de uppgifter rörande antalet vid kvartalsskiftena fr. o. m. 1 april 1940 t. o. m. 1 juli 1941 under byggnad varande lägenheter och rum, som lämnas i tab. 2. Av tabellen framgår, att antalet under byggnad varande lägenheter och rum i städer med över 30 000 invånare (exkl. Eskilstuna) minskats med sammanlagt 6·7, resp. 21·9 % i förhållande till den 1 juli 1940 och ökat med 91·8, resp. 87·8 % i förhållande till den 1 april 1941.Nedgången från 1 juli 1940 berör Stockholm, Örebro, Borås, Gävle och Uppsala samt beträffande antalet rum även Hälsingborg. I jämförelse med 1 april 1941 framträder en ökning i samtliga städer utom Hälsingborg, där antalet under byggnad varande lägenheter är detsamma som föregående kvartal men antalet rum mindre, samt Gävle, där en minskning föreligger i fråga om såväl antalet lägenheter som antalet rum. Följande sammanfattningstal för samtliga 12 städer återge utvecklingen sedan början av år 1938:

År	Antal vid nedanstående kvartalsskiften under byggnad varande							
	bostadslägenheter				rum (eldstäder)			
	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
1938	11 266	15 061	18 400	10 178	30 099	39 440	49 977	27 077
1939	14 741	18 308	22 158	11 591	39 316	47 902	59 748	31 124
1940	9 838	5 838	5 020	1 242	26 900	16 222	13 853	3 593
1941	1 725	2 442	4 683	—	4 198	5 759	10 815	—

[1] Uppgifter saknas för tiden före den 1 juli 1940.

Tab. 8. Beräknad nettogolvyta (i m²) i för kommersiella, industriella, administrativa o. dyl. ändamål avsedda byggnadsföretag, fullbordade under år 1940 och de två första kvartalen 1941 i vissa städer med över 30 000 invånare.

	1940					1941	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.
Fullbordade byggnadsföretag.							
Stockholm	55 518	8 014	47 874	98 881	209 787	25 195	22 762
Göteborg	46 710	35 372	56 880	27 302	166 264	10 645	9 810
Malmö	9 710	2 570	4 488	18 932	35 700	2 704	9 605
Norrköping	5 415	160	1 055	12 090	18 720	—	—
Hälsingborg	3 367	165	11 776	1 973	17 281	9 671	4 635
Borås	8 062	683	4 882	6 899	20 526	5 778	1 152
Samtliga 6 städer	**128 782**	**46 964**	**126 455**	**166 077**	**468 278**	**53 993**	**47 964**
därav:							
kontors- och butikslokaler	51 118	28 362	49 825	55 464	184 769	24 151	20 603
fabriks- och verkstadslokaler	37 597	11 337	49 741	88 634	187 309	12 815	15 598
övriga lokaler	40 067	7 265	26 889	21 979	96 200	17 027	11 763
Beviljade byggnadsföretag.	**83 203**	**36 416**	**62 070**	**50 485**	**232 174**	**69 888**	**73 962**
därav:							
kontors- och butikslokaler	38 661	22 544	30 899	20 601	112 705	20 849	34 347
fabriks- och verkstadslokaler	21 518	7 560	18 204	15 712	62 994	17 589	20 798
övriga lokaler	23 024	6 312	12 967	14 172	56 475	31 450	18 817

Tab. 4. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1940 och de två första kvartalen 1941 fullbordade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1940					1941		1940					1941	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.
Karlskrona	33	63	18	4	118	14	24	84	165	49	13	311	57	89
Halmstad	45	33	16	138	232	—	5	137	109	49	524	819	—	22
Lund	2	38	90	2	132	—	2	7	138	275	6	426	1	7
Karlskoga	30	6	23	87	146	—	—	78	24	71	144	317	—	—
Kalmar	—	53	4	32	89	2	—	—	148	13	90	251	7	—
Landskrona	80	—	14	2	96	—	—	235	—	44	8	287	—	—
Sundsvall	6	4	9	22	41	1	1	22	13	33	85	153	4	5
Trollhättan	23	13	11	17	64	1	6	76	48	32	57	213	7	20
Mölndal	—	55	16	9	80	—	4	—	138	54	29	221	—	16
Östersund	—	6	70	17	93	—	10	—	24	262	51	337	—	28
Kristianstad	62	98	56	45	261	3	—	161	262	165	133	721	7	—
Södertälje	1	32	3	79	115	3	12	3	65	16	161	245	11	45
Växjö	—	—	40	6	46	1	13	—	—	143	19	162	3	40
Trelleborg	35	10	27	9	81	22	2	100	30	91	27	248	59	18
Umeå	12	9	30	12	63	7	11	48	31	99	35	213	19	36
Kristinehamn	20	18	18	10	66	7	8	58	48	59	34	199	36	33
Nyköping	104	7	—	8	119	1	5	319	17	—	22	358	2	27
Västervik	1	32	11	15	59	1	5	5	100	47	51	203	4	19
Härnösand	22	11	13	9	55	—	—	90	40	46	18	194	—	—
Skövde	11	—	—	—	11	6	31	40	—	—	—	40	24	103
Visby	4	—	13	5	22	—	4	12	—	44	23	79	—	12
Lidköping	26	4	21	14	65	—	7	57	21	75	60	213	1	33
Ystad	21	—	18	3	42	20	9	60	—	82	14	156	83	48
Katrineholm	19	—	25	—	44	—	—	56	—	72	—	128	—	—
Sundbyberg	55	38	3	—	96	—	—	129	114	13	—	256	—	—
Varberg	25	8	12	5	50	3	—	73	34	36	15	158	10	—
Söderhamn	2	—	—	—	2	21	—	6	—	—	—	6	84	—
Alingsås	5	2	25	1	33	—	2	13	9	77	3	102	—	4
Karlshamn	—	—	—	11	11	—	—	—	—	—	41	41	—	—
Nässjö	21	4	38	9	72	5	5	76	13	150	29	268	17	14
Tillhopa	**665**	**544**	**624**	**571**	**2 404**	**118**	**166**	**1 945**	**1 591**	**2 097**	**1 692**	**7 825**	**486**	**617**

Tab. 5. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1940 och de två första kvartalen 1941 beviljade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1940					1941		1940					1941	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.
Karlskrona .	23	9	23	33	88	30	120	52	20	77	86	235	102	315
Halmstad .	10	6	2	14	32	5	11	44	28	11	57	140	19	58
Lund . . .	2	8	5	14	29	21	55	8	23	18	35	84	29	125
Karlskoga .	2	71	10	51	134	141	55	9	101	31	113	254	248	178
Kalmar . .	—	1	8	—	9	—	33	1	4	31	1	37	3	122
Landskrona	5	—	—	—	5	9	1	7	—	—	—	7	21	8
Sundsvall .	5	—	—	6	11	—	26	22	—	—	17	39	—	80
Trollhättan .	4	9	6	24	43	11	62	18	31	21	83	153	43	163
Mölndal . .	2	—	—	1	3	—	—	11	—	—	4	15	—	—
Östersund .	4	2	23	5	34	9	14	15	11	59	16	101	31	45
Kristianstad	25	—	7	—	32	2	10	99	—	38	—	137	8	47
Södertälje .	1	5	30	5	41	3	72	3	17	73	18	111	8	193
Växjö . . .	3	26	—	26	55	14	4	9	109	—	73	191	54	15
Trelleborg .	6	17	23	32	78	6	37	20	44	63	79	206	26	88
Umeå . . .	9	7	20	6	42	20	14	30	21	65	17	133	72	52
Kristinehamn	—	1	17	6	24	2	7	1	6	71	19	97	6	22
Nyköping .	—	4	3	7	14	47	99	—	14	11	24	49	144	290
Västervik .	6	6	11	4	27	6	35	24	33	40	15	112	23	86
Härnösand .	3	1	1	4	9	1	3	6	2	2	8	18	6	10
Skövde . . .	—	—	2	—	2	6	39	—	—	5	—	5	17	178
Visby . . .	2	7	2	—	11	7	5	6	22	2	—	30	20	25
Lidköping .	1	5	—	3	9	5	18	1	25	3	18	47	24	45
Ystad . . .	2	15	10	4	31	8	6	7	58	43	29	132	27	26
Katrineholm	—	—	4	—	4	—	2	—	—	13	—	13	—	2
Sundbyberg	—	—	24	—	24	27	—	—	—	48	—	48	62	—
Varberg . .	—	18	4	11	33	4	23	2	42	10	29	83	10	77
Söderhamn .	—	2	—	—	2	1	6	—	8	2	—	10	2	13
Alingsås . .	4	1	—	4	9	4	8	4	3	—	12	19	9	26
Karlshamn .	2	—	1	—	3	—	10	7	—	3	—	10	—	30
Nässjö . . .	10	—	6	1	17	11	17	27	—	22	5	54	38	70
Tillhopa	**131**	**221**	**242**	**261**	**855**	**400**	**792**	**433**	**617**	**762**	**758**	**2 570**	**1 052**	**2 389**

På grundval av byggnadsnämndernas uppgifter om produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål har för Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Borås en beräkning företagits över golvytan i sådana lokaler, vilka redovisats såsom fullbordade, resp. beviljade under år 1940 och första halvåret 1941. Resultaten av denna beräkning meddelas i tab. 3. Då exakta uppgifter om golvytan i vissa fall ej kunnat erhållas, ha beräkningarna delvis måst baseras på uppskattningar. De anförda talen torde dock ge en tillfredsställande bild av storleksordningen av här ifrågavarande byggnadsverksamhet, låt vara att de inkomna uppgifterna med hänsyn till de skiftande redovisningsmetoderna i olika städer ej kunna ge någon fullt klar bild av byggnadsverksamhetens fördelning på olika kvartal.

Städer med 10 000—30 000 invånare. I tab. 4 och 5 meddelas för 30 städer med 10 000—30 000 invånare antalet under år 1940 och första halvåret 1941 fullbordade, resp. beviljade lägenheter och rum. Antalet fullbordade lägenheter företer gentemot andra kvartalet 1940 en minskning med 69·5 % och antalet

fullbordade rum en minskning med 61·2 %. I fråga om beviljade byggnadsföretag var däremot antalet lägenheter och rum mer än tre och en halv gånger så stort som under motsvarande period föregående år. Antalet omkring den 1 juli 1941 under byggnad varande lägenheter och rum i 13 av de redovisade städerna framgår av nedanstående tablå:

	Lägenheter	Rum		Lägenheter	Rum
Karlskrona	231	618	Trelleborg	55	206
Lund	50	110	Kristinehamn	7	18
Kalmar	33	198	Lidköping	18	35
Landskrona	61	124	Ystad	—	—
Sundsvall	43	132	Katrineholm	16	49
Mölndal	6	12	Alingsås	6	27
Kristianstad	30	262	Tillhopa	556	1 791

Byggnadsverksamheten i Sverige år 1940.

Preliminär redogörelse.

På grundval av socialstyrelsens löpande kvartalsstatistik har en preliminär redogörelse för byggnadsverksamheten i vissa städer med över 10 000 invånare lämnats i Sociala Meddelanden, årg. 1941, sid. 160. I det närmaste samtliga övriga städer och stadsliknande samhällen, där byggnadsverksamheten är underkastad offentlig kontroll genom byggnadsnämnd (eller byggnadsinspektör), ha nu insänt uppgifter angående under år 1940 *fullbordade* (d. v. s. i regel slutavsynade) och *avgångna* byggnadsföretag; från städer med över 10 000 invånare föreligga även uppgifter om *beviljade* byggnadsföretag. Byggnadsnämndernas, resp. byggnadsinspektörernas uppgifter ha kompletterats med uppgifter om vissa statliga byggnadsföretag från vederbörande centrala ämbetsverk. Här nedan återgivas vissa huvudresultat av den bearbetning av materialet, som verkställts. Den fullständiga statistiken kommer liksom föregående år att utgivas i en särskild publikation.[1]

För år 1940 erhöllos uppgifter om byggnadsverksamheten från byggnadsnämnderna, resp. byggnadsinspektörerna i 909 orter (mot 821 år 1939). Av samtliga orter ha 355 (nämligen 117 städer, 52 köpingar, 183 municipalsamhällen och 3 landskommuner) betecknats såsom stadssamhällen, varmed här avses sådana orter, där byggnadsstadgans bestämmelser för stad äro gällande. Folkmängden i dessa samhällen uppgick till sammanlagt 2·76 milj. invånare, motsvarande 43·6 % av rikets hela folkmängd. De 554 såsom »övriga orter» betecknade orterna utgöras av sådana områden, där byggnadsstadgans bestämmelser för landsbygden äro tillämpliga.

[1] Jfr Byggnadsverksamheten i Sverige år 1939 (Stockholm 1941).

Tab. 1. Byggnadsverksamheten under år 1940.

	Samtl. städer m. över 100 000 inv.	Därav Stockholm	Städer med 20 000–100 000 inv.	Städer med 10 000–20 000 inv.	Stadssamhällen med 5 000–10 000 inv.	Stadssamhällen med under 5 000 inv.	Övriga orter	Samtliga orter
Antal orter	3	1	17	28	42	265	554	909
Bostäder.								
Antal tillkomna och ändrade boningshus	1 520	1 110	837	544	505	842	1 275	5 523
Därav:								
ny- och helt ombyggda	1 263	1 045	642	393	342	636	1 136	4 412
uppförda av sten	397	305	208	93	53	112	91	954
uppförda av trä	866	740	434	300	289	524	1 045	3 458
innehållande följande antal lägenheter 1	826	743	242	188	183	432	913	2 784
innehållande följande antal lägenheter 2	69	19	136	81	93	128	190	697
innehållande följande antal lägenheter 3—9	30	24	167	87	50	60	27	421
innehållande följande antal lägenheter 10 o. fl.	338	259	97	37	16	16	6	510
Antal tillkomna bostadslägenheter	10 379	7 864	3 710	1 794	1 277	1 507	1 694	20 361
Därav:								
enkelkök, enkelrum	1 720	1 364	554	183	130	202	66	2 855
därav 1 rum m. kokvrå	1 550	1 206	318	123	43	63	9	2 106
2 o. fl. rum utan kök	104	83	136	38	19	30	20	347
1 rum och kök	2 974	2 282	1 085	427	319	173	246	5 224
2 » » »	3 108	2 233	1 112	570	338	485	542	6 155
3 » » »	1 664	1 346	495	342	290	346	507	3 644
4 » » »	428	307	169	108	107	161	184	1 157
5 o. fl. rum och kök	381	249	159	126	74	110	129	979
Antal tillkomna rum (eldstäder)	28 591	21 366	10 333	5 617	4 091	5 139	6 158	59 929
Antal avgångna								
bostadslägenheter	742	180	397	182	223	206	131	1 881
rum (eldstäder)	2 565	785	1 297	665	752	709	346	6 884
Nettotillskott								
bostadslägenheter	9 637	7 684	3 313	1 612	1 054	1 301	1 563	18 480
rum (eldstäder)	26 026	20 581	9 036	4 952	3 339	4 430	5 812	53 595
Lokaler för andra än bostadsändamål.								
Antal tillkomna och ändrade hus för andra än bostadsändamål	467	198	377	320	317	471	443	2 395
Därav ny- och helt ombyggda	318	126	242	213	190	305	268	1 536
Antal tillkomna lokaler för andra än bostadsändamål	7 015	4 131	2 862	2 286	1 670	2 369	1 663	17 865
Överbyggd golvyta (m²)	562 958	360 994	183 227	118 856	101 284	129 230	95 800	1 186 855
Därav:								
kontors-, butiks- o. lagerlokaler	209 506	98 802	88 459	40 054	37 834	43 920	21 152	440 925
fabriks- och verkstadslokaler	241 741	204 220	38 801	27 772	33 525	42 425	44 619	428 883
övriga lokaler	111 711	57 972	55 967	46 030	29 925	42 885	30 029	316 547

På grund av det successiva utsträckandet av byggnadsstadgans tillämpningsområde till allt flera orter har antalet i statistiken ingående orter undergått en kontinuerlig ökning med varje redovisningsår. För att detta förhållande icke skall behöva inverka vid jämförelser med tidigare år, ha de orter, för vilka uppgifter endast erhållits för vissa av åren 1931—1940, uteslutits vid dylika jämförelser, vilka sålunda avse 323 stadssamhällen, i det följande benämnda

Tab. 2. Byggnadsverksamheten under åren 1931—1940 i 323 »gemensamma orter».

Antal tillkomna bostadslägenheter	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	Årsmedeltal 1931—1940
Städer med över 20 000 inv.[1]	16 703	15 058	9 403	11 859	19 868	21 051	21 107	23 524	28 891	13 943	18 141
Övriga orter	4 956	4 310	4 114	5 719	7 296	8 953	8 628	10 550	11 839	4 603	7 097
Tillhopa	**21 659**	**19 368**	**13 517**	**17 578**	**27 164**	**30 004**	**29 735**	**34 074**	**40 730**	**18 546**	**25 238**
Antal tillkomna rum (eldstäder)											
Städer med över 20 000 inv.[1]	43 415	38 912	26 292	32 453	53 142	58 223	58 525	66 287	79 703	38 607	49 556
Övriga orter	16 347	14 600	14 839	19 657	24 733	29 898	28 909	33 631	38 508	14 774	23 590
Tillhopa	**59 762**	**53 512**	**41 131**	**52 110**	**77 875**	**88 121**	**87 434**	**99 918**	**118211**	**53 381**	**73 146**
Beräknad total golvyta (1 000 m²)											
för bostadsändamål .	1 494	1 338	1 028	1 303	1 947	2 203	2 186	2 498	2 955	1 335	1 829
för andra ändamål .	616	478	320	433	567	714	688	899	1 239	1 074	703
Tillhopa	**2 110**	**1 816**	**1 348**	**1 736**	**2 514**	**2 917**	**2 874**	**3 397**	**4 194**	**2 409**	**2 532**

»gemensamma orter». Folkmängden i dessa uppgick år 1940 till 2·72 milj. invånare, motsvarande 98·5 % av invånarantalet i samtliga stadssamhällen, för vilka uppgifter erhållits år 1940.

Under år 1940 uppfördes inom samtliga redovisade orter 4 412 boningshus (d. v. s. hus, i vilka minst hälften av utrymmet var avsett för bostadsändamål) samt 1 536 byggnader för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål. Dessutom företogos ändrings- och tillbyggnadsarbeten, som berörde 1 111 bostadshus och 859 byggnader för andra ändamål. Sammanlagt tillkommo under året 20 361 bostadslägenheter och 59 929 rum (»eldstäder», d. v. s. boningsrum eller kök) samt 17 865 lokaler för andra än bostadsändamål. Den överbyggda golvytan för bostadsändamål har uppskattats till 1 498 225 m² och för andra lokaler till 1 186 355 m².

I tab. 1 återgivas vissa detaljuppgifter rörande under år 1940 fullbordade och avgångna byggnadsföretag. Man finner, att 21·6 % av samtliga tillkomna bostadshus voro uppförda av sten och 78·4 % av trä. 63·1 % av samtliga bostadshus innehöllo en lägenhet, 15·8 % två lägenheter och 21·1 % tre eller flera lägenheter. Enbart för stadssamhällena voro motsvarande relationstal 57·1, 15·5 och 27·4 % och enbart för »övriga orter» 80·4, 16·7 och 2·9 %.

Av samtliga tillkomna bostadslägenheter tillhörde 41·4 % de minsta kategorierna om högst 1 rum och kök. Lägenheter om 2 rum och kök utgjorde 30·2 % av samtliga och lägenheter om minst 3 rum och kök 28·4 %.

Genom rivning bortgingo under år 1940 i samtliga orter 1 881 lägenheter och 6 334 rum, motsvarande resp. 9·2 och 10·6 % av bruttotillskottet.

I tab. 2 visas utvecklingen i de 323 »gemensamma orterna» under de senaste tio åren. Efter toppåren 1930—31 gick byggnadsverksamheten tillbaka under

[1] Karlskoga, varifrån uppgifter för de föregående åren endast föreligga beträffande vissa delar av det nuvarande stadsområdet, har i tabellen förts till »övriga orter».

Tab. 8. Under år 1940 fullbordade och beviljade lägenheter och rum i städer med över 10 000 invånare.

Städer	Fullbordade byggnadsföretag					Beviljade byggnadsföretag				
	Lägenheter		Därav låg. t. o. m. 2 rum och kök (1940)	Rum (eldstäder)		Lägenheter		Därav låg. t. o. m. 2 rum och kök (1940)	Rum (eldstäder)	
	1939	1940		1939	1940	1939	1940		1939	1940
Stockholm . .	11 447	7 864	5 962	31 369	21 366	12 466	1 493	1 064	33 180	4 368
Lidingö . . .	102	47	14	466	216	122	15	3	554	80
Södertälje . .	64	115	109	212	245	279	41	34	772	111
Sundbyberg .	337	96	83	780	256	.	24	24		48
Uppsala . . .	756	360	270	2 000	981	554	127	86	1 554	393
Nyköping . .	126	119	86	357	358	113	14	10	362	49
Katrineholm .	197	44	28	679	128	225	4	4	721	13
Eskilstuna . .	280	448	393	765	1 160	522	126	106	1 284	301
Linköping . .	692	85	66	1 789	221	664	57	44	1 736	160
Norrköping . .	945	290	248	2 326	706	840	46	39	2 156	120
Jönköping . .	723	241	164	1 864	761	643	82	44	1 780	281
Nässjö	131	72	37	445	268	.	17	12	.	54
Växjö	83	46	16	285	162	.	55	41	.	191
Kalmar . . .	183	89	67	610	251	163	9	6	554	37
Västervik . .	173	59	36	490	203	202	27	12	686	112
Visby	72	22	13	274	79	92	11	9	319	30
Karlskrona . .	315	118	101	944	311	339	88	74	961	235
Karlshamn . .	114	11	4	362	41	18	3	2	60	10
Kristianstad .	311	261	203	864	721	320	32	9	908	137
Malmö	2 863	652	526	7 735	1 840	1 572	349	273	4 227	1 027
Lund	548	132	82	1 539	426	431	29	22	1 366	84
Landskrona . .	481	96	75	1 241	287	277	5	5	785	7
Hälsingborg .	907	131	115	2 543	333	795	21	8	2 250	96
Ystad	48	42	21	158	156	83	31	13	332	132
Trelleborg . .	185	81	55	587	248	226	78	71	690	206
Halmstad . .	346	232	136	1 254	819	390	32	14	1 383	140
Varberg . . .	100	50	29	343	158	.	33	31	.	83
Göteborg . . .	4 765	1 863	1 418	14 263	5 385	4 548	858	645	13 308	2 774
Mölndal . . .	181	80	64	531	221	211	3	—	590	15
Uddevalla . .	204	81	69	624	233	257	19	14	776	58
Trollhättan . .	328	64	40	1 034	213	357	43	23	1 075	153
Alingsås . . .	181	33	20	567	102	.	9	9	.	19
Borås	850	322	259	2 180	887	760	29	25	2 125	60
Lidköping . .	148	65	42	490	213	120	9	2	399	47
Skövde . . .	150	11	5	547	40	157	31	15	556	112
Karlstad . . .	528	141	121	1 610	380	363	85	73	1 090	168
Kristinehamn .	87	66	51	313	199	114	24	14	364	97
Örebro	1 101	319	260	2 623	805	788	122	109	2 096	278
Karlskoga . .	.	146	120	.	317	.	134	123	.	254
Västerås . . .	820	210	162	1 972	549	631	51	43	1 611	97
Falun	127	49	37	420	142	162	42	42	496	96
Gävle	341	350	248	1 076	1 139	310	20	14	1 070	66
Söderhamn . .	19	2	2	76	6	35	2	—	131	10
Härnösand . .	128	55	29	490	194	150	9	9	568	18
Sundsvall . .	187	41	23	519	153	304	11	9	895	39
Östersund . .	262	93	54	902	337	244	34	23	867	101
Umeå	200	63	40	662	213	163	42	31	544	133
Luleå	158	26	8	524	112	173	5	4	596	20
Tillhopa	**33 294**	**15 883**	**12 011**	**98 704**	**44 541**	**31 183**	**4 431**	**3 287**	**87 777**	**13 120**

1932 och ännu starkare under 1933, då en omfattande arbetskonflikt pågick inom byggnadsindustrin. Under åren 1934—1936 inträdde en kraftig stegring av bostadsproduktionen. År 1937 minskades lägenhetstillskottet något i jämfö-

Tab. 4. Under år 1940 nybyggda boningshus och i dessa förefintliga bostadslägenheter inom Stockholm jämte förortsområde.

Bebyggelsezoner	Antal boningshus avsedda att bebos året om	Därav boningshus			Antal bostadslägenheter om					Tillhopa		Antal lägenheter med bad- eller duschrum	Antal redovisade sommarbostäder om	
		av trä	med 1 läg.	med butiks- o. verkstadslok. etc.	t. o. m. 2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 o. fl. rum o. kök	bostadsläg.	rum (eldstäder)		högst 2 rum och kök	över 2 rum och kök
A. Egentliga staden .	91	1	—	83	3 175	236	88	31	7	3 537	7 578	3 228	—	—
B. Förortsområdet .	1 520	1 233	1 255	168	3 091	1 380	257	128	105	4 961	15 963	4 130	174	41
a) Inom stadens adm. område														
Brännkyrka . . .	323	235	234	65	1 266	256	40	11	8	1 581	4 292	1 383	—	—
Enskede	251	206	208	27	421	334	29	2	3	789	2 702	610	—	—
Bromma	384	298	297	50	798	475	103	91	70	1 537	5 537	1 322	—	—
Tillhopa	958	739	739	142	2 485	1 065	172	104	81	3 907	12 531	3 315	—	—
därav i kommunala trädgårdsstäder	658	515	516	93	1 472	837	119	81	65	2 574	8 841	2 121	—	—
b) Övriga orter inom 10 km	199	151	169	14	462	124	36	11	16	649	1 920	563	15	18
c) Orter inom 10—25 km	363	343	347	12	144	191	49	13	8	405	1 512	252	159	23
Sthlm med förortsområde	1 611	1 284	1 255	251	6 266	1 616	345	159	112	8 498	28 541	7 358	174	41

relse med föregående år för att ånyo ökas 1938 och ännu mera 1939. Från 1939 till 1940 minskades antalet tillkomna lägenheter med 54·5 % och antalet rum med 54·8 %. För de större städerna utgjorde minskningen 51·7, resp. 51·6 % och för orter med under 20 000 invånare 61·1 och 61·6 %. Bostadstillskottet år 1940 låg c:a 25 % under genomsnittet för perioden 1931—40. — Bostadsproduktionens omfattning åren 1939 och 1940 i städer med över 10 000 invånare framgår av tab. 3.

I motsats till bostadsproduktionen visade annan byggnadsverksamhet endast en mindre nedgång under redovisningsåret. Byggnadsverksamheten för andra än bostadsändamål, som 1939 ökats med 37·8 %, minskades sålunda år 1940 med 13·3 %. Nedgången var minst i fråga om butiker, kontor och lagerutrymmen samt verkstads- och fabrikslokaler och mera framträdande i fråga om andra lokaler, såsom skolor, samlingslokaler, garage etc.

I tab. 2 meddelas uppgifter om den beräknade totala golvytan i bostäder och övriga lokaler under åren 1931—1940. Man har vid denna beräkning utgått från antagandet, att den genomsnittliga golvytan per eldstad (boningsrum eller kök) skulle vara 25 m². Den totala byggnadsverksamheten i de gemensamma orterna företer enligt denna uppskattning år 1940 en minskning gentemot föregående år med 42·6 %.

Beträffande 48 städer med över 10 000 invånare redovisas i tab. 3 inkomna uppgifter om *beviljade* lägenheter och rum. Antalet beviljade bostadslägenheter

hade i jämförelse med fjolåret minskats med 86·7 % och antalet beviljade rum (eldstäder) med 85·8 %. — År 1940 utfärdades i de 48 städerna byggnadslov för lokaler för andra än bostadsändamål med en beräknad sammanlagd golvyta av 427 996 m², vilket gentemot fjolåret innebär en minskning med 66·3 %.[1]

I likhet med föregående år har en specialundersökning verkställts rörande bostadsproduktionen i Stockholm med förortsområde, inberäknat vissa områden, där byggnadsverksamheten ej är underkastad offentlig kontroll. Huvudresultaten av denna undersökning återges i tab. 4. I de av undersökningen berörda områdena tillkommo under år 1940 8 498 lägenheter, vilket i förhållande till fjolåret innebär en minskning med 33·4 %.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1941.

Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under andra kvartalet 1941, tillhopa 8 221, av vilka 8 094 begåtts av män och 127 av kvinnor. Siffrorna angiva en rätt betydande ökning vid jämförelse såväl med närmast föregående kvartal som med andra kvartalet 1940.

I nedanstående tablå återgivas vissa huvudsiffror för andra kvartalet 1940 samt första och andra kvartalen 1941:

	Antal avdömda fylleriförseelser	Därav begångna av: män	kvinnor	personer med motbok	personer utan motbok	personer i åldern 25 år och däröver	under 25 år
2 kv. 1940	7 805	7 203	102	2 146	5 159	5 644	1 661
1 kv. 1941	7 750	7 602	148	2 277	5 473	5 724	2 026
2 kv. 1941	8 221	8 094	127	2 519	5 702	6 279	1 942

Enligt uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning gjordes under andra kvartalet 1941 tillhopa 33 beslag, som helt eller delvis avsågo sprit (eller brännvin); den beslagtagna kvantiteten var 34 liter. Under hela år 1940 utgjorde för hela riket antalet dylika beslag 295 om tillhopa 425 liter. För andra kvartalet 1940 voro motsvarande siffror 16, resp. 20 liter. — Inom Stockholms tulldistrikt gjordes under andra kvartalet 1941 6 beslag om 7 liter. För hela år 1940 voro motsvarande siffror 50, resp. 129 liter och för andra kvartalet 1940 2, resp. 3 liter.

[1] De meddelade jämförelsetalen på grundval av tab. 3 hänföra sig endast till de städer, för vilka uppgifter lämnats såväl år 1939 som år 1940.

Utlänningar i Sverige.

Utlänningar med vistelsetillstånd den 1 juli 1941.

I tidigare sammanställningar rörande utlänningar med tillstånd att vistas i Sverige (senast i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 509) ha till en gemensam grupp sammanförts utlänningar med uppehålls- och arbetstillstånd eller ock uppehålls- eller arbetsvisering. Sedan visering genom kungörelse den 13 juni införts beträffande finska medborgare, råder numera viseringstvång för samtliga utlänningar.

Tab. 1. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen.

Nationalitet	1940				1941				
	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april [1]	1 juli	Därav Män	Därav Kvinnor
Dansk	1 304	1 310	1 810	1 643	1 489	1 477	1 497	871	626
Isländsk	59	51	70	60	48	40	42	27	15
Finsk	3 069	3 459	3 518	3 687	3 626	4 151	4 564	1 241	3 323
Norsk	2 349	2 457	4 014	3 615	3 311	3 439	4 043	2 585	1 458
Amerikansk	433	403	257	192	163	150	169	91	78
Brittisk	605	570	628	540	514	494	475	239	236
Fransk	129	113	103	97	104	98	91	31	60
Holländsk	205	200	209	205	218	207	218	148	70
Italiensk	255	245	287	239	246	243	258	180	78
Polsk	284	264	321	362	334	326	292	151	141
Schweizisk	219	210	212	207	202	197	186	104	82
Tysk	4 848	4 664	4 613	4 519	4 398	4 154	4 065	2 107	1 958
Ungersk	122	127	131	127	124	119	125	74	51
Övriga nationaliteter	1 332	1 461	1 428	1 330	1 038	650	616	308	308
F. d. ryssar	323	382	365	394	411	333	355	228	127
Övr. utan hemlandspass	955	1 019	1 136	1 497	1 938	2 022	2 297	1 404	893
Samtliga utlänningar	16 441	16 935	19 058	18 714	18 164	18 100	[2] 19 288	9 784	9 504

Såsom framgår av tab. 1 utgjorde den 1 juli 1941 antalet utlänningar med vistelsetillstånd från socialstyrelsen 19 288 därav 9 784 män och 9 504 kvinnor.

Antalet utlänningar med vistelsetillstånd har under andra kvartalet ökat med 1 188. Av de olika nationerna synas bl. a. norrmän och finnar ha undergått en viss ökning; i senare fallet är detta en reflex av viseringstvånget. Liksom vid föregående redovisningstillfällen har antalet utlänningar med främ-

[1] Sedan omläggning av utlänningsstatistiken till hålkortsmetod numera slutförts publiceras i denna redogörelse definitiva siffror avseende utlänningar med vistelsetillstånd i april. Vid ifrågavarande omläggning har konstaterats att dubbelräkning i viss utsträckning ägt rum vid föregående redovisningstillfällen, varför en utsortering av omkring 1 000 uppgifter måst företagas.

[2] Av dessa hade 50 före 1 juli inlagt ansökningar, vilka voro under handläggning den 1 sept.

Tab. 2. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen den 1 juli 1941 fördelade efter ålder.

Nationalitet	Antal personer	Därav (i %) i ålder				ålder okänd	Nationalitet	Antal personer	Därav (i %) i ålder				ålder okänd
		under 20 år	20—44 år	45—59 år	60 år och däröver				under 20 år	20—44 år	45—59 år	60 år och däröver	
Dansk . . .	1 497	6·7	66·4	17·5	9·3	0·1	Polsk	292	11·6	57·2	20·9	7·5	2·8
Finsk . . .	4 564	16·4	68·1	9·6	3·9	2·0	Schweizisk	186	6·4	63·4	19·4	9·7	1·1
Norsk . . .	4 043	10·8	76·1	7·4	3·9	1·8	Tysk	4 065	16·7	49·5	19·5	13·2	1·1
Amerikansk	169	23·1	45·0	18·3	8·9	4·7	Ungersk	125	8·0	71·2	14·4	2·4	4·0
Brittisk . .	475	7·4	51·6	21·3	17·9	1·9	Övr. nationaliteter	658	9·3	63·7	16·9	6·8	3·3
Fransk . .	91	4·4	56·0	23·1	16·5	—	F. d. ryssar . . .	355	12·1	40·6	29·3	17·4	0·6
Holländsk .	213	8·5	65·7	20·2	4·7	0·9	Övr. utan heml.-pass	2 297	11·0	64·0	17·0	7·8	0·2
Italiensk .	258	8·1	51·9	22·5	8·5	8·9	Summa	19 288	13·0	63·5	14·3	7·7	1·5

lingspass ökat, vilket sammanhänger därmed, att vissa utlänningar icke kunnat erhålla förlängning av sitt hemlandspass, då giltighetstiden för detsamma utgått.

I tab. 2 lämnas en åldersfördelning avseende utlänningar med vistelsetillstånd den 1 juli 1941. Av finnar, norrmän och ungrare voro mer än $^3/_4$ i åldern under 45 år, medan mer än $^1/_3$ av engelsmän, fransmän och f. d. ryssar voro över 45 år. Gruppen under 20 år omfattar endast i ringa utsträckning barn under 16 år. Dessa äro nämligen ofta införda i föräldrarnas pass och behöva därvid ej särskilt vistelsetillstånd.

Tab. 3. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen.

Närings- och yrkesgrupper	1940		1941		Närings- och yrkesgrupper	1940		1941	
	1 april	1 juli	1 april	1 juli		1 april	1 juli	1 april	1 juli
Jordbruk m. binäringar	1 351	2 355	2 158	2 772	Personer under yrkesutbildn.	781	832	685	802
Industri o. hantverk .	2 568	2 876	2 595	2 662	a) i jordbruk	—	—	325	332
Handel o. samfärdsel .	1 828	1 917	1 619	1 685	b) i övr. yrken . . .	—	—	360	470
Fria yrken	913	936	895	1 066	Samtliga utlänningar	10 581	12 083	11 179	12 380
Husligt arbete	3 034	3 076	3 187	3 349					
Andra yrken	111	91	40	44					

Av samtliga utlänningar med vistelsetillstånd den 1 juli 1941 innehade 12 380 personer (6 719 män och 5 661 kvinnor) av socialstyrelsen beviljat tillstånd till arbetsanställning. Dessa tillstånd ha sedan den 1 april 1941 ökats med 1 201. Av tab. 3 framgår, att ökningen från 1 april till 1 juli var ungefär lika stor under åren 1940 och 1941. I båda fallen var ökningen mest märkbar beträffande sysselsättning i jordbruk och skogsbruk.

Utöver de av socialstyrelsen handlagda vistelsetillstånden hade utrikesdepartementet (eller vissa svenska utlandsmyndigheter) beviljat inresevisering, innefattande vistelsetillstånd den 1 juli 1941 för 1 819 utlänningar, varav 911

Tab. 4. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 juli 1941.

Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav Män	Därav Kvinnor
Jordbruk med binäringar	2 772	2 246	526
därav			
företagsäg. o. pers. i chefsställning	20	19	1
arbetare	2 633	2 112	521
övriga	119	115	4
Industri och hantverk	2 662	2 140	522
därav			
företagsäg. o. pers. i chefsställning	152	148	4
tekniska tjänstemän	412	398	14
inköps-, försäljn.- o. reklampersonal	41	38	3
kontorspersonal	64	35	29
verkmästare o. förmän	217	208	9
montörer	133	131	2
arbetare	1 640	1 179	461
övriga	3	3	—
Handel och samfärdsel	1 685	1 054	631
därav			
företagsäg. o. pers. i chefsställning	107	106	1
tekniska tjänstemän	27	25	2
inköps-, försäljn.- o. reklampersonal	63	56	7
affärs- o. kontorspersonal	377	175	202
restaurangpersonal	520	142	378
anställda inom sjöfarten	215	214	1
verkmästare och förmän	5	5	—
arbetare	100	90	10
övriga	271	241	30
Fria yrken	1 066	556	510
därav			
hälso- och sjukvård	266	50	216
religionsvård	88	67	21
undervisning	190	97	93
vetenskaplig verksamhet	43	34	9
litterär och konstnärlig verksamhet	149	117	32
teater o. dyl.	167	115	52
sport, gymn. o. bad	58	42	16
fotografisk verksamhet	27	15	12
övriga	78	19	59
Husligt arbete	3 349	44	3 305
därav			
hembitr., barnsköt. o. dyl.	2 512	38	2 474
landsjungfrur	499	—	499
övriga	338	6	332
Andra yrken	44	29	15
Personer under yrkesutbildning	802	650	152
a) i jordbruk m. binäringar	332	326	6
b) i industri o. hantverk	332	270	62
c) i handel o. samfärdsel	50	33	17
d) i fria yrken	60	17	43
e) i husligt arbete	25	1	24
f) i övriga yrken	3	3	—
Samtliga utlänningar	[1]12 380	6 719	5 661

män och 908 kvinnor. I 222 fall avsåg viseringen även tillstånd till arbetsanställning. Den 1 april utgjorde antalet då gällande inreseviseringar 833 och den 1 januari 1941 715. Motsvarande siffra den 1 juli 1940 var 841. I nu nämnda siffror ha icke medräknats personer, som av utrikesdepartementet erhållit visering för direkt genomresa.

Totala antalet utlänningar med vistelsetillstånd i riket den 1 juli 1941 utgjorde sålunda 21 107[2], och av dessa innehade 12 602 tillstånd till arbetsanställning. Motsvarande uppgifter för den 1 april 1941 voro enligt de nu föreliggande definitiva uppgifterna 18 933 resp. 11 293. En viss ökning har sålunda ägt rum såväl beträffande vistelsetillstånden som arbetstillstånden.[3]

Av utlänningarna voro 1 457 (därav 1 027 kvinnor) födda i Sverige. Inom denna kategori återfinnas 220 statslösa, 225 tyskar och 734 medborgare i de nordiska grannländerna.

[1] Av dessa hade 31 före 1 juli inlagt ansökningar, vilka voro under handläggning den 1 september.

[2] Härtill kommer 2 182 (därav 943 kvinnor) utlänningar, vilka i egenskap av innehavare av s. k. uppehållsbok icke behöva särskilt vistelsetillstånd.

[3] En uppskattning av antalet härvarande utlänningar återfinnes i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 171.

Antalet av socialstyrelsen beviljade vistelsetillstånd avseende utlänningar, som ej tidigare innehaft dylika tillstånd, var under andra kvartalet 1941 3 161, varav 1 931 för män och 1 230 för kvinnor. Motsvarande siffror för första kvartalet voro resp. 1 903, 1 184 och 719. Dessa siffror återspegla i viss mån inresefrekvensen beträffande utlänningar, som hitkommit under kvartalet för en längre tids vistelse härstädes.

Antalet nytillkomna arbetstillstånd (förstagångstillstånd) utgjorde under andra kvartalet 1941 1 930, varav 1 141 för män och 789 för kvinnor. Under första kvartalet 1941 tillkommo 885 nya arbetstillstånd, varav 502 för män och 383 för kvinnor.

Flyktingar. Bland utlänningar med vistelsetillstånd ingå även flyktingar. Av tab. 5 framgår, att antalet dylika, som den 1 juli 1941 innehade av socialstyrelsen beviljat vistelsetillstånd, utgjorde 3 790. Av dessa ha 2 826 beteck-

Tab. 5. Flyktingar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen den 1 juli 1941.[1]

Nationalitet	Flyktingar med				Samtliga med vistelsetillstånd
	Arbetsvisering		Uppehållsvisering		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Norsk	15	7	20	7	49
Politiska flyktingar:					
därav judar	—	1	1	—	2
övriga	2	1	8	1	12
Övriga judiska flyktingar	13	5	11	6	35
Tysk	1 024	457	560	775	2 816
Politiska flyktingar:					
därav judar	46	27	27	20	120
övriga	258	83	65	88	494
Övriga judiska flyktingar	720	347	468	667	2 202
Tjeckisk	125	51	41	70	287
Politiska flyktingar:					
därav judar	4	3	5	3	15
övriga	99	34	23	50	206
Övriga judiska flyktingar	22	14	13	17	66
Polsk	48	18	51	39	156
Politiska flyktingar:					
därav judar	3	—	1	—	4
övriga	—	3	4	2	9
Övriga judiska flyktingar	45	15	46	37	143
Övriga nationaliteter[2]	210	65	96	111	482
Politiska flyktingar:					
därav judar	2	2	5	2	11
övriga	47	6	17	21	91
Övriga judiska flyktingar	161	57	74	88	380
Samtliga	1 422	598	768	1 002	3 790
Politiska flyktingar:					
därav judar	55	33	39	25	152
övriga	406	127	117	162	812
Övriga judiska flyktingar	961	438	612	815	2 826

[1] Flyktingar utan hemlandspass (s. k. statslösa) ha hänförts till sin förutvarande nationalitet.
[2] Därav dansk 9, lettländsk 10, litauisk 9, rysk 76.

Tab. 6. Flyktingar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 juli 1941.

Yrkesgrupper	Politiska flyktingar				Övriga judiska flyktingar		Samtliga		
	Judar		Övriga						
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk med binäringar . .	1	—	80	6	63	4	144	10	154
Industri och hantverk	24	4	257	56	248	82	529	142	671
Handel och samfärdsel . . .	15	3	37	8	233	48	285	59	344
Fria yrken	12	8	25	8	85	44	122	60	182
Husligt arbete	—	17	2	46	4	201	6	264	270
Andra yrken	—	—	—	—	7	3	7	3	10
Personer under yrkesutbildning	3	1	5	3	321	56	329	60	389
Samtliga utlänningar	55	33	406	127	961	438	1 422	598	2 020

nats som judar och 812 som politiska flyktingar, varjämte 152 betecknats som samtidigt judar och politiska flyktingar. Motsvarande uppgifter för den 1 januari 1941 voro 3 034 resp. 847 och 165.

Av utrikesdepartementet beviljad inresevisering med uppehållsrätt den 1 juli innehades av 11 flyktingar. Av samtliga flyktingar innehade 2 020 tillstånd till arbetsanställning (se tab. 6).

Liksom beträffande vistelsetillstånd ingå i dessa siffror icke barn under sexton år, vilka äro upptagna i faderns eller moderns pass. Antalet sådana barn torde vara relativt ringa. Påpekas må, att intill krigsutbrottet mellan Tyskland och Ryssland i juni 1941, vissa möjligheter ännu yppade sig för flyktingar att lämna vårt land. Med hänsyn härtill kan beräknas, att de härvarande flyktingarna, inklusive barn under sexton år, icke överstiga ett antal av 4 000.

Framhållas må, att såsom flykting icke räknats utländsk medborgare, som allenast av mera allmänt missnöje med förhållandena i hemlandet lämnat detsamma.

Resande från utlandet under andra kvartalet 1941.

I tab. 7 redovisas utlänningars in- och utresor under andra kvartalet. Då en person kan ha företagit flera resor, äro uppgifterna icke fullt representativa för antalet resande personer. Material för tabellen, som även omfattar direkta genomresor, har erhållits genom bearbetning av de inresekort, som samtliga utlänningar numera ha att ifylla vid inresa till Sverige, medan antalet utresor erhållits från de listor, som passkontrollanterna föra över utlänningar, som utresa ur riket. Antalet inresor under andra kvartalet var enligt tabellen 21 766 och antalet utresor 20 573. Detta innebär att en ökning i resandefrekvensen ägt rum sedan första kvartalet, då motsvarande siffror voro 18 211 och 17 594. Framhållas må, att utreseuppgifterna icke i fullt samma grad som inreseuppgifterna äro fullständiga, varför frekvensskillnaden härvidlag ingalunda innebär en motsvarande faktisk ökning av det härvarande utlänningsbeståndet.

Tab. 7. Resandefrekvensen från utlandet under andra kvartalet 1941.

Nationalitet	April		Maj		Juni		Inresor under andra kvartalet 1941			Utresor under andra kvartalet 1941			Inreseöverskott (+) resp. -underskott (−) för	
	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Samtliga	Därav avseende		Samtliga	Därav avseende		2 kv. 1941	1 kv. 1941
								Män	Kvinnor		Män	Kvinnor		
Dansk . . .	2 211	2 166	2 006	1 811	2 146	2 207	6 363	4 030	2 333	6 184	3 953	2 231	+ 179	−274
Finsk . . .	1 286	1 075	1 944	1 717	2 435	1 808	5 665	3 228	2 437	4 600	2 991	1 609	+1 065	+553
Norsk . . .	752	851	1 016	1 005	897	963	2 665	2 058	607	2 819	2 234	585	− 154	+153
Amerikansk .	25	23	16	20	18	20	59	47	12	63	53	10	− 4	+ 4
Brittisk . .	24	62	28	21	68	32	120	103	17	115	100	15	+ 5	− 12
Fransk . . .	8	14	6	8	17	10	31	18	13	32	20	12	− 1	− 8
Holländsk .	27	26	24	25	22	47	73	69	4	98	87	11	− 25	− 21
Italiensk . .	17	22	35	40	42	29	94	70	24	91	80	11	+ 3	− 6
Rysk . . .	53	46	34	16	30	17	117	104	13	79	52	27	+ 38	+ 14
Schweizisk .	36	32	42	40	14	24	92	77	15	96	77	19	− 4	+ 16
Tysk . . .	1 943	1 976	2 287	2 254	1 970	1 907	6 200	5 241	959	6 137	5 168	969	+ 63	+220
Ungersk . .	11	14	22	20	12	10	45	34	11	44	39	5	+ 1	+ 6
Utlänn. utan hemlandspass[1] . . .	8	13	14	18	25	23	47	32	15	54	41	13	− 7	− 36
Övriga . . .	65	50	47	61	83	50	195	156	39	161	140	21	+ 34	+ 8
Samtliga	**6 466**	**6 370**	**7 521**	**7 056**	**7 779**	**7 147**	**21 766**	**15 267**	**6 499**	**20 573**	**15 035**	**5 538**	**+1 193**	**+617**
	+ 96		+ 465		+ 632									

Ifrågavarande ökning är delvis ett uttryck för vårmånadernas stigande affärsresefrekvens, men sammanhänger även med det förhållandet att en hel del svenskfödda personer under sommaren avlägga semesterbesök i hemlandet.

[1] Personer utan hemlandspass ha i tabellen hänförts till sin förutvarande nationalitet i den mån uppgift härom kunnat erhållas.

Konsumtionsundersökningen inom stadshushåll andra kvartalet 1941.

Undersökningens omfattning m. m. I serien av de fortlöpande konsumtionsundersökningar, vilka kvartalsvis anordnas av socialstyrelsen, statens institut för folkhälsan och statens livsmedelskommission, föreligga nu huvudresultaten för andra kvartalet 1941 beträffande städer och industriorter.

Bokföringen påbörjades av flertalet deltagare (87 %) någon av dagarna den 21—30 april, vilket var nära en månad tidigare än föregående år, då bokföringsperioden under samma kvartal tog sin början den 17—24 maj.

Tab. 1. Hushållens procentuella fördelning på ortsgrupper och landsdelar.

	1940				1941	
	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.
Antal hushåll	418	435	433	506	420	420
Därav i %:						
I Stockholm	15·8	14·8	11·8	16·6	22·1	21·4
» Göteborg	9·8	9·2	11·8	8·9	4·8	5·0
» Malmö	6·7	3·4	3·9	4·9	3·6	4·8
» orter m. 70 000—25 000 inv.	18·2	16·8	16·2	17·6	18·3	18·3
» » » 25 000—10 000 »	11·5	15·4	18·5	14·6	16·4	16·4
» » » under 10 000 »	38·0	40·9	38·8	37·4	34·8	34·1
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
I Östra Sverige	34·9	31·7	27·0	32·8	37·4	36·0
» Småland o. öarna	9·6	9·0	11·8	12·8	15·9	16·2
» Södra Sverige	20·4	14·0	16·7	15·8	10·5	13·8
» Västra Sverige	27·0	29·0	31·4	26·7	20·5	19·5
» Norra Sverige	8·1	16·3	13·6	11·9	15·7	14·5
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Genom ombuden, som vid denna undersökning voro 68 till antalet, inkommo 489 ifyllda formulär, av vilka 420 visade sig vara användbara. Antalet undersökningsorter utgjorde 46 mot 63 motsvarande kvartal 1940.

Vid en jämförelse i *regionalt* hänseende med andra kvartalet 1940 visar, som framgår av tab. 1, västra Sverige en märkbar minskning, medan deltagandet från »Småland och öarna» och östra Sverige ökat. I förhållande till närmast föregående undersökning ha inga större förskjutningar ägt rum.

Hushållens genomsnittliga storlek översteg i andra kvartalet 1941 storleken i närmast föregående kvartal med 4—5 % men överensstämde mycket nära med den som konstaterades vid det första undersökningstillfället (jfr tab. 2). Härigenom har den tendens till minskning i de deltagande hushållens storlek, som tidigare inträtt under undersökningens gång blivit hävd, ett förhållande som

Tab. 2. Hushållens fördelning efter hushållstyp samt genomsnittliga antalet personer och konsumtionsenheter per hushåll.

	1940				1941	
	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.
Antal hushåll bestående av man, hustru och						
1 barn 0— 6 år	63	74	73	108	94	73
1 » 7—15 »	62	86	84	88	65	58
2 » 0— 6 »	43	35	28	48	56	37
2 » det äldsta 7—15 år	102	111	108	127	85	108
3 » 0—15 år	71	78	83	82	64	76
4 » 0—15 »	22	28	29	33	29	39
Övriga hushåll	55	28	28	20	27	29
Summa	418	435	433	506	420	420
Antal personer	1 726	1 739	1 750	2 001	1 663	1 737
Antal personer per hushåll	4·13	4·00	4·04	3·95	3·96	4·14
Antal konsumtionsenheter per hushåll						
enligt skalan för kalorier m. m.[1]	3·16	3·07	3·11	3·03	3·02	3·15
» » » äggvita m. m.[1]	3·84	3·73	3·78	3·67	3·66	3·82

närmast torde vara att betrakta som resultatet av en vädjan till ombuden, att vid anskaffningen av nya deltagare företrädesvis utvälja stora hushåll.

Mannens *huvudinkomst* vid tiden för bokföringen uppgick i medeltal till 295 kr. per månad, vilket innebär en märkbar ökning i förhållande till tidigare undersökningar. Första kvartalet 1940—första kvartalet 1941 uppgick motsvarande medeltal till resp. 272, 275, 285, 283 och 284 kr. I samtliga medeltal ha inräknats beräknade belopp för understöd till de hushåll, där mannen varit arbetslös, vilket i andra kvartalet 1941 gällde 10 hushåll. Medräknas icke de arbetslösa, blir genomsnittsinkomsten i andra kvartalet 299 kr. mot 279 kr. samma kvartal 1940.

Utgifter. Såsom framgår av tab. 3 har totalutgiften för livsmedel sedan andra kvartalet 1940 stigit från 64·3 till 70·8 kr. per hushåll och från 1·15 till 1·22 kr. per person och dag. I förhållande till föregående kvartal hade utgiften per hushåll ökats med 3 kr. men per person förblivit oförändrad. Ingen av dessa uppgifter ger en fullt rättvisande bild av hushållskostnadernas förändringar, emedan antalet personer per hushåll som ovan nämndes växlat från kvartal till kvartal. Ett bättre resultat erhålles, om man beräknar medelutgiften särskilt för varje hushållstyp (utom s. k. »övriga hushåll», vilka tillhöra växlande typer) och väger samman dessa medeltal med hänsyn till frekvensen av hushåll inom de skilda typerna. Utföres en sådan beräkning, erhålles — då frekvensen av skilda hushållstyper tages från den sista undersökningen — följande standardräknade genomsnittsutgifter per hushåll och 14 dagar: andra kvartalet 1940 64·3 kr., första kvartalet 1941 68·5 kr. och andra kvartalet 1941 69·8 kr. Sistnämnda belopp överstiger utgiften ett år tidigare med 8·6 %. Utgiftsökningen i förhållande till föregående år gör sig främst märkbar för posterna mjölk, kött, fläsk, fisk, mjöl samt torkade och konserverade frukter och bär, medan en minskning kan konstateras bl. a. beträffande utgifterna för grädde, potatis (trots ökad konsumtion) och kaffe.

[1] Beträffande konsumtionsenhetsskalorna hänvisas till Soc. Medd. årg. 1941, sid. 226 eller 549.

Tab. 8. Utgifter för livsmedel i genomsnitt per hushåll under 14 dagar.

Varuslag	Utgift i kr.						Matvaruutgiftens sammansättning i %			
	1940				1941		1940		1941	
	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	1:a kv.	2:a kv.	1:a kv.	2:a kv.
Antal hushåll	*418*	*435*	*433*	*506*	*420*	*420*	*418*	*435*	*420*	*420*
Mjölk	7·6	7·9	7·9	8·3	8·7	9·2	11·9	12·6	13·0	13·2
Grädde	1·9	1·7	1·5	1·0	1·1	1·1	3·0	2·7	1·7	1·6
Smör	4·5	5·2	7·3	4·9	4·9	5·4	7·1	8·3	7·3	7·7
Ost	2·1	2·0	2·1	1·8	2·5	1·9	3·3	3·2	3·7	2·7
Margarin o. annat fett .	2·9	2·4	0·4	3·0	2·2	2·2	4·5	3·8	3·3	3·2
Ägg	2·7	3·2	3·2	2·5	2·8	3·8	4·2	5·1	4·2	5·4
Kött (inkl. inälvor och ben)	5·6	5·0	5·7	6·4	6·6	6·2	8·8	8·0	9·9	8·9
Fläsk	3·8	3·3	3·3	2·7	4·1	4·3	5·9	5·3	6·1	6·2
Korv (o. sylta)	2·5	2·4	2·6	2·9	3·2	3·0	3·9	3·8	4·8	4·3
Köttkonserver, smörgåsmat	1·0	1·0	0·9	0·9	0·9	1·1	1·6	1·6	1·4	1·6
Fisk (inkl. konserver) . .	2·4	3·0	2·9	3·0	2·7	4·2	3·8	4·8	4·0	6·0
Mjöl	3·2	3·4	3·5	4·0	4·0	4·1	5·0	5·4	6·0	5·9
Gryn o. flingor	0·9	0·9	1·0	1·1	1·1	1·1	1·4	1·4	1·7	1·6
Bröd	6·0	5·3	6·0	4·6	4·9	5·4	9·4	8·4	7·3	7·7
Potatis	2·4	2·9	2·3	2·1	2·2	2·5	3·8	4·6	3·3	3·6
Rotfrukter	0·5	0·3	0·7	0·6	0·7	0·6	0·8	0·5	1·0	0·9
Färska grönsaker	0·5	1·3	2·3	0·7	0·5	1·1	0·8	2·1	0·7	1·6
Torkade o. kons. grönsaker	0·5	0·4	0·2	0·5	0·7	0·6	0·8	0·6	1·0	0·9
Färsk frukt o. bär . . .	2·6	1·2	2·7	1·6	2·2	1·4	4·1	1·9	3·3	2·0
Torkade o. kons. frukter o. bär	2·9	2·9	1·7	3·2	3·6	3·5	4·6	4·6	5·4	5·0
Socker	1·9	2·1	2·2	2·0	2·0	2·1	3·0	3·4	3·0	3·0
Sirap o. honung	0·4	0·3	0·2	0·4	0·4	0·3	0·6	0·5	0·6	0·4
Karameller	0·4	0·4	0·3	0·3	0·3	0·3	0·6	0·6	0·4	0·4
Kaffe	2·9	2·8	2·8	2·2	2·2	1·9	4·6	4·5	3·3	2·7
Kaffesurrogat	.	.	.	.	0·2	0·4	.	.	0·3	0·6
Te o. kakao	0·7	0·7	0·7	0·7	0·8	0·8	1·1	1·1	1·2	1·1
Salt, kryddor	0·5	0·4	0·4	0·5	0·5	0·5	0·8	0·6	0·7	0·7
Färdiglagad mat	0·4	0·4	0·4	0·8	0·9	0·8	0·6	0·6	1·4	1·1
Summa matvaror	**63·7**	**62·8**	**65·7**	**62·7**	**66·9**	**69·8**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
Öl	0·4	0·4	0·3	0·3	0·2	0·3	—	—	—	—
Svagdricka	0·5	0·6	0·3	0·3	0·3	0·3	—	—	—	—
Summa dryckesvaror	0·9	1·0	0·6	0·6	0·5	0·6	—	—	—	—
Förtäring utom hemmet .	0·5	0·5	0·4	0·3	0·4	0·4	—	—	—	—
Total	65·1	64·3	66·7	63·6	67·8	70·8	—	—	—	—
Totalutgift per person o. dag	1·18	1·15	1·18	1·15	1·22	1·22	—	—	—	—

Förbrukade kvantiteter. Förändringarna i de genomsnittligt konsumerade kvantiteterna framgå av tab. 4 ävensom av diagrammet på sid. 742. I jämförelse med andra kvartalet 1940 har konsumtionen av mjöl och gryn, potatis, rotfrukter och — i mindre mån — av mjölk ökat. En inknappning av konsumtionen gör sig främst märkbar beträffande grädde, smör, margarin, ost, ägg, kalvkött, salt och rökt fläsk, fisk samt socker och kaffe. Vid en omräkning av bröd till mjöl (enligt relationen 1 kg mjukt bröd = 0·77 kg mjöl och 1 kg hårt bröd = 1·25 kg mjöl) visar det sig, att den sammanlagda förbrukningen av bröd, mjöl och gryn stigit från 139·1 hg under andra kvarta-

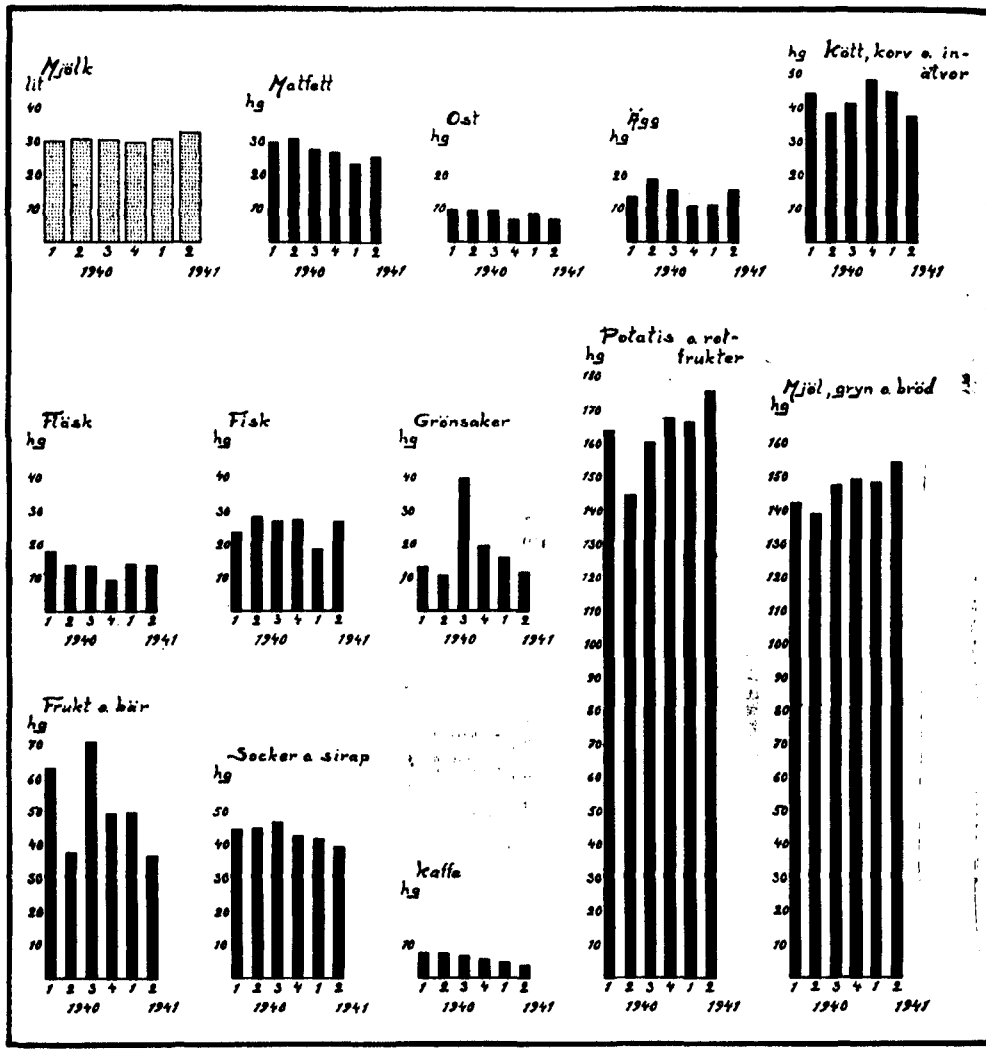

Diagram utvisande de konsumerade kvantiteterna av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar under 1:a—4:e kvartalet 1940 och 1:a—2:a kvartalet 1941.
(Brödkvantiteterna ha omräknats att avse mjöl.)

let 1940 till 154·3 hg under samma kvartal 1941. Den sammanlagda matfettskonsumtionen har enligt tab. 4 sjunkit från 30·9 till 25·3 hg per hushåll eller med 18 % sedan andra kvartalet 1940. Vad fisken beträffar, kommer minskningen på salt och rökt fisk och framför allt på »annan fet, färsk fisk», medan å andra sidan konsumtionen av »annan färsk fisk» betydligt tilltagit.

Den ändrade förbrukningen av t. ex. bröd, mjöl och gryn är genomgående för de olika landsdelarna och ortsgrupperna (tab. 5). Beträffande de olika hushållstyperna var ökningen av den sammanlagda spannmålskonsumtionen störst inom de barnrikaste familjerna.

Tab. 4. Konsumerade kvantiteter av matvaror i medeltal per hushåll under 14 dagar.

Varuslag	1940 1:a kv.	1940 2:a kv.	1940 3:e kv.	1941 1:a kv.	1941 2:a kv.
Antal hushåll	*418*	*435*	*433*	*420*	*420*
Mjölk, oskummad l	28·4	28·7	28·0	27·6	29·0
» , skum- o. kärn- »	1·6	2·2	2·2	3·2	3·8
Grädde dl	9·0	7·8	7·0	5·8	6·0
Smör hg	13·4	16·6	25·5	13·2	15·3
Ost »	9·5	9·1	9·1	8·3	6·9
Margarin »	14·5	12·3	0·1	9·1	8·9
Annat fett »	2·0	2·0	2·0	1·1	1·1
Ägg »	13·7	18·9	15·6	11·0	15·8
Kött och fläsk[1] »	62·4	52·3	54·6	59·0	51·3
Nötkött med ben »	8·3	4·9	5·5	8·5	5·8
» utan » »	2·0	2·0	1·4	2·1	1·4
Kalvkött med ben »	3·6	4·2	3·4	2·4	3·0
» utan » »	0·5	1·0	0·7	0·4	0·5
Malet kött »	6·7	6·5	7·4	6·7	6·5
Annat färskt kött »	2·0	0·9	3·2	1·6	0·7
Rimmat kött »	0·3	0·2	0·4	0·7	0·4
Annat salt o. rökt kött »	0·7	0·7	0·7	0·6	0·5
Kött- och fläskben[1] »	1·3	0·9	1·6	2·8	2·1
Färskt fläsk »	11·1	7·1	7·4	8·6	7·9
Färsk skinka »	2·2	1·5	1·4	1·0	1·3
Salt o. rökt fläsk »	4·7	5·3	4·6	4·4	4·4
Korv o. sylta »	13·1	12·4	12·3	14·2	12·1
Blod »	0·6	0·1	0·1	0·5	0·5
Lever »	1·7	1·5	1·8	1·8	1·3
Andra inälvor »	0·6	0·3	0·3	0·4	0·3
Konserver av kött o. fläsk »	0·5	0·4	0·2	0·4	0·6
Smörgåsmat »	2·5	2·4	2·2	1·9	2·0
Fisk »	23·6	28·2	27·0	18·6	26·9
Färsk sill o. strömming »	6·6	6·5	9·7	5·8	6·4
Annan fet, färsk fisk »	0·5	4·6	3·7	0·2	1·2
Annan färsk fisk o. skaldjur »	6·6	8·7	6·0	4·1	12·0
Salt o. rökt sill o. strömming »	6·6	6·0	5·8	5·1	5·5
An. salt o. torkad fisk »	1·6	0·7	0·5	2·2	0·3
Konserverad fisk o. skaldjur »	1·7	1·7	1·3	1·2	1·5
Mjöl o. gryn »	88·4	90·8	94·2	102·3	103·9
Vetemjöl »	46·0	48·3	49·4	51·7	54·2

Varuslag	1940 1:a kv.	1940 2:a kv.	1940 3:e kv.	1941 1:a kv.	1941 2:a kv.
Grahamsmjöl hg	1·7	1·5	1·6	2·7	2·4
Rågsiktmjöl »	14·3	16·0	16·9	18·6	18·9
Sammalet rågmjöl »	6·6	6·3	7·2	9·9	8·9
Annat mjöl o. makaroner »	5·1	4·6	4·0	4·6	4·9
Havregryn »	9·2	9·7	10·4	10·1	10·5
Andra gryn o. flingor »	5·5	4·4	4·7	4·7	4·1
Bröd »	60·3	52·2	58·7	48·2	53·1
Hårt matbröd »	12·3	14·0	14·2	16·1	16·9
Grovt, mjukt matbröd »	15·4	12·4	16·4	10·7	11·9
Sötlimpa, siktbröd o. dyl. »	9·7	8·2	8·6	6·7	8·6
Vitt, mjukt matbröd »	8·4	6·2	7·1	4·9	6·4
Mjukt kaffebröd (enkelt) »	7·6	4·7	6·2	4·0	3·4
Käx o. skorpor »	2·8	2·8	2·9	2·8	3·0
Wienerbröd, bakelser, småbröd o. dyl. »	4·1	3·9	3·3	3·0	2·9
Potatis kg	14·7	13·8	13·9	14·8	16·1
Morötter hg	9·5	4·4	12·3	10·2	8·6
Andra rotfrukter »	7·5	2·3	8·8	8·4	6·2
Tomater, färska »	0·0	0·1	11·4	0·0	—
Färska bladgrönsaker »	5·2	3·6	17·4	7·2	4·4
Andra färska gröns. o. lök. »	2·5	3·8	4·5	1·9	2·0
Färska ärter o. bönor »	—	—	3·7	—	—
Torkade » » »	2·4	1·0	2·1	3·5	2·4
Andra tork. o. kons. gröns. »	2·9	2·6	0·7	3·4	2·6
Färska äpplen o. päron »	17·8	1·6	38·8	6·9	1·8
Apelsiner, citroner »	18·7	4·0	0·2	13·9	7·2
Färska hallon, vinb., jordg., smultron o. hjortron »	—	—	2·3	—	—
Andra färska bär o. frukter »	1·0	6·5	13·5	0·1	0·5
Tork. nypon (äv. -mjöl) »	0·6	0·5	0·3	0·7	0·6
Annan torkad frukt o. bär »	4·2	4·2	1·3	3·5	4·1
Kons. o. inkokt frukt o. bär »	20·7	21·1	14·4	24·5	22·2
Socker »	42·0	41·7	44·2	38·4	36·8
Sirap o. honung »	2·9	3·3	2·6	3·4	2·5
Karameller, choklad o. andra sötsaker »	1·6	1·4	1·0	1·0	0·8
Kaffe »	7·5	7·4	6·8	4·8	3·9
Kaffesurrogat »	·	·	·	1·3	1·8
Kakao »	1·3	1·3	1·3	1·2	1·3

Åtskilliga av de angivna förändringarna, såsom nedgången i förbrukningen av matfett, ost, socker och kaffe, hänga tydligen direkt samman med rådande ransoneringsbestämmelser.

I förhållande till närmast föregående kvartal visa siffrorna för andra kvartalet 1941 ökning i fråga om bl. a. matfett (från 23·4 till 25·3 hg), ägg, fisk och bröd, men minskning för bl. a. kött och — i mindre mån — fläsk, vidare för rotfrukter (men ej potatis), färsk frukt, socker och kaffe. Vissa av förändringarna (beträffande matfett, socker och kaffe) kunna skrivas på ransoneringsbestämmelsernas konto, medan de övriga huvudsakligen

[1] I föregående redogörelser ha bokförda kött- och fläskben redovisats med en något reducerad kvantitet under rubrikerna »nötkött med ben», »kalvkött med ben», »färskt fläsk», »salt och rökt fläsk» m. fl.

Tab. 5. Konsumerade kvantiteter av vissa matvaror per hushåll och 14 dagar under andra kvartalet 1940 och 1941 inom olika grupper av hushåll.

	Mjölk, l	Matfett, hg	Ost, hg	Ägg, hg	Kött, korv o. inälvor, hg	Fläsk, hg	Fisk, hg	Mjöl, gryn o. bröd,[1] hg	Potatis o. rotfrukter, hg	Grönsaker, hg	Frukt o. bär, hg	Socker o. sirap, hg	Kaffe, hg
Stockholm													
2:a kvartalet 1940	28·9	30·5	8·8	18·5	41·0	14·5	29·8	130·8	134·8	13·3	39·9	42·9	6·6
» » 1941	30·9	25·5	5·9	16·1	37·7	14·9	23·0	145·5	172·0	13·5	36·8	42·4	3·9
Göteborg													
2:a kvartalet 1940	29·4	29·3	9·3	20·1	37·5	13·6	33·4	149·0	159·4	11·6	34·2	48·2	6·6
» » 1941	29·0	24·5	8·3	16·3	36·7	10·8	27·9	152·0	197·5	6·5	33·1	35·8	4·2
Malmö													
2:a kvartalet 1940	23·0	28·8	6·1	14·9	37·5	17·7	29·5	110·8	156·1	14·7	29·3	44·6	7·1
» » 1941	24·7	27·1	6·7	11·5	39·3	13·9	36·8	138·2	193·9	14·5	30·9	44·4	3·5
Orter m. 70 000—25 000 inv.													
2:a kvartalet 1940	31·5	32·1	9·5	19·2	40·4	12·6	26·8	136·5	145·9	9·6	37·1	43·6	7·2
» » 1941	30·6	24·1	6·8	16·4	34·0	14·3	28·1	145·4	168·4	11·5	33·7	37·3	3·8
Orter m. 25 000—10 000 inv.													
2:a kvartalet 1940	31·5	30·4	9·1	20·3	40·1	16·2	26·5	132·1	137·4	12·4	38·6	47·0	7·2
» » 1941	35·3	25·6	6·3	14·9	39·1	13·1	28·4	149·0	175·9	11·5	40·9	39·3	3·8
Orter med under 10 000 inv.													
2:a kvartalet 1940	32·1	31·4	9·5	18·4	36·0	13·2	27·8	146·3	146·8	9·0	38·7	45·0	8·0
» » 1941	35·6	25·6	7·7	16·2	42·4	13·2	26·4	165·5	176·8	10·4	36·5	38·4	4·0
Östra Sverige													
2:a kvartalet 1940	31·0	30·3	8·6	19·4	39·1	13·3	27·8	138·8	134·3	11·6	39·0	43·7	7·5
» » 1941	32·1	25·2	6·7	15·9	37·1	14·0	24·6	149·2	169·6	13·1	36·3	41·3	3·9
Småland o. öarna													
2:a kvartalet 1940	29·5	28·9	10·0	23·0	43·8	14·5	24·4	150·8	156·9	10·7	39·6	46·3	7·5
» » 1941	31·0	24·1	7·4	17·3	39·8	15·9	24·0	151·7	189·8	9·3	38·0	38·3	3·9
Södra Sverige													
2:a kvartalet 1940	24·3	30·4	7·9	17·4	37·3	18·8	26·2	111·7	164·3	11·0	31·7	41·7	6·8
» » 1941	27·7	26·6	5·8	16·0	36·5	16·7	37·1	131·2	190·7	12·4	27·9	40·2	3·7
Västra Sverige													
2:a kvartalet 1940	31·5	31·4	9·8	19·8	38·2	13·6	29·2	142·1	154·4	10·1	37·5	46·7	7·5
» » 1941	33·3	24·4	7·9	17·9	35·9	11·7	26·9	157·9	178·6	10·2	40·1	37·4	3·9
Norra Sverige													
2:a kvartalet 1940	35·7	32·7	9·5	15·3	34·8	11·0	30·9	152·2	123·8	9·5	40·2	46·9	7·4
» » 1941	40·5	26·7	6·6	10·7	40·0	10·2	25·8	177·5	159·5	10·6	37·7	37·7	4·0
Hushåll bestående av man, hustru och													
1 barn 0—6 år													
2:a kv. 1940 .	23·8	23·6	7·8	15·5	33·7	12·1	22·6	105·7	112·0	10·5	36·7	34·5	6·0
» » 1941 .	25·1	18·5	5·1	12·9	32·4	10·0	24·4	110·5	123·4	12·5	35·2	30·5	2·8
1 barn 7—15 år													
2:a kv. 1940 .	25·6	28·9	9·0	17·7	36·3	14·7	28·3	119·7	130·4	10·4	32·3	39·5	7·1
» » 1941 .	26·3	21·5	7·8	15·5	32·1	12·5	25·1	124·9	149·8	10·5	33·4	31·3	3·8
2 barn 0—6 år													
2:a kv. 1940 .	29·1	29·2	8·5	17·0	35·3	12·0	25·2	113·6	122·2	10·7	38·2	41·8	6·1
» » 1941 .	29·4	23·9	6·3	15·7	34·6	12·7	22·7	125·7	158·3	11·7	35·8	37·8	2·7
2 barn, därav det äldsta 7—15 år													
2:a kv. 1940 .	31·6	31·9	9·3	19·2	37·2	13·2	29·7	142·2	147·1	10·6	39·6	45·3	7·7
» » 1941 .	33·3	24·5	7·1	16·7	38·2	14·0	28·2	155·2	176·5	11·6	36·2	39·4	4·2
3 barn 0—15 år													
2:a kv. 1940 .	35·3	35·0	9·5	22·5	41·2	14·9	30·2	168·3	174·3	11·2	41·7	51·9	8·0
» » 1941 .	37·2	29·9	7·4	17·1	39·9	14·8	28·2	178·0	208·9	9·3	37·7	45·9	4·1
4 barn 0—15 år													
2:a kv. 1940 .	44·8	41·1	10·2	23·3	46·9	14·6	33·5	191·9	200·7	9·3	41·3	62·6	9·8
» » 1941 .	44·5	35·1	7·7	15·6	49·7	17·0	26·7	211·8	231·0	13·9	39·6	51·0	4·9
Övriga hushåll													
2:a kv. 1940 .	37·9	34·2	11·0	19·0	47·9	18·9	29·9	179·0	163·1	13·0	37·5	57·7	8·1
» » 1941 .	40·3	32·7	7·3	17·0	41·6	17·8	33·7	201·6	227·2	12·0	38·4	46·9	4·9

[1] Brödet omräknat till mjöl enligt relationen 1 kg hårt bröd = 1·25 kg mjöl och 1 kg mjukt bröd = 0·77 kg mjöl.

torde förklaras som säsongfenomen. Den iakttagna ökningen i medelkonsumtionen av köpt bröd är ganska anmärkningsvärd, enär tidigare en tendens till minskning framträtt, om än något vacklande. Det kan nämnas, att denna förändring, liksom övriga här påpekade förskjutningar i jämförelse med första kvartalet 1941 återfinnas inom de flesta av de vid bearbetningen särskilda ortsgrupperna, landsdelarna och hushållstyperna.

Kostens näringsvärde. I tab. 6 lämnas några sammanfattande uppgifter rörande kostens kalorivärde och halt av fett samt vitamin A och C. Den senaste kvartalsundersökningen visar lägre tal på alla punkter i förhållande till första kvartalet 1941, vilket vad beträffar de bägge slagen av vitaminer åtminstone delvis är en säsongföreteelse. För första gången under konsumtionsundersökningens gång har man nu uppmätt ett kalorivärde i födan, som understiger 3 700 per konsumtionsenhet och dag. Nedgången på denna punkt är emellertid ringa (4 % i förhållande till närmast föregående kvartal) och det synes ovisst, om den kan betraktas som statistiskt hållbar. Detsamma torde gälla om fetthaltens nedgång från 128 till 123 gram. På dessa punkter bör man alltså tills vidare ställa sig avvaktande.

Att födans halt av A-vitamin under andra kvartalet 1941 var lägre t. o. m. än samma säsong ett år tidigare torde främst få tillskrivas nedgången i konsumtionen av ägg, smör, margarin, ost och fet fisk. Den motvikt, som erhållits genom den ökade förbrukningen av morötter och bladgrönt, som även äro viktiga A-vitaminbärare, har tydligen icke varit tillräcklig. Att C-vitaminhalten hållit sig uppe sammanhänger närmast med den ökade förbrukningen av potatis, rotfrukter, bladgrönt och apelsiner.

Tab. 6. Kostens kalorivärde och halt av vissa näringsämnen per konsumtionsenhet och dag. Samtliga hushåll.

	1940				1941	
	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.
Kalorier	3 724	3 757	3 700	3 795	3 756	3 610
Fett, gram	144	144	133	131	128	123
Vitamin A, int. enh.	3 232	3 066	4 825	4 491	3 130	2 842
» C, mg	70	45	78	65	69	52

Såsom önskvärd tillförsel av kalorier brukar angivas en dagskvantitet av 3 000 per konsumtionsenhet, av vitamin A 4 000 internationella enheter och av vitamin C 50 mg. De i tab. 6 angivna medeltalen för andra kvartalet 1941 ligga alltså över normen såväl beträffande kalorier som vitamin C. Som norm för fettillförseln kan angivas 148 g per konsumtionsenhet och dag, men detta tal bör icke uppfattas som uttryck för en önskvärd tillförsel på samma sätt som övriga angivna normer, emedan fysiologiskt behov av fett knappast föreligger.

Livsmedelskostnaderna den 1 augusti 1941.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sida, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter under juli månad och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under juli har prisnivån undergått en mindre höjning. Till uppgången ha i främsta rummet bidragit prisökningar å fisk samt å ved och koks.

Till belysning av de allmänna förändringar, som med avseende å minutpriserna på livsmedel, bränsle och lyse ägt rum till den 1 augusti 1941, meddelas följande serier av vägda indextal.

Basperiod:	Juli 1914	Årsmedeltal 1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1940 3:e kv.	1940 4:e kv.	1941 1:a kv.	1941 2:a kv.	1941 1 juni	1941 1 juli	1941 1 aug.
år 1935 . . .	.	.	.	100	104	108	111	115	133	135	139	152	154	155	150	151
juli 1914 . .	100	123	124	130	134	140	144	149	173	175	181	197	199	201	195	196

Utgår man från 1935 som basår, befinnes det, att den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse stigit till 151, således med en enhet sedan föregående månad. Anknytes denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, finner man, att indextalet likaledes utvisar uppgång med en enhet (till 196). — Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen per 1 juli 1941 140, om år 1935 tages till basperiod, och 219, om juli 1914 sättes lika med 100.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, sid. 709 och årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen för juli 1941 ävensom för närmast föregående månad och för juli åren 1938—1940 framgå av nedanstående uppställning.

Sept. 1931	Juli 1938	Juli 1939	Juli 1940	Juni 1941	Juli 1941
100	105·7	107·1	123·5	141·6	142·6

Varuslag	Kvantitet	1914[2]	1935	Aug. 1939	Juli 1940	Juni 1941	Juli[4] 1941	Julipriserna procentuella förändringar sedan år 1935	aug. 1939	juli 1940
Mjölk, oskummad	l	15	21	25	27	30	30	+ 42·9	+ 20·0	+ 11·1
Smör: borda- (mejeri-)	kg	239	268	341	368	400	400	+ 49·3	+ 17·8	+ 8·7
mat- (lands-)	»	218	253	322	353	390	389	+ 53·8	+ 20·8	+ 10·2
Ost[1]	»	162	177	215	234	[1]258	[1]260	.	.	.
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	185	170	—	300	300	+122·2	+ 76·5	—
Ägg, svenska, färska	»	142	154	172	183	280	301	+ 95·5	+ 75·0	+ 64·5
Potatis: gammal	»	9	12	[3]16	19	16	16	+ 33·3	0·0	— 15·8
»	100 kg	.	896	—	1547	1251	1274	+ 42·2	—	— 17·6
färsk, svensk	kg	23	26	17	41	—	61	+134·6	+ 258·8	+ 48·8
Gula ärter, svenska	»	35	48	41	72	87	—	—	—	—
Bruna bönor	»	49	62	113	113	150	—	—	—	—
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	38	43	45	45	45	+ 18·4	+ 4·7	0·0
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	24	27	30	32	33	+ 37·5	+ 22·2	+ 10·0
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	29	33	36	38	40	40	+ 21·2	+ 11·1	+ 5·3
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	35	43	56	65	65	+ 85·7	+ 51·2	+ 16·1
ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	40	45	68	100	—	—	—	—
Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	.	78	79	.	.	.
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	43	59	66	72	78	78	+ 32·2	+ 18·2	+ 8·3
hårt, knäckebröd	»	.	82	85	89	95	95	+ 15·9	+ 11·8	+ 6·7
sötlimpa eller siktbröd	»	40	58	66	77	83	83	+ 43·1	+ 25·8	+ 7·8
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	45	51	61	66	65	+ 44·4	+ 27·5	+ 6·6
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	132	144	163	182	182	+ 37·9	+ 26·4	+ 11·7
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	72	82	92	96	95	+ 31·9	+ 15·9	+ 3·3
billigaste sort » » mjölk	»	61	85	96	109	114	114	+ 34·1	+ 18·8	+ 4·6
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	97	113	137	153	153	+ 57·7	+ 35·4	+ 11·7
Nötkött, färskt: stek	»	116	179	218	238	318	320	+ 78·8	+ 46·8	+ 34·5
soppkött	»	95	143	169	189	262	263	+ 83·9	+ 55·6	+ 39·2
Kalvkött, stek: gödkalv	»	180	217	269	287	381	380	+ 75·1	+ 41·8	+ 32·4
spädkalv	»	70	129	163	178	248	247	+ 91·5	+ 51·5	+ 38·8
Fårkött, färskt, stek	»	130	205	260	281	401	402	+ 96·1	+ 54·6	+ 43·1
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	172	208	229	306	308	+ 79·1	+ 48·1	+ 34·5
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	177	226	250	336	337	+ 90·4	+ 49·1	+ 34·8
salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	182	230	254	341	341	+ 87·4	+ 48·3	+ 34·3
Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	172	188	252	253	.	+ 47·1	+ 34·6
Fisk, färsk: abborre	»	76	110	112	117	136	152	+ 38·2	+ 35·7	+ 29·9
gädda	»	110	153	168	177	215	236	+ 54·2	+ 40·5	+ 33·3
sill	»	35	62	74	103	127	163	+162·9	+120·3	+ 58·3
strömming	»	39	57	64	85	107	115	+101·8	+ 79·7	+ 35·3
torsk	»	57	89	90	108	136	139	+ 56·2	+ 54·4	+ 28·7
rödspotta (spätta)	»	81	145	150	168	222	248	+ 71·0	+ 65·3	+ 47·6
kolja	»	.	116	116	140	184	210	+ 81·0	+ 81·0	+ 50·0
Salt sill	»	45	62	55	79	142	139	+124·2	+152·7	+ 75·9
Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	291	288	379	478	483	+ 66·0	+ 67·7	+ 27·4
mest gångbara sort	»	.	.	.	.	507	512	.	.	.
Socker, bit-	»	65	46	48	54	61	61	+ 32·6	+ 27·1	+ 13·0
Salt, matsalt	»	10	15	15	21	24	24	+ 60·0	+ 60·0	+ 14·3
Äpplen, ät-	»	.	101	94	214	266	269	+166·3	+186·2	+ 25·7
Apelsiner, medelstora	duss.	.	115	123	243	262	275	+139·1	+123·6	+ 13·2
Bananer, prima	kg	.	160	164	—	—	—	—	—	—
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	101	84	133	164	—	—	—	—
Vitkål, svensk	»	.	24	29	50	59	57	+137·5	+ 96·6	+ 14·0
Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	.	24	24	28	31	31	+ 29·2	+ 29·2	+ 10·7
Svagdricka	l	6	15	16	18	21	21	+ 40·0	+ 31·3	+ 16·7
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	35	32	33	33	33	— 5·7	+ 3·1	0·0
Fotogen, Water White	l	21	20	21	32	57	59	+195·0	+181·0	+ 84·4
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	17	17	24	24	24	+ 41·2	+ 41·2	0·0
Björkved, osågad, hemkörd	»	740	945	1125	1680	1855	1890	+100·0	+ 68·0	+ 12·5
Barrved, » »	»	595	730	885	1410	1565	1595	+118·5	+ 80·2	+ 13·1
Pannved, hemkörd	»	.	.	.	.	1450	1495	.	.	.
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	614	637	842	1037	1033	+ 68·2	+ 62·2	+ 22·7
hushålls- (fyrkol), prima,	»	242	291	326	500	555	563	+ 93·5	+ 72·7	+ 12·6
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	452	517	808	974	991	+119·2	+ 91·7	+ 22·6
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	.	436	506	783	944	955	+119·0	+ 88·7	+ 22·0

[1] T. o. m. mars 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [2] 44 orter. — [3] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [4] Preliminära siffror.

Arbetsmarknaden.

Översikt utarbetad inom socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknaden under juli 1941.

Läget på arbetsmarknaden under juli månad kännetecknades av en ökad efterfrågan på arbetskraft och en fortsatt minskning av arbetslösheten och hjälpbehovet. De ökade sysselsättningsmöjligheterna gällde framför allt vedavverkningarna för bränsleförsörjningen men förelågo i begränsad omfattning även inom den industriella produktionen och byggnadsverksamheten.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetssökande under juli något lägre än föregående månad, under det att antalet lediga platser var mer än 9 % högre. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 139 i juli mot 154 i juni. Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under redovisningsmånaden över 49 000 platser eller omkring 5 % flera än under juni.

Socialstyrelsens sysselsättningssiffror, som avse vid redovisningstillfället i arbete varande personal, domineras under sommarmånaderna av de med semesterledigheterna sammanhängande fluktuationerna i antalet sysselsatta. Medan sålunda till följd av de omfattande semesterledigheterna under tiden närmast efter midsommar en betydande minskning av sysselsättningen redovisades vid rapporttillfället i slutet av juni, förelåg efter semestrarnas slut en däremot svarande ökning av sysselsättningen i slutet av juli. Om man till det uppgivna antalet i arbete varande personal lägger det antal, som vid jämförelsetidpunkterna meddelades vara frånvarande på grund av semester, reduceras emellertid ökningen av den anställda arbetarpersonalen inom industri och angränsande verksamhetsområden till omkring 1 %.

Konjunktursiffran, som beräknas på grundval av de omdömen om arbetstillgången uppgiftslämnarna till sysselsättningsstatistiken avgiva, var också i det närmaste oförändrad eller 3·39 i juli mot 3·40 i juni.

Till arbetsmarknadskommissionen rapporterade uppgifter om nyanställd och entledigad arbetskraft bestyrka likaledes, att förändringarna i arbetarantalet inom industri och byggnadsverksamhet m. m. varit förhållandevis små men att även under juli antalet nyanställda arbetare översteg antalet entledigade.

De senast tillgängliga uppgifterna om arbetslösheten inom fackförbunden, som avse månadsskiftet juni/juli, ge vid handen, att 9·2 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro arbetslösa mot 10·6 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbets-

lösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av juli, utgjorde vid denna tidpunkt 16 205, vilket innebär en minskning under månaden med 4 451 eller 21·5 %. Minskningen, som var störst i Stockholm och Göteborg samt i Västernorrlands län, berörde i främsta rummet hjälpsökande byggnads- och sågverksarbetare.

En jämförelse av förhållandena under juli innevarande år med läget vid motsvarande tid de närmast föregående åren synes ej kunna anställas på grundval av sysselsättningssiffrorna till följd av semesterledigheternas olika omfattning vid ifrågavarande redovisningstillfällen. Att den redovisade arbetslösheten inom fackförbunden i juli i år var ej obetydligt större än vid samma tid år 1940 och väsentligt större än år 1939 torde ej få tagas som ett exakt uttryck för en däremot svarande försämring av läget på arbetsmarknaden, då åtskilliga personer, som voro rapporterade som arbetslösa inom sina fack, kunna ha haft mer eller mindre tillfälliga arbeten inom andra yrkesområden. Antalet hjälpsökande var ungefär dubbelt så stort som i fjol, då detsamma till följd av särskilda med försvarsberedskapen sammanhängande omständigheter dock var exceptionellt lågt under sommarmånaderna; hjälpsökandesiffran var emellertid innevarande år 75 % högre än 1939.

Förhållandena på arbetsmarknaden under juli inom olika områden av näringslivet framgår närmare av efterföljande översikt.

Inom jordbruket gällde det aktuella arbetskraftsbehovet höbärgningen och nödfoderinsamlingen. Till följd av det otillfredsställande skörderesultatet var på en del håll behovet av tillfällighetsarbetare mindre än vanligt. Bl. a. av denna anledning var efterfrågan på arbetskraft icke så stor som föregående månad. Platser, som gällde daglönare, voro lättare att besätta än månadsanställningar. Bristen på lämpliga sökande till de fasta platserna gjorde sig särskilt gällande i fråga om tjänstefolk i husbondes kost. Med hjälp av en omfattande propaganda kunde i stor utsträckning frivillig arbetshjälp anskaffas för insamling av nödfoder genom vass- och lövtäkt.

Tillgången på ledig arbetskraft för vedavverkningarna var avsevärt mindre än tidigare, samtidigt som efterfrågan visade en stark stegring. En stor del av den ordinarie skogsarbetarstammen utgöres av småbrukare, vilka under högsommaren lämna skogsarbetet för att ägna sig åt sina jordbruk. Omflyttningen av arbetskraft från områden med arbetslöshet till skogsarbete har emellertid intensifierats och underlättas väsentligt genom huggarkurser samt genom de olika förmåner, som sedan den 1 juli beredas arbetare från städer och andra större samhällen.

Efterfrågan på arbetskraft till torvmossarna minskades, då upptagningsarbetet mot slutet av månaden började avslutas för säsongen; andra arbeten, såsom dikning och uppläggning, fortgingo emellertid.

Inom industrigrupperna höll sig arbetssökandefrekvensen på samma nivå som under juni, medan antalet lediga och tillsatta platser visade en stegring.

Inom metallindustrin företogos nyanställningar bl. a. vid järn- och stålmanufakturfabriker samt mekaniska och elektriska verkstäder. Arbetstillgång-

en var fortfarande god för kvalificerad arbetskraft av olika slag. Särskilt efterfrågades kunniga smeder och svarvare samt kompetenta bilmontörer.

Bland de industrier, som under normala förhållanden övervägande ha sin avsättning på exportmarknaden, syntes läget vara i stort sett oförändrat med undantag för glasbruken, där ganska omfattande permitteringar företagits.

Läget inom konsumtionsvaruindustrierna undergick icke heller några större förändringar under redovisningsmånaden. Inom livsmedelsindustrin nyrekryterades arbetskraft vid bl. a. sockerindustrin och konservfabrikerna. Inom textil- och beklädnadsbranschen liksom även inom sko- och läderindustrin uppgåvos flera företag ha gjort ett driftuppehåll efter semestrarna, vilket motiverades med råvaruknapphet eller säsongomläggning av tillverkningen. I allmänhet torde driften ha återupptagits mot månadens slut, ehuru vid vissa företag i begränsad omfattning.

Vid snickeri- och möbelfabriker noterades förbättrad arbetstillgång, och ett flertal företag efterfrågade snickare av olika slag.

Byggnadsverksamheten fick ytterligare något ökad omfattning under juli. Enligt till socialstyrelsen inkomna uppgifter var byggnadsverksamheten i de större städerna dock fortfarande icke i nivå med fjolårets starkt reducerade byggnation. Överföringen av byggnadsarbetare till andra yrkesområden, främst skogsarbete, pågick alltjämt.

Omsättningen av arbetskraft inom sjöfarten visade en ökning under juli; överskott på arbetskraft förelåg dock fortfarande. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 828 påmönstringar och 2 685 avmönstringar; motsvarande siffror för juni voro 2 418 och 1 798 samt för juli förra året 2 430 och 2 016.

För transportarbetare var arbetstillgången jämförelsevis god, särskilt beträffande gengaskunniga chaufförer.

Inom hotell- och restaurangfacket minskades efterfrågan på arbetskraft, då flertalet sommaranställningar tillsatts redan under juni. Viss brist på kökspersonal gjorde sig dock alltjämt gällande.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juli 1941.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 49 328 platser, varav 31 873 manliga och 17 455 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning, framgår att 2 292 manliga och 1 315 kvinnliga sökande anmälde sig under juli. Under månaden utplacerades 2 935 personer.

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under juli 4 043 platser tillsattes, varav 3 422 manliga och 621 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 2 080 personer (1 885 män och 195 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid juli månads utgång till 16 205, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 4 451, eller 21·5 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 238 (1·5 %) kvinnor.

Under juli månad beviljades statsbidrag till beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 4·2 milj. kr. Av dessa må nämnas sjukvårdsanläggningar i Hälsingborg, byggnadsarbeten vid läroverk i Göteborg samt ett större avloppsledningsarbete i Mölndal. Under tiden $^{1}/_{7}$ 1940—$^{31}/_{7}$ 1941 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och kommunala beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till c:a 71 milj. kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid juli månads utgång åtnjöto 14 005 (86·4 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 12 959 (92·5 %) med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 8 855 (54·6 %) hjälpta genom arbete och 5 150 (31·8 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under juli månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden juni 1940—juli 1941 lämnas i tab. 14 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och kommunala beredskapsarbeten, dels i form av statliga arkivarbeten och statskommunala reservarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 76 arbetsplatser i kommissionens regi 3 897 arbetslösa och vid 44 arbetsplatser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 2 302 arbetslösa. Vid kommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 367 arbetslösa. Vid 69 arkivarbetsplatser sysselsattes 239 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och vid statskommunala reservarbeten 203 arbetslösa. Statskommunala reservarbeten bedrevos av 6 städer, 7 landskommuner och 2 vägdistrikt.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten 923 specialarbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 14 städer och 14 landskommuner till sammanlagt 4 140 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 3 238 (78·2 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 3 807 (92·0 %) hemmahörande i städer. För juli månad hade av understödskommunerna 11 städer och 8 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Understöd till kursdeltagare, frivillig arbetstjänst (utbildningshjälp). Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 753 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Frivillig arbetstjänst, avseende teoretisk och praktisk yrkesutbildning, bedrevs under månaden vid Vännäs yrkesskola. Antalet arbetselever uppgick till 58.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 103 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin. Hela antalet elever fördelade på olika yrkesavdelningar framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	59	697
finmekaniker	5	68
verktygsskötare	1	6
elektromekaniker	1	10
smeder	4	34
svetsare	33	288
Summa	**103**	**1 103**

Under juli månad påbörjades en mekanikerkurs i Mariestad.

Under tiden maj 1940—juli 1941 ha 5 203 elever varit inskrivna vid beredskapskurser. Av dessa ha 2 607 utskrivits efter genomgången kurs.

Värnpliktslåneverksamheten. Omfattningen av *värnpliktslånenämndernas* verksamhet från verksamhetens början t. o. m. utgången av juli månad framgår av följande sammanställning.

	Antal ansökningar		Gällande kr.
Helt eller delvis bifallna låneansökningar	6 584	bifallet belopp	4 659 184
		avslaget belopp	5 969 371
Avslagna låneansökningar	11 915		18 025 034
Ej slutbehandlade »	115		183 925
Summa inkomna »	18 614		28 837 514

Hela antalet till *kommissionen* under ifrågavarande tid inkomna värnpliktslåneärenden uppgick till 3 716. Av dessa hade kommissionen före juli månads utgång avgjort 3 668, varav 619 avsågo av värnpliktslånenämnder underställda beslut och 3 049 av lånesökande ingivna besvär. I fråga om underställda beslut hade kommissionen i 40 fall upphävt värnpliktslånenämndernas beslut om lån och i några fall minskat de beviljade lånebeloppen. I anledning av anförda besvär beviljades ytterligare 230 lån.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Överföring av arbetskraft från beredskapsarbete till skogsarbete. På grund av svårigheterna att tillgodose skogsbrukets behov av arbetskraft har arbetsmarknadskommissionen beslutat att vidtaga särskilda åtgärder för att i största möjliga utsträckning överföra arbetskraft från statliga och kommunala beredskapsarbeten till skogsarbete. Kommissionen har i ett cirkulär till samtliga arbetare vid dessa arbeten lämnat meddelande härom samt om de förmåner, som tillkommer den vid skogsarbete ovane, om han antager sådant arbete. Vidare ha länsarbetsnämnderna, arbetslöshetskommittéerna samt platsledarna vid beredskapsarbetena erhållit anvisningar för att kunna medverka till åtgärdernas genomförande.

Arbetskraft till nödfoderinsamlingen. För rekryteringen av arbetskraft för nödfoderinsamlingen har samarbete ägt rum mellan å ena sidan livsmedelskommissionen samt kristidsstyrelser och -nämnder och å andra sidan arbetsmarknadskommissionen och länsarbetsnämnderna. I den mån ordinarie arbetskraft icke funnits tillgänglig för ifrågavarande arbete har arbetsförmedlingen trätt i kontakt med olika slag av organisationer för att bland dessas medlemmar stimulera intresset för nödfoderinsamling. Med hänsyn till behovet av arbetskraft till vasstäkt har arbetsmarknadskommissionen beslutat att där så låter sig göra ställa arbetskraft till förfogande från sina egna arbetsplatser, varvid arbetarna åtnjuta samma förmåner som vid beredskapsarbetet.

Inventering av skogsbrukets arbetskraft. Enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 19 juli 1941 (nr 668) åligger det skogsavverkare, som anlitar särskild för ändamålet anställd arbetskraft, att — i enlighet med de närmare anvisningar statens arbetsmarknadskommission må meddela — lämna uppgifter angående dels den arbetskraft, som sysselsättes i avverkningsarbetet, dels ock det ytterligare behovet av arbetskraft för sådant arbete. Uppgifterna skola avse förhållandena, första gången den 6 augusti 1941 och därefter de dagar arbetsmarknadskommissionen bestämmer.

Nya bestämmelser om krigsfamiljebidrag vid sjukdom. Genom en förordning den 28 juni 1941 (SFS nr 591) har Kungl. Maj:t i överensstämmelse med riksdagens beslut meddelat bestämmelser om familjebidrag åt värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada under militärtjänstgöring. Den nya förordningen har trätt i kraft den 1 juli 1941, och samtidigt har kungörelsen den 23 juli 1940 (SFS nr 730) med provisoriska bestämmelser om familjebidrag åt värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada, upphört att gälla utom i det

fall att vederbörande enligt den gamla kungörelsen tillerkänts ersättning med belopp, som är större än vad som skulle tillkomma honom enligt nya förordningen.

Enligt den nu utfärdade förordningen äger, enligt vissa i förordningen meddelade bestämmelser, den som uppbär sjukpenning eller livränta enligt antingen militärersättningsförordningen av år 1927 eller lagen om försäkring för olycksfall i arbete av år 1916 eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar av år 1929 komma i åtnjutande av familjebidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen, därest hans arbetsförmåga är nedsatt med minst hälften.

I avvaktan på att sjukpenningen eller livräntan blir fastställd av riksförsäkringsanstalten kan familjebidrag provisoriskt beviljas av familjebidragsnämnd, därest det är styrkt, att den militära myndigheten insänt anmälan om olycksfallet (sjukdomen) till riksförsäkringsanstalten.

I anslutning till förordningen har Kungl. Maj:t genom kungörelse den 28 juni 1941 (SFS nr 592) utfärdat bestämmelser angående tillämpningen av förordningen, vilken kungörelse stadgar, att förordningen i fråga skall tillämpas jämväl å viss vid försvarsväsendet fast anställd personal.

Statens arbetsmarknadskommission har i egenskap av tillsynsmyndighet meddelat vissa anvisningar rörande de nya författningarnas tillämpning.

1941 års krigsfamiljebidragskommitté. Med stöd av Kungl. Maj:ts den 28 juni 1941 lämnade bemyndigande har chefen för försvarsdepartementet tillkallat sju sakkunniga för att verkställa en allmän översyn av gällande författningar rörande bidrag m. m. av olika slag till inkallade värnpliktiga och deras familjemedlemmar. De sakkunniga, vars ordförande är chefen för statens arbetsmarknadskommission, landshövding A. Thomson, ha under juli månad påbörjat sitt arbete.

Instruktionskurs för arbetsförmedlingstjänstemän. Med bidrag av arbetsmarknadskommissionen anordnade Arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund under tiden 20—26 juli en instruktions- och utbildningskurs å Ingesunds folkhögskola vid Arvika. Såsom föreläsare och ledare för seminarieövningar i arbetsmarknads- och arbetsförmedlingsfrågor medverkade tjänstemän från arbetsmarknadskommissionen.

Lönesumman inom industri och handel m. m. under andra kvartalet 1941.

För den mellersta av varje kvartals tre månader efterfrågas på socialstyrelsens rapportkort angående ställningen på arbetsmarknaden, utom antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta, den till arbetare utbetalda lönesumman vid sista avlöningstillfället i månaden och lönesumman för hela månaden till övrig personal. På grundval av sådana uppgifter för februari och maj 1941 samt maj 1940 ha i tabellen å sid. indextal beräknats, vilka visa lönesummans förändringar från första till andra kvartalet 1941 och från andra kvartalet 1940 till andra kvartalet 1941. För att möjliggöra jämförelser mellan sysselsättningsvolym och lönesumma ha i tabellen därjämte anförts indextal över antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta.

Indextalen för samtliga näringsgrenar sammanslagna visa från slutet av februari till slutet av maj 1941 en ökning av antalet sysselsatta arbetare med 3·9 % och av den utbetalda lönesumman med 4·6 %. För enbart den egentliga industrin utgjorde ökningen 1·7 och 2·4 %. De uppgivna lönesummorna för en vecka i slutet av maj 1941 avsågo i många fall, till följd av att Kristi himmelsfärdsdag inföll i veckan, fem i stället för sex arbetsdagar. Då man av rapportkortets uppgifter kunnat sluta sig till att lönesumman gällde en på så sätt förkortad arbetsvecka eller visshet därom vunnits genom att uppgiftslämnaren tillfrågats, har lönesumman omräknats till att motsvara 6 arbetsdagar. Dock är det givetvis möjligt, att vid granskningen vissa felaktigheter kunna ha insmugit sig, varför en viss osäkerhet vidlåder resultatet.

Mellan första och andra kvartalet brukar både arbetarantal och lönesumma undergå en säsongmässig ökning. Innevarande år har denna ökning varit av ungefär samma styrka som åren närmast före krigsutbrottet 1939. I jämförelse med siffrorna för andra kvartalet 1940, då säsongens verkningar neutraliserades av andra faktorer, som påverkade sysselsättningen i starkt sjunkande riktning (bl. a. exportspärren västerut), beteckna sålunda indextalen för andra kvartalet 1941 en återgång till förändringar av för årstiden mera normalt utseende. I förhållandet mellan arbetarantal och lönesumma visa indextalen någon förskjutning på så sätt, att lönesumman vuxit starkare än arbetarantalet. Till detta resultat torde ha medverkat att ökningen i stort sett endast gällde de manliga arbetarna medan antalet kvinnliga arbetare förblev ungefär oförändrat. Den väsentliga orsaken till förskjutningen var emellertid en ökning av arbetstidens längd. En sådan ökning framträdde särskilt inom grupperna torvindustri, stenbrott och stenhuggerier, cementfabriker och kalkbruk, såg-

Näringsgrenar	7 848 företag med uppgifter för såväl 1:a kv. 1941 som 2:a kv. 1941					7 419 företag med uppgifter för såväl 2:a kv. 1940 som 2:a kv. 1941				
	Maj 1941	Indextal för maj 1941 (febr. 1941 = 100)				Maj 1941	Indextal för maj 1941 (maj 1940 = 100)			
		Arbetare		Övriga			Arbetare		Övriga	
	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma
Malmbrytning o. metallind.	**130 976**	**98·6**	**99·8**	**100·3**	**101·7**	**131 504**	**105·4**	**114·0**	**108·9**	**111·6**
Gruvor o. anrikningsverk	3 899	96·2	98·8	100·4	104·0	6 313	122·9	136·2	112·7	120·6
Järn-, stål- o. kopparverk	16 362	99·7	104·1	100·8	116·6	15 568	105·5	111·0	114·8	113·4
Järn- o. stålmanufaktur	15 560	93·2	94·3	99·2	98·3	15 443	99·0	104·4	105·6	111·0
Mekaniska verkstäder	60 599	99·4	99·5	100·4	100·7	59 451	106·8	115·9	111·3	114·6
Skeppsvarv	11 621	101·8	106·1	100·7	102·3	11 804	111·6	121·0	106·5	110·1
Elektriska verkstäder	16 687	99·1	98·8	100·9	100·6	15 810	100·3	108·3	105·9	107·3
Annan metallindustri	6 248	97·6	97·1	97·6	98·9	7 115	98·5	106·2	97·2	95·4
Jord- o. stenindustri	**20 167**	**129·3**	**129·9**	**99·9**	**101·9**	**19 144**	**114·0**	**111·5**	**99·8**	**107·8**
Kolgruvor	916	100·8	100·1	·	·	916	113·6	103·6	·	·
Torvindustri	1 442	336·1	419·7	·	·	1 259	146·9	172·9	·	·
Stenbrott o. stenhuggerier	2 696	143·3	160·7	102·1	103·3	2 194	107·8	110·4	97·6	107·9
Cementfabriker, kalkbruk	3 457	123·4	131·3	95·9	100·8	3 103	96·4	99·7	94·1	112·3
Tegelbruk	4 059	174·5	168·2	100·5	100·2	4 025	117·0	103·1	97·9	104·0
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3 868	102·7	99·7	100·0	102·6	3 868	114·3	115·1	98·5	106·6
Glasbruk	3 729	107·2	104·5	98·9	102·9	3 779	123·7	126·7	110·5	107·5
Träindustri	**25 419**	**123·6**	**126·0**	**100·2**	**101·2**	**24 441**	**109·8**	**116·7**	**105·4**	**108·7**
Sågverk o. hyvlerier	13 471	146·1	155·8	104·0	105·0	13 141	106·7	114·4	104·6	113·6
Snickeri- o. möbelfabriker	10 160	103·1	101·6	97·5	98·3	9 491	115·6	121·3	107·2	104·4
Annan trävaruindustri	1 788	119·8	129·3	101·0	101·5	1 809	103·4	109·6	98·5	113·3
Pappers- o. grafisk ind.	**29 425**	**98·5**	**97·9**	**99·5**	**98·6**	**27 275**	**107·2**	**118·0**	**104·4**	**106·4**
Pappersmassefabriker	9 286	102·3	98·6	99·4	104·9	7 893	98·4	104·9	102·2	107·2
Pappersbruk o. pappfabr.	8 515	94·2	88·6	100·0	98·8	8 575	120·8	121·7	105·9	102·5
Annan pappersindustri	4 152	98·3	100·0	100·2	100·1	3 778	102·5	120·2	103·3	106·3
Grafisk industri	7 472	99·3	104·6	99·3	96·0	7 029	105·8	126·7	104·7	107·4
Livsmedelsindustri	**27 358**	**105·3**	**107·4**	**102·8**	**102·0**	**26 529**	**101·9**	**106·8**	**106·8**	**111·4**
Kvarnar	1 461	101·0	105·5	101·0	101·7	1 420	95·7	99·5	106·5	107·7
Bagerier	5 437	109·2	113·3	101·5	98·5	5 191	100·0	104·6	106·8	110·0
Råsockerbruk o. raffinad.	3 526	123·4	118·9	100·0	101·6	3 889	108·5	112·7	111·6	110·9
Choklad- o. karamellfabr.	4 378	93·9	99·9	102·0	99·4	4 018	108·0	114·1	110·9	104·3
Bryggerier o. läskedrycksf.	5 316	110·4	111·0	101·9	102·0	5 028	100·3	102·2	106·5	112·0
Tobaksfabriker	1 704	111·4	112·7	102·0	94·1	1 704	84·4	103·7	93·1	101·0
Slakterier o. konservfabr.	3 455	102·2	97·6	102·7	107·1	3 440	110·3	110·7	107·7	117·9
Annan livsmedelsindustri	2 081	89·6	93·9	105·8	103·7	1 839	96·8	106·6	104·6	114·9
Textil- o. beklädnadsind.	**61 397**	**97·5**	**98·4**	**99·5**	**99·8**	**59 244**	**93·1**	**97·9**	**102·1**	**105·6**
Bomullsindustri	15 043	99·0	97·2	98·8	96·7	13 318	97·0	97·2	100·8	104·0
Jute- och linneindustri	2 361	97·0	99·0	91·9	97·3	2 449	92·0	86·5	80·6	80·0
Ylleindustri	10 217	96·1	97·2	102·5	102·7	10 187	91·6	96·8	106·8	109·7
Trikåfabriker	7 872	96·9	96·1	100·1	102·0	7 904	87·3	92·2	102·4	105·9
Skrädderier o. sömnadsfabr.	19 016	95·0	96·7	96·9	98·5	18 789	90·7	98·2	99·1	107·1
Annan hithörande industri	6 888	104·5	110·7	103·7	101·9	6 597	104·2	112·5	109·7	105·5
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**20 235**	**94·8**	**94·3**	**100·0**	**100·1**	**18 929**	**89·5**	**92·2**	**101·9**	**107·6**
Garverier	2 319	91·3	93·8	98·5	103·0	2 019	85·8	90·9	98·7	111·7
Skofabriker	7 842	92·3	86·3	102·2	100·2	8 076	87·2	81·9	98·3	104·0
Gummivarufabriker	6 086	96·7	99·3	99·1	99·6	6 038	91·2	97·7	106·0	108·4
Annan hithörande industri	3 988	99·6	102·6	99·1	99·2	2 796	96·3	114·1	102·7	110·5
Kemisk-teknisk industri	**10 403**	**96·3**	**101·6**	**100·5**	**103·3**	**10 063**	**83·5**	**92·1**	**102·3**	**114·6**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2 387	101·1	103·3	98·6	100·6	2 186	84·3	89·4	97·9	107·3
Sprängämnesfabriker	2 420	104·9	107·3	109·2	128·7	1 983	91·0	99·2	117·5	131·8
Tändsticksfabriker	1 027	69·2	77·8	97·7	101·8	1 027	46·4	58·9	107·8	121·5
Annan kemisk-tekn. ind.	4 569	98·2	104·1	101·2	101·3	4 867	96·0	102·8	103·5	116·8
Samtliga industrigrupper	**325 380**	**101·7**	**102·4**	**100·4**	**101·2**	**317 129**	**101·6**	**109·1**	**106·0**	**110·0**
Byggnadsverksamhet	13 294	128·7	126·8	98·8	99·0	13 459	86·0	73·3	99·9	105·8
Statl. verk o. byggnadsarb.	31 514	108·6	108·3	104·4	100·6	30 356	108·0	114·9	108·9	111·1
Komm. verk o. byggn.-arb.	18 441	109·6	107·4	99·2	100·0	18 023	109·7	104·5	106·1	115·1
Handel o. varulager	7 314	101·3	100·7	101·5	100·9	6 774	101·4	106·2	102·6	109·4
Samfärdsel	6 514	160·5	166·7	106·7	106·3	6 202	113·4	108·9	102·8	106·7
Banker	—	—	—	103·6	97·1	—	—	—	111·4	107·3
Försäkringsföretag	—	—	—	102·0	101·0	—	—	—	109·8	106·8
Samtliga näringsgrenar	**402 457**	**103·9**	**104·6**	**101·2**	**100·8**	**391 943**	**102·0**	**107·7**	**105·7**	**109·7**

verk och hyvlerier samt annan trävaruindustri. Å andra sidan tyda indextalen för pappersbruk och skofabriker på kortare arbetstid i slutet av maj än tre månader tidigare. Vad slutligen den övriga personalen beträffar steg antalet sysselsatta personer från februari till maj 1941 med 1·2 % och den utbetalda lönesumman med 0·8.

Enligt indextalen i tabellens senare avdelning var för hela materialet antalet sysselsatta arbetare i slutet av maj 1941 2·0 % större än vid motsvarande tidpunkt i fjol. Den utbetalda lönesumman hade stigit med 7·7 %. För enbart den egentliga industrin steg arbetarantalet med 1·6 % och lönesumman med 9·1 %. Förskjutningen på 6 à 8 % är huvudsakligen resultatet av lönehöjningarna enligt levnadskostnadsindex i augusti 1940 och februari 1941. Sammanlagt ha dessa lönehöjningar medfört en ökning av lönerna under maj 1941 i jämförelse med 1938 års löner med 5 à 6 %. I förhållandet mellan lönesumma och antal sysselsatta framträda inom de särskilda grupperna vissa olikheter, som huvudsakligen bero på förändringar i arbetstidens längd. I någon mån har även inverkat en förskjutning från kvinnlig till manlig arbetskraft. Siffrorna för gruvor, skeppsvarv, torvindustri och annan livsmedelsindustri tyda på längre arbetstid i maj 1941 än i maj 1940, medan siffrorna för t. ex. jute- och linneindustri och skofabriker påverkats av en utveckling i motsatt riktning. Inom grupperna annan pappersindustri, grafisk industri och annan läder-, hår- och gummivaruindustri ha lönerna utom enligt levnadskostnadsindex även höjts enligt nya avtal. Det bör här framhållas, att till följd av en viss osäkerhet hos uppgifterna om lönesummorna under maj 1941 måste försiktighet iakttagas, då slutsatser om förändringar i arbetstidens längd grundas på differenserna mellan indextalen över arbetarantal och lönesummor.

Förändringarna i den till arbetarna utbetalda lönesumman alltsedan första kvartalet 1935 framgå av nedanstående indextal, vilka beräknats med första kvartalet 1935 som fast basperiod (den första period, för vilken här ifrågavarande uppgifter finnas). Indextalen ha uträknats på grundval av samma slags indextal, som i tabellen beräknats för lönesumman under maj 1941 i jämförelse med lönesumman under februari 1941.[1]

År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
1935	100·0	104·4	110·9	111·7
1936	107·1	113·2	119·5	120·1
1937	117·8	130·6	131·4	130·5
1938	126·5	127·8	132·0	132·7
1939	131·0	139·5	140·6	143·1
1940	133·2	135·1	140·6	148·8
1941	142·8	148·8	—	—

Den utbetalda lönesumman steg mycket starkt under åren 1935—1939. Om man bortser från en regelbundet återkommande sänkning mellan sista kvartalet varje år och första kvartalet närmast påföljande år, visar sifferserien på ett undantag när (senare delen av år 1937) en ständig tillväxt från kvartal till kvartal. I förhållande till denna de senaste årens utveckling av lönesum-

[1] Jfr Soc. Medd., årg. 1941, sid. 190, not 1.

man beteckna siffrorna för första och andra kvartalen 1940 en påtaglig brytning. Lönesummans minskning från sista kvartalet 1939 till första kvartalet 1940 var avsevärt starkare än säsongnormalt. Den ökning av lönesumman, som sedan följde under år 1940 berodde till stor del på lönehöjningarna enligt levnadskostnadsindex. Mellan fjärde kvartalet 1940 och första kvartalet 1941 sjönk lönesumman starkare än normalt trots lönehöjningen enligt levnadskostnadsindex. Från första till andra kvartalet 1941 följde så en ungefär normal säsongmässig stegring.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna under juli 1941.

Arbetsförmedlingsanstalter	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	9 907	3 519	3 100	6 212	5 164	3 858	16 119	8 683	6 958	186
Stockholms län . .	2 673	1 962	1 391	1 119	2 045	928	3 792	4 007	2 319	95
Uppsala län . . .	1 191	1 198	557	670	417	215	1 861	1 615	772	115
Södermanlands län	1 602	1 047	827	753	558	339	2 355	1 605	1 166	147
Östergötlands län .	1 581	1 579	967	1 287	1 112	675	2 868	2 691	1 642	107
Norrköping	1 775	1 086	919	916	285	158	2 691	1 371	1 077	196
Jönköpings län . .	1 890	1 262	772	1 135	631	371	3 025	1 893	1 143	160
Kronobergs län . .	985	812	600	353	453	235	1 338	1 265	835	106
Norra Kalmar län .	962	521	440	111	132	83	1 073	653	523	164
Södra Kalmar län .	1 228	865	566	559	441	259	1 787	1 306	825	137
Gotlands län . . .	266	318	227	113	143	72	379	461	299	82
Blekinge län . . .	1 687	1 193	943	813	839	469	2 500	2 032	1 412	123
Kristianstads län .	1 862	1 639	1 105	881	1 069	484	2 743	2 708	1 589	101
Malmöh. l.: Malmö	4 096	1 963	1 911	2 924	1 451	1 259	7 020	3 414	3 170	206
Hälsingborg . .	1 350	466	442	717	289	225	2 067	755	667	274
Länet i övrigt .	2 762	1 809	1 494	1 615	829	535	4 377	2 638	2 029	166
Hallands län . . .	1 113	588	428	1 042	484	337	2 155	1 072	765	201
Göteborgs stad . .	9 463	2 936	2 817	3 897	2 787	1 857	13 360	5 673	4 674	236
Göteb. o. Boh. län	3 336	821	738	580	447	288	3 916	1 268	1 026	309
Älvsborgs län . .	2 238	1 279	912	1 831	1 044	550	4 069	2 323	1 462	175
Skaraborgs län . .	1 313	1 446	1 029	530	625	337	1 843	2 071	1 366	89
Värmlands län . .	1 199	2 007	739	779	893	463	1 978	2 900	1 202	68
Örebro län	3 827	2 007	1 262	3 131	1 155	770	6 958	3 162	2 032	220
Västmanlands län .	985	1 246	703	666	765	387	1 651	2 011	1 090	82
Kopparbergs län .	888	3 037	937	627	776	366	1 515	3 813	1 303	40
Gävleborgs län . .	2 082	3 428	1 066	1 042	711	437	3 124	4 139	1 503	75
Västernorrlands län	4 674	2 418	1 409	768	627	395	5 442	3 045	1 804	179
Jämtlands län . .	1 382	3 657	877	498	780	408	1 880	4 437	1 285	42
Västerbottens län .	1 267	1 768	729	415	600	257	1 682	2 368	986	71
Norrbottens län . .	3 114	2 538	1 966	449	623	438	3 563	3 161	2 404	113
Summa juli 1941	**72 698**	**50 415**	**31 873**	**36 433**	**28 125**	**17 455**	**109 131**	**78 540**	**49 328**	**139**
» juni 1941	75 992	42 433	28 625	34 459	29 430	18 389	110 451	71 863	47 014	154
» juli 1940	54 335	36 712	23 312	28 553	23 954	15 013	82 888	60 666	38 325	137
» » 1939	37 940	24 489	18 700	19 247	23 459	12 781	57 187	47 948	31 481	119
» » 1938	41 193	19 064	15 026	19 228	20 778	11 113	60 421	39 842	26 139	152

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 4 043 platser, varav 3 422 manliga och 621 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 2 080 (1 885 manliga och 195 kvinnliga) platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskin-industri			Trävarunindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**4 415**	**7 022**	**3 937**	**1 773**	**14 459**	**2 536**	**5 529**	**3 022**	**1 814**	**6 004**	**1 279**	**1 079**
2	Stockholms stad . . .	32	2	2	4	—	—	992	410	311	311	107	94
3	Stockholms län	412	958	549	48	179	101	195	84	68	229	28	27
4	Uppsala län	142	313	202	18	461	17	83	45	28	83	19	12
5	Södermanlands län . .	228	345	202	13	36	14	348	98	75	62	20	15
6	Östergötlands län . . .	320	532	272	13	73	28	301	266	96	102	32	18
7	Norrköping	78	166	100	9	105	72	72	33	16	97	26	24
8	Jönköpings län	126	282	123	40	208	94	185	151	40	412	169	156
9	Kronobergs län	55	84	36	43	106	65	131	26	16	117	36	31
10	Kalmar län	131	223	86	31	176	40	204	193	152	645	154	144
11	Gotlands län	31	48	22	—	25	2	4	1	1	1	—	—
12	Blekinge län	88	127	55	5	32	6	153	67	29	56	13	6
13	Kristianstads län . . .	423	573	230	25	88	48	86	63	33	73	48	26
14	Malmöhus l.: Malmö .	146	108	98	3	14	14	312	115	108	63	19	16
15	Hälsingborg	87	77	66	1	—	—	67	24	16	24	3	1
16	Länet i övrigt . . .	519	602	389	9	5	5	146	75	58	43	32	29
17	Hallands län	90	150	70	3	97	41	73	30	21	54	4	3
18	Göteborgs stad	82	67	53	2	2	2	637	117	110	552	56	53
19	Göteborgs o. Bohus län .	63	121	66	4	26	14	122	22	21	90	12	11
20	Älvsborgs län	112	207	106	19	170	135	120	220	78	202	55	50
21	Skaraborgs län	231	307	160	17	211	50	138	74	45	107	50	38
22	Värmlands län	83	209	129	63	1 334	210	153	71	53	175	23	23
23	Örebro län	167	215	114	104	639	145	262	158	112	113	24	14
24	Västmanlands län . .	120	214	124	24	243	20	232	296	122	28	14	7
25	Kopparbergs län . . .	87	142	77	138	2 299	460	107	227	98	98	45	26
26	Gävleborgs län	87	129	105	188	2 464	180	146	67	49	256	27	23
27	Västernorrlands län . .	80	129	95	289	1 186	295	109	33	26	1 435	196	195
28	Jämtlands län	132	249	150	299	2 803	185	34	1	1	15	7	6
29	Västerbottens län . . .	52	118	53	100	990	132	32	28	12	227	49	22
30	Norrbottens län	211	325	203	261	487	161	85	27	19	334	11	9
31	*Kvinnliga avdeln.*	**393**	**1 796**	**848**	—	—	—	**196**	**276**	**123**	**184**	**158**	**138**
32	Stockholms stad . . .	68	7	7	—	—	—	89	66	46	53	63	54
33	Stockholms län	34	200	155	—	—	—	15	12	11	5	3	3
34	Uppsala län	15	44	11	—	—	—	—	—	—	—	1	1
35	Södermanlands län . .	6	30	24	—	—	—	29	11	7	11	12	8
36	Östergötlands län . . .	9	151	122	—	—	—	8	22	13	4	6	5
37	Norrköping	—	3	3	—	—	—	2	6	6	2	—	—
38	Jönköpings län	5	49	18	—	—	—	—	2	1	15	7	7
39	Kronobergs län	9	49	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Kalmar län	21	60	17	—	—	—	—	—	—	13	8	8
41	Gotlands län	2	13	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Blekinge län	4	52	4	—	—	—	4	2	2	2	1	—
43	Kristianstads län . . .	9	89	56	—	—	—	—	—	—	—	1	1
44	Malmöhus l.: Malmö .	28	41	37	—	—	—	15	—	—	24	14	13
45	Hälsingborg	7	10	8	—	—	—	—	—	—	4	1	1
46	Länet i övrigt . . .	25	114	93	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Hallands län	6	54	39	—	—	—	1	—	—	2	—	—
48	Göteborgs stad	1	47	13	—	—	—	19	28	10	23	30	29
49	Göteborgs o. Bohus län .	5	57	51	—	—	—	—	—	—	3	—	—
50	Älvsborgs län.	4	13	3	—	—	—	—	106	10	—	1	—
51	Skaraborgs län	18	50	17	—	—	—	1	—	—	3	—	—
52	Värmlands län	16	106	8	—	—	—	—	—	—	7	—	—
53	Örebro län	15	48	19	—	—	—	5	14	14	3	5	4
54	Västmanlands län . . .	9	48	20	—	—	—	8	7	3	2	—	—
55	Kopparbergs län . . .	1	27	2	—	—	—	—	—	—	—	3	3
56	Gävleborgs län	15	78	41	—	—	—	—	—	—	1	1	1
57	Västernorrlands län . .	7	58	7	—	—	—	—	—	—	6	—	—
58	Jämtlands län	23	156	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Västerbottens län . . .	18	93	14	—	—	—	—	—	—	—	1	—
60	Norrbottens län	18	49	14	—	—	—	—	—	—	1	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
15 360	6 404	5 950	11 730	3 217	2 603	5 430	2 425	2 354	2 958	3106	2 881	9 139	6 391	5 776	7 032	3 090	2 943	3 328	1
3 510	321	319	758	204	171	619	405	385	705	544	463	2 096	1 417	1 249	495	109	106	385	2
889	200	182	121	123	111	61	28	28	24	29	26	170	116	90	361	217	209	163	3
220	121	114	129	38	25	1	—	—	197	57	46	107	58	41	117	86	72	94	4
268	258	248	218	30	21	118	60	59	15	39	36	100	88	84	151	73	73	81	5
179	279	256	132	95	59	32	15	15	109	88	69	167	123	90	89	76	64	137	6
297	78	77	415	128	116	115	64	62	27	70	65	477	301	276	58	115	111	130	7
190	64	53	383	157	97	38	—	—	147	96	94	166	61	42	152	74	73	51	8
123	128	123	313	297	209	5	—	—	17	42	41	59	61	48	99	32	31	23	9
218	126	110	235	88	73	268	118	116	65	66	65	160	187	169	178	55	51	55	10
74	91	89	32	69	41	59	47	43	1	5	2	26	14	9	36	18	18	2	11
212	204	167	391	142	139	201	98	94	9	73	70	116	290	241	427	147	136	29	12
268	161	145	418	393	342	120	49	40	38	59	56	180	114	102	149	91	83	82	13
866	203	202	470	47	31	257	169	163	156	248	246	942	780	773	679	260	260	202	14
232	80	80	131	6	6	323	105	105	36	23	22	205	130	128	115	18	18	129	15
392	267	261	418	162	132	330	147	147	211	105	76	237	251	236	305	163	161	152	16
153	32	32	450	105	95	113	7	7	14	19	18	73	72	69	66	72	72	24	17
1 829	170	163	739	89	66	1 424	459	459	622	566	546	2 269	1 073	1 035	716	337	330	591	18
385	114	112	1 855	163	160	185	63	62	7	36	34	151	149	143	381	115	115	93	19
282	102	95	1 113	238	203	25	—	—	33	30	23	189	173	155	96	84	67	47	20
303	408	389	134	137	103	29	10	8	32	49	44	101	131	123	139	69	69	82	21
242	111	107	129	58	37	74	34	32	60	43	43	76	57	48	105	67	57	39	22
410	322	294	2 176	235	217	16	—	—	35	82	81	148	203	170	222	129	115	174	23
169	97	84	67	25	18	88	73	71	20	34	30	78	101	88	111	149	139	48	24
121	143	119	56	37	29	2	—	—	46	32	28	56	28	21	149	84	79	28	25
376	220	215	168	38	33	222	124	124	52	173	173	226	77	61	261	109	103	100	26
1 237	485	419	167	24	24	357	122	120	70	115	112	286	51	46	557	77	77	87	27
663	399	358	27	18	11	5	1	—	39	111	110	55	56	44	68	12	12	45	28
326	237	211	24	33	13	71	36	36	90	89	84	63	123	104	200	65	62	82	29
926	983	926	61	38	21	272	191	178	81	183	178	160	106	91	550	187	180	173	30
3	6	6	11 842	2 077	1 559	229	162	152	3 929	3 636	2 743	4 639	5 714	4 035	11 932	14 300	7 851	3 086	31
—	2	2	1 032	346	255	143	134	127	649	724	465	1 216	1 338	1 099	2 480	2 484	1 803	482	32
3	—	—	101	55	31	—	—	—	40	107	26	88	293	132	724	1 375	570	109	33
—	—	—	258	11	4	—	—	—	171	55	44	35	57	34	150	249	121	41	34
—	—	—	78	10	7	2	1	1	54	47	27	120	120	76	331	327	189	122	35
—	3	3	329	92	86	—	2	1	169	76	47	117	158	107	495	602	291	156	36
—	—	—	631	72	45	1	1	1	30	18	10	41	45	30	132	140	63	77	37
—	—	—	580	34	25	—	1	1	120	99	83	88	162	120	254	277	116	73	38
—	—	—	78	12	9	—	—	—	19	51	43	60	78	52	156	263	122	31	39
—	—	—	71	42	38	3	2	1	146	69	58	90	99	66	256	293	154	70	40
—	—	—	3	2	2	—	—	—	31	22	15	22	21	12	53	85	39	2	41
—	—	—	252	88	84	—	—	—	57	75	59	116	146	85	317	475	235	61	42
—	—	—	210	82	42	—	—	—	46	41	35	142	273	112	385	583	238	89	43
—	—	—	1 008	122	115	4	—	—	189	220	194	632	398	350	923	656	550	101	44
—	—	—	159	22	14	4	—	—	65	29	25	97	76	56	237	151	121	144	45
—	—	—	616	26	20	4	2	2	226	45	33	142	178	115	444	464	272	158	46
—	—	—	577	46	41	1	—	—	42	28	24	113	121	101	215	235	132	85	47
—	—	—	1 360	230	156	59	9	8	620	547	395	449	606	515	822	1 240	731	544	48
—	—	—	189	53	40	4	1	1	55	42	21	47	109	71	208	185	104	69	49
—	—	—	1 287	271	184	—	—	—	68	119	78	93	93	44	321	441	231	58	50
—	—	—	113	59	43	—	—	—	58	66	52	45	84	43	255	366	182	37	51
—	—	—	129	34	23	1	1	1	154	110	99	77	114	85	335	528	247	60	52
—	—	—	2 215	267	250	—	1	1	81	114	85	170	214	161	468	492	236	174	53
—	1	1	53	18	12	1	2	2	43	58	38	82	156	102	380	475	209	88	54
—	—	—	26	33	9	—	—	—	132	88	52	131	190	108	292	435	192	45	55
—	—	—	391	15	13	1	1	1	123	174	163	136	145	85	270	297	133	105	56
—	—	—	55	5	3	1	4	4	83	66	63	53	90	72	521	404	246	42	57
—	—	—	13	9	3	—	—	—	160	150	139	86	181	101	202	284	133	14	58
—	—	—	21	17	5	—	—	—	141	133	116	55	72	32	162	284	90	18	59
—	—	—	7	4	—	—	—	—	157	263	254	96	97	69	144	210	101	31	60

Tab. 8. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under juli 1941.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	6 188	21 481	6 473	393	1 796	848	6 340	6 581	23 277	7 321
Jordbruk	4 415	7 022	3 937	393	1 796	848	4 593	4 808	8 818	4 785
Skogshushållning . .	1 773	14 459	2 536	—	—	—	1 747	1 773	14 459	2 536
Industri o. hantverk .	38 623	13 922	11 446	12 225	2 517	1 826	49 388	50 848	16 439	13 272
Malmbrytning . . .	135	232	77	—	—	—	130	135	232	77
Metall- o. maskinind.	5 394	2 790	1 737	196	276	123	5 421	5 590	3 066	1 860
Jord- och stenind. .	3 244	1 558	1 210	72	82	54	3 223	3 316	1 685	1 264
Trävaruindustri . .	3 996	1 029	844	47	21	19	3 791	4 043	1 050	863
Pappers- o. graf. ind.	2 008	250	235	137	137	119	2 089	2 145	387	354
Livsmedelsindustri .	1 242	574	420	1 063	624	485	2 157	2 305	1 198	905
Textil- o. bekl.-ind.	2 248	287	240	7 085	965	648	9 217	9 328	1 252	883
Läder- o. gummiind.	4 411	409	368	3 178	185	109	7 525	7 589	544	477
Kemisk-teknisk ind.	349	272	268	444	271	268	752	798	543	536
Byggnadsverksamh. .	15 860	6 404	5 950	3	6	6	14 852	15 863	6 410	5 956
Kraft- o. värmeprod.	241	122	97	—	—	—	231	241	122	97
Sjöfart och fiske . .	5 430	2 425	2 354	229	162	152	5 436	5 659	2 587	2 506
Handel o. samfärdsel	12 097	9 497	8 657	8 568	9 350	6 778	18 654	20 665	18 847	15 435
Kontorsarbete . . .	1 106	314	258	1 162	686	526	2 216	2 268	1 000	784
Affärs- o. lagerarb. .	2 819	898	806	1 323	742	518	3 832	4 142	1 640	1 324
Landtransport . . .	5 876	5 175	4 705	305	459	354	5 292	6 181	5 634	5 059
Hotell- o. rest.-rör. .	444	318	265	3 011	4 513	3 163	2 807	3 455	4 881	3 428
Litter. o. konstn. arb.	285	51	42	50	13	11	288	285	64	53
Förvaltn. o. underv. .	1 378	2 495	2 428	1 642	1 667	1 630	2 987	3 020	4 162	4 058
Sjukvård o. hygien .	239	246	158	1 075	1 270	576	1 287	1 314	1 516	729
Husligt arbete . . .	117	67	51	11 638	14 276	7 828	8 450	11 755	14 343	7 879
Diversearbete	6 915	3 023	2 892	294	24	23	6 025	7 209	3 047	2 915
Ungdom ut. särsk. utb.	3 328	—	—	3 086	—	—	6 204	6 414	—	—
Summa	**72 698**	**50 415**	**31 873**	**36 433**	**28 125**	**17 455**	**100 497**	**109181**	**78 540**	**49 328**
Därav under 18 år	5 189	3 542	2 947	5 414	3 454	2 781	10 294	10 608	6 996	5 728

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under juni och juli 1941 samt under juli 1940.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga juli 1941		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Juli 1941	Juni 1941	Juli 1940	Juli 1941	Juni 1941	Juli 1940	Juli 1941	Juni 1941	Juli 1940	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	29	41	36	22	18	20	28	38	35	30	47	31
Jordbruk	63	64	64	22	17	20	55	51	55	56	47	54
Skogshushållning . .	12	27	17	·	·	·	12	27	17	18	·	18
Industri o. hantverk .	277	331	284	486	555	296	309	359	286	82	73	81
Sjöfart och fiske . .	224	258	204	141	140	147	219	250	199	97	94	97
Handel o. samfärdsel	127	142	146	92	83	104	110	111	123	91	72	82
Husligt arbete . . .	·	·	·	82	77	90	82	77	91	·	55	55
Diversearbete	229	256	269	·	·	·	237	266	284	96	·	96
Summa	**144**	**179**	**148**	**130**	**117**	**119**	**139**	**154**	**137**	**63**	**62**	**63**
Därav under 18 år	146	154	158	157	143	170	152	148	164	88	81	82

Tab. 5. Sysselsatta personer i slutet av juli 1941 i jämförelse med slutet av juni 1941

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl juni 1941 som juli 1941								
	Antal företag	Juli 1941		Indextal för juli 1941 (juni 1941 = 100)[1]					
		Arbetare	Övriga	Sysselsatta arbetare			Syssels. o. sem.-led. arb.	Övriga	
				Män	Kv.	S:a		syssels.	syssels. o. sem.-led.
Malmbrytning o. metallind.	**1 181**	**101 020**	**17 702**	**139·5**	**134·0**	**139·0**	**99·4**	**128·1**	**101·3**
Gruvor o. anrikningsverk	22	3 299	194	154·9	·	154·3	99·0	103·7	99·5
Järn-, stål- o. kopparverk	33	16 703	1 918	161·0	177·1	161·0	100·0	125·5	101·4
Järn- o. stålmanufaktur	264	13 295	1 834	137·5	121·1	135·6	100·9	129·1	99·9
Mekaniska verkstäder	583	44 013	9 189	126·1	105·4	124·6	99·2	123·8	102·2
Skeppsvarv	44	6 164	760	172·4	—	172·4	97·9	124·6	98·1
Elektriska verkstäder	71	12 187	2 978	152·4	182·1	159·0	98·1	152·1	101·4
Annan metallindustri	164	5 359	829	140·8	142·6	141·2	100·2	124·1	97·1
Jord- o. stenindustri	**416**	**15 811**	**1 110**	**112·4**	**126·9**	**113·6**	**101·0**	**112·9**	**102·9**
Kolgruvor	3	955	40	102·9	·	103·0	102·3	·	·
Torvindustri	53	1 332	39	87·5	72·0	85·9	86·1	·	·
Stenbrott o. stenhuggerier	91	2 381	159	129·9	·	130·1	107·4	112·8	107·0
Cementfabriker, kalkbruk	83	2 731	253	113·0	·	113·3	105·8	108·1	106·9
Tegelbruk	132	3 660	198	113·8	·	113·8	108·8	102·1	105·1
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	17	2 800	271	138·6	140·3	139·2	100·4	148·9	99·0
Glasbruk	37	1 952	150	97·3	119·0	99·2	88·4	96·8	96·5
Träindustri	**547**	**17 761**	**1 663**	**120·5**	**124·7**	**120·6**	**100·0**	**108·0**	**101·0**
Sågverk o. hyvlerier	226	7 917	577	104·1	·	104·2	95·7	99·5	100·0
Snickeri- o. möbelfabriker	289	8 562	964	140·3	135·4	140·2	103·9	114·1	101·6
Annan trävaruindustri	32	1 282	122	126·2	113·1	124·8	104·6	106·1	101·4
Pappers- o. grafisk ind.	**475**	**26 952**	**4 914**	**122·2**	**121·3**	**122·1**	**104·1**	**100·3**	**102·6**
Pappersmassefabriker	67	9 849	1 051	127·7	126·0	127·7	113·4	101·4	102·4
Pappersbruk o. pappfabr.	44	6 988	799	149·7	161·4	151·6	96·9	114·1	103·0
Annan pappersindustri	99	3 500	455	110·4	115·7	113·6	101·9	100·7	104·0
Grafisk industri	265	6 615	2 609	99·2	98·4	99·1	100·8	96·3	102·3
Livsmedelsindustri	**653**	**24 165**	**6 796**	**113·6**	**108·3**	**111·7**	**104·6**	**99·4**	**101·2**
Kvarnar	41	1 273	296	115·8	154·8	118·9	111·4	98·3	95·9
Bagerier	158	4 181	1 220	102·2	111·0	105·3	103·2	102·3	101·3
Råsockerbruk o. raffinad.	23	4 150	466	175·6	176·2	175·7	107·7	134·3	104·8
Choklad- o. karamellfabr.	50	2 685	510	99·1	101·3	100·8	96·1	86·7	98·4
Bryggerier o. läskedrycksf.	172	4 913	1 011	101·0	103·1	101·4	103·1	95·6	101·1
Tobaksfabriker	9	1 551	155	95·1	85·9	88·0	97·1	93·4	102·9
Slakterier o. konservfabr.	104	3 517	1 365	108·5	123·4	113·7	114·1	97·4	100·3
Annan livsmedelsindustri	96	1 895	1 773	98·7	110·8	101·6	104·9	99·3	102·7
Textil- o. beklädnadsind.	**526**	**54 330**	**6 392**	**149·0**	**148·8**	**148·9**	**98·1**	**134·0**	**100·5**
Bomullsindustri	45	13 988	1 030	121·2	135·0	128·2	99·1	140·5	100·4
Jute- o. linneindustri	11	2 163	110	124·6	139·0	132·9	100·3	132·5	104·3
Ylleindustri	67	10 259	1 063	226·0	279·4	252·4	97·4	198·7	101·6
Trikåfabriker	93	7 499	902	214·3	153·2	164·2	97·6	140·7	99·8
Skrädderier o. sömnadsfabr.	192	15 094	2 224	115·3	129·0	126·8	98·9	115·2	99·2
Annan hithörande industri	118	5 327	1 063	163·2	150·6	155·2	94·4	125·5	102·6
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**257**	**15 847**	**2 453**	**112·8**	**107·8**	**110·7**	**97·8**	**110·1**	**99·0**
Garverier	26	1 941	226	128·1	118·9	127·0	101·5	117·1	103·4
Skofabriker	104	6 573	768	123·8	135·2	128·7	98·0	134·0	98·0
Gummivarufabriker	22	4 611	899	85·9	76·2	81·1	94·4	91·7	99·8
Annan hithörande industri	105	2 722	560	134·2	139·3	136·3	98·4	116·4	97·4
Kemisk-teknisk industri	**183**	**9 381**	**2 309**	**144·0**	**166·7**	**149·7**	**105·1**	**113·7**	**100·2**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	73	1 954	874	143·1	141·4	142·5	101·3	112·2	100·2
Sprängämnesfabriker	9	2 236	247	196·3	140·0	174·3	106·3	120·5	103·8
Tändsticksfabriker	8	918	181	313·4	974.0	389·0	101·1	258·6	97·0
Annan kemisk-tekn. ind.	93	4 273	1 007	117·5	174·1	126·5	107·2	103·2	100·0
Samtliga industrigrupper	**4 238**	**265 267**	**43 339**	**130·3**	**134·0**	**131·2**	**100·3**	**116·8**	**101·2**
Byggnadsverksamhet	885	12 104	1 351	126·6	·	126·7	113·1	101·4	97·8
Statliga verk o. byggn.-arb.	172	27 651	5 605	97·3	87·1	96·2	104·6	98·6	102·6
Komm. verk o. byggnadsarb.	202	12 863	2 491	102·2	101·6	102·2	102·2	94·1	102·0
Handel o. varulager	1 179	5 228	17 586	102·6	95·7	101·2	100·5	97·6	101·2
Samfärdsel	152	5 139	992	106·3	94·5	106·2	103·3	98·5	101·4
Banker	115	—	4 291	—	—	—	—	88·6	99·1
Försäkringsföretag	49	—	3 386	—	—	—	—	96·4	100·7
Samtliga näringsgrenar	**6 992**	**328 252**	**79 041**	**123·3**	**130·2**	**124·8**	**101·2**	**106·6**	**101·1**

[1] Se Anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1940				1941				
	Juni	Juli	Aug.	Nov.	Febr.	April	Maj	Juni	Juli
Malmbrytning o. metallind.	83·8	90·6	96·8	101·8	101·2	99·8	100·0	72·0	100·1
Gruvor o. anrikningsverk .	83·4	94·2	102·8	105·5	106·8	103·4	106·0	81·1	125·1
Järn-, stål- o. kopparverk .	85·7	91·1	96·3	100·8	100·4	99·8	100·0	73·5	118·3
Järn- o. stålmanufaktur . .	69·9	80·5	83·5	88·1	87·1	82·6	82·1	54·8	74·3
Mekaniska verkstäder . . .	85·4	92·7	101·2	106·9	107·0	105·7	106·5	86·4	107·7
Skeppsvarv	96·4	107·0	107·9	114·8	115·6	118·7	116·7	56·6	97·6
Elektriska verkstäder . . .	94·8	97·6	105·9	107·6	103·8	103·8	104·0	59·9	95·2
Annan metallindustri . . .	77·8	76·5	79·0	84·8	83·4	81·4	81·2	52·2	73·7
Jord- o. stenindustri . . .	64·4	66·4	68·5	63·1	54·8	61·1	75·3	70·3	79·9
Kolgruvor	109·6	93·4	115·1	124·8	121·0	118·9	121·9	123·4	127·1
Torvindustri	184·8	134·3	108·6	91·4	69·5	83·6	241·6	309·7	266·0
Stenbrott o. stenhuggerier .	57·9	62·2	59·8	56·3	42·8	51·8	54·3	40·5	52·7
Cementfabriker, kalkbruk .	76·5	77·0	80·2	70·8	57·6	65·7	72·9	64·4	73·0
Tegelbruk	55·8	65·7	63·1	41·3	29·8	38·7	75·7	93·4	106·3
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	63·0	60·0	62·8	68·8	73·5	74·9	75·6	45·1	62·8
Glasbruk	42·0	49·8	61·9	68·9	59·6	65·2	67·8	60·3	59·8
Träindustri	67·2	67·9	75·4	78·1	63·0	67·4	74·4	60·1	72·5
Sågverk o. hyvlerier . . .	80·8	76·8	83·1	77·3	62·0	71·0	83·2	70·8	73·8
Snickeri- o. möbelfabriker .	56·8	61·3	69·9	77·2	65·2	65·5	67·5	52·0	72·9
Annan trävaruindustri . .	70·4	72·2	83·7	76·3	70·3	78·8	85·2	62·5	78·0
Pappers- o. grafisk ind. . .	64·3	61·8	66·1	73·5	73·2	69·8	71·8	52·3	63·9
Pappersmassefabriker . . .	53·8	51·4	53·8	58·9	58·2	55·2	59·0	42·6	54·4
Pappersbruk o. pappfabr. .	60·4	57·4	58·9	68·3	70·1	65·7	67·6	39·5	59·9
Annan pappersindustri . .	74·9	72·6	81·2	89·5	84·6	82·4	82·8	63·4	72·0
Grafisk industri	79·7	77·4	86·5	93·8	92·8	90·5	91·2	80·7	80·0
Livsmedelsindustri	90·4	94·4	96·6	109·2	89·8	91·7	96·1	86·8	97·0
Kvarnar	85·1	83·3	95·4	93·1	90·7	93·6	93·2	78·2	93·0
Bagerier	97·8	96·9	97·9	89·8	90·7	92·2	100·0	93·7	98·7
Råsockerbruk o. raffinad. .	71·7	102·7	99·6	172·3	89·1	99·8	109·1	67·1	117·9
Choklad- o. karamellfabr. .	73·3	85·8	93·7	102·2	91·2	91·9	91·2	80·0	80·6
Bryggerier o. läskedrycksf. .	99·9	96·7	96·5	93·4	89·1	90·5	98·6	99·2	100·6
Tobaksfabriker	85·0	74·3	79·3	84·5	66·0	74·0	73·8	76·5	67·3
Slakterier o. konservfabr. .	97·2	115·9	115·7	124·6	107·8	102·0	108·6	105·9	120·4
Annan livsmedelsindustri .	81·5	77·7	82·3	96·4	93·3	89·7	87·5	85·1	86·5
Textil- o. beklädnadsind. . .	91·1	90·8	93·9	92·9	91·9	91·1	89·6	59·6	88·7
Bomullsindustri	97·4	91·8	96·9	95·6	95·0	93·6	93·5	71·1	91·2
Jute- o. linneindustri . . .	101·8	100·7	99·3	100·7	96·5	96·4	93·4	81·4	108·2
Ylleindustri	100·1	100·9	103·1	101·4	99·3	95·7	94·9	40·4	102·0
Trikåfabriker	88·6	90·8	88·7	86·3	86·0	86·2	85·4	47·0	77·2
Skrädderier o. sömnadsfabr.	87·1	88·2	93·1	91·8	89·0	88·3	84·9	63·8	80·9
Annan hithörande industri .	78·7	80·0	84·5	86·5	90·8	94·1	93·5	58·0	90·0
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	96·0	92·0	90·3	97·4	94·9	91·5	90·1	70·3	77·8
Garverier	122·8	125·1	120·0	120·9	120·2	114·3	109·6	83·2	105·7
Skofabriker	95·4	89·5	100·5	98·9	97·4	92·3	90·1	65·3	84·0
Gummivarufabriker	91·7	85·6	67·5	84·3	83·6	81·1	80·5	80·4	65·2
Annan hithörande industri .	85·5	84·6	92·1	100·3	92·6	91·9	92·4	57·7	78·6
Kemisk-teknisk industri . .	73·1	74·9	82·1	94·0	79·6	79·7	77·5	52·7	78·9
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	78·0	80·7	83·5	89·3	78·2	75·6	77·7	54·3	77·4
Sprängämnesfabriker . . .	144·7	147·0	146·4	153·6	107·1	109·1	112·3	64·9	113·1
Tändsticksfabriker	12·1	13·3	32·7	71·5	73·3	64·6	50·7	11·7	45·5
Annan kemisk-teknisk ind. .	78·5	79·8	86·0	88·4	90·2	95·9	93·4	78·5	99·3
Samtliga industrigrupper	80·4	82·9	87·3	91·3	87·0	86·7	88·4	66·1	86·7
Byggnadsverksamhet	53·4	56·6	57·8	45·8	36·5	38·8	48·2	48·3	61·2
Statliga verk o. byggn.-arb. .	108·3	106·4	121·5	118·2	109·3	109·7	119·6	118·9	114·4
Komm. verk o. byggnadsarb.	74·2	73·0	79·1	81·1	81·0	81·2	91·5	80·7	82·5
Handel o. varulager	65·6	64·6	69·6	77·2	75·7	75·4	73·9	65·5	66·3
Samtliga näringsgrenar	80·3	82·2	87·2	90·0	84·6	84·6	87·8	69·4	86·6

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1940					1941						
	Juli	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli
Malmbrytning o. metallind.	3·78	3·59	3·60	3·59	3·67	3·60	3·58	3·64	3·67	3·74	3·78	3·71
Gruvor o. anrikningsverk	4·31	4·11	4·19	3·80	3·50	3·62	3·66	3·94	4·01	3·83	4·09	4·18
Järn-, stål- o. kopparverk	4·32	3·86	3·85	3·49	3·99	3·66	3·79	3·83	4·04	3·82	4·15	4·27
Järn- o. stålmanufaktur	2·95	3·13	3·24	3·18	3·09	2·82	2·98	2·91	2·94	3·07	3·06	3·15
Mekaniska verkstäder	3·92	3·98	3·84	3·79	3·89	3·82	3·75	3·90	3·80	3·98	3·98	3·80
Skeppsvarv	3·80	3·47	3·96	3·87	4·04	3·87	4·01	4·10	4·13	4·01	3·69	3·55
Elektriska verkstäder	3·48	3·38	3·54	3·23	3·27	3·48	3·21	3·08	3·38	3·66	3·59	3·48
Annan metallindustri	2·73	2·62	2·68	2·65	2·65	2·95	2·64	2·89	3·05	2·98	2·89	3·11
Jord- o. stenindustri	2·90	2·82	2·69	2·91	2·71	2·68	2·77	2·96	3·01	3·41	3·46	3·38
Kolgruvor	4·00	4·00	4·00	4·00	4·00	4·00	4·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00
Torvindustri	3·97	3·97	3·79	4·08	3·68	3·71	3·18	3·33	3·79	4·31	4·14	4·07
Stenbrott o. stenhuggerier	3·45	3·07	2·28	2·05	1·97	1·89	1·84	2·88	2·57	2·96	2·78	3·02
Cementfabriker, kalkbruk	3·03	2·96	2·66	2·65	2·38	2·22	2·62	2·49	2·74	3·24	3·26	3·37
Tegelbruk	2·67	2·40	2·39	1·88	1·74	2·46	1·60	2·41	2·34	2·88	3·26	3·06
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	1·91	2·46	2·76	3·81	3·19	3·47	3·39	3·44	3·67	3·65	3·97	3·43
Glasbruk	3·18	2·60	2·65	3·08	3·08	2·67	2·86	2·95	2·63	3·32	3·16	3·08
Träindustri	2·96	3·15	3·09	3·06	2·98	2·52	2·68	2·71	2·84	3·20	3·26	3·38
Sågverk o. hyvlerier	3·20	3·18	2·99	3·03	3·07	2·64	2·65	2·68	2·96	3·40	3·50	3·57
Snickeri- o. möbelfabriker	2·72	3·23	3·25	3·01	2·91	2·37	2·56	2·71	2·70	2·95	2·93	3·18
Annan trävaruindustri	2·98	2·53	2·75	3·65	2·95	2·70	3·02	2·88	2·90	3·18	3·54	3·48
Pappers- o. grafisk ind.	2·25	2·56	2·64	2·86	2·87	2·70	2·68	2·83	2·78	2·97	2·82	3·01
Pappersmassefabriker	2·41	2·57	2·28	2·21	2·42	2·27	2·32	2·46	2·29	2·44	2·48	3·00
Pappersbruk o. pappfabr.	1·71	2·16	2·19	2·67	2·59	2·54	2·48	2·48	2·24	2·68	2·37	2·47
Annan pappersindustri	2·60	2·87	3·34	3·47	3·25	3·16	2·93	3·25	3·24	3·54	3·43	3·47
Grafisk industri	2·82	2·69	2·97	3·27	3·34	3·05	3·14	3·34	3·44	3·38	3·22	3·27
Livsmedelsindustri	3·60	3·51	3·51	3·46	3·39	3·18	3·20	3·23	3·30	3·51	3·51	3·54
Kvarnar	3·77	4·06	3·97	3·94	4·02	3·93	3·70	3·62	3·72	3·78	3·80	3·88
Bagerier	3·79	3·51	3·28	3·19	3·51	3·28	3·33	3·37	3·41	3·71	3·82	3·72
Råsockerbruk o. raffinad.	3·68	3·46	3·69	3·66	3·12	3·12	3·13	3·20	3·28	3·64	3·48	3·53
Choklad- o. karamellfabr.	3·98	4·11	4·14	3·97	4·20	3·82	4·04	4·06	4·00	3·74	3·67	3·58
Bryggerier o. läskedrycksf.	3·47	2·85	2·82	2·68	2·88	2·45	2·41	2·42	2·43	3·17	3·26	3·43
Tobaksfabriker	2·87	3·05	3·18	2·97	2·96	3·06	3·06	3·06	3·22	3·34	3·09	3·21
Slakterier o. konservfabriker	3·63	3·68	3·74	3·87	3·58	3·35	3·28	3·15	3·10	3·30	3·56	3·56
Annan livsmedelsindustri	3·56	3·63	3·45	3·57	3·37	3·26	3·23	3·25	3·45	3·45	3·33	3·43
Textil- o. beklädnadsind.	3·70	3·48	3·38	3·39	3·32	3·28	3·24	3·23	3·33	3·25	3·09	3·19
Bomullsindustri	4·09	3·15	2·90	3·14	3·05	3·07	3·06	3·10	3·12	3·27	3·05	3·24
Jute- o. linneindustri	3·51	3·52	3·59	4·04	3·95	3·88	3·58	3·48	3·54	3·16	3·65	3·02
Ylleindustri	4·25	4·14	3·98	3·78	3·78	3·51	3·38	3·25	3·40	3·40	3·12	3·41
Trikåfabriker	3·69	3·49	3·51	3·44	3·46	3·38	3·41	3·40	3·34	3·36	3·26	3·25
Skrädderier o. sömnadsfabr.	3·80	3·39	3·38	3·29	3·17	3·12	3·10	3·18	3·35	3·02	2·88	2·94
Annan hithörande industri	3·01	3·30	3·25	3·22	3·15	3·29	3·45	3·34	3·46	3·48	3·33	3·38
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·50	3·62	3·74	3·67	3·68	3·47	3·36	3·31	3·20	2·96	3·11	3·22
Garverier	4·01	3·81	3·69	3·68	3·66	3·54	3·52	3·24	2·86	2·84	2·73	3·32
Skofabriker	3·91	3·88	3·65	3·52	3·55	3·15	3·18	2·89	2·74	2·50	2·75	2·83
Gummivarufabriker	2·85	3·25	3·86	3·86	3·90	3·86	3·59	3·81	3·85	3·35	3·74	3·69
Annan hithörande industri	3·41	3·60	3·75	3·70	3·62	3·46	3·38	3·31	3·22	3·27	3·38	3·20
Kemisk-teknisk industri	2·87	3·29	3·31	3·37	2·82	2·74	2·80	2·89	3·20	3·23	3·22	3·34
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·48	2·74	2·89	2·99	2·56	2·48	2·60	2·60	2·94	2·70	2·74	2·96
Sprängämnesfabriker	3·66	4·94	4·75	4·75	3·57	3·49	3·21	3·46	4·41	4·42	4·65	4·43
Tändsticksfabriker	2·00	2·00	2·00	2·00	2·00	1·35	1·35	1·36	1·00	1·00	1·09	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·27	3·38	3·28	3·52	3·26	3·22	3·32	3·39	3·38	3·38	3·32	3·46
Samtliga industrigrupper	3·45	3·39	3·39	3·40	3·38	3·25	3·26	3·29	3·35	3·43	3·43	3·43
Byggnadsverksamhet	2·50	2·46	2·32	2·26	2·01	2·18	1·95	1·92	1·95	2·27	2·57	2·84
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·72	3·82	3·72	3·50	3·60	3·48	3·42	3·48	3·60	3·69	3·71	3·60
Komm. verk o. byggn.-arb.	3·00	2·98	2·96	2·97	2·76	2·74	2·89	2·80	2·90	3·13	3·02	2·92
Handel o. varulager	3·14	3·15	3·10	3·29	3·47	3·05	2·99	3·00	3·10	3·17	3·13	3·16
Samfärdsel	2·70	2·69	2·83	3·18	2·99	3·01	2·97	2·78	3·26	3·39	2·76	2·84
Banker	4·06	3·54	3·58	3·66	4·01	3·70	3·64	3·68	3·66	3·69	3·78	3·92
Försäkringsföretag	3·67	3·57	3·48	3·57	3·46	3·61	3·63	3·61	3·80	3·66	3·97	3·87
Samtliga näringsgrenar	3·40	3·36	3·35	3·35	3·35	3·21	3·21	3·24	3·31	3·39	3·40	3·39

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under juli 1941 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	juni	juli	juni	juli	juni	juli	juni	juli
Malmbrytning o. metallindustri	**85**	**105**	**2 007**	**2 586**	**999**	**1 343**	+ **1 008**	+ **1 243**
Gruvor o. anrikningsverk	3	4	56	58	17	55	+ 39	+ 3
Järn-, stål- o. kopparverk	9	14	456	642	256	342	+ 200	+ 300
Järn- o. stålmanufaktur	6	6	73	112	28	41	+ 45	+ 71
Mekaniska verkstäder	43	57	790	967	435	464	+ 355	+ 503
Skeppsvarv	9	8	248	165	127	171	+ 121	— 6
Elektriska verkstäder	10	11	293	461	103	204	+ 190	+ 257
Annan metallindustri	5	5	91	191	33	66	+ 58	+ 125
Jord- o. stenindustri	**56**	**37**	**782**	**454**	**333**	**433**	+ **449**	+ **21**
Kolgruvor	2	2	5	1	8	13	— 3	— 12
Torvindustri	13	8	363	113	13	63	+ 350	+ 50
Stenbrott o. stenhuggerier	6	5	59	15	77	17	— 18	— 2
Cementfabriker, kalkbruk	4	5	20	75	21	33	— 1	+ 42
Tegelbruk	23	12	251	117	3	21	+ 253	+ 96
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	4	2	61	63	48	28	+ 13	+ 35
Glasbruk	4	3	18	70	163	258	— 145	— 188
Träindustri	**8**	**9**	**102**	**92**	**29**	**64**	+ **73**	+ **28**
Sågverk o. hyvlerier	3	1	18	—	23	46	— 5	— 46
Snickerier o. möbelfabriker	5	8	84	92	6	18	+ 78	+ 74
Annan trävaruindustri	—	—	—	—	—	—	—	—
Pappers- o. grafisk industri	**14**	**15**	**422**	**278**	**347**	**80**	+ **75**	+ **198**
Pappersmassefabriker	5	3	267	75	160	5	+ 107	+ 70
Pappersbruk o. pappfabriker	3	4	60	96	103	28	— 43	+ 68
Annan pappersindustri	3	5	3	31	46	6	— 43	+ 25
Grafisk industri	3	3	92	76	38	41	+ 54	+ 35
Livsmedelsindustri	**22**	**25**	**524**	**333**	**135**	**207**	+ **389**	+ **126**
Kvarnar	—	2	—	8	—	30	—	— 22
Bagerier	—	1	—	4	—	—	—	+ 4
Råsockerbruk o. raffinaderier	12	11	259	112	44	104	+ 215	+ 8
Choklad- o. karamellfabriker	4	4	15	30	42	63	— 27	— 33
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	2	1	11	3	2	—	+ 9	+ 3
Slakterier o. konservfabriker	2	4	232	166	42	10	+ 190	+ 156
Annan livsmedelsindustri	2	2	7	10	5	—	+ 2	+ 10
Textil- o. beklädnadsindustri	**23**	**26**	**184**	**345**	**364**	**223**	— **180**	+ **122**
Bomullsindustri	7	7	148	196	199	110	— 51	+ 86
Jute- o. linneindustri	—	—	—	—	—	—	—	—
Ylleindustri	3	4	5	21	14	32	— 9	— 11
Trikåfabriker	1	2	18	14	—	12	+ 18	+ 2
Skrädderier o. sömnadsfabriker	7	6	10	52	103	29	— 93	+ 23
Annan hithörande industri	5	7	3	62	48	40	— 45	+ 22
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**4**	**6**	**105**	**69**	**142**	**166**	— **37**	— **97**
Garverier	1	—	—	—	6	—	— 6	—
Skofabriker	—	1	—	3	—	—	—	+ 3
Gummivarufabriker	2	3	105	51	132	156	— 27	— 105
Annan hithörande industri	1	2	—	15	4	10	— 4	+ 5
Kemisk-teknisk industri	**11**	**11**	**277**	**348**	**50**	**85**	+ **227**	+ **263**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	3	2	60	11	2	—	+ 58	+ 11
Sprängämnesfabriker	1	1	74	202	2	—	+ 72	+ 202
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	7	8	143	135	46	85	+ 97	+ 50
Samtliga industrigrupper	**223**	**234**	**4 403**	**4 515**	**2 399**	**2 601**	+ **2 004**	+ **1 914**
Byggnadsverksamhet	132	150	3 049	2 992	933	1 329	+ 2 116	+ 1 663
Handel o. varulager	11	10	62	123	91	59	— 29	+ 64
Samfärdsel	—	1	—	—	—	8	—	— 8
Hotell- o. restaurangrörelse	5	4	354	96	86	82	+ 268	+ 14
Banker och försäkringsföretag	1	2	3	3	5	16	— 2	— 13
Samtliga näringsgrenar	**372**	**401**	**7 871**	**7 729**	**3 514**	**4 095**	+ **4 357**	+ **3 634**
Kvinnor			1 129	1 142	753	674	+ 376	+ 468

[1] Rapportskyldighet föreligger endast i fråga om förändringar av viss omfattning. Beträffande principerna för redovisningen hänvisas till statens arbetsmarknadskommissions kungörelse, S.F.S. 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 30 juni 1941.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	92	26 739	22 159	2 541	9·5	2 379	27 827	1 800	6·5
Bleck- o. plåtslagareförb. .	49	2 337	—	255	10·9	—	2 395	311	13·0
Bokbindareförbundet . . .	51	8 036	5 060	405	5·0	272	8 056	447	5·5
Bryggeriindustriarb.-förb. .	113	7 212	1 556	239	3·3	96	7 091	379	5·3
Byggnadsträarbetareförb. .	336	33 298	—	9 042	27·2	—	34 144	10 287	30·1
De förenade förbunden . .	49	10 895	3 423	752	6·9	468	10 604	775	7·3
Elektriska arbetareförb. . .	74	5 348	—	289	5·4	—	7 875	675	8·6
Gjutareförbundet	105	8 490	—	285	3·4	—	8 533	270	3·2
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	538	72 556	7 411	12 478	17·2	1 426	75 402	15 273	20·3
Byggnadsind.-arb. . . .	192	35 356	1 465	8 421	23·8	228	36 489	10 515	28·9
Byggnadsämnesind.-arb.	182	12 223	471	1 499	12·3	67	12 988	2 127	16·4
Glasbruksarb.	39	3 596	72	274	7·6	8	4 026	328	8·1
Sockerfabriksarb. . . .	18	4 356	780	473	10·9	228	4 522	547	12·1
Tändsticksarb.	5	1 377	533	388	28·2	238	1 405	313	22·3
Övriga arb.	102	15 648	4 090	1 423	9·1	662	16 072	1 443	9·0
Gruvindustriarbetareförb. .	63	10 027	63	204	2·0	4	9 940	338	3·4
Handelsarbetareförb. . . .	258	40 813	17 349	1 208	3·0	464	40 781	1 368	3·4
Kommunalarbetareförb. . .	276	40 746	11 324	792	1·9	336	45 701	1 099	2·4
Lantarbetareförbundet . .	633	39 070	708	1 028	2·6	160	38 124	1 243	3·3
Litografförbundet	19	2 825	163	90	3·2	10	2 820	89	3·2
Livsmedelsarbetareförb. . .	124	27 942	8 392	1 879	6·7	900	27 117	1 943	7·2
Metallindustriarb.-förb. . .	299	175 973	11 053	7 971	4·5	970	175 487	8 921	5·1
Järnbruksarbetare . . .	58	86 959	567	500	1·4	87	86 977	549	1·5
Verkstadsarbetare . . .	241	189 014	10 486	7 471	5·4	933	188 510	8 372	6·0
Murareförbundet	119	10 299	—	2 636	25·6	—	10 723	4 136	38·6
Målareförbundet	193	13 088	1	2 694	20·6	—	13 631	3 182	23·3
Pappersindustriarb.-förb. .	125	28 676	1 669	5 012	17·5	460	33 263	6 997	21·0
Sadelm.- o. tapetseraref. .	56	3 774	818	476	12·6	125	3 829	470	12·3
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	50	11 385	4 645	1 237	10·9	695	11 557	1 546	13·4
Stenindustriarbetareförb. .	132	6 486	1	968	14·9	—	6 480	898	13·9
Sågverksindustriarb.-förb. .	225	19 523	8	2 690	13·8	1	20 587	4 331	21·0
Textilarbetareförbundet . .	100	39 362	22 250	1 800	4·6	1 251	39 543	1 582	4·0
Tobaksindustriarb.-förb. .	12	2 306	1 760	285	12·4	249	2 311	305	13·2
Transportarbetareförb. . .	171	25 608	1 441	3 707	14·5	97	26 632	3 855	14·5
Träindustriarbetareförb. . .	250	21 999	349	1 927	8·8	93	22 706	1 918	8·4
Typografförbundet	105	11 796	609	328	2·8	57	11 796	447	3·8
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	219	18 726	—	3 647	19·5	—	20 622	4 273	20·7
Summa	4 886	725 335	122 212	66 865	9·2	10 518	745 577	79 148	10·6

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under juni uppgivits till inalles 302 007.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 31/5 1940—30/6 1941.

Fackförbund	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6
Beklädnadsarbetareförb.	5·1	6·7	6·7	5·4	4·7	4·2	5·6	15·5	7·5	7·9	6·1	6·1	6·5	9·5
Bleck- o. plåtslagareförb.	14·5	11·6	9·6	8·1	6·2	9·1	13·3	18·1	28·7	25·2	29·1	20·2	13·0	10·9
Bokbindareförbundet	5·8	6·0	6·1	6·5	6·5	5·5	4·1	6·0	6·3	6·1	5·9	6·0	5·5	5·0
Bryggeriindustriarbetareförb.	3·0	2·1	2·4	3·5	6·0	8·2	9·0	7·4	9·2	11·2	9·3	7·3	5·3	3·3
Byggnadsträarbetareförb.	23·9	25·8	24·0	23·7	26·7	34·1	38·6	46·6	51·7	50·6	47·0	40·9	30·1	27·2
De förenade förbunden	3·6	4·5	5·0	5·6	5·2	4·4	4·7	4·6	5·4	6·4	7·2	7·0	7·3	6·9
Elektriska arbetareförb.	7·0	5·5	4·9	4·3	4·8	5·1	6·3	7·7	9·7	12·6	12·2	11·4	8·6	5·4
Gjutareförbundet	2·5	3·3	3·4	4·7	4·2	4·6	4·9	9·0	4·7	4·3	5·0	3·4	3·2	3·4
Grov- o. fabriksarbetareförb.	15·7	14·8	14·9	16·0	18·2	19·2	21·8	30·5	34·1	34·1	30·6	26·2	20·3	17·2
Byggnadsind.-arb.	17·8	16·8	17·5	20·4	24·1	26·7	30·5	40·7	44·1	45·7	41·8	35·5	28·9	23·8
Byggnadsämnesind.-arb.	17·3	12·0	12·6	14·1	19·0	22·8	28·5	40·0	40·1	38·6	34·0	27·1	16·4	12·3
Glasbruksarb.	20·3	22·0	20·2	16·1	10·3	9·4	9·3	14·6	18·9	17·1	16·7	11·6	8·1	7·6
Sockerfabriksarb.	10·9	9·7	10·0	10·6	15·4	8·9	8·8	28·1	24·2	24·0	17·7	15·0	12·1	10·9
Tändsticksarb.	34·5	52·8	45·7	36·5	28·3	26·6	17·1	14·5	15·8	12·3	14·3	25·2	22·3	28·2
Övriga arb.	10·4	10·7	10·4	11·1	10·4	10·6	11·7	14·3	14·7	14·4	11·9	11·0	9·0	9·1
Gruvindustriarbetareförb.	1·9	2·0	1·8	1·7	1·9	1·7	2·4	3·0	2·9	2·7	3·2	4·0	3·4	2·0
Handelsarbetareförb.	3·6	3·6	3·9	4·0	4·5	5·2	5·4	5·8	5·3	4·7	4·3	3·5	3·4	3·0
Kommunalarbetareförb.	1·7	1·6	2·3	2·3	2·5	3·3	5·1	6·3	7·3	6·3	6·0	4·6	2·4	1·9
Lantarbetareförbundet	3·0	2·6	2·9	3·6	3·5	3·5	4·3	5·2	5·4	5·7	5·4	3·9	3·3	2·6
Litografförbundet	2·9	6·6	5·9	6·2	6·5	5·9	5·3	8·5	5·1	5·4	4·2	3·2	3·2	3·2
Livsmedelsarbetareförb.	3·9	3·8	4·2	5·4	6·6	8·2	8·8	11·4	11·4	9·0	9·6	8·0	7·2	6·7
Metallindustriarbetareförb.	4·3	4·1	4·5	4·3	4·6	5·1	5·6	6·2	6·3	6·3	6·4	5·9	5·1	4·5
Järnbruksarbetare	1·6	1·4	1·7	1·9	2·1	2·0	1·8	2·2	2·0	2·2	2·5	2·0	1·5	1·4
Verkstadsarbetare	5·6	4·9	5·3	4·9	5·2	6·0	6·7	7·3	7·4	8·0	7·5	7·0	6·0	5·4
Murareförbundet	35·4	30·7	30·9	31·2	38·0	46·2	49·1	62·2	62·1	59·5	58·5	47·0	38·6	25·6
Målareförbundet	27·0	22·5	16·5	14·6	13·2	23·7	38·2	43·7	55·0	53·9	42·6	35·6	23·3	20·6
Pappersindustriarbetareförb.	23·6	21·0	26·3	26·4	25·6	21·8	21·7	20·8	23·8	20·9	21·4	21·6	21·0	17·5
Sadelm.- o. tapetserareförb.	17·0	14·8	11·9	8·3	5·2	4·9	7·0	16·4	26·2	18·1	14·9	12·9	12·3	12·6
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	4·0	4·6	5·1	3·4	2·9	3·8	5·8	20·0	14·8	12·9	11·7	9·2	13·4	10·9
Stenindustriarbetareförb.	14·9	18·0	11·7	14·0	16·9	17·4	21·9	32·4	29·2	25·9	22·9	18·6	13·9	14·9
Sågverksindustriarbetareförb.	17·8	11·4	10·5	13·9	17·9	21·7	26·9	44·0	36·7	33·0	30·6	28·0	21·0	13·8
Textilarbetareförbundet	2·4	2·7	3·2	3·8	4·6	5·0	4·9	5·0	6·8	4·0	4·7	4·5	4·0	4·6
Tobaksindustriarbetareförb.	3·3	3·6	5·2	4·7	5·0	5·3	5·5	5·3	5·7	5·9	10·3	14·0	13·2	12·4
Transportarbetareförb.	9·3	11·5	13·4	14·2	15·3	18·0	16·5	15·2	22·3	23·7	19·3	18·0	14·5	14·5
Träindustriarbetareförb.	14·6	12·1	12·0	9·2	9·3	9·4	9·3	26·3	18·6	16·9	14·0	10·3	8·4	8·3
Typografförbundet	4·9	2·7	3·4	5·1	8·7	8·4	7·1	7·2	6·3	5·7	4·2	3·3	3·3	2·3
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	25·1	21·3	20·1	20·0	20·7	21·7	31·1	39·0	30·1	30·0	29·6	26·2	20·7	19·5
Samtliga	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	17·2	16·5	15·1	13·1	10·6	9·2

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län	Antal rapportkommuner		Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad				Arbetslösa per 1 000 inv.	Försörjningspliktiga i % av samtliga
	hela antalet	därav städer	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa Antal	Summa %		
a) *Vid utgången av juli 1941.*											
Stockholms stad	1	1	3 290	—	3 290	− 1 158	—	− 1 158	− 26·0	5·6	63·4
Stockholms	16	4	173	798	971	− 38	− 184	− 222	− 18·6	3·4	78·0
Uppsala	5	1	72	61	133	− 67	− 1	− 68	− 33·8	1·0	72·9
Södermanlands	5	3	137	102	239	− 21	− 58	− 79	− 24·8	1·2	70·7
Östergötlands	4	2	312	3	315	− 115	− 7	− 122	− 27·9	1·0	74·9
Jönköpings	9	6	200	20	220	+ 1	− 11	− 10	− 4·3	0·9	80·5
Kronobergs	5	1	32	65	97	± 0	− 12	− 12	− 11·0	0·6	70·1
Kalmar	12	5	327	35	362	+ 40	− 8	+ 32	+ 9·7	1·6	77·6
Gotlands	1	1	26	—	26	− 21	—	− 21	·	0·4	65·4
Blekinge	21	3	44	160	204	− 16	− 38	− 54	− 20·9	1·4	80·9
Kristianstads	3	2	25	2	27	− 33	− 2	− 35	− 56·5	0·1	92·6
Malmö stad	1	1	793	—	793	− 104	—	− 104	− 11·6	5·1	78·6
Malmöhus i övrigt	9	6	325	19	344	− 96	+ 16	− 80	− 18·9	0·9	78·8
Hallands	9	4	120	30	150	− 55	− 6	− 61	− 28·9	1·0	84·7
Göteborgs stad	1	1	3 470	—	3 470	− 829	—	− 829	− 19·3	12·8	69·0
Göteborgs o. Bohus i övrigt	37	6	439	1 723	2 162	+ 3	− 155	− 152	− 6·6	10·6	80·3
Älvsborgs	6	5	81	6	87	− 18	− 11	− 29	− 25·0	0·8	74·7
Skaraborgs	5	3	42	3	45	+ 6	+ 1	+ 7	·	0·2	51·1
Värmlands	12	2	72	129	201	− 15	− 23	− 38	− 15·9	0·8	71·6
Örebro	2	1	52	7	59	− 12	− 3	− 15	− 20·3	0·8	57·6
Västmanlands	2	2	16	—	16	− 39	—	− 39	− 70·9	0·1	68·8
Kopparbergs	3	1	19	14	33	− 4	+ 7	+ 3	·	0·1	60·6
Gävleborgs	8	3	230	69	299	− 37	− 71	− 108	− 26·5	1·1	75·3
Västernorrlands	34	3	114	1 913	2 027	− 50	− 728	− 778	− 27·7	7·8	87·3
Jämtlands	3	1	10	8	18	− 29	± 0	− 29	·	0·1	33·3
Västerbottens	12	2	49	186	235	− 16	− 106	− 122	− 34·2	1·1	63·8
Norrbottens	14	4	31	351	382	− 3	− 325	− 328	− 46·2	1·8	85·3
Summa	**240**	**74**	**10501**	**5 704**	**16 205**	**− 2 726**	**− 1 725**	**− 4 451**	**− 21·5**	**2·5**	**74·1**
b) *Juni 1940—Juli 1941.*[1]											
1940.											
juni	140	45	4 615	2 320	6 935	− 531	− 410	− 941	− 11·9	1·1	77·0
juli	169	51	5 257	2 645	7 902	+ 993	+ 1 503	+ 2 496	+ 46·2	1·3	76·2
augusti	180	51	6 494	3 867	10 361	+ 1 237	+ 1 222	+ 2 459	+ 31·1	1·6	75·7
september	193	56	8 060	4 183	12 243	+ 1 566	+ 316	+ 1 882	+ 18·2	1·9	74·4
oktober	208	61	10892	5 230	16 122	+ 2 832	+ 1 047	+ 3 879	+ 31·7	2·5	71·8
november	223	68	14531	6 031	20 562	+ 3 639	+ 801	+ 4 440	+ 27·5	3·2	70·3
december	220	62	16485	6 984	23 469	+ 1 954	+ 953	+ 2 907	+ 14·1	3·7	70·6
1941.											
januari	258	72	21141	9 371	30 512	+ 4 656	+ 2 387	+ 7 043	+ 30·0	4·8	70·7
februari	282	78	23954	10 946	34 900	+ 2 813	+ 1 575	+ 4 388	+ 14·4	5·5	70·6
mars	289	77	22655	11 047	33 702	− 1 299	+ 101	− 1 198	− 3·4	5·3	70·4
april	285	78	19732	10 820	30 552	− 2 923	− 227	− 3 150	− 9·3	4·8	71·5
maj	268	75	16396	8 460	24 856	− 3 336	− 2 360	− 5 696	− 18·6	3·9	71·7
juni	251	75	13227	7 429	20 656	− 3 169	− 1 031	− 4 200	− 16·9	3·2	73·3
juli	240	74	10501	5 704	16 205	− 2 726	− 1 725	− 4 451	− 21·5	2·5	74·1

[1] För juni 1940 (i tab. 15 fr. o. m. januari 1938) har i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och kommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. Juli 1941.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning . .	37	95	132	− 22	− 82	− 104	95	72·0
Jordbruk	33	34	67	− 22	− 24	− 46	44	65·7
Skogshushållning	4	61	65	± 0	− 58	− 58	51	78·5
Industri och hantverk	6 203	4 531	10 734	−1824	−1272	−3096	9 362	87·2
Malmbrytning	7	18	25	+ 3	− 8	− 5	20	.
Metall- och maskinindustri	665	99	764	− 172	− 23	− 195	640	83·8
Jord- och stenindustri	383	1 661	2 044	+ 5	− 123	− 118	1 752	85·7
stenindustri	225	1 468	1 693	+ 8	− 65	− 57	1 589	90·9
glasindustri	40	169	209	+ 18	− 44	− 31	97	46·4
övrig jord- och stenindustri . .	118	24	142	− 16	− 14	− 30	116	81·7
Trävaruindustri	435	688	1 123	− 135	− 270	− 405	1 012	90·1
sågverksindustri	315	668	983	− 114	− 258	− 372	907	92·3
annan trävaruindustri	120	20	140	− 21	− 12	− 33	105	75·0
Pappers- och grafisk industri . .	168	742	910	− 17	− 341	− 358	816	89·7
Livsmedelsindustri	117	15	132	− 51	− 11	− 62	97	73·5
Textil- och beklädnadsindustri . .	218	18	236	+ 15	+ 5	+ 20	189	80·1
Läder-, hår- och gummivaruindustri	150	9	159	− 30	− 8	− 38	131	82·4
Kemisk-teknisk industri	153	1	154	− 31	± 0	− 31	117	76·0
Byggnadsverksamhet	3 862	1 269	5 131	−1410	− 488	−1898	4 541	88·5
husbyggnadsarbete	3 572	651	4 223	−1854	− 302	−1656	3 730	88·3
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	290	618	908	− 56	− 186	− 242	811	89·3
Kraft- och värmeproduktion . . .	45	11	56	− 1	− 5	− 6	47	83·9
Sjöfart och fiske	174	74	248	− 57	− 6	− 63	206	83·1
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	2 707	188	2 895	− 640	− 44	− 684	2 504	86·5
Kontorsarbete	226	10	236	− 13	+ 1	− 12	218	92·4
Affärs- och lagerarbete	767	32	799	− 128	− 10	− 138	681	85·2
Landtransport	1 479	139	1 618	− 461	− 36	− 497	1 402	86·7
Hotell- och restaurangrörelse . . .	101	2	103	− 24	+ 1	− 23	86	83·5
Litterärt och konstnärligt arbete .	85	3	88	− 6	± 0	− 6	72	81·8
Förvaltning och undervisning . .	27	1	28	− 5	± 0	− 5	25	.
Sjukvård och hygien	22	1	23	− 3	± 0	− 3	20	.
Husligt arbete	72	2	74	− 10	− 3	− 13	59	79·7
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	1 308	814	2 122	− 173	− 318	− 491	1 779	83·8
Summa	10 501	5 704	16 205	−2726	−1725	−4451	14005	86·4

Tab. 13. De arbetslösas ålders- och försörjningsförhållanden. Juli 1941.

Åldersgrupper	Städer			Landsbygd			Summa		
	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa
16—25 år	247	524	771	95	301	396	342	825	1 167
26—50 »	4 267	1 491	5 758	3 065	402	3 467	7 332	1 893	9 225
över 50 »	2 762	1 210	3 972	1 568	273	1 841	4 330	1 483	5 813
Summa	7 276	3 225	10 501	4 728	976	5 704	12 004	4 201	16 205

Tab. 14. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom: statligt beredskapsarbete: i kommissionens regi	statligt beredskapsarbete: i annan myndighets regi	kommunalt beredskapsarbete	reservarbete: arkivarbete	reservarbete: statskommunalt reservarbete	kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd: dagunderstöd	kontantunderstöd: kommunalt understöd	utbildningshjälp
a) *Vid utgången av juli 1941.*										
Stockholms stad	2 877	908	—	322	164	—	7	1 125	60	291
Stockholms	788	439	—	115	13	—	9	168	26	18
Uppsala	118	16	—	4	2	—	91	1	—	4
Södermanlands	133	20	—	39	1	—	59	—	1	13
Östergötlands	258	59	—	89	2	—	2	75	2	29
Jönköpings	200	44	—	87	2	5	38	—	—	24
Kronobergs	77	44	—	—	2	—	10	—	—	21
Kalmar	225	43	—	81	—	27	71	—	—	3
Gotlands	18	—	—	—	—	—	16	—	—	2
Blekinge	152	85	21	16	3	—	27	—	—	—
Kristianstads	25	—	—	4	—	—	21	—	—	—
Malmö stad	702	135	—	122	3	—	—	425	17	—
Malmöhus i övrigt	294	27	—	81	1	14	17	130	24	—
Hallands	89	—	—	6	—	—	77	2	1	3
Göteborgs stad	3 122	409	395	165	28	—	12	1 921	30	162
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 912	528	1 081	96	—	23	29	96	12	47
Älvsborgs	50	16	—	4	—	—	19	—	4	7
Skaraborgs	36	—	—	26	—	—	2	—	—	8
Värmlands	147	28	—	5	7	30	40	—	11	26
Örebro	41	19	—	—	4	9	5	—	—	4
Västmanlands	7	—	—	—	—	—	5	—	—	2
Kopparbergs	27	—	—	—	—	—	26	—	—	1
Gävleborgs	264	85	65	38	5	32	—	37	—	2
Västernorrlands	1 903	660	731	61	1	63	163	160	4	60
Jämtlands	17	—	—	6	—	—	—	—	—	11
Västerbottens	194	86	—	—	1	—	50	—	—	57
Norrbottens	329	246	9	—	—	—	51	—	7	16
Summa	**14 005**	**3 897**	**2 302**	**1 367**	**239**	**203**	**847**	**4 140**	**199**	**811**
därav städer	9 004	1 950	548	1 172	224	91	431	3 807	156	625
b) *Juni 1940—Juli 1941.*										
1940.										
juni	5 276	358	1 011	518	128	214	589	993	1 057	408
juli	5 858	524	1 084	318	119	197	661	1 009	1 379	567
augusti	7 519	1 133	1 051	318	119	195	669	1 532	1 867	635
september	9 019	1 458	1 059	255	122	181	814	2 694	1 807	629
oktober	11 343	1 655	995	233	125	226	1 021	5 702	817	569
november	14 818	1 852	856	282	154	221	1 575	8 330	839	709
december	16 713	1 282	773	243	163	151	1 523	10 765	1 034	779
1941.										
januari	21 564	1 975	840	350	180	122	2 035	14 089	1 021	952
februari	25 716	2 339	870	532	193	103	2 371	17 338	911	1 059
mars	25 775	2 168	1 101	778	185	100	2 238	17 369	801	1 035
april	24 046	2 621	1 880	1 003	222	118	1 773	15 288	674	967
maj	20 257	3 261	1 822	1 093	243	147	1 395	10 829	503	964
juni	16 875	4 063	2 303	1 125	244	169	1 094	6 677	294	906
juli	14 005	3 897	2 302	1 367	239	203	847	4 140	199	811

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1941.

Tab. 15. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139						
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·2	16·5	15·1	13·1	10·6	9·2							
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa [1]												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205						

[1] Se noten till tab. 11.

Tab. 16. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·3
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5		

Tab. 17. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·53	3·63
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39		

Anmärkningar till tab. 5—7 och 16—17. Uppgifterna insamlas medelst rapportkort, som varje månad tillställas c:a 13 000 arbetsgivare, av vilka c:a 7 300 inkommit med uppgifter för juli. Angående materialets representativitet se Soc. Medd. 1940, sid. 334. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden och övriga sysselsatta sista dagen i månaden. För juni och juli efterfrågades även antalet arbetare och övriga anställda frånvarande på grund av semester. Dessa uppgifter ha i tab. 5 använts för beräkning av särskilda indextal över arbetare och övrig personal, om personer på semester räknas som sysselsatta. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. Med användande av månadsindextalen över antalet sysselsatta arbetare ha i tab. 6 enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet i slutet av månaderna juni 1940—juli 1941 med början av september 1939 som bas. På motsvarande sätt ha över arbetarantalet även beräknats kvartalsindextal med 1:a kvartalet 1935 som bas. Dessa kvartalsindextal för samtliga näringsgrupper tillhopa återgivas i tab. 16. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 17 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Vid beräkningarna har man givit omdömet mycket god arbetstillgång poängsiffran 5 och låtit siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats.

Litteraturöversikt.

(Juli 1941.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

B[RUNIU]s, A. Den raserade socialistiska slummen. Industria 1941, nr 14.

JANTZEN, I. Beiträge zur Theorie der Wirtschaftskreise. Weltwirtschaftliches Archiv B 54, s. 58.

KÜNG, E. Staatswirtschaftliche Konjunkturpolitik während des Aufschwungs. Weltwirtschaftliches Archiv B. 54, s. 80.

ZORN, H. Die sozialen Auswirkungen der Rationalisierung. Soziale Praxis 1941, nr 13.

Sverige.

ANSTRIN, H. Jordbrukets skogsinkomster. Industria 1941, nr 14.

MALMSTRÖM, S. R. Werner Sombart och kapitalismen. Industritidningen 1941, nr 6.

STRAND, S. G. Produktionen och människan. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 30.

Schweden, Landschaft und Wirtschaft. Wirtschaft und Statistik 1941, nr 11.

Amerikas förenta stater.

BARTON, H. C. Adjustment for seasonal variation. Federal reserve bulletin 1941, nr 6.

Danmark.

Danmarks sociallagstiftning 50 år. Arbetarskyddet 1941, nr 5/6.

Den sociale Lovgivning og Landbruget. Arbejderen 1941, nr 13.

Italien.

Die soziale Lage des italienischen Arbeiters. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1941, nr 2.

Tyskland.

STRAUSS, F. The food problem in the German war economy. The quarterly journal of economics maj 1941.

Arbetarskydd.

BRUCE, T. Medicinsk silikosprofylax. Arbetarskyddet 1941, nr 5/6.

Sverige.

Beklädnadsarbetarna och yrkessjukdomsförsäkringen. Beklädnadsarbetaren 1941, nr 2.

Skydd mot silikos vid sandblästring. Verkstäderna 1941, nr 7.

Norge.

Norsk arbeidsgiverforening og vern og velferd. Arbeidsgiveren 1941, nr 11.

Tyskland.

Eine neue Form betrieblicher Erholungsfürsorge. Soziale Praxis 1941, nr 14.

Arbetslön och arbetstid.

KALLESTRUP, L. R. Husassistentproblemet til Behandling i Danmark, Norge og Sverige. Socialt Tidsskrift 1941, nr 6.

Sverige.

LIEDSTRAND, E. Reglering av statstjänstemans pensionering vid förtidsavgång. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1941, nr 7.

NYSTRÖM, B. Arbetsförtjänsterna i skogarna 1922—1941. Skogen 1941, nr 14.

THALBITZER, V. Fraskilte Hustruers Pensionsret. Nordisk administrativt Tidsskrift 1941, nr 2.

Löneutvecklingen och köpkraften. Finanstidningen 1941, nr 28.

Midsommarsemestern. Industritjänstemannen 1941, nr 6.

Sv. landstingsförbundets riktlinjer ang. kristillägg å lönerna för landstingens befattningshavare. Tidskrift för Göteborgs stads tjänstemän 1941, nr 5.

Tyskland.

KRUMSDORF. Lohngestaltung in der Hauswirtschaft. Höchstlöhne für Hauspersonal. Soziale Praxis 1941, nr 14.

Höchtslohnanordnung für Hausgehilfinnen, Pflichtjahrmädchen, Aufwartungen und Waschfrauen. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 19.

Landflucht und Unterbewertung. Der deutsche Volkswirt 1941, nr 43.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

FISHER, W. E. Virker höyere lönn og kortere arbeidstid til økt beskjeftigelse? Sosialt arbeid 1941, nr 5.

Die Entwicklung der Arbeitslosigkeit in verschiedenen Ländern Europas. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1941, nr 2.

Sverige.

CEDERWALL, G. Byggnadsindustrin i Sverige. Sosialt arbeid 1941, nr 6.

ENGSTRÖM, E. Erfarenheter av jordbrukets arbetsförhållanden under år 1940. Kungl. lantbruksakademiens tidskrift 1941, nr 3.

ÅKERMAN, G. Arbetslöshetspolitiken under 1939 och 1940. Industria 1941, nr 14.

Skogsbrukets aktuella behov av arbetskraft. Skogen 1941, nr 14.

Amerikas förenta stater.

Seasonally adjusted estimates of nonagricultural employment. Federal reserve bulletin 1941, nr 6.

Danmark.

SLETTEN, K. A. Beskæftigelseslove. Samfundets Krav 1941, nr 2.

Finland.

KAHRA, E. Arbetsmarknaden under vintern 1940—41. Social tidskrift 1941, nr 6.

Schweiz.

Die Aufwendungen der Arbeitslosenversicherung und Krisenunterstützung im Jahre 1940. Die Volkswirtschaft 1941, nr 6.

Storbritannien.

Brittisk arbetslöshetsförsäkring. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 30.

Tyskland.

TIMM, M. Der Arbeitseinsatz der Hausgehilfinnen. Soziale Praxis 1941, nr 14.

— Die Neuordnung des hauswirtschaftlichen Arbeitseinsatzes. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 20.

Befolkningsfrågor.

LANGE-NIELSEN, FR. Liv og död i statistikkens lys. Sosialt arbeid 1941, nr 5.

Sverige.

HOFSTEN, E. v. Jordbruksbefolkningens minskning, dess orsaker och verkningar. Kungl. lantbruksakademiens tidskrift 1941, nr 3.

OLSSON, AXEL. Jordbruksbefolkningens minskning, dess orsaker och verkningar. Kungl. lantbruksakademiens tidskrift 1941, nr 3.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

LINDER, O. Hyresmarknadens aktuella problem. Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 15.

OLSSON, IVAR. Amatörbyggeri eller yrkesmässig småstugeproduktion. Byggnadsträarbetaren 1941, nr 7.

SÖDERSTRÖM, E. En återblick på den gångna vinterns erfarenheter ifråga om uppvärmningen. Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 12—14.

WRETBLAD, P. En återblick på Bygge och Bo 1921—1941. Byggnadsvärlden 1941, nr 27.

Fastighetsägarna och byggnadsproduktionen. Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 14.

Danmark.

Laan til Boligbyggeri. Arbejdsgiveren 1941, nr 14.

Städtische Einfamilienhäuser für Kinderreiche in Kopenhagen. Informations de la fédération internationale de l'habitation et de l'urbanisme 1941, nr 2/3.

Utvidet Stötte til Boligbyggeriet. Arbejderen 1941, nr 14.

Wohnungsbau in Kopenhagen [in den Jahren 1920 bis 1935]. Informations de la fédération internationale de l'habitation et de l'urbanisme 1941, nr 2/3.

Finland.

TÖRNBLOM, T. Om bostadsförmedling. Finsk kommunaltidskrift 1941, nr 4.

Neuregelung der Wohnungswirtschaft. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 4.

Norge.

Boligtilhöve og stönadsprinsipper for barnerike familier i Oslo. Statistisk månedsskrift 1941, nr 4/5.

Tyskland.

Billiges Siedlungs- und Bauland. Soziale Praxis 1941, nr 14.

Der Wohnungsbau in den Gauen der NSDAP nach Stadt- und Landkreisen im Jahresdurchschnitt 1933 bis 1939. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1941, nr 1.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

Fackföreningsfolkets rättsskydd mot funktionärsvälde. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 27.

Definitiv uppgörelse i byggnadsfacken. Industria 1941, nr 14.

Portugal.

BRONGERSMA, E. L'organisation sociale et economique de la vie professionnelle au Portugal. Revue du travail 1941, nr 4/5.

Försvarsberedskap.

Sverige.

CURTMAN, C. W. De nya familjebidragsbestämmelserna. Landskommunernas tidskrift 1941, nr 7.

De inkallades semester. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 29.

De olika ersättningsmöjligheterna vid skador under militärtjänst. Kontorsvärlden 1941, nr 7.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

LICHTENSTEIN, A. Till frågan om rationalisering av sjukhusvården. Sjukhuset 1941, nr 4.

PETRÉN, E. Om de nya medlen mot lunginflammation jämte en inblick tillbaka på de viktigaste medicinska framstegen sedan 1700-talet. Svenska röda korset 1941, nr 7.

STRÖM, G. Driftkostnader m. m. vid vissa sjukvårdsanstalter under år 1940. Sjukhuset 1941, nr 4.

Soc. rådsrepublikernas union.

SEMENOV, I. Hälsovården i Sovjetunionen. Svenska röda korset 1941, nr 6.

Tyskland.

RUPPERT. Das neue Recht zur Bekämpfung der Geschlechtskrankheiten. Deutsche Zeitschrift für Wohlfahrtspflege april/maj 1941.

Gegen den Tabak. Soziale Praxis 1941, nr 13.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

BRUNNFÄLT, G. Bidrag till frågan om inskränkningar i jordägares förfoganderätt över sin fastighet samt deras inverkan på jordbrukets skuldsättnings- och kreditproblem. Kungl. lantbruksakademiens tidskrift 1941, nr 3.

Jordbrukets skogsinkomster under krisen. S. A. P. information 1941, nr 14.

Finland.

JYSKE, J. Snabbkolonisationen i Finland. Landtmannen 1941, nr 29.

Kooperation.

Aktive Genossenschaft. Schweiz. Konsum-Verein 1941, nr 30.

Der Stand der Konsumgenossenschaftsbewegung in den einzelnen Ländern 1939. Schweiz. Konsum-Verein 1941, nr 27.

Sverige.

ELLDIN, H. Medlemslivet i våra konsumtionsföreningar. Kooperatören 1941, nr 12.

Kristidsfrågor.

Sverige.

ANDERSSON, GUSTAF. De ideella rörelserna och krisen. Reformatorn 1941, nr 29.

BÖRJESSON, A. Slakterimarknadens reglering. Från departement och nämnder 1941, nr 13.

DOMÖ, F. Synpunkter på bränslefrågan. Från departement och nämnder 1941, nr 13.

ENGBLOM, C. P. Direkta och indirekta krisskatter. Från departement och nämnder 1941, nr 13.

LUNDBERG, E. Priskontrollens metoder. (Föredrag med diskussion.) Ekonomen 1941, nr 2.

LYBERG, B. Om livsmedelstilldelningen till näringsställena. Kommersiella meddelanden 1941, nr 7.

MARCUS, M. Produktionen av sulfitsprit i Sverige. Skandinaviska bankens kvartalsskrift 1941, nr 3.

MONTGOMERY, A. Lärdomar av svensk krispolitik. Ekonomen 1941, nr 2.

SAHLIN, O. Den svenska krisorganisationen. Nordisk administrativt Tidsskrift 1941, nr 2.

STERNER, B. Folkförsörjningen under kris. Beklädnadsarbetaren 1941, nr 2.

ÅKERMAN, G. Den nya prisregleringslagen. Sv. utrikeshandel 1941, nr 14.

Det aktuella bränsleläget. Finanstidningen 1941, nr 27.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

Höga priser på sprit för att pressa konsumtionen. [IOGT:s förslag till nykterhetspolitiskt program.] Reformatorn 1941, nr 28.

Finland.

TOIVOLA, O. Alkoholistvården i Finland under åren 1937—1940 och i närmaste framtid. Tidskrift för alkoholpolitik 1941, nr 2.

Dryckenskapsförhållandena i städerna och köpingarna år 1939. Social tidskrift 1941, nr 6.

Den finska alkohollagstiftningen. Reformatorn 1941, nr 30.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

Sverige.

ARRHENIUS, LILLY. Husmödrarnas arbete ersätter de höga matpriserna. Morgonbris 1941, nr 7.

BOUVIN, S. Till dyrortsfrågans belysning. Sv. trafiktidning 1941, nr 28.

GJÖRES, A. Livsmedelsförsörjningen och beredskapen. Från departement och nämnder 1941, nr 12.

Dyrortsutredningen. Ett inlägg från Linköping. Sv. trafiktidning 1941, nr 29.

Konsumtionskostnadernas utveckling. Affärsvärlden 1941, nr 27/28.

Nya dyrortsundersökningarna. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 27.

Statsutgifter och levnadskostnader. Industritjänstemannen 1941, nr 7.

Utsträckt reglering av livsmedelshandeln. Från departement och nämnder 1941, nr 12.

Norge.

Er en ny leveomkostningsindeks aktuell? Statstjenestemannen 1941, nr 6.

Schweiz.

Der Stand der Kleinhandelspreise in den Schweizerstädten am 1. Juni 1941. Schweiz. Konsum-Verein 1941, nr 28.

Soc. rådsrepublikernas union.

Vad kommunismen skänkt sovjetarbetaren. Industria 1941, nr 15.

Socialförsäkring.

Sverige.

KAHLMETER, G. Några ord om de principer efter vilka ansökningar om folkpension för »nervsjuka» böra bedömas. Folkpensioneringen 1941, nr 6.

TROELL, A. Vilka krav ställer socialförsäkringen på läkaren? Sv. läkartidningen 1941, nr 29.

De erkända centralsjukkassornas förvaltningskostnader år 1939. Folkpensioneringen 1941, nr 6.
Pensionsstyrelsens invaliditetsförebyggande verksamhet under år 1940. Folkpensioneringen 1941, nr 6.

Danmark.

BONNEVIE, E. E. De aandssvages stilling under sygekasse- og invalideforsikringslovene. Socialt Tidsskrift 1941, nr 6.

Norge.

Sykestatistikk m. v. for kommunale arbeidere og tjenestemenn i Oslo i budsjettåret 1938—39. Statistisk månedsskrift 1941, nr 4/5.

Tyskland.

DRACHMANN. Invalide- og Aldersforsikring i Tyskland. Socialt Tidsskrift 1941, nr 6.
Arbeitseinsatz der Frauen und Sozialversicherung. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 4.

Socialvård.

Sverige.

BERGGREN, A. Socialvården måste bli mer förebyggande. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1941, nr 7.
LANNERBERTH, O. Har en barnavårdsnämnd laglig rätt att åt en särskild delegation överlåta sin skyldighet att avgiva yttranden i mödrahjälpsärenden? Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1941, nr 7.
LINDSTRÖM, F. Drottninghuset. Vår stad 1941, nr 7.
ROOTH, H. Frågor rörande tillämpning av lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn. Förvaltningsrättslig tidskrift 1941, nr 3.
Tillämpningen av familjebidragsreglerna. Från departement och nämnder 1941, nr 12.

Norge.

PALMSTRÖM, H. Forsörgelsen av de delvis arbeidsføre. Sosialt arbeid 1941, nr 6.
Norsk folkehjelp i sterk vekst. [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1941, nr 6.

Tyskland.

PFALZGRAF, H. Gestaltung des Wochenendkarzers. Deutsche Jugendhilfe april/maj 1941.
SIEBERT. Grundzüge des deutschen Jugendrechts. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 19.
THÖLENJOHANN-HOETZ, ÄENNE. Vormundschaftliche Fürsorge für ausländische uneheliche Kinder. Deutsche Jugendhilfe april/maj 1941.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

ARNEGREN, A. Jordbrukarnas utbildning. Mjölkpropagandan 1941, nr 7.
HAMMAR, B. Ungdomens yrkesval. Social-medicinsk tidskrift 1941, nr 6/7.
NEUMARK, E. Arbetsförmedlare och lärare måste samarbeta. Sv. lärartidning 1941, nr 29.

Ut- och invandring.

SYRUP. Intereuropäischer Arbeiteraustausch. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 20.

Sverige.

HALLENBORG, M. Revision av kyrkoböckernas uppgifter om utlänningars medborgarskap. Förvaltningsrättslig tidskrift 1941, nr 3.
SVEDELIUS, E. Hemvändande utlandssvenskar, deras vilja, förmåga och möjligheter att på nytt skapa sig en existens i hemlandet. Utlandssvenskarna 1941, nr 2.

Schweiz.

KOLLER, A. Entwicklung und Umfang des Fremdenverkehrs in der Schweiz. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1941, nr 1.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMATÖRBYGGERI eller yrkesmässig småstugeproduktion? Gbg 1941. (Samverkande byggnadsfackförbunden.)

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of commerce. Bureau of foreign and domestic commerce. Foreign commerce and navigation. 1939. Wash. 1940.

— Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1940.
684. Salaries and hours of labor in municipal fire departments. Vol. 1.

DANMARK. Det statistiske Departement.
Statistisk Tabelværk. Række 5. Khvn 1941.
Litra E: Nr 18. Vurderingen til Grundskyld og Ejendomsskyld pr. 1. okt. 1936.

GRIPENBERG, O. Bostadshyran. Vilka äro de faktorer som bestämma hyran för våra bostäder? Sthlm 1941.

HYRENIUS, H. Livsvilja eller folkdöd. Kortfattad framställning av Sveriges befolkningsproblem. Lund 1941.

— Studier rörande den utomäktenskapliga fruktsamhetens variationer. Lund 1941. (Skrifter utg. av Fahlbeckska stiftelsen. 28.)

HÖYE, G. M. Sosialmedisinske undersökelser i Valle, Setesdal. Oslo 1941. (Fra Universitetets hygieniske institutt.)

KONJUNKTURINSTITUTET.
Meddelanden. Sthlm 1941.
Ser. A: 8. Konjunkturläget våren 1941.

MANDELIN, E. Finlands Röda kors i krig och fred. Hfors 1941.

— Tjugo år barnskydd i Finland. Mannerheimförbundets verksamhet 1920—40. Hfors 1940.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 10. Oslo 1941.
11. Representativ boligtelling i Norge 1 nov. 1938.
12. Sjömannstrygden. Fiskertrygden. 1937—38.
14. Skolestatistikk. 1938/39.

— Sjefinspektören for arbeidstilsynet. Årsberetninger fra arbeidsrådet og arbeidstilsynet 1940. Oslo 1941.

— Statens pensjonskasse, den norske enkekasse og pensjonskassen for statens tjenestemenn.
Årsberetning for 1940. Oslo 1941.

RIKSFÖRSÄKRINGSANSTALTEN.
Yrkesinspektionens verksamhet år 1939. Sthlm 1941.

SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA PROBLEM. Sex föreläsningar utg. av Statsvetenskapliga intresseföreningen i Lund. Lund 1941.

SJÖBECK, M. Södermanland. En landskaplig orientering. På uppdrag av K. järnvägsstyrelsen utarb. Sthlm 1941.

SOCIALDEMOKRATINS DILEMMA. Sthlm 1941.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1941. Sthlm 1941.
18. Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 1. Tiden aug. 1939—juni 1940. Redogörelse utarb. inom Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap. (Fo.)
19. Betänkande angående fiskarenas ekonomiska organisation och reglering av fiskmarknaden. Avg. d. 27 juni 1941 av 1940 års fiskerikommitté. (Jo.)

STOCKHOLMS BRANDKÅR.
Berättelse. 1940. Sthlm 1941.

STREYFFERT, Th. Jordbrukets skogsinkomster. Sthlm 1941. (Jordbrukets ekonomiska läge. Utredningar utg. av Kooperativa förbundet [m. fl.] 3.)

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1941.
Allmänna val.
Riksdagsmannavalen åren 1937—40. Av Statistiska centralbyrån.
Sjöfart. Berättelse för år 1939 av Kommerskollegium.
Rättsväsen.
Vägtrafikolyckor år 1939. Av Statistiska centralbyrån.

ÅKERMAN, J. Sveriges ekonomiska läge. Tillbakablick och framtidsperspektiv. Lund 1941. (Skrifter utg. av Nationalekonomiska föreningen i Skåne. 2.)

Nytillkommen tidskrift.

Neue internationale Rundschau der Arbeit. Hrsg.: Zentralamt für internationale Sozialgestaltung in Zusammenarbeit mit dem Arbeitswissenschaftlichen Institut der Deutschen Arbeitsfront. Jahrg. 1 (1941). Berlin.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 16 juli—15 augusti 1941 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
652.	K. kung. ang. reglering av handeln med majsstärkelse (majsena), makaroner och vermiceller samt majsflingor m. m.	11 juli
654.	K. förordn. om kontroll av vattenledningsvatten	19 »
655.	K. förordn. om ändring i vissa delar av hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566)	19 »
656.	K. kung. med närmare bestämmelser ang. tillämpning av prisregleringslagen den 13 juni 1941 (nr 370)	19 »
657.	K. kung. ang. försäljning av kaffesurrogat	19 »
664.	K. kung. om ändrad lydelse av 3 § taxan den 3 juni 1938 (nr 359) för folktandvård	19 »
665.	K. kung. ang. räntefoten för statliga bosättningslån	19 »
668.	K. kung. ang. skyldighet att lämna vissa uppgifter om arbetskraft vid skogsbruket	19 »
670.	K. kung. ang. straff i vissa fall för olovligt förvärv av ransonerad vara, m. m.	19 »
671.	K. kung. om ändrad lydelse av 2 § kung. den 20 december 1940 (nr 1032) ang. särskilda påföljder vid olovlig överlåtelse av vissa ransonerade varor m. m.	19 »
686.	K. kung. om ändrad lydelse av 1 § kung. den 24 juli 1934 (nr 459) ang. märkning av kärl till fiskkonserver för avsalu, m. m.	31 »

INNEHÅLL

Livsmedelsransoneringen under andra krisåret 781
Jämförelser mellan livsmedelskostnaderna i olika länder 789
Internationell arbetskonferens i New York 793
Kortare meddelanden . . . . . .
Landsorganisationens i Sverige tolvte kongress 794
Sakkunnigeförslag om kvalitetsbestämmelser för livsmedel 795
Sakkunniga i befolkningsfrågan 796
Socialstyrelsens yttrande angående stadsbudstaxan i Stockholm 796
Utlåtande över förslag om dyrtidstillägg å folkpensioner 797
Åtgärder mot avbetalningsköp i Förenta staterna 798

Periodiska översikter

Befolkningsutvecklingen under andra kvartalet 1941 799
Livsmedelskostnaderna den 1 september 1941 800
Olycksfall i arbete år 1938 802
Arbetsmarknaden.
Arbetsmarknaden under augusti 1941 . . 805
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under augusti 1941 808
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 810
Inventeringen av skogsbrukets arbetskraft den 6 augusti 1941 812
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 816
Litteraturöversikt 830
Författningar rörande sociala frågor . 834

INDEX

Le rationnement des denrées alimentaires pendant la 2e année de crise.
Comparaisons entre le prix des denrées alimentaires dans les différents pays.
Conférence internationale du travail à New York.
Courtes notices.
Le 12e Congrès de la Confédération générale du Travail suédoise.
Projet des experts relatif à l'estimation qualitative des denrées alimentaires.
Experts dans la question de la natalité.
Avis émis par l'A.T.P.S. touchant le tarif des porteurs autorisés à Stockholm.
Rapport relatif au projet de supplément de vie chère aux pensions nationales.
Mesures contre les achats à temperament aux Etats-Unis.

Aperçus periodiques

Mouvement de la population pendant le 2e trimestre 1941.
Prix des denrées alimentaires le 1er septembre 1941.
Les accidents du travail en 1938.
Marché du travail.
Le marché du travail pendant août 1941.
Activité de la Commission du marché du travail en août 1941.
Communications de la Commission du marché du travail.
Recensement de la main-d'œuvre de l'exploitation forestière le 6e août 1941.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Bibliographie.
Lois concernant les questions sociales.

Articles principaux du Bulletin.

Le rationnement des denrées alimentaires pendant la seconde année de crise. L'article débute par un exposé du contrôle de la vente, lequel est organisé de telle sorte que les différents échelons de l'appareil de distribution se contrôlent les uns les autres. Les autorités pour le temps de crise contrôlent les commerçants en gros, ceux-ci contrôlent les commerçants de détail, et ceux-ci les consommateurs en exigeant d'eux les coupons de rationnement contre les denrées vendues. La condition nécessaire au bon fonctionnement de ce système est, entre autre, que la valeur des coupons ne soit pas si faible que leur nombre en devienne trop encombrant. Pour permettre en même temps l'achat de pain — et du beurre — on a introduit des cartes spéciales dites d'échange, dont la répartition revient aux commerçants de détail. Le système des cartes dites individuelles a été institué pendant l'été dernier et rend possible, notamment, un enregistrement rationnel de tous les consommateurs. Les cartes sont différentes pour les deux sexes et pour différentes catégories d'âge. En échange des coupons de la carte individuelle sont fournies de nouvelles cartes de rationnement, que celui-ci soit identique pour toutes les catégories de personnes ou diffère pour les deux sexes et les différents âges. L'article, finalement, rend compte des dispositions antérieures et de celles présentement en vigueur relatives à la rationnement des diverses denrées (café, thé, cacao, sucre, pain et farines, viande de porc, autres viandes, graisses, fromage, épices ainsi que savon et poudres de lessive). P. 781.

Mouvement de la population pendant le 2e trimestre 1941. Le nombre des mariages a été inférieur pendant le 2e trimestre 1941 à celui des trimestres correspondants des deux années précédentes, mais la régression a été moins prononcée qu'au cours du Ier trimestre. Le nombre des naissances pendant le 2e trimestre était en augmentation sensible par rapport aux années précédentes, tant dans les villes qu'à la campagne. Pour la campagne, le nombre total des naissances pendant l'ensemble du Ier semestre 1941 restait cependant passablement inférieur à celui des semestres correspondants des années précédentes. P. 799.

Le marché du travail pendant août 1941. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles était de 131 en août contre 139 en juillet. La demande accrue de main-d'œuvre, que ces chiffres révèlent, concernait principalement l'abatage des bois. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et branches d'activité connexes était, à la fin d'août, à peu près identique à celui de la fin de juillet, si l'on ne tient pas compte des modifications dans le nombre du personnel réellement occupé dues à la proportion plus ou moins grande des congés annuels accordés au moment des calculs. Le nombre de chômeurs affiliés à des syndicats était de 7·7 % au Ier août contre 9·4 % un mois plus tôt. Au 31 août, 14 989 chômeurs demandaient un secours de chômage, ce qui constitue une diminution au cours du mois de 1 216. P. 805.

Häftets huvudinnehåll.

September 1941.

Livsmedelsransoneringen under andra krisåret. Inledningsvis skildras försäljningskontrollen, som är så anordnad, att de olika leden i distributionsapparaten kontrollera varandra. Kristidsmyndigheterna kontrollera partihandlarna, partihandlarna detaljhandlarna och dessa konsumenterna genom att i tur och ordning fordra ransoneringskuponger av den, till vilken en vara lämnas. Förutsättningen för att detta system skall fungera smidigt är bl. a. att kupongernas valör icke är så låg, att antalet av dem blir ohanterligt stort. För att samtidigt möjliggöra små inköp av bröd och hög valör på kupongerna för bröd och mjöl ha införts särskilda s. k. växlingskort, vilkas utdelning åvilar detaljhandlarna.

Systemet med s. k. personkort infördes under den förflutna sommaren och möjliggör bl. a. en rationell konsumentregistrering. Korten äro olika för könen samt för olika åldrar. Mot avlämnande av kuponger från personkorten kunna nya ransoneringskort erhållas, och detta oavsett om ransoneringen är lika för alla personkategorier eller olika för skilda åldrar och kön.

Slutligen redogöres för tidigare och nu gällande bestämmelser om ransonerna av olika varuslag (kaffe, te, kakao, socker, spannmålsprodukter, fläsk och kött, matfett, ost, kryddor samt tvätt- och rengöringsmedel). Sid. 781.

Jämförelser mellan livsmedelskostnaderna i olika länder. Metoden, som beskrivits i International labour review, innebär ett slags tillämpning av Irving Fishers idealformel för uträkning av vägda indextal. Man beräknar kostnaden för vissa livsmedel enligt två alternativ, nämligen dels kostnaden för de kvantiteter av livsmedlen i fråga, som konsumeras i det ena landet, och dels kostnaden för de kvantiteter, som konsumeras i det andra. Med hjälp av dessa kostnadssummor beräknas två relationstal, som vart och ett uttrycker förhållandet mellan livsmedelskostnadernas höjd i de bägge länderna. Av dessa relationstal tager man därefter ett genomsnitt.

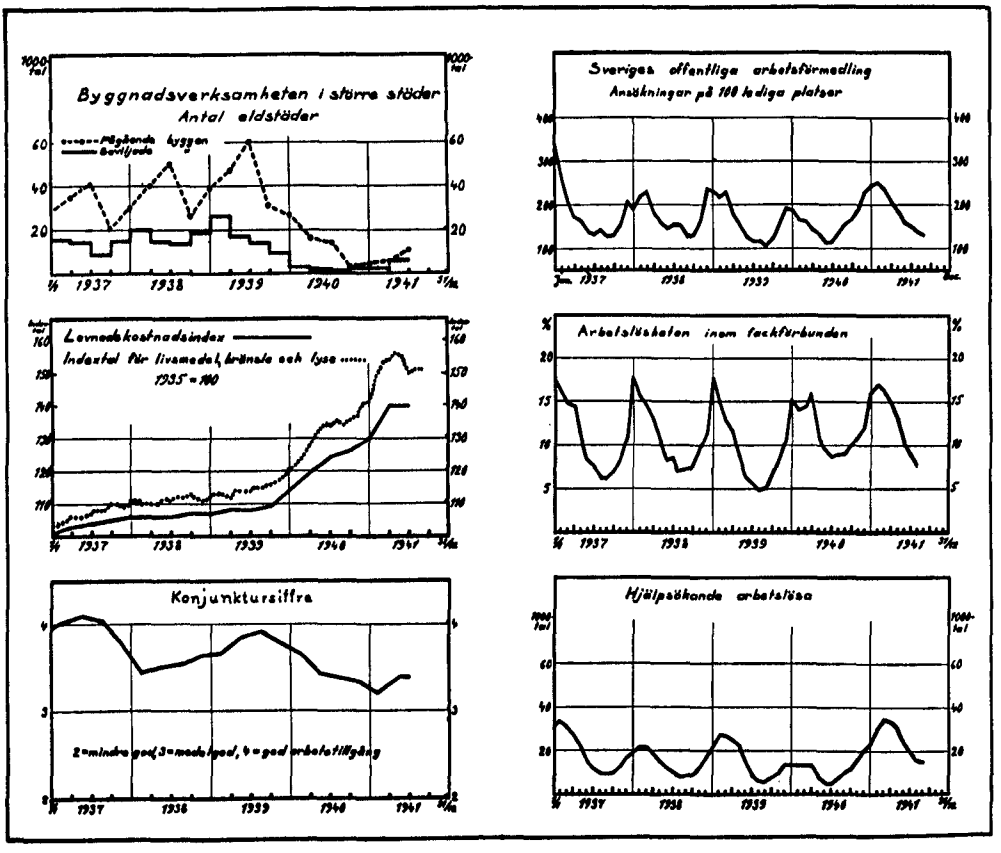
Vid det praktiska utförandet av metoden har man sammanfört de undersökta länderna i grupper med likartad sammansättning av livsmedelsbudgeten (räknat efter utgiftsbeloppen) och beräknat den genomsnittliga förbrukningen (i kilogram el. dyl.) av skilda varuslag för varje sådan grupp. Beträffande de länder, som tillhöra samma konsumtionsgrupp, behöver man således endast beräkna e t t relationstal för att erhålla kostnadsnivåernas relation. Sid. 789.

Befolkningsutvecklingen under andra kvartalet 1941. Antalet vigda par var lägre under andra kvartalet 1941 än motsvarande tid de bägge föregående åren, men tillbakagången var mindre än den som konstaterades för första kvartalet. Antalet födelser under andra kvartalet företedde en tydlig ökning i jämförelse med de föregående åren både i städer och på landsbygd. För landsbygden var dock antalet födda i summa för hela första halvåret 1941 rätt mycket lägre än åren innan. Sid. 799.

Arbetsmarknaden under augusti 1941. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 131 i augusti mot 139 i juli. Den ökade efterfrågan på arbetskraft, som kommer till uttryck i anförda siffror, gällde dock huvudsakligen ved-

avverkningarna. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var ungefär detsamma i slutet av augusti som i slutet av juli, om man bortser från de förändringar av antalet i arbete varande personal, som sammanhänger med semesterledigheternas olika omfattning vid respektive redovisningstillfällen. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde 7·7 % vid månadsskiftet juli/augusti mot 9·4 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa var vid utgången av augusti 14 989, vilket innebär en minskning under månaden med 1 216. Sid. 805.

Socialstatistiska diagram.

Livsmedelsransoneringen under andra krisåret.

I julihäftet av Sociala Meddelanden 1940 lämnades en redogörelse för vårt ransoneringssystem. Den administrativa apparaten, försäljningskontrollen, utdelningen av inköpskort samt de dittills genomförda ransoneringarna berördes i stora drag. Det har nu ansetts lämpligt att komplettera nämnda redogörelse med en kortfattad översikt över viktigare åtgärder, som på detta område vidtagits under den tid, som sedan dess förflutit. Medan i fråga om administrationen inga mera väsentliga förändringar skett, har försäljningskontrollen under denna tid i olika sammanhang byggts ut, bl. a. genom införandet av växlings- och restaurangkort. Vidare har en effektiv registrering av alla konsumenter ägt rum genom de nyligen utdelade personkorten, och slutligen ha ju åtskilliga nya ransoneringar tillkommit.

Försäljningskontrollen. Vid utformningen av ransoneringssystemet har man bemödat sig om att skapa en fullgod kontroll med anlitande av en så begränsad administrativ apparat som möjligt och under hänsynstagande till önskvärdheten av att handeln mellan parti- och detaljhandlarna samt mellan partihandlarna inbördes måtte kunna fortgå på i huvudsak samma sätt som under normala förhållanden.

Vid ransoneringen under förra världskriget hade man skjutit in en kontrollinstans mellan detaljhandeln och partihandeln, i det att det ålåg detaljhandlaren att hos en kristidsbyrå vid vissa bestämda tidpunkter redovisa de i affären mottagna ransoneringskupongerna, varefter han fick ett partikort eller annat tillstånd, som berättigade honom till inköp hos leverantören.

Med den i vårt nuvarande ransoneringssystem tillämpade metoden, där de övre leden i den försäljningskedja, som handhar handeln med ransonerade varor, automatiskt kontrollera de nedre, har denna i många avseenden besvärliga omväg över kristidsbyråer bortfallit. Förbindelsen mellan de olika leden är fri. Detaljhandlaren sammanför själv de i affären mottagna kupongerna till större enheter och får på så sätt sitt partikort, som han låter åtfölja sin rekvisition hos grossisten, och kristidsmyndigheternas direkta kontroll kan begränsas till partihandeln.

En av förutsättningarna för denna smidiga kontrollmetod är emellertid att ransoneringskupongernas valör icke är för låg. Då kupongerna, sammanförda i större enheter, skola tjäna som inköpsbevis även för detaljhandlaren hos leverantören och vidare uppåt i försäljningskedjan, skulle mycket låg kupongvalör medföra, att man måste röra sig med ett ohanterligt stort antal kuponger. I fråga om sådana varor som socker och kaffe uppstå i detta hänseende inga svårigheter. Annorlunda ställer det sig med exempelvis bröd. Konsumenterna måste ju ha möjlighet att inköpa en liten kvantitet mjukt bröd åt gången och måste sålunda ha tillgång till brödkuponger med låg valör. Under förra kristiden gällde brödkorten för 14 dagar och upptogo 56 kuponger, vilka sålunda var och en motsvarade en ringa kvantitet av varan. Det blev väldiga mängder

av kuponger, som detaljhandlaren hade att redovisa. Nu däremot, då kupongerna skola vandra från affären till bagaren, från bagaren till mjölleverantören och slutligen från denne till kvarnen, och för varje station på denna väg öka till sitt antal, måste kupongerna gälla för en större kvantitet. Man har därför infört s. k. växlingskort.

Grundkortet för mjöl- och brödransoneringen omfattar ett antal kuponger, av vilka var och en gäller för inköp av exempelvis 1 ¼ kg mjöl eller 1 kg hårt bröd eller 1·625 kg mjukt bröd. Dessa kuponger komma till direkt användning vid större inköp. Mot avlämnande av sådan grundkortskupong kan kunden emellertid i affären erhålla ett växlingskort, upptagande 25 små rutor, var och en motsvarande $^1/_{25}$ av grundkupongens värde. Sålunda gäller varje sådan ruta för inköp av 65 gram mjukt bröd (motsvarande ett franskt bröd) eller 40 gram hårt bröd eller 50 gram mjöl. Vid inköp på växlingskortet avskiljas och makuleras rutorna av handlanden. Någon särskild redovisning från handlandens sida för dessa småkuponger behöver icke ske; den är ju verkställd i och med redovisningen för den kupong på grundkortet, mot vilken växlingskortet av kunden bekommits. Kortet är sålunda endast ett slags av handlande utlämnat bevis, att kunden har viss kvantitet innestående hos handlanden. Växlingskortet gäller därför givetvis endast i den affär, där det utlämnats. Det står emellertid kunden fritt att ta ut växlingskort i flera affärer. — Vid kött- och fläskransoneringens genomförande i april 1941 infördes växlingskort av motsvarande typ även för dessa varor.

Efter en liknande princip har frågan om erläggande av kupong på restauranger och andra näringsställen ordnats. S. k. restaurangkort för bröd infördes, liksom växlingskorten för samma vara, vid mjöl- och brödransoneringens ikraftträdande i september 1940. Restaurangkortet för bröd utlämnas mot en halv kupong på grundkortet och upptar 25 kuponger, var och en motsvarande ungefär 32 gram mjukt eller 20 gram hårt bröd. I september i år infördes restaurangkort jämväl för smör. Även i detta fall utlämnas ett kort med 25 kuponger mot en halv kupong på grundkortet; varje kupong motsvarar ungefär 5 gram smör. Restaurangkorten kunna erhållas på näringsställena och hos kristidsnämnderna. De ha icke växlingskortens begränsade giltighet utan gälla över hela landet. Näringsställena erhålla förnyad tilldelning av bröd och smör efter redovisning av de restaurangkortskuponger, som avlämnats av gästerna. Giltighetstiden för växlings- och restaurangkort har hittills icke begränsats.

Personkorten. Det förfaringssätt, som fram till i september innevarande år tillämpades vid utdelningen av inköpskort, byggde i väsentlig grad på personkännedomen hos de ombud — fastighetsägare m. fl. — som ha att distribuera korten. Tack vare intresserad medverkan från ombuden fungerade systemet i stort sett tillfredsställande, men i samma mån som antalet ransonerade varor och därmed också antalet olika inköpskort ökade, anmälde sig naturligt nog behovet av en effektivare och mera automatiskt verkande kontrollmetod än den som erhölls genom de av ombuden upprättade hushålls- och personförteckningarna. I ett skärpt krisläge måste man ha betryggande garantier för att en och

samma person icke har möjlighet att erhålla flera inköpskort av samma slag. Vidare är det uppenbart, att den under ransoneringarnas tidigare skede praktiserade metoden icke skulle hålla måttet i händelse av större befolkningsflyttningar i samband med en evakuering av vissa orter.

Behovet av en rationell konsumentregistrering har nu fyllts genom införande av s. k. personkort. Ett dylikt kort har med ledning av årets mantalslängd utställts för varje i riket mantalsskriven person och utgör dennes legitimationsbevis vid utdelning av inköpskort och andra eventuellt ifrågakommande handlingar i samband med ransoneringarna.

Utskrivningen av korten var verkställd i slutet av juli i år, och utdelningen skedde i augusti genom fastighetsägare och andra ombud samt kristidsnämnderna. Den, som vid tiden för utdelningen vistades på annan ort än där han är mantalsskriven, fick från kristidsnämnden i mantalsskrivningsorten själv rekvirera det för honom utställda personkortet. Svensk medborgare, som icke är mantalsskriven men kyrkobokförd i boken över obefintliga, måste för erhållande av personkort göra särskild ansökan härom hos kristidsnämnden i bokföringsorten och därvid förete intyg, utfärdat av pastor och utvisande att han ordnat sina skrivningsförhållanden. Liknande bestämmelser gälla andra personer, som icke äro mantalsskrivna, t. ex. barn, som fötts efter senaste mantalsskrivningen, och svenska medborgare, som inflyttat till riket efter nämnda tidpunkt. Vid dödsfall och vid utflyttning ur riket skall vederbörandes personkort överlämnas till pastor.

Personkortet består, förutom av en talong med plats för erforderliga personupplysningar, av två delar. Den högra delen, som är lika på alla kort, utgöres av 18 kuponger, märkta med bokstäver, var och en föregången av X (XA, XB, XC etc.). Även den vänstra delen består av 18 kuponger, betecknade med bokstäver, men dessutom märkta på olika sätt för olika åldersgrupper. Upp till 18 år erhåller sålunda varje årsklass sin bestämda årtalssiffra på dessa kuponger. Personer i åldern 19—58 år sammanföras i en gemensam grupp, som på korten betecknas »1922—1883». Korten för äldre årsgrupper äro dessutom indelade i tre kategorier, nämligen personer födda år 1882, år 1881 samt år 1880 och tidigare. Kort för män ha gul färg och kort för kvinnor blå.

Vid tillfällen, då inköpskort skola utdelas till alla, oberoende av ålder och kön, utlämnas kortet mot avgivande av viss kupong från personkortets högra del. Om inköpskort skola utdelas endast till kvinnor, oberoende av ålder, utlämnas korten mot avgivande av viss kupong från de blå personkortens högra del. Då inköpskort skola tilldelas endast vissa åldersgrupper, komma kupongerna med årtalsbeteckning till användning.

Personkorten togos första gången i bruk i början av september, då följande tre inköpskort utdelades:

till alla innehavare av personkort ett nytt s. k. beredskapskort;

till innehavare av personkort med årtalsbeteckning för år 1926 eller tidigare år (sålunda personer över 15 år) ett inköpskort för kaffe, te och kakao;

till innehavare av personkort med årtalsbeteckning för något av åren 1927—1939 (sålunda barn i åldrarna 2—15 år) ett inköpskort för te och kakao.

Hittills genomförda ransoneringar.

I det följande lämnas en koncentrerad översikt över de ransoneringar, som hittills genomförts. Den inledningsvis omnämnda artikeln i denna tidskrifts häfte 7 för förra året innehöll bl. a. en redogörelse för de ransoneringsåtgärder, som vidtagits fram till mitten av juli månad 1940. För att skänka läsaren möjlighet till en sammanhängande överblick har det synts lämpligt att här nedan medtaga även det mest väsentliga i dessa tidigare uppgifter.

Det kan vara på sin plats att här nämna, att man vid ökning eller minskning i tilldelningen av en ransonerad vara har haft som grundprincip att låta förändringen ske genom resp. förkortning eller förlängning av ransoneringsperioderna och icke genom ändring av kupongvärdet. En av förutsättningarna för den i det föregående nämnda kontrollmetoden i vårt nuvarande ransoneringssystem är nämligen ett fast kupongvärde. Det duger naturligtvis inte att kupongerna annat än i undantagsfall ändra värde under sin vandring såsom inköpsbevis emellan olika led inom handeln. För övrigt erbjuder metoden att växla periodernas längd under fasthållande vid ett konstant kupongvärde även åtskilliga andra fördelar i jämförelse med det motsatta förfaringssättet.

Kaffe, te och kakao. Ransoneringen genomfördes den 27 mars 1940 som den första åtgärden av detta slag men omfattade till en början endast kaffe och te. Den var vid tillkomsten närmast avsedd som ett led i den vid denna tid verkställda importregleringen men fick genom den kort därpå skärpta avspärrningen av våra handelsvägar karaktären av bristransonering. Kaffe och te sammanfördes på samma ransoneringskuponger, emedan det syntes ändamålsenligt att låta förbrukningen av dessa likartade varor så att säga balansera varandra inom en gemensam ram. Den 8 juli 1940 utvidgades ransoneringen till att omfatta även kakao.

Grundransonen för enskilda förbrukare utgjorde till att börja med 500 gram rostat eller 600 gram orostat kaffe eller 200 gram te per ransoneringsperiod på 5 veckor. Personer födda 1879 eller tidigare fingo extratilldelning med en fjärdedel, skogs- och flottningsarbetare samt yrkesfiskare med hälften av de nyssnämnda kvantiteterna. Sedan kakao ransonerats, kunde grundransonen för kaffe eller te utbytas mot 400 gram kakao. I övrigt fortlöpte ransoneringen utan förändringar fram till mitten av september 1940, då ransoneringsperioden förlängdes med en vecka. Nästa period ökades med ytterligare en vecka, och efter en begränsning till 6 veckor med anledning av julhelgen skedde en fortsatt snabb tillväxt i periodernas längd, med hittillsvarande rekord på 15 veckor för den period, som utlöpte den 7/9 1941. Den innevarande spänner över 13 veckor.

Tilldelningens storlek per ransoneringsperiod har ifråga om kaffe hela tiden varit oförändrad. Däremot ökades kvantiteterna av kakao till 600 gram i oktober 1940 och te till 400 gram, då perioden i slutet av maj 1941 förlängdes till 15 veckor.

Barn födda 1934 eller senare avstängdes redan från början från tilldelning av kaffe, en åtgärd som i början av september i år utsträcktes till att gälla barn under 15 år. Barnen — med undantag av de bägge yngsta årsklasserna — få emellertid te eller kakao. Denna tilldelning uppgår för närvarande till resp. 400 och 600 gram.

Näringsställenas tilldelning har nedskurits successivt. Vid ransoneringens ikraftträdande fastställdes den till 80 % av förbrukningen år 1939 men är nu endast 30 %.

Socker. Denna vara ransonerades den 10 april 1940 med anledning av de tendenser till hamstring, som kunde märkas i samband med krigshändelserna i Norden. Tilldelningen har varit tämligen konstant. Fram till oktober förra året utgjorde den ungefär $^1/_2$ kg i veckan, och sedermera har den uppgått till ungefär $^1/_2$ kg för 8 dagar. 5 kg extra tilldelning per sommar har lämnats för syltning och saftning. Sirap fick säljas fritt fram till början av november 1940, men fördes då på sockerkortet. 1 kg socker beräknas motsvara 1·4 kg sirap. Skogs- och flottningsarbetare samt gruvarbetare erhålla extra tilldelning av socker med 1 kg per ransoneringsperiod på 7 veckor. Biodlare tilldelas viss mängd socker för sin hantering.

Tilldelningen till näringsställen, bagerier, konditorier m. fl. var till att börja med 90 % av förbrukningen under motsvarande tid 1939 men har sedan minskats till 80 %.

Mjöl och bröd. Med hänsyn till fjolårets ganska klena brödsädesskörd genomfördes i början av september 1940 ransonering av mjöl och bröd. Den omfattade de första månaderna endast produkter av råg och vete. Efter ett par veckor, varunder ransoneringen hade mera provisorisk karaktär, trädde den i full omfattning i kraft den 23 september. Från ransoneringen undantogos tills vidare s. k. danska wienerbröd, småkakor, bakelser, konfektyrer o. dyl.

Tilldelningen fastställdes till 7·5 kg mjöl, gryn, skorpor eller kex eller 6 kg hårt bröd eller 9·75 kg mjukt bröd per ransoneringsperiod på 35 dagar. I början av december förlängdes perioden till 37 dagar och i mitten av juni 1941 till 42 dagar. Jordbruksbefolkningen, arbetare med tungt kroppsarbete samt personer, som i stor utsträckning leva på torrskaffning, erhålla extratilldelning motsvarande $^1/_2$ à $^1/_6$ normalranson, i vissa fall mera. Barn födda något av åren 1922—1934 erhålla extratilldelning motsvarande en sjättedel av normalransonen. I november utsträcktes ransoneringen till att omfatta även alla slag av wienerbröd. En ransoneringskupong motsvarande 1·25 kg mjöl berättigar till inköp av 2 kg wienerbröd.

Den 15 januari 1941 inbegreps också mjöl, gryn och bröd m. m. av havre eller korn under ransoneringen. Dessa varor kunna köpas på samma kuponger och i samma kvantiteter som motsvarande produkter av råg och vete. Dessutom kunde fram till den 30 juni en mindre tilldelning av havregryn m. m. inköpas mot särskild kupong. Efter nämnda tidpunkt kunna havregryn inköpas mot huvudkortet till mjöl- och brödransoneringen. I mitten av juli 1941 infördes även makaroner, majsena, majsflingor, risflingor och liknande i mjöl- och brödransoneringen. I fråga om kupongvärdet jämställas flingorna med mjöl och gryn; vid inköp av makaroner gäller kupongen däremot för 2 kg.

Näringsställen få endast mot kupong servera gästerna bröd. För restaurangkortet har tidigare i denna artikel redogjorts under rubriken »Försäljningskontrollen».

Fläsk och kött. Ransoneringen av fläsk trädde i kraft den 6 oktober 1940. Fram till den 1 april 1941 var tilldelningen i stort sett 200 gram benfritt fläsk per vecka. Dessutom förekommo vissa extratilldelningar, som det skulle föra för långt att här gå in på. Under de första perioderna erhöllo barn födda efter 1936 icke någon tilldelning av fläsk, men sedermera fingo barn födda något av åren 1937—1940 halv ranson. Barn födda något av åren 1931—1936 erhöllo till en början halvt fläskkort, men jämställdes längre fram med vuxna i fråga om fläsktilldelningen. För svinuppfödare gällde särskilda bestämmelser för slaktning av svin, som var avsett för förbrukning i det egna hushållet. För näringsställenas vidkommande nedskars förbrukningen till 50 %.

Föregående års dåliga foderskörd och knappheten på importerat kraftfoder gjorde det våren 1941 nödvändigt att begränsa köttkonsumtionen, helst som denna en tid hållit sig betydligt högre än normalt. I den ransonering av köttvaror, som trädde i kraft den 1 april, inordnades den pågående fläskransoneringen. Följande varor fördes härigenom på samma kort: kött och fläsk av nötkreatur, hästar, får, getter, renar och svin samt charkuterivaror, konserver och lagad mat av sådant kött och fläsk. Ransonen beräknas i poäng, varvid 100 poäng motsvarar 100 gram benfritt kött eller fläsk. Varor med ben få ett lägre poängvärde.

Tilldelningen var under första perioden 600 poäng per vecka men minskades sedan till 500 poäng och har från slutet av maj uppgått till 400 poäng per vecka. Därtill har kommit extratilldelning av köttvaror vid ett och annat tillfälle, varjämte köttvaror kunna inköpas alternativt med ägg[1] och charkuterivaror, alternativt med ost (se nedan). Vidare ha tilläggskort erhållits av bl. a. sådana personer, som arbeta i jordbruk. Under sommarmånaderna voro vissa slags inälvor m. m. undantagna från ransoneringen.

Fr. o. m. den 16 juli gäller den bestämmelsen, att blott en del av tilldelningen får tagas ut i form av fläsk. Av de 1 600 poäng, som utgöra tilldelningen för fyraveckorsperioden 10 sept.—8 okt., få exempelvis 400 poäng användas för inköp av kött eller fläsk men återstående 1 200 poäng endast för inköp av kött.

Näringsställenas tilldelning fastställdes först till 75 % av deras genomsnittliga förbrukning under tiden 1 jan.—30 sept. 1940. Den har sedermera nedskurits till 50 %.

Matfett. För att spara på landets förråd av fettråvaror för framställning av margarin inställdes tillverkningen av hushållsmargarin fr. o. m. den 12 maj 1940. Under en övergångsperiod på 14 dagar såldes de inneliggande lagren till enskilda hushåll mot inköpskort. S. k. bagerimargarin fick emellertid fortfarande tillverkas och försäljas till bageriidkare mot licenser utfärdade av kristidsstyrelserna. Tillverkningen av hushållsmargarin återupptogs den 19 oktober 1941. Efter en mycket kort övergångstid, då varan endast fick inköpas av innehavare av rabattkort, kunde hushållsmargarin ånyo, liksom före åtgärderna i maj 1940, erhållas i handeln utan inköpsbevis. Tilldelningen av bagerimargarin till bageriidkare nedsattes emellertid till 50 %.

[1] Fr. o. m. den $^{24}/_{9}$ 1941 äro även ägg ransonerade. Under tiden t. o. m. $^{26}/_{10}$ är ransonen 450 gram ägg eller 400 poäng köttvaror (ej fläsk) per person.

Ransonering av alla slag av matfett trädde i kraft den 29 december 1940. Grundtilldelningen har hela tiden varit oförändrad med 250 gram i veckan. Extratilldelning har emellertid förekommit vid några tillfällen. Barn födda något av åren 1922—1934, jordbruksbefolkningen, arbetare med tungt kroppsarbete samt personer, som på grund av sitt arbete i stor utsträckning måste leva på torrskaffning, erhålla tilläggskort.

Tilldelningen till näringsställen bestämdes från början till 70 % av förbrukningen 1939. Den 22 september 1941 infördes restaurangkort för matfett. Tilldelningen till näringsställena ändrades i samband härmed så att för matlagningsändamål tilldelas 30 % av den genomsnittliga förbrukningen 1939 och i övrigt lämnas tilldelning motsvarande antalet redovisade restaurangkuponger.

Då försäljningen av margarin i slutet av maj förra året tills vidare upphörde, erhöllo vissa kategorier av befolkningen[1] *rabatt vid inköp av smör.* Denna uppgick fram till mitten av november till 1·30 kr. per kg. Rabatteringsperioderna fastställdes till 5 veckor, och under varje period fick på helt rabattkort inköpas 2 kg och på halvt rabattkort 1 kg smör. För producenthushåll fastställdes särskilda bestämmelser.

Den 18 november togos nya rabattkort i bruk. Systemet med halvt kort slopades, varför rabatten från nämnda tidpunkt är lika för alla innehavare av rabattkort. Rabattens storlek höjdes till 1·50 kr. per kg, men å andra sidan lämnades för en period om 4 veckor rabatt på endast 1 kg. Vidare företogs den förändringen, att endast hälften av denna kvantitet fick uttagas i smör och den andra hälften i *margarin,* vilken sistnämnda vara ju nu på nytt fanns tillgänglig i handeln. Från den 10 februari 1941 kan rabatt erhållas vid inköp av *allt slags matfett.* Någon ytterligare ändring av den rabatterade kvantiteten har icke förekommit, varför denna sammanfaller med den grundranson på 250 gram i veckan, som efter den allmänna matfettsransoneringens genomförande utgår till enskilda förbrukare.

I detta sammanhang må också omnämnas den *prisrabattering på mjölk,* som sedan den 9 juni 1941 kan erhållas av vissa medlemmar av enskilt hushåll.[2] Rabatten utgår med 35 öre vid inköp av 3½ liter mjölk per vecka. Rabatteringsperioden är 8 veckor.

Tvätt- och rengöringsmedel. Även denna ransonering sammanhänger med livsmedelsförsörjningen, enär råvarorna för tvätt- och rengöringsmedel i stor utsträckning äro desamma som råvarorna för margarintillverkningen. Ransoneringen trädde i kraft den 12 maj 1940 och omfattar alla tvätt- och rengöringsmedel med en fettsyrehalt av 4 % och däröver.

För att möjliggöra inköp av olika hithörande varuslag på samma kupong baserades regleringen på en poängvärdering av varorna efter deras fetthalt. Tilldelningen per ransoneringsperiod har hela tiden utgjort 60 poäng, vilket ursprungligen motsvarade 250 gram tvål eller 600 gram såpa eller 500 gram

[1] Rabattkort utlämnas bl. a. till personer med högst 500 kr. beskattningsbart belopp (vid taxering till statsskatt) och till barn födda år 1925 eller senare, då föräldrarnas beskattningsbara belopp är högst 1 000 kr.

[2] Rabattkort utlämnas bl. a. till barn, födda år 1925 eller senare, vilkas föräldrar taxerats till ett beskattningsbart belopp av högst 1 000 kr., samt till åldringar (födda 1873 eller tidigare) med samma inkomst.

tvättpulver. Tvålkvantiteten ökades kort därefter till 300 gram. I oktober 1940 höjdes såpans poängvärde från 100 till 120 poäng per kg, och samtidigt bestämdes att för inköp av såpa fick nyttjas endast 30 poäng under varje period, en inskränkning som emellertid upphävdes i juni 1941 samtidigt med att en sänkning av såpans kupongvärde från 120 till 80 poäng per kg företogs.

De bägge första ransoneringsperioderna omfattade vardera 4 veckor; så följde en lång rad perioder om 5 veckor, varefter en förlängning till nuvarande 7-veckorsperiod ägde rum i juni 1941.

Barn som icke fyllt 1 år erhålla dubbel tilldelning, övriga barn i ålder under 7 år få extratilldelning med hälften av grundransonen. Det sistnämnda gäller även personer med särskilt smutsande arbete.

Tilldelningen till tvättinrättningar o. dyl. var länge 75 % av förbrukningen år 1939 men har nu nedskurits till 55 % av nämnda förbrukning.

Ost. Den 2 november 1940 förbjöds tillverkning av ost med högre fetthalt än 30 %. Utförsäljningen av de inneliggande lagren av helfet ost underkastades reglering, varvid tilldelningen per person bestämdes till sammanlagt 1 kg under tiden 3 nov.—31 jan. Från ransoneringen undantogs bl. a. dessertost. Ost med lägre fetthalt än 30 % fick säljas fritt fram till den 1 juli 1941, då ransonering av all ost med undantag av mesost, getost och renost genomfördes. Dessertost fick dock säljas fritt under tiden 5—31 juli och smältost med lägre fetthalt än 30 % under augusti månad.

Under första ransoneringsperioden, som omfattade tiden 1 juli—31 augusti, var tilldelningen 300 gram ost. I stället för ost kunde emellertid den, som så önskade, mot kupongerna inköpa 200 gram charkuterivaror. Bestämmelserna gälla oförändrade under innevarande period, men eftersom denna omfattar endast september månad, har i själva verket tilldelningen fördubblats.

Näringsställen tilldelas 50 % av sin genomsnittliga förbrukning under oktober månad år 1940.

Risgryn, kryddor, ljus m. m. Den 8 december 1940 ransonerades risgryn, som redan tidigare legat under beslag. Från nämnda dag fram till den 31 mars 1941 fick enskild person köpa $^1/_2$ kg. Under tiden 1 april—30 juni kunde risgryn köpas alternativt med havregryn, kornflingor m. m.

Den 1 juli 1941 ransonerades mandel, nötkärnor o. dyl. samt peppar, ingefära, nejlikor, anis, kanel, kardemumma, saffran, vanilj m. fl. kryddor. I augusti undantogos från ransoneringen vanilj- och vanillinsocker, färdigblandade kryddor för inläggning av sill samt essenser och extrakter av saffran, vanilj och vanillin. Första ransoneringsperioden omfattar 5 månader. Under denna tid få köpas 25 gram mandel eller kärnor samt sammanlagt 25 gram kryddor. Näringsställenas tilldelning är fastställd till 70 % av förbrukningen år 1940.

Ransonering av ljus skedde den 7 januari 1941. Hushåll i oelektrifierad fastighet erhåller tilldelning, växlande efter årstiden. Under fjärde perioden, som omfattar månaderna september och oktober, erhållas 425 gram s. k. nyttoljus. Kyrkor, religiösa samfund, trafikföretag, barnhem etc. kunna tilldelas ljus efter särskild ansökan. *Gustaf Kollberg.*

Jämförelser mellan livsmedelskostnaderna i olika länder.

Problemets tidigare behandling. Internationella arbetsbyrån har länge sysslat med internationella jämförelser i fråga om livsmedels- och bostadskostnader. Jämväl arbetsbyråns statistiska expertkommitté har sedan någon tid upptagit detta problem. Till ett sammanträde med kommittén, vilket på grund av kriget blivit uppskjutet, har utarbetats en rapport, där bl. a. behandlas en ny metod för jämförelser av livsmedelskostnaderna olika länder emellan. Arbetsbyrån har för avsikt att försöksvis tillämpa denna metod i stället för den hittills förekommande prissättningen av den »internationella livsmedelskorgen». I februarinumret för i år av International labour review har Robert M. Woodbury lämnat en ingående redogörelse för densamma. I det följande skola huvuddragen därav återgivas.

Redan den första internationella arbetsstatistiska konferensen år 1923 antog en rekommendation, enligt vilken arbetsbyrån borde fortsätta och utveckla den statistik över löner och levnadskostnader i olika länder, som hade påbörjats av brittiska arbetsministeriet.[1] Till en början räknade man för varje ort fram livsmedelskostnaderna i förhållande till London enligt sju olika budgetar, och som slutresultat använde man medeltalet mellan de så erhållna relationstalen. Sedermera (oktober 1929) uppgjordes en internationell livsmedelsbudget innehållande 25 olika varor, vilka år 1933 reducerades till 14, varvid 11 mindre varuslag, motsvarande omkring 15 % av värdet av de 25 artiklarna, borttogos ur »korgen». Levnadskostnaderna för vissa storstäder i olika länder enligt denna starkt beskurna livsmedelsbudget ha årligen publicerats. Vidare erinrar Woodbury i sin artikel om den s. k. Fordundersökningen, som under arbetsbyråns ledning utfördes i ett flertal länder, däribland Sverige,[2] för att möjliggöra tillämpning av en likvärdig lönestandard vid de i olika delar av världen belägna Fordfabrikerna som vid huvudföretaget i Detroit.[3] Den livliga diskussionen kring denna utredning föranledde arbetsbyrån att publicera en studie av de teoretiska problemen i fråga om mätandet av livsmedelskostnader och hyror.[4] I Woodburys uppsats redogöres för ett nytt förslag till lösning av dessa problem. Till grund för dessa kalkyler ligga konsumtionssiffror, hämtade ur levnadskostnadsundersökningar i 19 olika länder, i regel verkställda under 1930-talet. Länderna representeras beträffande prismaterialet av vissa storstäder, Sverige sålunda av Stockholm, Göteborg och Malmö.

När det gäller att gruppera länderna med hänsyn till livsmedelsförbrukningens art är till en början att märka, att det mest betydelsefulla vid en prisjämförelse icke är de absoluta förbrukningskvantiteterna utan den proportion, i vilken varuslagen ingå i födan. Varuslag eller varugrupper måste erhålla en

[1] Se Soc. Medd. årg. 1923, sid. 1042.
[2] » » » » 1931, » 623.
[3] Studies and Reports, Series N no 17, 1932.
[4] » » » » » » 20, 1934.

vikt i enlighet med sin betydelse, och ingen betydelsefull vara eller grupp får utelämnas.

Grupperingen av varuslag och länder. De betydelsefullaste varuslagen i livsmedelsbudgeten äro i allmänhet bröd, mjölk, potatis och kött. Bröd, mjöl, ris och makaroner kunna föras tillsammans, och smör och ost böra såsom produkter av mjölk föras tillsammans med denna. Allt slags kött kan sammanföras i en grupp, ägg bör hänföras till mjölkgruppen och alla andra varor sammanräknas med potatis. På så sätt samlas de förbrukade varuslagen i fyra grupper omkring några få huvudslag av födoämnen, som i många fall uppvisa markerade olikheter i matvanorna inom de undersökta länderna. Vid beräkningen av de fyra huvudgruppernas storlek i varje särskilt land har den per konsumtionsenhet (vuxen man) förbrukade kvantiteten av de olika varuslagen multiplicerats med ett för alla länder gemensamt standardpris — medianpriset för de 19 länderna — varefter kostnaderna summerats och serierna reducerats till procenttal. Vidare ha de erhållna talen sammanförts till de fyra förut nämnda varugrupperna, varefter siffrorna avrundats till att motsvara enheter på en 10-gradig skala. På så sätt har livsmedelsförbrukningen i varje land sammanfattats i en serie huvudsiffror, vars summa utgör 10 och som utvisar den relativa konsumtionen inom de fyra födoämnesgrupperna. Resultatet framgår av tab. 1, där de 19 länderna medtagits.

Tab. 1. Fördelning av vissa länder på grupper efter likheten i den relativa livsmedelsförbrukningen.

Grupp och land	Bröd m. m.	Kött	Mjölkprodukter	Övriga livsmedel	Grupp och land	Bröd m. m.	Kött	Mjölkprodukter	Övriga livsmedel
Grupp I.	5	2	2	1	*Grupp IV.* . . .	2	2½	3½	2
Bulgarien . . .	5	2½	1½	1	Frankrike . . .	2½	2½	3½	1½
Italien	4½	1½	2½	1	Österrike . . .	2	2½	3½	2
Grupp II. . . .	3½	1½	2½	2½	Storbritannien .	2	2½	3	2½
Polen	4	2	2	2	Sydafrika . . .	1½	3	3½	1½
Ungern	3½	1½	2½	3	Danmark . . .	1½	2½	3	3
Estland	3½	1½	2½	2½	*Grupp V.*				
Grupp III. . . .	2	1½	3½	2½	Amerikas förenta stater . .	1½	2½	4	2½
Tjeckoslovakien	2½	1½	3½	2½	*Grupp VI.* . . .	1½	1½	5	2
Belgien	2	1½	3½	2½	Sverige	1½	1½	4½	2½
Tyskland . . .	2	1½	4	2½	Finland	1½	1½	5	2
Nederländerna .	2	1½	3½	3	Schweiz	2	1½	5½	1
Norge	2	1	4	2½					

Placeringen av de 19 länderna i de olika grupperna enligt ovan angiven princip har kunnat ske utan större tvekan. Enligt de för Danmark erhållna talen skulle emellertid detta land, om man bortser från den geografiska belägenheten, med samma fog ha kunnat hänföras till grupp V som till grupp IV.

Nästa steg i kalkylen bildar uträkningen gruppvis av kvantitetstal för de olika varuslagen. Varje sådan »gruppkorg» består av 18 varuslag och mängden motsvarar medeltalet av den förbrukade kvantiteten i vart och ett av de till gruppen hörande länderna. Tab. 2 utvisar de sex gruppkorgarnas innehåll.

Tab. 2. De sex kvantitetsgrupperna.

Kvantiteter i kg utom mjölk (liter) och ägg (st.).

Varuslag	I	II	III	IV	V	VI
Bröd	170·8	163·7	132·1	87·6	46·9	55·8
Mjöl	33·6	31·5	20·1	26·6	10·4	50·3
Ris	5·1	4·3	2·4	5·2	—	3·8
Makaroner	3·2	0·6	1·1	1·1	4·3	3·4
Oxkött	5·4	10·5	12·9	15·5	15·6	8·2
Fläsk	8·6	8·0	7·4	9·9	4·4	9·6
Fårkött	5·0	2·9	1·0	4·2	4·1	0·2
Kalvkött	1·3	1·3	1·8	5·3	2·8	3·0
Fett	2·8	3·7	2·0	2·3	4·2	0·9
Margarin	—	1·1	10·7	4·9	0·0	5·6
Mjölk (liter)	28·9	115·9	172·6	110·8	97·6	284·5
Ost	5·1	0·7	5·6	4·1	2·8	4·8
Smör	0·8	2·7	7·0	8·0	7·6	11·7
Ägg (st.)	88·5	48·0	166·4	169·2	209·0	158·0
Bönor	7·6	3·7	2·7	3·6	4·7	1·5
Potatis	23·7	159·9	149·4	68·6	57·0	98·4
Socker	7·4	23·2	21·4	27·3	20·3	33·2
Kaffe	0·4	1·1	3·6	2·9	3·5	5·1

I tab. 3 visas vad var och en av de sex »livsmedelskorgarna» kostade i varje land uttryckt i procent av vad korgen i fråga kostade i Storbritannien. Denna kalkyl förutsätter en omräkning av kostnadstalen till en enhetlig valuta (schweiziska francs enligt kursen i oktober 1938).

Den här beskrivna metoden utgår således från det antagandet, att, sedan varje land hänförts till en viss grupp, kommer användningen av »gruppkorgen» i stället för landets egna förbrukningstal att ge ett approximativt riktigt värde av prisnivån. En jämförelse mellan två länder kan följaktligen göras genom att använda två approximationer, den ena den nyss nämnda, som hänför sig till användningen av baslandets »gruppkorg», och den andra den som erhålles genom tillämpning av den kvantitetsgrupp, vilken karakteriserar det andra landet. Det aritmetiska medeltalet av de två sålunda erhållna relationstalen antages utgöra det sökta jämförelsetalet för livsmedelskostnaderna i de två länderna. Tab. 3 innehåller de nödvändiga talen för beräknandet av dessa approximativa relationstal och det aritmetiska medelvärdet av desamma.

Tab. 3. De relativa kostnaderna (i schweiziska francs) för de olika kvantitetsgrupperna (I—VI) i vissa länder i oktober 1938. (Storbritannien = 100.)

Land (grupp)	I	II	III	IV	V	VI
Belgien (III)	102·6	88·4	84·5	98·7	94·3	81·0
Danmark (IV)	137·8	89·1	90·8	92·7	88·8	78·8
Estland (II)	103·8	65·0	63·3	64·9	58·6	53·5
Storbritannien (IV)	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Italien (I)	123·6	113·5	107·4	119·6	111·8	101·3
Sverige (VI)	149·8	117·0	104·1	106·6	94·3	84·8
Förenta staterna (V)	148·3	143·0	126·9	126·9	113·7	113·6

De funna jämförelsetalen. I tab. 4 återgivas några slutresultat i fråga om skillnaden mellan livsmedelspriserna i vissa länder enligt den ovan beskrivna metoden. Endast 6 av de 19 länderna ha medtagits i tabellen. I förspalten angivas basländerna och i övriga kolumner kunna de sökta relationstalen för de olika länderna avläsas i förhållande till ett visst basland.

Tab. 4. Relationen mellan livsmedelspriserna i oktober 1938 i vissa länder enligt gruppkorgmetoden.

Basland	Belgien	Danmark	Estland	Italien	Sverige	Förenta staterna
Belgien	1·00	1·00	0·74	1·24	1·14	1·35
Danmark	1·00	1·00	0·71	1·08	1·11	1·32
Estland	1·35	1·40	1·00	1·44	1·69	2·07
Italien	0·81	0·93	0·69	1·00	1·01	1·10
Sverige	0·88	0·90	0·59	0·99	1·00	1·27
Förenta staterna	0·74	0·76	0·48	0·91	0·79	1·00

Enligt tab. 4 lågo sålunda livsmedelspriserna i t. ex. Estland på en nivå motsvarande 59 % av motsvarande priser i Sverige, medan prisnivån i Förenta staterna samtidigt låg 27 % högre än i vårt land.

Felkällor. I Woodburys uppsats diskuteras rätt ingående den felmarginal, som kan sägas vidlåda den skildrade metoden. Därvid behandlas 1) fel, som hänföra sig till användningen av »gruppkorgen» i stället för landets individuella budget, 2) felaktigheter i prisuppgifter och kvantitetstal, bl. a. fel på grund av de valda varuslagens bristande representativitet, och slutligen 3) fel, som uppstå på grund av att de använda budgettalen härstamma från hushåll på olika inkomststandard.

Vad beträffar felen, som härflyta från själva »gruppkorgmetoden», nämnes, att genomsnittliga avvikelsen uppgick till 2 % vid den nya metoden mot 5 % enligt den förut använda internationella metoden. — I fråga om den andra gruppen av felkällor erinras, att bl. a. vissa ojämnheter beträffande varukvaliteter i viss utsträckning bortarbetats och att i övrigt felen i denna grupp tendera att utjämna varandra vid räkneoperationerna. De 18 varuslagen täckte lägst 54·5 % av hela livsmedelskonsumtionen efter kostnaden räknat (Danmark) och högst 83·0 % (Finland).

Vad beträffar inverkan av inkomstnivån för de hushåll, från vilka uppgifterna hämtats, må här endast nämnas, att gjorda prov, vid vilka bl. a. svensk och engelsk hushållskostnadsstatistik kommit till användning, synas tyda på, att nämnda inverkan ej är särskilt stor, men att ett studium av föreliggande spörsmål med beaktande av inkomstförhållandena är befogat.

Internationell arbetskonferens i New York.

Internationella arbetsbyråns styrelse, vars ordförande f. n. är den amerikanske regeringsrepresentanten Carter Goodrich, har i dagarna beslutat utfärda kallelse till en internationell arbetskonferens, som skall hållas i New York med början den 27 oktober.

Under hänvisning till styrelsens i februari 1939 fattade beslut, enligt vilket arbetsorganisationen skulle fortsätta att fungera så effektivt och fullständigt som möjligt i händelse av krig, anmodas regeringarna nu att utse fullständiga delegationer med regerings-, arbetsgivar- och arbetarrepresentanter till den förestående konferensen. Denna kommer icke, framhålles det i kallelsen, att ha normala konstitutionella befogenheter, och man förutser icke antagandet av några internationella arbetskonventioner vid detta sammanträde, vilket emellertid kommer att ge medlemsstaterna tillfälle att gemensamt dryfta den sociala utvecklingen i världen under denna kritiska tid samt internationella arbetsbyråns nuvarande arbetsuppgifter och dess roll vid återuppbyggnadsarbetet efter kriget.

På konferensens officiella dagordning står först och främst den av Förenta staternas regering framförda frågan om »metoder för samarbete mellan offentliga myndigheter samt arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer», vilken kommer att diskuteras på grundval av den, ursprungligen för 1940 års konferens, publicerade rapporten och en tilläggsrapport, som nu håller på att utarbetas. Det framhålles, att denna fråga, sedan den uppfördes på konferensens dagordning, fått ökad betydelse i betraktande av de omfattande åtgärder, som vidtagits i olika länder för att knyta arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer till arbetet för det nationella försvaret. Vidare kommer på konferensen en allmän debatt att äga rum i anslutning till direktörens rapport, vilken ger en översikt över den ekonomiska och sociala utvecklingen i världen under de senaste två åren.

Som bekant har internationella arbetsbyrån genom krigshändelserna i Europa tvingats att förlägga större delen av sin verksamhet till andra sidan Atlanten, även om organisationens officiella säte fortfarande är Genève. Efter det franska sammanbrottet ansågs det omöjligt, att en internationell institution, vars verksamhet var beroende av regelbundna förbindelser med medlemsstaterna, skulle kunna fortsätta i Schweiz, och i augusti 1940 överfördes följaktligen en huvudgrupp av personalen temporärt till Amerika, där den sedermera på inbjudan av kanadensiska regeringen — och sedan McGill University generöst ställt lokaler och bibliotek till förfogande — placerats i Montreal. Ett hundratal tjänstemän — däribland flertalet avdelningschefer och experter — äro numera verksamma där under ledning av irländaren Edward J. Phelan, som efter amerikanen John G. Winants avgång i början av detta år uppehåller direktörsbefattningen, medan endast en mindre grupp kvarstannat i Genève.

En stor del av personalen har dock av finansiella skäl antingen avskedats eller fått sina kontrakt suspenderade.

Verksamheten har till följd av kommunikationssvårigheterna delvis decentraliserats. Avdelningskontoren i London och Washington ha sålunda förstärkts med tjänstemän från den förutvarande staben i Genève, och vissa tjänstemän ha temporärt placerats som arbetsbyråns korrespondenter i sina respektive hemland. Vidare har ett antal tjänstemän ställts till förfogande för olika sydamerikanska regeringar såsom experter i arbetsfrågor. Över huvud kan det sägas, att arbetsorganisationens verksamhet på senare tid varit särskilt inriktad på de amerikanska ländernas problem. Under arbetsbyråns auspicier hölls sålunda i december 1940 en amerikansk socialförsäkringskonferens i Lima i Peru, och helt nyligen en konferens i Montreal för dryftande av vissa arbetsmarknadsfrågor, vid vilken representanter för vissa amerikanska staters regeringar, arbetsgivare och arbetare deltogo. De sociala problemen i Europa under krigsförhållandena ägnas dock alltjämt oförminskad uppmärksamhet, varom arbetsbyråns alltjämt regelbundet utkommande publikationsserier vittna.

Konferensen föregås av ett sammanträde av arbetsbyråns styrelse, vilket tager sin början den 24 oktober.

Kortare meddelanden.

Landsorganisationens i Sverige tolvte kongress. Landsorganisationen höll i Stockholm den 6—14 september sin tolvte ordinarie kongress. I kongressen deltogo omkring 400 representanter för den fackliga rörelsen. De valda ombuden representerade 46 olika fackförbund med tillsammans 7 862 avdelningar, omfattande inalles 971 025 medlemmar. Såsom gäster närvoro vid kongressen representanter för bl. a. regeringen, socialstyrelsen, internationella arbetsorganisationen och kooperativa förbundet samt för de fackliga sammanslutningarna i Danmark, Finland och Storbritannien.

Den viktigaste frågan på kongressens dagordning var den s. k. femtonmannakommitténs betänkande med förslag till nya stadgar för landsorganisationen och nya normalstadgar för de anslutna förbunden. Femtonmannakommittén tillsattes efter beslut av föregående kongress år 1936 och har bestått av representanter för dels landsorganisationen, dels de större förbunden. Kommitténs betänkande innehåller, förutom historiska framställningar och analyser av löneutvecklingen, utredningar rörande fackföreningsrörelsens ställning till rationaliseringen, fackföreningsrörelsen och staten, den industriella demokratin samt lönepolitiska och konstitutionella fackföreningsproblem. De stadgeförslag, som betänkandet utmynnade i, antogs efter några mindre justeringar och tillägg med 320 röster mot 17, medan 15 personer avstodo från att rösta och 13 voro frånvarande.

Stadgerevisionen utmärkes främst av de ökade befogenheter och särskilt det ökade avtalspolitiska inflytande, som tillmätts landsorganisationens ledning. Landsorganisationen har hittills huvudsakligen haft till uppgift att ekonomiskt bistå de anslutna förbunden samt att utgöra en gemensam remissinstans för fackföreningsrörelsen i lagstiftningsfrågor och en central för bildningsverksamhet, agitation m. m. Särskilt under senare år har landsorganisationens ledning emellertid kommit att intaga en mera dominerande ställning även i avtalspolitiskt hänseende, såsom vid indexlöneregleringarna. Enligt de nya stadgarna skall landsorganisationen äga överinseende över förbundens fackliga politik samt verka för att denna bedrives efter enhetliga linjer och under solidarisk samverkan, med beaktande av gemensamma intressen och under hänsynstagande till den enskildes rätt och samhällets be-

rättigade krav. Landsorganisationens ledning skall bl. a. äga rätt att till ansluten organisation framställa förslag till uppgörelse i avtalstvister. Om dylikt förslag förkastas, äger landsorganisationens styrelse indraga utgående konfliktunderstöd. Stadgarna innehålla vidare förbud för de anslutna förbunden att vidtaga strejk av viss större omfattning utan tillstånd av landsorganisationens ledning samt förbud att över huvud på egen hand vidtaga strejk, som kan antagas medföra lockout av viss större omfattning. Å andra sidan är landsorganisationens understödsplikt vid konflikter utvidgad att omfatta icke endast försvarsstrider (lockouter) utan även offensiva stridsåtgärder (strejker).

Såsom villkor för ett förbunds medlemskap i landsorganisationen skall gälla, att förbundets stadgar upptar rätt för förbundsstyrelsen att träffa det slutliga avgörandet i frågor om uppsägning av kollektivavtal, antagande eller förkastande av förslag till sådant avtal samt vidtagande av stridsåtgärder; omröstningen bland medlemmarna blir sålunda i dylika frågor endast rådgivande. Bland mera anmärkningsvärda bestämmelser i de nya normalstadgarna för förbunden märkes stadgandet, att förbundsstyrelsen äger besluta om uteslutning av medlem, som bedriver eller stödjer med organisationens ändamål oförenlig verksamhet; styrelsen kan även vägra dylik persons inträde i förbundet. I såväl landsorganisationens som förbundens stadgar upptages som ett av organisationens ändamål att medverka till en samhällsutveckling på grundval av politisk, social och ekonomisk demokrati.

Härutöver behandlades vissa löne-, arbetslöshets- och organisationsfrågor.

Sakkunnigeförslag om kvalitetsbestämmelser för livsmedel. De av socialministern år 1936 tillkallade livsmedelslagstiftningssakkunniga ha nyligen avgivit sitt slutbetänkande med förslag till livsmedelsstadga m. fl. författningar. De sakkunniga ha tidigare avlämnat åtskilliga förslag, bl. a. avseende lagstiftningen om vitaminiserade livsmedel,[1] om tillverkningen av bröd efter vikt,[2] om kontrollen av handeln med ost m. m. Det nu föreliggande betänkandet inledes med en rad författningsförslag, avseende livsmedelsstadga och normalvarustadga, dels ock vissa ändringsförslag i fråga om gällande hälsovårds- och giftstadgor, samt upptager slutligen förslag till vissa ändringar i instruktionerna för tillsynsmyndigheter samt i fråga om tillverkningen av och handeln med vissa varor, bl. a margarin.

De i betänkandet föreslagna sanitära och hygieniska föreskrifterna överensstämma i stort sett med hälsovårds- och giftstadgans bestämmelser i ämnet. Vissa skärpningar föreslås dock, bl. a. rörande blyhalt i konserver och tillsatser till livsmedel av ur hälsosynpunkt betänkliga ämnen. Sålunda skulle t. ex. koffein få tillsättas kaffeersättningsmedel endast om tillstånd från medicinalstyrelsen beviljats och under förutsättning av betryggande kontroll. De viktigaste delarna av förslaget avse vissa i livsmedelsstadgan införda kvalitetsbestämmelser för mjölk, grädde och smör, kött och köttvaror, mjöl, gryn, bröd och andra spannmålsprodukter, socker, saft, sylt, honung, kaffe, te, kakaopulver, ättika, kryddor m. m. Kvalitetsbestämmelserna, som i första hand syfta till att bliva ett skydd för konsumenterna mot undervikt och underhaltighet, ha avsiktligt ställts tämligen låga. Genom kon kurrensen väntas de emellertid få karaktären av verkliga minimibestämmelser. I fråga om märkning och förpackning av livsmedel gäller som grundprincip, att tillverkaren skall vara ansvarig för sin vara. Märkningsskyldigheten begränsas dock till konserver i hermetiskt slutna kärl. I fråga om importerade konserver skall bl. a. tillverkningslandet vara angivet. Vidare upptages förbud mot tillverkning och försäljning av för beredning eller förvaring av livsmedel avsedda kärl, maskiner och redskap, vilka kunna befinnas hälsovådliga.

I motiveringen till förslagen framhålla de sakkunniga att i samma mån, som en ingående lagstiftning på detta område genomföres i allt fler kulturländer, blir risken större för ett land, som saknar dylik lagstiftning. Det är nämligen naturligt, att varor, för vilkas försäljning det egna landets föreskrifter lägga hinder i vägen, söka sig ut över landets gränser. Länder med bristfällig livsmedelslagstiftning riskera sålunda att bli avsättningsorter för varor, som äro av mindre god beskaffenhet eller rent av hälsovådliga.

[1] Soc. Medd. årg. 1941, sid. 715. — [2] Soc. Medd. årg. 1940, sid. 33.

Sakkunniga i befolkningsfrågan. Genom beslut den 12 september 1941 bemyndigades chefen för socialdepartementet tillkalla fem sakkunniga att inom nämnda departement verkställa utredningar rörande vissa befolkningspolitiska spörsmål. Till sakkunniga utsågos samma dag statssekreteraren Tage Erlander, ordförande, docenten Curt Gyllenswärd, byråchefen Alf Johansson och professorn Sten Wahlund.

Vid ärendets föredragning i statsrådet framhöll socialministern, hurusom den svaga befolkningsökning, som förekommit under de senaste decennierna, inom en nära framtid kunde befaras bli förbytt i stagnation och folkminskning. Den stegring av födelsetalet, som iakttagits under 1930-talets senare hälft, hade visat sig sammanhänga med tillfälliga orsaker och en nativitetsminskning hade åter inträffat under det senaste året, varför befolkningsfrågan betraktad på längre sikt krävde ständig uppmärksamhet, i synnerhet i en tid, då omständigheterna verka i försämrande riktning. Han yttrade vidare:

»Det synes därför vara av behovet påkallat, att befolkningsutvecklingen upptages till förnyat studium och att överväganden äga rum i syfte att skapa en positiv befolkningspolitik.

I en framställning den 4 april 1941 har ett stort antal organisationer och enskilda hemställt, att erforderliga mått och steg måtte tagas för skapandet snarast möjligt av ett permanent organ med uppgift dels att på grundval av sakkunniga observationer framlägga sådana förslag, som befolkningsläget kräver, dels ock att bedriva upplysningsverksamhet i befolkningsfrågan.

Innan spörsmålet om ett permanent organ för befolkningspolitiken upptages till slutlig prövning, torde vissa klarläggande böra ske. Det är sålunda önskvärt, att förutsättningar för en grundlig upplysningsverksamhet i befolkningsfrågan åstadkommas, närmast i syfte att påvisa konsekvenserna i alla dess förgreningar för samhällets och folkets liv av en minskning av befolkningstalet.

Då såväl upplysningsverksamhet som åtgärder i övrigt böra uppbyggas på en realistisk grundval, bör särskild uppmärksamhet ägnas åt att utreda orsakerna och motiven till barnbegränsningen och till de mångtaliga aborterna. Utredning bör vidare verkställas om kostnaderna för barnens försörjning och uppfostran.

Under den mångåriga diskussionen i vår befolkningsfråga har ett betydande antal reformförslag, vilka hittintills icke lett till något resultat, framlagts av enskilda och organisationer. Vissa av 1935 års befolkningskommissions förslag ha icke heller föranlett åtgärder. En översikt över samtliga dessa förslag synes böra utarbetas och en granskning och genomarbetning därav ske i syfte att möjliggöra en snabb behandling av dem, som synas praktiskt genomförbara. Härvid bör särskild uppmärksamhet fästas vid behovet av en för de barnrika familjerna förmånligare avvägning av skattebördornas fördelning.

Det bör vidare undersökas, huruvida det kan vara lämpligt att nu inrätta ett permanent organ för att kunna framdeles noggrant följa befolkningsutvecklingen samt undersöka de på denna inverkande materiella och psykologiska faktorerna.

Under hänvisning till vad nu anförts vill jag förorda igångsättande genom särskilda sakkunniga av förnyad utredning av vårt lands befolkningsfråga. Ehuru utredningen i första hand bör uppmärksamma de befolkningspolitiska spörsmål, som i det föregående antytts, torde utredningen dock böra äga vidtaga de undersökningar rörande andra dylika spörsmål, vilka under arbetets gång kunna visa sig erforderliga.»

Socialstyrelsens yttrande angående stadsbudstaxan i Stockholm. På anhållan av överståthållarämbetet har socialstyrelsen i skrivelse den 19 juni 1941 avgivit yttrande över tre framställningar om höjning av stadsbudstaxan för Stockholm.

I en tablå i skrivelsen har styrelsen sammanställt vissa ersättningar enligt stadsbudstaxorna av den 30 januari 1920, 26 oktober 1921 och 5 januari 1923 med vid samma tillfällen gällande levnadskostnadsindex samt vissa lönesiffror ur styrelsens lönestatistik för industriarbetare m. fl. Tablån visar, att levnadskostnadsindex per den 1 april 1941 var 15 % lägre än år 1920 och 4 % lägre än år 1921 men 20 % högre än år 1923. I remisskrivelsen

framhölls, att det syntes betänkligt att under rådande förhållanden nu fastställa en taxa, som i överensstämmelse med de föreliggande förslagen vore högre än 1921 års taxa, såvida icke den allmänna höjningen av kroppsarbetarnas lönestandard kunde anses motivera en dylik taxehöjning.

Socialstyrelsen konstaterar, att en viss höjning av stadsbudstaxan kan anses befogad med hänsyn till levnadskostnadernas utveckling. Ökningen bör dock icke vara så stor, att full kompensation för levnadskostnadsstegringen därigenom erhålles. En jämförelse med kompensationsreglerna enligt ramavtalen försvåras av att stadsbudstaxan varit gällande under mycket lång tid och att hänsyn därunder icke tagits till löneutvecklingen på arbetsmarknaden. Lönestatistiken utvisar en lönestegring för industriarbetare av i genomsnitt ungefär 25 % från år 1923 till år 1939, d. v. s. den tidpunkt, då lönerna mera allmänt började automatiskt anpassas efter dyrtidsförhållandena. Även veckolönerna enligt kollektivavtalen för expressarbetare ha under samma tid stigit, nämligen från 57 à 58 kr. till 69 kr.

Ehuruväl de anförda uppgifterna lämna belägg för den lönestegring, som ägt rum för kroppsarbetare i allmänhet ävensom inom jämförbart fack i Stockholm, torde desamma få tillmätas endast ett relativt värde vid bedömandet av den förevarande frågan om ändring av stadsbudstaxan. Härvid torde nämligen hänsyn få tagas jämväl till vissa andra faktorer, exempelvis i vad mån 1923 års taxa, som oförändrad kunnat bibehållas under en följd av år, kunde anses ha varit i tillräcklig grad jämkad efter de år 1923 rådande förhållandena med avseende å levnadskostnader och löner.

Utlåtande över förslag om dyrtidstillägg å folkpensioner. Genom remiss den 3 september 1941 har socialstyrelsen anbefallts att avgiva utlåtande över ett av pensionsstyrelsen i skrivelse den 30 augusti 1941 framlagt förslag angående ytterligare dyrtidstillägg å vissa folkpensioner samt barnbidrag och blindhetsersättning. Beträffande mottagare av tilläggspensioner — den största av de grupper som berördes av förslaget — hade pensionsstyrelsen föreslagit, att ytterligare ett månadsbelopp av pensionen skulle utbetalas såsom dyrtidstillägg. Härigenom skulle det sammanlagda dyrtidstillägget komma att uppgå till c:a 25 % av pensionen, vilket ungefär motsvarar levnadskostnadernas ökning från den tid, då pensionsbeloppen reglerades.

Efter att i huvudsak ha vitsordat pensionsstyrelsens beräkning av levnadskostnadernas ökning för ifrågavarande folkgrupp säger socialstyrelsen:

»Det är visserligen sant, att levnadskostnaderna icke stegrats i samma utsträckning för samtliga folkpensionärer. För pensionärer med inkomst i form av naturaförmåner har inkomsten fastställts på grundval av de tidigare gällande lägre priserna å de åtnjutna förmånerna. Det kunde då tänkas vara lämpligt att för dessa pensionärer fastställa ett lägre dyrtidstillägg än för övriga. Av olika skäl är det emellertid omöjligt att nu verkställa en teknisk omräkning av pensionsbeloppen för ifrågavarande folkpensionärer eller att fastställa nytt pensionsbelopp, grundat på ny ansökan. Lika litet som man alltså nu, då det gäller att bedöma frågan om ett ytterligare dyrtidstillägg till folkpensionärerna under innevarande år, kan taga hänsyn till att vissa pensionärer fått en fördelaktigare ställning genom att de uppbära vissa naturaförmåner, kan man göra någon åtskillnad av den anledningen, att vissa pensionärer under nuvarande konjunkturer på arbetsmarknaden tillföras icke oväsentligt större inkomster av arbete än vad som antogs vid fastställandet av deras pensionsbelopp. Hänsyn till dessa olika omständigheter får i stället tagas vid avgörandet i en framtid av frågan, om en ändring av nuvarande bestämmelser angående inkomstberäkningen skall genomföras enbart medelst en teknisk omräkning av inkomstbeloppet eller genom ett helt nytt ansökningsförfarande.

Med hänsyn till den inträdda stegringen i levnadskostnaderna och till vad nu sagts angående särskilda grupper av folkpensionärerna anser socialstyrelsen i likhet med pensionsstyrelsen det vara skäligt, att de pensionstagare, som under innevarande år redan kommit i åtnjutande av visst dyrtidstillägg, erhålla ett förhöjt sådant tillägg. Det kan icke gärna begäras av denna grupp medborgare med låga inkomster, att de, såsom fallet är med löntagarna, skola själva vidkännas någon del av stegringen i levnadskostnaderna. Skulle

pensionstagarna trots den fortsatta prisstegringen ej erhålla ökat dyrtidstillägg, kan det befaras, att framställningar om understöd från fattigvårdsstyrelserna komma att göras i betydligt ökad omfattning. Då beräkningarna giva vid handen, att stegringen i levnadskostnaderna för pensionstagarnas del ligger mellan 25 och 30 procent, synes det vara skäligt, att kompensationen i enlighet med pensionsstyrelsens förslag lämnas i form av ytterligare ett månadsbelopp ...

Socialstyrelsen är medveten om att varje förhöjning av dyrtidstilläggen skärper de redan uppkomna olägenheterna i fråga om inkomstberäkningen för pensionstagarna. Det är emellertid ej möjligt att åstadkomma rättelse härutinnan redan under innevarande år. Vid sådant förhållande och då andra och större olägenheter äro förenade med en utbetalning av till beloppet fixerade dyrtidstillägg torde någon annan väg ej vara möjlig att beträda än den av pensionsstyrelsen förordade.

Socialstyrelsen tillstyrker jämväl, att en motsvarande förhöjning sker av dyrtidstilläggen å barnbidrag och blindhetsersättning. Anledning saknas att härvidlag göra någon åtskillnad.»

Åtgärder mot avbetalningsköp i Förenta staterna. I sitt budskap till kongressen den 30 juli 1941 framhöll president Roosevelt önskvärdheten av att avbetalningsköpsystemet i nuvarande läge underkastades inskränkningar genom vidtagandet av statliga åtgärder. *Emellertid innehöll det förslag till lagstiftning* om priskontroll, som kort därpå förelades kongressen, icke några bestämmelser av hithörande slag. I stället har administrationen handlat på eget bevåg. Den 9 augusti 1941 utfärdade presidenten en förordning angående »Regulation of Consumer Credit», varigenom The Board of Governors of the Federal Reserve System bemyndigats verkställa utredning av samt reglera avbetalningsköp.

I förordningens inledning framhålles, att de liberala villkor, varpå avbetalningsköp för närvarande kunna komma till stånd, utgöra en kraftig stimulans av efterfrågan å »consumers' durable goods», varmed framför allt menas sådana artiklar som automobiler, kylskåp, tvättmaskiner, radioapparater, dammsugare och elektriska strykjärn. Härigenom undanhålles försvarsindustrin en ansenlig mängd råvaror, arbetskraft och fabriksutrymme. En inskränkning av konsumentkreditsystemet skulle följaktligen komma försvarsindustrin tillgodo, obefogade prisstegringar skulle förebyggas, sparandet uppmuntras och en behovsreserv skapas, vilken komme att bli en värdefull tillgång under den ofrånkomliga anpassningsperioden efter kriget.

Konsumentkrediten i Förenta staterna har under den nuvarande, genom rustningarna framkallade högkonjunkturen nått väldiga proportioner; enligt uppgift beräknas den för närvarande uppgå till tio miljarder dollars eller två miljarder mera än under 1929, det hittillsvarande rekordåret. Det kan synas som en olöslig uppgift att få ett administrativt grepp om ett så omfattande system, men saken torde i viss mån underlättas därigenom att enbart automobilindustrin svarar för ungefär hälften av alla avbetalningsköp (omkring 70 % av alla bilköp uppgivas försiggå på kredit), medan återstående avbetalningsköp äro begränsade till ett mindre antal varuslag, sådana som de förut nämnda. Det anses därför, att man genom att låta de kreditgivande myndigheterna fastställa villkoren för olika slags avbetalningsköp för att sedan genom bankerna kontrollera, att de givna bestämmelserna efterlevas, tämligen lätt kan sätta en broms på systemet eller vid behov rent av strypa detsamma. Ett viktigt område för konsumentkreditgivningen har emellertid från början undantagits, nämligen bostadsproduktionen.

Att radikala åtgärder för närvarande äro nödvändiga för att anpassa Förenta staternas ekonomiska liv efter upprustningens krav, därom synas alla auktoriteter vara eniga. Den nu införda förordningen om avbetalningsköp torde kunna betecknas som ett viktigt steg i riktning mot en dylik anpassning.

Meddelande från svenska beskickningen i Washington

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Befolkningsutvecklingen under andra kvartalet 1941.

I statistiska centralbyråns kvartalsstatistik ha följande preliminära uppgifter sammanställts rörande antalet vigda par samt antalet levande födda och döda under andra kvartalet 1941. Till jämförelse meddelas motsvarande uppgifter för närmast föregående år.

Preliminära uppgifter angående antalet vigda, födda och döda, april—juni 1941.

Period	Landsbygden				Städerna				Hela riket			
	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda
April . . .	2 816	5 709	4 286	1 423	3 175	3 371	2 167	1 204	5 991	9 080	6 453	2 627
Maj . . .	2 528	5 934	4 295	1 639	2 121	3 447	2 044	1 403	4 649	9 381	6 339	3 042
Juni . . .	3 412	5 500	3 620	1 880	2 538	3 279	1 896	1 383	5 950	8 779	5 516	3 263
April—Juni												
1941	8 756	17 143	12 201	4 942	7 834	10 097	6 107	3 990	16 590	27 240	18 308	8 932
1940	9 692	16 511	12 079	4 432	8 676	9 343	6 380	2 963	18 368	25 854	18 459	7 395
1939	9 248	16 927	13 655	3 272	7 827	8 663	6 463	2 200	17 075	25 590	20 118	5 472

Antalet vigda par under andra kvartalet 1941 är för landsbygdens vidkommande något lägre än under samma kvartal 1939 och företer för såväl landsbygden som städerna tillbakagång i jämförelse med samma kvartal 1940. Tillbakagången är emellertid av mycket mindre omfattning än som tidigare konstaterats för första kvartalet i år. För hela första halvåret 1941 håller sig antalet vigda par för såväl landsbygden som städerna vid ungefär samma nivå som under 1939, men visar i jämförelse med närmast föregående år nedgång för bådadera med omkring 14 %. — S. k. krigsvigslar, varmed förstås äktenskap ingångna utan att lysning föregått, ingå i de anförda siffrorna för andra kvartalet 1941 med ett sammanlagt antal av 442 (landsbygden 286, städerna 156), motsvarande i medeltal per månad 147.

Antalet levande födda under var och en av månaderna april—juni 1941 företer vid jämförelse med samma månader de båda närmast föregående åren en avgjord ökning såväl absolut som relativt taget och avseende såväl landsbygden som städerna. Den tendens till stagnation eller tillbakagång i antalet levande födda, som särskilt för landsbygdens vidkommande varit utmärkande för senare halvåret 1940 och första kvartalet innevarande år, har sålunda ej längre gjort sig gällande vad angår det senast gångna kvartalet. För hela första halvåret 1941 håller sig dock antalet levande födda för landsbygden rätt mycket

lägre än under både 1939 och 1940, medan det för städerna är rätt mycket större än under 1939 och endast något lägre än under 1940.

Då antalet dödsfall under det senast gångna kvartalet varit jämförelsevis lågt, företer överskottet av födda såväl å landsbygden som i städerna rätt mycket högre siffror än för samma kvartal de båda närmast föregående åren.

Livsmedelskostnaderna den 1 september 1941.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sida, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter under augusti månad och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under augusti ha åtskilliga varuslag undergått smärre prisförskjutningar i uppåt- eller nedåtgående riktning, men dessa ha i stort sett motvägt varandra.

Till belysning av de allmänna förändringar, som med avseende å minutpriserna på livsmedel, bränsle och lyse ägt rum till den 1 september 1941, meddelas följande serier av vägda indextal.

Basperiod:	Juli 1914	Årsmedeltal 1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1940 3:e kv.	1940 4:e kv.	1941 1:a kv.	1941 2:a kv.	1941 1 juli	1941 1 aug.	1941 1 sept.
år 1935 . .	·	·	·	100	104	108	111	115	133	135	139	152	154	150	151	151
juli 1914 . .	100	123	124	130	134	140	144	149	173	175	181	197	199	195	196	195

Utgår man från 1935 som basår, befinnes det, att den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse varit oförändrad sedan föregående månad. Anknytes denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, finner man, att indextalet utvisar nedgång med en enhet (till 195). — Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen per 1 juli 1941 140, om år 1935 tages till basperiod, och 219, om juli 1914 sättes lika med 100.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, sid. 709 och årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen för augusti 1941 ävensom för närmast föregående månad och för augusti åren 1938—1940 framgå av nedanstående uppställning.

Sept. 1931	Aug. 1938	Aug. 1939	Aug. 1940	Juli 1941	Aug. 1941
100	105·6	107·3	124·4	142·6	143·4

Varuslag	Kvantitet	1914[2]	1935	Aug. 1939	Aug. 1940	Juli[4] 1941	Aug.[4] 1941	Augustipriserna procentuella förändringar sedan år 1935	Augustipriserna procentuella förändringar sedan aug. 1939	Augustipriserna procentuella förändringar sedan aug. 1940
Mjölk, oskummad	l	15	21	25	27	30	30	+ 42·9	+ 20·0	+ 11·1
Smör: bords- (mejeri-)	kg	239	268	341	368	400	401	+ 49·6	+ 17·6	+ 9·0
mat- (lands-)	»	218	253	322	355	389	390	+ 54·2	+ 21·1	+ 9·9
Ost[1]	»	162	177	215	237	260	261	.	.	.
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	135	170	—	300	300	+122·2	+ 76·5	—
Ägg, svenska, färska	»	142	154	172	195	301	317	+105·8	+ 84·3	+ 62·6
Potatis: gammal	»	9	12	[3] 16	[3] 21	16	16	+ 33·3	0·0	— 23·8
»	100 kg	.	896	—	—	1274	1220	+ 36·2	—	—
färsk, svensk	kg	23	26	17	22	61	33	+ 26·9	+ 94·1	+ 50·0
Gula ärter, svenska	»	35	48	41	72	—	—	—	—	—
Bruna bönor	»	49	62	113	114	—	—	—	—	—
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	38	43	45	45	45	+ 18·4	+ 4·7	0·0
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	24	27	30	33	33	+ 37·5	+ 22·2	+ 10·0
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	29	33	36	38	40	40	+ 21·2	+ 11·1	+ 5·3
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	35	43	57	65	66	+ 88·6	+ 53·5	+ 15·8
ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	40	45	69	—	—	—	—	—
Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	73	79	79	.	.	.
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	43	59	66	73	78	78	+ 32·2	+ 18·2	+ 6·8
hårt, knäckebröd	»	.	82	85	91	95	95	+ 15·9	+ 11·8	+ 4·4
sötlimpa eller siktbröd	»	40	58	66	77	83	83	+ 43·1	+ 25·8	+ 7·8
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	45	51	62	65	65	+ 44·4	+ 27·5	+ 4·8
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	132	144	163	182	182	+ 37·9	+ 26·4	+ 11·7
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	72	82	92	95	95	+ 31·9	+ 15·9	+ 3·3
billigaste sort » » mjölk	»	61	85	96	109	114	114	+ 34·1	+ 18·8	+ 4·6
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	97	113	138	153	152	+ 56·7	+ 34·5	+ 10·1
Nötkött, färskt: stek	»	116	179	218	237	320	324	+ 81·0	+ 48·6	+ 36·7
soppkött	»	95	143	169	187	263	263	+ 83·9	+ 55·6	+ 40·6
Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	217	269	286	380	380	+ 75·1	+ 41·3	+ 32·9
spädkalv	»	70	129	163	177	247	245	+ 89·9	+ 50·3	+ 38·4
Fårkött, färskt, stek	»	130	205	260	285	402	395	+ 92·7	+ 51·9	+ 38·6
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	172	208	228	308	310	+ 80·2	+ 49·0	+ 36·0
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	177	226	259	337	337	+ 90·4	+ 49·1	+ 30·1
salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	182	230	263	341	342	+ 87·9	+ 48·7	+ 30·0
Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	172	189	253	254	.	+ 47·7	+ 34·4
Fisk, färsk: abborre	»	76	110	112	121	152	159	+ 44·5	+ 42·0	+ 31·4
gädda	»	110	153	168	181	236	251	+ 64·1	+ 49·4	+ 38·7
sill	»	35	62	74	97	163	166	+167·7	+124·3	+ 71·1
strömming	»	39	57	64	78	115	96	+ 68·4	+ 50·0	+ 23·1
torsk	»	57	89	90	105	139	150	+ 68·5	+ 66·7	+ 42·9
rödspotta (spätta)	»	81	145	150	169	248	240	+ 65·5	+ 60·0	+ 42·0
kolja	»	.	116	116	142	210	218	+ 87·9	+ 87·9	+ 53·5
Salt sill	»	45	62	55	80	139	140	+125·8	+ 154·5	+ 75·0
Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	291	288	382	483	486	+ 67·0	+ 68·8	+ 27·2
mest gångbara sort	»	.	.	.	407	512	516	.	.	.
Socker, bit-	»	65	46	48	54	61	61	+ 32·6	+ 27·1	+ 13·0
Salt, matsalt	»	10	15	15	21	24	24	+ 60·0	+ 60·0	+ 14·3
Äpplen, ät-	»	.	101	94	129	269	203	+101·0	+ 116·0	+ 57·4
Apelsiner, medelstora	duss.	.	115	123	222	275	—	—	—	—
Bananer, prima	kg	.	160	164	—	—	—	—	—	—
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	101	84	136	—	—	—	—	—
Vitkål, svensk	»	.	24	29	33	57	48	+100·0	+ 65·5	+ 45·5
Pilsner, klass II, utan glas	1/2 l	.	24	24	28	31	31	+ 29·2	+ 29·2	+ 10·7
Svagdricka	l	6	15	16	18	21	21	+ 40·0	+ 31·3	+ 16·7
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	35	32	33	33	33	— 5·7	+ 3·1	0·0
Fotogen, Water White	l	21	20	21	32	59	59	+195·0	+181·0	+ 84·4
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	17	17	24	24	24	+ 41·2	+ 41·2	0·0
Björkved, osågad, hemkörd	»	740	945	1125	1720	1890	1895	+100·5	+ 68·4	+ 10·2
Barrved, » »	»	595	780	885	1445	1595	1605	+119·9	+ 81·4	+ 11·1
Pannved, hemkörd	»	.	.	.	1320	1495	1505	.	.	.
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	614	637	883	1033	1033	+ 68·2	+ 62·2	+ 17·0
hushålls- (fyrkol), prima,	»	242	291	326	503	563	568	+ 95·2	+ 74·2	+ 12·9
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	452	517	809	991	995	+120·1	+ 92·5	+ 23·0
c:a 40–60 el. 60–80 mm,	»	.	436	506	786	955	959	+120·0	+ 89·5	+ 22·0

[1] T. o. m. mars 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [2] 44 orter. — [3] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [4] *Preliminära siffror.*

Olycksfall i arbete år 1938.

Enligt den av riksförsäkringsanstalten nu publicerade olycksfallsstatistiken för år 1938 (Olycksfall i arbete år 1938. Sveriges off. stat. Stockholm 1941) uppgick antalet under redogörelseåret inträffade olycksfall i arbete, som anmälts till riksförsäkringsanstalten enligt kungl. kungörelsen den 9 november 1928, till 193 848, därav 77·3 % hos större arbetsgivare, d. v. s. arbetsgivare, som under hela året regelmässigt sysselsätter minst 5 arbetare, 16·8 % hos mindre arbetsgivare och 5·9 % bland statsanställda. 78 225 fall omfattades av försäkringar i ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag. I jämförelse med år 1937 utvisar antalet anmälda olycksfall i arbete en obetydlig minskning (med 0·1 %). — I denna redogörelse ingår icke det statistiska material, som härleder sig från tillämpningen av lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, vilken lag trädde i kraft den 1 januari 1930.

Beträffande de olycksfall, som inträffat hos större arbetsgivare (149 806 fall), kunna följande upplysningar meddelas.

Om såsom riskmått användes antalet förlorade arbetsdagar per årsarbetare[1], blir medeltalet sådana dagar för samtliga yrkesgrupper 6·26. Talet varierade dock starkt mellan olika grupper. Sålunda uppvisade gruppen malmbrytning m. m. den största risken med 27·16 förlorade arbetsdagar per årsarbetare, följd av sjöfart, fiske m. m. med 23·30, medan ämbetsverk, bank- och försäkringsrörelse hade den lägsta siffran, 1·12, närmast följda av hushåll, hotell- och restaurangrörelse m. m. med 1·60. (Jfr tabellen å sid. 803.) Under de gjorda förutsättningarna beträffande riskmåttet kan totalförlusten av arbetsdagar orsakade av olycksfall, som inträffat år 1938, beräknas till omkring 8·0 milj. Av denna förlorade arbetstid ha 27·6 % föranletts av sjukdom, 39·0 % av invaliditet och 33·4 % av den skadades död.

Av i statistiken meddelade uppgifter om olycksfallens orsak framgår, att inom t. ex. metallindustrin arbetsmaskinerna äro den mest framträdande orsaken, i det att 1·74 förlorade arbetsdagar per årsarbetare skrivas på maskinernas konto. Liknande är förhållandet för gruppen malmförädling, där 1·65 förlorade arbetsdagar per årsarbetare tillskrivas maskinerna. För träindustrin är motsvarande siffra 5·63. Handverktyg och enklare redskap göra sig särskilt gällande inom gruppen jordbruk och skogsbruk med 1·54 förlorade arbetsdagar per årsarbetare och inom gruppen malmbrytning med 1·36 förlorade arbetsdagar per årsarbetare. Hissar, kranar och andra lyftverktyg ha inom sjöfartsgruppen förorsakat en förlust av 5·23 arbetsdagar per årsarbetare. Inom sist-

[1] Vid användningen av detta riskmått tages hänsyn till olycksfallens svårhetsgrad på så sätt, att varje olycksfall med dödlig utgång beräknas motsvara 25 förlorade arbetsår eller 7 500 förlorade arbetsdagar, d. v. s. den tid som den förolyckade antagits kunna ha ytterligare varit arbetsför, om olycksfallet ej inträffat. Ett fall av fullständig invaliditet beräknas likaledes motsvara 7 500 förlorade arbetsdagar och ett fall av partiell invaliditet motsvarande del därav. En årsarbetare anses utgöra 300 dagsverken eller 2 400 arbetstimmar.

Tab. 1. Olycksfall (hos större arbetsgivare) år 1938, fördelade efter yrkesgrupper.

Yrkesgrupper	Antal arbetsgivare	Antal årsarbetare		Antal anmälda olycksfall		Antal anmälda invaliditetsfall		Antal anmälda dödsfall		Antal olycksfall per 100 årsarbetare år 1938			Antal olycksfall per 100 årsarbetare 1929—33[1]			Antal förlorade arbetsdagar per årsarbetare		Antal förlorade arbetsdagar per olycksfall	
		Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	1938	1929—33[1]	1938	1929—33[1]
Malmbrytning, anrikning och rostning	123	11 217	160	3 095	14	49	—	22	—	27·6	8·8	27·3	23·2	1·9	22·8	27·16	24·01	99	105
Malmförädling	66	28 953	292	7 065	8	60	—	13	—	24·4	2·7	24·2	24·3	2·3	23·9	9·91	12·63	41	53
Metallindustri	4 009	134 872	9 205	34 153	852	252	10	42	1	25·3	9·3	24·3	19·6	5·2	18·7	7·64	8·77	31	47
Sten-, kol- och torvindustri	1 536	33 782	2 939	6 197	228	90	—	21	—	18·3	7·8	17·5	20·7	3·9	19·7	11·06	12·71	63	64
Jordbruk, skogsbruk och boskapsskötsel	14 787	114 495	15 955	19 658	666	277	10	48	3	17·2	4·2	15·6	12·7	2·8	11·2	8·98	10·28	58	92
Träindustri	4 679	52 928	1 230	9 731	109	255	1	12	—	18·4	8·9	18·2	16·1	3·5	15·8	11·68	14·72	64	93
Pappers- och grafisk industri	1 199	54 214	11 375	5 841	541	116	5	21	1	10·8	4·8	9·7	10·8	2·8	9·5	7·37	8·10	76	85
Närings- och njutningsämnesindustri	3 993	37 010	20 862	5 199	1 577	47	16	12	—	14·0	7·6	11·7	9·9	4·9	8·1	4·66	4·81	40	59
Textil- och beklädnadsindustri	1 845	28 801	53 396	2 262	2 039	18	14	8	—	7·9	3·8	5·2	5·3	2·3	3·4	1·98	2·02	38	60
Läder-, gummi- och hårindustri	839	15 485	9 841	1 393	336	7	2	1	—	9·0	3·4	6·8	7·0	2·0	5·1	1·72	2·86	25	56
Kemisk-teknisk industri	326	10 179	3 537	1 601	262	17	2	4	—	15·7	7·4	13·6	11·8	6·9	10·5	6·68	8·17	49	78
Byggnadsverksamhet	9 584	98 094	884	18 152	89	325	2	55	—	18·5	10·1	18·4	14·8	4·7	14·6	12·29	15·13	67	103
Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m.	677	13 204	158	1 863	7	23	—	9	—	14·1	4·4	14·0	8·4	2·4	8·2	10·29	12·09	74	147
Handel och varulager	19 133	149 606	85 661	7 825	2 319	91	29	14	1	5·2	2·7	4·3	3·9	1·4	3·1	1·97	2·44	46	80
Sjöfart, fiske m. m.	1 962	25 155	1 066	5 148	117	117	3	37	—	20·5	11·0	20·1	14·7	5·5	14·3	23·30	28·06	116	196
Samfärdsel (utom sjöfart)	1 457	36 901	1 945	4 000	54	40	1	17	—	10·8	2·8	10·4	8·1	1·9	7·7	6·81	6·58	65	85
Ämbetsverk, bank- och försäkringsrörelse m. m.	4 455	42 741	46 304	770	540	22	9	3	—	1·8	1·2	1·5	1·4	0·7	1·1	1·12	1·49	76	139
Kommunala institutioner (ej hänförda till annan grupp)	6 223	23 115	3 667	819	107	9	1	4	—	3·5	2·9	3·5	2·4	0·6	1·9	2·20	2·83	64	150
Hushåll, hotell- och restaurangrörelse m. m.	4 945	14 677	75 111	1 253	3 675	9	25	2	2	8·5	4·9	5·5	5·8	3·0	3·5	1·60	2·34	29	68
Diverse företag och yrken	1 352	3 282	2 374	189	52	2	1	2	1	5·8	2·2	4·3	4·2	1·5	3·2	5·02	2·22	118	69
Tillsammans 1938	**83 190**	**928 711**	**345 962**	**136214**	**13592**	**1 826**	**131**	**347**	**9**	**14·7**	**3·9**	**11·8**	**11·6**	**2·3**	**9·1**	**6·26**	**7·46**	**53**	**82**
» 1937	80 501	913 578	336 265	137146	13390	2 020	162	343	18	15·0	4·0	12·0				6·78		56	
» 1936	78 131	860 301	319 467	114936	10673	1 982	177	358	12	13·4	3·3	10·6				6·99		66	
» 1935	76 824	818 852	305 385	102032	9 418	1 783	158	361	12	12·5	3·1	9·9				6·90		70	
» 1934	74 795	771 360	293 029	90 134	8 053	1 874	126	319	10	11·7	2·7	9·2				6·94		75	

[1] Enligt Olycksfall i arbete åren 1929—33. Stockholm 1939.

nämnda grupp komma därjämte 3·84 förlorade arbetsdagar på sjöfartsolycksfallen. För gruppen samfärdsel utom sjöfart kommer mer än en tredjedel av förlusten på vagnar, tillhörande spårbanor. Explosion av sprängämnen har inom yrkesgruppen malmbrytning orsakat en förlust av 3·88 arbetsdagar per årsarbetare. Inom denna grupp framträda även orsakerna arbetsmaskiner med 2·90, hissar, kranar och andra lyftverktyg med 2·81, vagnar, tillhörande spårbanor, med 3·05, transportledningar med 2·62, nedfallande föremål med 2·28 och sammanstörtande av föremål och ställningar samt ras med 4·32 förlorade arbetsdagar per årsarbetare.

I riksförsäkringsanstaltens årsberättelse lämnas årligen uppgifter angående under olika år till riksförsäkringsanstalten anmälda olycksfall (oavsett tidpunkten, när olycksfallen inträffat). Till antalet utgjorde dessa under åren 1936, 1937, 1938, 1939 och 1940 resp. 161 973, 188 516, 189 646, 192 245 och 181 128 (preliminär siffra).

Arbetsmarknaden.

Översikt utarbetad inom socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknaden under augusti 1941.

Läget på arbetsmarknaden under augusti månad kännetecknades av en alltjämt ökad efterfrågan på arbetskraft och en fortsatt minskning av arbetslösheten och hjälpbehovet. Det var emellertid huvudsakligen vedavverkningarna, som under redovisningsmånaden beredde nya arbetstillfällen. Inom den industriella produktionen hade däremot den sysselsättningsuppgång, som framträtt under vår- och sommarmånaderna, avstannat.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetssökande 10·8 % och antalet lediga platser 17·7 % högre i augusti än föregående månad. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 131 i augusti mot 139 i juli. Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under månaden närmare 60 000 platser, eller 21·5 % flera än under juli. Den ur sysselsättningssynpunkt förbättrade relation mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt den ökade omsättning på arbetsmarknaden, som kommer till uttryck i ovan anförda data, sammanhänger emellertid främst med nödfoderinsamlingen av löv och vass och den för detta ändamål organiserade frivilliga arbetshjälpen. Även bortsett från dessa förhållanden förelåg dock en ökad efterfrågan på arbetskraft, men denna inskränkte sig, såsom förut nämnts, till skogsbruket.

Socialstyrelsens sysselsättningsstatistik ger vid handen, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var ungefär detsamma i slutet av augusti som i slutet av juli, om man bortser från de förändringar av antalet i arbete varande personer, som bero på semesterledigheternas olika omfattning vid respektive redovisningstillfällen. Konjunktursiffran, som beräknas på grundval av de omdömen om arbetstillgången uppgiftslämnarna till sysselsättningsstatistiken avge, var också i det närmaste oförändrad, eller 3·38 % i augusti mot 3·39 i juli.

Till arbetsmarknadskommissionen rapporterade uppgifter om nyanställd och entledigad arbetskraft bestyrka likaledes, att förändringarna i arbetarantalet inom industri och byggnadsverksamhet m. m. varit förhållandevis små under augusti. Det förhållandet, att enligt ifrågavarande uppgifter antalet entledigade arbetare var något större än antalet nyanställda, ger dock en antydan om att en nedgång av sysselsättningen på de industriella verksamhetsområdena kan vara att vänta.

De senast tillgängliga uppgifterna om arbetslösheten inom fackförbunden, som avse utgången av juli, ge vid handen, att 7·7 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro arbetslösa mot 9·4 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av augusti, utgjorde vid denna tidpunkt 14 989, vilket innebär en minskning under månaden med 1 216, eller 7·5 %. Minskningen var mest framträdande i Stockholm och berörde i främsta rummet hjälpsökande, som tillhörde byggnadsfacken. Från Göteborg rapporterades däremot en ökning av de hjälpsökande.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under augusti innevarande år med läget vid motsvarande tid de närmast föregående åren, visar, att sysselsättningsnivån var något högre än år 1940 men väsentligt lägre än år 1939. Arbetslösheten inom fackförbunden var vid utgången av juli i år ävenledes något lägre än vid samma tid föregående år men betydligt högre än år 1939. Antalet hjälpsökande var däremot omkring 45 % högre än i fjol och mer än 70 % högre än år 1939.

Förhållandena på arbetsmarknaden under augusti inom olika områden av näringslivet framgå närmare av efterföljande översikt. Inom jordbruket hade skördearbetet till följd av ogynnsam väderlek försenats, varför arbetskraft ej efterfrågades i samma utsträckning, som annars vid denna tidpunkt plägar vara fallet. Hempermittering av militärmanskap beredde stor lättnad vid fyllandet av det erforderliga behovet. Som ovan nämnts, stod arbetskraft i stor utsträckning till buds för nödfoderinsamlingen. Sålunda utplacerades inemot 10 000 personer i dylikt arbete. Höstomflyttning av fast jordbrukspersonal hade även tagit sin början under månaden, ehuru densamma endast var av ringa omfattning.

Det ständigt stigande behovet av skogsarbetare har påkallat ytterligare åtgärder från det allmännas sida i form av huggarkurser, överföring av arbetskraft från statliga och kommunala beredskapsarbeten m. m. En redogörelse för de åtgärder, som vidtagits på detta område, lämnas å sid. 810.

Efterfrågan på arbetskraft till torvmossarna var åtminstone under månadens förra del livlig men minskade efter hand som säsongen närmade sig sitt slut.

Inom industrigrupperna förelåg för ett flertal yrkesområden ett minskat antal lediga platser samt ett överskott på framför allt arbetssökande med lägre kompetens.

Arbetstillgången vid gruvorna var fortfarande mycket god, och efterfrågan på yrkesskickliga specialarbetare inom den mekaniska verkstadsindustrin var alltjämt livlig. Skeppsvarven hade god ordertillgång, men permitteringar ha dock måst företagas på en del håll till följd av bristande tillgång på vissa råvaror.

Bland de industrier, som under normala förhållanden övervägande ha sin avsättning på exportmarknaden, syntes läget vara i stort sett oförändrat.

Läget inom konsumtionsvaruindustrierna undergick icke heller några större

förändringar. Inför den stundande betkampanjen hade rekryteringen av arbetskraft till sockerbruken tagit sin början. Konservfabrikerna visade även ökad efterfrågan på arbetskraft. En del margarinfabriker, som för någon tid återanställt personal, måste ånyo företaga permitteringar. Inom textil- och beklädnadsbranschen rådde visserligen fortfarande i ett eller annat fall brist på kunniga yrkesarbetare, men sysselsättningsmöjligheterna inom dessa yrkesgrenar ha försämrats efter hand som råvarutillgången minskat. Korttidsarbete uppgavs förekomma i stor omfattning, och ytterligare inskränkningar förebådas. Vid skofabrikerna kunde någon förbättring konstateras, då en successiv återgång i arbetet av tidigare permitterade ägde rum vid vissa företag; endast ett obetydligt antal fabriker sades dock tillämpa full arbetsvecka.

Den tidigare konstaterade förbättringen inom snickeri- och möbelfabrikationen fortsatte, och arbetstillgången var god, särskilt för möbelsnickare.

Byggnadsverksamheten var i jämförelse med högkonjunkturläget före krigsutbrottet starkt begränsad, men en ökad livaktighet kunde dock i jämförelse med närmast föregående månader konstateras. Den knappa tillgången på cement har likväl verkat återhållande. Arbetslösa byggnadsarbetare av olika kategorier ha alltjämt överförts till andra yrkesområden, närmast skogsbruket.

Vid sjömansförmedlingen fortsatte de täta av- och påmönstringarna. En viss tillbakagång ägde emellertid rum sedan föregående månad på grund av att indragningar i såväl skärgårds- som sjötrafiken redan företagits. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 502 påmönstringar och 2 427 avmönstringar. Motsvarande siffror för juli voro 2 828 och 2 685 samt för augusti föregående år 2 653 och 2 103.

Personal inom affärs- och kontorsarbete hade minskade sysselsättningsmöjligheter, sedan semestervikariaten till stor del upphört. Tillgången på varubud var efter skolornas början otillräcklig. Då sommarrestaurangerna i stor utsträckning redan stängt för säsongen, lösgjordes arbetskraft av olika kategorier, varvid särskilt serveringspersonalen träffats av mer eller mindre tillfällig arbetslöshet.

Verksamheten vid lärarförmedlingarna var livlig i samband med det nya läsårets början, och på sina håll var det förenat med svårigheter att i tillräckligt antal anskaffa vikarier för till militärtjänst utkallade folkskollärare. Liksom tidigare har stort överskott funnits på småskollärarinnor.

Som vanligt under augusti månad stegrades efterfrågan på hembiträden till följd av familjernas återvändande från semester och landsvistelse, och förmedlingsverksamheten hade större omfattning än i fjol vid samma tid. Det synes, som om den arbetskraft, som under tidigare år efter sommarrestaurangernas stängning brukat söka sig över till husligt arbete, nu hellre efterfrågat anställning inom andra områden.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under augusti 1941.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 59 920 platser, varav 36 344 manliga och 23 576 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig militärtjänst och arbetshjälp, framgår att under månaden utplacerades till frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning 2 655 personer (1 755 män och 900 kvinnor) och till frivillig arbetshjälp för insamling av nödfoder m. m. 9 422 personer (5 339 män och 4 083 kvinnor).

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under augusti 4 131 platser tillsattes, varav 3 401 manliga och 730 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 2 071 personer (1 747 män och 324 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Av länsarbetsnämnder anordnade skogshuggarkurser pågingo under månaden i flertalet län. Vid månadens utgång voro 127 kurser med sammanlagt 1 167 deltagare i gång. Sedan denna verksamhets början ha 2 881 personer deltagit i skogshuggarkurser.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid augusti månads utgång till 14 989, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 1 216, eller 7·5 %. Minskningen beror delvis på de åtgärder för överföring av arbetskraft till skogsarbete, för vilka redogöres å sid. 810. Av hela antalet hjälpsökande voro 268 (1·8 %) kvinnor.

Under augusti månad beviljades statsbidrag till beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 262 180 kronor. Av dessa må nämnas järnvägsspåranläggning inom Sköns kommun i Västernorrlands län och vattenledning inom Arlövs municipalsamhälle i Malmöhus län. Under tiden $^{1}/_{7}$ 1940—$^{31}/_{8}$ 1941 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och kommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till c:a 71 milj. kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid augusti månads utgång åtnjöto 12 166 (81·2 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 11 157 (91·7 %) med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 7 789 (52·0 %) hjälpta genom arbete och 4 377 (29·2 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under augusti månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter

om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden juli 1940—augusti 1941 lämnas i tab. 14 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och kommunala beredskapsarbeten, dels i form av statliga arkivarbeten och statskommunala reservarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 77 arbetsplatser i kommissionens regi 3 238 arbetslösa och vid 46 arbetsplatser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 2 023 arbetslösa. Vid kommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 297 arbetslösa. Vid 76 arkivarbetsplatser sysselsattes 223 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och vid statskommunala reservarbeten 190 arbetslösa. Statskommunala reservarbeten bedrevos av 5 städer, 7 landskommuner och 2 vägdistrikt.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten 955 specialarbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 11 städer och 11 landskommuner till sammanlagt 3 316 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 2 491 (75·1 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 3 108 (93·7 %) hemmahörande i städer. För augusti månad hade av understödskommunerna 10 städer och 7 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Understöd till kursdeltagare, frivillig arbetstjänst (utbildningshjälp). Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 807 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Frivillig arbetstjänst, avseende teoretisk och praktisk yrkesutbildning, bedrevs under månaden vid Vännäs yrkesskola. Antalet arbetselever uppgick till 63.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 104 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin. Hela antalet elever fördelade på olika yrkesavdelningar framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	60	709
finmekaniker	5	70
verktygsskötare	1	9
elektromekaniker	1	12
smeder	4	39
svetsare	33	285
Summa	**104**	**1 124**

Under augusti månad påbörjades en mekanikerkurs samt en kurs i gas- och bågsvetsning i Malmö.

Under tiden maj 1940—augusti 1941 ha 5 474 elever varit inskrivna vid beredskapskurser. Av dessa ha 2 727 utskrivits efter genomgången kurs.

Värnpliktslåneverksamheten. Omfattningen av *värnpliktslånenämndernas* verksamhet från verksamhetens början t. o. m. utgången av augusti månad framgår av följande sammanställning.

	Antal ansökningar	Gällande kr.
Helt eller delvis bifallna låneansökningar	6 710	bifallet belopp 4 746 979 avslaget belopp 6 061 452
Avslagna låneansökningar	12 074	18 265 582
Ej slutbehandlade »	86	130 405
Summa inkomna »	18 870	29 204 418

Hela antalet till *kommissionen* under ifrågavarande tid inkomna värnpliktslåneärenden uppgick till 3 784. Av dessa hade kommissionen före augusti månads utgång avgjort 3 761, varav 646 avsågo av värnpliktslånenämnder underställda beslut och 3 115 av lånesökande ingivna besvär. I fråga om underställda beslut hade kommissionen i 40 fall upphävt värnpliktslånenämndernas beslut om lån och i några fall minskat de beviljade lånebeloppen. I anledning av anförda besvär beviljades ytterligare 234 lån.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Särskilda åtgärder för arbetskraft till skogen. Det läge, som uppstått beträffande bränsleförsörjningen, har nödvändiggjort vidtagande av speciella åtgärder för anskaffande av arbetskraft för vedavverkningen. Utöver den ordinarie arbetarstammen måste ytterligare arbetskraft i betydande omfattning tillföras skogsbruket. Den inventering av arbetskraft inom skogsbruket, avseende förhållandena den 6 augusti 1941, som arbetsmarknadskommissionen verkställt och för vilken redogörelse lämnas i annat sammanhang (se sid. 812), utvisade, att intill den 1 november föreligger ett betydande behov av arbetare utöver dem, som vid inventeringstillfället arbetade i skogen. Denna undersökning underströk sålunda ytterligare den redan tidigare konstaterade bristen på arbetskraft. För tillgodoseende av arbetskraftbehovet har kommissionen vidtagit åtgärder av olika slag för att till skogsarbete överflytta arbetskraft från områden, där arbetslöshet råder. Denna överflyttning har dock stött på svårigheter bl. a. på grund av att den tillgängliga arbetskraften i betydande utsträckning är bosatt i städer och samhällen och bunden till dessa genom fasta kostnader för hyra och familjeunderhåll.

För att underlätta för den i skogsarbete ovane arbetaren att antaga skogsarbete ha sedan 1 juli 1941 utgått vissa förmåner i form av utbildningsbidrag samt familjetillägg och hyresbidrag.[1] Vidare anordnar arbetsmarknadskommissionen genom länsarbetsnämnderna s. k. skogshuggarkurser.[2] Dessa kurser pågå 30 dagar och bestå var och en av ett 10-tal deltagare samt ledas av en

[1] Se Soc. Medd. 1941, sid. 670.
[2] Se Soc. Medd. 1941, sid. 183.

av länsarbetsnämnden avlönad instruktör, som undervisar kursdeltagarna i verktygsvård samt meddelar instruktion i de olika arbetsmomenten. Utöver ovan nämnda förmåner kunna deltagare i huggarkurserna erhålla viss personlig klädesutrustning intill ett belopp av 35 kronor.

Bland de åtgärder, som i övrigt vidtagits, kan nämnas överföring av arbetskraft från statliga och kommunala beredskapsarbeten till skogsbruket. Denna överföring, som något fördröjts genom att beredskapsarbetare efter framställning av livsmedelskommissionen först sysselsattes med vasstäkt, har senare kunnat intensifieras. Sålunda har vid samtliga kommissionens arbetsplatser all därtill lämplig arbetskraft genom arbetsförmedlingen anvisats skogsarbete. Ett stort antal arbetsplatser nedläggas helt.

Kommissionen har i denna fråga även vidtagit organisatoriska åtgärder. Sålunda ha inom vissa länsarbetsnämnder upprättats särskilda sektioner för skogsarbetsförmedling. Dessa skola ha till uppgift att i god tid planlägga för anordnandet av skogshuggarkurser. Förberedelsearbetet skall vara så inriktat, att man före kursens början försäkrar sig om att förläggningsmöjligheterna äro i gott skick och att avverkningen är av sådan art, att den kan anses vara lämplig för ovan arbetskraft.

Inom de orter, där man under kommande vinter kan befara en mera omfattande arbetslöshet, förbereder kommissionen åtgärder för att på ett effektivt sätt kunna för skogsarbete utnyttja den lediga arbetskraft, som icke anmäler sig hos arbetsförmedling eller arbetslöshetskommitté. I detta arbete medverka de fackliga centralorganisationerna.

Konferens med länsarbetsnämnderna. Arbetsmarknadskommissionen anordnade den 19 och 20 september 1941 i Stockholm en konferens med länsarbetsnämnderna, i vilken nämndernas ordförande och direktörer deltogo. Överläggningarna rörde anvisning av arbetskraft till olika slag av arbeten, skogsbrukets arbetskraftbehov, de i arbetslöshetsförsäkringen vidtagna förändringarna, som beröra arbetsförmedlingen, budgetfrågor m. m.

Inventeringen av skogsbrukets arbetskraft den 6 augusti 1941.

Enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 19 juli 1941 (nr 668) är envar, som bedriver skogsavverkning — vare sig han är ägare av fastighet eller innehavare av avverkningsrätt — skyldig att lämna uppgifter angående dels den arbetskraft, som sysselsättes i avverkningsarbetet, dels det ytterligare behovet av arbetskraft för sådant arbete i enlighet med de närmare föreskrifter statens arbetsmarknadskommission må meddela. Uppgiftsskyldighet åligger dock icke den, som utför avverkningsarbete å egen fastighet utan biträde av särskild för ändamålet anställd arbetskraft.

Med stöd av denna kungörelse företog arbetsmarknadskommissionen en inventering per den 6 augusti 1941 för att närmare utröna omfattningen av skogsbrukets arbetskraftbehov t. o. m. utgången av oktober månad 1941.

Tab. 1. Antal skogsavverkare med behov av arbetskraft under tiden 6 augusti—31 oktober 1941 samt arbetskraftbehovet. Länsfördelning.

Län	Antal skogsavverkare med behov av arbetskraft under tiden 6/8—31/10 1941	Antal sysselsatta arbetare 6/8 1941		Ytterligare arbetskraftbehov t. o. m. den 31/10 1941	Totala arbetskraftbehovet under tiden 6/8—31/10 1941
		Hela antalet	därav ovana arbetare		
Stockholms stad	1	17	—	20	37
Stockholms	178	578	30	758	1 336
Uppsala	264	739	65	1 522	2 261
Södermanlands	516	732	25	990	1 722
Östergötlands	1 092	1 874	98	1 729	3 603
Jönköpings	481	675	31	530	1 205
Kronobergs	466	997	65	530	1 527
Kalmar	1 152	1 703	34	1 334	3 037
Gotlands	14	105	47	165	270
Blekinge	219	332	4	492	824
Kristianstads	495	737	16	448	1 185
Malmöhus	84	206	7	284	490
Hallands	212	383	47	389	772
Göteborgs o. Bohus	175	246	8	202	448
Älvsborgs	370	784	48	617	1 401
Skaraborgs	101	218	31	352	570
Värmlands	1 412	4 122	336	3 543	7 665
Örebro	889	2 111	200	1 737	3 848
Västmanlands	336	892	38	852	1 744
Kopparbergs	625	4 097	371	4 288	8 385
Gävleborgs	2 052	6 858	327	4 035	10 893
Västernorrlands	1 289	4 350	273	4 494	8 844
Jämtlands	808	2 930	157	4 735	7 665
Västerbottens	485	2 055	82	2 972	5 027
Norrbottens	403	1 075	65	2 657	3 732
Summa	**14 119**	**38 816**	**2 405**	**39 675**	**78 491**

Tab. 2. Antal skogsavverkare med behov av arbetskraft under tiden 6 augusti—31 oktober 1941 samt arbetskraftbehovet. Fördelning efter ägaregrupper och arbetskraftbehov per avverkare.

Ägaregrupp	Antal skogsavverkare med totalt arbetskraftbehov under tiden 6/8—31/10 1941 av				Totalt arbetskraftbehov för samtliga skogsavverkare med				Arbetskraftbehov utöver den 6/8 1941 sysselsatta för samtliga skogsavverkare med			
	1—9 arbetare	10—24 arbetare	25 o. flera arbetare	Summa	1—9 arbetare	10—24 arbetare	25 o. flera arbetare	Summa	1—9 arbetare	10—24 arbetare	25 o. flera arbetare	Summa
Kronoskogar . .	45	43	102	**190**	173	750	7 652	**8 575**	114	449	4 483	**5 046**
Andra allmänna skogar	333	54	22	**409**	1 073	772	1 677	**3 522**	557	423	1 046	**2 026**
Aktiebolagsskogar	173	78	184	**435**	734	1 186	33 599	**35 519**	272	408	19 139	**19 819**
Övriga enskilda skogar	12 788	246	51	**13 085**	25 189	3 280	2 406	**30 875**	9 657	1 843	1 284	**12 784**
Summa	**13 339**	**421**	**359**	**14 119**	**27 169**	**5 988**	**45 334**	**78 491**	**10 600**	**3 123**	**25 952**	**39 675**

Genom cirkulärskrivelse uppdrog kommissionen åt samtliga länsarbetsnämnder att införskaffa de för inventeringen nödvändiga uppgifterna. Uppgifterna skulle lämnas å en för ändamålet särskilt upprättad blankett (SAK nr C 19, 1941), som länsarbetsnämnderna tillställde samtliga skogsavverkare inom nämndernas verksamhetsområde. Namn och adress å dessa erhöllos genom bränslekontorens förteckningar över fastighetsägare, som äro skyldiga att avverka större eller mindre kvantiteter ved.

Å blanketten begärdes uppgifter om dels antalet arbetare, som den 6 augusti 1941 sysselsattes med avverkningsarbeten av olika slag ävensom med stubbbrytning, dels det ytterligare antal arbetare, som erfordrades under tiden t. o. m. oktober månad 1941 för att avverkningsskyldigheten skulle kunna fullgöras i rätt tid. Vidare skulle uppgivas, hur antalet den 6 augusti sysselsatta fördelade sig på vana och ovana arbetare. Slutligen begärdes även uppgifter om det antal arbetare, för vilka bostäder, fyllande skogshärbärgeslagens bestämmelser, funnos.

Bränslekontorens förteckningar upptogo över 150 000 skogsägare. Av dessa torde det ojämförligt största antalet kunna utföra avverkningen med eget folk och deltog därför enligt kungörelsen ej vid inventeringen. Att dylika små skogsägare med jordbruk som huvudnäring skulle haft folk i skogen i början av augusti får anses uteslutet. Från 35 000 skogsägare eller skogsavverkare inkommo uppgifter, men av dessa hade omkring 20 000, som visserligen ej bedrevo någon avverkning den 6 augusti, sin arbetskraft säkrad i fortsättningen.

Resultatet av inventeringen redovisas i tab. 1—3. Av tab. 1 framgår, att 14 119 skogsavverkare hade uppgivit behov av arbetskraft under tiden 6/8—31/10 1941. Sammanlagt sysselsattes den 6 augusti 38 816 arbetare, och det ytterligare arbetskraftbehovet t. o. m. den 31/10 1941 angavs till 39 675 arbetare. Skogsägarnas uppgifter skulle alltså innebära, att man under hösten 1941 ville sysselsätta inemot 80 000 man med vedhuggning.

Tab. 8. Bostadsbehovet för skogsavverkare med ett arbetskraftbehov av minst 10 arbetare.

Län, resp. ägaregrupp	Arbetskraftbehov utöver den 6/8 1941 sysselsatta[1]	Arbetare, för vilka bostäder fyllande skogshärbärgeslagens bestämmelser saknas	
		antal	%
Värmlands län	2 298	121	5·3
Kopparbergs »	3 756	177	4·7
Gävleborgs »	3 001	168	5·6
Västernorrlands »	3 455	1 355	39·2
Jämtlands »	3 943	705	17·9
Västerbottens »	2 386	45	1·9
Norrbottens »	1 989	136	6·8
Övriga »	6 262	1 906	30·4
Summa	**27 090**	**4 613**	**17·0**
De 7 nordliga länen.			
Kronoskogar	2 826	111	3·9
Andra allmänna skogar	717	117	16·3
Aktiebolagsskogar	16 199	2 324	14·3
Övriga enskilda skogar	1 086	155	14·3
Summa	**20 828**	**2 707**	**13·0**
Övriga län.			
Kronoskogar	1 835	251	13·7
Andra allmänna skogar	582	453	77·8
Aktiebolagsskogar	2 764	926	33·5
Övriga enskilda skogar	1 081	276	25·5
Summa	**6 262**	**1 906**	**30·4**

Denna siffra förefaller hög, särskilt i betraktande av att bränslekommissionens beräkningar för perioden $^{1}/_{7}$—$^{31}/_{10}$ stannade vid 42 250 man. Då emellertid antalet vedhuggare under juli torde ha varit avsevärt lägre — det angivna medeltalet uppnåddes först efter den 6 augusti — följer redan härav, att arbetsstyrkan måste utökas under återstoden av perioden. Härtill kommer, att ovan eller mindre van arbetskraft i viss mån måste användas, något som nödvändiggör ytterligare ökning av arbetarantalet. Det förefaller sannolikt, att under september och oktober behövas omkring 60 000 vedhuggare för avverkningsprogrammets genomförande. Till samma resultat kommer man, om man till arbetsstyrkan den 6 augusti (39 000) lägger antalet under augusti till skogen överförda arbetare (4 000) och vid augusti månads utgång icke effektuerade rekvisitioner hos arbetsförmedlingarna (15 000).

I tab. 2 har antalet skogsavverkare fördelats efter ägaregrupper och arbetskraftbehov per avverkare. Det är framför allt de största skogsägarna, som äro i behov av mera folk; 184 skogsbolag med ett arbetskraftbehov av 25 arbetare och däröver önskade utöver de 14 460 arbetare, som sysselsattes den 6/8, ytterligare 19 139 man.

[1] Bostadsuppgifter saknas för skogsavverkare med ett sammanlagt arbetskraftbehov av 1 985 arbetare; i bostadsundersökningen ingå sålunda 27 090 av 29 075 arbetare.

I tab. 3 har beträffande skogsavverkare med ett sammanlagt arbetskraftbehov av minst 10 arbetare bostadsbehovet redovisats. Då bostadsuppgifter saknades från skogsavverkare, som ytterligare behövde 1 985 arbetare, omfattar denna undersökning 93·1 % av arbetskraftbehovet inom denna kategori av arbetare. Tabellen utvisar, att svårigheter att anskaffa bostäder för de skogsarbetare, som ytterligare behövdes t. o. m. utgången av oktober 1941, särskilt förelågo i Västernorrlands och Jämtlands län samt i södra och mellersta Sverige.

Bostäder saknades för sammanlagt 4 613 man. Tages hänsyn till vad ovan anförts om att det av skogsägarna vid inventeringen uppgivna arbetskraftbehovet synes vara tilltaget med en viss marginal, torde bostadsproblemet icke vara av någon avgörande betydelse för bränslefrågans lösning, ehuruväl det på vissa håll kan vara nödvändigt att vidtaga särskilda åtgärder, om avsides belägna skogstillgångar skola kunna utnyttjas. Emellertid vore ingen skada skedd, om 80 000 man komme ut i skogen och därigenom den för hösten planerade kvantiteten överskredes.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna under augusti 1941.

Arbetsförmedlingsanstalter	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad	9 730	3 629	3 048	7 372	6 841	4 843	17 102	10 470	7 891	163
Stockholms län	3 959	3 256	2 715	3 084	3 813	2 825	6 993	7 069	5 540	99
Uppsala län	1 635	1 743	793	895	790	457	2 530	2 533	1 250	100
Södermanlands län	1 683	1 037	820	880	619	402	2 563	1 656	1 222	155
Östergötlands län	2 152	1 860	1 121	1 570	1 330	852	3 722	3 190	1 973	117
Norrköping	1 750	1 082	879	664	347	154	2 414	1 429	1 033	169
Jönköpings län	1 735	962	629	1 395	797	457	3 130	1 759	1 086	178
Kronobergs län	1 336	1 002	846	441	572	324	1 777	1 574	1 170	113
Norra Kalmar län	944	552	464	319	309	262	1 263	861	726	147
Södra Kalmar län	1 221	1 009	602	620	460	300	1 841	1 469	902	125
Gotlands län	215	183	128	135	179	84	350	362	212	97
Blekinge län	1 650	1 179	999	935	856	512	2 585	2 035	1 511	127
Kristianstads län	2 089	1 792	1 234	1 047	1 157	599	3 136	2 949	1 833	106
Malmöh. l.: Malmö	3 781	1 640	1 598	3 046	1 606	1 413	6 827	3 246	3 011	210
Hälsingborg	1 320	505	447	728	301	260	2 048	806	707	254
Länet i övrigt	2 931	2 244	1 867	2 068	919	656	4 999	3 163	2 523	158
Hallands län	963	537	404	930	434	310	1 898	971	714	195
Göteborgs stad	9 626	2 812	2 700	4 721	2 680	1 794	14 347	5 492	4 494	261
Göteb. o. Boh. län	3 275	861	768	719	422	295	3 994	1 283	1 063	311
Älvsborgs län	2 581	1 414	1 153	2 023	948	629	4 604	2 362	1 782	195
Skaraborgs län	1 832	1 720	1 286	674	701	451	2 506	2 421	1 737	104
Värmlands län	2 046	3 051	1 665	1 534	1 468	1 056	3 580	4 519	2 721	79
Örebro län	3 810	2 527	1 842	3 050	1 689	1 267	6 360	4 216	3 109	151
Västmanlands län	1 169	1 429	828	786	824	418	1 955	2 253	1 246	87
Kopparbergs län	918	4 343	691	775	793	415	1 693	5 136	1 106	33
Gävleborgs län	2 488	3 306	1 419	1 242	815	536	3 730	4 121	1 955	91
Västernorrlands län	4 010	2 916	1 429	922	740	507	4 932	3 656	1 936	135
Jämtlands län	1 526	4 610	1 194	813	1 045	667	2 339	5 655	1 861	41
Västerbottens län	1 182	1 719	659	577	662	355	1 759	2 381	1 014	74
Norrbottens län	3 343	2 781	2 116	604	647	476	3 947	3 428	2 592	115
Summa aug. 1941	**76 405**	**57 701**	**36 844**	**44 519**	**34 764**	**23 576**	**120 924**	**92 465**	**59 920**	**131**
» juli 1941	72 698	50 415	31 873	36 433	28 125	17 455	109 131	78 540	49 328	139
» aug. 1940	58 976	33 207	23 502	32 253	26 098	16 881	91 229	59 305	40 383	154
» » 1939	37 415	26 760	19 332	23 046	30 245	16 143	60 461	57 005	35 475	106
» » 1938	43 904	24 274	17 807	21 542	26 780	13 827	65 446	51 054	31 634	128

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 4 131 platser, varav 3 401 manliga och 730 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 2 071 (1 747 manliga och 324 kvinnliga) platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under augusti 1941.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	8 491	32 393	13 939	505	5 664	4 896	8 682	8 996	38 057	18 835
Jordbruk	6 274	13 072	9 948	502	5 660	4 894	6 512	6 776	18 732	14 837
Skogshushållning	2 217	19 321	3 996	3	4	2	2 170	2 220	19 325	3 998
Industri o. hantverk	35 067	11 186	9 471	12 032	2 396	1 876	45 562	47 099	13 582	11 347
Malmbrytning	174	184	104	—	—	—	171	174	184	104
Metall- o. maskinind.	5 429	2 457	1 654	185	156	110	5 382	5 614	2 618	1 764
Jord- och stenind.	2 708	610	499	72	76	64	2 744	2 780	686	563
Trävaruindustri	3 574	819	662	41	7	7	3 456	3 615	826	669
Pappers- o. graf. ind.	1 890	146	132	165	99	79	2 000	2 055	245	211
Livsmedelsindustri	1 632	379	326	1 174	652	564	2 549	2 806	1 031	890
Textil- o. bekl.-ind.	2 384	155	136	8 100	978	648	10 360	10 484	1 128	784
Läder- o. gummiind.	2 862	260	206	1 997	156	135	4 775	4 859	416	341
Kemisk-teknisk ind.	384	196	178	295	269	261	643	679	465	439
Byggnadsverksamh.	13 757	5 879	5 491	3	8	8	13 214	13 760	5 887	5 499
Kraft- o. värmeprod.	278	101	88	—	—	—	268	278	101	88
Sjöfart och fiske	5 343	2 115	2 042	181	112	104	5 328	5 524	2 227	2 146
Handel o. samfärdsel	12 507	9 185	8 189	10 754	8 111	6 166	20 965	23 261	17 296	14 355
Kontorsarbete	1 198	303	258	1 641	590	487	2 708	2 839	893	740
Affärs- o. lagerarb.	2 924	688	622	1 667	607	433	4 287	4 591	1 290	1 055
Landtransport	5 778	5 114	4 350	364	577	426	5 221	6 142	5 691	4 776
Hotell- o. rest.-rör.	647	270	244	3 779	3 549	2 755	3 751	4 426	3 819	2 999
Litter. o. konstn. arb.	266	86	79	57	30	27	318	323	116	106
Förvaltn. o. underv.	1 420	2 601	2 584	1 745	1 514	1 446	3 070	3 165	4 115	3 980
Sjukvård o. hygien	274	128	107	1 501	1 244	592	1 660	1 775	1 372	699
Husligt arbete	117	70	48	14 002	18 457	10 512	10 073	14 119	18 527	10 560
Diversearbete	11 006	2 752	2 655	3 770	24	22	13 336	14 776	2 776	2 677
Ungdom ut. särsk. utb.	3 874	—	—	3 275	—	—	6 623	7 149	—	—
Summa	76 405	57 701	36 344	44 519	34 764	23 576	110 569	120924	92 465	59 920
Därav under 18 år	5 838	4 608	3 636	5 768	3 812	2 958	11 257	11 606	8 415	6 594

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under juli och augusti 1941 samt under augusti 1940.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Aug. 1941	Juli 1941	Aug. 1940	Aug. 1941	Juli 1941	Aug. 1940	Aug. 1941	Juli 1941	Aug. 1940	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	26	29	55	9	22	31	24	28	53	43	86	49
Jordbruk	48	63	85	9	22	31	36	55	76	76	86	79
Skogshushållning	11	12	28	·	·	·	11	12	28	21	·	21
Industri o. hantverk	313	277	338	502	486	352	347	309	341	85	78	84
Sjöfart och fiske	253	224	215	162	141	171	248	219	213	97	93	96
Handel o. samfärdsel	136	127	137	133	92	138	134	110	137	89	76	83
Husligt arbete	·	·	·	76	82	81	76	82	81	·	57	57
Diversearbete	400	229	332	·	·	·	532	237	365	96	·	96
Summa	132	144	178	128	130	124	131	139	154	68	68	65
Därav under 18 år	127	146	158	151	157	181	138	152	167	79	78	78

Tab. 4. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskin-industri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	6 274	13 072	9 943	2 217	19 321	3 996	5 603	2 641	1 758	5 464	965	794
2	Stockholms stad . . .	57	1	1	2	—	—	1 008	364	275	291	146	138
3	Stockholms län	546	2 825	1 989	81	317	164	191	56	51	223	20	17
4	Uppsala län	336	473	327	31	787	55	79	34	17	87	19	13
5	Södermanlands län . .	418	416	248	20	58	38	218	100	79	79	10	10
6	Östergötlands län . . .	666	856	571	32	247	36	313	231	78	99	29	20
7	Norrköping	188	341	259	4	90	28	65	29	14	87	17	11
8	Jönköpings län	185	312	179	47	175	111	156	109	32	369	74	63
9	Kronobergs län	133	399	346	50	190	152	72	16	7	154	28	22
10	Kalmar län	168	459	345	51	380	83	110	71	34	467	59	58
11	Gotlands län	32	44	20	1	—	—	2	2	—	1	—	—
12	Blekinge län	114	349	284	18	71	64	146	75	51	56	15	9
13	Kristianstads län . . .	465	953	561	33	89	69	114	60	29	73	32	14
14	Malmöhus l.: Malmö .	184	232	221	—	—	—	350	129	124	64	25	24
15	Hälsingborg	84	103	86	1	—	—	60	35	29	24	6	4
16	Länet i övrigt . . .	589	1 163	844	9	21	16	149	63	51	34	13	12
17	Hallands län	99	212	122	4	113	76	51	17	17	64	—	—
18	Göteborgs stad	89	61	29	4	3	2	807	109	97	568	28	27
19	Göteborgs o. Bohus län .	98	173	100	8	112	105	109	30	27	97	9	9
20	Älvsborgs län	149	348	260	35	329	249	201	121	85	201	74	70
21	Skaraborgs län	483	717	516	19	271	122	157	110	90	120	47	40
22	Värmlands län	96	858	772	61	1 720	461	150	70	44	197	14	13
23	Örebro län	242	826	716	88	588	136	244	180	145	108	16	13
24	Västmanlands län . .	232	221	109	32	429	117	269	275	161	80	11	5
25	Kopparbergs län . . .	76	91	57	147	3 836	340	139	156	88	82	38	9
26	Gävleborgs län	90	554	524	212	2 108	314	151	35	26	225	22	21
27	Västernorrlands län . .	96	207	186	302	1 880	491	103	56	23	1 063	79	67
28	Jämtlands län	96	262	217	454	3 726	428	38	18	17	24	8	8
29	Västerbottens län . . .	48	60	21	127	1 126	205	51	20	8	197	51	28
30	Norrbottens län	215	56	33	344	655	134	100	70	59	380	75	69
31	*Kvinnliga avdeln.*	502	5 660	4 894	8	4	2	185	156	110	206	106	86
32	Stockholms stad . . .	105	—	—	—	—	—	71	50	43	55	53	40
33	Stockholms län	48	1 996	1 958	—	—	—	14	12	10	5	—	—
34	Uppsala län	11	160	129	—	—	—	1	—	—	—	1	1
35	Södermanlands län . .	9	36	31	—	—	—	21	6	6	6	6	3
36	Östergötlands län . . .	12	288	266	—	—	—	9	14	6	3	2	2
37	Norrköping	—	16	16	—	—	—	4	4	2	2	—	—
38	Jönköpings län	18	184	147	—	—	—	1	—	—	7	3	2
39	Kronobergs län	7	186	143	—	—	—	—	—	—	1	2	2
40	Kalmar län	17	238	213	—	—	—	—	—	—	17	5	5
41	Gotlands län	2	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Blekinge län	6	118	82	—	—	—	4	1	1	3	5	5
43	Kristianstads län . . .	13	141	115	—	—	—	—	1	1	1	—	—
44	Malmöhus l.: Malmö .	16	19	17	—	—	—	19	2	2	28	7	7
45	Hälsingborg	11	13	12	—	—	—	—	—	—	7	5	5
46	Länet i övrigt . . .	39	101	85	—	—	—	1	—	—	4	—	—
47	Hallands län	13	60	46	—	—	—	1	—	—	5	—	—
48	Göteborgs stad	—	56	20	—	—	—	19	19	15	30	11	11
49	Göteborgs o. Bohus län .	6	9	5	—	—	—	—	—	—	5	—	—
50	Älvsborgs län.	3	63	59	—	—	—	2	30	7	6	2	—
51	Skaraborgs län	19	175	141	—	—	—	1	—	—	1	1	1
52	Värmlands län	12	552	495	—	—	—	1	—	—	10	—	—
53	Örebro län	15	535	514	—	—	—	8	12	12	3	2	1
54	Västmanlands län . . .	14	44	16	—	—	—	8	1	1	1	—	—
55	Kopparbergs län . . .	25	52	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Gävleborgs län	22	198	163	—	—	—	—	—	—	—	1	1
57	Västernorrlands län . .	10	58	9	—	—	—	—	4	4	6	—	—
58	Jämtlands län	32	269	171	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Västerbottens län . . .	10	58	10	3	4	2	—	—	—	—	—	—
60	Norrbottens län	7	18	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till *industri o. hantverk* hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till *handel o. samfärdsel* hörande grupper			*Diversearbete o.* husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
13 757	5 879	5 491	10 248	1 701	1 428	5 843	2 115	2 042	3 158	3 118	2 978	9 349	6 067	5 216	11 123	2 822	2 703	3 874	1
3 120	318	305	856	185	159	656	425	410	868	601	546	2 073	1 509	1 146	523	80	68	276	2
767	103	99	109	40	39	37	21	20	21	58	52	174	104	88	1 752	212	196	58	3
270	227	221	122	10	8	2	1	—	201	71	62	136	71	47	340	50	43	31	4
181	162	157	195	16	15	222	81	81	16	73	72	98	59	58	134	62	62	102	5
185	153	145	152	50	37	19	12	12	88	111	105	182	112	64	318	59	53	98	6
250	94	92	301	45	44	89	33	27	39	41	40	510	347	320	119	45	44	98	7
189	74	63	347	60	39	31	—	—	88	41	40	111	30	19	156	87	83	56	8
179	140	137	249	95	70	5	—	—	9	35	32	90	61	46	92	38	34	303	9
189	106	98	226	75	61	252	99	94	53	70	69	147	164	146	453	78	78	49	10
6	9	—	22	23	23	52	32	27	6	4	4	27	21	11	65	48	43	1	11
154	146	117	238	43	24	170	43	42	10	42	42	112	248	221	611	147	145	26	12
296	200	176	314	191	154	83	21	17	30	32	31	236	132	108	217	82	75	228	13
757	117	117	499	29	26	304	122	117	177	316	316	851	451	436	437	219	217	158	14
235	49	48	139	17	11	328	156	155	37	15	13	215	93	70	129	31	31	68	15
290	199	192	575	83	78	284	120	118	196	115	110	271	305	285	419	162	161	115	16
121	48	46	290	33	32	140	9	9	16	16	16	77	23	20	78	66	66	28	17
1 683	149	144	860	34	29	1 362	346	346	696	498	477	2 359	1 292	1 259	708	292	290	490	18
367	115	115	1 772	181	180	156	41	41	26	31	31	181	83	76	356	86	84	105	19
304	134	120	1 069	110	101	18	1	1	42	40	34	203	172	156	198	85	77	161	20
294	290	274	110	42	21	28	6	5	22	45	44	112	113	100	128	79	74	364	21
283	153	149	177	22	19	48	28	27	59	90	90	92	47	43	827	49	47	56	22
390	470	429	1 054	146	133	18	1	1	42	71	69	148	114	90	806	115	110	170	23
181	144	128	51	18	12	86	37	36	24	21	17	88	76	56	105	197	187	71	24
122	84	76	37	17	17	5	—	—	56	42	40	73	37	29	148	42	35	33	25
334	160	146	187	22	15	278	156	154	51	50	50	229	108	86	590	91	83	141	26
1 055	299	294	150	66	53	322	78	76	56	148	148	218	69	57	438	34	34	207	27
429	382	331	46	15	12	7	—	—	71	100	96	90	73	59	108	26	26	163	28
220	140	118	33	14	5	74	46	42	76	68	58	77	89	67	199	105	107	80	29
906	1 214	1 154	68	19	11	267	200	184	82	273	269	169	64	53	674	155	150	138	30
3	8	8	11 638	2 126	1 672	181	112	104	4 944	3 378	2 552	5 810	4 783	3 614	17 772	18 481	10584	3 275	31
—	2	2	1 038	556	454	112	85	80	1 013	643	409	1 480	1 230	1 036	3 071	4 222	2 779	432	32
—	—	—	122	72	53	3	3	3	54	97	42	102	212	123	2 623	1 421	636	63	33
—	—	—	172	38	25	—	—	—	174	78	48	54	77	37	432	486	217	51	34
—	—	—	144	25	17	1	1	1	71	63	46	125	88	63	385	394	235	118	35
—	6	6	218	49	27	1	—	—	187	102	87	189	121	83	816	748	375	135	36
—	—	—	333	41	25	2	—	—	44	26	15	62	44	25	147	216	71	70	37
—	—	—	710	26	12	—	2	2	212	70	56	109	126	71	314	886	167	24	38
—	—	—	28	9	3	—	—	—	38	34	24	53	57	30	177	284	122	142	39
3	—	—	51	26	21	4	2	2	137	62	47	106	65	50	546	371	224	58	40
—	—	—	6	4	4	—	—	—	19	15	8	23	33	14	85	110	58	—	41
—	—	—	224	30	26	—	—	—	64	44	33	127	118	75	440	540	290	67	42
—	—	—	205	117	93	—	—	—	53	43	33	166	151	79	513	704	278	96	43
—	—	—	947	92	86	4	1	1	299	256	238	735	357	318	934	872	744	64	44
—	—	—	157	13	12	3	—	—	64	26	23	126	61	56	247	183	152	113	45
—	—	—	898	37	34	—	—	—	260	74	66	157	134	94	592	573	377	117	46
—	—	—	427	66	63	—	—	—	43	23	16	120	57	53	216	228	132	105	47
—	—	—	2 002	200	135	42	11	8	673	474	324	564	442	386	889	1 467	895	502	48
—	—	—	231	65	58	3	—	—	64	40	24	79	66	53	238	242	155	98	49
—	—	—	1 304	201	149	—	—	—	106	92	68	113	106	76	386	454	270	103	50
—	—	—	92	40	34	—	—	—	62	51	33	58	57	40	273	377	202	168	51
—	—	—	254	34	30	—	—	—	165	123	112	117	112	94	923	647	325	52	52
—	—	—	1 466	215	198	2	1	1	93	106	78	226	189	150	1 033	629	313	204	53
—	—	—	42	33	16	—	—	—	81	66	42	112	134	91	419	546	252	109	54
—	—	—	80	32	10	—	—	—	178	93	55	163	139	91	344	477	230	85	55
—	—	—	415	33	33	—	—	—	81	73	61	169	99	72	403	411	206	152	56
—	—	—	45	14	11	2	2	2	135	82	76	96	83	74	585	497	331	43	57
—	—	—	24	27	21	—	—	—	204	166	159	145	203	155	268	380	161	140	58
—	—	—	36	22	17	2	2	2	177	109	87	91	79	53	246	388	184	12	59
—	—	—	27	9	5	—	2	2	198	247	242	148	93	72	232	278	153	2	60

Tab. 5. Sysselsatta personer i slutet av augusti 1941 i jämförelse med slutet av juli 1941.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl juli 1941 som augusti 1941								
	Antal företag	Augusti 1941		Indextal för augusti 1941 (juli 1941 = 100)[1]					
		Arbetare	Övriga	Sysselsatta arbetare			Syssels. o. sem.-led. arb.	Övriga	
				Män	Kv.	S:a		syssels.	syssels. o. sem.-led.
Malmbrytning o. metallind.	1 224	117 536	23 017	106·6	101·3	106·2	101·5	110·1	101·1
Gruvor o. anrikningsverk	18	2 256	119	106·8	·	106·9	103·5	113·3	99·2
Järn-, stål- o. kopparverk	29	12 749	1 323	107·2	·	107·2	100·5	104·5	99·5
Järn- o. stålmanufaktur	276	15 230	2 225	106·0	107·2	106·1	103·5	106·2	100·1
Mekaniska verkstäder	600	55 910	11 868	107·2	93·8	106·3	101·6	111·7	101·5
Skeppsvarv	47	10 960	1 523	109·2	·	109·2	98·8	124·4	106·5
Elektriska verkstäder	77	13 677	4 848	102·8	106·4	103·5	101·6	106·0	99·8
Annan metallindustri	177	6 754	1 111	104·4	103·9	104·3	101·8	109·0	99·5
Jord- o. stenindustri	401	15 084	1 168	99·7	104·5	100·2	98·1	103·5	99·8
Kolgruvor	3	941	42	98·6	—	98·6	97·3	·	·
Torvindustri	51	1 040	36	76·6	49·3	74·0	73·8	·	·
Stenbrott o. stenhuggerier	94	2 428	173	106·2	·	106·2	105·6	101·8	99·5
Cementfabriker, kalkbruk	78	2 783	311	103·5	89·5	103·2	100·3	106·9	100·6
Tegelbruk	123	2 949	160	92·4	·	92·3	92·3	100·6	98·8
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	18	3 070	291	106·7	112·2	108·7	103·6	105·8	100·0
Glasbruk	34	1 873	155	111·0	110·8	111·0	105·0	100·0	100·0
Träindustri	555	20 236	1 884	103·9	101·5	103·9	98·1	108·3	100·9
Sågverk o. hyvlerier	230	9 186	667	101·4	·	101·4	93·6	107·1	101·0
Snickeri- o. möbelfabriker	282	9 082	1 042	103·9	104·3	103·9	101·6	106·7	99·7
Annan trävaruindustri	43	1 968	175	118·8	98·7	116·9	105·5	125·9	107·8
Pappers- o. grafisk ind.	455	27 613	5 184	106·4	111·3	107·2	100·4	114·3	101·6
Pappersmassefabriker	61	9 006	1 042	103·4	141·2	103·6	100·6	106·7	98·3
Pappersbruk o. pappfabr.	49	8 316	985	103·3	102·8	103·2	99·8	111·9	104·1
Annan pappersindustri	92	3 825	470	111·6	115·0	113·6	101·9	114·6	101·7
Grafisk industri	253	6 466	2 687	114·3	116·0	114·5	99·8	118·4	102·0
Livsmedelsindustri	643	23 885	6 931	102·0	102·5	102·3	96·3	108·2	99·0
Kvarnar	40	1 257	358	100·1	96·3	99·7	89·8	119·7	103·7
Bagerier	151	4 138	1 051	103·1	100·7	102·2	96·8	101·0	95·8
Råsockerbruk o. raffinad.	23	3 788	504	100·6	96·0	99·9	98·4	112·2	103·4
Choklad- o. karamellfabr.	52	3 231	678	108·1	107·7	107·8	100·3	123·7	103·4
Bryggerier o. läskedrycksf.	171	4 360	1 018	97·5	87·0	95·8	92·5	108·1	103·0
Tobaksfabriker	8	1 396	166	104·5	114·0	111·4	97·9	122·1	96·3
Slakterier o. konservfabr.	105	3 857	1 367	105·3	103·0	104·4	96·2	107·0	98·5
Annan livsmedelsindustri	93	1 858	1 789	107·7	99·1	105·5	98·5	104·4	96·3
Textil- o. beklädnadsind.	547	56 553	7 045	105·0	102·0	103·0	100·7	108·5	99·8
Bomullsindustri	43	13 823	1 020	105·5	102·4	103·8	101·9	108·3	99·1
Jute- o. linneindustri	13	2 466	143	108·2	96·0	101·7	101·7	108·3	96·7
Ylleindustri	63	10 176	1 160	101·8	99·7	100·7	100·7	111·0	100·6
Trikåfabriker	98	7 311	912	102·4	100·3	100·8	99·8	103·3	99·9
Skrädderier o. sömnadsfabr.	208	16 675	2 637	109·2	102·9	103·8	99·2	109·5	100·2
Annan hithörande industri	122	6 102	1 173	106·0	105·6	105·8	102·8	108·4	99·3
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	273	17 023	2 800	103·6	106·5	104·7	95·5	108·7	99·5
Garverier	27	1 981	231	105·9	100·9	105·4	99·7	107·9	101·7
Skofabriker	116	7 716	904	112·8	111·4	112·2	104·3	108·4	101·2
Gummivarufabriker	21	4 098	966	82·8	96·7	89·2	77·0	105·8	94·4
Annan hithörande industri	109	3 228	699	110·6	112·2	111·2	103·3	113·7	104·1
Kemisk-teknisk industri	184	10 261	2 925	108·1	109·5	108·5	102·8	110·9	100·5
Färg-, olje- o. parfymfabr.	69	2 054	1 223	106·7	109·3	107·6	99·4	111·6	100·4
Sprängämnesfabriker	9	2 620	273	112·1	128·3	117·2	112·1	110·5	105·5
Tändsticksfabriker	8	951	189	103·1	104·9	103·6	102·7	104·4	98·0
Annan kemisk-tekn. ind.	98	4 686	1 240	107·8	98·0	105·5	99·6	111·3	99·9
Samtliga industrigrupper	4 282	288 191	50 954	105·3	103·3	104·8	100·0	109·8	100·5
Byggnadsverksamhet	900	13 284	1 538	104·3	·	104·4	103·0	110·6	101·4
Statliga verk o. byggn.-arb.	167	32 535	5 866	119·9	122·2	120·1	104·0	111·4	100·8
Komm. verk o. byggnadsarb.	204	14 778	2 811	114·0	77·6	112·2	100·5	118·6	101·0
Handel o. varulager	1 216	6 281	22 112	114·7	120·6	115·9	102·4	111·4	99·5
Samfärdsel	147	5 085	1 042	106·2	110·9	106·3	102·1	105·3	98·2
Banker	112	—	4 538	—	—	—	—	106·8	99·3
Försäkringsföretag	55	—	4 037	—	—	—	—	112·3	98·1
Samtliga näringsgrenar	7 088	360 149	92 898	107·2	104·0	106·5	100·6	110·4	100·1

[1] Se Anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1940			1941					
	Juli	Aug.	Nov.	Febr.	April	Maj	Juni	Juli	Aug.
Malmbrytning o. metallind.	90·6	96·8	101·8	101·2	99·8	100·0	72·0	97·4	103·4
Gruvor o. anrikningsverk	94·2	102·8	105·5	106·8	103·4	106·0	81·1	96·3	102·9
Järn-, stål- o. kopparverk	91·1	96·3	100·8	100·4	99·8	100·0	73·5	99·5	106·7
Järn- o. stålmanufaktur	80·5	83·5	88·1	87·1	82·6	82·1	54·8	74·8	78·8
Mekaniska verkstäder	92·7	101·2	106·9	107·0	105·7	106·5	86·4	107·7	114·5
Skeppsvarv	107·0	107·9	114·8	115·6	118·7	116·7	56·6	97·6	106·6
Elektriska verkstäder	97·6	105·9	107·6	103·8	103·8	104·0	59·9	95·2	98·5
Annan metallindustri	76·5	79·0	84·8	83·4	81·4	81·2	52·2	73·7	76·9
Jord- o. stenindustri	66·4	68·5	63·1	54·8	61·1	75·3	70·3	79·9	80·1
Kolgruvor	93·4	115·1	124·8	121·0	118·9	121·9	123·4	127·1	125·3
Torvindustri	134·3	108·6	91·4	69·5	83·6	241·6	309·7	266·0	196·8
Stenbrott o. stenhuggerier	62·2	59·8	56·3	42·8	51·8	54·3	40·5	52·7	56·0
Cementfabriker, kalkbruk	77·0	80·2	70·8	57·6	65·7	72·9	64·4	73·0	75·3
Tegelbruk	65·7	63·1	41·3	29·8	38·7	75·7	93·4	106·3	98·1
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	60·0	62·8	68·8	73·5	74·9	75·6	45·1	62·8	68·3
Glasbruk	49·8	61·9	66·9	59·6	65·2	67·8	60·3	59·8	66·4
Träindustri	67·9	75·4	76·1	63·0	67·4	74·4	60·1	72·5	75·3
Sågverk o. hyvlerier	76·8	83·1	77·3	62·0	71·0	83·2	70·8	73·8	74·8
Snickeri- o. möbelfabriker	61·3	69·9	77·2	65·2	65·5	67·5	52·0	72·9	75·7
Annan trävaruindustri	72·2	83·7	76·3	70·3	78·3	85·2	62·5	78·0	91·2
Pappers- o. grafisk ind.	61·8	66·1	73·5	73·2	69·8	71·8	52·3	63·9	68·5
Pappersmassefabriker	51·4	53·8	58·9	58·2	55·2	59·0	42·6	54·4	56·4
Pappersbruk o. pappfabr.	57·4	58·9	68·3	70·1	65·7	67·6	39·5	59·9	61·8
Annan pappersindustri	72·6	81·2	89·5	84·6	82·4	82·8	63·4	72·0	81·3
Grafisk industri	77·4	86·5	93·3	92·3	90·5	91·2	80·7	80·0	91·6
Livsmedelsindustri	94·4	96·6	109·2	89·3	91·7	96·1	86·3	97·0	99·2
Kvarnar	83·3	95·4	93·1	90·7	93·6	93·2	78·2	93·0	92·7
Bagerier	96·9	97·9	89·3	90·7	92·2	100·0	93·7	98·7	100·9
Råsockerbruk o. raffinad.	102·7	99·6	172·3	89·1	99·3	109·1	67·1	117·9	117·3
Choklad- o. karamellfabr.	85·3	93·7	102·2	91·2	91·9	91·2	80·0	80·6	86·9
Bryggerier o. läskedrycksf.	96·7	96·5	93·4	89·1	90·5	98·6	99·2	100·6	95·9
Tobaksfabriker	74·3	79·3	84·5	66·0	74·0	73·3	76·5	67·3	75·0
Slakterier o. konservfabr.	115·9	115·7	124·6	107·3	102·0	108·6	105·9	120·4	125·7
Annan livsmedelsindustri	77·7	82·3	96·4	93·3	89·7	87·5	85·1	86·5	91·3
Textil- o. beklädnadsind.	90·3	93·9	92·9	91·9	91·1	89·6	59·6	87·7	90·3
Bomullsindustri	91·3	96·9	95·6	95·0	93·6	93·5	71·1	91·2	94·7
Jute- o. linneindustri	100·7	99·3	100·7	96·5	96·4	93·4	81·4	88·6	90·1
Ylleindustri	100·9	103·1	101·4	99·3	95·7	94·9	40·4	102·0	102·7
Trikåfabriker	90·3	88·7	86·3	86·0	86·2	85·4	47·0	77·2	77·3
Skrädderier o. sömnadsfabr.	88·2	93·1	91·3	89·0	88·3	84·9	63·3	80·9	84·0
Annan hithörande industri	80·0	84·5	86·5	90·3	94·1	93·5	58·0	90·0	95·2
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	92·0	90·3	97·4	94·9	91·5	90·1	70·3	77·3	81·5
Garverier	125·1	120·0	120·9	120·2	114·3	109·6	83·2	105·7	111·4
Skofabriker	89·5	100·5	98·9	97·4	92·3	90·1	65·3	84·0	94·2
Gummivarufabriker	85·6	67·5	84·3	83·6	81·1	80·5	80·4	65·2	58·2
Annan hithörande industri	84·6	92·1	100·3	92·6	91·9	92·4	57·7	78·6	87·4
Kemisk-teknisk industri	74·9	82·1	94·0	79·6	79·7	77·5	52·7	78·9	85·6
Färg-, olje- o. parfymfabr.	80·7	83·5	89·3	78·2	75·6	77·7	54·3	77·4	85·3
Sprängämnesfabriker	147·0	146·4	153·6	107·1	109·1	112·3	64·9	113·1	132·6
Tändsticksfabriker	13·3	32·7	71·5	73·3	64·6	50·7	11·7	45·5	47·1
Annan kemisk-teknisk ind.	79·3	86·0	88·4	90·2	95·9	93·4	78·5	99·3	104·3
Samtliga industrigrupper	89·9	87·3	91·3	87·0	86·7	88·4	66·1	85·3	89·9
Byggnadsverksamhet	56·6	57·3	45·3	36·5	38·3	48·2	48·3	61·2	63·9
Statliga verk o. byggn.-arb.	106·4	121·5	118·2	109·3	109·7	119·6	118·9	114·4	137·4
Komm. verk o. byggnadsarb.	73·0	79·1	81·1	81·0	81·2	91·5	80·7	82·5	92·6
Handel o. varulager	64·6	69·6	77·2	75·7	75·4	73·9	65·5	66·3	76·3
Samtliga näringsgrenar	82·2	87·2	90·0	84·6	84·6	87·3	69·4	85·3	91·4

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1940				1941							
	Aug.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.
Malmbrytning o. metallind.	3·64	3·60	3·59	3·67	3·60	3·58	3·64	3·67	3·74	3·78	3·71	3·67
Gruvor o. anrikningsverk	3·42	4·19	3·80	3·50	3·62	3·66	3·94	4·01	3·88	4·09	4·18	3·94
Järn-, stål- o. kopparverk	3·60	3·35	3·49	3·99	3·66	3·79	3·88	4·04	3·82	4·15	4·27	3·97
Järn- o. stålmanufaktur	3·19	3·24	3·18	3·09	2·82	2·98	2·91	2·94	3·07	3·06	3·15	3·15
Mekaniska verkstäder	3·89	3·84	3·79	3·89	3·82	3·75	3·90	3·80	3·98	3·98	3·80	3·92
Skeppsvarv	3·71	3·96	3·87	4·04	3·87	4·01	4·10	4·13	4·01	3·69	3·55	3·17
Elektriska verkstäder	3·49	3·54	3·28	3·27	3·48	3·21	3·08	3·88	3·66	3·59	3·48	3·49
Annan metallindustri	2·40	2·68	2·65	2·65	2·95	2·64	2·89	3·05	2·98	2·89	3·11	3·17
Jord- o. stenindustri	2·84	2·69	2·91	2·71	2·68	2·77	2·96	3·01	3·41	3·46	3·38	3·86
Kolgruvor	4·00	4·00	4·00	4·00	4·00	4·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00
Torvindustri	3·48	3·79	4·08	3·68	3·71	3·18	3·33	3·79	4·31	4·14	4·07	4·00
Stenbrott o. stenhuggerier	2·89	2·28	2·05	1·97	1·89	1·84	2·38	2·57	2·96	2·78	3·02	3·08
Cementfabriker, kalkbruk	2·88	2·66	2·65	2·38	2·22	2·62	2·49	2·74	3·24	3·26	3·37	3·00
Tegelbruk	2·38	2·39	1·88	1·74	2·46	1·60	2·41	2·84	2·88	3·26	3·06	3·07
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	1·91	2·76	3·81	3·19	3·47	3·39	3·44	3·67	3·65	3·97	3·48	3·57
Glasbruk	3·29	2·65	3·08	3·08	2·67	2·86	2·95	2·68	3·32	3·16	3·08	3·23
Träindustri	3·01	3·09	3·06	2·98	2·52	2·68	2·71	2·84	3·20	3·26	3·38	3·46
Sågverk o. hyvlerier	3·08	2·99	3·08	3·07	2·64	2·65	2·68	2·96	3·40	3·50	3·57	3·61
Snickeri- o. möbelfabriker	2·98	3·25	3·01	2·91	2·37	2·56	2·71	2·70	2·95	2·98	3·18	3·24
Annan trävaruindustri	3·00	2·75	3·65	2·95	2·70	3·02	2·88	2·90	3·18	3·54	3·48	3·76
Pappers- o. grafisk ind.	2·41	2·64	2·86	2·87	2·70	2·68	2·83	2·78	2·97	2·82	3·01	3·01
Pappersmassefabriker	2·40	2·28	2·21	2·42	2·27	2·32	2·46	2·29	2·44	2·48	3·00	3·31
Pappersbruk o. pappfabr.	2·19	2·19	2·67	2·59	2·54	2·48	2·48	2·24	2·68	2·87	2·47	2·14
Annan pappersindustri	2·64	3·34	3·47	3·25	3·16	2·98	3·25	3·24	3·54	3·48	3·47	3·58
Grafisk industri	2·48	2·97	3·27	3·34	3·05	3·14	3·34	3·44	3·38	3·22	3·27	3·27
Livsmedelsindustri	3·52	3·51	3·46	3·39	3·18	3·20	3·23	3·30	3·51	3·51	3·54	3·34
Kvarnar	3·81	3·97	3·94	4·02	3·93	3·70	3·62	3·72	3·78	3·80	3·88	3·65
Bagerier	3·60	3·28	3·19	3·51	3·28	3·38	3·37	3·41	3·71	3·32	3·72	3·80
Råsockerbruk o. raffinad.	3·53	3·69	3·66	3·12	3·12	3·13	3·20	3·28	3·64	3·48	3·53	3·79
Choklad- o. karamellfabr.	4·10	4·14	3·97	4·20	3·82	4·04	4·06	4·00	3·74	3·67	3·53	3·09
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·86	2·82	2·68	2·88	2·45	2·41	2·42	2·43	3·17	3·26	3·43	2·76
Tobaksfabriker	3·02	3·18	2·97	2·96	3·06	3·06	3·06	3·22	3·34	3·09	3·21	3·03
Slakterier o. konservfabriker	3·65	3·74	3·87	3·58	3·35	3·28	3·15	3·10	3·30	3·56	3·56	3·31
Annan livsmedelsindustri	3·62	3·45	3·57	3·37	3·26	3·23	3·25	3·45	3·45	3·33	3·43	3·33
Textil- o. beklädnadsind.	3·69	3·38	3·39	3·32	3·23	3·24	3·23	3·33	3·25	3·09	3·19	3·12
Bomullsindustri	3·95	2·90	3·14	3·05	3·07	3·06	3·10	3·12	3·27	3·05	3·24	2·96
Jute- o. linneindustri	3·39	3·59	4·04	3·95	3·38	3·58	3·48	3·54	3·16	3·65	3·02	3·49
Ylleindustri	4·16	3·98	3·78	3·78	3·51	3·38	3·25	3·40	3·40	3·12	3·41	3·42
Trikåfabriker	3·50	3·51	3·44	3·46	3·38	3·41	3·40	3·34	3·36	3·26	3·25	3·30
Skrädderier o. sömnadsfabr.	3·49	3·38	3·29	3·17	3·12	3·10	3·18	3·35	3·02	2·88	2·94	2·88
Annan hithörande industri	3·21	3·25	3·22	3·15	3·29	3·45	3·34	3·46	3·48	3·33	3·33	3·43
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·66	3·74	3·67	3·68	3·47	3·36	3·31	3·20	2·96	3·11	3·22	3·04
Garverier	3·81	3·69	3·68	3·66	3·54	3·52	3·24	2·86	2·84	2·78	3·32	3·30
Skofabriker	4·08	3·65	3·52	3·55	3·15	3·18	2·89	2·74	2·50	2·75	2·88	2·86
Gummivarufabriker	3·09	3·86	3·86	3·90	3·86	3·59	3·81	3·85	3·35	3·74	3·69	3·12
Annan hithörande industri	3·58	3·75	3·70	3·62	3·46	3·38	3·31	3·22	3·27	3·38	3·20	3·17
Kemisk-teknisk industri	3·04	3·31	3·37	3·32	2·74	2·80	2·89	3·20	3·28	3·22	3·34	3·28
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·82	2·89	2·99	2·56	2·48	2·60	2·60	2·94	2·70	2·74	2·96	2·57
Sprängämnesfabriker	3·43	4·75	4·75	3·57	3·43	3·21	3·46	4·41	4·42	4·65	4·43	4·43
Tändsticksfabriker	2·00	2·00	2·00	2·00	1·35	1·35	1·36	1·00	1·00	1·09	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·41	3·28	3·52	3·26	3·22	3·32	3·39	3·38	3·38	3·32	3·46	3·37
Samtliga industrigrupper	3·48	3·39	3·40	3·38	3·25	3·26	3·29	3·35	3·43	3·43	3·43	3·39
Byggnadsverksamhet	2·55	2·32	2·26	2·01	2·18	1·95	1·92	1·95	2·27	2·57	2·84	2·91
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·74	3·72	3·50	3·60	3·48	3·42	3·48	3·60	3·69	3·71	3·60	3·81
Komm. verk o. byggn.-arb.	3·06	2·96	2·97	2·76	2·74	2·89	2·80	2·90	3·13	3·02	2·92	3·02
Handel o. varulager	3·14	3·10	3·29	3·47	3·05	2·99	3·00	3·10	3·17	3·13	3·16	3·18
Samfärdsel	2·59	2·88	3·18	2·99	3·01	2·97	2·78	3·26	3·39	2·76	2·84	2·97
Banker	3·64	3·53	3·66	4·01	3·70	3·64	3·68	3·66	3·69	3·73	3·92	3·68
Försäkringsföretag	3·58	3·48	3·57	3·46	3·61	3·68	3·61	3·80	3·66	3·97	3·87	3·70
Samtliga näringsgrenar	3·38	3·35	3·35	3·35	3·21	3·21	3·24	3·31	3·39	3·40	3·39	3·38

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entledigande under augusti 1941 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	juli	augusti	juli	augusti	juli	augusti	juli	augusti
Malmbrytning o. metallindustri	**108**	**96**	**2 662**	**1 750**	**1 376**	**1 882**	**+ 1 286**	**− 132**
Gruvor o. anrikningsverk	4	2	58	17	55	13	+ 3	+ 4
Järn-, stål- o. kopparverk	14	11	642	405	342	394	+ 300	+ 11
Järn- o. stålmanufaktur	6	5	112	91	41	43	+ 71	+ 48
Mekaniska verkstäder	60	52	1 033	736	497	587	+ 536	+ 149
Skeppsvarv	8	8	165	105	171	423	− 6	− 318
Elektriska verkstäder	11	11	461	355	204	300	+ 257	+ 55
Annan metallindustri	5	7	191	41	66	122	+ 125	− 81
Jord- o. stenindustri	**37**	**33**	**454**	**174**	**433**	**384**	**+ 21**	**− 210**
Kolgruvor	2	3	1	25	13	19	− 12	+ 6
Torvindustri	8	8	113	32	63	163	+ 50	− 131
Stenbrott o. stenhuggerier	5	1	15	3	17	—	− 2	+ 3
Cementfabriker, kalkbruk	5	4	75	4	33	31	+ 42	− 27
Tegelbruk	12	14	117	52	21	149	+ 96	− 97
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	2	3	63	58	28	22	+ 35	+ 36
Glasbruk	3	—	70	—	258	—	− 188	—
Träindustri	**9**	**6**	**92**	**56**	**64**	**54**	**+ 28**	**+ 2**
Sågverk o. hyvlerier	1	1	—	—	46	19	− 46	− 19
Snickerier o. möbelfabriker	8	3	92	47	18	27	+ 74	+ 20
Annan trävaruindustri	—	2	—	9	—	8	—	+ 1
Pappers- o. grafisk industri	**15**	**17**	**278**	**270**	**80**	**335**	**+ 198**	**− 65**
Pappersmassefabriker	3	3	75	6	5	60	+ 70	− 54
Pappersbruk o. pappfabriker	4	6	96	195	28	198	+ 68	− 3
Annan pappersindustri	5	3	31	10	6	4	+ 25	+ 6
Grafisk industri	3	5	76	59	41	73	+ 35	− 14
Livsmedelsindustri	**27**	**23**	**352**	**168**	**210**	**370**	**+ 142**	**− 202**
Kvarnar	2	—	8	—	30	—	− 22	—
Bagerier	1	1	4	—	—	28	+ 4	− 28
Råsockerbruk o. raffinaderier	12	9	131	110	104	11	+ 27	+ 99
Choklad- o. karamellfabriker	5	5	30	24	66	123	− 36	− 99
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	1	4	3	—	—	45	+ 3	− 45
Slakterier o. konservfabriker	4	4	166	34	10	163	+ 156	− 129
Annan livsmedelsindustri	2	—	10	—	—	—	+ 10	—
Textil- o. beklädnadsindustri	**29**	**22**	**412**	**368**	**236**	**239**	**+ 176**	**+ 129**
Bomullsindustri	7	8	196	127	110	153	+ 86	− 26
Jute- o. linneindustri	—	1	—	11	—	1	—	+ 10
Ylleindustri	4	4	21	28	32	22	− 11	+ 6
Trikåfabriker	2	4	14	53	12	15	+ 2	+ 38
Skrädderier o. sömnadsfabriker	9	2	119	81	42	31	+ 77	+ 50
Annan hithörande industri	7	3	62	68	40	17	+ 22	+ 51
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**6**	**5**	**69**	**69**	**166**	**165**	**− 97**	**− 96**
Garverier	—	2	—	8	—	18	—	− 10
Skofabriker	1	—	3	—	—	—	+ 3	—
Gummivarufabriker	3	2	51	42	156	139	− 105	− 97
Annan hithörande industri	2	1	15	19	10	8	+ 5	+ 11
Kemisk-teknisk industri	**11**	**11**	**348**	**269**	**85**	**160**	**+ 263**	**+ 109**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	2	3	11	4	—	94	+ 11	− 90
Sprängämnesfabriker	1	1	202	181	—	—	+ 202	+ 181
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	8	7	135	84	85	66	+ 50	+ 18
Samtliga industrigrupper	**242**	**213**	**4 667**	**3 124**	**2 650**	**3 589**	**+ 2 017**	**− 465**
Byggnadsverksamhet	154	158	3 098	2 071	1 387	1 791	+ 1 711	+ 280
Handel o. varulager	11	7	126	111	59	66	+ 67	+ 45
Samfärdsel	1	—	—	—	8	—	− 8	—
Hotell- o. restaurangrörelse	4	4	96	37	82	161	+ 14	− 124
Banker och försäkringsföretag	2	1	3	1	16	8	− 13	− 7
Samtliga näringsgrenar	**414**	**383**	**7 990**	**5 344**	**4 202**	**5 615**	**+ 3 788**	**− 271**
Kvinnor			1 209	923	685	1 027	+ 524	− 104

[1] Rapportskyldighet föreligger endast i fråga om förändringar av viss omfattning. Beträffande principerna för redovisningen hänvisas till statens arbetsmarknadskommissions kungörelse, S.F.S. 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 juli 1941.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	92	27 689	22 880	2 501	9·0	2 267	26 739	2 541	9·5
Bleck- o. plåtslagareförb. .	51	2 630	—	191	7·3	—	2 337	255	10·9
Bokbindareförbundet . . .	52	8 040	5 068	359	4·5	235	8 036	405	5·0
Bryggeriindustriarb.-förb. .	111	7 023	1 429	219	3·1	92	7 212	239	3·3
Byggnadsträarbetareförb. .	335	33 466	—	6 242	18·7	—	33 906	9 190	27·1
De förenade förbunden . .	49	10 925	3 382	601	5·5	324	10 895	752	6·9
Elektriska arbetareförb. . .	72	7 414	—	318	4·3	—	7 380	576	7·8
Gjutareförbundet	103	8 195	—	236	2·9	—	8 672	294	3·4
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	525	71 893	7 217	10 560	14·7	1 386	73 922	12 084	16·3
Byggnadsind.-arb. . . .	187	34 118	1 276	6 194	18·2	94	35 515	7 706	21·7
Byggnadsämnesind.-arb.	175	12 884	509	1 507	11·7	94	13 022	1 724	13·2
Glasbruksarb.	40	3 616	86	524	14·5	17	3 919	345	8·8
Sockerfabriksarb. . . .	19	4 602	768	486	10·6	226	4 356	478	10·9
Tändsticksarb.	5	1 351	526	335	24·8	289	1 377	388	28·2
Övriga arb.	99	15 327	4 052	1 514	9·9	716	15 788	1 448	9·2
Gruvindustriarbetareförb. .	61	10 050	66	159	1·6	1	10 027	204	2·0
Handelsarbetareförb. . . .	258	40 817	17 375	1 074	2·6	400	40 813	1 208	3·0
Kommunalarbetareförb. . .	279	43 079	11 282	832	1·9	369	44 157	969	2·2
Lantarbetareförbundet . .	639	39 145	722	1 138	2·9	324	39 070	1 028	2·6
Litografförbundet	19	2 837	160	62	2·2	10	2 825	90	3·2
Livsmedelsarbetareförb. . .	124	26 720	7 748	1 848	5·0	649	28 052	1 882	6·7
Metallindustriarb.-förb. . .	296	176 449	11 052	6 859	3·9	862	175 973	7 971	4·5
Järnbruksarbetare . . .	57	37 115	562	463	1·2	28	36 959	500	1·4
Verkstadsarbetare . . .	239	139 334	10 490	6 396	4·6	839	139 014	7 471	5·4
Murareförbundet	125	10 404	—	2 012	19·3	—	10 400	2 649	25·5
Målareförbundet	192	13 217	1	1 894	14·3	—	13 478	2 775	20·6
Pappersindustriarb.-förb. .	130	30 252	1 669	4 718	15·6	455	33 379	6 840	20·5
Sadelm.- o. tapetseraref. .	57	3 787	809	650	17·2	229	3 774	476	12·6
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	54	11 379	4 639	1 404	12·3	685	11 395	1 243	10·9
Stenindustriarbetareförb. .	135	6 390	2	742	11·6	—	6 562	983	15·0
Sågverksindustriarb.-förb. .	226	19 513	17	1 925	9·9	10	20 152	2 784	13·8
Textilarbetareförbundet . .	101	39 316	22 233	2 319	5·9	1 661	39 362	1 800	4·6
Tobaksindustriarb.-förb. .	12	2 298	1 753	285	12·4	252	2 306	285	12·4
Transportarbetareförb. . .	163	24 710	1 485	2 866	11·6	93	26 248	3 762	14·3
Träindustriarbetareförb. . .	249	22 339	348	1 449	6·5	76	22 880	1 970	8·6
Typografförbundet	106	11 796	609	293	2·5	57	11 796	328	2·8
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	230	20 320	—	3 266	16·1	—	19 917	3 984	20·0
Summa	4 846	782 083	121 946	56 522	7·7	10 487	741 665	69 567	9·4

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under juli uppgivits till inalles 298 553.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 30/6 1940—31/7 1941.

Fackförbund	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7
Beklädnadsarbetareförb.	6·7	6·7	5·4	4·7	4·2	5·6	15·5	7·5	7·9	6·1	6·1	6·5	9·5	9·0
Bleck- o. plåtslagareförb.	11·6	9·6	8·1	6·2	9·1	13·3	18·1	28·7	25·2	29·1	20·2	13·0	10·9	7·3
Bokbindareförbundet	6·0	6·1	6·5	6·5	5·5	4·1	6·0	6·3	6·1	5·9	6·0	5·5	5·0	4·5
Bryggeriindustriarbetareförb.	2·1	2·4	3·5	6·0	8·2	9·0	7·4	9·2	11·2	9·3	7·3	5·3	3·3	3·1
Byggnadsträarbetareförb.	25·8	24·0	23·7	26·7	34·1	38·6	46·6	51·7	50·6	47·0	40·9	30·1	27·1	18·7
De förenade förbunden	4·5	5·0	5·6	5·2	4·4	4·7	4·6	5·4	6·4	7·2	7·0	7·3	6·9	5·5
Elektriska arbetareförb.	5·5	4·9	4·3	4·8	5·1	6·3	7·7	9·7	12·6	12·2	11·4	8·6	7·8	4·3
Gjutareförbundet	3·3	3·4	4·7	4·2	4·6	4·9	9·0	4·7	4·3	5·0	3·4	3·2	3·4	2·9
Grov- o. fabriksarbetareförb.	14·8	14·9	16·0	18·2	19·2	21·8	30·5	34·1	34·1	30·6	26·2	20·3	16·3	14·7
Byggnadsind.-arb.	16·8	17·5	20·4	24·1	26·7	30·5	40·7	44·1	45·7	41·3	35·5	28·9	21·7	18·2
Byggnadsämnesind.-arb.	12·0	12·6	14·1	19·0	22·8	28·5	40·0	40·1	38·6	34·0	27·1	16·4	13·2	11·7
Glasbruksarb.	22·0	20·2	16·1	10·8	9·4	9·3	14·6	18·9	17·1	16·7	11·6	8·1	8·8	14·5
Sockerfabriksarb.	9·7	10·0	10·6	15·4	8·9	8·8	28·1	24·2	24·0	17·7	15·0	12·1	10·9	10·6
Tändsticksarb.	52·8	45·7	36·5	28·3	26·6	17·1	14·5	15·8	12·3	14·3	25·2	22·3	28·2	24·8
Övriga arb.	10·7	10·4	11·1	10·4	10·6	11·7	14·3	14·7	14·4	11·9	11·0	9·0	9·2	9·9
Gruvindustriarbetareförb.	2·0	1·8	1·7	1·9	1·7	2·4	3·0	2·9	2·7	3·2	4·0	3·4	2·0	1·6
Handelsarbetareförb.	3·6	3·9	4·0	4·5	5·2	5·4	5·8	5·3	4·7	4·3	3·5	3·4	3·0	2·6
Kommunalarbetareförb.	1·6	2·3	2·3	2·5	3·8	5·1	6·3	7·3	6·8	6·0	4·6	2·4	2·2	1·9
Lantarbetareförbundet	2·6	2·9	3·6	3·5	3·5	4·8	5·2	5·4	5·7	5·4	3·9	3·3	2·6	2·9
Litografförbundet	6·6	5·9	6·2	6·5	5·9	5·3	8·5	5·1	5·4	4·2	3·2	3·2	3·2	2·2
Livsmedelsarbetareförb.	3·8	4·2	5·4	6·6	8·2	8·8	11·4	11·4	9·0	9·6	8·0	7·2	6·7	5·0
Metallindustriarbetareförb.	4·1	4·5	4·3	4·6	5·1	5·6	6·2	6·3	6·8	6·4	5·9	5·1	4·5	3·9
Järnbruksarbetare	1·4	1·7	1·9	2·1	2·0	1·8	2·2	2·0	2·2	2·5	2·0	1·5	1·4	1·2
Verkstadsarbetare	4·9	5·3	4·9	5·2	6·0	6·7	7·3	7·4	8·0	7·5	7·0	6·0	5·4	4·6
Murareförbundet	30·7	30·9	31·2	38·0	46·2	49·1	62·2	62·1	59·5	58·5	47·0	38·6	25·5	19·3
Målareförbundet	22·5	16·5	14·6	13·2	23·7	38·2	43·7	55·0	53·9	42·6	35·6	23·3	20·6	14·3
Pappersindustriarbetareförb.	21·0	26·3	26·4	25·6	21·8	21·7	20·8	23·8	20·9	21·4	21·6	21·0	20·5	15·6
Sadelm.- o. tapetserarefförb.	14·8	11·9	8·3	5·2	4·9	7·0	16·4	26·2	18·1	14·9	12·9	12·3	12·6	17·2
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	4·6	5·1	3·4	2·9	3·8	5·8	20·0	14·8	12·9	11·7	9·2	13·4	10·9	12·3
Stenindustriarbetareförb.	13·0	11·7	14·0	16·9	17·4	21·9	32·4	29·2	25·9	22·9	18·6	13·9	15·0	11·6
Sågverksindustriarbetareförb.	11·4	10·5	13·9	17·9	21·7	26·9	44·0	36·7	33·0	30·6	28·0	21·0	13·8	9·9
Textilarbetareförbundet	2·7	3·2	3·8	4·6	5·0	4·9	5·0	6·8	4·0	4·7	4·5	4·0	4·6	5·9
Tobaksindustriarbetareförb.	3·6	5·2	4·7	5·0	5·3	5·5	5·3	5·7	5·9	10·3	14·0	13·2	12·4	12·4
Transportarbetareförb.	11·5	13·4	14·2	15·8	18·0	16·5	15·2	22·3	23·7	19·8	18·0	14·5	14·3	11·6
Träindustriarbetareförb.	12·1	12·0	9·2	9·3	9·4	9·3	26·3	18·6	16·9	14·0	10·8	8·4	8·6	6·5
Typografförbundet	2·7	3·4	5·1	8·7	8·4	7·1	7·2	6·3	5·7	4·2	3·8	3·8	2·8	2·5
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	21·3	20·1	20·0	20·7	21·7	31·1	39·0	30·1	30·0	29·6	26·2	20·7	20·0	16·1
Samtliga	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	17·2	16·5	15·1	13·1	10·6	9·4	7·7

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län	Antal rapportkommuner		Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad				Arbetslösa per 1 000 inv.	Försörjningspliktiga i % av samtliga
	hela antalet	därav städer	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa			
								Antal	%		
a) *Vid utgången av augusti 1941.*											
Stockholms stad	1	1	2 589	—	2 589	− 701	—	− 701	− 21·3	4·4	62·6
Stockholms	16	4	154	699	853	− 19	− 99	− 118	− 12·2	3·0	77·0
Uppsala	4	1	80	31	111	+ 8	− 30	− 22	− 16·5	0·8	67·6
Södermanlands	5	3	147	37	184	+ 10	− 65	− 55	− 23·0	1·0	79·3
Östergötlands	5	3	301	2	303	− 11	− 1	− 12	− 3·8	1·0	74·3
Jönköpings	9	6	223	38	261	+ 23	+ 18	+ 41	+ 18·6	1·1	71·6
Kronobergs	6	2	35	36	71	+ 3	− 29	− 26	− 26·8	0·5	59·2
Kalmar	10	4	283	37	320	− 44	+ 2	− 42	− 11·6	1·4	81·6
Gotlands	1	1	37	—	37	+ 11	—	+ 11	·	0·6	75·7
Blekinge	15	3	40	138	178	− 4	− 22	− 26	− 12·7	1·2	84·3
Kristianstads	2	1	29	2	31	+ 4	± 0	+ 4	·	0·1	77·4
Malmö stad	1	1	818	—	818	+ 25	—	+ 25	+ 3·2	5·3	78·9
Malmöhus i övrigt	6	4	305	6	311	− 20	− 13	− 33	− 9·6	0·8	81·0
Hallands	9	4	133	27	160	+ 13	− 3	+ 10	+ 6·7	1·1	78·1
Göteborgs stad	1	1	3 805	—	3 805	+ 335	—	+ 335	+ 9·7	13·5	68·5
Göteborgs o. Bohus i övrigt	39	6	471	1 563	2 034	+ 32	− 160	− 128	− 5·9	9·9	80·8
Älvsborgs	8	5	101	18	119	+ 20	+ 12	+ 32	+ 36·8	0·4	65·5
Skaraborgs	6	4	34	3	37	− 8	± 0	− 8	·	0·2	62·2
Värmlands	13	3	102	133	235	+ 30	+ 4	+ 34	+ 16·9	0·9	68·1
Örebro	3	1	39	7	46	− 13	± 0	− 13	− 22·0	0·2	50·0
Västmanlands	2	2	16	—	16	± 0	—	± 0	·	0·1	75·0
Kopparbergs	3	1	22	13	35	+ 3	− 1	+ 2	·	0·1	54·3
Gävleborgs	9	3	189	75	264	− 41	+ 6	− 35	− 11·7	1·0	76·5
Västernorrlands	30	2	96	1 572	1 668	− 18	− 341	− 359	− 17·7	6·0	86·8
Jämtlands	2	1	4	4	8	− 6	− 4	− 10	·	0·1	12·5
Västerbottens	12	2	49	141	190	± 0	− 45	− 45	− 19·1	0·9	53·2
Norrbottens	10	2	25	280	305	− 6	− 71	− 77	− 20·2	1·4	82·6
Summa	**228**	**71**	**10127**	**4 862**	**14 989**	**− 374**	**− 842**	**− 1 216**	**− 7·5**	**2·4**	**78·4**
b) *Juli 1940—Augusti 1941.*											
1940.											
juli	169	51	5 257	2 645	7 902	+ 993	+ 1 503	+ 2 496	+ 46·2	1·8	76·2
augusti	180	51	6 494	3 867	10 361	+ 1 237	+ 1 222	+ 2 459	+ 31·1	1·6	75·7
september	193	56	8 060	4 183	12 243	+ 1 566	+ 316	+ 1 882	+ 18·2	1·9	74·4
oktober	208	61	10892	5 230	16 122	+ 2 832	+ 1 047	+ 3 879	+ 31·7	2·5	71·8
november	223	68	14531	6 031	20 562	+ 3 639	+ 801	+ 4 440	+ 27·5	3·2	70·3
december	220	62	16485	6 984	23 469	+ 1 954	+ 953	+ 2 907	+ 14·1	3·7	70·6
1941.											
januari	258	72	21141	9 371	30 512	+ 4 656	+ 2 387	+ 7 043	+ 30·0	4·8	70·7
februari	282	78	23954	10 946	34 900	+ 2 813	+ 1 575	+ 4 388	+ 14·4	5·5	70·6
mars	289	77	22655	11 047	33 702	− 1 299	+ 101	− 1 198	− 3·4	5·3	70·4
april	285	78	19732	10 820	30 552	− 2 923	− 227	− 3 150	− 9·3	4·8	71·5
maj	268	75	16396	8 460	24 856	− 3 336	− 2 360	− 5 696	− 18·6	3·9	71·7
juni	251	75	13227	7 429	20 656	− 3 169	− 1 031	− 4 200	− 16·9	3·2	73·3
juli	240	74	10501	5 704	16 205	− 2 726	− 1 725	− 4 451	− 21·5	2·5	74·1
augusti	228	71	10127	4 862	14 989	− 374	− 842	− 1 216	− 7·5	2·4	73·4

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. Augusti 1941.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	42	82	124	+ 5	− 13	− 8	79	63·7
Jordbruk	35	20	55	+ 2	− 14	− 12	27	49·1
Skogshushållning	7	62	69	+ 3	+ 1	+ 4	52	75·4
Industri och hantverk	5 737	3 842	9 579	− 466	− 689	−1155	7 874	82·2
Malmbrytning	6	20	26	− 1	+ 2	+ 1	18	·
Metall- och maskinindustri	726	90	816	+ 61	− 9	+ 52	603	73·9
Jord- och stenindustri	367	1 420	1 787	− 16	− 241	− 257	1 598	89·4
stenindustri	224	1 293	1 517	− 1	− 175	− 176	1 393	91·8
glasindustri	33	102	135	− 7	− 67	− 74	93	68·9
övrig jord- och stenindustri	110	25	135	− 8	+ 1	− 7	112	83·0
Trävaruindustri	430	563	993	− 5	− 125	− 130	839	84·5
sågverksindustri	342	546	888	+ 27	− 122	− 95	767	86·4
annan trävaruindustri	88	17	105	− 32	− 3	− 35	72	68·6
Pappers- och grafisk industri	181	676	857	+ 13	− 66	− 53	695	81·1
Livsmedelsindustri	133	18	151	+ 16	+ 3	+ 19	98	64·9
Textil- och beklädnadsindustri	233	17	250	+ 15	− 1	+ 14	196	78·4
Läder-, hår- och gummivaruindustri	135	7	142	− 15	− 2	− 17	115	81·0
Kemisk-teknisk industri	157	2	159	+ 4	+ 1	+ 5	116	73·0
Byggnadsverksamhet	3 324	1 016	4 340	− 538	− 253	− 791	3 556	81·9
husbyggnadsarbete	3 019	502	3 521	− 553	− 149	− 702	2 909	82·6
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	305	514	819	+ 15	− 104	− 89	647	79·0
Kraft- och värmeproduktion	45	13	58	± 0	+ 2	+ 2	40	69·0
Sjöfart och fiske	196	51	247	+ 22	− 23	− 1	185	74·9
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	2 873	159	3 032	+ 166	− 29	+ 137	2 408	79·4
Kontorsarbete	245	8	253	+ 19	− 2	+ 17	201	79·4
Affärs- och lagerarbete	760	28	788	− 7	− 4	− 11	632	80·2
Landtransport	1 607	119	1 726	+ 128	− 20	+ 108	1 364	79·0
Hotell- och restaurangrörelse	114	1	115	+ 13	− 1	+ 12	90	78·3
Litterärt och konstnärligt arbete	85	2	87	± 0	− 1	− 1	70	80·5
Förvaltning och undervisning	30	—	30	+ 3	− 1	+ 2	25	·
Sjukvård och hygien	32	1	33	+ 10	± 0	+ 10	26	·
Husligt arbete	59	4	63	− 13	+ 2	− 11	54	85·7
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	1 220	724	1 944	− 88	− 90	− 178	1 566	80·6
Summa	10 127	4 862	14 989	− 374	− 842	−1216	12166	81·2

Tab. 13. De arbetslösas ålders- och försörjningsförhållanden. Augusti 1941.

Åldersgrupper	Städer			Landsbygd			Summa		
	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa
16—25 år	200	627	827	62	292	354	262	919	1 181
26—50 »	4 057	1 292	5 349	2 454	335	2 789	6 511	1 627	8 138
över 50 »	2 775	1 176	3 951	1 459	260	1 719	4 234	1 436	5 670
Summa	7 032	3 095	10 127	3 975	887	4 862	11 007	3 982	14 989

Tab. 14. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		kommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av augusti 1941.*										
Stockholms stad	2 205	848	—	331	144	—	7	543	29	303
Stockholms	701	408	—	87	16	—	8	141	25	16
Uppsala	91	12	—	4	2	—	63	—	—	10
Södermanlands	144	14	—	47	1	—	58	—	—	24
Östergötlands	208	40	—	99	2	—	—	40	1	26
Jönköpings	211	43	—	83	1	6	56	—	—	22
Kronobergs	56	19	—	—	2	—	14	—	—	21
Kalmar	189	32	—	81	—	23	50	—	—	3
Gotlands	29	—	—	—	—	—	25	—	—	4
Blekinge	145	74	21	18	2	—	30	—	—	—
Kristianstads	24	—	—	6	—	—	18	—	—	—
Malmö stad	623	94	—	78	4	—	—	375	43	29
Malmöhus i övrigt	265	24	—	52	1	9	7	130	42	—
Hallands	84	—	—	7	—	—	65	—	1	11
Göteborgs stad	3 012	322	380	210	28	—	9	1 883	18	162
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 716	384	1 055	86	—	23	14	93	12	49
Älvsborgs	66	11	—	4	—	—	40	—	3	8
Skaraborgs	26	—	—	9	—	—	8	—	—	9
Värmlands	141	27	—	6	8	31	28	—	12	29
Örebro	26	13	—	—	4	—	5	—	—	4
Västmanlands	2	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Kopparbergs	29	—	—	—	—	—	28	—	—	1
Gävleborgs	225	67	53	34	5	32	—	32	—	2
Västernorrlands	1 542	577	514	51	1	66	197	79	3	54
Jämtlands	6	—	—	—	1	—	—	—	—	5
Västerbottens	157	57	—	—	1	—	37	—	—	62
Norrbottens	243	172	—	4	—	—	50	—	2	15
Summa	**12 166**	**3 238**	**2 023**	**1 297**	**223**	**190**	**818**	**3 316**	**191**	**870**
därav städer	7 938	1 653	525	1 115	206	70	435	3 108	152	669
b) *Juli 1940—Augusti 1941.*										
1940.										
juli	5 858	524	1 084	318	119	197	661	1 009	1 379	567
augusti	7 519	1 133	1 051	318	119	195	669	1 532	1 867	635
september	9 019	1 458	1 059	255	122	181	814	2 694	1 807	629
oktober	11 343	1 655	995	233	125	226	1 021	5 702	817	569
november	14 818	1 852	856	282	154	221	1 575	8 330	839	709
december	16 713	1 282	773	243	163	151	1 523	10 765	1 034	779
1941.										
januari	21 564	1 975	840	350	180	122	2 035	14 089	1 021	952
februari	25 716	2 339	870	532	193	103	2 871	17 338	911	1 059
mars	25 775	2 168	1 101	778	185	100	2 238	17 369	801	1 035
april	24 046	2 621	1 380	1 003	222	118	1 773	15 288	674	967
maj	20 257	3 261	1 822	1 093	243	147	1 395	10 829	503	964
juni	16 875	4 063	2 303	1 125	244	169	1 094	6 677	294	906
juli	14 005	3 897	2 302	1 367	239	203	847	4 140	199	811
augusti	12 166	3 238	2 023	1 297	223	190	818	3 316	191	870

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1941.

Tab. 15. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131					
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·8	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·2	16·5	15·1	13·1	10·6	9·4	7·7						
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa [1]												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989					

[1] Se anm. här nedan.

Tab. 16. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·8
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5		

Tab. 17. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·53	3·63
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39		

Anmärkningar. *Tab. 5—7 och 16—17.* Uppgifterna insamlas å rapportkort, som varje månad tillställas c:a 13 000 arbetsgivare, av vilka c:a 7 300 inkommit med uppgifter för augusti. Angående materialets representativitet se Soc. Medd. 1940, sid. 334. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden och övriga sysselsatta sista dagen i månaden. För juli och augusti efterfrågades även antalet arbetare och övriga anställda, frånvarande på grund av semester. Dessa uppgifter ha i tab. 5 använts för beräkning av särskilda indextal över arbetare och övrig personal, om personer på semester räknas som sysselsatta. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under juli 1940—augusti 1941 med september 1939 som bas. På samma sätt ha i tab. 16 beräknats kvartalsindextal över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 17 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats.

Tab. 15. Fr. o. m. januari 1938 har i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och kommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(Augusti 1941.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

Konsumtionen av viner och spritdrycker i Sverige och Norge. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 8.

Sverige.

Groth, S. Vägtrafikolyckor år 1939. Vägen 1941, nr 16.

Hedlund, K. Folkhögskolan och folkrörelsernas folkbildningsarbete. Reformatorn 1941, nr 31/32.

Humble, S. Riksdagen år 1941 ur stadskommunal synpunkt. Sv. stadsförbundets tidskrift 1941, nr 6.

Uhlén, A. Löne- och kristeorierna i 15-mannakommitténs betänkande. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 32.

Amerikas förenta stater.

Hallström, E. Gallup institutet. Allsvensk samling 1941, nr 14.

Zahlen aus der Sozialversicherung und sozialen Fürsorge. — Lücken und Ausbaupläne. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 5.

Danmark.

Indkomst- og Formueforhold i København, Frederiksberg og Gjentofte Kommune samt i Hovedstadens Forstadskommuner i 1939. Statistisk Maanedsskrift 1941, nr 2/3.

Frankrike.

Herrmann. Inspecteur du travail und Office du travail als tragende Institutionen der französischen Arbeitsverwaltung. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 22.

Norge.

Hva siste skatteligning forteller. [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1941, nr 7.

Sozialpolitische Gesetzgebung. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 5.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

Backé, Carola. Skiftarbete medför besvärligheter av olika slag för industriarbetarna. Arbetets kvinnor 1941, nr 4.

Einigung in dem Streit um die Bauarbeiterlöhne. — Die Entwicklung der Lohnregelung. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 5.

Amerikas förenta stater.

Corson, J. Employees and their wages under old-age and survivors insurance, 1937—39. Social security bulletin 1941, nr 4.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

Arvas, B. Kontantunderstöd vid arbetslöshet. Tidskrift för fattigvård 1941, nr 4.

Jebneman, T. Förbättrad arbetslöshetsförsäkring. S. A. P. information 1941, nr 16.

Arbejdsmarkedet i Sverige under Krigen. Arbejderen 1941, nr 15.

Beskæftigelsesudsigterne i Sverige. Udenrigsministeriets Tidsskrift 15 aug. 1941.

Danmark.

Arbeitsbeschaffung, Notstandsarbeiterlöhne und Arbeitslosenunterstützung. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 5.

Beskæftigelsesproblemet — og det private Initiativ. Tidskrift for Industri 1941, nr 16.

Tre Ministre om Beskæftigelsesarbejderne. Arbejdsgiveren 1941, nr 16.

Finland.

Arbetsmarknaden efter år 1939. Industritidningen 1941, nr 7.

Tyskland.

Siemering, Hertha. Stenotypistinnen und Sekretärinnen. Soziale Praxis 1941, nr 16.

Ausstattungsbeihilfen für Hausgehilfinnen in kinderreichen Familien. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 5.

Hausgehilfinnen in kinderreichen Haushaltungen. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 22.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

Lundahl, B. Stockholms stads bostadstävling. Byggnadsvärlden 1941, nr 32.

Peterson, Maj-Brit. Hur bönder och statare bo i onådens år 1941. Vår bostad 1941, nr 13.

SIMONSSON, N. Husuppvärmning med inhemskt eller utländskt bränsle? Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 16.
SKOGLUND, E. Svenska riksbyggen [förening u. p. a.]. Metallarbetaren 1941, nr 32.
WANHEIM, G. De moderna hyreshusens räntabilitet. Byggnadsvärlden 1941, nr 31.

Tyskland.

AHLÉN, A. Lagstiftning och praxis rörande byggnadsentreprenader i Tyskland. Byggnadsindustrin 1941, nr 15.
Aufgaben des Wohnungsbaues im Kriege und nach dem Kriege. Der Vierjahresplan 1941, nr 13.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

FORSLIN, THYRA. Kvinnorna och fackföreningsrörelsen. Telegraf- och telefonmannaförbundets facktidning 1941, nr 8.
KARLBOM, T. Vid halvseklets milstolpe. [Sv. grov- och fabriksarb. förb. 50 år.] Förbundskamraten aug. 1941.

Amerikas förenta stater.

Bilkungen kapitulerar. Vi 1941, nr 32.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

MINDUS, E. Psykopati — en översikt. Sv. sjukkasse-tidning 1941, nr 7/8.
MÖLLER, F. Samarbete läkare—myndigheter i näringsfrågor på landsbygden. Sv. läkartidningen 1941, nr 33.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

WAGENIUS, Å. Jordbruksekonomiska uppgifter. Kommersiella meddelanden 1941, nr 8.
Jordbrukets produktion och inkomster. Affärsvärlden 1941, nr 32.

Norge.

30 000 nye gårdsbruk i Norge de siste 10 år. [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1941, nr 7.

Kooperation.

Sverige.

Kooperativa förbundets fyrtioandra kongress. Kooperatören 1941, nr 14/15.

Schweiz.

BOOS, R. Die genössische Lebensform. Schweiz. Konsum-Verein 1941, nr 31.

Kristidsfrågor.

Sverige.

HUSS, E. Industrikommissionens organisation och verksamhet. Sv. utrikeshandel 1941, nr 17.
HÖGLUND, S. Torvbränsle under två kristider Industria 1941, nr 17.

Danmark.

SKADE, RIGMOR. Danmark under Krigen. Økonomiske Foranstaltninger i Perioden April—Juni 1941. Økonomi og Politik. Tillägg 1941, nr 2.

Nykterhetsfrågan.

HERCOD, R. Über die internationale Organisation der Alkoholforschungen. Forschungen zur Alkoholfrage 1941, nr 1/2.

Sverige.

BERGLIN, C.-G. De trafikfarligas problem. Social-medicinsk tidskrift 1941, nr 8.
FURUSKOG, J. Das Ziel der alkoholgegnerischen Politik in Schweden. Forschungen zur Alkoholfrage 1941, nr 1/2.
G[AH]N, H. Omsättnings- och utskänkningsskatten å spritdrycker samt omsättningsskatten å vin under budgetåret 1940/41. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 7.
Böra mattvångsbestämmelserna revideras. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 8.
Militärfylleriet. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 8.
Ny rattfyllerilag. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 7.
Riksdagsärenden rörande alkoholfrågan. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 8.

Finland.

KARPIO, V. Nykterhetsförhållandena i Finland just nu. Pressmeddelanden från Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling 1941, nr 10.
PETRÉN, A. Den finska alkohollagstiftningen. Sv. läkartidningen 1941, nr 33.

Schweiz.

RUDOLF, F. Die Branntweingesetzgebung in der Schweiz. Forschungen zur Alkoholfrage 1941, nr 1/2.

Tyskland.

GLÄSS, T. Deutsche Arbeit gegen die Alkoholgefahren. Forschungen zur Alkoholfrage 1941, nr 1/2.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

AUST, H. W. Preise und Preispolitik in Europa. Der deutsche Volkswirt 15 aug. 1941.
LINDBERG, N. Prisutvikling og Prispolitik. Nationalökonomisk Tidsskrift 1941, nr 2/3.
Levnedsmiddelrationeringen i Europa. Økonomi og Politik 1941, nr 2.

Sverige.

CEDERWALL, G. Priser och priskontroll. S. A. P. information 1941, nr 16.
MALMGÅRD, H. Till dyrortsfrågans belysning. Sv. trafiktidning 1941, nr 31.
— Rättvisa åt landsorten. Skogsmannen 1941, nr 15.

Några fakta om prisregleringen på jordbruksprodukter. Sunt förnuft 1941, nr 6.
Priskontrollen och produktionen. Finanstidningen 1941, nr 29.
Skärpt livsmedelskontroll. Sv. livsmedelstidning 1941, nr 17.
Den ändlösa skruven. Finanstidningen 1941, nr 31.

Nederländerna.

Het verbruik van voedingsmiddelen in 700 gezinnen van werkloozen, berekend uit de gegevens verzameld door de Commissie tot onderzoek van den gezondheids- en voedingstoestand der werkloozen. Maandschrift van het centraal bureau voor de statistiek 1941, nr 5.

Sydafrika.

CLUVER, E. H. Nutritional research in the Union of South Africa. Bulletin of the health organisation 1940/41, nr 3.

Tyskland.

»Underverket med de fasta priserna». De fasta priserna i Tyskland och hur de åstadkommits. Sv. specerihandelstidning 1941, nr 15.

Socialförsäkring.

Sverige.

TEGENDAL, E. Avgifter och fondbildning i centralsjukkassorna. Sv. sjukkasse-tidning 1941, nr 7/8.
Dyrtidstillägg på olycksfallsersättningar. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 32.
75 000 nya i sjukkassorna under första halvåret. Reformatorn 1941, nr 34.

Norge.

ORMESTAD, M. Om visse krisetiltak i syketrygden. Sosial trygd 1941, nr 7/8.

Tyskland.

HERSCHEL, W. Schadensausgleich im Arbeitsrecht. Soziale Praxis 1941, nr 16.
KURZWELLY. Grosszügige Verbesserungen in der Rentenversicherung. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 22.
Grosszügiger Ausbau der Leistungen in der deutschen Rentenversicherung. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 5.

Socialvård.

Sverige.

AXELSON, E. Fattigvårdssamhällets rätt till ersättning av understödstagare och försörjningspliktig för lämnad fattigvård. Tidskrift för fattigvård 1941, nr 4.
BERGGREN, A. Statligt inflytande begäres på fattigvårdstillsättningar. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1941, nr 8.
LARSSON, SVEN. De fattiga — hur många? Och varför begära de understöd? Vår bostad 1941, nr 13.
LOBERG, K. 1941 års steriliseringslag. Tidskrift för fattigvård 1941, nr 4.
LOVÉN, N. Skall jag taga vara på min broder och i så fall på vad sätt? Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1941, nr 8.
TÖRNELL, E. Om behovet av ökat samarbete mellan fattigvårdsstyrelser, barnavårdsnämnder och dispensärer. Tidskrift för fattigvård 1941, nr 4.
Samhällets ungdomsvård. Sv. lärartidning 1941, nr 33.

Amerikas förenta stater.

SAKMANN, MARIANNE. Foreign provisions for the dependents of mobilized men. Social security bulletin 1941, nr 4.

Tyskland.

Arbeitseinsatz der Fürsorge-Unterstützungsempfänger während des Krieges. Soziale Praxis 1941, nr 15.

Undervisning och yrkesutbildning.

Tyskland.

SITZLER. Begabtenförderung als Gemeinschaftsaufgabe. Soziale Praxis 1941, nr 15.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of agriculture. Bureau of home economics in cooperation with the Work projects administration.
Family expenditures for medical care. 5 regions. Wash. 1941. (Miscellaneous publ. 402.)
Family expenditures for automobile and other transportation. 5 regions. Wash. 1941. (Miscellaneous publ. 415.)
Family expenditures for housing and household operation. 5 regions. Wash. 1941. (Miscellaneous publ. 432.)
— Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1941.
643. Family income and expenditure in New York city, 1935/36. Vol. 1. Family income.
677. Homes for aged in the United States.

679. Earnings and hours in the leather and leather belting and packing industries, 1939.
682. Employment and earnings in the engineering profession, 1929 to 1934.
683. A selected list of the publications of the Bureau of labor statistics. 1940 edition.
684. Salaries and hours of labor in municipal fire departments, July 1, 1938.
685. Salaries and hours of labor in municipal police departments, July 1, 1938.

BAUER, F. Penge. Khvn 1941. (Nyt socialt Bibliotek.)

CANADA. Department of labour.
Labour legislation in Canada 1940. Ottawa 1941.

DANMARK. Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1941.
Bd 112: H. 3. Ejendoms- og Personbeskatningen i Skatteaaret 1940/41.
» 113: » 1. Landbrugsstatistik 1940.

FINLAND. Statistiska centralbyrån.
Statistisk årsbok för Finland. 38 (1940). Hfors 1941.

INDUSTRIENS NORRLANDSUTREDNING. Sthlm 1941.
1. Industrien och Norrlands folkförsörjning. Orienterande föredrag av *G. Alm* [m. fl.]. (Industriens utredningsinstitut.)

KIELER VORTRÄGE gehalten im Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel. Jena 1941.
65. *Guarneri, F.* Autarkie und Aussenhandel.

LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE.
Berättelse 1940. Sthlm 1941.

NATIONERNAS FÖRBUND. Economic intelligence service.
Europe's trade. A study of the trade of European countries with each other and with the rest of the world. Geneva 1941. (Publ. 1941: 2 A: 1.)

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 10. Oslo 1941.
13. Telegrafverket 1939/40.
16. Norges industri. Produksjonsstatistikk 1939.
18. Folkemengdens bevegelse 1939.
19. Norges kommunale finanser. 1937/38.

SOOP, E. Löner och levnadskostnader. En kortfattad beskrivning av socialstyrelsens levnadskostnadsindex och dess användning som norm för rörliga lönetillägg. Sthlm 1941. (Svenska metallindustriarbetareförbundet.)

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1941. Sthlm 1941.
20. Betänkande med förslag till ändrad lydelse av § 16 regeringsformen. Avg. [i maj 1941]. (Ju.)
21. Statistisk utredning rörande fri rättegång. [Avg. d. 1 april 1941.] (Ju.)
22. Betänkande med förslag till livsmedelsstadga m. m. Avg. [d. 4 juli 1941] av Livsmedelslagstiftningssakkunniga. (S.)
23. Domänstyrelsens förslag till grunder för värdering av skog vid taxering av fastighet m. m. [Avg. d. 30 juni 1941.] (Fi.)
24. Betänkande med förslag till lag om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet. Avg. d. 7 aug. 1941. (Jo.)

STATISTISK ÅRSBOK för Sverige. Årg. 28 (1941). Utg. av Statistiska centralbyrån. Sthlm 1941.

STOCKHOLMS STADS STATISTIK. Sthlm 1941.
10. Specialundersökningar.
21. Betänkande angående dispositionen av platser för sjukhusvård m. m. Avg. av *S. G. W. Wahlund* på uppdrag av Kommunala omorganisationskommittén i Stockholm.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1941.
Finanser.
Kommunernas finanser år 1938. Av Statistiska centralbyrån. 2. Landskommunernas finanser m. m.
Jordbruk med binäringar.
Fiske år 1939. Av Statistiska centralbyrån.
Jordbruk och boskapsskötsel år 1940 (med vissa uppgifter för åren 1938 och 1939). Av Statistiska centralbyrån.
Postverket år 1940. Av K. generalpoststyrelsen.
Socialstatistik.
Olycksfall i arbete år 1938. Av Riksförsäkringsanstalten.
Sparbanker.
Allmän sparbanksstatistik år 1939. Av Statistiska centralbyrån.
Statens vattenfallsverk år 1940. Av K. vattenfallsstyrelsen.

UNGERN. Office central de statistique. Annuaire statistique hongrois. 47 (1939). Budap. 1940.

WILLIAM-OLSSON, W. Stockholms framtida utveckling. Sthlm 1941. (Monografier utg. av Stockholms kommunalförvaltning.)

VÅR folkförsörjning i avspärrningstider. 2. Av *E. Abramson* [m. fl.] Sthlm 1941. (Industriens utredningsinstitut.)

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 16 augusti—15 september 1941 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
702.	K. kung. om ändrad lydelse av 1 § kung. den 17 maj 1940 (nr 379) med vissa bestämmelser ang. försäljning av mjukt bröd	22 aug.
716.	K. kung. ang. statsbidrag till centrala verkstadsskolor	30 »
720.	K. kung. om beredskapsregister m. m.	30 »
724.	K. kung. ang. fortsatt giltighet av viss bestämmelse om finsk medborgares inresa och vistelse i riket	11 sept.
726.	K. cirkulär till länsstyrelserna i samtliga län ang. verkställandet i vissa fall av skatteavdrag på grund av militär tjänstgöring under år 1940	12 »
742.	K. kung. ang. utlännings vistelse i vissa delar av riket	12 »
743.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 1 § kung. den 28 juni 1940 (nr 637) med särskilda bestämmelser om tjänsteplikt för medicinalpersonal	12 »

INNEHÅLL

Fattigvårdens understödsverksamhet . 837

Finsk socialpolitik under och mellan krigen 840

Kortare meddelanden

Utlåtande rörande bostadsförsörjning för barnrika familjer 847

Nya utredningsförslag rörande sysselsättandet av partiellt arbetsföra . . . 847

Föreningarna för arbetslöshetens bekämpande bilda landsförbund 848

Danmarks sociala lagstiftning 1891—1941 848

Ändrade grunder för den danska arbetslöshetsstatistiken 849

Åttatimmarslagen i Förenta staterna delvis upphävd 850

Fördelning av överskottsproduktionen i Förenta staterna genom inköpsmärken till behövande 850

Periodiska översikter

Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1941 851

Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1941 . 853

Levnadskostnaderna omkring 1 oktober 1941 860

Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden under september 1941 874

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under september 1941 . . 877

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 879

Lönesumman inom industri och handel m. m. under tredje kvartalet 1941 . . 881

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 884

Litteraturöversikt 898

Författningar rörande sociala frågor . 902

INDEX

Aide fournie par l'Assistance publique en Suède. 837

Politique sociale en Finlande pendant les deux guerres et l'entre-guerre. 840

Courtes notices.

Rapport relatif à la question du logement des familles nombreuses. 847

Noveau projet d'enquête touchant l'emploi des ouvriers partiellement capables. 847

Les sociétés privées pour la lutte contre le chômage se constituent en fédération nationale. 848

La législation sociale au Danemark de 1891 à 1941. 848

Bases nouvelles de la statistique du chômage au Danemark. 849

La loi de huit heures partiellement rappellée aux Etats-Unis. 850

Répartition entre les indigents de l'excédent de la production aux Etats-Unis par des bons d'achat. 850

Aperçus périodiques

Les conventions collectives pendant le 3e trimestre 1941. 851

Organisation des travaux de voirie et salaires des ouvriers en 1941. 853

Coût de la vie le 1er octobre 1941. 860

Marché du travail.

Le marché du travail pendant septembre 1941. 874

Activité de la Commission du marché du travail en septembre 1941. 877

Communications de la Commission du marché du travail. 879

Somme des salaires payés dans l'industrie et le commerce pendant le 3e trimestre 1941. 881

Tableaux relatifs à la situation du marché du travail. 884

Bibliographie. 898

Lois concernant les questions sociales. 902

Articles principaux du Bulletin.

L'aide fournie par l'Assistance publique en Suède a fait l'objet, de la part du Comité de protection sociale, d'une enquête complémentaire publiée tout récemment. L'enquête embrasse 316 communes choisies comme représentatives et couvre la période sept.—nov. 1938. Elle met en lumière, tout d'abord, la composition et les besoins de la clientèle secourue à domicile, l'existence des différentes formes d'assistance sociale, les raisons nécessitant l'octroi de secours, etc. Le nombre total des individus secourus par l'Assistance publique, directement ou indirectement, représentait environ 4·7 % de la population. Dans les villes, 38·5 % et à la campagne 22·3 % des personnes à qui était alloué un supplément à la pension nationale recevaient, de plus, une aide, soit de l'Assistance publique, soit sous la forme d'un supplément de pension communale. Parmi les raisons nécessitant l'assistance, la maladie était la plus fréquente. P. 837.

Politique sociale en Finlande pendant les deux guerres et l'entreguerre. L'article, basé sur des informations de source officielle, rend compte des modifications qui ont été apportées à la législation sociale en Finlande. La loi sur la durée du travail a été assouplie et la législation sur les congés payés a été adaptée aux circonstances, mais en même temps, à certains égards, améliorée. Il en est de même des lois sur l'assurance, en particulier l'assurance-accident et de la loi sur les dommages de guerre où les charges incombant à l'indemnisé sont prises, plus qu'autrefois, en considération pour fixer le montant des dommages. La reconstruction d'habitations a été facilitée par l'allocation de prêts d'Etat et par des garanties. Une réglementation des loyers a été introduite pour empêcher une hausse indue. P. 840.

La législation sociale au Danemark de 1891 à 1941. Le »Socialt Tidsskrift» vient de publier un aperçu de la législation sociale danoise pendant les cinquante dernières années. L'article rend compte du contenu de la publication, qui offre un grand intérêt, spécialement pour la Suède, où une réforme de la prévoyance sociale est en préparation. P. 848.

Les conventions collectives pendant le 3e trimestre 1941 ont été peu nombreuses et relativement peu importantes. Les négociations centrales touchant de nouvelles conventions locales pour la peinture en bâtiment ont abouti à certaines réductions dans les salaires horaires et forfaitaires. Des négociations ont été entamées au mois de juillet devant un président désigné par les parties au sujet d'une convention intéressant l'industrie du bâtiment à la campagne. Les négociations ayant échoué en août, le gouvernement a constitué une commission spéciale. Une commission semblable a dû être nommée pour résoudre des différends touchant la conclusion d'une convention pour l'exploitation forestière, après l'échec de négociations entreprises. La date d'expiration de plusieurs conventions, précédemment fixée pour septembre—octobre, a été ajournée jusqu'à la fin de l'année ou à janvier 1942, dans l'attente d'une nouvelle convention principielle relative à l'ajustement des salaires d'après l'indice des prix. — Des negociations ont été cependant entreprises par les organisations des patrons et des ouvriers agricoles et celles des patrons et du personnel des hôtels et des restaurants. P. 851.

Organisation des travaux de voirie et salaire des ouvriers en 1941. Au début de 1941, on estimait le nombre des ouvriers occupés aux travaux de voirie à 2 400 ouvriers professionnels ou spécialisés et à 9 850 manœuvres contre, respectivement, 2 300 et 8 400 à la même époque de l'année précédente. Pour les ouvriers occupés, tant aux travaux d'entretien qu'à ceux de construction sous la régie directe des Directions de la voirie, le salaire horaire moyen, pendant la période allant du Ier janvier au 30 juin 1941, était de 1·28 cour. pour les ouvriers professionnels ou spécialisés et de 1·13 cour. pour les manœuvres contre, respectivement, 1·17 et 1·03 en 1940. P. 853.

L'indice du cout de la vie sur la base de 1935 était monté, au Ier octobre 1941, d'une unité et était 141. D'après l'ancienne série sur la base de juillet 1914, l'indice était passé de 219 à 221. Le poste de l'alimentation marquait un léger fléchissement depuis le Ier juillet, tandis que les postes du chauffage et de l'éclairage, de l'habillement et des »frais divers» avaient un peu augmenté. P. 860.

Le marché du travail pendant septembre 1941. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles était de 130 en septembre contre 131 en août. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et les domaines d'activité connexes était à peu près identique à la fin de septembre à celui de la fin d'août. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était de 7·3 % à la fin d'août contre 7·8 % un mois plus tôt. Les chômeurs demandant un secours de chômage étaient, à la fin de septembre, au nombre de 13 279, ce qui constituait une diminution de 1 710 au cours du mois. Cette diminution dépendait principalement des mesures prises pour transférer aux travaux forestiers les chômeurs demandant des secours. P. 874.

Häftets huvudinnehåll.

Oktober 1941.

Fattigvårdens understödsverksamhet har av socialvårdskommittén gjorts till föremål för en kompletterande undersökning, som i dagarna publicerats. Undersökningen omfattar 316 representativt utvalda kommuner och avser tiden september—november 1938. Den belyser främst det hemunderstödda hjälpklientelets sammansättning och hjälpbehov, förekomsten av de olika samhälleliga hjälpformerna, orsakerna till hjälpbehovet m. m. Hela antalet av fattigvårdsstyrelse direkt eller indirekt understödda individer var c:a 4·7 % av folkmängden. I städerna hade 38·5 % och på landsbygden 22·3 % av personer med tilläggspension även understöd i form av fattigvård eller kommunalt pensionstillskott. Av orsakerna till understödsbehovet var sjukdom den vanligaste. Sid. 837.

Finsk socialpolitik under och mellan krigen. Från sakkunnigt håll lämnas i artikeln en redogörelse för genomförda förändringar av sociallagstiftningen i Finland. Arbetstidslagen har uppmjukats något, och semesterlagstiftningen har anpassats efter krigsförhållandena men samtidigt förbättrats i vissa avseenden. Detsamma gäller försäkringslagarna, särskilt olycksfallsförsäkringen och lagen om ersättningar till krigsskadade, där försörjningsskyldigheten nu beaktas mera än förr vid ersättningens fastställande. Bostadsförsörjningen har befordrats genom beviljande av statliga lån och garantier. Hyresreglering har införts till förhindrande av oskälig hyresstegring. Sid. 840.

Danmarks sociala lagstiftning 1891—1941. Den danska Socialt Tidsskrift har nyligen utgivit en översikt över den danska sociallagstiftningen under det gångna halvseklet. I artikeln redogöres för publikationens innehåll, vilket erbjuder mycket av intresse ej minst i vårt land, där en reform av socialvården är under förberedelse. Sid. 848.

Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1941 ha varit få och av relativt liten omfattning. Centrala förhandlingar om nya lokalavtal i målarfacket ledde till vissa sänkningar av tim- och ackordslöner. Inför av parterna tillkallad ordförande upptogos i juli förhandlingar om avtal för landsbygdens byggnadsverksamhet. Förhandlingarna strandade i augusti, varefter Kungl. Maj:t tillsatt en förlikningskommission. Även för skogsbrukets avtalstvister har efter strandade förhandlingar en dylik kommission tillsatts. Uppsägningstiden för ett flertal avtal har enligt överenskommelse mellan parterna framflyttats från september—oktober till utgången av året eller till januari 1942 i avvaktan på nytt ramavtal angående indexlöner. I fråga om lantarbetet samt hotell- och restaurangyrket ha dock förhandlingar upptagits. Sid. 851.

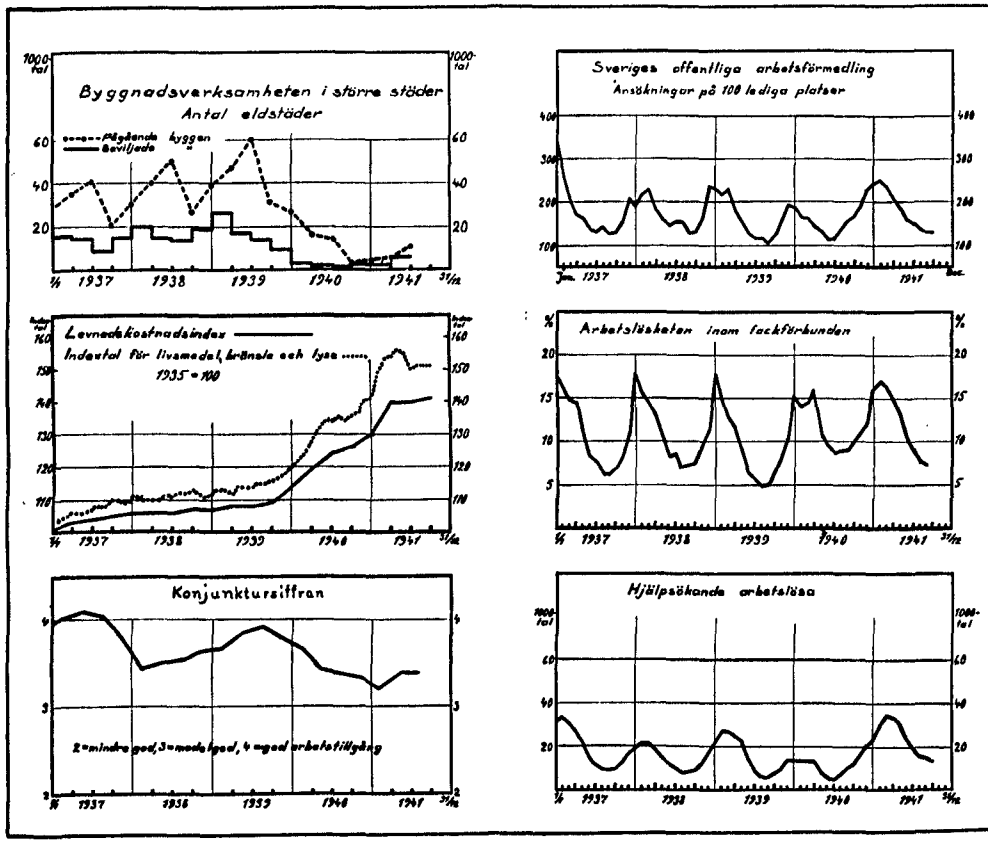
Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1941. I början av juli 1941 uppskattades antalet med vägarbete sysselsatta arbetare till 2 400 yrkes- eller specialarbetare och 9 850 grovarbetare mot 2 300 resp. 8 400 vid samma tidpunkt föregående år. För arbetare sysselsatta med såväl underhålls- som byggnadsarbeten i vägstyrelsernas egen regi uppgick den genomsnittliga timförtjänsten under tiden 1 januari—30 juni 1941 till 1·28 kr. för yrkes- eller specialarbetare och 1·13 kr. för grovarbetare mot 1·17 resp. 1·03 kr. år 1940. Sid. 853.

Levnadskostnadsindex med år 1935 som bas höjdes den 1 oktober 1941 med en enhet till 141. I den äldre serien med

juli 1914 som bas steg indextalet från 219 till 221. Livsmedelsposten visade en mindre nedgång sedan den 1 juli, medan posterna bränsle och lyse, beklädnad och »övriga utgifter» stego något. Bostadskostnader och skatter hade denna gång icke varit föremål för omräkning. Sid. 860.

Arbetsmarknaden under september 1941. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 130 i september mot 131 i augusti. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var ungefär detsamma i slutet av september som i slutet av augusti. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde 7·3 % vid utgången av augusti mot 7·8 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa var vid utgången av september 13 279, vilket innebär en minskning under månaden med 1 710. Minskningen sammanhängde huvudsakligen med de åtgärder, som vidtagits för överföring av hjälpsökande till skogsarbete. Sid. 874.

Socialstatistiska diagram.

Fattigvårdens understödsverksamhet.

För komplettering av den bild av fattigvårdsförhållandena i vårt land, som den officiella statistiken kan lämna, har socialvårdskommittén på grundval av särskilda uppgifter från fattigvårdsstyrelserna företagit tvenne statistiska undersökningar. Den första avsåg kommunernas ålderdomshem och de på dessa hem intagna vårdtagarna (S. O. U. 1940:22, jfr Soc. Medd. årg. 1940, sid. 605). Den andra, som i dagarna publicerats, avser fattigvårdens understödsverksamhet.[1] Denna utredning belyser i främsta rummet det av fattigvårdsstyrelse hemunderstödda hjälpklientelets sammansättning och hjälpbehov samt förhållande till olika grenar av den samhälleliga hjälpverksamheten ävensom de omständigheter som föranlett hjälpbehovet m. m. Undersökningen omfattar understödstagare inom fattigvården i 316 representativt utvalda kommuner i riket samt avser tiden september—november 1938. För vissa större städer har endast en representativ del av totala antalet hemunderstödda medtagits i undersökningen. I tabellerna ha dessa representativa uppgifter uppräknats efter det gjorda urvalets omfattning. Av olika skäl har Stockholm icke kunnat medtagas i undersökningen. Kommittén framhåller att undersökningen givetvis icke belyser de särskilda förhållanden för det sociala hjälpklientelet, som inträtt efter krigsutbrottet 1939. I detta sammanhang betonas emellertid att undersökningen från kommitténs utgångspunkter syftar till andra socialpolitiska överväganden än dem, som blivit påkallade av krisen.

Av undersökningen, som således ger ett tvärsnitt av den årliga understödsverksamheten, framgår att det totala antalet av fattigvårdsstyrelse direkt eller indirekt understödda individer var i städerna i medeltal 4·6 % av hela folkmängden och på landsbygden 4·7 %. Av landskommunerna uppvisade kommunerna i Norrland och Dalarna det högsta procenttalet, 6·0—7·2 %, för olika kommungrupper, medan siffrorna för Skåne, Halland och Blekinge voro lägst eller 2·5—3·6 %. Det totala antalet av fattigvården understödda individer under hela år 1938 utgjorde enligt den officiella fattigvårdsstatistiken i städerna 8·0 % och på landsbygden 7·0 % av folkmängden.

Av undersökningen framgår bl. a., att en stor del av tilläggspensionärerna uppbära kompletterande understöd från fattigvårdsstyrelse i form av fattigvårdsunderstöd eller kommunalt pensionstillskott. I städerna uppburo icke mindre än 38·5 % och på landsbygden 22·3 % av tilläggspensionärerna understöd i form av fattigvård eller kommunalt pensionstillskott. För Göteborgs stad var nämnda procenttal 46·7. Den lägsta siffran uppvisa landsbygdens jordbrukskommuner, där i medeltal 16·8 % av tilläggspensionärerna åtnjöto sådant understöd, medan motsvarande tal för industrikommunerna var 29·9 %. Landskommu-

[1] Socialvårdskommitténs betänkande III: Statistisk undersökning angående fattigvårdens understödsverksamhet. S. O. U. 1941: 29. — Angående socialvårdskommitténs sammansättning och direktiv se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 28. Se även Soc. Medd. årg. 1941, sid. 149.

nerna i Mälarlandskapen samt i Norrland och Dalarna uppvisa högre medeltal än landskommunerna i övriga riksområden. De stora skillnaderna mellan landsbygd och städer samt olika riksområden framträda mindre i fråga om relativa antalet anstaltsvårdade understödstagare bland pensionärerna än fastmer beträffande frekvensen hemunderstödda.

Antalet tilläggspensionärer med fattigvårdsunderstöd (eller pensionstillskott) samt antalet övriga understödstagare vid fattigvården, fördelade efter understödsformen, framgår av följande tablå:

Kommungrupper	Tilläggspensionärer med fattigvård eller pensionstillskott	Därav i %		Understödstagare i övrigt	Därav i %	
		vårdade å anstalt	med hemunderstöd		vårdade å anstalt	med hemunderstöd
Städer	14 817	34·5	65·5	10 835	21·6	78·4
Därav Göteborg	6 532	29·3	70·7	5 517	12·9	87·1
Malmö	2 019	36·3	63·7	1 692	15·3	84·7
Landsbygd	9 028	48·8	51·2	5 552	27·6	72·4
Därav jordbrukskom.	2 319	60·3	39·7	1 304	34·6	65·4
blandade kom.	3 188	48·4	51·6	2 208	26·3	73·7
industri- »	2 461	39·1	60·9	1 292	23·5	76·5
förortskom. o. dyl.	1 060	41·6	58·4	753	23·2	76·8

Antalet understödstagare, som åtnjutit vård på anstalt eller utackorderats i enskilda hem, är störst bland tilläggspensionärerna, vilka samtliga äro antingen åldringar eller invalider. I Göteborg är antalet anstaltsvårdade tilläggspensionärer anmärkningsvärt lågt (29·3 %); den högsta andelen uppvisar jordbrukskommunerna med 60·3 %. Även bland de understödstagare, som icke uppbära tilläggspension, var antalet på anstalt vårdade lägst i Göteborg och högst inom jordbrukskommunerna.

Förekomsten av tilläggspensionärer bland understödstagarna belyses ytterligare genom det förhållandet att i städerna i 56·3 % och på landsbygden i 50·5 % av samtliga hemunderstödda familjer någon av huvudpersonerna var tilläggspensionär. Bland de hemunderstödda tilläggspensionärerna utgöres det övervägande flertalet, $^4/_5$ à $^3/_4$, av ensamstående pensionärer, bland vilka ensamma kvinnor dominera. Av understödstagarna i övrigt — alltså bortsett från tilläggspensionärerna — utgöres ungefär hälften av äkta makar. Om man bortser från tilläggspensionärerna, framgår att bland icke gifta understödstagare kvinnorna dominera, i det att de i städerna äro ungefär dubbelt så många och på landsbygden halvannan gång så många som de icke gifta männen. Dessa icke gifta kvinnors understöd är i större utsträckning av mera varaktig beskaffenhet än beträffande de icke gifta männen, vilket med all sannolikhet sammanhänger därmed att dessa kvinnor ha en högre genomsnittsålder än männen.

Förekomsten av hemmavarande barn inom samtliga hemunderstödda familjer framgår av nedanstående sammanställning:

	Ej gifta män (i %) med			Ej gifta kvinnor (i %) med			Äkta makar (i %) med		
	0 barn	1—2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1—2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1—2 barn	3 o. fl. barn
Städer	97·5	1·8	0·7	84·2	12·4	3·4	47·5	32·9	19·6
Landsbygd	94·4	3·6	2·0	74·9	19·0	6·1	36·5	29·8	33·7

Av samtliga hemunderstödda familjer voro sålunda i städerna ungefär 1/5 och på landsbygden omkring 1/3 vad man plägar beteckna såsom barnrika. En jämförelse med 1936 års partiella folkräkning visar, att barnförekomsten är väsentligt större inom dessa äktenskap än hos befolkningen i dess helhet. Om man vid denna jämförelse särskilt ser till äkta makar med högst 2 000 kr. taxerad inkomst, finner man, att de barnrika familjerna (med 3 eller flera barn) äro i städerna 2 gånger och på landsbygden 1 1/2 gång vanligare bland de äkta makar, som åtnjuta hemunderstöd av fattigvården, än bland den mindre bemedlade befolkningen i riket. Bortser man från tilläggspensionärerna, vilka i allmänhet äro rätt åldersstigna och sålunda i regel sakna minderåriga barn, finner man bland övriga hemunderstödda, att andelen barnrika familjer är i städerna 3 gånger och på landsbygden 2 gånger större än inom den mindre bemedlade befolkningen. I fråga om familjetyper med flera barn än tre äro dessa relationstal ännu större.

Understödstagarnas boendeförhållanden karakteriseras bland annat av den skillnad, som i avseende å formerna för bostadsupplåtelse förefinnes mellan städer och landsbygd. I städerna förhyra 80—90 % av samtliga understödstagare sin bostad i öppna marknaden men i jordbrukskommunerna blott 15—20 %. Uppgifter ha även inhämtats om hyresbeloppen för de understödstagare, som förhyra bostad i öppna marknaden. Man finner därav, att det speciellt för de ensamstående pensionärernas del är en rätt väsentlig del av tilläggspensionen, som varje månad går till hyran, särskilt i städerna. Tilläggspensionen och hyran per månad voro sålunda för ej gifta män i Göteborg 42 resp. 25 kr., inom industrikommunerna på landsbygden 28 resp. 12 kr. och inom jordbrukskommunerna 25 resp. 8 kr.

Av de uppgivna orsakerna till understödsbehovet är det i främsta rummet understödstagarnas sjukdom, otillräckliga arbetsförmåga på grund av hög ålder, svaga kroppskrafter o. dyl. samt arbetslöshet, som påkallat fattigvårdens ingripande. Beträffande städerna ha för ungefär 80 % och i fråga om landsbygden för c:a 70 % av samtliga understödsfall något av dessa moment angivits vara orsak till fattigvårdsbehovet. De på grund av understödstagarens sjukdom hemunderstödda utgöra den ojämförligt största gruppen, eller cirka 1/3 av samtliga.

Undersökningen lämnar i övrigt ett rikhaltigt siffermaterial till belysning av bl. a. understödstagarnas åldersfördelning, kombination av olika understödsformer med fattigvård, storleken av utgående understöd m. m.

Finsk socialpolitik under och mellan krigen.[1]

Arbetstidsbestämmelserna. Under krig, då större delen av den bästa arbetskraften står vid fronten, måste självfallet arbetstidsbestämmelserna mjukas upp. Rätten till övertidsarbete måste utökas, och för att icke fördyra produktionen alltför mycket kan det också vara nödvändigt, att övertidsersättningen blir mindre än den normala. Detta skedde även i Finland. Den 10 oktober 1939 gavs ett regeringsbeslut — med stöd av krigstillståndslagen — enligt vilket bestämmelserna i arbetstidslagen (Finland har sedan år 1917 lagstadgad 8-timmars arbetsdag) angående övertid ändrades sålunda, att övertid fick utföras 40 timmar under två veckors tid i ettskiftesarbete samt 24 timmar i tvåskiftesarbete. Samtidigt gavs tillstånd till nattarbete också i de fack, som hittills varit undantagna från rätten till nattarbete.

Bestämmelserna angående ersättningen för övertidsarbete lämnades dock orubbade, vilket innebar, att för de två första övertidstimmarna lönen skulle höjas med 50 % och för de följande med 100 %. Detta gällde under vinterkriget, och efter fredsslutet återgingo arbetstidsbestämmelserna till de normala, om man frånser vissa försvarsindustrier, som måste öka sin produktion.

Kriget nödvändiggjorde också ett regeringsbeslut angående rätt att ändra öppethållningstiderna för kontor och butiker, vilka enligt gällande lag i städerna måste stänga klockan 18, på lördagar redan klockan 17. Då vissa städer och samhällen utsattes för bombardemang under den ljusa tiden av dygnet och butikerna förty voro stängda, fingo de lokala myndigheterna rätt att ändra öppethållningstiderna. Detta inverkade dock ej på arbetstidens längd.

Då luftalarmen ofta avbröto arbetet, uppstod frågan, om på vilket sätt arbetstiden skulle beräknas för den tid arbetarna vistades i skyddsrummen. Genom regeringsbeslut fastställdes, att arbetstiden fick förlängas med motsvarande tid, dock högst två timmar per dag. Normal lön skulle dock betalas för den förlorade tiden, liksom också för de två timmarna.

Detta var alltså i huvudsak de förändringar, som vidtogos i arbetstidslagstiftningen under kriget 1939—1940. De voro icke alltför omfattande och mottogos också med förståelse på arbetarhåll. Regeringen förhandlade i regel med fackföreningsrörelsen och arbetsgivarorganisationerna angående dessa spörsmål.

När kriget åter började i juni 1941, var det nödvändigt att ånyo reglera arbetstidsförhållandena. Regeringsbeslutet (av den 19 juni 1941) är i allt väsentligt överensstämmande med beslutet från år 1939, men övertidsersättningen har nu ordnats på annat sätt. För de två första övertidstimmarna höjes lönen med 25 %, för de följande med 50 %. Detta är obestridligen en försämring, då lagen stadgar 50 och 100 %, men motiveras med, att en arbetare, som är befriad från krigstjänst för arbete i hemorten, under alla förhållanden har en mycket bättre ställning än arbetarna vid fronten. Vidare fruktar man, att

[1] I artikeln skildrar socialminister K. A. Fagerholm, Helsingfors, utvecklingen fram till utbrottet av det andra finsk-ryska kriget sommaren 1941.

arbetet i varje fall kommer att bli dyrare än normalt, därför att arbetskraften är sämre. Först var det meningen, att man skulle tillämpa beslutet endast inom de egentliga försvars- och folkförsörjningsindustrierna, men det visade sig, att gränsen var svår att draga, varför det gjorts allmänt.

Lönen under luftalarm, då arbetet varit inställt, har nu ordnats så (statsrådets beslut av 23 juni 1941), att för avbrott intill två timmar per dygn skall erläggas full lön. Någon förlängning av arbetstiden för luftalarmets skull får alltså ej förekomma.

För övrigt är att nämna, att hela arbetstidsfrågan sedan år 1936 legat i en statskommitté för utredning och att denna kommitté omsider blivit färdig med sitt arbete. Kommittéförslaget innehåller en mängd större och mindre ändringar i den nu gällande lagen.

Semesterlagstiftningen. Den 21 april 1939 stadfästes den nya semesterlagen. Den mottogs med stor tillfredsställelse på arbetarhåll. Arbetare, som före den 1 september varit 6 månader anställd hos samma arbetsgivare, har rätt till 5 arbetsdagars semester med full lön, efter ett års anställning 9 arbetsdagars och efter 5 års anställning 12 arbetsdagars. I butiker och kontor har semestern sedan gammalt varit längre, och denna förmån tillerkändes dessa yrkesgrupper också i den nya lagen: anställning i 6 månader — 1 vecka, 1 år — 2 veckor, 5 år — 3 veckor och 10 år — 1 månad.

Angående säsongarbetare intogos i lagen speciella bestämmelser, enligt vilka arbetare, som arbetat minst tre månader hos samma arbetsgivare, skulle erhålla semesterersättning.

För sjöfolket trädde en speciell semesterlag i kraft den 2 juni 1939. Den gav befälet efter ett års anställning 12 arbetsdagars semester och efter 5 års anställning 16 arbetsdagars. Manskapet fick resp. 9 och 12 arbetsdagar.

Semesterlagarna tillämpades sommaren 1939, men sommaren 1940 blev det svårigheter genom att en mängd arbetare varit i fält. Då mobiliseringen enligt arbetsavtalslagen anses avbryta arbetsförhållandet, hade flertalet arbetare icke lagenlig rätt till semester, ehuru de återinträtt på sina gamla arbetsplatser. Detta ordnades dock genom en överenskommelse med arbetsgivarorganisationen. Och slutligen fastslogs saken genom en speciallag, som stiftades denna sommar (lag av 11 juni 1941). Samtidigt vidtogs en del andra ändringar i semesterlagen, samtliga förbättringar. Sålunda förtydligades bestämmelserna angående ackordsarbetarnas semesterersättning; det bestämdes, att semesterersättningen skall utbetalas, när semestern börjar, och att semesterersättning skall utbetalas, även om arbetaren själv avbryter arbetsförhållandet, om han varit anställd minst ett år. För säsongarbetarna uppgjordes helt nya stadganden, alldenstund det visat sig, att de flesta säsongarbetare icke enligt den år 1939 stiftade lagen blevo delaktiga av semesterersättningen. Nu ordnades saken så, att efter anställning under minst tre veckors tid skall arbetsgivaren betala semesterersättning, om arbetsförhållandet upphör. Beloppet skall uppgå till 3·6 % av den lön arbetaren erhållit, övertidsersättning oräknad. Ersättningen skall i form av semestermärken insättas i en semesterbok. Socialministeriet har

att bestämma, vilka arbeten som skola anses vara kortvariga. Arbetaren får uttaga sina semesterpengar två gånger om året — mellan den 2 maj och 30 september, som är semesterperiod, samt under december månad.

Då det pågående krigets långvarighet ej kan bedömas i detta nu, har regeringen beslutat, att årets semesterperiod utsträckes till årets slut och att, om det är nödvändigt att hålla arbetaren i arbete hela tiden, detta kan ske efter medgivande från denne. Arbetsgivaren är i så fall skyldig att utbetala semesterersättning.

Statsmakterna och arbetskonflikterna. Varken under kriget 1939—1940, under fredsperioden därefter eller under det krig, som började i juni 1941, har Finland haft något förbud mot arbetsinställelser. Regeringen har dock enligt krigstillståndslagen rätt att förbjuda planerade arbetsinställelser. Under kriget 1939—1940 behövde regeringen ej utfärda något dylikt förbud, alldenstund inga arbetsinställelser förekommo. Ej heller under det nu pågående kriget ha dylika förekommit. Däremot förekommo ett par strejkförbud under tiden mellan de två krigen. De stora lönerörelser, som inleddes efter fredsslutet på grund av prisstegringen, löstes efter fredliga förhandlingar. Den överenskommelse, som ingicks mellan fackföreningsrörelsen och arbetsgivarorganisationen i januari 1939 och i vilken organisations- och förhandlingsrätten erkändes, hade därvidlag en mycket stor betydelse. Endast 4 öppna konflikter gällande 513 arbetare upptagas i statistiken år 1940. I två konflikter ingrep regeringen och bestämde, att det av arbetsgivaren förkastade men av arbetarparten godkända medlingsförslaget skulle ha laga kraft.

Ehuru Finland icke har något förbud mot strejker eller lockouter, är det klart, att under dessa tider öppna konflikter icke äro väl sedda. Därför har frågan om undvikandet av konflikterna stått på dagordningen allt sedan fredsslutet 1940. Speciellt aktuell blev frågan i samband med regeringens krav på fullmakter av riksdagen i propositionen till lag om reglementering av näringslivet under undantagsförhållanden, den s. k. maktlagen. Propositionen lämnades till riksdagen hösten 1940, men lagen blev godkänd först våren 1941 och trädde i kraft den 6 maj samma år.

Lagen ger regeringen mycket vittgående fullmakter beträffande det ekonomiska livet. Vi kunna förbigå de stadganden, som icke ha samband med vårt ämne, men återge de punkter, som gälla arbetsförhållandena. Det heter i lagen:

»Statsrådet äger för tryggande av befolkningens utkomst eller landets näringsliv befogenhet att:

— — —

meddela föreskrifter för motarbetande av arbetslöshet;

utfärda föreskrifter för avhjälpande av otillfredsställande avlönings- och arbetsförhållanden samt meddela föreskrifter om undantag från stadgandena rörande arbetstid och övriga arbetsförhållanden, likväl icke beträffande barn;

förbjuda tillärnad arbetsinställelse eller förordna, att arbetsinställelse, som redan begynt, skall upphöra, så ock utfärda de bestämmelser rörande löne- och arbetsförhållanden, vilka prövas erforderliga, medan sagda förbud eller för-

ordnande om arbetsinställelses upphörande är gällande, efter det en för dessa ärenden tillsatt nämnd, till vilken höra av statsrådet förordnad opartisk ordförande och lika många medlemmar, utsedda av de arbetsgivarna och arbetarna representerande centralorganisationerna, fått tillfälle att handlägga ärendet.»

Fackföreningsrörelsen var icke tilltalad av punkten om arbetsinställelserna, som man ansåg ge regeringen alltför stor makt. I händerna på en reaktionär regering kunde varje strejk förbjudas med stöd av denna lag, sade man. Riksdagen godkände dock lagen, och fackföreningarna ha förhållit sig lojala till densamma. Sålunda har Finlands fackföreningars centralförbund utsett sina representanter i den nämnd, som har att avge utlåtanden till regeringen. Nämnden räknar två arbetsgivar- och lika många arbetarrepresentanter samt en ordförande. I två fall har nämnden nödgats avge utlåtanden. I det ena fallet följde regeringen nämndens enhälliga förslag, i det andra fallet — det gällde byggnadsindustrin i Helsingfors — accepterade regeringen minoritetens i nämnden förslag, som var förmånligare för arbetarna. Detta är alltså ett prejudikat på att regeringen ej är bunden till nämndens förslag.

Den andra punkten i ovan citerade utdrag ur maktlagen ger regeringen rätt att direkt ingripa i arbets- och löneförhållanden, där dessa kunna anses vara otillfredsställande. Närmast har man tänkt på de oorganiserade facken, lantarbetarna t. ex., men huru detta skall tillgå i praktiken, har tills vidare ej närmare utformats. Socialministeriet håller på att utreda frågan, men nämnas kan, att på arbetsgivarhåll föreligger stark sympati för lönenämnder, som skulle behandla alla lönefrågor. En annan möjlighet är att lönenämnder tillsättas uteslutande för de oorganiserade facken samt för undersökning av klagomål från enskilda arbetsplatser.

Överhuvud taget kan man säga, att förhållandet mellan fackföreningsrörelsen och arbetsgivarorganisationerna sedan kriget 1939—1940 är mycket bättre än tidigare, att man nu för normala förhandlingar och att det icke längre klagas över att arbetsgivarna skulle förfölja organiserade arbetare. I en punkt vidhålla arbetsgivarna dock sin gamla ståndpunkt: de ogilla kollektiva avtal. I stället synes man på arbetsgivarhåll vara starkt intresserad av aktivare statsingripande på arbetsmarknaden.

Regeringen och lönenivån under kristiden. Regeringen har allt oftare varit tvungen att taga ställning till arbetsmarknadens lönefrågor. Vid segslitna lönerörelser ha parterna eller den ena av dem vänt sig till regeringen med anhållan om dess utlåtande eller medling. Statens förlikningsmän ha haft mera arbete än någonsin tidigare och ofta ha regeringens medlemmar varit tvungna att ingripa som medlare. Både arbetsgivare och arbetare ha krävt, att regeringen skall uttala sig i lönefrågan.

I februari 1941 sammankallade socialministeriet en konferens, till vilken kallats de ledande männen i samtliga arbetsgivarförbund och fackförbund. Vid denna konferens avgav socialministern på regeringens vägnar en deklaration, i vilken regeringens åsikt i lönefrågan utformades[1]. Deklarationen innebar, att regeringen allvarligt önskade, att arbetsmarknadens parter genom sina orga-

[1] Soc. Medd. årg. 1941, sid. 275.

nisationer skulle på fredlig väg komma överens om arbets- och lönevillkor. Regeringen önskade icke ingripa mera än nödvändigt. Men då regeringens åsikt efterlysts av parterna, meddelades att regeringen ansåg, att mycket lågt avlönade arbetargrupper borde erhålla minst full kompensation för prisstegringen under kristiden, medan bättre avlönade grupper borde nöja sig med mindre. Medeltalet av löneförhöjningarna borde ej överstiga två tredjedelar av indexstegringen.

Sedan augusti 1939 har levnadskostnadsindex stigit från 100 till 139 (juni 1941). Vid de efter konferensen förda förhandlingarna ha lönerna i allmänhet reglerats enligt regeringens direktiv. De lågt avlönade arbetargrupperna ha i allmänhet erhållit minst full kompensation, medan de högre avlönade fått nöja sig med mindre.

I ovannämnda regeringsdeklaration förklarade sig regeringen vara positivt inställd till frågan om familjebidrag. Denna fråga har senare undersökts av en befolkningspolitisk statskommitté, som föreslog att staten till alla arbetarfamiljer med minst tre barn skulle utbetala ett bidrag. Kostnaderna härför skulle fördelas mellan arbetsgivarna, staten och skattebetalarna. Frågan beredes för närvarande av socialministeriet.

Socialförsäkringsfrågor. Försäkringsverksamheten har givit mycket arbete åt socialministeriet under dessa år. Vi kunna här förbigå trafikförsäkringsåtgärderna och vi kunna nöja oss med att nämna, att krigsskadelagen — som gällde fastigheter — och motsvarande lag angående lösegendom stiftades, medan Finland befann sig i kriget 1939—1940. Dessa lagar gälla ännu och ha fungerat utmärkt. Alla bomb- och andra av kriget föranledda skador ersättas av krigsskadeföreningarna, och kostnaderna uttagas av dem som äga brandförsäkrad fastighet eller lösegendom. Staten träder emellan, endast då det gäller oförsäkrad egendom av mindre värde.

Redan innan Finland råkade i krig, stiftades en lag om sjöfolkets krigsolycksfall — en lag som tillförsäkrade sjöfolket betydligt större olycksfallsersättningar än den lag, som gällde under normala förhållanden.

Vidare stiftades hösten 1939 en lag angående livförsäkringars giltighet under krig. Livförsäkringarna förklarades vara giltiga också under krig, och bolagen berättigades att av de försäkrade lyfta en extra premie för att täcka de härav föranledda kostnaderna.

Då försäkringsbolagen förklarade, att lagen om arbetares olycksfallsförsäkring icke gäller vid krigshandlingar — t. ex. bombardemang av en fabrik — stiftades en förtydligande lag angående denna sak, genom vilken bolagen nödgades ersätta olycksfall av denna art.

Vidare stiftades en lag, enligt vilken staten påtog sig ersättningsskyldighet för olycksfall, som på grund av krigshandlingar drabbade civila medborgare.

Då penningvärdet nedgått, stadfästes den 20 juni 1941 en lag, som avsevärt höjde ersättningsbeloppen i lagen om arbetares olycksfallsersättning. Även antalet familjemedlemmar beaktas nu mera än förr vid ersättningens fastställande.

Den lag, som under fredstid stiftats angående olycksfallsersättning åt militärer, visade sig vara otillfredsställande, när den skulle tillämpas efter vinterkriget. I vinterkriget 1939—1940 stupade c:a 25 000 man och c:a 5 000 fingo bestående invaliditet. Den 10 januari 1941 stadfästes en helt ny lag, som tillerkände krigets offer långt större ersättningar än den gamla lagen. Och — vilket är betydelsefullt — den stupades eller skadades försörjningsskyldigheter beaktades fullt ut. I den gamla lagen hade man blott räknat med två barn. I den nya höjes ersättningen för varje barn, oavsett huru många dessa äro. Denna lag gäller också det nu pågående kriget.

Bostadslagstiftningen. Frågan om en effektiv social bostadspolitik har sedan flera år varit aktuell i Finland. Efter det frågan utretts i statskommittéer, intogs i budgeten för år 1938 de första anslagen för bostadsförbättringar på landsbygden. Städernas bostadsfråga fick ligga till sig, då statsfinanserna icke orkade med så stora anslag på en gång.

Men så kom kriget. Bortåt en halv miljon människor måste lämna sina hem i de avträdda områdena och bombardemangen hade förstört en mängd bostäder i det övriga Finland. Bostadsbristen blev katastrofal. Också städernas bostadsfråga måste, trots statens finansiella svårigheter, tagas upp till allvarlig behandling. Den 19 december 1940 stadfästes ett helt lagkomplex gällande denna fråga, och samtidigt utfärdades nödiga tillämpningsföreskrifter.

Lagen om egnahemsfonden innebär, att staten kan lämna kommunerna »amorterbara lån för uppförande av billiga, små och ändamålsenliga egnahemshus i bosättningscentra» ur egnahemsfonden. Lånen utgå med 40 % av de godkända byggnadskostnaderna. I vissa fall kan lånet stiga till 50 %. Egnahemshuset får innehålla en enda bostad på två eller flera boningsrum, och golvytan måste vara minst 38 och högst 80 kvadratmeter. Ritningarna skola granskas av socialministeriet.

Lagen om familjebostadslån och familjebostadsgaranti samt om familjebostadsbidrag avser att hjälpa de mindre bemedlade, barnrika familjerna till bättre bostäder. Kommun eller allmännyttig sammanslutning kan få lån för uppförande av familjebostadshus. Lånen uppgå till 40 % av byggnadskostnaderna. För ytterligare lån, som upptagas i penninganstalt, kan staten ikläda sig garanti. Familj, som får bostad i dessa hus, skall ha minst tre barn under 16 år. Staten deltager i betalandet av hyran med 30—70 % av hyresbeloppet. Hyresnedsättningen är följande: 3 barn — 30 %, 4 barn — 40 %, 5 barn — 50 %, 6—7 barn 60 % och 8 eller flera barn — 70 %. I förordningen heter det, att byggnad, för vilken familjebostadslån eller -garanti kan beviljas, bör vara en nybyggnad, däri lägenheterna till storlek och typ äro för ändamålet lämpliga och i hygieniskt avseende samt med avseende å huslig ekonomi och i konstruktivt hänseende fylla på en familjebostad ställda skäliga fordringar.

Den tredje lagen — om beviljande av lån eller garanti åt vissa bostadsaktiebolag — ger rätt att bevilja lån åt de i Finlands städer så vanliga bostadsaktiebolagen. Ett antal bostadsbehövande personer slår sig samman och bildar ett bostadsaktiebolag. De inbetala till bolaget ett visst grundkapital, och de

övriga byggnadskostnaderna täcker man genom lån, som sedan amorteras. Av aktieägarna, som i regel själva bo i fastigheten, uppbäres sedan en månatlig hyra, som täcker underhållningskostnaderna och räntor samt amorteringar. De statslån, som enligt den nya lagen kunna beviljas dessa bolag, få stiga till 30 % av byggnadskostnaderna. Vidare kan statsgaranti lämnas för lån i enskilda penninginstitut.

Detta är alltså huvuddragen i den nya bostadslagstiftning, som tillkommit efter kriget 1939—1940. För att möjliggöra beviljandet av lån under innevarande år har i statsbudgeten upptagits ett belopp på 100 milj. mark, varjämte regeringen fått rätt att bevilja garanti för ytterligare 100 milj.

Samtliga låneformer äro redan i användning, och större delen av den nybyggnadsverksamhet, som pågick, när sommarkriget började, har möjliggjorts tack vare statslånen.

Hyresreglementeringen. På grund av kapital- och materialbrist var det omöjligt att få sådan fart i bostadsbyggnadsverksamheten, som behovet hade påkallat. Hyresnivån gick oroväckande uppåt, och oskäliga uppsägningar förekommo.

Den 10 maj 1941 utfärdade regeringen — med stöd av maktlagen — ett beslut om hyresreglementering.

Hyresreglementeringen innebär ett fastlåsande av bostadsmarknaden. Varje hyresgäst, som betalar sin hyra på stadgad tid, äger rätt att bo kvar. Hyresnivån fastlåses vid sitt läge den 1 juni 1940. Den hyra, som då betalades, är grundhyra, och socialministeriet bestämmer, huru mycket hyran får höjas. Genom socialministeriets beslut har det bestämts, att hyran i centralvärmehus endast får höjas med 10 % och i kakelugnshus med 3 %. Socialministeriet har även rätt att besluta om bostadsförmedling. Detta innebär, att alla lediga eller ledigblivande lägenheter skola anmälas till hyresnämnden, som bestämmer, vilken hyresgäst som skall få lägenheten. Husägaren kan alltså ej själv bestämma detta. Företräde skall ges åt barnrika familjer och personer, som på grund av arbetet måste vistas på platsen.

För att hyresreglementeringen ej skall hindra nybyggnadsverksamhet, har beträffande nya hus friare bestämmelser fastslagits. Också affärslokaler kunna underkastas reglementering på platser, som socialministeriet bestämmer.

I varje kommun, som i enlighet med socialministeriets beslut skall införa hyresreglementering, tillsättes en hyresnämnd. Det finns även vissa granskningsnämnder, som utgöra högsta instans i dessa angelägenheter och till vilka husägaren eller hyresgästen kan besvära sig över de lokala hyresnämndernas beslut.

Den samhälleliga vårdverksamheten. Den 16 maj 1941 stadfästes en lag om understöd åt blinda. De blinda, som arbetat, hade redan tidigare av staten erhållit ett understöd, avsett att utjämna skillnaden i inkomst mellan en seende och en blind arbetare. Nu fastslogs denna rätt åt de blinda i en speciallag. Understödet utgår med 3 600 mark per år och fortlöper år från år. Också engångsunderstöd för vissa ändamål kunna ifrågakomma.

Den 13 maj 1941 stadfästes en ny lag om moderskapsunderstöd, varigenom lagen av år 1937 upphävdes. Den nya lagen innebär mycket stora förbättringar, och dessa göra, att det överväldigande flertalet av barnaföderskorna komma att bli delaktiga av moderskapsunderstödet, som nu utgår med 600 mark mot 450 tidigare.

K. A. Fagerholm.

Kortare meddelanden.

Utlåtande rörande bostadsförsörjning för barnrika familjer. I utlåtande den 30 september 1941 över en framställning från statens byggnadslånebyrå angående bostadsförsörjning för vissa mindre bemedlade, barnrika familjer framhåller socialstyrelsen, att den i byggnadslånebyråns skrivelse berörda frågan — behovet av hjälp för bevarandet av egna hem åt barnrika familjer — synes tillhöra ett omfattande komplex av bostadssociala spörsmål, som rätteligen borde bedömas i ett sammanhang. Härvid torde sålunda observeras även de nödställda, barnrika familjer, som icke bo i egna hem eller hyreslägenheter utan t. ex. ha sina bostäder på vissa slag av jordbruksfastigheter, samt de ej sällan mycket barnrika familjer, som till följd av bristande arbetsförmåga hos föräldrarna eller på andra grunder äro beroende av fattigvårdsunderstöd. I samband med en genomförd behandling av hithörande frågor borde också en allmän översyn av givna understödsmöjligheter göras.

Det synes socialstyrelsen välbetänkt, att den förordade understödsverksamheten skall handhas efter restriktiva principer och få karaktären av provisorium. I övrigt vill styrelsen ifrågasätta, om det är lämpligt, att såsom skett i byggnadslånebyråns förslag, låta bidragsverksamheten avse blott de kategorier av egnahemsbyggare, vilkas ekonomiska förhållanden råkat i olag. Ett förslag om familjebidrag efter mera generella linjer, skulle emellertid öppna helt nya och mera vittutseende perspektiv.

Med hänsyn till det som anförts i utlåtandet uttalar socialstyrelsen som sin mening, att det vore önskvärt, att det framställda förslaget kunde prövas i ett större sammanhang, även om detta skulle behöva innebära något dröjsmål med ärendets behandling. Om det kan förutsättas, att Kungl. Maj:ts ställningstagande till det berörda spörsmålet i dess större sammanhang kan ske i så god tid, att en proposition i ämnet kan föreläggas 1942 års riksdag, tillstyrker styrelsen, att frågan till dess får vila. Skulle åter ett sådant antagande anses osannolikt, finner styrelsen, att förslaget i den restriktiva utformning det har fått nu bör kunna tillstyrkas med hänsyn till de behjärtansvärda fall, som utan tvivel skulle kunna tillgodoses genom den föreslagna verksamheten.

Nya utredningsförslag rörande sysselsättandet av partiellt arbetsföra. Genom remiss har socialministern anmodat socialstyrelsen att avgiva yttrande över en framställning av ingenjören Hjalmar Cederström om uppdrag åt sig att organisera av riksdagen begärd utredning beträffande omhändertagandet och sysselsättandet av partiellt arbetsföra och vissa överåriga[1] och att för detta ändamål skapa ett utredningsorgan i form av ett forskningsinstitut för socialväsendet. I skrivelse den 26 september 1941 har styrelsen, efter en ingående granskning av de framförda uppslagen, för sin del funnit en utredning på grundval av Cederströms tankegångar obefogad och meningslös. Därjämte skulle en sådan utredning säkerligen komma att avsevärt förseena den ändamålsenliga lösning av här ifrågavarande problem, som måste komma till stånd.

Styrelsen tager dock med tacksamhet fasta på Cederströms energiska hävdande av de partiellt arbetsföras anspråk på att beredas tillfälle att utnyttja den arbetsförmåga de äga. Det är otvivelaktigt en angelägen sak, att det allmänna på ett mycket intensivare

[1] Soc. Medd. årg. 1940, sid. 535.

sätt än hittills griper sig an med detta spörsmål. Liknande undersökningar som den för de tuberkulösas del redan genomförda[1] borde verkställas för andra grenar, så att hela det vidsträckta område, som kan räknas till de partiellt arbetsföras, blir planlagt. Därvid måste frågan om den offentliga arbetsförmedlingens medverkan komma i förgrunden. Utredningen borde dessutom omfatta det stora problemet om *deltidsarbete* överhuvud taget och särskilt för kvinnor. Styrelsen finner det angeläget, att en dylik utredning, som styrelsen tidigare ansett böra anstå tills vidare, icke längre uppskjutes.

Föreningarna för arbetslöshetens bekämpande bilda landsförbund. Vid sammanträde i socialstyrelsen den 4 oktober 1941 konstituerades ett landsförbund av de föreningar för arbetslöshetens bekämpande, som verka i Stockholm och flerstädes i landsorten.

Förbundets ändamål är att verka för arbetslöshetens bekämpande. I detta syfte skall förbundet *sträva att göra en moralisk och materiell insats*, heter det i dess programförklaring. I verksamheten vill förbundet samarbeta med statliga och kommunala myndigheter samt främja och tillvarataga enskilda initiativ, vilka öppna nya arbetsmöjligheter och ge tillfälle att bättre utnyttja landets tillgångar.

Den första uppgiften blir att efter mönster från stockholmsavdelningen undersöka möjligheterna för att sätta i gång uppsamling av matavfall över hela landet.

Till ordförande för det av förbundet tillsatta landsrådet valdes t. f. generaldirektören Karl J. Höjer. Övriga ledamöter blevo expeditören Robert Abrahamsson, Norrköping, driftsledaren Alfred Ahlberg, Stockholm, lantbrukaren Albin Arwidsson, Enskede, överläraren Hjalmar Bjurulf, Jönköping, pastorn Gösta Bodemar, Stockholm, köpmannen Sigurd Falk, Hälsingborg, trädgårdsdirektören Erland Johansson, Karlstad, fru Brita Juhlin-Dannfelt, Stockholm, redaktören Gösta Lundholm, Örebro, lantbruksingenjören Filip Olsson, Uppsala och statskonsulenten Helge Ryde, Stockholm. Till suppleanter utsågos föreståndaren Elof Karlsson, Norrköping, fru Lola Jörgensen, kamrerarna Hans Malmberg och Karl Welin-Berger och disponenten Enok Östergren, samtliga i Stockholm. Revisorer blevo direktörerna Gösta Belfrage och D. Bergholz samt auktoriserade revisorn Harald Hörlin, Stockholm. Landsrådet kommer att med sig adjungera ytterligare tio ledamöter.

Danmarks sociala lagstiftning 1891—1941. I anledning av att i år 50 år förflutit sedan i Danmark lagen om den offentliga fattigvården och lagen om ålderdomsunderstöd till behövande utanför fattigvården antogs av den danska riksdagen har under redaktion av Socialt Tidsskrift utgivits en översikt av den danska sociallagstiftningen under det gångna halvseklet i en publikation, Danmarks Sociale Lovgivning 1891—1941. Boken har tillkommit på initiativ och med stöd av den danska arbetsgivareföreningen och Danmarks fackliga landsorganisation.

Lagen om den offentliga fattigvården och lagen om ålderdomsunderstöd av år 1891, som snabbt följdes av sjukkasselagen året därpå, kunna betraktas som utgångspunkt för den moderna sociallagstiftningen i Danmark. Under de 50 år, som förflutit sedan dess, har sociallagstiftningen, framhålles det, växt ut från att vara en mycket begränsad lag om en nödtorftig hjälp för de hårdast drabbade i samhället till att bli ett omfattande lagkomplex, som ingår såsom ett naturligt led i hela samhällsstrukturen. Det betonas, att det nuvarande kriget rest betydelsefulla sociala problem i landet. Det har därför i denna tid varit av en särskild betydelse, att det i Danmark finnes en omfattande sociallagstiftning, som är väl ägnad att i största möjliga omfattning lätta de vanskligheter, som tiden fört med sig.

I den digra volymen på över 400 sidor lämnas i åtta kapitel en värdefull översikt över olika områden av den sociala lagstiftningen och det sociala arbetet i Danmark, illustrerat av ett utmärkt bildmaterial, fotografier, kartor och diagram. Dansk och svensk sociallagstiftning ha många beröringspunkter, och boken ger också anledning till jämförelser med motsvarande svenska förhållanden med avseende på såväl den historiska utvecklingen under det senaste halvseklet som dagsaktuella förhållanden och problem.

[1] Soc. Medd. årg. 1940, sid. 694.

Främst lämnas en redogörelse för organisationen och lagstiftningen inom den egentliga socialvården i Danmark. I avseende på denna genomfördes år 1933 en socialreform, vilken med rätta rönt uppmärksamhet utanför Danmarks gränser och icke minst i vårt land, varför den auktoritativa framställning, som här lämnas för socialreformens förhistoria och resultat har åtskilligt av intresse att bjuda.

Allra först kommer som sig bör en översikt av den danska socialförsäkringen och dess olika grenar med den gemensamma benämningen folkförsäkringen, omfattande sjuk-, ålderdoms- och invaliditetsförsäkringen, olycksfallsförsäkringen samt arbetslöshetsförsäkringen. På socialförsäkringens område har Danmark dokumenterat sig såsom ett föregångsland i Norden. Socialförsäkringen har där under de gångna 50 åren alltmera vunnit terräng och spänner f. n. över en mycket stor del av befolkningen. Socialförsäkringen behöver emellertid ett komplement i en understödsverksamhet, som kan supplera, då försäkringens förmåner till tiden och storleken icke äro tillräckliga eller då den understödsbehövande icke uppfyller de personliga betingelserna för att uppbära försäkringshjälp. Denna understödsverksamhet regleras av lagen om den offentliga försörjningen, som skildras i bokens andra kapitel. På detta område innebar 1933 års socialreform en genomgripande revision av den tidigare understödsverksamhetens former och principer, och här ägde också rum en väsentlig ommöblering i förvaltningen.

Beträffande bokens innehåll i övrigt är att nämna ett kapitel om hälso- och sjukvårdens vida arbetsområde. Under rubriken arbetsmarknadens organisation behandlas de kollektiva arbetsförhållandena, arbetarskyddet, arbetsmarknadspolitiken och jordbrukets speciella sociala spörsmål. En redogörelse för de samhälleliga åtgärderna för utbildning och folkupplysning har fått sin plats i sammanhanget på grund av att vissa sidor av ungdomens utbildning, t. ex. lärlingsutbildningen, står i nära sammanhang med de sociala problemen. Detsamma gäller också semesterlagen och åtgärderna för att utnyttja semester och fritid. Ett kapitel om bostadsfrågan behandlar bostadsstandarden i Danmark samt det sociala bostadsbyggandet och speciellt då barnrikebyggena samt hyresbidragsverksamheten till barnrika familjer, varefter boken avslutas med ett kapitel om andelsrörelsen i Danmark.

Ändrade grunder för den danska arbetslöshetsstatistiken. Från och med tredje kvartalet 1941 har Det statistiske Departement infört ändrade regler angående vilka kategorier av personer, som i den officiella statistiken skola räknas som arbetslösa.

I statistiken skola hädanefter icke medräknas personer, som på grund av ålder, nedsatt arbetsförmåga, partiell sysselsättning el. dyl. icke kunna betraktas som vanliga arbetssökande. Hit föras personer, som åtnjuta folkpension och invaliditetspension men icke ha rätt till arbetslöshetsunderstöd, vidare personer som placerats i arbete enligt myndigheternas sysselsättningsplan (Beskæftigelsesplan), deltagare i dagkurser, skolundervisning m. m., personer som ha vägrat antaga erbjudet, lämpligt arbete, personer som varit utan arbete större delen av de senaste fem åren, personer över 70 år och personer, som voro utan arbete högst tre dagar under sist förflutna vecka. Den sistnämnda gruppen omfattar personer, som äro kortvarigt arbetslösa på grund av platsbyte, samt hamnarbetare o. dyl., som normalt ha arbete under endast några av veckans dagar. Dessa grupper omfatta tillsammans omkring 9 000 personer.

Bland de personer, som statistiken hädanefter omfattar, har företagits en utrensning av ytterligare vissa personer, för vilka särskilda förhållanden med avseende på arbetsförmåga och sysselsättningsförhållanden gälla, om än i mindre grad än för de här ovan nämnda grupperna. Det gäller arbetslösa i åldern mellan 60 och 70 år, personer som vid tidpunkten för statistikens omläggning varit arbetslösa i mindre än sex men mer än tre dagar under ifrågavarande vecka, och slutligen arbetslösa, som ha biförtjänster från jordbruk eller annan förvärvskälla. Dessa tre grupper omfatta sammanlagt ungefär 11 000 personer.

Den praktiska följden för de 20 000 arbetslösa, som alltså numera icke medräknas i statistiken, blir att de avföras från den offentliga arbetsförmedlingens listor och därigenom mista rätten till understöd från sina arbetslöshetskassor.

Tidsskrift for Industri 1941, nr 15.

Åttatimmarslagen i Förenta staterna delvis upphävd. Genom en förordning den 8 augusti 1941 har presidenten upphävt lagen om åtta timmars arbetsdag beträffande arbetare och mekaniker anställda av krigsdepartementet och sysselsatta med arbete på för försvaret nödvändiga befästningar, flygfält o. dyl. För arbetad tid utöver åtta timmar per dag skall övertidsersättning betalas, varvid timlönen skall vara minst en och en halv gånger ordinarie timlön. Dessa bestämmelser gälla under samma tid som förordningarna om undantagstillstånd (emergency) av den 8 september 1939 och 27 maj 1941.

Fördelning av överskottsproduktionen i Förenta staterna genom inköpsmärken till behövande. Det rådande kristillståndet och handelsavspärrningarna ha för Förenta staternas del sedan länge medfört avsättningssvårigheter beträffande åtskilliga livsmedel och råvaror, som tidigare i avsevärd utsträckning exporterades till andra länder. En viktig del av programmet för behandlingen av problemet om överskottsproduktionen utgöres av en metod, enligt vilken överskottsvarorna inom livsmedelsbranschen genom utdelning av inköpsmärken göras tillgängliga för familjer, som sakna medel att inköpa ur näringsfysiologisk synpunkt tillräckliga mängder matvaror (»Food Stamp Plan»). Enligt denna metod kunna familjer, som åtnjuta understöd av allmänna medel, av statlig myndighet inköpa gulröda inköpsmärken för 1 till $1^1/_2$ dollars värde för varje familjemedlem per vecka. För varje dollar inköpta gulröda märken lämnas blå inköpsmärken till 50 cents värde gratis till familjen. Båda slagen av märken kunna användas såsom betalningsmedel vid inköp av livsmedel till gängse priser i vilken butik som helst inom det område, där systemet tillämpas. De gulröda märkena gälla därvid för alla vanliga matvaror, som säljas i livsmedelsaffärerna, och för sådana varor som tvål och stärkelse, men icke för tobak eller drycker. De blå märkena kunna däremot endast användas för inköp av sådana livsmedel, som av jordbruksdepartementet förklaras tillhöra överskottsvarorna och som stå upptagna i den för tillfället gällande officiella förteckningen över dessa varor. Då de blå märkena utlämnas gratis, medföra de en utökning intill 50 % av den del av familjeinkomsten, som kan användas för livsmedelsinköp. Detaljhandlaren, som säljer matvaror mot märken, kan hos vederbörande myndighet erhålla kontant valuta för både de gulröda och de blå märkena.

Det nämnda märkessystemet har under den tid det förekommit tillvunnit sig mycket stort intresse. Det började att tillämpas den 16 maj 1939 i en stad, och den 30 november 1940 täckte det 209 områden i 48 delstater och utnyttjades av $2^1/_2$ milj. människor. Enbart i november 1940 utdelades blå märken till ett värde av 5·8 milj. dollars. En av de viktigaste orsakerna till denna utveckling har varit det erkännande systemet erhållit av allmänheten och affärsmännen inom de områden, där det tillämpats. Det har betecknats såsom ett skarpsinnigt sätt att inom ramen för de befintliga samhällsinstitutionerna lösa den paradox, som överflöd av livsmedel och svält sida vid sida kan sägas utgöra.

De gulröda märkena avse att lämna så stor säkerhet som möjligt för att de blå märkena komma att användas för en *utökning* av den tidigare konsumtionen. I vissa trakter, där understöd in natura användas eller där kontantunderstöden äro mycket små, ha emellertid de blå märkena utdelats direkt utan att gulröda märken ha behövt inköpas. Det har beräknats, att omkring 25 % av inköpen för de blå märkena endast motsvarade tidigare normala inköp och att således cirka 75 % av statsbidraget till de blå märkena representerade en nettoökning av de understöddas livsmedelsutgifter, som därmed stegrades med drygt en tredjedel. — Av det belopp, som staten utgivit enligt detta system, ha uppskattningsvis 19 % använts till smör, 16 % till ägg, 17 % till spannmålsprodukter, 21 % till frukt och grönsaker samt 27 % till fläsk och svinfett.

Detta understödssystems gynnsamma inverkan på jordbrukarnas inkomster beror utom på totalbeloppet utdelade blå märken och den nettoökning av livsmedelsförbrukningen, som märkena åstadkomma inom de direkt berörda befolkningsgrupperna, även på den prisstödjande effekt, som kan ernås, samt i vad mån efterfrågan på livsmedel från övriga befolkningsgruppers sida är oelastisk och sålunda okänslig för den eventuella ökningen av varupriserna. — Försök ha sedan den 7 maj 1940 även gjorts att på liknande sätt med gröna och bruna inköpsmärken öka den inhemska förbrukningen av bomullsvaror. Dessutom har från den 13 januari 1941 tillämpats ett kompletterande system med viss ersättning till jordbrukarna för genomförd minskning av den brukade bomullsarealen.

International Labour Review, mars 1941.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1941.

Avtalsrörelserna under detta kvartal ha varit få och av relativt liten omfattning.

Den 1 augusti träffades vid centrala förhandlingar inför särskild förlikningsman uppgörelse om nya lokalavtal i målarefacket. De nya avtalen innebära sänkning av timlönerna på ett antal större platser ävensom viss sänkning av ackordslönerna. Dyrtidstillägg skall utgå efter samma grunder, som gälla för byggnadsfacken. Avtalen gälla till den 1 april 1942 och beröra omkring 12 000 arbetare.

Mellan Rederi-Svea och de ombordanställdas organisationer träffades i augusti uppgörelse innebärande utvidgning av krigsriskzonerna ävensom införande av nya riskzoner. Överenskommelsen berör mellan 700 och 800 anställda. — Inom samma arbetsområde träffades i september för segelfartygsflottan med ungefär 2 000 anställda överenskommelse om nytt krigsriskavtal. Överenskommelsen innebär jämväl en anpassning av tidigare gällande bestämmelser om dyrtidstillägg till principerna för 1941 års ramavtal.

I september träffades uppgörelse för mjölkcentralens butikspersonal i landsorten. Förhandlingar pågå alltjämt rörande nytt avtal för mejeripersonalen och chaufförerna. Sammanlagt beröras omkring 1 300 anställda.

Konflikten vid Trelleborgs gummifabrik, som pågått sedan den 9 augusti, hävdes den 3 oktober, då den särskilt förordnade förlikningsmannen lyckades ena parterna. Det nya avtalet gäller till den 1 mars 1942 och berör omkring 1 400 arbetare.

I den stora uppgörelsen inom byggnadsindustrin i juni hade parterna enats om att den träffade uppgörelsen icke skulle omfatta byggnadsarbete för jordbrukets behov utan att frågan om dylikt arbete borde upptagas till förhandlingar mellan de i frågan mest representativa parterna å arbetsgivarsidan samt de tre egentliga byggnadsfackförbunden. I enlighet härmed togo förhandlingar avseende avtalsreglering för landsbygdens byggnadsverksamhet sin början i juli inför av parterna tillkallad opartisk ordförande, advokat P. Westling, varvid arbetsgivarsidan företräddes av riksförbundet landsbygdens folk (R. L. F.), den till samma förbund anslutna Sveriges landsbygdsentreprenörers arbetsgivareförening ävensom svenska lantarbetsgivareföreningen. Förhandlingarna strandade emellertid den 15 augusti. Sedan meddelanden ingått om blockadåtgärder på vissa platser i landet, särskilt i Skåne, har Kungl. Maj:t i oktober tillsatt en särskild förlikningskommission, inför vilken fortsatta förhandlingar komma att föras.

De omfattande kollektivavtal, som träffats inom skogsbruket, gälla i regel till den 1 oktober, i några fall till den 1 november 1941. Arbetarparterna ha begärt revision av dessa avtal. Parterna äro å ena sidan domänverket, föreningen skogsarbeten, Värmlands och västra Bergslagens skogsarbetsgivareförening och svenska lantarbetsgivareföreningen samt å den andra sidan *dels* svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet samt svenska lantarbetareförbundet, *dels* riksförbundet landsbygdens folk (R. L. F.). Sedan förhandlingarna strandat mellan vissa, ovan berörda, parter har Kungl. Maj:t tillsatt en förlikningskommission att medla i uppkomna och inom den närmaste tiden uppkommande avtalstvister inom skogsbruket.

De i föregående kvartalsredogörelse omnämnda avtalsförhandlingarna rörande nytt avtal för bilverkstäderna ha ännu icke slutförts. Särskild förlikningsman har av socialstyrelsen förordnats i denna avtalstvist.

Kvartalsskiftet september—oktober 1941 karakteriseras eljest framför allt därav, att avtalsuppsägningarna varit få, trots att en mängd omfattande avtal voro uppsägbara vid denna tidpunkt. I stor utsträckning ha parterna enats om att framflytta avtalens uppsägningstider till slutet av året eller till den 15 eller 31 januari 1942 i avvaktan på tillkomsten av nytt ramavtal mellan svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen. Sålunda har uppsägningstiden framflyttats för exempelvis avtalen inom metallindustrin med 150 000 arbetare, textilindustrin med ungefär 40 000 anställda, likaså avtalen för ungefär 40 000 grov- och fabriksarbetare och 30 000 kommunalarbetare.

Ett par stora avtal ha emellertid uppsagts av arbetarparten, nämligen lantarbetareavtalet, berörande direkt och indirekt omkring 50 000 arbetare, och avtalen för hotell- och restaurangpersonal, berörande ungefär 20 000 anställda.

Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1941.

Undersökningens omfattning. Socialstyrelsen, som sedan år 1927 från vägstyrelserna inhämtat årliga uppgifter angående vägarbetarnas löneförhållanden, har även för innevarande år verkställt en sådan undersökning. Liksom vid föregående undersökningstillfälle efterfrågades sedvanlig arbetsförtjänst per timme för med vägunderhållsarbete sysselsatta grovarbetare, varjämte begärdes vissa uppgifter angående samtliga grupper av anställda hos vägstyrelserna.

Förvaltnings- och ledarepersonalen uppdelades härvid på ingenjörer, vägmästare, schaktmästare, förmän och kontorspersonal samt arbetarpersonalen på yrkes- eller specialarbetare och grovarbetare, vartill kommo körare med en häst och körare med två hästar. I år skulle dessutom chaufförer särredovisas från yrkes- och specialarbetare. Beträffande var och en av dessa personalgrupper skulle å formuläret anges antalet anställda i början av januari 1941 och i början av juli s. å., summorna av under tiden 1 januari—30 juni 1941 utgjorda dagsverken och arbetstimmar samt utbetald avlöning ävensom genomsnittlig avlöning per dagsverke (ev. månad) eller timme under samma tid. För grovarbetare efterfrågades särskilt den genomsnittliga tidlöns- och ackordsförtjänsten per timme och dag vid enbart vägunderhållsarbete och dessutom anmodades vägstyrelserna att uppskatta den vanliga förtjänsten per säsong för grovarbetare, som varit sysselsatta under hela den normala arbetssäsongen. Vidare begärdes uppgift om, huruvida vägarbetena bedrevos i vägstyrelsens egen regi, av entreprenörer, genom småentreprenader eller på annat sätt ävensom om kollektivavtal ingåtts för vägdistriktet. Om några vägarbeten inom vägdistriktet utfördes på entreprenad, skulle dessutom entreprenörernas namn och adresser uppgivas. Sedermera tillskrevos entreprenörerna med begäran om uppgifter angående de utförda arbetenas art, antalet anställda inom olika yrkesgrupper samt grovarbetarnas löner vid vägunderhållsarbete.

Samtliga 170 vägstyrelser ha insänt besvarade formulär. Från entreprenörerna ha uppgifter inkommit för sammanlagt 37 av 52 arbetsställen (om varje entreprenörs arbeten inom ett visst vägdistrikt räknas som ett arbetsställe).

Vägstyrelsernas och entreprenörernas personal. Uppgifterna om storleken och sammansättningen av vägstyrelsernas förvaltningspersonal och arbetare äro tämligen fullständiga. För entreprenörernas personal föreligga däremot användbara uppgifter endast rörande antalet arbetare. I efterföljande uppställning jämföres vägstyrelsernas personal åren 1939—41:

	Antal anställda i början av juli		
	1939	1940	1941
Förvaltn.- o. ledarepersonal			
Ingenjörer	7	7	7
Vägmästare	323	318	325
Schaktmästare	139	105	111
Förmän o. dyl.	281	190	194
Kontorspersonal	105	113	119
Arbetare			
Yrkes- och specialarbetare	2 946	2 196	[1] 2 211
Grovarbetare	18 928	7 257	8 791
Körare med 1 häst	1 526	1 080	766
Körare med 2 hästar	41	25	34

Vägarbetena i vägstyrelsernas egen regi reducerades starkt under år 1940. Antalet sysselsatta yrkes- och grovarbetare, minskades i förhållande till år 1939 med ej mindre än 26 resp. 62 %, och körarnas antal nedgick med 30 %. Förvaltnings- och ledarepersonalen var även 14 % mindre 1940 än 1939. Under år 1941 har antalet med vägarbete sysselsatta återigen stigit, men fortfarande utgör de redovisade grovarbetarnas antal icke ens hälften av antalet under förkrigsperioden.

Tab. A. Vägstyrelsernas personal i början av juli 1941 och dess arbetsförtjänster januari—juni 1941.

Län	Förvaltnings- och ledarepersonal								Arbetare							
	Vägmästare		Schaktmästare		Förmän o. dyl.		Kontorspersonal		Yrkes- el. spec.-arb.		Chaufförer		Grovarbetare		Körare med 1 häst	Körare med 2 hästar
	Antal	Genomsn. månadslön, kr.	Antal	Genomsn. månadslön, kr.	Antal	Genomsn. månadslön, kr.	Antal	Genomsn. månadslön, kr.	Antal	Genomsn. timförtjänst, kr.	Antal	Genomsn. timförtjänst, kr.	Antal	Genomsn. timförtjänst, kr.	Antal	Antal
Stockholms . .	16	581	4	388	16	351	9	314	81	1·48	64	1·54	230	1·54	—	—
Uppsala . . .	13	488	2	393	3	259	5	383	30	1·32	35	1·32	140	1·20	4	1
Södermanlands	10	491	—	—	2	243	5	330	41	1·25	34	1·22	351	1·11	35	13
Östergötlands .	16	445	—	—	16	235	4	213	54	1·19	38	1·14	215	1·07	2	—
Jönköpings . .	11	402	4	313	14	250	1	250	40	1·18	46	1·14	172	1·02	—	—
Kronobergs . .	9	486	6	326	9	272	1	225	45	1·22	46	1·26	272	1·07	4	6
Kalmar . . .	13	398	—	—	3	268	1	375	17	1·04	35	1·25	183	1·00	2	—
Gotlands . . .	8	450	4	326	2	275	3	307	21	1·25	—	—	152	1·11	—	—
Blekinge . . .	4	455	1	357	3	228	2	300	8	1·16	23	1·11	60	1·00	—	—
Kristianstads .	14	506	12	337	7	281	8	338	29	1·22	83	1·21	347	1·05	—	—
Malmöhus . .	13	499	5	301	28	291	9	350	26	1·27	94	1·23	231	1·07	—	—
Hallands . . .	9	452	5	306	3	241	—	—	17	1·21	49	1·19	152	0·99	—	—
Göteb. o. Bohus	15	420	4	354	4	334	3	405	24	1·47	37	1·34	187	1·24	94	—
Älvsborgs . .	19	420	2	314	21	249	4	285	43	1·16	39	1·24	282	1·03	—	—
Skaraborgs . .	15	413	5	324	5	256	4	310	48	1·17	45	1·20	251	1·03	5	—
Värmlands . .	15	471	1	315	7	304	4	227	46	1·17	76	1·21	217	1·05	34	2
Örebro	13	492	3	333	1	271	6	357	49	1·24	29	1·26	142	1·17	47	10
Västmanlands .	9	482	2	365	7	284	4	389	34	1·28	29	1·41	336	1·16	—	—
Kopparbergs .	18	454	4	358	1	259	14	316	32	1·30	89	1·33	253	1·13	49	—
Gävleborgs . .	8	434	10	357	7	304	5	327	50	1·33	42	1·39	442	1·19	35	2
Västernorrlands	20	457	6	325	4	277	9	307	77	1·33	58	1·41	724	1·23	125	—
Jämtlands . .	15	456	11	359	5	299	5	221	70	1·28	62	1·36	492	1·13	78	—
Västerbottens .	24	437	8	343	6	228	6	253	66	1·21	68	1·28	2363	1·08	217	—
Norrbottens. .	18	496	12	374	20	260	7	230	77	1·32	65	1·34	597	1·23	35	—
Hela riket	325	462	111	343	194	275	119	309	1 025	1·27	1 186	1·29	8 791	1·13	766	34

[1] Därav 1 186 chaufförer.

Storleken och sammansättningen av vägstyrelsernas personal i början av juli 1941 framgår närmare av tab. A. Under rubriken förvaltnings- och ledarepersonal ha redovisats tillhopa 325 vägmästare, 111 schaktmästare, 194 förmän och 119 kontorister o. dyl. Dessutom ha upptagits 7 ingenjörer (därav 4 i Stockholms län), som ej äro medräknade i tabellen. Vägmästare saknades endast i 5 vägdistrikt. I 53 distrikt hade man en vägmästare, i 76 två och i 36 tre eller flera. Schaktmästare funnos i sammanlagt 83 vägdistrikt, därav 60 med en och 23 med flera schaktmästare. För 35 distrikt redovisades en förman, för 21 två, för 12 tre och för 13 fyra eller flera.

Tab. A utvisar vidare, att i början av juli 1941 sysselsattes tillhopa 1 025 yrkes- eller specialarbetare, 1 186 chaufförer och 8 791 grovarbetare vid vägarbeten (både underhålls- och byggnadsarbeten) i vägstyrelsernas egen regi; motsvarande antal i början av januari 1941 var resp. 853, 1 165 och 4 109. Med arbete för vägstyrelsernas räkning sysselsattes i början av juli 1941 c:a 766 körare med en häst och 34 körare med två hästar, men bör det framhållas, att uppgifter om körarnas antal saknas för flera distrikt. I de norrländska vägdistrikten var de redovisade grovarbetarnas antal avsevärt större än i övriga distrikt. Antalet grovarbetare inom olika distrikt 1940 visade en kraftig nedgång i förhållande till år 1939, men steg åter något under innevarande år, vilket delvis belyses av följande sammanställning.

År	Antal distrikt, som redovisat nedanstående antal grovarbetare			
	mindre än 50	50—99	100—199	200 o. fl.
1939	68	45	30	24
1940	130	20	5	6
1941	112	38	10	6

I 102 distrikt var yrkes- och specialarbetarnas antal mindre än 10 och i 37 distrikt 10 eller flera; motsvarande antal distrikt föregående år var resp. 57 och 108. Det har vidare meddelats, att inga yrkes- eller specialarbetare funnos i 31 och inga grovarbetare i 4 distrikt (1940 4 resp. 8 distrikt).

I 32 vägdistrikt anlitades även entreprenörer. Av erhållna upplysningar att döma torde i sådana distrikt vägunderhållsarbetet i regel skötas av vägstyrelserna, under det att vissa nybyggnads- och förbättringsarbeten utlämnas på entreprenad. I 25 vägdistrikt hade vissa vägarbeten i form av »småentreprenader» utlämnats till jordbrukare o. dyl. inom distriktet. — Ovan anförda siffror avse vägstyrelsernas personal men icke anställda hos entreprenörerna. Å de inkomna 37 uppgifterna från entreprenörer ha redovisats sammanlagt 99 yrkes- eller specialarbetare, 34 chaufförer och 755 grovarbetare. Av dessa sysselsattes med vägunderhållsarbete resp. 25, 7 och 119 man; de övriga arbetade vid nybyggnads- och förbättringsarbeten. Under antagande, att vid de 15 »arbetsställen», för vilka uppgifter saknas, i genomsnitt sysselsattes lika många arbetare som vid övriga »arbetsställen», skulle hela antalet med vägarbete (i vägstyrelsernas och entreprenörernas regi) sysselsatta arbetare i början av juli 1941 kunna uppskattas till omkring 1 170 yrkes- eller specialarbetare, 1 230 chaufförer och 9 850 grovarbetare.

Arbetsinkomster för vägstyrelsernas personal år 1941. Efterföljande redogörelse för förvaltningspersonalens och arbetarnas löneförhållanden avser uteslutande vägstyrelsernas personal. Vad beträffar entreprenörernas personal ha löneuppgifter endast erhållits för grovarbetare, sysselsatta med vägunderhållsarbete inom 5 distrikt.

Till förvaltnings- och ledarepersonalen hade vägstyrelserna i avlöningar under första halvåret 1941 utbetalat c:a 1·7 milj. kr. Vägmästarnas genomsnittliga månadsavlöning utgjorde enligt tab. A 462 kr., schaktmästarnas 343 kr., förmännens 275 kr. och kontoristernas 309 kr. I vad mån medellönerna inom olika vägdistrikt avvika från anförda medellöner för hela riket framgår av nedanstående tablå:

	Antal vägdistrikt, där genomsnittliga månadsavlöningen för nedanstående grupper av anställda utgjorde (i kr.):							
	under 200	200—249	250—299	300—349	350—399	400—449	450—499	500 och däröver
Vägmästare . .	—	—	—	4	23	42	61	35
Schaktmästare .	—	—	15	30	21	15	2	—
Förmän o. dyl. .	1	24	29	20	5	1	1	—
Kontorspersonal	7	18	21	21	14	13	2	2

I 61 vägdistrikt av 165 låg sålunda vägmästarnas genomsnittliga månadsavlöning mellan 450 och 500 kr. Schaktmästarnas månadslön varierade oftast mellan 300 och 400 kr. och förmännens mellan 200 och 350 kr.

I tab. A ha även uträknats medelförtjänster per timme i olika län för vägstyrelsernas samtliga arbetare (sysselsatta såväl med underhålls- som byggnadsarbete). I gruppen yrkes- eller specialarbetare ingå även månadsavlönade väghyvel- och vältförare, reparatörer o. dyl. För sådan personal har en månads anställningstid ansetts motsvara 200 arbetstimmar. Under första halvåret 1941 hade vägstyrelserna i avlöningar till yrkes- eller specialarbetare (inkl. chaufförer) utbetalat i runt tal 3·0 milj. kr. och till grovarbetare 6·3 milj. kr. mot 3·1 resp. 6·0 milj. kr. 1940. I genomsnitt utgjorde yrkes- och specialarbetarnas (inkl. chaufförernas) timförtjänst 1·28 kr. och grovarbetarnas 1·13 kr. (år 1940 1·17 resp. 1·03 kr.). För såväl yrkes- eller specialarbetare som chaufförer och grovarbetare var genomsnittliga timförtjänsten högst i Stockholms län — resp. 1·48, 1·54 och 1·54 kr. — och lägst i Kalmar, Blekinge och Hallands län, där grovarbetarnas timförtjänster voro 1·00, 1·00 resp. 0·99 kr. I östra och norra Sverige voro timförtjänsterna i allmänhet högre än i övriga landsdelar.

Avvikelserna inom olika vägdistrikt från anförda medellöner i tab. A voro i vissa fall betydande, vilket delvis framgår av nedanstående tablå:

	Antal vägdistrikt, där den genomsnittliga timförtjänsten under tiden januari—juni 1941 utgjorde (i kr.):						
	under 1·00	1·00—1·09	1·10—1·19	1·20—1·29	1·30—1·39	1·40—1·49	1·50 och däröver
Yrkes- och specialarbetare	1	6	35	52	26	8	11
Chaufförer	—	13	28	50	42	13	10
Grovarbetare	29	49	62	19	2	3	3

Den allmännast förekommande genomsnittsförtjänsten per timme för hela riket låg för yrkes- eller specialarbetare mellan 1·20 och 1·30 kr., för chaufförer mellan 1·20 och 1·40 kr. och för grovarbetare mellan 1·00 och 1·20 kr.

Uppgift om körarnas timförtjänster saknas från många distrikt, varför i efterföljande tablå anförda medelförtjänster för körare meddelas med viss reservation. För körare med en häst utgjorde medelförtjänsten per timme 1·68 kr. och för körare med två hästar 2·09 kr. En bild av variationerna i körarnas timförtjänster erhålles av nedanstående tablå:

	Antal vägdistrikt, där den genomsnittliga timförtjänsten för körslor utgjorde (i kr.)								
	under 1·30	1·30— 1·39	1·40— 1·49	1·50— 1·59	1·60— 1·69	1·70— 1·79	1·80— 1·89	1·90 och däröver	Medelförtjänst per tim.
Körare med 1 häst . . .	7	1	4	16	15	7	8	18	1·68
Körare med 2 hästar . .	—	—	—	—	2	2	2	15	2·09

Uppgifter om normalsäsongens längd och förtjänsten per säsong ha redovisats av sammanlagt 159 vägdistrikt. Den beräknade längden av den normala arbetssäsongen och medeluppskattningen av förtjänsten per säsong i olika län utvisas av tab. B, varvid lönen ordnats i sjunkande skala efter normalsäsongens längd. Till jämförelse har dessutom inlagts den genomsnittliga timförtjänsten för grovarbetare vid vägarbeten i vägstyrelsernas egen regi. Medelförtjänsten per normalsäsong för grovarbetare uppskattas för riket i dess helhet till 1 977 kr. mot 1 836 kr. föregående år. Den största inkomsten uppnåddes i Stockholms samt Göteborgs och Bohus län (3 780 resp. 2 500 kr.) och den lägsta i Västerbottens och Norrbottens län (1 227 resp. 1 362 kr.). Den normala säsongen för vägarbete utgjorde i genomsnitt 231 arbetsdagar, men var av naturliga skäl längre i södra och mellersta Sverige och kortare i norra Sverige; längst var säsongen i Hallands län (285 dagar) och kortast i Västerbottens och Norrbottens län (142 dagar).

Som framgår av tab. B föreligger i stort sett god överensstämmelse mellan den uppskattade medelförtjänsten per säsong och de två faktorer, som bestämma dennas storlek, nämligen antalet arbetsdagar per normalsäsong och lönen per timme. Något direkt samband mellan den genomsnittliga timlönens storlek och arbetssäsongens omfattning i olika län kan däremot knappast skönjas, även om grovarbetarförtjänsten per timme i de norrländska vägdistrikten i genomsnitt är högre än i flertalet syd- och mellansvenska distrikt.

Från 45 vägdistrikt har meddelats, att grovarbetarna där äro helt beroende av vägarbetet för sin utkomst, medan 113 distrikt ha uppgivit, att arbetarna efter vägarbetssäsongens slut i regel även haft annat förvärvsarbete. För de förra distrikten uppgick det genomsnittliga antalet arbetsdagar per säsong till 266 och säsongförtjänsten till 2 242 kr., mot 213 resp. 1 838 kr. för distrikt, där arbetarna vid sidan av vägarbetet även hade annat arbete.

Arbetslöner och arbetsförhållanden för vägdistriktens arbetare regleras numera med mycket få undantag av kollektivavtal. Vid tiden för uppgifternas avlämnande gällde kollektivavtal inom 166 av landets 170 vägdistrikt, varför kollektivavtal nu saknas i endast 4 distrikt, nämligen Visingsö, Vens, Holmöns

Tab. 8. Antal arbetsdagar och förtjänst per säsong för med vägarbete sysselsatta grovarbetare.

Län	Medelantalet arbetsdagar per säsong	Medelförtjänst per säsong, kr.	Genomsnittlig timförtjänst, kr.	Län	Medelantalet arbetsdagar per säsong	Medelförtjänst per säsong, kr.	Genomsnittlig timförtjänst, kr.
Hallands	285	2 119	0·99	Gotlands	250	2 000	1·11
Östergötlands . . .	281	2 373	1·07	Kristianstads . .	249	1 986	1·05
Blekinge	279	1 975	1·00	Värmlands . . .	243	2 056	1·05
Stockholms . . .	277	3 780	1·54	Uppsala	238	2 236	1·20
Kalmar	276	2 160	1·00	Jönköpings . . .	231	1 920	1·02
Göteborgs o. Bohus	273	2 500	1·24	Kopparbergs . .	216	1 841	1·13
Örebro	272	2 280	1·17	Västernorrlands .	199	1 999	1·23
Södermanlands . .	269	2 300	1·11	Jämtlands . . .	177	1 608	1·13
Älvsborgs	268	2 099	1·03	Gävleborgs . . .	176	1 660	1·19
Västmanlands . .	266	2 325	1·16	Norrbottens . . .	142	1 362	1·23
Malmöhus	262	2 265	1·07	Västerbottens . .	142	1 227	1·08
Kronobergs . . .	261	2 214	1·07	Hela riket	**231**	**1 977**	**1·13**
Skaraborgs	261	2 065	1·03				

och Östbo; de tre förstnämnda ödistrikten representera en sammanlagd väglängd av blott 28 km. Svenska väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundet har träffat avtal med vägstyrelserna i 166 distrikt och Riksförbundet för landsbygdens folk (R. L. F.) i 61 distrikt.

Arbetsförtjänster vid vägunderhållsarbete. Medan ovan anförda medelförtjänster för grovarbetare avse genomsnittliga timförtjänster vid såväl underhålls- som byggnadsarbeten i vägstyrelsernas egen regi, ha för att möjliggöra jämförelser med tidigare år även införskaffats uppgifter rörande genomsnittliga tidlöns- och ackordsförtjänsterna för med *vägunderhålls*arbete sysselsatta grovarbetare. Dylika löneuppgifter ha lämnats av samtliga vägstyrelser. Här nedan meddelas en översikt av vägunderhållsarbetarnas löneförhållanden 1931—1941[1], vilken utgör en direkt fortsättning på de i denna tidskrift allt sedan 1927 publicerade årliga översikterna av timförtjänster för med vägunderhållsarbete sysselsatta grovarbetare.

Timförtjänst för med vägunderhållsarbete sysselsatta grovarbetare

	Samtliga vägdistrikt											Därav distrikt med koll.-avt.		distrikt utan koll.-avt.	
	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1940	1941	1940	1941
Tidlönsarbete .	0·78	0·72	0·72	0·72	0·72	0·78	0·88	0·88	0·91	0·95	1·05	0·96	1·05	0·89	0·97
Ackordsarbete .	0·87	0·85	0·83	0·84	0·87	0·88	1·01	1·09	1·13	1·16	1·28	1·16	1·28	1·07	1·28
Oavsett löneform[2] . . .	0·79	0·78	0·77	0·77	0·77	0·79	0·89	0·95	0·98	1·00	1·10	1·01	1·10	0·95	1·15

Under åren 1931—1933 gingo lönerna något tillbaka och höllo sig därefter oförändrade till år 1936, då en mindre uppgång märktes. De följande åren ha sedan medfört en fortsatt förbättring av timförtjänsterna, vilken varit särskilt markant åren 1937 och 1941.

[1] En något utförligare redogörelse för vägunderhållsarbetarnas arbetsförtjänster kommer att lämnas i Lönestatistisk årsbok för 1940. — [2] Dessa siffror ha med användande av uppgifter om hur stor del av arbetet, som utföres mot tidlön resp. på ackord, approximativt beräknats på grundval av uppgifterna om tid- och ackordslöner.

Tab. C. Genomsnittliga timförtjänster inom olika län för med vägunderhållsarbete sysselsatta grovarbetare.

Län	Genomsnittlig timförtjänst (i kr.) för grovarbetare								
	vid tidlönsarbete			vid ackordsarbete			vid allt arbete oavsett löneform		
	1939	1940	1941	1939	1940	1941	1939	1940	1941
Stockholms	1·18	1·15	1·28	1·57	1·70	1·79	1·27	1·28	1·34
Uppsala	0·98	1·05	1·13	1·26	1·22	1·47	1·12	1·09	1·15
Södermanlands	0·87	0·96	1·03	1·09	1·13	1·15	0·94	1·01	1·07
Östergötlands	0·87	0·93	1·02	1·11	1·14	1·23	0·91	0·96	1·05
Jönköpings	0·88	0·92	0·99	1·03	1·06	1·22	0·91	0·94	1·03
Kronobergs	0·86	0·90	0·99	1·02	1·00	1·21	0·93	0·93	1·07
Kalmar	0·85	0·87	0·99	1·03	1·03	1·02	0·88	0·89	0·99
Gotlands	0·84	1·06	1·05	1·09	1·11	1·18	0·96	1·08	1·09
Blekinge	0·85	0·86	0·97	0·98	1·15	1·10	0·86	0·87	0·97
Kristianstads	0·84	0·90	0·99	1·01	1·16	1·21	0·88	0·93	1·02
Malmöhus	0·89	0·89	1·02	0·99	1·04	1·34	0·89	0·89	1·03
Hallands	0·85	0·93	0·99	1·04	1·16	1·21	0·88	0·94	1·01
Göteborgs o. Bohus	0·99	1·01	1·18	1·16	1·21	1·45	1·06	1·05	1·20
Älvsborgs	0·89	0·96	0·99	1·13	1·18	1·24	0·96	0·99	1·02
Skaraborgs	0·84	0·91	0·98	1·08	1·03	1·19	0·93	0·94	1·01
Värmlands	0·88	0·89	1·01	1·00	1·04	1·14	0·91	0·93	1·04
Örebro	0·93	0·93	1·04	1·14	1·18	1·31	1·02	1·03	1·11
Västmanlands	0·91	1·00	1·06	1·14	1·09	1·24	0·95	1·00	1·07
Kopparbergs	0·92	0·98	1·03	1·16	1·17	1·28	1·01	1·04	1·08
Gävleborgs	0·95	1·01	1·08	1·16	1·22	1·38	1·06	1·08	1·14
Västernorrlands	1·03	1·05	1·13	1·29	1·30	1·50	1·13	1·12	1·30
Jämtlands	0·91	0·91	1·10	1·04	1·09	1·24	0·97	0·97	1·13
Västerbottens	0·94	0·95	1·06	1·08	1·12	1·24	0·99	1·01	1·12
Norrbottens	1·02	1·03	1·15	1·10	1·22	1·38	1·10	1·10	1·21
Samtliga vägdistrikt	**0·91**	**0·95**	**1·05**	**1·13**	**1·16**	**1·28**	**0·98**	**1·00**	**1·10**
Därav med koll.-avtal	0·92	0·96	1·05	1·13	1·16	1·28	0·98	1·01	1·10
» utan koll.-avtal[1]	0·87	0·89	0·97	1·07	1·07	1·28	0·93	0·95	1·15

Av tablån å föregående sida framgår, att den genomsnittliga timförtjänsten 1941 var 1·05 kr. vid tidlönsarbete, 1·28 kr. vid ackordsarbete och 1·10 kr. i medeltal för allt arbete oavsett löneform, vilka lönebelopp innebära stegring från föregående år med resp. 10·5, 10·3 och 10·0 %. Variationerna mellan de olika vägdistriktens löner äro emellertid betydande, vilket belyses därav, att år 1941 de lägsta och de högsta genomsnittliga timförtjänsterna (vid allt arbete oavsett löneform) utgjorde resp. 0·84 och 1·65 kr. (Visingsö resp. Stockholms södra vägdistrikt). Bortser man från de båda fjärdedelar av vägdistrikten, som uppvisa de högsta och lägsta lönerna, varierade timförtjänsterna för den återstående »mellersta hälften» mellan 1·02 och 1·14 kr.

Skillnaderna i löneavseende mellan de olika länen belysas i tab. C. Av tabellen framgår, att länsmedeltalen förete betydande olikheter. De högsta genomsnittliga timförtjänsterna för grovarbetare uppvisade under år 1941 Stockholms län (1·34 kr.), medan Blekinge (0·97 kr.) och Kalmar län (0·99 kr.) kommo lägst på skalan. Vägunderhållsarbetarnas timförtjänster inom olika län överensstämma i huvudsak med de i tab. A meddelade genomsnittsförtjänsterna för

[1] Avse 4 vägdistrikt, se texten.

vägstyrelsernas grovarbetare. Förekommande skiljaktigheter torde bero på olikheter i ackordsarbetets relativa betydelse vid vägunderhållsarbete och vid vägbyggnadsarbete. Som förut nämnts, ha nämligen grovarbetarnas genomsnittsförtjänster vid arbeten i vägstyrelsernas egen regi beräknats för allt slags vägarbete, sålunda både underhålls- och byggnadsarbete.

Levnadskostnaderna omkring 1 oktober 1941.

Socialstyrelsens vid början av varje kvartal verkställda beräkningar rörande levnadskostnaderna ha nu slutförts med avseende å kvartalsskiftet september/oktober 1941.

Konsumtionen. Vid denna beräkning ha liksom vid föregående kvartalsskifte vidtagna ransoneringsåtgärder nödvändiggjort vissa modifikationer i den fastställda indexbudgeten.

Sålunda har hänsyn tagits till att ransoneringen av matfett och ost beräknats understiga hushållets förbrukning med närmare $^1/_3$ samt av ägg med ungefär hälften. Beträffande mjöl, bröd och gryn har räknats med en genomsnittlig nedgång i förbrukningen av c:a $^1/_6$ och av socker med $^1/_7$. Medan fläskkonsumtionen nedskurits med ej mindre än $^3/_5$, motsvarar köttransonen i det närmaste den normala förbrukningen. Beträffande kaffe har den tilldelade kvantiteten beräknats understiga indexhushållets förbrukning med c:a $^3/_5$. Kaffepostens vikt i basen har dock endast minskats med c:a $^1/_4$, med hänsyn till att användningen av kaffesurrogat blivit alltmera allmän.

I fråga om de ransonerade varorna ha deras vikter enligt den fastställda budgeten reducerats med angivna tal såväl vid beräkningstillfället som för basperioden.

Nämnas må, att hänsyn tagits till bestämmelserna angående prisrabattering vid inköp av mjölk och smör. Då margarin ej försålts i detaljhandeln under kvartalet, har den i indexbudgeten ingående kvantiteten härav ersatts med prisrabatterat smör.

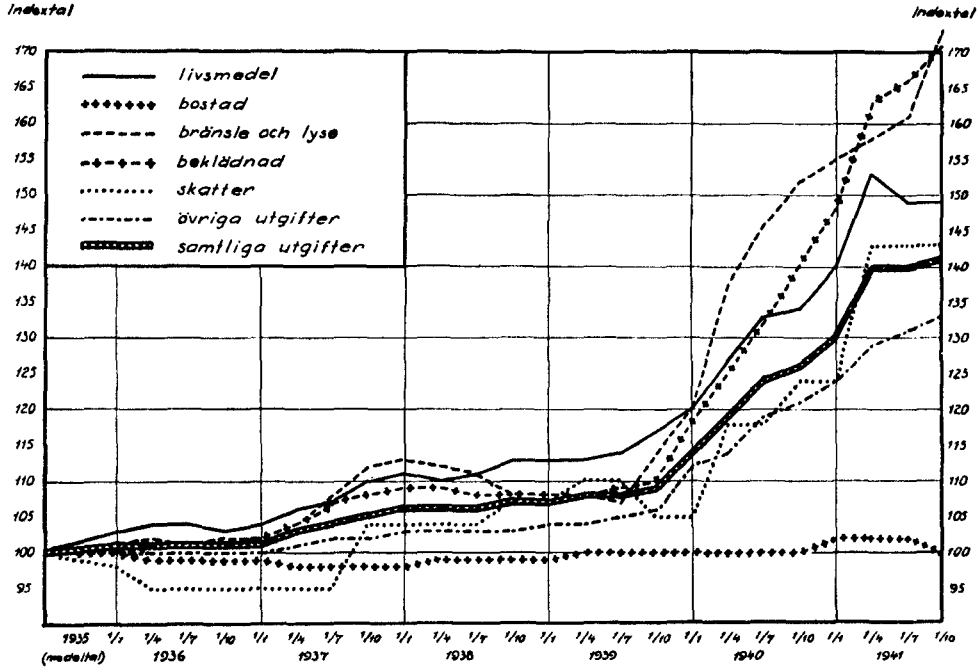
Priser å livsmedel, bränsle och lyse. Ser man först på de prisuppgifter, som föreligga beträffande livsmedel, bränsle och lyse, avse samtliga september månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras under senare delen av månaden. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 868—869) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å mjölk har kvarstått på samma nivå som vid förra kvartalsskiftet, 30 öre per liter för oskummad vara. Smörpriserna förete ej heller i stort sett några nämnvärda förändringar med undantag för landssmör, som sjunkit något i pris sedan förra kvartalet. Däremot visa ostpriserna något

stigande tendens. Från och med den 1 september 1941 äro normalpriser å ost fastställda av statens livsmedelskommission.

Den för årstiden vanliga prisstegringen å färska ägg har kännetecknat marknaden under kvartalets samtliga månader. Genomsnittspriset, som i juni utgjorde 2·80 kr. per kg, hade i juli stigit till 3·01 kr., i augusti till 3·17 kr. och i september till 3·24 mot 2·36 kr. i september 1940. I detta sammanhang må nämnas, att i och med införandet av äggransoneringen, som trädde i kraft den 24 september 1941, livsmedelskommissionen fastställt normalpriser för olika delar av landet.

Levnadskostnadernas förändringar enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex (år 1935 = 100).

Medelpriset å potatis av den nya skörden utgjorde i juli 61 öre per kg och har sedan som vanligt sjunkit mycket kraftigt; sålunda var genomsnittspriset i augusti 33 och i september 21 öre per kg mot 17 öre vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Mjölnoteringarna ha i det närmaste varit oförändrade sedan juni månad, varemot en del brödsorter undergått smärre förskjutningar i övervägande nedåtgående riktning. Sålunda ha sötlimpa och grovbröd (grov hålkaka, ankarstock) sjunkit i pris med i genomsnitt resp. 3 och 2 öre per kg samt mjukt vetebröd, bakat med vatten, och mjukt vetebröd, bakat med mjölk, med i medeltal resp. 2 och 7 öre. Den sjunkande tendens, som sålunda konstaterats för mjukt matbröd, torde delvis bero på att högsta priser blivit fastställda å ett stort antal ombudsorter efter överenskommelser mellan statens priskontrollnämnd och vederbörande bageriorganisationer.

Tab. 1. Indextal för livsmedel, bränsle och lyse (1935 = 100).

	1936	1937	1938	1939	1940	1 sept. 1939	1 okt. 1940	1 juli 1941	1 aug. 1941	1 sept. 1941	1 okt. 1941
Mejeriprod., ägg o. margarin (6 varuslag)	103	109	114	119	130	121	133	138	139	137	135
Mjöl (2 varuslag)	103	111	115	114	119	114	120	121	121	121	121
Bröd (8 varuslag)	101	107	109	112	130	113	133	142	141	141	140
Kött (8 varuslag)	111	111	118	125	137	125	143	184	185	185	184
Fisk (6 varuslag)	105	93	96	101	135	102	136	185	195	196	195
Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	102	104	110	108	148	107	137	141	141	141	144
Specerier (4 varuslag)	99	103	101	104	126	102	130	150	150	151	149
Maltdrycker (2 varuslag)	100	103	103	103	115	103	118	134	134	134	134
Samtliga livsmedel	**104**	**108**	**112**	**116**	**132**	**116**	**134**	**149**	**150**	**150**	**149**
Elektrisk ström	98	95	93	93	95	91	97	94	94	94	97
Fotogen	99	101	104	110	147	104	158	—	—	—	—
Kokgas	100	100	100	100	132	100	141	141	141	141	141
Ved (2 varuslag)	105	116	122	126	181	120	192	205	209	210	213
Kol (2 varuslag)	100	111	111	113	164	107	171	178	179	180	181
Koks	102	129	129	120	183	115	180	216	219	220	225
S:a bränsle och lyse	**102**	**108**	**110**	**111**	**146**	**107**	**152**	**161**	**163**	**163**	**173**
Livsmedel, bränsle o. lyse[1]	**104**	**108**	**111**	**115**	**133**	**115**	**136**	**150**	**151**	**151**	**151**

Köttpriserna ha under den nu gångna kvartalsperioden undergått en del förskjutningar i båda riktningarna. Nöt- och gödkalvstek visa sålunda alltjämt något stigande tendens, under det att soppkött, spädkalv och särskilt fårkött fallit i pris. Fläskpriserna visa fortfarande någon uppgång. Sedan förra kvartalet har enligt överenskommelser med kötthandelns organisationer priskontrollnämnden fastställt högsta priser å nötkött och fläsk för Stockholm, Norrköping, Malmö, Lund, Göteborg och Borås.

Beträffande färsk fisk har prisstegring ägt rum under kvartalet för alla noterade sorter utom strömming, som sjunkit i pris med i genomsnitt 14 öre per kg. Abborre och gädda visa sålunda uppgång med resp. 29 och 37 öre per kg, färsk sill med 41 samt torsk, rödspotta och kolja med resp. 7, 6 och 15 öre per kg, allt i beräknade medeltal. Medelpriset å salt sill har stigit med 1 öre och utgjorde i september 1·43 kr. per kg.

Kaffepriserna ha ytterligare stigit, men uppgången har i allmänhet varit väsentligt mindre än under förra kvartalet. Detaljpriset å rostad santosblandning utgjorde i september 4·89 kr. per kg mot 4·78 kr. i juni. Den vid sidan härav noterade mest gångbara kaffesorten utvisade för september ett medelpris å 5·22 kr. mot 5·07 kr. i juni.

Inom gruppen frukt och grönsaker utvisa noteringarna å äpplen, sedan årets skörd kommit i marknaden, en kraftig nedgång från föregående kvartal eller med ej mindre än i genomsnitt 1·85 kr. per kg. Medelpriset i september

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1940, sid. 487. gruppen mejeriprodukter etc. ingår ej margarin 1/10 1941, i gruppen rotsaker och frukt ej bananer fr. o. m. 1/1 1941 och katrinplommon 1/10 1941 samt i gruppen specerier ej gula ärter 1/10 1941. Fr. o. m. 1 okt. 1941 avser indextalet för ved 3 varuslag (björk-, barr- och pannved) och för kol och koks äro särskilda indextal beräknade.

Tab. 2. Indextal för beklädnad (1935 = 100).

	1936	1937	1938	1939	1940	1 juli 1939	1 okt. 1940	1 apr. 1941	1 juli 1941	1 okt. 1941
Herrkostym, beställd o. konfektion	100	105	107	110	129	108	134	160	165	171
Vinteröverrock, konfektion . . .	101	105	108	110	131	108	138	163	166	173
Arbetsblus	99	105	107	108	133	106	144	170	173	173
Skjorta	105	112	117	122	154	119	164	195	202	213
Kalsonger	100	107	110	113	146	110	158	197	199	203
Strumpor: herr-, ylle	108	110	113	117	151	114	162	192	193	200
dam-, konstsilke . . .	96	97	96	96	109	94	114	123	121	123
barn-, bomull	99	104	106	107	130	105	138	163	169	174
Hatt, herr-	99	101	101	102	113	101	118	130	131	132
Ylletyg (t. damklänning) pr m .	100	106	108	111	143	108	155	190	199	205
Bomullstyg (till dito) » » .	100	105	107	109	133	107	142	161	163	166
Ullgarn » kg .	104	127	119	123	191	112	198	242	243	248
S:a kläder	**100**	**105**	**108**	**110**	**134**	**108**	**141**	**167**	**171**	**176**
Kängor av sportläder: herr- . . .	103	108	111	113	138	110	147	166	169	171
barn- . . .	103	109	113	116	136	114	142	161	163	169
» » boxkalv, herr-	102	106	110	111	129	109	135	151	154	157
Lågskor, dam-	102	106	110	111	132	109	139	157	159	164
Halvsulning o. klackning	100	106	110	111	122	111	126	138	141	142
Galoscher, herr-	99	107	105	99	116	102	125	132	132	132
S:a skodon	**102**	**107**	**111**	**112**	**130**	**111**	**136**	**151**	**153**	**157**
Kläder och skodon	**101**	**106**	**108**	**111**	**133**	**109**	**140**	**163**	**166**	**171**

utgjorde 81 öre per kg mot 2·66 kr. i juni. Vitkål har sjunkit i pris med i medeltal 19 öre per kg. För övriga inom gruppen angivna varor ha noteringar ej stått att erhålla under kvartalet.

Vad slutligen bränsle och lyse beträffar, ha ved samt hushållskol och koks stigit något i pris sedan juni månad. Indextalets höjning från 161 till 173 (1935 = 100) beror emellertid i huvudsak på att större vikt tillmätts de starkt fördyrade varuslagen koks och barrved (pannved), vilket i sin tur sammanhänger med att den i bostadsposten hittills ingående kostnaden för centraluppvärmning nu överflyttats till bränsleposten.

Sammanfattning av prisförändringarna beträffande livsmedel, bränsle och lyse. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedels-, bränsle- och lysepriserna ägt rum i detaljhandeln från och med 1935 till 1 oktober 1941, meddelas i tab. 1 en serie »vägda» indextal, vilka utarbetats med användande av samma kvantitetstal för de särskilda varuslagen som vid uträknandet av levnadskostnadsindex. De för den 1 september, 1 oktober o. s. v. angivna indextalen grunda sig på prisnoteringar, som insamlats närmast föregående månad (augusti, september o. s. v.).

Jämför man indextalen för de olika varugrupperna den 1 oktober 1941 med 1935 års prisnivå, befinnes det, att fisk och kött stigit med resp. 95 och 84 %, specerier med 49, rotsaker och frukt med 44, bröd med 40, mejeriprodukter, ägg och margarin med 35, maltdrycker med 34 samt mjöl med 21 %. Inom bränsle- och lyseposten ha koks stigit med 125, ved med 113, kol med 81 samt kokgas med 41 %. Elektrisk ström (för belysningsändamål) har däremot sjunkit i pris med 3 %.

Tab. 8. Indextal för »övriga utgifter» (1935 = 100).

	1936	1937	1938	1939	1940	1 juli 1939	1 okt. 1940	1 apr. 1941	1 juli 1941	1 okt. 1941
Möbler	100	105	108	114	120	114	120	136	139	143
Mattor, sängkläder, hushållslinne	100	104	104	105	130	102	138	161	171	177
Husgeråd, verktyg m. m.	100	108	110	112	128	109	132	146	150	153
Tvål och såpa	100	107	106	113	143	105	149	171	174	199
Tvätt	99	101	101	103	115	102	120	130	130	131
Kroppsvård	101	103	104	105	112	105	114	122	126	127
Sjukvård	100	99	97	95	98	94	97	105	105	105
Intellektuella ändamål	100	102	102	103	109	103	111	116	116	117
Förenings- o. försäkringsavg.	100	103	106	112	114	112	115	115	115	115
Nöjen och förströelser	100	101	104	105	112	104	114	120	124	125
Resor	99	98	98	98	106	98	110	117	118	122
Ränta å lån	91	91	91	91	105	91	114	114	114	102
Telefon, postporto, skrivmateriel	100	100	100	100	104	100	106	109	109	113
Arbetshjälp i hemmet	100	102	103	106	115	106	116	126	129	132
Tobak	99	98	98	100	124	98	134	136	137	137
Spritdrycker	100	100	102	121	179	112	183	189	189	189
Övriga utgifter[1]	**100**	**102**	**103**	**106**	**118**	**105**	**121**	**129**	**131**	**133**

Bostad. Beträffande bostadsposten har själva hyreskostnaden ej varit föremål för omräkning vid detta beräkningstillfälle, enär uppgifter ännu icke äro tillgängliga om de förskjutningar i den allmänna hyresnivån, som möjligen inträffat vid övergången till nu påbörjade nya hyresår. Indextalets sänkning från 102 till 100 (år 1935 = 100) beror på den förut omnämnda överflyttningen till bränsleposten av kostnaden för centraluppvärmning.

Utgifter för beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde under senare delen av kvartalets sista månad. Den nu slutförda undersökningen visar, att priserna å nästan alla hithörande varuslag ytterligare stigit något. Det särskilda indextalet för beklädnadsposten steg sålunda från 166 till 171; motsvarande tal för ett år sedan var 140 (1935 = 100). Tab. 2 ger en bild av prisnivåns förändringar för de olika varuslagen sedan år 1935. Den största stegringen visar fortfarande ullgarn med icke mindre än 148 %, under det att uppgången för övriga inom gruppen kläder noterade varor varierar mellan 23 % för damstrumpor av konstsilke och 113 % för herrskjortor. Skor ha fördyrats med i medeltal 65 %.

Skatteposten har ej omräknats vid detta tillfälle, vilket emellertid kommer att ske vid nästa kvartalsskifte.

Övriga utgifter. Beräkningarna grunda sig i huvudsak på priser under senare delen av kvartalets sista månad. Undersökningen visar, att prisnivån ytterligare stigit något sedan förra kvartalet till följd av prisförhöjningar å bland

[1] Denna post omfattar även en mindre del ej specificerade utgifter. Beträffande grupperingen av olika varuslag och tjänster hänvisas till Soc. Medd. årg. 1940, sid. 53.

Tab. 4. Levnadskostnadsindex med år 1935 som bas.

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1935	100	100	100	100	100	100	**100**
1936 1 jan.	103	100	101	100	98	100	**101**
1 april	104	99	102	101	95	100	**101**
1 juli	104	99	101	101	95	100	**101**
1 okt.	103	99	102	101	95	100	**101**
1937 1 jan.	104	99	102	102	95	100	**101**
1 april	106	98	104	104	95	101	**103**
1 juli	107	98	108	107	95	102	**104**
1 okt.	110	98	112	108	104	102	**105**
1938 1 jan.	111	98	113	109	104	103	**106**
1 april	110	99	112	109	104	103	**106**
1 juli	111	99	111	108	104	103	**106**
1 okt.	113	99	108	108	107	103	**107**
1939 1 jan.	113	99	108	108	107	104	**107**
1 april	113	100	108	108	110	104	**108**
1 juli	114	100	107	109	110	105	**108**
1 okt.	117	100	114	110	105	106	**109**
1940 1 jan.	120	100	120	118	105	112	**114**
1 april	127	100	138	125	118	114	**119**
1 juli	133	100	146	132	118	119	**124**
1 okt.	134	100	152	140	124	121	**126**
1941 1 jan.	140	102	155	148	124	124	**130**
1 april	153	102	158	163	143	129	**140**
1 juli	149	102	161	166	143	131	**140**
1 okt.	149	100	173	171	143	133	**141**

annat diverse inventarier, rengöringsmedel m. m. Indextalet för posten »övriga utgifter» visade sålunda uppgång från 131 till 133 mot 121 ett år tidigare (1935 = 100). I tab. 3 meddelas indextal för de olika grupperna inom ovannämnda post.

Levnadskostnadsindex. Beträffande tillvägagångssättet vid indexberäkningarna hänvisas till den redogörelse härför, som återfinnes i Soc. Medd. årg. 1939, sid. 643 o. f.

Resultatet av den nu senast utförda beräkningen, avseende prisläget omkring den 1 oktober 1941, redovisas i tab. 4 och 5. Diagrammet å sid. 861 belyser ytterligare prisnivåns förändringar sedan 1935. Levnadskostnadernas stegring sedan tiden omedelbart före krigsutbrottet (1 juli 1939) beräknas till 31 %.

Betraktar man förändringarna av samtliga levnadskostnader under kvartalet, finner man enligt tab. 4, att levnadskostnadsindex med 1935 som bas stigit med en enhet, från 140 till 141. Anknytes denna serie till den äldre med juli 1914 som utgångpunkt (tab. 5) befinnes, att indextalet sedan förra beräkningstillfället stigit med två enheter, från 219 till 221. I fråga om de i beräkningarna ingående huvudposterna har livsmedelsposten under kvartalet påverkats av prisstegringar å en del varuslag såsom potatis, fläsk och fisk, men denna uppgång har motvägts av prissänkningar å frukt samt vissa bröd- och köttsorter. Tendenserna till prisstegring och prissänkning ha därför motvägt varandra, så att indextalet för livsmedelsposten kvarstår oförändrat sedan förra kvartalsskiftet. Däremot har posten bränsle och lyse stigit med tolv enheter, beklädnadsposten med fem samt posten »övriga utgifter» med två enheter. Bostadsposten har sjunkit med två enheter. Beträffande nedgången inom sistnämnda post samt bränsle- och lysepostens stegring hänvisas till vad tidigare härom nämnts.

Tab. 5. Levnadskostnadsindex med juli 1914 som bas.

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	100
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	139
1917	maj	174	108	190	170	109	130	152
	sept.	180	112	240	210	109	150	166
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	192
	1 april	229	112	280	270	114	185	203
	1 juli	258	112	286	285	114	195	219
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	242
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	267
	1 april	327	120	367	320	160	215	265
	1 juli	318	120	326	310	160	210	257
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	257
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	259
	1 april	287	130	333	370	290	230	265
	1 juli	287	130	372	390	290	235	270
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	281
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	271
	1 april	247	155	316	295	372	235	249
	1 juli	231	155	264	270	372	225	236
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	231
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	216
	1 april	184	163	196	225	264	200	195
	1 juli	178	163	188	210	264	195	190
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	190
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	183
	1 april	164	163	188	199	211	188	177
	1 juli	158	163	185	196	211	188	174
	1 okt.	168	178	183	194	201	187	177
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	176
	1 april	160	178	183	192	173	185	173
	1 juli	155	178	182	192	173	183	171
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	174
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	178
	1 april	171	186	179	192	162	182	177
	1 juli	168	186	177	191	162	181	176
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	175
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	174
	1 april	158	188	170	188	185	179	173
	1 juli	156	188	168	187	185	180	172
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	171
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	171
	1 april	149	198	180	181	184	179	170
	1 juli	148	198	176	180	184	179	169
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	172
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	171
	1 april	152	199	166	184	183	179	171
	1 juli	156	199	164	185	183	179	173
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	172
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	170
	1 april	151	200	165	185	187	178	171
	1 juli	148	200	161	184	187	178	169
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	170
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	167
	1 april	140	205	160	181	176	178	165
	1 juli	138	205	159	180	176	178	164
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	163
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	161
	1 april	130	206	155	175	173	177	160
	1 juli	127	206	153	173	173	176	158
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	158
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	157
	1 april	125	206	149	168	172	177	157
	1 juli	124	206	146	168	172	177	156
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	156
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	154
	1 april	119	202	139	163	187	175	153
	1 juli	120	202	138	162	187	175	153
	1 okt.	128	202	136	163	189	175	154
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	153
	1 april	120	202	136	165	191	174	153
	1 juli	123	201	136	166	191	174	155
	1 okt.	125	201	136	167	189	174	155
1935	1 jan.	124	201	137	168	189	174	155
	1 april	126	198	137	167	178	174	155
	1 juli	129	198	137	167	178	174	156
	1 okt.	131	198	138	167	179	173	157
1936	1 jan.	132	198	138	168	179	173	158
	1 april	134	196	140	169	170	172	158
	1 juli	134	196	139	169	170	173	158
	1 okt.	132	196	140	169	170	173	157
1937	1 jan.	133	196	141	170	170	174	158
	1 april	137	195	143	174	166	176	161
	1 juli	138	195	148	179	166	177	162
	1 okt.	140	195	153	182	177	177	165
1938	1 jan.	142	195	154	183	177	177	165
	1 april	141	196	154	182	176	178	165
	1 juli	143	196	152	182	176	178	166
	1 okt.	145	196	150	181	181	178	167
1939	1 jan.	145	196	149	181	181	180	167
	1 april	145	198	149	181	188	180	168
	1 juli	147	198	147	182	198	182	169
	1 okt.	150	198	156	184	190	183	171
1940	1 jan.	154	198	164	197	190	195	178
	1 april	163	198	189	210	214	198	186
	1 juli	170	198	201	220	214	207	193
	1 okt.	172	198	209	234	223	210	197
1941	1 jan.	180	202	213	248	223	214	204
	1 april	197	203	217	272	258	223	219
	1 juli	192	203	221	278	258	228	219
	1 okt.	191	198	238	287	258	231	221

Parti- och minutpriser. En jämförelse mellan parti- och minutprisernas utveckling lämnas i efterföljande tab. 6. De här meddelade månadsindextalen i kommerskollegii och finanstidningens serier ha daterats i överensstämmelse med socialstyrelsens indextal, varför alltså de som t. ex. 1 september, 1 oktober o. s. v. rubricerade indextalen grunda sig på prismaterial från föregående augusti resp. september månader o. s. v.

Tab. 6. Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige (år 1935 = 100).

	Socialstyrelsens index		Kommerskollegii partiprisindex											Finanstidningens partiprisindex (1914 = 100)
	Samtl. levnadskostnader	Livsmedel, bränsle o. lyse	Samtliga varor	Konsumtionsvaror	Ej el. oväsentl. bearb. varor	Väsentligt bearb. varor	Animaliska livsmedel	Vegetabiliska livsmedel	Bränsle	Gruv-, metall- o. maskinind. v.	Hudar och läderv aror	Kautschuk o. kautschukvaror	Spånadsämnen o. textilvaror	
1935 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	111
1936 . . .	101	104	102	101	104	101	104	101	104	101	106	101	102	116
1937 . . .	104	108	114	106	120	108	108	107	129	127	118	107	109	139
1938 . . .	106	111	111	106	114	107	114	104	119	118	108	88	102	128
1939 . . .	109	115	115	109	121	108	120	105	138	124	114	79	104	133
1940 . . .	123	133	146	134	157	133	140	131	231	155	140	98	143	172
1 sept. 1939	·	115	111	108	116	105	121	103	120	117	110	77	99	127
1 okt. 1940	126	136	149	137	160	136	145	132	235	157	140	103	146	173
1 juli 1941	140	150	173	163	190	154	174	158	335	165	149	114	176	191
1 aug. »	·	151	173	163	190	154	175	158	334	165	150	114	177	192
1 sept. »	·	151	174	164	193	155	176	162	334	165	151	114	178	192
1 okt. »	141	151	175	164	193	155	178	160	331	166	153	114	179	193

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts för oktober 1941 enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	Sept. 1940	Aug. 1941	Sept. 1941	Okt. 1941
107·8	126·0	143·4	144·5	144·9

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för september 1941 134·6 och för oktober 135·1.

	Varuslag	Kvantitet	1914 [2]	1919 [2]	1920	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
1	Mjölk, oskummad	l	15	47	44	20	20	21	21	22	23	24	25	27
2	Smör: bords- (mejeri-)	kg	289	729	657	235	244	276	268	263	297	311	328	369
3	mat- (lands-)	»	218	727	651	220	224	253	253	250	281	294	312	357
4	Ost [1]	»	162	624	524	175	147	170	177	189	183	186	212	243
5	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	433	376	125	127	141	135	133	148	160	165	224
6	Ägg, färska	»	142	568	482	142	135	140	154	170	180	179	188	215
7	Potatis: gammal	»	9	20	17	13	10	10	12	13	14	14	15	19
8	»	100 kg	.	1779	1348	948	727	726	896	975	1032	1066	1130	1515
9	färsk, svensk	kg	23	29	55	22	22	18	26	25	22	23	24	32
10	Gula ärter, svenska	»	35	78	69	31	33	42	48	42	42	42	41	[3] 73
11	Bruna bönor	»	49	214	180	47	48	58	62	62	54	58	112	118
12	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	75	91	36	36	35	38	39	41	43	43	45
13	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	56	56	24	24	23	24	25	27	28	28	30
14	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	29	73	73	33	32	31	33	34	36	37	37	39
15	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	99	101	39	32	34	35	37	41	43	44	56
16	ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	111	176	43	42	41	40	41	43	44	48	71
17	Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	[4] 74
18	Rågbröd: hårt { grovt spisbröd	»	43	96	111	62	61	59	59	60	65	65	66	73
19	hårt { knäckebröd	»	.	.	139	87	85	84	82	83	85	85	85	90
20	sötlimpa eller sikthröd	»	40	96	105	60	58	58	58	59	62	64	65	76
21	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	64	71	47	46	45	45	45	48	50	51	60
22	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	230	254	138	136	134	132	132	137	141	144	163
23	mjukt matbröd, { bakat med vatten	»	46	116	128	74	72	71	72	73	76	78	80	91
24	billigaste sort { » » mjölk	»	61	167	145	88	86	84	85	86	90	92	95	107
25	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	.	.	101	100	98	97	98	104	107	112	139
26	Nötkött, färskt: stek	»	116	563	398	163	148	156	179	193	191	197	214	231
27	soppkött	»	95	490	333	131	114	121	143	156	154	156	170	185
28	Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	512	493	206	188	198	217	232	242	251	270	289
29	spädkalv	»	70	312	274	126	114	117	129	142	145	151	166	178
30	Fårkött, färskt, stek	»	130	600	481	201	187	192	205	217	226	237	255	281
31	Malet nötkött (köttfärs)	»	.	.	.	159	142	147	172	189	184	190	205	222
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	605	449	141	142	136	177	196	198	220	228	256
33	salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	619	470	147	148	141	182	200	202	223	232	261
34	Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	172	188
35	Fisk, färsk: abborre	»	76	202	191	115	109	107	110	111	110	112	116	124
36	gädda	»	110	333	312	171	157	152	153	159	158	159	161	182
37	sill	»	85	110	102	63	61	62	62	61	61	65	71	96
38	strömming	»	89	114	106	62	59	57	57	57	58	61	68	80
39	torsk	»	57	160	139	92	89	87	89	89	88	90	90	109
40	rödspotta (spätta)	»	81	244	219	150	148	143	145	149	148	149	154	173
41	kolja	»	.	.	152	122	116	113	116	118	118	119	122	145
42	Salt sill	»	45	148	120	88	40	49	62	71	49	50	56	89
43	Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	.	.	322	313	301	291	284	298	281	295	382
44	mest gångbara sort	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	[4] 422
45	Socker, bit-	»	65	133	168	47	47	46	46	47	48	48	49	53
46	Salt, matsalt	»	10	32	31	16	16	16	15	15	15	15	16	21
47	Äpplen, ät-	»	.	.	.	127	105	97	101	94	94	105	94	128
48	Apelsiner, medelstora	duss.	.	.	.	138	115	111	115	115	125	131	126	195
49	Bananer, prima	kg	.	.	.	164	166	161	160	146	139	160	178	[5] 209
50	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	.	.	108	107	106	101	85	90	81	87	131
51	Vitkål, svensk	»	.	.	.	30	23	24	24	33	30	28	28	41
52	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	.	.	.	22	24	24	24	24	24	24	24	27
53	Svagdricka	l	6	16	16	16	16	16	15	15	16	16	16	18
54	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	.	.	36	35	35	35	34	33	33	33	33
55	Fotogen, Water White	l	21	71	60	28	24	22	20	20	20	21	22	30
56	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	.	.	17	17	17	17	17	17	17	17	23
57	Björkved, osågad, hemkörd	»	740	2810	2895	1070	945	920	945	995	1085	1145	1175	1645
58	Barrved, » »	»	595	1895	2310	820	725	715	730	765	845	900	980	1875
59	Pannved, hemkörd	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	[4] 1855
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	—	2069	633	620	618	614	607	644	647	666	931
61	hushålls-(fyrkol), prima,	»	242	—	1664	292	288	287	291	294	344	347	348	524
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	.	.	445	434	437	452	459	577	577	538	824
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	.	.	.	427	419	421	436	446	565	569	530	804

[1] T. o. m. mars 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [2] 44 orter. — [3] Juli—dec. — [4] Aug.—dec. — [5] Jan.—april.

Aug. 1939	Sept. 1940	Dec. 1940	Mars 1941	April 1941	Maj 1941	Juni 1941	Juli 1941	Aug. 1941	Sept. 1941	Septemberprisernas förändringar i % sedan juli 1914	år 1935	aug. 1939	sept. 1940	
25	28	30	30	30	30	30	30	30	30	+ 100·0	+ 42·9	+ 20·0	+ 7·1	1
341	369	450	451	451	441	400	400	401	401	+ 72·1	+ 49·6	+ 17·6	+ 8·7	2
322	357	443	445	445	435	390	389	390	383	+ 82·4	+ 51·4	+ 18·9	+ 7·3	3
215	244	283	337	253	256	258	260	261	265	·	·	·	·	4
170	—	300	300	300	300	300	300	300	—	—	—	—	—	5
172	236	251	324	291	254	280	301	317	324	+ 184·2	+ 110·4	+ 88·4	+ 37·3	6
[1] 16	17	16	17	17	16	16	16	16	21	+ 133·3	+ 75·0	+ 31·3	+ 23·5	7
—	1308	1245	1371	1350	1310	1251	1274	1220	1635	·	+ 82·5	—	+ 25·0	8
17	—	—	—	—	—	—	61	33	—	—	—	—	—	9
41	73	75	85	85	86	87	—	—	—	—	—	—	—	10
113	118	139	153	153	152	150	—	—	—	—	—	—	—	11
43	45	45	45	45	45	45	45	45	45	+ 45·2	+ 18·4	+ 4·7	0·0	12
27	31	32	32	32	32	32	33	33	33	+ 57·1	+ 37·5	+ 22·2	+ 6·5	13
36	39	40	40	40	40	40	40	40	40	+ 48·1	+ 21·2	+ 11·1	+ 2·6	14
43	58	65	65	65	65	65	65	66	65	+ 80·6	+ 85·7	+ 51·2	+ 12·1	15
45	76	96	99	99	100	100	—	—	—	—	—	—	—	16
·	73	74	78	77	78	78	79	79	79	·	·	·	+ 8·2	17
66	75	77	78	78	79	78	78	78	79	+ 92·7	+ 33·9	+ 19·7	+ 5·3	18
85	93	94	95	95	95	95	95	95	95	·	+ 15·9	+ 11·8	+ 2·2	19
66	78	81	83	83	83	83	83	83	80	+ 110·5	+ 37·9	+ 21·2	+ 2·6	20
51	63	66	66	66	66	66	65	65	64	+ 106·5	+ 42·2	+ 25·5	+ 1·6	21
144	165	176	177	182	181	182	182	182	185	+ 146·7	+ 40·2	+ 28·5	+ 12·1	22
82	92	95	95	96	96	96	95	95	94	+ 113·6	+ 30·6	+ 14·6	+ 2·2	23
96	109	111	112	114	114	114	114	114	107	+ 81·4	+ 25·9	+ 11·5	— 1·8	24
113	140	149	150	152	153	153	153	152	153	·	+ 57·7	+ 35·4	+ 9·3	25
218	236	240	283	307	313	318	320	324	326	+ 176·3	+ 82·1	+ 49·5	+ 38·1	26
169	187	193	236	256	260	262	263	263	261	+ 169·1	+ 82·5	+ 54·4	+ 39·6	27
269	289	336	367	381	378	381	380	380	383	+ 192·4	+ 76·5	+ 42·4	+ 32·5	28
163	179	208	283	244	243	248	247	245	242	+ 250·7	+ 87·6	+ 48·5	+ 35·2	29
260	287	309	367	392	399	401	402	395	381	+ 180·1	+ 85·9	+ 46·5	+ 32·8	30
208	228	230	269	295	302	306	308	310	311	·	+ 80·8	+ 49·5	+ 36·4	31
226	275	301	320	328	335	336	337	337	340	+ 165·6	+ 92·1	+ 50·4	+ 23·6	32
230	282	305	324	331	340	341	341	342	346	+ 156·3	+ 90·1	+ 50·4	+ 22·7	33
172	193	210	236	246	250	252	253	254	257	·	·	+ 49·4	+ 33·2	34
112	122	140	164	169	145	136	152	159	165	+ 120·0	+ 50·0	+ 47·3	+ 35·2	35
168	183	205	259	255	205	215	236	251	252	+ 123·0	+ 64·7	+ 50·0	+ 37·7	36
74	105	124	132	143	148	127	163	166	168	+ 342·1	+ 171·0	+ 127·0	+ 60·0	37
64	76	85	124	134	123	107	115	96	93	+ 151·4	+ 63·2	+ 45·3	+ 22·4	38
90	105	117	152	143	140	136	139	150	143	+ 160·0	+ 60·7	+ 58·9	+ 36·2	39
150	171	184	221	215	206	222	248	240	228	+ 185·0	+ 57·2	+ 52·0	+ 33·3	40
116	146	167	198	202	189	184	210	218	199	·	+ 71·6	+ 71·6	+ 36·3	41
55	93	136	158	162	166	142	139	140	143	+ 232·6	+ 130·6	+ 160·0	+ 53·8	42
288	388	413	455	464	468	478	483	486	489	·	+ 68·0	+ 69·8	+ 26·0	43
·	414	439	486	497	500	507	512	516	522	·	·	·	+ 26·1	44
48	54	54	61	61	61	61	61	61	61	— 4·7	+ 32·6	+ 27·1	+ 13·0	45
15	21	22	24	24	24	24	24	24	24	·	+ 60·0	+ 60·0	+ 14·3	46
94	77	125	184	222	245	266	269	203	81	·	— 19·3	— 13·3	+ 5·2	47
123	220	232	206	243	243	262	275	—	—	·	—	—	—	48
164	—	—	—	—	—	—	—	—	—	·	—	—	—	49
84	145	168	184	162	163	164	—	—	—	·	—	—	—	50
29	26	26	38	46	54	59	57	48	40	·	+ 66·7	+ 37·9	+ 53·8	51
24	28	30	31	31	31	31	31	31	31	·	+ 29·2	+ 29·2	+ 10·7	52
16	18	19	21	21	21	21	21	21	21	+ 250·0	+ 40·0	+ 31·3	+ 16·7	53
32	34	34	34	33	33	33	33	33	34	·	— 2·9	+ 6·3	0·0	54
21	32	36	48	53	56	57	59	59	60	+ 200·0	+ 200·0	+ 185·7	+ 87·5	55
17	24	24	24	24	24	24	24	24	24	·	+ 41·2	+ 41·2	0·0	56
1125	1745	1800	1835	1835	1835	1855	1890	1895	1905	+ 161·0	+ 101·6	+ 69·3	+ 9·2	57
885	1455	1510	1545	1545	1550	1565	1595	1605	1615	+ 176·1	+ 121·2	+ 82·5	+ 11·0	58
·	1340	1385	1460	1460	1440	1450	1495	1505	1520	·	·	·	+ 13·4	59
637	1025	1037	1088	1041	1037	1037	1033	1033	1034	+ 163·3	+ 68·4	+ 62·3	+ 0·9	60
326	516	505	528	549	552	555	563	568	575	+ 151·1	+ 97·6	+ 76·4	+ 11·4	61
517	818	809	882	961	973	974	987	991	1006	·	+ 122·6	+ 94·6	+ 23·7	62
506	789	782	859	933	942	944	955	959	973	·	+ 123·2	+ 92·3	+ 23·3	63

[1] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara.

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk, oskummad	l	33	32	29	28	29	29	30	28	29
2	Smör: bords- (mejeri-)	kg	400	400	400	400	400	400	400	400	399
3	mat- (lands-)	»	—	—	—	—	380	—	380	—	380
4	Ost, ej helfet	»	272	280	269	277	257	264	260	267	258
5	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Ägg, färska	»	345	336	331	329	327	326	337	322	322
7	Potatis: gammal	»	20	22	30	25	18	25	20	17	19
8	»	100 kg	1728	2000	2367	1850	—	1900	1800	1500	1567
9	färsk, svensk	kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gula ärter, svenska	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Bruna bönor	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	45	45	45	44	45	44	43	44	43
13	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	33	34	30	32	34	32	30	33	32
14	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	41	40	40	40	40	39	38	39	38
15	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	72	63	64	65	71	65	62	65	62
16	ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Makaroner, svenska, ideal	»	91	77	78	76	82	88	73	89	75
18	Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	82	83	79	76	72	81	78	82	80
19	hårt knäckebröd	»	108	114	94	95	83	94	85	97	99
20	sötlimpa eller siktbröd	»	80	88	92	86	90	76	81	79	71
21	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	67	65	54	63	58	56	81	80	64
22	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	212	178	223	167	180	200	200	180	180
23	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	104	92	100	77	97	92	88	83	90
24	billigaste sort » » mjölk	»	127	141	109	103	110	102	110	108	102
25	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	177	185	143	154	152	181	154	141	128
26	Nötkött, färskt: stek	»	340	358	330	310	346	332	335	307	324
27	soppkött	»	252	274	290	242	256	274	257	259	267
28	Kalvkött, stek: gödkalv	»	430	399	424	380	420	393	399	377	370
29	spädkalv	»	—	283	260	—	—	—	—	—	—
30	Färkött, färskt, stek	»	453	387	418	380	—	413	450	378	—
31	Malet nötkött (köttfärs)	»	330	330	338	294	320	315	310	305	310
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	350	358	350	330	347	340	340	318	337
33	salt, svenskt (sidfläsk)	»	350	356	350	330	345	340	340	322	337
34	Fläskkorv, ej delikatess-	»	295	270	273	253	257	263	260	276	246
35	Fisk, färsk: abborre	»	212	180	185	154	180	192	165	153	151
36	gädda	»	325	280	294	250	250	295	261	250	257
37	sill	»	202	203	—	176	196	200	190	118	150
38	strömming	»	100	88	104	83	90	99	89	88	81
39	torsk	»	207	150	175	152	133	162	150	128	125
40	rödspotta (spätta)	»	244	255	242	238	243	251	250	208	218
41	kolja	»	212	218	214	224	227	224	244	185	164
42	Salt sill	»	139	138	125	126	128	125	125	121	130
43	Kaffe, rostat: santosblandning	»	512	498	502	497	496	538	502	498	483
44	mest gångbara sort	»	549	529	566	523	501	565	524	518	513
45	Socker, bit-	»	58	61	62	60	59	60	59	59	60
46	Salt, matsalt	»	27	24	26	27	25	27	23	22	22
47	Äpplen, ät-	»	94	70	83	71	96	91	61	61	50
48	Apelsiner, medelstora	dussin	—	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Bananer, prima	kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
51	Vitkål, svensk	»	40	50	55	48	55	51	39	51	27
52	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	30	32	34	30	30	35	33	30	30
53	Svagdricka	l	35	21	19	21	21	30	27	28	21
54	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	28	30	25	38	30	32	35	33	38
55	Fotogen, Water White	l	62	42	58	63	57	63	68	61	61
56	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	20	25	20	25	23	25	21	—	23
57	Björkved, osågad, hemkörd	»	2510	2150	1890	1745	2000	2055	2260	2000	1900
58	Barrved, » »	»	2160	1800	1665	1445	1700	1755	1910	1650	1600
59	Pannved, hemkörd	»	2060	1700	1600	1345	1600	1665	1810	1565	1500
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	950	970	1035	1000	1056	1085	1045	1075	1150
61	hushålls- (fyrkol), prima,	»	580	525	595	542	611	600	560	582	690
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	947	896	1011	970	1226	1098	1000	1150	1106
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	958	958	1001	920	1167	1064	940	1045	1070

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
28	27	29	28	29	29	28	29	29	28	28	27	28	28	31	28	1
400	390	400	400	400	400	395	395	395	395	395	395	400	397	407	400	2
385	370	390	378	390	—	380	—	—	—	—	—	—	—	400	—	3
260	260	263	255	262	260	263	280	266	273	263	270	260	268	271	270	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	—	5
302	295	306	292	295	313	304	315	293	301	309	289	313	303	333	308	6
19	21	21	16	21	21	21	21	22	21	17	19	16	23	21	25	7
1700	1100	1633	—	1600	—	1167	1389	1485	1190	1313	—	1036	—	1600	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
43	45	43	44	46	46	44	44	44	46	45	45	44	44	46	45	12
32	33	30	32	30	32	33	34	34	33	33	34	32	32	33	34	13
38	40	37	39	40	41	39	40	39	40	40	39	39	39	40	39	14
64	65	63	65	65	64	64	64	64	65	64	64	64	71	63	65	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
78	72	74	75	82	81	82	81	80	80	79	81	80	80	73	79	17
81	79	83	77	83	81	81	81	82	87	77	82	80	84	85	82	18
98	93	105	90	92	97	93	106	99	102	94	96	97	98	100	92	19
77	62	63	67	74	80	63	61	61	64	65	62	64	62	88	80	20
50	56	55	56	71	57	53	45	47	50	61	46	54	56	75	67	21
170	175	198	180	150	180	175	175	190	157	152	150	171	200	190	155	22
93	77	92	92	98	118	—	101	—	—	—	77	—	—	92	102	23
105	99	102	83	123	128	108	100	104	104	102	100	105	102	103	102	24
137	140	139	157	152	154	152	103	167	143	130	117	135	154	154	145	25
311	321	320	317	325	324	282	350	350	325	330	300	323	311	329	320	26
267	279	277	263	248	267	255	257	262	274	298	257	285	256	256	253	27
353	350	410	376	383	390	388	375	354	394	394	357	360	307	388	380	28
—	220	—	189	—	—	238	280	280	278	279	248	210	—	218	—	29
—	390	422	—	381	360	400	430	350	400	—	—	392	362	—	380	30
294	300	301	300	291	304	288	310	310	319	336	300	336	291	320	300	31
326	340	332	349	332	320	317	340	340	335	340	311	340	333	340	335	32
328	350	330	350	333	320	343	370	370	360	358	337	357	343	340	340	33
236	244	248	260	276	244	259	239	242	280	267	249	250	248	260	284	34
134	178	143	88	165	98	174	171	151	—	200	175	—	144	196	—	35
244	244	194	200	250	197	253	278	275	288	265	250	242	—	288	—	36
151	155	—	—	—	—	—	138	139	135	153	—	134	167	118	125	37
82	70	63	88	80	39	57	86	—	112	106	70	110	102	125	110	38
—	150	99	91	119	71	133	92	107	98	100	80	95	89	111	100	39
227	231	188	—	—	189	223	243	220	223	244	250	178	169	200	193	40
171	200	149	—	200	—	250	—	—	—	—	—	165	153	14	173	41
129	150	149	130	134	141	182	167	180	172	186	176	130	128	125	134	42
515	502	475	513	475	508	472	463	474	494	441	520	474	484	484	498	43
530	502	530	513	507	512	498	463	574	541	488	526	530	496	521	508	44
61	61	60	60	65	61	59	59	59	58	60	59	62	62	59	61	45
23	27	24	24	24	27	23	26	27	26	26	27	25	25	24	24	46
77	96	78	76	85	96	66	100	78	71	67	88	72	75	80	83	47
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50
33	40	40	50	45	48	40	29	24	22	27	30	31	29	32	38	51
30	30	30	30	33	31	31	30	31	34	32	32	33	30	33	30	52
20	20	19	20	20	17	17	20	17	15	15	15	20	17	23	20	53
31	39	37	39	49	44	22	37	33	40	36	32	40	41	25	34	54
53	65	56	50	60	62	—	63	63	—	63	62	53	60	63	57	55
—	—	23	27	32	28	25	23	20	25	21	20	—	—	16	—	56
1600	1825	1770	1825	1975	1900	2050	2425	2390	2425	2460	2350	2050	2100	2710	2500	57
1300	1525	1480	1525	1675	1565	1750	2075	2040	2075	2110	2000	1750	1850	2360	2150	58
1185	1425	1370	1425	1550	1500	1650	1975	1960	1975	1975	2000	1650	1750	1775	1900	59
1200	—	958	—	932	975	—	980	1015	—	980	1027	980	985	1015	951	60
—	—	520	542	527	505	575	545	555	549	545	518	545	550	580	531	61
1114	1190	930	948	1002	885	1008	982	1120	974	990	915	1053	1000	928	1163	62
1039	1070	946	936	931	948	938	947	1058	924	940	915	990	940	905	1131	63

	Varuslag	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk, oskummad	l	28	32	28	28	30	30	30	30	29
2	Smör: bords- (mejeri-)	kg	400	406	395	400	400	400	400	400	400
3	mat- (lands-)	»	380	395	—	385	380	—	380	380	—
4	Ost, ej helfet	»	270	275	264	260	266	260	265	252	260
5	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Ägg, färska	»	302	334	301	295	328	345	317	310	344
7	Potatis: gammal	»	28	19	22	17	22	25	15	18	21
8	»	100 kg	2570	—	2040	1417	1750	—	1200	—	1600
9	färsk, svensk	kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gula ärter, svenska	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Bruna bönor	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	46	44	46	46	45	46	45	45	46
13	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	34	33	33	34	31	30	35	31	32
14	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	41	39	41	41	40	40	40	38	38
15	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	65	63	68	67	64	63	62	60	63
16	ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Makaroner, svenska, ideal	»	77	77	80	78	79	78	—	77	79
18	Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	82	84	79	83	80	75	75	69	74
19	hårt knäckebröd	»	97	94	96	93	97	98	95	83	94
20	sötlimpa eller siktbröd	»	92	88	88	78	82	83	78	75	83
21	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	77	71	62	49	71	77	66	57	72
22	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	180	175	175	155	222	200	170	161	207
23	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	108	108	77	77	90	92	73	90	86
24	billigaste sort » » mjölk	»	115	108	108	115	108	106	95	106	108
25	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	154	170	154	130	165	187	118	126	155
26	Nötkött, färskt: stek	»	316	333	337	308	332	307	316	325	320
27	soppkött	»	251	252	267	241	255	253	282	259	242
28	Kalvkött, stek: gödkalv	»	359	367	377	363	428	377	380	384	415
29	spädkalv	»	220	250.	260	—	250	—	250	210	—
30	Fårkött, färskt, stek	»	372	427	352	—	385	382	—	390	—
31	Malet nötkött (köttfärs)	»	297	300	300	278	310	293	300	309	320
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	337	340	330	323	358	340	340	339	349
33	salt, svenskt (sidfläsk)	»	338	340	350	323	360	340	340	339	350
34	Fläskkorv, ej delikatess-	»	258	259	250	250	250	240	250	248	260
35	Fisk, färsk: abborre	»	158	190	151	—	194	180	178	165	190
36	gädda	»	211	300	219	268	254	250	250	262	287
37	sill	»	194	169	191	176	198	170	200	153	208
38	strömming	»	125	95	133	103	101	95	120	98	90
39	torsk	»	213	121	166	162	159	158	150	161	150
40	rödspotta (spätta)	»	225	223	225	208	228	200	—	242	241
41	kolja	»	218	167	190	203	183	170	230	211	237
42	Salt sill	»	149	128	129	126	130	130	130	125	125
43	Kaffe, rostat: santosblandning	»	498	507	481	518	493	449	505	472	517
44	mest gångbara sort	»	498	568	546	550	524	477	517	543	517
45	Socker, bit-	»	61	60	61	61	62	62	62	60	60
46	Salt, matsalt	»	24	22	27	24	25	25	25	21	24
47	Äpplen, ät-	»	89	68	71	55	99	60	64	60	94
48	Apelsiner, medelstora	dussin	—	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Bananer, prima	kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
51	Vitkål, svensk	»	40	40	20	40	37	38	56	40	50
52	Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	35	32	30	30	33	30	30	30	30
53	Svagdricka	l	21	23	18	18	21	21	24	20	20
54	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	35	30	26	35	34	37	27	33	26
55	Fotogen, Water White	l	65	66	68	44	63	63	—	64	64
56	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	26	—	25	—	22	—	—	22	22
57	Björkved, osågad, hemkörd	»	1900	2100	1850	1800	2000	1550	1850	1900	1950
58	Barrved, » »	»	1600	1800	1450	1400	1700	1350	1550	1600	1650
59	Pannved, hemkörd	»	1500	1700	1450	1300	1600	1250	1450	1500	1550
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	1050	1100	1075	1070	1025	1025	1047	1021	1000
61	hushålls- (fyrkol), prima,	»	535	630	625	635	590	—	—	586	560
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	742	1069	1137	973	1030	820	1046	1046	950
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm,	»	752	1021	1084	926	970	780	1046	986	926

Falun	Avesta	Ludvika	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsv.: staden	Sundsv.: sågv.-d.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Gällivare o. Malmb.	Kiruna	Samtliga orter	
30	30	30	30	30	30	32	32	31	32	31	31	34	37	36	**30**	1
400	400	400	400	400	400	410	410	410	400	400	400	415	400	420	**401**	2
380	380	380	380	—	—	390	390	—	380	—	—	—	—	—	**383**	3
255	263	263	270	257	263	260	262	267	278	260	262	263	265	260	**265**	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
344	335	350	351	333	339	339	338	351	328	333	335	338	361	359	**324**	6
26	19	18	25	17	18	25	23	24	21	15	20	25	27	23	**21**	7
—	1500	—	—	—	—	2150	2186	—	1800	1300	1307	—	—	—	**1635**	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
45	44	45	46	48	46	49	48	49	45	48	46	47	46	48	**45**	12
32	34	30	33	33	31	34	34	33	32	35	32	35	34	35	**33**	13
39	41	39	40	39	41	42	43	42	40	43	40	42	40	42	**40**	14
—	68	60	64	61	65	73	72	69	63	70	69	73	68	70	**65**	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
75	76	73	75	74	74	80	85	79	78	73	88	76	72	87	**79**	17
81	74	72	73	72	76	79	73	79	76	75	77	78	70	75	**79**	18
92	88	86	88	86	92	92	88	96	93	98	89	92	91	100	**95**	19
83	83	74	87	70	82	87	87	93	82	83	95	87	108	113	**80**	20
85	—	61	—	—	76	77	77	—	69	65	—	78	85	—	**64**	21
190	182	151	190	167	237	195	196	202	200	200	180	200	243	192	**185**	22
90	90	77	92	92	98	92	92	91	92	108	110	91	130	110	**94**	23
103	—	99	—	100	106	102	102	101	—	121	—	102	—	—	**107**	24
188	159	155	185	154	186	166	160	154	126	188	150	170	155	168	**153**	25
320	320	323	335	340	330	316	323	307	331	340	295	352	362	360	**326**	26
271	262	213	261	262	242	257	254	260	257	249	247	297	260	290	**261**	27
377	400	370	390	387	397	374	351	350	415	—	—	—	—	420	**383**	28
—	225	190	250	219	277	201	204	250	247	230	235	288	280	238	**242**	29
—	400	—	390	338	356	337	325	300	385	—	350	—	367	350	**381**	30
327	320	319	310	320	325	309	304	294	316	330	300	348	340	340	**311**	31
360	348	349	346	347	346	344	341	350	340	350	335	369	344	350	**340**	32
360	348	350	342	345	349	—	339	355	347	350	360	365	345	363	**346**	33
280	242	260	260	254	251	256	257	254	246	280	215	288	266	288	**257**	34
200	179	196	170	153	125	—	—	—	182	—	—	—	—	75	**165**	35
290	289	275	270	248	210	—	—	—	250	200	—	188	—	140	**252**	36
—	—	208	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**168**	37
89	101	98	98	95	80	83	83	85	93	93	89	83	102	102	**93**	38
200	176	200	165	148	175	—	—	—	188	200	—	175	165	—	**143**	39
250	231	256	238	252	244	223	—	—	247	257	—	241	—	—	**228**	40
220	192	241	175	209	—	—	—	—	215	—	—	—	—	—	**199**	41
169	130	125	165	119	148	189	156	127	160	180	155	160	128	154	**148**	42
504	475	483	495	470	490	463	430	471	471	460	499	503	470	539	**489**	43
504	508	525	523	534	500	513	510	550	526	548	492	503	513	544	**522**	44
59	61	59	61	58	62	64	66	62	61	65	66	62	64	67	**61**	45
22	21	22	22	21	22	26	25	26	22	25	25	25	24	27	**24**	46
82	80	60	130	50	72	104	99	—	98	80	108	103	109	88	**81**	47
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50
32	43	35	39	31	39	44	43	43	37	44	50	52	48	51	**40**	51
30	30	30	30	30	30	30	30	31	30	30	33	30	32	31	**31**	52
13	19	19	19	19	18	23	23	27	25	20	27	27	27	27	**21**	53
27	33	34	34	38	35	36	35	37	25	33	54	35	28	28	**34**	54
65	56	60	59	55	64	68	62	75	36	63	—	65	37	61	**60**	55
30	—	—	—	22	—	25	—	—	29	—	—	—	—	—	**24**	56
1650	1400	1650	1400	1800	1490	1700	1700	1475	1690	1550	1200	1650	1600	1700	**1905**	57
1500	1300	1450	1100	1500	1265	1450	1450	1225	1425	1350	950	1400	1400	1375	**1615**	58
1260	1050	—	1000	1450	1075	1400	1400	1175	1125	1300	—	1350	1400	1250	**1520**	59
1050	1050	1031	1050	1022	1070	1082	1082	1090	1083	—	—	1025	—	—	**1034**	60
—	605	541	570	587	580	647	647	585	647	550	—	600	—	—	**575**	61
909	1062	958	1094	1056	1000	951	951	941	1136	875	—	933	—	—	**1006**	62
858	1002	966	1042	1088	952	940	940	890	1082	892	—	956	—	—	**978**	63

Arbetsmarknaden.

Översikt utarbetad inom socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknaden under september 1941.

Läget på arbetsmarknaden företedde icke några större förändringar under september jämfört med närmast föregående månader. Inom den industriella produktionen var sysselsättningsnivån densamma som i augusti och juli. På flertalet hithörande områden fanns liksom tidigare ett överskott av arbetssökande. Inom skogsbruket rådde alltjämt stor brist på arbetskraft för vedavverkningarna, och en fortsatt överföring av arbetskraft till skogsarbete ägde rum under månaden.

Förhållandena på arbetsmarknaden under september i jämförelse med föregående månad och med motsvarande tid föregående år framgå av i det följande anförda data från de olika statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden.

Genom de offentliga arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under september mer än 62 000 platser, eller 4 % flera än under augusti. Tillsättningsresultatet under september är det högsta, som förekommit någon månad under arbetsförmedlingens verksamhet. Detta förhållande torde dock icke få tagas som ett uttryck för en onormalt stark omsättning på arbetsmarknaden under redovisningsmånaden utan torde mera sammanhänga med den ökade omfattning, i vilken arbetsförmedlingen anlitas vid rekrytering av arbetskraft. Ökningen av antalet tillsatta platser under september föll huvudsakligen på den kvinnliga avdelningen och gällde främst det husliga arbetets område. Antalet arbetssökande var 2 % och antalet lediga platser 3 % högre i september än föregående månad. Ökningen i arbetssökandeklientelet hänförde sig helt till den kvinnliga avdelningen, medan däremot en minskning förelåg beträffande den manliga avdelningen. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 130 i september mot 131 i augusti.

Socialstyrelsens sysselsättningsstatistik ger vid handen, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var detsamma i slutet av september som i slutet av augusti, om man bortser från de förändringar av antalet i arbete varande personal, som sammanhänga med att i augusti semesterlediga arbetare åter voro i arbete vid det senaste redovisningstillfället. Den konjunktursiffra, som beräknas på grundval av de omdömen om arbetstillgången uppgiftslämnarna till sysselsättningsstatistiken avgiva,

låg emellertid något högre i september, då den var 3·45, än i augusti, då den utgjorde 3·38.

Till arbetsmarknadskommissionen rapporterade uppgifter om nyanställd och entledigad arbetskraft visa i likhet med sysselsättningssiffrorna, att förändringarna i arbetarantalet inom de industriella verksamhetsområdena varit förhållandevis små. Enligt ifrågavarande uppgifter var dock, vad den egentliga industrin beträffar, antalet nyanställda arbetare något högre än antalet entledigade.

De senast tillgängliga uppgifterna om arbetslösheten inom fackförbunden, som avse utgången av augusti, ge vid handen, att 7·3 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro arbetslösa mot 7·8 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av september, utgjorde vid denna tidpunkt 13 279, vilket innebär en minskning från föregående månad med 1 710, eller 11·4 %.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under september innevarande år med läget vid motsvarande tid de närmast föregående åren visar, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var något högre än år 1940 men omkring 7 % lägre än vid krigsutbrottet år 1939. Arbetslösheten inom fackförbunden var vid utgången av augusti i år ävenledes något lägre än vid samma tid föregående år men betydligt högre än år 1939. Antalet hjälpsökande var inemot 10 % högre än i fjol och omkring 40 % högre än 1939.

Förhållandena på arbetsmarknaden under september inom olika områden av näringslivet framgå närmare av efterföljande översikt.

Inom jordbruket var efterfrågan på statanställd personal till höstflyttningen i år mindre än vanligt. Behovet av tillfällighetsarbetare var under september ej så stort som tidigare. Anskaffandet av arbetskraft för rotfruktsskörden och för betupptagningen aktualiserades emellertid mot slutet av månaden. Frivillig arbetshjälp för nödfoderinsamlingen utplacerades även under september, ehuru i mindre omfattning än under föregående månad.

För bränsleförsörjningen var efterfrågan av arbetskraft till vedavverkningarna fortfarande mycket stor, och svårigheter förelågo alltjämt att tillgodose behovet.

Inom metall- och maskinindustrin var arbetstillgången i allmänhet god. En viss brist rådde fortfarande på yrkesarbetare av olika slag, medan däremot hjälparbetare ofta syntes ha ojämn sysselsättning. Vid ett flertal av de större skeppsvarven företogos liksom under föregående månad permitteringar av en del arbetarkategorier som en följd av bristande tillgång på vissa material.

Bland de industrier, som under normala förhållanden ha en större del av sin avsättning på exportmarknaden, var läget i stort sett oförändrat, även om vissa företag inom några av de hithörande branscherna kunde erbjuda något ökade sysselsättningsmöjligheter. En del förut permitterade glasbruksarbetare

kunde sålunda under september åter beredas sysselsättning i sitt yrke. Några hundratal av de permitterade arbetarna vid vissa pappersmassefabriker och vid ett par pappersbruk kunde också återgå i arbetet. En tändsticksfabrik, där driften legat nere, har åter satt i gång.

Läget inom konsumtionsvaruindustrierna undergick icke heller några större förändringar. Inom livsmedelsindustrin återanställdes vid några magarinfabriker en del av arbetarstammen efter långvariga permitteringar, varjämte choklad- och konfektfabrikerna företogo de sedvanliga säsongmässiga nyanställningarna, vilka i huvudsak berörde kvinnlig personal. Vid bagerier, slakterier och konservfabriker samt bryggerier och läskedrycksfabriker minskades däremot antalet sysselsatta. Inom beklädnadsbranschen medförde höstsäsongen ökad sysselsättning för skrädderiarbetare, kapp- och klänningssömmerskor samt för modister och pälsvaruarbetare. Möbelfabrikerna hade en viss ökning av arbetstillgången inför det nya hyresåret.

Inom byggnadsmaterialindustrierna visade tegelbruken säsongnedgång, medan företag för tillverkning av monteringsfärdiga trähus och av inredningssnickerier kunde utöka arbetsstyrkan. Byggnadsverksamheten hade samma begränsade omfattning som förut. Någon ökning av arbetstillfällena torde dock ha skett för reparationsarbeten och för färdigställandet av nybyggen till den 1 oktober.

Sjömanshusen redovisade sammanlagt 1 905 påmönstringar och 2 162 avmönstringar. Motsvarande siffror för augusti voro 2 502 och 2 427 samt för september föregående år 2 572 och 2 063.

Kontorsbranschen uppvisade ökad tillströmning av arbetssökande och minskad platstillgång. Ett visst underskott förelåg emellertid på yngre kontorspojkar, medan däremot en utjämning mellan tillgång och efterfrågan på rutinerade maskinskriverskor och stenografer synes ha inträtt. Affärs- och lagerarbetare efterfrågades i något större utsträckning än föregående månad, och en del varubudsplatser, särskilt för pojkar, kunde icke tillsättas. Transportarbetare, bl. a. chaufförer och diversearbetare, erhöllo tillfälliga anställningar i samband med oktoberflyttningarna.

Inom restaurangfacket var omsättningen av arbetskraft livlig, sedan sommarrestaurangerna stängt för säsongen; sysselsättningsmöjligheterna syntes vara bättre än vid motsvarande tidpunkt i fjol.

På det husliga arbetets område visade antalet lediga platser en betydande ökning. Även antalet arbetssökande hade ökats, ehuru icke i samma grad som platstillgången. Svårigheter förelågo särskilt att tillsätta platser för hembiträden med bostad på arbetsplatsen. Tendensen att ersätta den heltidsanställda hemhjälpen med mera tillfällig har emellertid blivit alltmera utpräglad.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under september 1941.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 62 246 platser, varav 36 484 manliga och 25 762 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig militärtjänst och arbetshjälp, framgår, att under månaden utplacerades till frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning 2 329 personer (1 704 män och 625 kvinnor) och till frivillig arbetshjälp för insamling av nödfoder m. m. 5 750 personer (2 863 män och 2 887 kvinnor).

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under september 4 592 platser tillsattes, varav 3 716 manliga och 876 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 2 737 personer (2 343 män och 394 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Av länsarbetsnämnder anordnade skogshuggarkurser pågingo under månaden i flertalet län. Vid månadens utgång voro 180 kurser med sammanlagt 1 500 deltagare i gång. Sedan denna verksamhets början ha 4 752 personer deltagit i skogshuggarkurser.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under augusti och september sammanlagt 8 266 man i skogsarbete. Av dessa kommo 2 124 från beredskapsarbeten eller från andra grupper av hjälpsökande arbetslösa.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid september månads utgång till 13 279, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 1 710 eller 11·4 %. Minskningen beror huvudsakligen på de åtgärder för överföring av arbetskraft till skogsarbete, för vilka redogjordes i föregående häfte (Soc. Medd. 1941, sid. 810). Av hela antalet hjälpsökande voro 317 (2·4 %) kvinnor.

Under september månad beviljades statsbidrag till beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 2·7 milj. kronor. Av dessa må nämnas gatu- och ledningsarbeten i Stockholm, Malmö och Uddevalla, vägarbeten inom Ådalens nedre vägdistrikt (Vrnl), avloppsledningsarbeten i By socken (Värml), hamnarbeten i Skellefteå socken (Vb), pensionärshemsbyggnader i Göteborg och Örebro samt ombyggnad av brandstation i Härnösand. Under tiden $^{1}/_{7}$—$^{30}/_{9}$ 1941 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och kommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 7·2 milj. kr. (under föregående budgetår 67·3 milj. kr.).

Under månaden beviljades statsbidrag till två hemstickningskurser i Göteborgs och Bohus län för hustrur till arbetslösa.

Av hela antalet hjälpsökande vid september månads utgång åtnjöto 10 475

(78·9 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 9 480 (90·5 %) med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 6 262 (47·2 %) hjälpta genom arbete och 4 213 (31·7 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under september månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden augusti 1940—september 1941 lämnas i tab. 14 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och kommunala beredskapsarbeten, dels i form av statliga arkivarbeten och statskommunala reservarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 64 arbetsplatser i kommissionens regi 2 065 arbetslösa och vid 44 arbetsplatser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 1 719 arbetslösa. Vid kommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 235 arbetslösa. Vid 81 arkivarbetsplatser sysselsattes 247 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och vid statskommunala reservarbeten 181 arbetslösa. Statskommunala reservarbeten bedrevos av 7 städer, 5 landskommuner och 1 vägdistrikt.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten och statskommunala reservarbeten sammanlagt 954 specialarbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 11 städer och 11 landskommuner till sammanlagt 3 201 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 2 288 (71·5 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 3 010 (94·0 %) hemmahörande i städer. För september månad hade av understödskommunerna 10 städer och 8 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Understöd till kursdeltagare, frivillig arbetstjänst (utbildningshjälp). Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 770 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Frivillig arbetstjänst, avseende teoretisk och praktisk yrkesutbildning, bedrevs under månaden vid Vännäs yrkesskola. Antalet arbetselever uppgick till 62.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 89 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin. Hela antalet elever fördelade på olika yrkesavdelningar framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	52	684
finmekaniker	5	71
verktygsskötare	1	10
elektromekaniker	1	14
smeder	4	39
svetsare	26	284
Summa	89	1 102

Under september månad påbörjades en kurs för smeder i Örebro och en kurs för bågsvetsare i Uddevalla. Med hänsyn till läget på arbetsmarknaden har under månaden antalet kurser minskats med 15.

Värnpliktslåneverksamheten. Omfattningen av *värnpliktslånenämndernas* verksamhet från verksamhetens början t. o. m. utgången av september månad framgår av följande sammanställning.

	Antal ansökningar		Gällande kr.
Helt eller delvis bifallna låneansökningar	6 804	bifallet belopp	4 816 656
		avslaget belopp	6 125 488
Avslagna låneansökningar	12 199		18 439 837
Ej slutbehandlade »	107		142 855
Summa inkomna »	19 110		29 524 836

Hela antalet till *kommissionen* under ifrågavarande tid inkomna värnpliktslåneärenden uppgick till 3 831. Av dessa hade kommissionen före september månads utgång avgjort 3 802, varav 664 avsågo av värnpliktslånenämnder underställda beslut och 3 138 av lånesökande ingivna besvär. I fråga om underställda beslut hade kommissionen i 41 fall upphävt värnpliktslånenämndernas beslut om lån och i några fall minskat de beviljade lånebeloppen. I anledning av anförda besvär beviljades ytterligare 237 lån.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Utökade förmåner för ovana skogsarbetare. Statens arbetsmarknadskommission har utfärdat vissa ändrade bestämmelser angående särskilda förmåner för icke yrkesvan arbetskraft, som anställes i skogsarbete (cirkulär C 71, 1941). Enligt dessa skall utbildningsbidrag, som hittills utgått endast under 30 dagar, utgå under 60 dagar enligt följande tariff:

för	1:a	t. o. m.	15:e	arbetsdagen	sammanlagt	40	kronor
»	16:e	»	30:e	»	»	20	»
»	31:a	»	45:e	»	»	15	»
»	46:e	»	60:e	»	»	10	»

Det familjetillägg per dag, som arbetssökande familjeförsörjare från stad eller större industrisamhälle kan komma i åtnjutande av utan behovsprövning, har med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 oktober 1941 höjts och skall fr. o. m. nämnda dag utgå efter följande tariff:

Ortsgrupp enligt lagen om folkpensionering	för hustru	för varje barn eller adoptivbarn under 16 år
	kr.	kr.
I	1·50	0·60
II	1·75	0·80
III	2·00	1·00

De tidigare utfärdade bestämmelserna (cirkulär C 43, 1941) bibehållas i övrigt oförändrade.

Enligt de nya bestämmelserna kunna dessutom ovana skogsarbetare erhålla klädutrustning, vartill arbetarna själva skola bidraga med visst belopp.

Extra förmåner för vissa arbetslösa, som antaga betarbete. Statens arbetsmarknadskommission har medgivit, att arbetslösa, som äro hemmahörande i vissa städer, bl. a. Malmö, Lund, Hälsingborg, Stockholm, Göteborg och Sundsvall och som icke äga vana vid betarbete, vid sysselsättning i dylikt arbete erhålla ett bidrag per arbetsdag av 2 kronor samt familjeförsörjare därtill 75 öre för varje barn under 16 år. Detta medgivande gäller närmast under tiden $^{16}/_{10}$—$^{8}/_{11}$ 1941.

Ny inventering av skogsbrukets arbetskraft. Statens arbetsmarknadskommission har föreskrivit, att ny inventering av skogsbrukets arbetskraft skall äga rum onsdagen den 22 oktober 1941. Uppgiftsblanketter ha genom bränslekontoren tillställts samtliga skogsavverkare, och uppgifterna skola insändas till länsarbetsnämnderna senast den 28 oktober 1941.

Arbetsförmedlingen för folkhögskollärare. I syfte att åvägabringa en allsidig överblick över tillgången och efterfrågan på lärare till landets folkhögskolor har mellan kommissionen och Svenska folkhögskolans lärareförening träffats överenskommelse om överförande av den av lärareföreningen hittills bedrivna förmedlingsverksamheten till den offentliga arbetsförmedlingen. Förmedlingen av folkhögskollärare skall närmast knytas till de fyra studentförmedlingarna i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg. I fråga om själva förmedlingsarbetet skola samma principer gälla som vid studentförmedlingarna och samma blankettmaterial komma till användning. För tillgodoseende av folkhögskollärarnas speciella intressen i samband med platsförmedlingsverksamheten har lärareföreningen beretts tillfälle att genom valda delegerade följa verksamhetens gång.

Lönesumman inom industri och handel m. m. under tredje kvartalet 1941.

För den mellersta av varje kvartals tre månader efterfrågas på socialstyrelsens rapportkort angående ställningen på arbetsmarknaden, utom antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta, den till arbetare utbetalda lönesumman vid sista avlöningstillfället i månaden och lönesumman för hela månaden till övrig personal. På grundval av sådana uppgifter för maj och augusti 1941 samt augusti 1940 ha i tabellen å sid. 882 indextal beräknats, vilka visa lönesummans förändringar från andra till tredje kvartalet 1941 och från tredje kvartalet 1940 till tredje kvartalet 1941. För att möjliggöra jämförelser mellan sysselsättningsvolym och lönesumma ha i tabellen därjämte anförts indextal över antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta.

Indextalen för samtliga näringsgrenar sammanslagna visa från slutet av maj till slutet av augusti 1941 en ökning av antalet sysselsatta arbetare med 3·5 % och av den utbetalda lönesumman med 6·7 %. För enbart den egentliga industrin utgjorde ökningen 1·9 och 4·5 %. Det bör framhållas, att de använda lönesummorna för en vecka i slutet av maj 1941, till följd av att Kristi himmelsfärdsdag inföll i veckan, i många fall avsågo fem i stället för sex arbetsdagar. Då man av rapportkortets uppgifter kunnat sluta sig till att lönesumman gällde en på så sätt förkortad arbetsvecka eller visshet därom vunnits genom att uppgiftslämnaren tillfrågats, har lönesumman omräknats till att motsvara 6 arbetsdagar. Dock är det givetvis möjligt, att vid granskningen vissa felaktigheter kunna ha insmugit sig, varför en viss osäkerhet vidlåder resultatet. Beträffande den övriga personalen sjönk antalet sysselsatta personer från slutet av maj till slutet av augusti 1941 med 0·7 %, samtidigt som den utbetalda lönesumman steg med 2·6 %.

Både arbetarantal och lönesumma ha mellan andra och tredje kvartalet 1941 vuxit starkare än vad som varit vanligt de senaste åren. Ser man enbart till den egentliga industrin, blir emellertid ökningen av ungefär normal styrka. Den starka tillväxten för hela materialet härrör sålunda till stor del från gruppen byggnadsverksamhet, där arbetarantalet steg med 33·3 och lönesumman med 58·9 %. Denna stegring sammanhänger med byggnadsindustrins partiella uppsving efter bottenläget vid slutet av föregående år.

I förhållandet mellan lönesumma och antal sysselsatta visa indextalen för den egentliga industrin och för samtliga näringsgrenar tillhopa från andra till tredje kvartalet 1941 en förskjutning på så sätt att lönesumman vuxit starkare än arbetarantalet. Denna förskjutning, som uppgår till 2 à 3 %, är väsentligen en verkan av den lönehöjning enligt det s. k. ramavtalets bestämmelser, som vid månadsskiftet juli/augusti ägde rum till följd av levnadskostnadsindextalets ökning. Enligt dessa bestämmelser höjdes lönerna i augusti med 4 % av 1938 års löner. En medverkande orsak till förskjutningen

Näringsgrenar	7 249 företag med uppgifter för såväl 2:a kv. 1941 som 8:e kv. 1941					7 366 företag med uppgifter för såväl 3:e kv. 1940 som 3:e kv. 1941				
	Augusti 1941	Indextal för augusti 1941 (maj 1941 = 100)				Augusti 1941	Indextal för augusti 1941 (augusti 1940 = 100)			
		Arbetare		Övriga			Arbetare		Övriga	
	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma
Malmbrytning o. metallind.	**140 592**	**103·3**	**103·5**	**101·5**	**103·9**	**144 345**	**106·3**	**115·0**	**105·3**	**115·3**
Gruvor o. anrikningsverk	4 405	109·3	116·7	104·3	111·0	8 660	112·6	122·0	113·2	119·7
Järn-, stål- o. kopparverk	21 815	102·9	99·3	98·3	105·8	21 799	107·5	116·4	107·8	111·3
Järn- o. stålmanufaktur	17 352	106·2	108·9	102·1	104·3	18 105	104·7	115·7	106·5	117·5
Mekaniska verkstäder	60 826	102·7	103·5	101·1	103·7	61 076	106·2	114·5	110·0	117·3
Skeppsvarv	10 869	93·6	92·0	105·6	104·7	11 085	105·6	113·3	111·0	113·8
Elektriska verkstäder	17 960	107·6	107·3	103·0	102·9	17 154	104·0	111·5	93·5	115·3
Annan metallindustri	7 365	104·5	110·8	99·7	100·9	6 466	106·5	116·1	98·0	98·2
Jord- o. stenindustri	**20 115**	**104·6**	**115·9**	**100·4**	**105·5**	**19 330**	**112·8**	**123·2**	**102·7**	**111·8**
Kolgruvor	941	102·7	114·1	·	·	941	108·7	125·0	·	·
Torvindustri	1 019	76·8	78·3	·	·	1 138	144·1	174·6	·	·
Stenbrott o. stenhuggerier	2 797	107·5	111·4	100·0	105·2	2 674	107·8	116·8	101·1	112·8
Cementfabriker, kalkbruk	3 389	108·4	109·9	98·9	106·9	3 030	98·2	102·2	96·0	112·4
Tegelbruk	5 118	124·1	143·7	111·3	115·5	4 952	125·1	134·9	113·5	116·5
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3 856	102·4	110·4	97·7	97·9	3 845	118·3	130·0	102·7	108·6
Glasbruk	2 995	93·1	107·0	90·8	100·4	2 750	101·4	120·6	93·3	106·4
Träindustri	**25 365**	**103·1**	**113·8**	**96·4**	**102·9**	**24 481**	**104·1**	**112·5**	**98·8**	**106·3**
Sågverk o. hyvlerier	12 753	98·1	107·6	98·1	100·5	12 089	101·2	106·4	98·3	107·9
Snickeri- o. möbelfabriker	10 606	108·2	120·7	94·6	104·6	10 563	106·6	117·6	96·3	105·0
Annan trävaruindustri	2 006	111·7	117·2	100·0	104·2	1 829	110·4	125·4	105·8	108·6
Pappers- o. grafisk ind.	**33 066**	**101·9**	**104·8**	**99·7**	**100·8**	**30 915**	**109·1**	**118·5**	**101·7**	**109·8**
Pappersmassefabriker	11 386	107·7	121·2	98·3	96·0	11 285	109·4	120·7	99·7	112·2
Pappersbruk o. pappfabr.	8 940	95·9	97·0	101·8	102·6	8 058	110·7	120·7	102·2	107·5
Annan pappersindustri	4 326	104·1	100·5	100·9	101·8	4 138	109·2	112·8	106·2	109·7
Grafisk industri	8 414	100·2	96·6	99·3	102·4	7 434	107·1	116·2	101·5	109·4
Livsmedelsindustri	**27 125**	**103·1**	**106·0**	**99·8**	**103·5**	**26 621**	**100·7**	**108·6**	**103·9**	**114·7**
Kvarnar	1 437	98·0	101·7	100·5	104·2	1 460	98·1	102·5	104·3	109·8
Bagerier	5 130	102·2	102·2	98·2	103·9	5 009	105·2	111·6	100·2	115·5
Råsockerbruk o. raffinad.	4 202	110·8	122·3	109·0	105·9	4 202	110·3	117·2	118·1	122·1
Choklad- o. karamellfabr.	3 920	96·5	100·9	99·7	106·8	3 784	94·8	105·4	105·5	115·2
Bryggerier o. läskedrycksf.	4 658	97·4	98·5	97·1	100·6	4 525	92·5	99·3	97·6	112·0
Tobaksfabriker	1 701	99·9	104·9	94·5	97·8	1 701	92·7	112·5	96·7	97·5
Slakterier o. konservfabr.	3 999	115·5	115·2	100·4	102·1	3 897	106·2	107·7	102·8	111·3
Annan livsmedelsindustri	2 078	102·9	102·0	100·0	104·6	2 043	102·6	112·9	107·4	120·0
Textil- o. beklädnadsind.	**60 330**	**99·1**	**101·4**	**98·7**	**103·7**	**60 449**	**94·5**	**99·1**	**99·7**	**108·0**
Bomullsindustri	14 549	100·5	107·8	98·7	103·3	14 835	97·6	102·8	99·7	105·4
Jute- och linneindustri	2 875	101·7	105·4	98·2	109·4	2 868	96·3	98·5	80·6	90·2
Ylleindustri	10 883	98·9	102·5	101·5	102·2	10 914	92·5	98·3	101·6	109·5
Trikåfabriker	8 174	101·2	108·8	100·1	104·2	8 247	96·0	102·7	104·4	114·0
Skrädderier o. sömnadsfabr.	18 027	97·9	93·4	98·5	100·4	17 873	89·5	90·8	97·4	105·6
Annan hithörande industri	6 322	95·7	99·2	95·4	105·5	5 712	105·4	115·2	103·6	115·3
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**18 334**	**92·1**	**96·7**	**99·6**	**102·0**	**18 597**	**91·0**	**93·3**	**100·9**	**110·0**
Garverier	2 323	100·3	98·9	104·6	99·0	2 047	92·4	100·7	100·8	116·0
Skofabriker	7 973	101·5	112·8	99·2	102·4	8 048	89·5	86·6	98·5	107·2
Gummivarufabriker	3 996	70·5	71·7	98·3	105·9	4 400	85·4	90·7	101·7	106·9
Annan hithörande industri	4 042	99·5	102·6	99·3	101·3	4 102	100·9	106·7	102·9	116·6
Kemisk-teknisk industri	**10 952**	**103·1**	**103·0**	**98·0**	**101·5**	**10 925**	**104·3**	**109·1**	**100·3**	**111·5**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2 192	98·6	99·6	98·9	101·3	2 401	95·1	101·9	96·1	108·4
Sprängämnesfabriker	3 007	122·5	114·8	98·6	108·7	2 629	108·1	100·8	112·9	129·1
Tändsticksfabriker	951	92·6	89·9	91·8	88·2	951	115·1	135·3	88·7	102·7
Annan kemisk-tekn. ind.	4 802	108·3	111·7	97·9	102·4	4 944	106·7	114·9	104·7	111·2
Samtliga industrigrupper	**336 379**	**101·9**	**104·5**	**100·2**	**103·1**	**335 663**	**103·0**	**111·2**	**103·1**	**112·8**
Byggnadsverksamhet	14 564	133·3	158·9	101·1	102·2	13 502	106·1	113·2	99·3	104·1
Statl. verk o. byggnadsarb.	34 874	113·9	113·7	98·9	105·3	36 091	111·1	119·3	102·7	112·7
Komm. verk o. byggn.-arb.	17 167	99·6	102·5	99·9	100·5	18 122	107·1	102·6	101·1	113·0
Handel o. varulager	6 840	102·6	102·1	98·1	100·8	6 616	103·3	109·4	98·5	107·9
Samfärdsel	5 320	99·0	96·2	98·5	102·4	5 934	111·1	124·0	102·9	113·3
Banker	—	—	—	96·0	102·0	—	—	—	103·0	110·2
Försäkringsföretag	—	—	—	98·4	100·5	—	—	—	105·1	108·4
Samtliga näringsgrenar	**415 144**	**103·5**	**106·7**	**99·3**	**102·6**	**415 928**	**104·0**	**111·7**	**101·9**	**111·4**

mellan lönesumma och arbetarantal har också varit att arbetarantalets ökning uteslutande berörde de manliga arbetarna, medan antalet kvinnliga arbetare förblev oförändrat. Att löneökningen och den ändrade proportionen mellan antalet sysselsatta män och kvinnor sammanlagt endast medfört en förskjutning mellan lönesumma och arbetarantal inom hela materialet på 2 à 3 % torde bero på en förkortning av arbetstiden inom vissa näringsgrenar.

Enligt indextalen i tabellens senare avdelning var för hela materialet antalet sysselsatta arbetare i slutet av augusti 1941 4·0 % större än vid motsvarande tidpunkt i fjol. Den utbetalda lönesumman hade stigit med 11·7 %. För enbart den egentliga industrin steg arbetarantalet med 3·0 % och lönesumman med 11·2 %. Förskjutningen på 7 à 8 % är huvudsakligen resultatet av lönehöjningarna enligt levnadskostnadsindex i februari och augusti 1941. Sammanlagt ha dessa lönehöjningar medfört en ökning av lönerna under augusti 1941 i jämförelse med 1938 års löner med 6 à 7 %. I någon mån har även inverkat en förskjutning från kvinnlig till manlig arbetskraft. Antalet manliga arbetare ökades nämligen med 6·3 %, medan antalet kvinnliga arbetare minskades med 4·0 %. Olikheterna i förhållandet mellan lönesumma och antal sysselsatta inom de särskilda grupperna torde huvudsakligen bero på förändringar i arbetstidens längd.

Förändringarna i den till arbetare utbetalda lönesumman alltsedan första kvartalet 1935 framgå av nedanstående indextal, vilka beräknats med första kvartalet 1935 som fast basperiod (den första period, för vilken här ifrågavarande uppgifter finnas). Indextalen ha uträknats på grundval av samma slags indextal som i tabellen beräknats för lönesumman under augusti 1941 i jämförelse med lönesumman under maj 1941.[1]

År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
1935	100·0	104·4	110·9	111·7
1936	107·1	113·2	119·5	120·1
1937	117·8	130·6	131·4	130·5
1938	126·5	127·8	132·0	132·7
1939	131·0	139·5	140·6	143·1
1940	133·2	135·1	140·6	148·8
1941	142·8	148·8	158·8	—

Den utbetalda lönesumman steg mycket starkt under åren 1935—1939. Om man bortser från en regelbundet återkommande sänkning mellan sista kvartalet varje år och första kvartalet närmast påföljande år, visar sifferserien på ett undantag när (senare delen av år 1937) en ständig tillväxt från kvartal till kvartal. I förhållande till denna de senaste årens utveckling av lönesumman beteckna siffrorna för första och andra kvartalen 1940 en påtaglig brytning. Lönesummans minskning från sista kvartalet 1939 till första kvartalet 1940 var avsevärt starkare än säsongnormalt. Den ökning av lönesumman, som sedan följde under år 1940 berodde till stor del på lönehöjningarna enligt levnadskostnadsindex. Mellan fjärde kvartalet 1940 och första kvartalet 1941 sjönk lönesumman starkare än normalt trots lönehöjningen enligt levnadskostnadsindex. Från första till andra kvartalet 1941 följde så en ungefär normal och från andra till tredje kvartalet en jämförelsevis stark ökning.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 190, not 1.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna under september 1941.

Arbetsförmedlingsanstalter	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad	9 803	4 463	3 658	8 729	8 475	5 908	18 532	12 938	9 566	143
Stockholms län	2 991	2 811	1 748	2 040	2 818	1 875	5 031	5 129	3 623	98
Uppsala län	1 439	1 557	763	914	713	444	2 353	2 270	1 207	104
Södermanlands län	1 864	1 239	972	884	554	394	2 748	1 793	1 366	153
Östergötlands län	2 575	2 416	1 596	1 802	1 533	1 147	4 377	3 949	2 743	111
Norrköping	1 965	1 148	971	807	454	214	2 772	1 602	1 185	173
Jönköpings län	1 735	1 079	778	1 459	791	526	3 194	1 870	1 304	171
Kronobergs län	1 699	1 390	1 208	672	751	484	2 371	2 141	1 692	111
Norra Kalmar län	633	405	326	146	151	87	779	556	413	140
Södra Kalmar län	1 543	1 321	926	959	755	607	2 502	2 076	1 533	121
Gotlands län	211	287	157	206	188	119	417	475	276	88
Blekinge län	1 422	1 110	823	977	955	597	2 399	2 065	1 420	116
Kristianstads län	2 017	2 225	1 213	1 190	1 143	612	3 207	3 368	1 825	95
Malmöh. l.: Malmö	3 879	1 521	1 435	3 424	1 826	1 554	7 303	3 347	2 989	218
Hälsingborg	1 195	437	367	792	371	325	1 987	808	692	246
Länet i övrigt	2 874	2 466	1 854	2 037	1 148	818	4 911	3 614	2 672	136
Hallands län	947	490	398	1 011	456	327	1 958	946	725	207
Göteborgs stad	10 236	3 427	3 318	5 142	2 999	2 187	15 378	6 426	5 505	239
Göteb. o. Boh. län	3 143	936	876	1 080	389	287	4 228	1 325	1 163	319
Älvsborgs län	2 871	1 385	1 070	2 430	911	656	5 301	2 296	1 726	231
Skaraborgs län	1 791	1 681	1 178	853	896	616	2 644	2 527	1 794	105
Värmlands län	1 487	2 192	1 084	1 282	1 096	770	2 769	3 288	1 854	84
Örebro län	3 223	2 512	1 870	3 119	1 930	1 564	6 342	4 442	3 434	143
Västmanlands län	1 197	1 198	721	907	886	517	2 104	2 084	1 238	101
Kopparbergs län	1 260	4 713	984	1 179	1 010	759	2 439	5 723	1 743	43
Gävleborgs län	1 918	2 685	1 173	1 315	766	475	3 233	3 451	1 648	94
Västernorrlands län	3 488	2 557	1 180	1 126	845	622	4 614	3 402	1 802	136
Jämtlands län	1 415	4 552	1 043	802	830	562	2 217	5 382	1 605	41
Västerbottens län	1 088	1 817	581	584	624	372	1 672	2 441	953	68
Norrbottens län	3 055	2 812	2 213	521	486	337	3 576	3 298	2 550	108
Summa sept. 1941	74 969	58 282	36 484	48 389	36 750	25 762	123 358	95 032	62 246	130
» aug. 1941	76 405	57 701	36 344	44 519	34 764	23 576	120 924	92 465	59 920	131
» sept. 1940	64 082	32 850	24 101	36 042	27 581	18 730	100 124	60 431	42 831	166
» » 1939	48 129	30 348	23 088	28 193	31 302	19 133	76 322	61 650	42 221	124
» » 1938	46 656	25 055	19 274	25 323	29 376	17 183	71 979	54 431	36 457	132

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 4 592 platser, varav 3 716 manliga och 876 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 2 737 (2 343 manliga och 394 kvinnliga) platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under september 1941.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	10 589	32 090	13 529	1 110	4 838	3 970	11 219	11 699	36 928	17 499
Jordbruk	8 129	12 641	8 814	1 105	4 835	3 967	8 803	9 284	17 476	12 781
Skogshushållning . .	2 460	19 449	4 715	5	3	3	2 416	2 465	19 452	4 718
Industri o. hantverk .	35 028	10 991	9 236	12 444	2 468	1 914	45 407	47 472	13 459	11 150
Malmbrytning . . .	188	186	54	—	—	—	184	188	186	54
Metall- o. maskinind.	5 578	2 176	1 509	228	148	124	5 502	5 806	2 319	1 633
Jord- och stenind. .	2 681	597	426	52	46	41	2 658	2 733	643	467
Trävaruindustri . .	3 482	908	719	26	8	8	3 265	3 508	916	727
Pappers- o. graf. ind.	1 764	267	252	188	127	107	1 856	1 952	394	359
Livsmedelsindustri .	1 968	821	280	1 081	546	456	2 742	3 049	867	736
Textil- o. bekl.-ind.	2 584	215	184	8 487	1 071	709	10 923	11 071	1 286	893
Läder- o. gummiind.	2 554	254	192	2 100	202	174	4 561	4 654	456	366
Kemisk-teknisk ind.	429	201	189	279	325	295	644	708	526	484
Byggnadsverksamh. .	13 566	5 813	5 345	3	—	—	12 855	13 569	5 813	5 345
Kraft- o. värmeprod.	284	103	86	—	—	—	272	284	103	86
Sjöfart och fiske . .	5 103	1 785	1 752	158	47	42	4 999	5 261	1 832	1 794
Handel o. samfärdsel	12 850	10 377	9 031	11 541	6 993	5 482	21 547	24 391	17 370	14 513
Kontorsarbete . . .	1 314	826	280	1 690	559	471	2 926	3 004	885	701
Affärs- o. lagerarb. .	3 097	866	720	1 966	622	492	4 582	5 068	1 488	1 212
Landtransport . . .	5 980	6 408	5 891	887	686	481	5 190	6 817	7 089	5 822
Hotell- o. rest.-rör. .	695	286	218	4 106	2 955	2 419	4 043	4 801	3 191	2 637
Litter. o. konstn. arb.	848	137	129	78	42	42	403	421	179	171
Förvaltn. o. underv. .	1 060	2 293	2 240	1 345	957	908	2 306	2 405	3 250	3 148
Sjukvård o. hygien .	356	116	103	2 024	1 222	719	2 147	2 380	1 338	822
Husligt arbete . . .	135	77	50	17 595	22 390	14 340	11 987	17 730	22 467	14 390
Diversearbete	7 284	2 962	2 886	1 456	14	14	7 445	8 740	2 976	2 900
Ungdom ut. särsk. utb.	3 980	—	—	4 085	—	—	7 643	8 065	—	—
Summa	74 969	58 282	36 484	48 389	36 750	25 762	110 247	123358	95 032	62 246
Därav under 18 år	5 998	5 271	4 016	6 609	4 422	3 585	11 766	12 602	9 698	7 601

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under augusti och september 1941 samt under september 1940.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga. Sept. 1941		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Sept. 1941	Aug. 1941	Sept. 1940	Sept. 1941	Aug. 1941	Sept. 1940	Sept. 1941	Aug. 1941	Sept. 1940	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	33	26	67	23	9	57	32	24	66	42	82	47
Jordbruk	64	48	95	28	9	57	58	36	89	70	82	73
Skogshushållning . .	13	11	32	·	·	·	13	11	32	24	·	24
Industri o. hantverk .	319	313	423	504	502	352	353	347	408	84	78	83
Sjöfart och fiske . .	286	253	232	·	162	·	287	248	233	98	·	98
Handel o. samfärdsel	124	136	180	165	133	194	140	134	186	87	78	84
Husligt arbete . . .	·	·	·	79	76	84	79	76	84	·	64	64
Diversearbete	246	400	278	·	·	·	294	532	282	97	·	97
Summa	129	132	195	132	128	131	130	131	166	68	70	66
Därav under 18 år	114	127	166	149	151	179	130	138	178	76	81	78

Tab. 4. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskin-industri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**8 129**	**12 641**	**8 814**	**2 460**	**19 449**	**4 715**	**5 716**	**2 812**	**1 563**	**5 246**	**1 175**	**971**
2	Stockholms stad . . .	76	2	2	3	—	—	1 044	376	265	261	83	71
3	Stockholms län	745	1 284	951	64	402	272	233	46	41	195	8	8
4	Uppsala län	394	519	363	11	675	100	94	32	24	86	20	16
5	Södermanlands län . .	556	453	345	21	181	89	238	138	112	126	28	23
6	Östergötlands län . . .	1 029	1 301	1 013	26	391	61	270	223	108	108	61	56
7	Norrköping	231	257	185	15	93	47	80	32	14	91	17	16
8	Jönköpings län	264	409	284	46	297	154	115	42	32	308	62	58
9	Kronobergs län	266	680	625	60	218	147	55	28	24	193	33	33
10	Kalmar län	217	510	379	49	357	131	109	48	26	379	231	182
11	Gotlands län	51	156	53	1	20	1	4	—	—	2	—	—
12	Blekinge län	136	410	253	15	42	40	148	40	17	44	14	4
13	Kristianstads län . . .	537	1 257	552	45	206	64	88	72	39	75	43	26
14	Malmöhus l.: Malmö .	157	135	132	1	12	12	339	113	105	68	24	17
15	Hälsingborg	91	156	121	3	—	—	64	13	9	17	7	7
16	Länet i övrigt . . .	702	1 384	840	3	9	8	144	63	53	31	12	9
17	Hallands län	144	206	136	3	76	65	61	28	25	64	2	1
18	Göteborgs stad	133	105	82	4	5	4	934	163	153	680	35	34
19	Göteborgs o. Bohus län .	106	144	112	2	182	180	100	25	24	107	27	26
20	Älvsborgs län	180	251	161	43	376	244	253	88	45	183	121	115
21	Skaraborgs län	626	717	464	29	176	102	117	103	62	120	52	43
22	Värmlands län	131	333	250	92	1 467	473	166	41	19	182	19	15
23	Örebro län	359	950	801	60	522	167	219	200	167	96	11	7
24	Västmanlands län . .	354	297	154	26	322	106	262	153	76	25	6	3
25	Kopparbergs län . . .	103	184	153	220	3 926	344	127	110	40	98	63	59
26	Gävleborgs län	94	166	150	160	2 015	562	177	16	15	265	4	4
27	Västernorrlands län . .	94	101	73	386	1 665	393	101	52	32	964	102	88
28	Jämtlands län	89	196	128	414	3 703	352	37	10	10	30	1	1
29	Västerbottens län . . .	27	31	7	250	1 217	164	34	25	6	140	71	34
30	Norrbottens län	237	57	45	458	894	433	103	32	20	308	18	15
31	*Kvinnliga avdeln.*	**1 105**	**4 835**	**3 967**	**5**	**8**	**8**	**228**	**143**	**124**	**214**	**185**	**115**
32	Stockholms stad . . .	273	—	—	—	—	—	93	43	28	70	51	38
33	Stockholms län	108	912	867	—	—	—	15	8	8	6	8	8
34	Uppsala län	31	119	81	—	—	—	—	1	1	2	—	—
35	Södermanlands län . .	10	17	11	—	—	—	24	4	4	18	7	5
36	Östergötlands län . . .	31	453	428	—	—	—	7	12	12	1	8	8
37	Norrköping	1	27	27	—	—	—	—	—	—	4	3	3
38	Jönköpings län	21	140	107	—	—	—	—	4	1	7	9	8
39	Kronobergs län	31	338	282	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Kalmar län	12	333	303	—	—	—	—	—	—	1	—	—
41	Gotlands län	13	27	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Blekinge län	31	91	55	—	—	—	3	—	—	1	—	—
43	Kristianstads län . . .	40	187	108	—	—	—	—	—	—	1	—	—
44	Malmöhus l.: Malmö .	29	63	57	—	—	—	54	1	1	24	14	13
45	Hälsingborg	9	45	44	—	—	—	—	—	—	9	3	3
46	Länet i övrigt . . .	109	230	167	—	—	—	1	—	—	4	1	1
47	Hallands län	41	69	47	—	—	—	2	—	—	2	1	1
48	Göteborgs stad	8	18	7	—	—	—	11	5	5	38	20	20
49	Göteborgs o. Bohus län .	8	9	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—
50	Älvsborgs län	1	6	1	—	—	—	—	2	2	—	1	—
51	Skaraborgs län	36	244	208	—	—	—	1	2	2	2	1	—
52	Värmlands län	27	251	194	—	—	—	1	1	1	5	1	1
53	Örebro län	45	533	517	1	—	—	6	47	47	5	5	4
54	Västmanlands län . . .	17	61	21	—	—	—	9	3	2	2	1	1
55	Kopparbergs län . . .	44	314	291	—	—	—	—	—	—	3	—	—
56	Gävleborgs län	49	92	64	—	—	—	1	2	2	—	—	—
57	Västernorrlands län . .	26	70	21	—	—	—	—	8	8	5	—	—
58	Jämtlands län	25	112	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Västerbottens län . . .	16	47	10	4	3	3	—	—	—	1	1	1
60	Norrbottens län	13	27	12	—	—	—	—	—	—	1	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
13 566	5 813	5 345	10 500	1 691	1 357	5 103	1 785	1 752	3 078	2 872	2 702	9 772	7 505	6 329	7 419	3 089	2 986	3 980	1
3 140	384	372	792	193	166	625	331	325	940	567	493	2 209	2 368	1 816	483	159	148	230	2
701	172	110	148	40	32	34	16	16	20	19	19	188	122	107	612	202	192	51	3
207	95	86	103	14	10	2	—	—	167	67	64	108	59	32	244	76	68	23	4
184	140	129	195	19	18	237	69	69	17	42	41	106	77	61	114	92	85	70	5
186	113	101	154	38	31	23	13	13	57	81	76	197	123	70	187	72	67	338	6
224	40	38	415	46	36	101	34	32	62	81	77	649	529	507	46	19	19	51	7
163	78	76	347	40	28	15	2	2	88	35	34	127	33	29	165	81	81	97	8
146	157	147	217	139	111	1	—	—	21	35	35	87	54	42	93	46	44	560	9
233	57	47	249	88	78	214	61	60	54	90	86	190	199	182	296	85	81	186	10
9	2	2	19	2	2	35	27	26	3	4	4	19	13	8	67	63	61	1	11
172	94	67	217	56	39	136	43	42	14	48	46	95	205	164	366	158	151	79	12
280	198	182	294	157	99	79	24	21	27	21	20	211	178	139	170	74	71	211	13
1 006	132	132	444	41	36	283	92	91	208	281	273	829	404	352	432	287	285	112	14
237	69	69	158	17	14	234	30	30	44	27	25	219	92	66	94	26	26	44	15
253	186	168	552	74	65	276	110	110	176	135	131	211	321	300	466	172	170	60	16
111	22	22	259	41	40	100	10	9	19	24	23	94	31	27	76	50	50	16	17
1 694	203	200	877	43	40	1 466	407	407	644	433	412	2 603	1 617	1 573	818	416	413	383	18
331	121	120	1 803	131	120	147	62	57	12	39	38	175	115	109	293	90	90	72	19
273	161	150	1 376	132	124	19	—	—	54	48	42	209	145	137	211	63	52	70	20
312	249	240	152	79	34	20	6	6	35	49	49	122	77	63	167	123	115	91	21
245	133	131	158	26	18	43	19	19	58	39	38	116	88	85	222	37	36	74	22
304	380	356	964	161	127	13	1	1	44	60	60	191	132	89	340	95	95	633	23
150	122	116	75	16	12	105	37	37	26	34	30	78	83	62	64	128	125	32	24
252	280	255	70	16	14	6	—	—	50	48	45	78	35	26	132	51	48	129	25
278	108	108	207	11	10	251	104	104	46	102	101	212	86	48	188	73	71	40	26
891	302	280	112	7	6	341	93	93	52	94	93	151	75	56	362	66	66	84	27
553	416	349	48	27	24	4	—	—	43	100	97	77	75	58	68	24	24	52	28
240	246	205	30	15	7	66	31	28	39	43	31	67	99	62	121	39	37	74	29
801	1 158	1 087	65	22	16	227	163	154	58	226	219	159	75	59	522	172	165	117	30
8	—	—	11 999	2 190	1 675	158	47	42	5 132	2 780	2 140	6 409	4 213	3 342	19 051	22 404	14354	4 085	31
1	—	—	1 024	440	279	89	36	32	1 257	655	454	1 762	1 177	989	3 763	6 073	4 088	397	32
—	—	—	122	61	48	—	—	—	62	67	31	102	93	60	1 579	1 669	853	46	33
—	—	—	226	14	9	—	—	—	159	50	34	65	75	45	379	454	274	52	34
—	—	—	158	15	13	—	—	—	79	33	25	118	69	53	401	409	283	81	35
—	—	—	224	89	34	—	—	—	187	96	82	176	139	102	324	786	481	352	36
—	—	—	460	60	31	2	1	1	37	20	12	65	54	27	201	289	113	37	37
—	—	—	668	46	31	—	—	—	117	47	43	118	125	86	427	420	250	101	38
—	—	—	39	10	8	—	—	—	49	23	23	59	56	37	216	324	134	278	39
2	—	—	57	65	56	8	—	—	106	54	45	131	71	62	595	383	228	198	40
—	—	—	7	7	5	—	—	—	26	17	9	29	18	12	131	119	86	—	41
—	—	—	209	54	50	—	—	—	93	45	35	114	104	73	437	661	384	89	42
—	—	—	266	90	62	1	1	1	77	54	39	203	133	88	524	678	314	78	43
—	—	—	1 030	169	156	6	—	—	323	196	175	658	266	243	1 237	1 117	909	63	44
—	—	—	145	10	9	1	—	—	68	31	27	134	74	66	335	208	176	91	45
—	—	—	729	47	40	—	1	1	265	73	65	190	134	92	650	662	452	89	46
—	—	—	433	57	53	—	—	—	49	21	19	150	43	35	264	265	172	70	47
—	—	—	1 904	200	149	52	5	5	680	349	228	640	329	303	1 313	2 073	1 470	496	48
—	—	—	587	44	38	2	—	—	62	28	23	94	48	35	267	260	188	58	49
—	—	—	1 623	239	190	—	—	—	129	68	53	146	80	61	454	515	349	77	50
—	—	—	97	85	48	—	—	—	77	49	40	68	68	53	396	447	265	176	51
—	—	—	213	40	36	—	1	1	149	81	69	117	84	66	682	637	402	88	52
—	—	—	1 198	294	261	1	1	1	137	109	87	236	197	164	901	744	483	589	53
—	—	—	42	39	22	—	—	—	79	58	29	147	125	87	520	599	355	91	54
—	—	—	48	8	4	—	—	—	192	85	66	171	137	95	406	466	303	315	55
—	—	—	406	20	18	—	—	—	87	48	40	190	96	60	475	508	291	107	56
—	—	—	49	12	7	1	—	—	100	63	61	99	76	68	804	616	457	42	57
—	—	—	11	8	7	—	—	—	191	128	123	210	184	167	353	398	238	12	58
—	—	—	19	10	6	—	—	—	165	117	92	82	69	49	287	377	211	10	59
—	—	—	10	7	5	—	1	—	180	115	111	135	89	64	230	247	145	2	60

Tab. 5. Sysselsatta personer i slutet av september 1941 i jämförelse med slutet av augusti 1941.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl augusti 1941 som september 1941								
	Antal företag	September 1941		Indextal för september 1941 (augusti 1941 = 100)[1]					
		Arbetare	Övriga	Sysselsatta arbetare			Syssels. o. sem.-led. arb.	Övriga	
				Män	Kv.	S:a		syssels.	syssels. o. sem.-led.
Malmbrytning o. metallind.	1 221	127 560	25 082	101·0	103·1	101·1	100·2	102·2	99·2
Gruvor o. anrikningsverk	16	2 475	137	99·6	100·0	99·6	99·5	102·2	101·5
Järn-, stål- o. kopparverk	39	20 018	2 412	102·4	110·7	102·5	100·2	102·0	97·1
Järn- o. stålmanufaktur	262	14 402	2 078	101·2	98·2	100·9	100·4	101·5	100·1
Mekaniska verkstäder	609	57 475	12 616	101·4	106·6	101·7	100·6	102·6	98·6
Skeppsvarv	42	10 354	1 571	95·2	100·0	95·2	94·8	105·0	102·7
Elektriska verkstäder	78	16 676	5 224	102·0	101·8	101·8	101·7	101·0	100·8
Annan metallindustri	175	6 160	1 024	100·6	103·7	101·2	100·9	100·9	99·2
Jord- o. stenindustri	396	15 451	1 289	99·0	89·1	98·0	95·6	104·1	99·8
Kolgruvor	3	993	44	105·5	—	105·5	104·8	·	·
Torvindustri	44	845	20	92·8	·	89·2	88·6	·	·
Stenbrott o. stenhuggerier	92	2 410	202	95·1	·	95·2	92·8	102·5	98·5
Cementfabriker, kalkbruk	78	3 014	367	101·8	98·0	101·8	98·0	105·2	100·8
Tegelbruk	125	2 940	177	88·4	·	88·1	86·6	98·8	95·2
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	16	2 880	289	98·9	87·9	94·6	93·2	101·8	99·8
Glasbruk	38	2 399	190	120·8	107·1	118·7	112·7	115·9	104·4
Träindustri	558	22 612	2 128	101·4	104·9	101·5	99·5	105·9	100·0
Sågverk o. hyvlerier	232	10 515	761	98·9	·	98·9	96·0	101·1	98·1
Snickeri- o. möbelfabriker	289	10 488	1 206	104·0	112·4	104·2	103·0	109·6	101·2
Annan trävaruindustri	37	1 609	161	102·2	98·6	101·8	100·9	103·2	100·6
Pappers- o. grafisk ind.	493	30 975	5 878	103·4	106·5	103·9	100·2	102·4	97·1
Pappersmassefabriker	69	10 750	1 161	100·1	113·6	100·2	94·6	99·9	95·8
Pappersbruk o. pappfabr.	47	7 828	861	108·9	117·5	110·4	109·0	101·9	99·2
Annan pappersindustri	108	4 390	559	103·9	102·7	103·2	101·8	103·7	101·1
Grafisk industri	269	8 007	3 297	103·8	102·9	103·7	99·4	103·8	96·1
Livsmedelsindustri	619	23 455	7 240	101·8	98·1	100·2	97·5	102·2	97·4
Kvarnar	40	1 550	899	110·7	119·4	111·5	109·4	103·6	101·0
Bagerier	142	4 023	1 194	100·8	96·0	98·7	95·7	104·8	98·4
Råsockerbruk o. raffinad.	22	3 256	482	101·6	49·2	95·6	95·4	106·6	103·7
Choklad- o. karamellfabr.	51	3 406	680	101·6	106·7	105·4	105·2	100·1	98·1
Bryggerier o. läskedrycksf.	169	4 204	1 027	97·6	90·9	96·4	90·4	101·8	94·2
Tobaksfabriker	9	1 738	198	100·0	102·8	102·2	101·5	105·8	96·6
Slakterier o. konservfabr.	94	3 302	1 434	100·7	96·6	99·8	96·1	101·9	98·4
Annan livsmedelsindustri	92	1 976	1 826	104·2	99·1	103·0	99·1	100·8	95·5
Textil- o. beklädnadsind.	531	55 629	7 054	101·9	102·1	102·0	101·7	101·8	100·8
Bomullsindustri	43	13 969	1 039	101·5	101·1	101·8	101·8	101·8	100·9
Jute- o. linneindustri	11	2 163	112	104·4	106·6	105·5	105·4	103·7	100·0
Ylleindustri	58	9 345	1 153	100·8	100·1	100·4	100·1	100·9	100·1
Trikåfabriker	99	7 829	959	100·8	99·8	100·0	100·0	100·6	100·1
Skrädderier o. sömnadsfabr.	204	16 288	2 642	103·8	103·8	103·8	102·8	100·4	99·4
Annan hithörande industri	116	6 040	1 149	103·5	105·0	104·4	103·1	104·2	102·4
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	267	17 116	2 863	99·7	98·2	99·1	98·8	101·7	101·8
Garverier	28	2 292	267	101·1	100·5	100·2	99·8	98·5	97·8
Skofabriker	108	7 554	894	99·6	96·7	98·8	98·2	98·7	98·7
Gummivarufabriker	26	4 365	1 051	98·8	99·7	99·0	98·2	104·8	104·1
Annan hithörande industri	105	2 905	651	101·6	99·8	100·7	100·8	103·8	102·2
Kemisk-teknisk industri	189	11 184	3 192	103·2	108·4	104·7	103·6	103·4	101·0
Färg-, olje- o. parfymfabr.	76	2 546	1 423	105·8	111·1	107·7	106·7	102·5	100·9
Sprängämnesfabriker	9	2 654	240	103·9	115·2	107·2	106·0	110·1	103·0
Tändsticksfabriker	8	1 114	193	108·1	139·1	117·1	117·1	102·1	100·0
Annan kemisk-tekn. ind.	96	4 870	1 336	101·1	94·0	99·5	98·2	103·8	101·1
Samtliga industrigrupper	**4 274**	**304 012**	**54 706**	**101·8**	**101·7**	**101·4**	**100·0**	**102·8**	**99·1**
Byggnadsverksamhet	893	16 104	1 996	98·5	·	98·5	97·1	100·2	98·7
Statliga verk o. byggn.-arb.	176	35 988	6 497	103·0	101·9	102·9	99·8	103·9	94·8
Komm. verk o. byggnadsarb.	205	14 590	2 977	99·9	73·1	99·0	93·5	102·6	94·2
Handel o. varulager	1 231	6 888	23 685	102·8	107·2	103·7	101·1	102·4	98·2
Samfärdsel	152	6 285	1 249	102·4	94·7	102·3	99·8	104·6	101·1
Banker	114	—	4 886	—	—	—	—	105·9	93·6
Försäkringsföretag	56	—	4 584	—	—	—	—	104·2	95·0
Samtliga näringsgrenar	**7 101**	**383 862**	**100 580**	**101·8**	**101·6**	**101·4**	**99·6**	**102·7**	**98·0**

[1] Se Anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1940				1941				
	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Febr.	Maj	Juli	Aug.	Sept.
Malmbrytning o. metallind.	96·8	100·8	102·8	101·8	101·2	100·0	97·4	103·4	104·5
Gruvor o. anrikningsverk .	102·8	104·0	106·7	105·5	106·8	106·0	96·3	114·5	114·0
Järn-, stål- o. kopparverk .	96·3	96·9	100·1	100·8	100·4	100·0	99·5	106·7	109·4
Järn- o. stålmanufaktur . .	83·5	86·4	88·6	88·1	87·1	82·1	74·3	78·8	79·5
Mekaniska verkstäder . . .	101·2	106·0	107·7	106·9	107·0	106·5	107·7	114·5	116·4
Skeppsvarv	107·9	111·0	113·1	114·8	115·6	116·7	97·6	106·6	101·5
Elektriska verkstäder . . .	105·9	109·9	110·4	107·6	103·8	104·0	95·2	98·5	100·3
Annan metallindustri . . .	79·0	82·5	85·4	84·8	83·4	81·2	73·7	76·9	77·8
Jord- o. stenindustri . . .	68·5	68·0	66·4	63·1	54·8	75·8	79·9	80·1	78·5
Kolgruvor	115·1	119·1	120·9	124·8	121·0	121·9	127·1	125·3	132·2
Torvindustri	108·6	99·6	100·1	91·4	69·5	241·6	266·0	196·8	175·5
Stenbrott o. stenhuggerier .	59·8	58·7	59·2	56·3	42·8	54·3	52·7	56·0	53·3
Cementfabriker, kalkbruk .	80·2	81·2	77·6	70·8	57·6	72·9	73·0	75·3	76·3
Tegelbruk	63·1	59·3	50·4	41·3	29·3	75·7	106·3	98·1	86·4
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	62·8	64·1	64·4	68·8	73·5	75·6	62·8	68·3	64·6
Glasbruk	61·9	64·5	71·8	68·9	59·6	67·8	59·8	66·4	78·8
Träindustri	75·4	78·0	78·9	76·1	63·0	74·4	72·5	75·3	76·4
Sågverk o. hyvlerier . . .	83·1	83·5	82·2	77·3	62·0	83·2	73·3	74·3	74·0
Snickeri- o. möbelfabriker .	69·9	75·6	78·5	77·2	65·2	67·5	72·9	75·7	78·9
Annan trävaruindustri . .	83·7	80·9	80·1	76·3	70·3	85·2	78·0	91·2	92·8
Pappers- o. grafisk ind. . .	66·1	68·8	71·1	73·5	73·2	71·8	63·9	68·5	71·2
Pappersmassefabriker . . .	53·8	55·5	58·4	58·9	58·2	59·0	54·4	56·4	56·5
Pappersbruk o. pappfabr. .	58·9	61·2	63·8	63·3	70·1	67·6	59·9	61·8	63·2
Annan pappersindustri . .	81·2	83·9	86·8	89·5	84·6	82·8	72·0	81·3	84·4
Grafisk industri	86·5	91·4	92·1	93·3	92·8	91·2	80·0	91·6	95·0
Livsmedelsindustri	96·6	98·0	108·8	109·2	89·8	96·1	97·0	99·2	99·4
Kvarnar	95·4	99·6	98·2	93·1	90·7	93·2	93·0	92·7	103·4
Bagerier	97·9	101·7	93·9	89·8	90·7	100·0	98·7	100·9	99·6
Råsockerbruk o. raffinad. .	99·6	102·5	176·2	172·3	89·1	109·1	117·9	117·8	112·6
Choklad- o. karamellfabr. .	93·7	100·1	102·0	102·2	91·2	91·2	80·6	86·9	91·6
Bryggerier o. läskedrycksf. .	96·5	92·7	93·6	93·4	89·1	98·6	100·6	95·9	92·4
Tobaksfabriker	79·3	78·0	75·3	84·5	66·0	73·3	67·3	75·0	76·7
Slakterier o. konservfabr. .	115·7	114·5	120·6	124·6	107·3	108·6	120·4	125·7	124·8
Annan livsmedelsindustri .	82·3	83·8	88·1	96·4	93·3	87·5	86·5	91·3	94·0
Textil- o. beklädnadsind. . .	93·9	94·5	93·6	92·9	91·9	89·6	87·7	90·3	92·1
Bomullsindustri	96·9	94·3	96·0	95·6	95·0	93·5	91·2	94·7	95·9
Jute- o. linneindustri . . .	99·3	101·2	100·7	100·7	96·5	93·4	88·6	90·1	95·1
Ylleindustri	103·1	104·3	101·7	101·4	99·3	94·9	102·0	102·7	103·1
Trikåfabriker	88·7	86·7	86·1	86·3	86·0	85·4	77·2	77·8	77·8
Skrädderier o. sömnadsfabr.	93·1	95·6	93·4	91·8	89·0	84·9	80·9	84·0	86·8
Annan hithörande industri .	84·5	88·4	86·6	86·5	90·8	93·5	90·0	95·2	99·4
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	90·3	99·0	98·2	97·4	94·9	90·1	77·8	81·5	80·8
Garverier	120·0	127·9	127·9	120·9	120·2	109·6	105·7	111·4	111·6
Skofabriker	100·5	101·9	99·9	98·9	97·4	90·1	84·0	94·2	92·6
Gummivarufabriker	67·5	84·8	84·0	84·8	83·6	80·5	65·2	58·2	57·6
Annan hithörande industri .	92·1	98·5	100·6	100·3	92·6	92·4	78·6	87·4	88·0
Kemisk-teknisk industri . .	82·1	86·2	89·6	94·0	79·6	77·5	78·9	85·6	89·6
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	83·5	87·7	90·8	89·3	78·2	77·7	77·4	85·3	89·7
Sprängämnesfabriker . . .	146·4	145·8	149·3	153·6	107·1	112·3	113·1	132·6	42·1
Tändsticksfabriker	32·7	46·6	54·1	71·5	73·3	50·7	45·5	47·1	55·2
Annan kemisk-teknisk ind. .	86·0	86·3	87·6	88·4	90·2	93·4	99·3	104·3	104·3
Samtliga industrigrupper	87·3	89·9	91·6	91·3	87·0	88·4	85·8	89·9	91·2
Byggnadsverksamhet	57·8	58·4	50·4	45·8	36·5	48·2	61·2	63·9	62·9
Statliga verk o. byggn.-arb. .	121·5	123·4	124·8	118·2	109·3	119·6	114·4	137·4	141·4
Komm. verk o. byggnadsarb.	79·1	82·6	82·8	81·1	81·0	91·5	82·5	92·6	91·7
Handel o. varulager	69·6	75·7	76·0	77·2	75·7	73·9	66·3	76·8	79·6
Samtliga näringsgrenar	87·2	89·7	90·7	90·0	84·6	87·8	85·8	91·4	92·7

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1940			1941								
	Sept.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.
Malmbrytning o. metallind.	3·59	3·59	3·67	3·60	3·58	3·64	3·67	3·74	3·78	3·71	3·67	3·80
Gruvor o. anrikningsverk	4·11	3·80	3·50	3·62	3·66	3·94	4·01	3·83	4·09	4·18	3·94	3·81
Järn-, stål- o. kopparverk	3·36	3·49	3·99	3·66	3·79	3·88	4·04	3·82	4·15	4·27	3·97	4·17
Järn- o. stålmanufaktur	3·13	3·18	3·09	2·82	2·98	2·91	2·94	3·07	3·06	3·15	3·15	3·55
Mekaniska verkstäder	3·93	3·79	3·89	3·82	3·75	3·90	3·80	3·98	3·98	3·80	3·92	3·96
Skeppsvarv	3·47	3·87	4·04	3·87	4·01	4·10	4·18	4·01	3·69	3·55	3·17	3·20
Elektriska verkstäder	3·38	3·28	3·27	3·48	3·21	3·08	3·38	3·66	3·59	3·48	3·49	3·70
Annan metallindustri	2·62	2·65	2·65	2·95	2·64	2·89	3·05	2·98	2·89	3·11	3·17	3·04
Jord- o. stenindustri	2·82	2·91	2·71	2·68	2·77	2·96	3·01	3·41	3·46	3·38	3·36	3·43
Kolgruvor	4·00	4·00	4·00	4·00	4·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00
Torvindustri	3·97	4·08	3·68	3·71	3·18	3·33	3·79	4·31	4·14	4·07	4·00	4·30
Stenbrott o. stenhuggerier	3·07	2·05	1·97	1·89	1·84	2·33	2·57	2·96	2·73	3·02	3·08	3·28
Cementfabriker, kalkbruk	2·96	2·65	2·38	2·22	2·62	2·49	2·74	3·24	3·26	3·37	3·00	3·14
Tegelbruk	2·40	1·83	1·74	2·46	1·60	2·41	2·34	2·83	3·26	3·06	3·07	3·05
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	2·46	3·81	3·19	3·47	3·39	3·44	3·67	3·65	3·97	3·48	3·57	3·58
Glasbruk	2·60	3·08	3·08	2·67	2·86	2·95	2·63	3·32	3·16	3·08	3·28	3·34
Träindustri	3·15	3·06	2·98	2·52	2·68	2·71	2·84	3·20	3·26	3·38	3·46	3·45
Sågverk o. hyvlerier	3·18	3·03	3·07	2·64	2·65	2·68	2·96	3·40	3·50	3·57	3·61	3·49
Snickeri- o. möbelfabriker	3·23	3·01	2·91	2·37	2·56	2·71	2·70	2·95	2·93	3·18	3·24	3·39
Annan trävaruindustri	2·53	3·65	2·95	2·70	3·02	2·88	2·90	3·18	3·54	3·48	3·76	3·62
Pappers- o. grafisk ind.	2·56	2·86	2·87	2·70	2·68	2·83	2·78	2·97	2·82	3·01	3·01	3·11
Pappersmassefabriker	2·57	2·21	2·42	2·27	2·32	2·46	2·29	2·44	2·43	3·00	3·31	3·05
Pappersbruk o. pappfabr.	2·16	2·67	2·59	2·54	2·48	2·48	2·24	2·63	2·37	2·47	2·14	2·51
Annan pappersindustri	2·87	3·47	3·25	3·16	2·93	3·25	3·24	3·54	3·43	3·47	3·58	3·65
Grafisk industri	2·69	3·27	3·34	3·05	3·14	3·34	3·44	3·38	3·22	3·27	3·27	3·41
Livsmedelsindustri	3·51	3·46	3·39	3·18	3·20	3·28	3·30	3·51	3·51	3·54	3·34	3·37
Kvarnar	4·06	3·94	4·02	3·93	3·70	3·62	3·72	3·73	3·80	3·88	3·65	3·89
Bagerier	3·51	3·19	3·51	3·28	3·33	3·37	3·41	3·71	3·82	3·72	3·80	3·54
Råsockerbruk o. raffinad.	3·46	3·66	3·12	3·12	3·13	3·20	3·28	3·64	3·48	3·58	3·79	3·50
Choklad- o. karamellfabr.	4·11	3·97	4·20	3·82	4·04	4·06	4·00	3·74	3·67	3·58	3·09	3·64
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·85	2·68	2·88	2·45	2·41	2·42	2·43	3·17	3·26	3·43	2·76	2·61
Tobaksfabriker	3·05	2·97	2·96	3·06	3·06	3·06	3·22	3·34	3·09	3·21	3·08	3·55
Slakterier o. konservfabriker	3·68	3·87	3·58	3·35	3·28	3·15	3·10	3·30	3·56	3·56	3·31	3·37
Annan livsmedelsindustri	3·63	3·57	3·37	3·26	3·28	3·25	3·45	3·45	3·33	3·43	3·33	3·39
Textil- o. beklädnadsind.	3·43	3·39	3·32	3·23	3·24	3·23	3·33	3·25	3·09	3·19	3·12	3·18
Bomullsindustri	3·15	3·14	3·05	3·07	3·06	3·10	3·12	3·27	3·05	3·24	2·96	2·96
Jute- o. linneindustri	3·52	4·04	3·95	3·33	3·53	3·48	3·54	3·16	3·65	3·02	3·49	3·33
Ylleindustri	4·14	3·78	3·73	3·51	3·33	3·25	3·40	3·40	3·12	3·41	3·42	3·24
Trikåfabriker	3·49	3·44	3·46	3·33	3·41	3·40	3·34	3·36	3·26	3·25	3·30	3·40
Skrädderier o. sömnadsfabr.	3·39	3·29	3·17	3·12	3·10	3·18	3·35	3·02	2·88	2·94	2·88	2·97
Annan hithörande industri	3·30	3·22	3·15	3·29	3·45	3·34	3·46	3·48	3·33	3·33	3·48	3·59
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·62	3·67	3·68	3·47	3·36	3·31	3·20	2·96	3·11	3·22	3·04	3·07
Garverier	3·81	3·68	3·66	3·54	3·52	3·24	2·86	2·84	2·73	3·32	3·30	3·32
Skofabriker	3·38	3·52	3·55	3·15	3·13	2·89	2·74	2·50	2·75	2·88	2·86	2·82
Gummivarufabriker	3·25	3·36	3·90	3·36	3·59	3·31	3·35	3·35	3·74	3·69	3·12	3·27
Annan hithörande industri	3·60	3·70	3·62	3·46	3·33	3·31	3·22	3·27	3·38	3·20	3·17	3·17
Kemisk-teknisk industri	3·29	3·37	3·32	2·74	2·80	2·89	3·20	3·23	3·22	3·34	3·28	3·32
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·74	2·99	2·56	2·48	2·60	2·60	2·94	2·70	2·74	2·96	2·57	2·98
Sprängämnesfabriker	4·94	4·75	3·57	3·49	3·21	3·46	4·41	4·42	4·65	4·48	4·48	4·59
Tändsticksfabriker	2·00	2·00	2·00	1·35	1·35	1·36	1·00	1·00	1·09	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·33	3·52	3·26	3·22	3·32	3·39	3·38	3·38	3·32	3·46	3·37	3·41
Samtliga industrigrupper	3·39	3·40	3·38	3·25	3·26	3·29	3·35	3·43	3·43	3·43	3·39	3·43
Byggnadsverksamhet	2·46	2·26	2·01	2·18	1·95	1·92	1·95	2·27	2·57	2·84	2·91	2·99
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·82	3·50	3·60	3·48	3·42	3·48	3·60	3·69	3·71	3·60	3·81	3·72
Komm. verk o. byggn.-arb.	2·98	2·97	2·76	2·74	2·89	2·80	2·90	3·13	3·02	2·92	3·02	2·97
Handel o. varulager	3·15	3·29	3·47	3·05	2·99	3·00	3·10	3·17	3·13	3·16	3·18	3·26
Samfärdsel	2·69	3·13	2·99	3·01	2·97	2·78	3·26	3·39	2·76	2·84	2·97	3·26
Banker	3·54	3·66	4·01	3·70	3·64	3·68	3·66	3·69	3·73	3·92	3·68	3·68
Försäkringsföretag	3·57	3·57	3·46	3·61	3·63	3·61	3·80	3·66	3·97	3·87	3·70	3·71
Samtliga näringsgrenar	3·36	3·35	3·35	3·21	3·21	3·24	3·31	3·39	3·40	3·39	3·38	3·45

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entledigganden under september 1941 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	aug.	sept.	aug.	sept.	aug.	sept.	aug.	sept.
Malmbrytning o. metallindustri	**100**	**107**	**1 817**	**1 674**	**1 966**	**1 610**	**− 149**	**+ 64**
Gruvor o. anrikningsverk	3	4	46	2	32	97	+ 14	− 95
Järn-, stål- o. kopparverk	11	12	405	280	394	318	+ 11	− 38
Järn- o. stålmanufaktur	5	10	91	175	43	116	+ 48	+ 59
Mekaniska verkstäder	55	51	765	724	631	517	+ 134	+ 207
Skeppsvarv	8	6	105	86	423	310	− 318	− 224
Elektriska verkstäder	11	13	364	346	321	173	+ 43	+ 173
Annan metallindustri	7	11	41	61	122	79	− 81	− 18
Jord- o. stenindustri	**34**	**37**	**184**	**268**	**387**	**398**	**− 203**	**− 130**
Kolgruvor	3	2	25	23	19	10	+ 6	+ 13
Torvindustri	8	3	32	2	163	29	− 131	− 27
Stenbrott o. stenhuggerier	2	6	13	3	3	40	+ 10	− 37
Cementfabriker, kalkbruk	4	2	4	19	31	10	− 27	+ 9
Tegelbruk	14	17	52	11	149	217	− 97	− 206
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	3	3	58	23	22	49	+ 36	− 26
Glasbruk	—	4	—	187	—	43	—	+ 144
Träindustri	**6**	**15**	**56**	**153**	**54**	**37**	**+ 2**	**+ 116**
Sågverk o. hyvlerier	1	7	—	70	19	26	− 19	+ 44
Snickerier o. möbelfabriker	3	8	47	83	27	11	+ 20	+ 72
Annan trävaruindustri	2	—	9	—	8	—	+ 1	—
Pappers- o. grafisk industri	**18**	**18**	**274**	**649**	**342**	**293**	**− 68**	**+ 356**
Pappersmassefabriker	3	5	6	224	60	22	− 54	+ 202
Pappersbruk o. pappfabriker	6	8	195	362	198	220	− 3	+ 142
Annan pappersindustri	4	1	14	6	11	—	+ 3	+ 6
Grafisk industri	5	4	59	57	73	51	− 14	+ 6
Livsmedelsindustri	**24**	**35**	**188**	**335**	**373**	**278**	**− 185**	**+ 57**
Kvarnar	—	1	—	10	—	—	—	+ 10
Bagerier	1	3	—	—	28	17	− 28	− 17
Råsockerbruk o. raffinaderier	9	10	110	90	11	47	+ 99	+ 43
Choklad- o. karamellfabriker	5	6	44	113	123	102	− 79	+ 11
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	4	5	—	—	45	53	− 45	− 53
Slakterier o. konservfabriker	5	5	34	66	166	41	− 132	+ 25
Annan livsmedelsindustri	—	5	—	56	—	18	—	+ 38
Textil- o. beklädnadsindustri	**23**	**27**	**400**	**269**	**255**	**284**	**+ 145**	**− 15**
Bomullsindustri	8	6	136	103	153	74	− 17	+ 29
Jute- o. linneindustri	1	1	11	—	1	21	+ 10	− 21
Ylleindustri	4	2	28	7	22	19	+ 6	− 12
Trikåfabriker	4	2	53	19	15	38	+ 38	− 19
Skrädderier o. sömnadsfabriker	3	9	104	59	47	64	+ 57	− 5
Annan hithörande industri	3	7	68	81	17	68	+ 51	+ 13
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**5**	**6**	**69**	**46**	**165**	**176**	**− 96**	**− 130**
Garverier	2	1	8	4	18	—	− 10	+ 4
Skofabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Gummivarufabriker	2	2	42	24	139	167	− 97	− 143
Annan hithörande industri	1	3	19	18	8	9	+ 11	+ 9
Kemisk-teknisk industri	**11**	**12**	**269**	**567**	**160**	**79**	**+ 109**	**+ 488**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	3	4	4	112	94	7	− 90	+ 105
Sprängämnesfabriker	1	1	181	247	—	1	+ 181	+ 246
Tändsticksfabriker	—	1	—	172	—	—	—	+ 172
Annan kemisk-teknisk industri	7	6	84	36	66	71	+ 18	− 35
Samtliga industrigrupper	**221**	**257**	**3 257**	**3 961**	**3 702**	**3 155**	**− 445**	**+ 806**
Byggnadsverksamhet	160	131	2 138	1 738	1 878	1 798	+ 260	− 60
Handel o. varulager	8	12	116	153	69	107	+ 47	+ 46
Samfärdsel	—	2	—	8	—	—	—	+ 8
Hotell- o. restaurangrörelse	4	7	37	62	214	864	− 177	− 802
Banker och försäkringsföretag	1	1	1	—	8	3	− 7	− 3
Samtliga näringsgrenar	**394**	**410**	**5 549**	**5 922**	**5 871**	**5 927**	**− 322**	**− 5**
Kvinnor			980	1 398	1 078	1 439	− 98	− 41

[1] Rapportskyldighet föreligger endast i fråga om förändringar av viss omfattning. Beträffande principerna för redovisningen hänvisas till statens arbetsmarknadskommissions kungörelse, S.F.S. 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 augusti 1941.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	95	27 590	22 781	2 818	10·2	2 495	27 689	2 501	9·0
Bleck- o. plåtslagareförb. .	51	2 375	—	142	6·0	—	2 644	191	7·2
Bokbindareförbundet . . .	51	8 016	5 035	356	4·4	217	8 040	359	4·5
Bryggeriindustriarb.-förb. .	110	7 139	1 524	314	4·4	150	7 141	221	3·1
Byggnadsträarbetareförb. .	336	33 496	—	5 750	17·2	—	34 084	6 343	18·6
De förenade förbunden . .	49	11 122	3 416	528	4·7	329	10 925	601	5·5
Elektriska arbetareförb. . .	68	7 382	—	278	3·8	—	7 428	325	4·4
Gjutareförbundet	105	8 209	—	229	2·8	—	8 617	247	2·9
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	541	72 361	7 026	10 038	13·9	1 129	73 199	10 719	14·6
Byggnadsind.-arb. . . .	192	84 666	1 358	6 195	17·9	124	84 456	6 224	18·1
Byggnadsämnesind.-arb.	180	12 884	493	1 441	11·2	88	13 099	1 543	11·8
Glasbruksarb.	42	3 750	82	345	9·2	18	3 900	573	14·7
Sockerfabriksarb. . . .	19	4 663	766	337	7·2	108	4 602	486	10·6
Tändsticksarb.	5	1 846	582	321	23·8	240	1 851	335	24·8
Övriga arb.	108	15 102	3 795	1 399	9·8	556	15 791	1 558	9·9
Gruvindustriarbetareförb. .	61	9 908	62	168	1·7	—	10 050	159	1·6
Handelsarbetareförb. . . .	258	40 889	17 349	1 111	2·7	425	40 817	1 074	2·6
Kommunalarbetareförb. . .	293	45 586	12 406	794	1·7	339	45 223	910	2·0
Lantarbetareförbundet . .	639	38 927	727	1 093	2·8	314	39 145	1 138	2·9
Litografförbundet	19	2 838	159	79	2·8	6	2 837	62	2·2
Livsmedelsarbetareförb. . .	117	27 050	8 218	1 622	6·0	724	27 802	1 369	4·9
Metallindustriarb.-förb. . .	304	177 476	11 149	6 396	3·6	756	176 449	6 859	3·9
Järnbruksarbetare . . .	57	87 199	613	405	1·1	27	87 115	468	1·2
Verkstadsarbetare . . .	247	140 277	10 586	5 991	4·3	729	139 884	6 396	4·6
Murareförbundet	128	10 405	—	1 830	17·6	—	10 404	2 012	19·3
Målareförbundet	186	13 170	1	1 689	12·8	—	13 291	1 917	14·4
Pappersindustriarb.-förb. .	122	28 534	1 644	4 328	15·2	467	33 023	5 465	16·5
Sadelm.- o. tapetseraref. .	57	3 783	817	419	11·1	144	3 787	650	17·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	52	11 301	4 608	795	7·0	426	11 379	1 404	12·3
Stenindustriarbetareförb. .	131	6 404	—	682	10·6	—	6 478	760	11·7
Sågverksindustriarb.-förb. .	220	19 261	16	2 559	13·3	9	20 086	1 979	9·9
Textilarbetareförbundet . .	101	39 251	22 169	1 665	4·2	1 293	39 316	2 319	5·9
Tobaksindustriarb.-förb. .	12	2 338	1 788	264	11·3	237	2 298	285	12·4
Transportarbetareförb. . .	151	23 804	1 457	2 772	11·6	93	26 447	3 021	11·4
Träindustriarbetareförb. . .	249	21 659	355	1 365	6·3	70	22 553	1 476	6·5
Typografförbundet	106	11 796	609	554	4·7	58	11 796	293	2·5
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	247	21 633	—	2 993	13·8	—	21 845	3 644	16·7
Summa	4 854	733 653	123 311	53 631	7·3	9 681	744793	58 303	7·8

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under augusti uppgivits till inalles 303 330.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{31}/_{7}$ 1940—$^{31}/_{8}$ 1941.

Fackförbund	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$
Beklädnadsarbetareförb.	6·7	5·4	4·7	4·2	5·6	15·5	7·5	7·9	6·1	6·1	6·5	9·5	9·0	10·2
Bleck- o. plåtslagareförb.	9·6	8·1	6·2	9·1	13·3	18·1	28·7	25·2	29·1	20·2	13·0	10·9	7·2	6·0
Bokbindareförbundet	6·1	6·5	6·5	5·5	4·1	6·0	6·3	6·1	5·9	6·0	5·5	5·0	4·5	4·4
Bryggeriindustriarbetareförb.	2·4	3·5	6·0	8·2	9·0	7·4	9·2	11·2	9·3	7·3	5·3	3·3	3·1	4·4
Byggnadsträarbetareförb.	24·0	23·7	26·7	34·1	38·6	46·6	51·7	50·6	47·0	40·9	30·1	27·1	18·6	17·2
De förenade förbunden	5·0	5·6	5·2	4·4	4·7	4·6	5·4	6·4	7·2	7·0	7·3	6·9	5·5	4·7
Elektriska arbetareförb.	4·9	4·3	4·8	5·1	6·3	7·7	9·7	12·6	12·2	11·4	8·6	7·8	4·4	3·8
Gjutareförbundet	3·4	4·7	4·2	4·6	4·9	9·0	4·7	4·3	5·0	3·4	3·2	3·4	2·9	2·8
Grov- o. fabriksarbetareförb.	14·9	16·0	18·2	19·2	21·8	30·5	34·1	34·1	30·6	26·2	20·3	16·3	14·6	13·9
Byggnadsind.-arb.	17·5	20·4	24·1	26·7	30·5	40·7	44·1	45·7	41·8	35·5	28·9	21·7	18·1	17·9
Byggnadsämnesind.-arb.	12·6	14·1	19·0	22·8	28·5	40·0	40·1	38·6	34·0	27·1	16·4	13·2	11·8	11·2
Glasbruksarb.	20·2	16·1	10·8	9·4	9·3	14·6	18·9	17·1	16·7	11·6	8·1	8·8	14·7	9·2
Sockerfabriksarb.	10·0	10·6	15·4	8·9	8·8	28·1	24·2	24·0	17·7	15·0	12·1	10·9	10·6	7·2
Tändsticksarb.	45·7	36·5	28·3	26·6	17·1	14·5	15·8	12·3	14·3	25·2	22·3	28·2	24·8	23·8
Övriga arb.	10·4	11·1	10·4	10·6	11·7	14·3	14·7	14·4	11·9	11·0	9·0	9·2	9·9	9·3
Gruvindustriarbetareförb.	1·8	1·7	1·9	1·7	2·4	3·0	2·9	2·7	3·2	4·0	3·4	2·0	1·6	1·7
Handelsarbetareförb.	3·9	4·0	4·5	5·2	5·4	5·8	5·3	4·7	4·3	3·5	3·4	3·0	2·6	2·7
Kommunalarbetareförb.	2·3	2·3	2·5	3·8	5·1	6·3	7·3	6·8	6·0	4·6	2·4	2·2	2·0	1·7
Lantarbetareförbundet	2·9	3·6	3·5	3·5	4·8	5·2	5·4	5·7	5·4	3·9	3·3	2·6	2·9	2·8
Litografförbundet	5·9	6·2	6·5	5·9	5·3	8·5	5·1	5·4	4·2	3·2	3·2	3·2	2·2	2·3
Livsmedelsarbetareförb.	4·2	5·4	6·6	8·2	8·8	11·4	11·4	9·0	9·6	8·0	7·2	6·7	4·9	6·0
Metallindustriarbetareförb.	4·5	4·3	4·6	5·1	5·6	6·2	6·3	6·3	6·4	5·9	5·1	4·5	3·9	3·6
Järnbruksarbetare	1·7	1·9	2·1	2·0	1·8	2·2	2·0	2·2	2·5	2·0	1·5	1·4	1·2	1·1
Verkstadsarbetare	5·3	4·9	5·2	6·0	6·7	7·3	7·4	8·0	7·5	7·0	6·0	5·4	4·6	4·3
Murareförbundet	30·9	31·2	38·0	46·2	49·1	62·2	62·1	59·5	58·5	47·0	38·6	25·5	19·3	17·6
Målareförbundet	16·5	14·6	13·2	23·7	38·2	43·7	55·0	53·9	42·6	35·6	23·3	20·6	14·4	12·8
Pappersindustriarbetareförb.	26·3	26·4	25·6	21·8	21·7	20·8	23·8	20·9	21·4	21·6	21·0	20·5	16·5	15·2
Sadelm.- o. tapetserareförb.	11·9	8·3	5·2	4·9	7·0	16·4	26·2	18·1	14·9	12·9	12·3	12·6	17·2	11·1
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	5·1	3·4	2·9	3·8	5·8	20·0	14·8	12·9	11·7	9·2	13·4	10·9	12·3	7·0
Stenindustriarbetareförb.	11·7	14·0	16·9	17·4	21·9	32·4	29·2	25·9	22·9	18·6	13·9	15·0	11·7	10·6
Sågverksindustriarbetareförb.	10·5	13·9	17·9	21·7	26·9	44·0	36·7	33·0	30·6	28·0	21·0	13·8	9·9	13·3
Textilarbetareförbundet	3·2	3·8	4·6	5·0	4·9	5·0	6·8	4·0	4·7	4·5	4·0	4·6	5·9	4·2
Tobaksindustriarbetareförb.	5·2	4·7	5·0	5·3	5·5	5·3	5·7	5·9	10·3	14·0	13·2	12·4	12·4	11·3
Transportarbetareförb.	13·4	14·2	15·8	18·0	16·5	15·2	22·3	23·7	19·8	18·0	14·5	14·3	11·4	11·6
Träindustriarbetareförb.	12·0	9·2	9·3	9·4	9·3	26·3	18·6	16·9	14·0	10·8	8·4	8·6	6·5	6·3
Typografförbundet	3·4	5·1	8·7	8·4	7·1	7·2	6·3	5·7	4·2	3·8	3·8	2·8	2·5	4·7
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	20·1	20·0	20·7	21·7	31·1	39·0	30·1	30·0	29·6	26·2	20·7	20·0	16·7	13·8
Samtliga	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	17·2	16·5	15·1	13·1	10·6	9·4	7·8	7·3

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län	Antal rapportkommuner		Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad				Arbetslösa per 1 000 inv.	Försörjningspliktiga i % av samtliga
	hela antalet	därav städer	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa			
								Antal	%		
a) *Vid utgången av september 1941.*											
Stockholms stad	1	1	2 166	—	2 166	− 423	—	− 423	− 16·3	3·7	64·7
Stockholms län	17	4	118	495	613	− 36	− 204	− 240	− 28·1	2·1	77·5
Uppsala	3	1	82	28	110	+ 2	− 3	− 1	− 0·9	0·8	75·5
Södermanlands	5	3	129	33	162	− 18	− 4	− 22	− 12·0	0·8	79·6
Östergötlands	5	3	310	4	314	+ 9	+ 2	+ 11	+ 3·6	1·0	76·1
Jönköpings	9	6	220	30	250	− 3	− 8	− 11	− 4·2	1·0	66·0
Kronobergs	7	2	32	28	60	− 3	− 8	− 11	− 15·5	0·4	61·7
Kalmar	8	4	213	16	229	− 70	− 21	− 91	− 28·4	1·0	83·4
Gotlands	1	1	30	—	30	− 7	—	− 7	·	0·5	73·3
Blekinge	16	2	45	135	180	+ 5	− 3	+ 2	+ 1·1	1·2	80·0
Kristianstads	2	1	30	2	32	+ 1	± 0	+ 1	·	0·1	78·1
Malmö stad	1	1	837	—	837	+ 19	—	+ 19	+ 2·3	5·4	77·1
Malmöhus i övrigt	7	5	300	38	338	− 5	+ 32	+ 27	+ 8·7	0·9	79·9
Hallands	7	4	159	25	184	+ 26	− 2	+ 24	+ 15·0	1·2	78·8
Göteborgs stad	1	1	3 433	—	3 433	− 372	—	− 372	− 9·8	12·2	69·3
Göteborgs o. Bohus i övrigt	38	6	462	1 381	1 843	− 9	− 182	− 191	− 9·4	9·0	81·7
Älvsborgs	7	4	99	26	125	− 2	+ 8	+ 6	+ 5·0	0·4	61·6
Skaraborgs	6	4	51	3	54	+ 17	± 0	+ 17	·	0·2	59·3
Värmlands	13	3	86	127	213	− 16	− 6	− 22	− 9·4	0·8	70·4
Örebro	3	1	56	14	70	+ 17	+ 7	+ 24	·	0·3	58·6
Västmanlands	2	2	6	—	6	− 10	—	− 10	·	0·0	50·0
Kopparbergs	3	1	33	24	57	+ 11	+ 11	+ 22	·	0·2	57·9
Gävleborgs	8	3	166	62	228	− 23	− 13	− 36	− 13·6	0·8	81·6
Västernorrlands	31	2	61	1 305	1 366	− 35	− 267	− 302	− 18·1	5·0	83·0
Jämtlands	3	1	3	5	8	− 1	+ 1	± 0	·	0·1	37·5
Västerbottens	13	2	39	129	168	− 10	− 12	− 22	− 11·6	0·8	41·7
Norrbottens	8	1	23	180	203	− 2	− 100	− 102	− 33·4	0·9	75·9
Summa	**225**	**69**	**9 189**	**4 090**	**13 279**	**− 938**	**− 772**	**− 1 710**	**− 11·4**	**2·1**	**73·3**
b) *Augusti 1940—September 1941.*											
1940.											
augusti	180	51	6 494	3 867	10 361	+ 1 237	+ 1 222	+ 2 459	+ 31·1	1·6	75·7
september	193	56	8 060	4 183	12 243	+ 1 566	+ 316	+ 1 882	+ 18·2	1·9	74·4
oktober	208	61	10892	5 230	16 122	+ 2 832	+ 1 047	+ 3 879	+ 31·7	2·5	71·8
november	223	68	14531	6 031	20 562	+ 3 639	+ 801	+ 4 440	+ 27·5	3·2	70·3
december	220	62	16485	6 984	23 469	+ 1 954	+ 953	+ 2 907	+ 14·1	3·7	70·6
1941.											
januari	258	72	21141	9 371	30 512	+ 4 656	+ 2 387	+ 7 043	+ 30·0	4·8	70·7
februari	282	78	23954	10 946	34 900	+ 2 813	+ 1 575	+ 4 388	+ 14·4	5·5	70·6
mars	289	77	22655	11 047	33 702	− 1 299	+ 101	− 1 198	− 3·4	5·3	70·4
april	285	78	19732	10 820	30 552	− 2 923	− 227	− 3 150	− 9·3	4·8	71·5
maj	268	75	16396	8 460	24 856	− 3 336	− 2 360	− 5 696	− 18·6	3·9	71·7
juni	251	75	13227	7 429	20 656	− 3 169	− 1 031	− 4 200	− 16·9	3·2	73·3
juli	240	74	10501	5 704	16 205	− 2 726	− 1 725	− 4 451	− 21·5	2·5	74·1
augusti	228	71	10127	4 862	14 989	− 374	− 842	− 1 216	− 7·5	2·4	73·4
september	225	69	9 189	4 090	13 279	− 938	− 772	− 1 710	− 11·4	2·1	73·3

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. September 1941.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning . .	66	96	162	+ 24	+ 14	+ 38	118	72·8
Jordbruk	59	20	79	+ 24	± 0	+ 24	41	51·9
Skogshushållning	7	76	83	± 0	+ 14	+ 14	77	92·8
Industri och hantverk	5 125	3 154	8 279	— 612	— 688	—1300	6 679	80·7
Malmbrytning	6	24	30	± 0	+ 4	+ 4	19	·
Metall- och maskinindustri	706	69	775	— 20	— 21	— 41	605	78·1
Jord- och stenindustri	306	1 250	1 556	— 61	— 170	— 231	1 346	86·5
stenindustri	196	1 143	1 339	— 28	— 150	— 178	1 171	87·5
glasindustri	9	90	99	— 24	— 12	— 36	83	83·8
övrig jord- och stenindustri . .	101	17	118	— 9	— 8	— 17	92	78·0
Trävaruindustri	414	461	875	— 16	— 102	— 118	741	84·7
sågverksindustri	338	449	787	— 4	— 97	— 101	680	86·4
annan trävaruindustri	76	12	88	— 12	— 5	— 17	61	69·3
Pappers- och grafisk industri . .	155	458	613	— 26	— 218	— 244	500	81·6
Livsmedelsindustri	158	15	173	+ 25	— 3	+ 22	106	61·3
Textil- och beklädnadsindustri . .	201	9	210	— 32	— 8	— 40	174	82·9
Läder-, hår- och gummivaruindustri	109	7	116	— 26	± 0	— 26	85	73·3
Kemisk-teknisk industri	134	5	139	— 23	+ 3	— 20	88	63·3
Byggnadsverksamhet	2 899	850	3 749	— 425	— 166	— 591	2 980	79·5
husbyggnadsarbete	2 638	448	3 086	— 381	— 54	— 435	2 445	79·2
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	261	402	663	— 44	— 112	— 156	535	80·7
Kraft- och värmeproduktion . . .	37	6	43	— 8	— 7	— 15	35	·
Sjöfart och fiske	178	36	214	— 18	— 15	— 33	164	76·6
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	2 651	150	2 801	— 222	— 9	— 231	2 151	76·8
Kontorsarbete	257	12	269	+ 12	+ 4	+ 16	209	77·7
Affärs- och lagerarbete	705	34	739	— 55	+ 6	— 49	608	81·6
Landtransport	1 344	99	1 443	— 263	— 20	— 283	1 085	75·2
Hotell- och restaurangrörelse . . .	167	2	169	+ 53	+ 1	+ 54	121	71·6
Litterärt och konstnärligt arbete .	97	2	99	+ 12	± 0	+ 12	74	74·7
Förvaltning och undervisning . .	37	—	37	+ 7	—	+ 7	26	·
Sjukvård och hygien	44	1	45	+ 12	± 0	+ 12	33	·
Husligt arbete	51	4	55	— 8	± 0	— 8	39	70·9
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	1 118	650	1 768	— 102	— 74	— 176	1 324	74·9
Summa	9 189	4 090	13 279	— 938	— 772	—1710	10475	78·9

Tab. 13. De arbetslösas ålders- och försörjningsförhållanden. September 1941.

Åldersgrupper	Städer			Landsbygd			Summa		
	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa
16—25 år	183	535	718	58	246	304	241	781	1 022
26—50 »	3 516	1 027	4 543	1 818	278	2 096	5 334	1 305	6 639
över 50 »	2 766	1 162	3 928	1 398	292	1 690	4 164	1 454	5 618
Summa	6 465	2 724	9 189	3 274	816	4 090	9 739	3 540	13 279

Tab. 14. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		kommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av september 1941.*										
Stockholms stad	1 842	609	—	314	158	31	—	413	46	271
Stockholms	474	209	—	69	17	—	—	135	27	17
Uppsala	87	6	—	7	1	—	59	5	—	9
Södermanlands	131	3	—	48	1	—	52	—	—	27
Östergötlands	215	17	—	123	2	—	3	46	—	24
Jönköpings	202	15	—	77	4	5	83	—	—	18
Kronobergs	52	17	—	—	2	—	14	—	—	19
Kalmar	105	21	—	43	—	20	19	—	—	2
Gotlands	17	—	—	—	—	—	13	—	—	4
Blekinge	135	58	21	21	2	—	33	—	—	—
Kristianstads	30	—	—	5	—	—	25	—	—	—
Malmö stad	613	78	—	84	5	—	—	400	20	26
Malmöhus i övrigt	249	15	—	53	1	10	17	137	16	—
Hallands	93	—	—	6	—	—	75	—	1	11
Göteborgs stad	2 779	142	332	198	32	—	5	1 882	28	160
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 443	274	898	85	—	3	16	90	24	53
Älvsborgs	50	9	—	2	—	—	20	—	5	14
Skaraborgs	31	—	—	8	—	—	14	—	—	9
Värmlands	139	16	—	16	9	33	28	—	13	29
Örebro	33	5	—	—	4	7	13	—	—	4
Västmanlands	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kopparbergs	26	—	—	—	1	—	25	—	—	—
Gävleborgs	137	36	48	10	5	6	—	29	—	3
Västernorrlands	1 275	394	420	66	1	66	213	64	—	51
Jämtlands	3	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Västerbottens	134	43	—	—	1	—	26	—	—	64
Norrbottens	179	98	—	—	—	—	67	—	—	14
Summa	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832
därav städer	6 993	1 044	469	999	229	77	397	3 010	132	636
b) *Augusti 1940—September 1941.*										
1940.										
augusti	7 519	1 133	1 051	318	119	195	669	1 532	1 867	635
september	9 019	1 458	1 059	255	122	181	814	2 694	1 807	629
oktober	11 343	1 655	995	233	125	226	1 021	5 702	817	569
november	14 818	1 852	856	282	154	221	1 575	8 330	839	709
december	16 713	1 282	773	243	163	151	1 523	10 765	1 034	779
1941.										
januari	21 564	1 975	840	350	180	122	2 035	14 089	1 021	952
februari	25 716	2 339	870	532	193	103	2 871	17 338	911	1 059
mars	25 775	2 168	1 101	778	185	100	2 238	17 369	801	1 035
april	24 046	2 621	1 380	1 003	222	118	1 773	15 288	674	967
maj	20 257	3 261	1 822	1 093	243	147	1 395	10 829	503	964
juni	16 875	4 063	2 303	1 125	244	169	1 094	6 677	294	906
juli	14 005	3 897	2 302	1 367	239	203	847	4 140	199	811
augusti	12 166	3 238	2 023	1 297	223	190	818	3 316	191	870
september	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1941.

Tab. 15. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130				
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·2	16·5	15·1	13·1	10·6	9·4	7·8	7·3					
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa [1]												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279				

[1] Se anm. här nedan.

Tab. 16. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·8
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	

Tab. 17. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·53	3·63
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	

Anmärkningar. *Tab. 5—7 och 16—17.* Uppgifterna insamlas å rapportkort, som varje månad tillställas c:a 13 000 arbetsgivare, av vilka c:a 7 400 inkommit med uppgifter för september. Angående materialets representativitet se Soc. Medd. 1940, sid. 334. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden och övriga sysselsatta sista dagen i månaden. För augusti efterfrågades även antalet arbetare och övriga anställda, frånvarande på grund av semester. Dessa uppgifter ha i tab. 5 använts för beräkning av särskilda indextal över arbetare och övrig personal, om personer på semester räknas som sysselsatta. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under augusti 1940—september 1941 med september 1939 som bas. På samma sätt ha i tab. 16 beräknats kvartalsindextal över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 17 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats.

Tab. 15. Fr. o. m. januari 1938 har i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och kommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(September 1941.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

LEËN, W. Révolution idéologique ou évolution empirique dans le régime du travail. Revue du travail 1941, nr 7.

LUNDBERG E. Gränser för prisstegring och prispolitik. Ekonomisk tidskrift 1941, nr 3.

REIERSÖL, O. Representative tellinger. Statsökonomisk tidsskrift 1941, nr 3/4.

Sverige.

METELIUS, B. Levnadskostnader, löner och konsumtion. Ekonomisk tidskrift 1941, nr 3.

Norrlands folkförsörjning. Affärsvärlden 1941, nr 36.

Amerikas förenta stater.

RIESMAN, D. The American constitution and international labour legislation. International labour review aug. 1941.

New federal reserve index of industrial production. Monthly labor review nov. 1940.

Sociale Strömninger i U. S. A. Arbejderen 1941, nr 18.

The tax savings plan. Federal reserve bulletin 1941, nr 8.

Finland.

SEPPÄLÄ, S. Medelklasskommitténs betänkande. Social tidskrift 1941, nr 7/8.

Frankrike.

REELE, JEANNE. Franska näringslivets omorganisation. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 38/39.

Arbetarskydd.

BRUCE, T. Silikosproblemet ur socialmedicinsk synpunkt. Sv. läkartidningen 1941, nr 39.

POST, E. v. Ingreppsskydd. Arbetarskyddet 1941, nr 7/8.

Sverige.

FAGERHOLM, P. HJ. Arbetsledares ansvarighet för skada å underlydande arbetare. Arbetsledaren 1941, nr 17.

Amerikas förenta stater.

KOSSORIS, M. D. Industrial injuries in the United States in 1939. Labor information bulletin 1940, nr 8.

Woman workers and family support. Monthly labor review jan. 1940.

Frankrike.

Neue Vorschriften über den Arbeitsschutz. Errichtung von Arbeitsschutzausschüssen in den Betrieben. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 6.

Kanada.

BINET, H. Industrial accident prevention in Canada: Inspection services of employers' associations. International labour review juli 1941.

Tyskland.

BÖTTCHER. Der Betriebsarzt. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 26.

HORST. »Arbeitsschutz bei der Frauenarbeit». Reichsarbeitsblatt 1941, nr 23.

REUSS, W. Gesundheitsführung in den Betrieben. Soziale Praxis 1941, nr 18.

Arbetslön och arbetstid.

GJERMOE, E. Arbeiderlönn og bearbeidelsesverdi i fabrikkindustrien. Statsökonomisk tidsskrift 1941, nr 3/4.

Sverige.

GAMBY, E. Bagerilagen och brödproduktionen. Sv. bageritidskrift 1941, nr 9.

NILSSON, A. Lagen om arbetstidens begränsning. Arbetarskyddet 1941, nr 7/8.

REHN, G. Lönepolitik och prisreglering. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 35.

RUNE, F. Arbetstidslagens bestämmelser om rast i butiksarbetet. Köpmannen 1941, nr 39.

THURÉUS, S. Tandvård på statens bekostnad, gällande civila och militära författningar. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1941, rr 35.

Amerikas förenta stater.

BOWDEN, W. Wages, hours, and productivity of industrial labor, 1909 to 1939. Monthly labor review sept. 1940.

Hourly earnings of labor in large and small enterprises. Monthly labor review dec. 1940.

Hours-of-labor legislation in the United States. Monthly labor review sept. 1940.

Danmark.

ILLUM, K. Lovgivningsspörgsmaal med Hensyn til kollektive Arbejdsforhold. Samfundets Krav 1941, nr 3.

Finland.

Ändringarna i lagen om arbetstagares semester. Industritidningen 1941, nr 8.

Frankrike.

CHESSIN, S. DE. Den nya arbetslagen i Frankrike. Industria 1941, nr 19.

Entwicklung der Löhne in den Jahren 1938 bis 1940. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 6.

Schweiz.

Vernehmlassung zur Frage der bei der heutigen Preissituation zu empfehlenden lohnpolitischen Richtlinien. Die Volkswirtschaft 1941, nr 9.

Tyskland.

SITZLER. Aufwertung der Landarbeit. Soziale Praxis 1941, nr 17.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

Arbetsmarknadens avtalsläge. Finanstidningen 1941, nr 35.

Amerikas förenta stater.

MERRIT, ELLA A. Trend of child labor, 1937 to 1939. Monthly labor review jan. 1940.

Labour in the national defence programme of the United States. International labour review juli 1941.

Danmark.

FRIIS, H. Beskæftigelse af langvarigt arbejdsløse og arbejdshæmmede. Socialt Tidsskrift 1941, nr 7/8.

Beskæftigelsesproblemet — og det private Initiativ. Tidsskrift for Industri 1941, nr 18.

Revision af den danske Arbejdslöshedsstatistik. Industria 1941, nr 20.

Storbritannien.

Unemployment in Great Britain and Northern Ireland. International labour review aug. 1941.

Wartime employment of women in industry in Great Britain. International labour review aug. 1941.

Tyskland.

Problems of women's work in wartime in Germany. International labour review aug. 1941.

Befolkningsfrågor.

Sverige.

DAHLBERG, G. Befolkningsfrågan. Tiden 1941, nr 7.

GYLLENSWÄRD, C. Befolkningspolitikens effektivitet ur kvalitativ och kvantitativ synpunkt. Svensk tidskrift 1941, nr 7.

QUENSEL, C.-E. Om dödsorsakernas olika betydelse. Sv. läkartidningen 1941, nr 38.

WILLIAM-OLSSON, W. Befolkningsprognoser för Sveriges städer och tätorter. Sv. stadsförbundets tidskrift 1941, nr 7.

ÅHRÉN, U. Befolkningsprognos för Göteborg. Byggmästaren 1941, nr 18.

Amerikas förenta stater.

SAUNDERS, J. M., & PUFFER, RUTH R. Mortality among children in a Southern state during the first 5 years of life. The child jan. 1940.

Tyskland.

Die berufliche und soziale Gliederung der Bevölkerung des Grossdeutschen Reiches nach den Ergebnissen der Volks-, Berufs- und Betriebszählung vom 17. Mai 1939. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1941, nr 3.

Die Haushaltungen im Deutschen Reich nach Art, Grösse und Zusammensetzung. Wirtschaft und Statistik 1941, nr 17.

Bostadsförhållanden.

LARSSON, SVEN. Internationell hyresjämförelse. Hyresgästen 1941, nr 17.

LARSSON, SVEN. Hyresregleringen i de nordiska grannländerna. S. A. P. information 1941, nr 17.

Sverige.

GRIPENBERG, O. Ombyggnadshöjd, tomtdimensionering och våningsantal. Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 19.

SIMONSSON, N. Den elektriska husuppvärmningens möjligheter och begränsning. Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 18

SVENSSON, CARL. Cementbristen. Vår bostad 1941, nr 14.

Bostadstävlingen. Byggmästaren 1941, nr 19.

1941 års statliga tertiärlån och räntesubvention. Byggnadsindustrin 1941, nr 17.

Tyskland.

EBEL. Die Umwandlung von Wohnungen in Räume anderer Art. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 24.

MALZAHN. Reichszuschüsse für Instandsetzungs- und Ergänzungsarbeiten an Wohngebäuden. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 26.

NEUER. Sanierung gemeinnütziger Wohnungsunternehmen. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 23.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

Fackligt rådslag. Lanternan 1941, nr 18.

Landsorganisationens kongress. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 37.

Tyskland.

REICHEL, H. Die Entwicklungstendensen in der deutschen Sozialverfassung. Soziale Praxis 1941, nr 18.

Försvarsberedskap.

Sverige.

LINDEN, K. G. Snabbare behandling av familjebidragsärenden. Från departement och nämnder 1941, nr 17.

MAGNHAGEN, A. Luftskyddskunskapen — vad den är och vad den ger. Sv. lärartidning 1941, nr 35.

Unterstützung der Familien bei Einberufenen. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 6.

Finland.

Der Unterhalt der Familien der Arbeitsdienstpflichtigen. Entlohnung der in die Landwirtschaft Dienstverpflichteten. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 6.

Hälso- och sjukvård.

SÄLLSTRÖM, BIRGITTA. Något om barnförlamningen och dess smittämne. Svenska röda korset 1941, nr 8.

Sverige.

JONSSON, ERIC. De reumatiska sjukdomarna och deras socialmedicinska betydelse. Social-medicinsk tidskrift 1941, nr 9.

JUNDELL, I. Demonstrationskurser i barnavård. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1941, nr 4.

MAUNSBACH, A. B. Om den sociala tandvården i Sverige. Sveriges landstings tidskrift 1941, nr 4.

NORDLANDER, O. Tuberkulosen och dess bekämpande inom armén. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1941, nr 3.

Danmark.

LASSEN, H. C. A. Difterivaccination. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1941, nr 8.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

LUNDBERG, G. Bonden och samhället. S. A. P. information 1941, nr 18.

Norge.

Det norske jordbruks struktur. [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1941, nr 8.

Kristidsfrågor.

Sverige.

Industriproduktion och folkförsörjning. Affärsvärlden 1941, nr 37.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

WESTIN, C. A. Alkoholistanstalternas effektivitet. Tirfing 1941, nr 4.

Norge.

SUNDET, O. Norsk edruelighetskronikk 1940. Tirfing 1941, nr 4.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

Les prix et les salaires. La théorie de la »spirale sans fin» est-elle exacte? Revue du travail 1941, nr 7.

Sverige.

HAMMAR, B. Odla nypon, plocka nypon, ät nypon! Svenska röda korset 1941, nr 8.

MALMGÅRD, H. Till dyrortsfrågans belysning. Sv. trafiktidning 1941, nr 35.

OLSSON, HELMER. Kött- och fläskmarknaden efter krigsutbrottet. S. A. P. information 1941, nr 17.

WAGENIUS, Å. Vår livsmedelsförsörjning i statistisk belysning. Sv. utrikeshandel 1941, nr 19.

WESTBERG, H. Dyrortsfrågan belyses. Tidning för Sveriges läroverk 1941, nr 17.

Dyrortsfrågan. Tidning för Sveriges läroverk 1941, nr 18.

Förslaget till ny livmedelsstadga. Hygienisk revy 1941, nr 9.

Kvalitetsbestämmelser för livsmedel ett intressant sakkunnigeförslag. Sv. affärsliv 1941, nr 18.

Den sänkta levnadsstandarden. Finanstidningen 1941, nr 34.

Danmark.

Effektivt Lönstop — men stigende Priser. Arbejderen 1941, nr 17.

Tyskland.

DECKEN, E. v. DER. Das dritte Jahr der Kriegsernährungswirtschaft. Der deutsche Volkswirt 19 sept. 1941.

Socialförsäkring.

HELMINEN, H. Bör arbetsgivare åläggas självrisk i olycksfallsförsäkringen? (Föredrag.) Arbetarskyddet 1941, nr 7/8.

Sverige.

ERIKSSON, BERNHARD. Reformkrav inom sjukkasseverksamheten. Sv. sjukkasse-tidning 1941, nr 9.

FRIESEN, B. v. Aktuella sjukkasseproblem. Sunt förnuft 1941, nr 7.

Hur olika årsinkomster inverka på tilläggspension och barnbidrag. Mål och medel 1941, nr 9.

Livförsäkringen i kristid. Finanstidningen 1941, nr 33.

De sociala utgifterna. Sunt förnuft 1941, nr 7.

Amerikas förenta stater.

PRIBRAM, K. Compensation for unemployment during industrial disputes. Monthly labor review dec. 1940.

Erweiterung der Sozialversicherung — als Mittel zur Verhütung einer Inflation. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 6.

Life insurance among low-income families. Monthly labor review dec. 1940.

Finland.

Ändringar av lagen om folkpensionering och dess verkställighetsförordning. Folkpensionen 1941, nr 1.

Mellanamerika.

STACK, M. Social insurance in Latin America: Its state and standards. International labour review juli 1941.

Nederländerna.

Reform der Krankenversicherung. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 6.

Tyskland.

Der Ausländer in der Sozialversicherung. Zum Problem des zweiseitigen Sozialversicherungsvertrages. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1941, nr 3.

Socialvård.

Sverige.

CEDERSTRÖM, H. Socialteknik. Förebyggande vård, eftervård samt ålderdomsförsörjning. Kommunalt tidsskrift 1941, nr 6.

LARSSON, SVEN. Socialvårdskommitténs arbete. Sv. fattigvårds- och barnavårds tidning 1941, nr 9.

LOBERG, K. 1941 års steriliseringslag. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1941, nr 4.

LÖFVING, B. Samtycke till adoption in blanco. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1941, nr 4.

PETRÉN, A. Redogörelse för den nya steriliseringslagen. Social-medicinsk tidskrift 1941, nr 9.

»Teaterbarn». Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1941, nr 4.

Finland.

WIRTANEN, P. De krigsförflyttades sociala omvårdnad. Social tidskrift 1941, nr 7/8.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

OTTELIN, O. Från ABF:s genombrottsår i Stockholm. Metallarbetaren 1941, nr 38.

STOLPE, H. Upplysningsarbetet inom kooperationen. Sv. sparbanks tidskrift 1941, nr 6.

Amerikas förenta stater.

PATTERSON, W. F. Apprenticeship and the supply of skilled labor. Labor information bulletin 1941, nr 3.

Youth commission's work program. Monthly labor review jan. 1940.

Ut- och invandring.

BALLY, W. Colonisation blanche dans les pays tropicaux. Revue internationale d'agriculture 1941, nr 7/8.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

DANMARK. Arbejderbevægelsens Erhvervsraad.
Økonomisk Aarsoversigt 1940. Khvn 1941.

— Det statistiske Departement.
Statistisk Aarbog. Aarg. 46 (1941). Khvn 1941.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1941.
Bd 111: H. 5. Befolkningens Bevægelser 1940.
» 113: » 3. Folkemængden 5. nov. 1940.
» 114: » 1. Elektricitetsværkerne 1939/40.

FAKTA för socialdemokratiska talare och debattörer. Sthlm 1941.
1941: 3. Riksdagen 1941: jan.—juni.

INTERNATIONELLA REGLERINGSBANKEN.
Annual report. 11 (1940/41). Basle 1941.

JAKOBSSON, H. Olycksfallsförsäkrings- och yrkessjukdomsförsäkringslagarna. Med kortfattade kommentarer. Sthlm 1941. (Sv. metallindustriarbetareförbundet.)

KARLBOM, T. Svenska grov- och fabriksarbetareförbundets historia. Bd 1. 1891—1909. Sthlm 1941.

KOMMUNALA HANDBÖCKER. Sthlm 1941.
2. Författningssamling.
Kommunal författningssamling för Stockholm. Ny följd. 32 (1940). Utg. av Stockholms stadskansli.

LAURIN, J. P. M. angående skatteavdrag å vissa slag av inkomster. Utarb. på grund av Kungl. Maj:ts uppdrag. Sthlm 1941.

NERMAN, T. Svenska murareförbundet 1890—1940. På förbundets uppdrag utarb. Sthlm 1941.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 10. Oslo 1941.
15. Norges postverk 1940.
17. Norges fiskerier 1939.
20. Norges sivile, geistlige og rettslige inndeling 1 juli 1941.
21. Sunnhetstilstanden og medisinalforholdene 1939.
23. Industriarbeidertrygden. Ulykkestrygden for industriarbeidere m. v. 1937—38.

— Selskapet for Norges vel.
Undersökelser over jordbrukets driftsforhold.
32. Regnskapsresultater fra norske gardsbruk. Regnskapsår 29 (1939/40). Halden 1941.

REDOGÖRELSE för yttrandena över det av K. G. A. Sandström d. 15 febr. 1941 avgivna betänkandet med allmänna riktlinjer för åstadkommande av tidigare inbetalning av utskylder. (SOU 1941: 5 och 6.) Sthlm 1941. (Bil. 21 till en av J. Laurin avlämnad P. M. angående skatteavdrag å vissa slag av inkomster.)

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke. Bern 1941.
96. Schweizerische Forststatistik 1939.
97. Bevölkerungsbewegung in der Schweiz 1939.

SKATTEBETALARNAS FÖRENING.
Meddelanden. Sthlm 1941.
73. Hur skatterna beräknas. (Upplaga utg. sept. 1941.)

SOCIALA FÖRSVARSBEREDSKAPSKOMMITTÉN OCH 1939 ÅRS LIVFÖRSÄKRINGSKOMMITTÉ.
Förslag till lagstiftning om bidrag till krigsinkallades försäkringspremier m. m. Avg. d. 30 juni 1941. Sthlm 1941. [Stencil.]

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1941. Sthlm 1941.
25. Strafflagberedningens promemoria med förslag till lag om kastrering m. m. Avg. d. 1 sept. 1941. (Ju.)

STATSLIGGARE för budgetåret 1941/42... Upprättad i K. statskontorets kassabyrå... Sthlm 1941.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1941.
Finanser.
Accispliktiga näringar (tillverkning av bränvin och maltdrycker m. m.) år 1939/40. Av K. kontrollstyrelsen.
Kommunernas finanser år 1939. Av Statistiska centralbyrån. 1. Städernas, municipalsamhällenas och landstingens finanser.
Fångvården åren 1938—40. Av K. fångvårdsstyrelsen.
Hälso- och sjukvård.
Hälso- och sjukvården vid marinen år 1940. Av marinöverläkaren.
Rättsväsen.
Brottsligheten år 1939. Av Statistiska centralbyrån.
Telefon och telegraf år 1940. Av K. telegrafstyrelsen.

SÖLVÉN, A. Semesterlagen. Redogörelse på grundval av förarbetena. Sthlm 1941. (Sv. metallindustriarbetareförbundet.)

WIK, H. Norrlands export 1871—1937. Upps. 1941. (Geographica. 11.)

VÅRA yrken. En handbok i yrkesvägledningens tjänst. Del 1. Utg.: Svenska kvinnoföreningars samarbetskommitté [m. fl.] Sthlm 1941.

ÅRSBOK för Sveriges kommuner. Årg. 24 (1941) Utg. av Statistiska centralbyrån. Sthlm 1941.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 16 september—15 oktober 1941 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
753.	K. kung. om statlig och statsunderstödd flyktingshjälp	12 sept.
757.	K. kung. ang. reglering av handeln med ägg	19 »
792.	K. kung. ang. utvidgat beslag å ved m. m.	3 okt.
793.	K. kung. med fastställande av normalpriser å vissa vedsortiment	17 »
794.	K. kung. ang. fastställande av det i civila och militära avlöningsreglementena omförmälda levnadskostnadstalet m. m.	17 »
795.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen m. m.	17 »

INNEHÅLL

Inköpsvanor i svenska stadsfamiljer . 905

Utvidgad hushållsbudgetundersökning 909

Kortare meddelanden
- Förhandlingsberättigade föreningar av statstjänstemän 911
- Besparingsförslag rörande länsnyktherhetsnämnderna och rusdrycksförsäljningen 911
- Socialstyrelsens yttrande över ifrågasatt ändring av lagen om semester . 913
- Socialstyrelsens utlåtande över förslag till lag om kastrering 913
- Internationella arbetsorganisationens konferens och styrelsesammanträden i New York 914

En ny dyrortsgruppering i Tyskland? . 915

Periodiska översikter

Byggnadskostnadernas utveckling 1939—1941 916

Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1941 917

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under tredje kvartalet 1941 921

Utlänningar i Sverige 927

Konsumtionsundersökningen inom stadshushåll tredje kvartalet 1941 . 934

Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1941 . . . 939

Livsmedelskostnaderna den 1 november 1941 940

Arbetsmarknaden
- Arbetsmarknaden under oktober 1941 . 942
- Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under oktober 1941 944
- Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 947
- Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 949

Litteraturöversikt 963

Författningar rörande sociala frågor . 968

INDEX

La pratique des achats dans les familles urbaines suédoises. 905

Extension de l'enquête sur les budgets ménagers. 909

Courtes notices.
- Organisations de fonctionnaires ayant le droit de négociation. 911
- Projet d'économies touchant les commissions départementales de tempérance et la vent des boissons alcooliques. 911
- Avis émis par l'A.T.P S. sur une modification eventuelle de la loi sur les congés payés. 913
- Avis émis par l'A.T.P.S. sur un projet de loi sur la castration. 913
- La Conférence pour l'organisation internationale du travil et les réunions du conseil d'administration à New York. 914

Un noveau groupement des localités d'après le coût de la vie en Allemagne? 915

Aperçus périodiques

Coût de la construction en 1939 et en 1941. 916

La situation sur le marché des loyers dans les villes le 1er octobre 1941. 917

Activité de l'industrie du batiment dans certaines grandes villes pendant le 3e trimestre 1941. 921

Les étrangers en Suède. 927

La consommation des denrées alimentaires de ménages urbains le 3e trimestre 1941. 934

Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 3e trimestre 1941. 939

Prix des denrées alimentaires le 1er novembre 1941. 940

Marché du travail.
- Le marché du travail pendant octobre 1941. 942
- Activité de la Commission du marché du travail en octobre 1941. 944
- Communications de la Commission du marché du travail. 947
- Tableaux relatifs a la situation du marché du travail. 949

Bibliographie. 963

Lois concernant les questions sociales. 968

Articles principaux du Bulletin.

La pratique des achats dans les familles urbaines suédoises. En faisant usage de la documentation rassemblée en vue des enquêtes courantes sur la consommation, l'Institut national de l'hygiène publique a étudié spécialement la manière dont se sont pratiqués les achats alimentaires dans 100 ménages pendant le 3e trimestre 1940. Les ménages en question ont été départagés en grandes et petites familles. On a constaté que les grandes familles moins favorisées au point de vue économique ont, dans leurs achats, une fréquence sensiblement plus élevée. Touchant la répartition des achats sur les jours de la semaine, il ressort que pas moins des $^{3}/_{10}$ des dépenses alimentaires sont faites le samedi. Une meilleure organisation des achats serait avantageuse tant pour les ménages que pour le commerce de détail. P. 905.

Extension de l'enquête sur les budgets ménagers. L'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale a entrepris vers le 1er novembre 1941 une enquête relative à la consommation et à la répartition des dépenses ménagères dans un total de 2 300 ménages environ, pendant une période de quatre semaines. L'enquête a pour but principal de mettre en lumière les effets du temps de crise sur l'entretien et la subsistance des familles nombreuses et les moins aisées. Ainsi on a compris dans l'enquête, entre autres, des personnes recevant un supplément de pension de la Direction des pensions nationales ou un secours temporaire de l'Assistance publique, de même que des familles ouvrières ou autres n'ayant que de très faibles revenus, des ménages d'ouvriers agricoles et de petits cultivateurs mais aussi des ménages appartenant à la classe moyenne. Les personnes tenant les questionnaires ont été désignees et instruites par un grand nombre de délégués. P. 909.

Le marché des habitations dans les villes de Suède au 1er octobre 1941. Selon les renseignements fournis par les comités de la construction, l'offre des petits logements, et en particulier de ceux d'une pièce et cuisine, était insuffisante dans la plupart des villes, tandis que l'offre de grands logements était, dans un grand nombre de cas, bonne ou suffisante. Une pénurie croissante d'habitations, plus spécialement de petits logements, semble prévaloir depuis 1939. Dans la plupart des villes, on notait une tendance à la hausse des loyers lors de la conclusion de contrats nouveaux et, dans un grand nombre de villes, la même tendance se faisait sentir quand il s'agissait de la prolongation d'un ancien contrat. P. 917.

Activité de l'industrie du bâtiment dans les grandes villes pendant le 3e trimestre 1941. Dans 13 villes de plus de 30 000 habitants, on a achevé la construction de 2 056 logements comprenant 5 176 pièces, pendant le 3e trimestre 1941, contre 3 392 logements et 9 815 pièces pendant le 3e trimestre 1940. L'autorisation de construire a été accordée pour 1 394 logements comprenant 3 989 pièces contre 516 logements et 1 549 pièces pendant le 3e trimestre 1940. Au 1er octobre 1941 se trouvaient en construction 2 720 logements comprenant 6 786 pièces, contre 1 352 logements et 3 783 pièces à la même epoque de l'année précédente. P. 921.

Les étrangers en Suède. Au 1er octobre 1941, 18 843 étrangers étaient en possession d'un permis de séjour en Suède. De ceux-ci, 12 205 avaient un permis de travail. Le nombre d'entrées d'étrangers dans le pays pendant le 3e trimestre de 1941 a été de 17 843, tandis que le nombre de sorties était de 18 176. P. 927.

Enquête sur la consommation pendant le 3e trimestre 1941. A la suite, en particulier, du rationnement, la consommation des ménages avait baissé par rapport au trimestre précédent, quant aux denrées telles que fromage, viande de porc, farine et café. On notait une augmentation pour les denrées lait, poisson, sucre et pommes de terre, outre l'augmentation spécialement saisonnière de la consommation des œufs, légumes, fruits et baies. Par rapport à l'automne de l'année précédente, la consommation de ces quatre derniers aliments avait baissé. Par suite, entre autre, de cette baisse, il faut noter dans l'alimentation une légère diminution de la teneur en vitamine A. La teneur en vitamine C s'est maintenue de manière satisfaisante. La valeur en calories de l'alimentation était d'environ 5 % plus faible qu'il y a un an. Les dépenses ménagères pour la nourriture étaient à peu près identiques à celles du précédent trimestre. P. 934.

Le marché du travail pendant octobre 1941. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles était de 141 en octobre contre 130 en septembre. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et les domaines d'activité connexes était un peu moins élevé à la fin de octobre qu'à la fin de septembre. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était de 7·2 % à la fin de septembre contre 7·5 % un mois plus tôt. Les chômeurs demandant un secours de chômage étaient, à la fin de octobre, au nombre de 12 610, ce qui constituait une diminution de 669 au cours du mois. Cette diminution dépendait principalement des mesures prises pour transférer travaux agricoles et forestiers les chômeurs demandant des secours. P. 942.

Häftets huvudinnehåll.

November 1941.

Inköpsvanor i svenska stadsfamiljer. Ur materialet för de fortlöpande konsumtionsundersökningarna ha med avseende å tredje kvartalet 1940 uttagits 100 hushåll, vilkas inköpsvanor i fråga om livsmedel studerats av statens institut för folkhälsan. Materialet har därvid uppdelats i mindre och större hushåll. Man har konstaterat, att de ekonomiskt sämre ställda, större hushållen ha betydligt större inköpsfrekvens än de mindre hushållen. Beträffande inköpens fördelning på veckodagarna framgår, att ej mindre än c:a $^3/_{10}$ av matutgifterna falla på lördagen. Större planmässighet vid inköpen skulle innebära fördelar för både hushållen och detaljhandeln. Sid. 905.

Utvidgad hushållsbudgetundersökning. Socialstyrelsen har omkring den 1 november i år igångsatt en på hushållsbokföring under en 4-veckorsperiod grundad undersökning av svenska folkets konsumtions- och hushållsvanor, avseende tillsammans c:a 2 300 hushåll. Undersökningen åsyftar särskilt att belysa kristidens inverkan på de minst bemedlade och barnrika familjernas försörjning. Sålunda ha medtagits bl. a. personer, som åtnjuta tilläggspension från pensionsstyrelsen eller tillfällig hjälp av fattigvårdsstyrelse samt arbetarfamiljer m. fl. med låg inkomst; vidare deltaga lantarbetar- och småbrukarhushåll och även medelklasshushåll. Sid. 909.

Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1941. Enligt uppgifter från byggnadsnämnderna var i det övervägande flertalet städer tillgången på smålägenheter, särskilt lägenheter om 1 rum och kök, knapp eller otillräcklig, medan tillgången på större lägenheter i ett stort antal fall var tillräcklig. En växande knapphet på bostäder — i synnerhet smålägenheter — synes ha utvecklats sedan år 1939. I flertalet städer förelåg en tendens till hyresstegring vid nyinflyttning, och i ett antal städer gällde detsamma även vid förlängning av äldre kontrakt. Sid. 917.

Byggnadsverksamheten i större städer under tredje kvartalet 1941. I 13 städer med över 30 000 invånare fullbordades 2 056 bostadslägenheter med 5 176 rum (eldstäder) under tredje kvartalet 1941 mot 3 392 lägenheter med 9 815 rum under tredje kvartalet 1940. Byggnadslov beviljades för 1 394 lägenheter med 3 989 rum mot för 516 lägenheter och 1 549 rum under tredje kvartalet 1940. Under byggnad voro den 1 oktober 1941 2 720 lägenheter med 6 786 rum mot vid samma tidpunkt föregående år 1 352 lägenheter med 3 783 rum. Sid. 921.

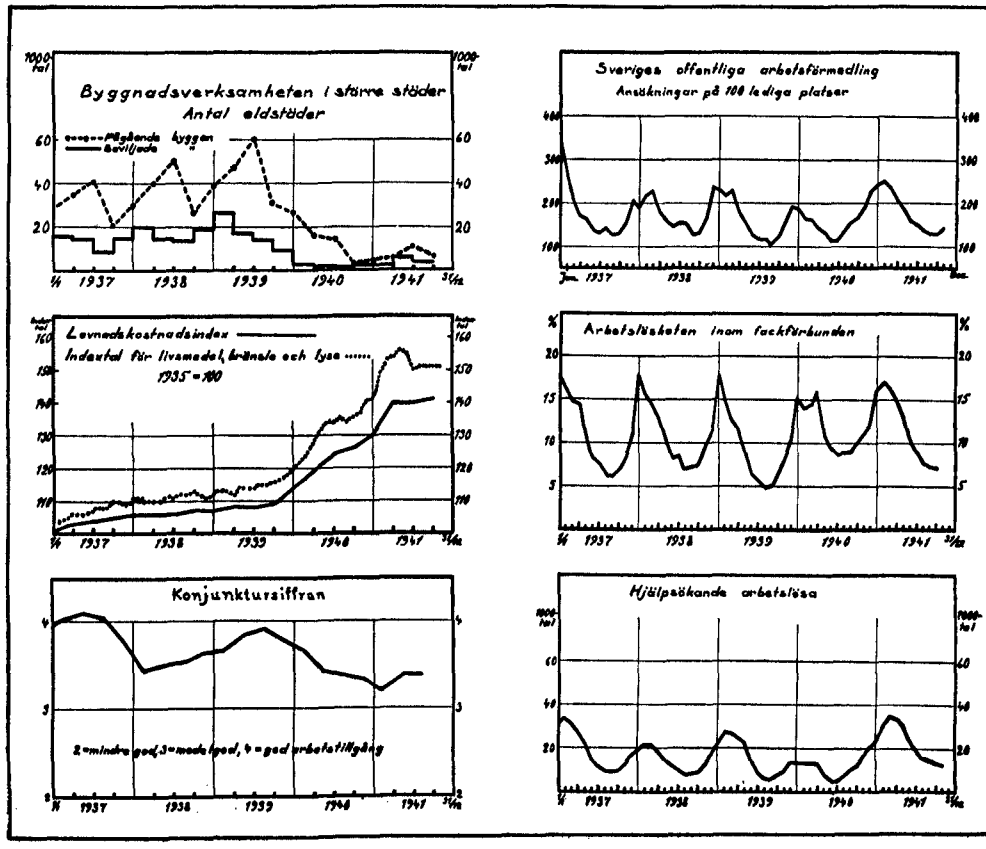
Utlänningar i Sverige. Den 1 oktober 1941 hade 18 843 utlänningar vistelsetillstånd i Sverige. Av dessa hade 12 205 arbetstillstånd. Antalet inresor av utlänningar under tredje kvartalet 1941 var 17 843, medan antalet utresor var 18 176, vilket innebär, att en minskning av resandefrekvensen ägt rum sedan föregående kvartal. Sid. 927.

Konsumtionsundersökningen i tredje kvartalet 1941. Genom bl. a. ransoneringsåtgärder hade hushållens förbrukning nedgått i förhållande till föregående kvartal beträffande ost, fläsk, spannmålsprodukter och kaffe. Ökning observerades i fråga om mjölk, fisk, socker och potatis, förutom av de starkt säsongbetonade varuslagen ägg, grönsaker, frukt och bär. I förhållande till samma tid föregående år har förbrukningen av ägg, grönsaker, frukt och bär gått tillbaka. Som en följd bl. a. härav torde få betraktas en viss nedgång i tillförseln av vitamin A i förhållande till ett år

tidigare. Tillförseln av vitamin C hade hållit sig väl uppe. Kostens kalorivärde var c:a 5 % lägre än för ett år sedan. Hushållens utgifter för livsmedel voro däremot praktiskt taget oförändrade i förhållande till närmast föregående kvartal. Sid. 934.

Arbetsmarknaden under oktober 1941. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 141 i oktober mot 130 i september. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var obetydligt lägre i slutet av oktober än i slutet av september. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde 7·2 % vid utgången av september mot 7·5 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa var vid utgången av oktober 12 610, vilket innebär en minskning under månaden med 669. Minskningen sammanhängde huvudsakligen med de åtgärder, som vidtagits för överföring av hjälpsökande till betupptagnings- och skogsarbeten. Sid. 942.

Socialstatistiska diagram.

Inköpsvanor i svenska stadsfamiljer.

De hushåll, som deltaga i socialstyrelsens fortlöpande konsumtionsundersökningar, bokföra dag för dag under 14 dagar sina inköp av olika varuslag. Ur materialet från tredje kvartalet (augusti—september) 1940 har tagits ett stickprov på 100 hushåll, av vilka 50 bestodo av högst 3·3 konsumtionsenheter, 50 av större antal enheter. De uttagna hushållens inköpsvanor ha studerats av statens institut för folkhälsan, varvid materialet genomgående uppdelats i de båda nyssnämnda grupperna, vilka i efterföljande redogörelse för undersökningen benämnas resp. mindre hushåll och större hushåll.

Tab. 1. Antal inköp per hushåll under 14 dagar samt varukvantitet per inköpstillfälle för olika varuslag.

Kvantitetstalen avse hg, där ej annat angives inom parentes efter varubeteckningen.

Varuslag	Antal inköp under 14 dagar		Varukvantitet per inköpstillfälle		Varuslag	Antal inköp under 14 dagar		Varukvantitet per inköpstillfälle	
	Mindre hushåll	Större hushåll	Mindre hushåll	Större hushåll		Mindre hushåll	Större hushåll	Mindre hushåll	Större hushåll
Mjölk, oskummad (l)	13·5	13·8	1·9	2·5	Wienerbröd, småbröd o. dyl.	2·4	2·0	2·3	2·7
» , skummad (l)	3·8	3·2	0·9	1·3					
Grädde (dl)	6·8	10·5	1·0	1·2					
Smör	3·9	5·1	5·7	6·4	Potatis (kg)	3·4	5·0	2·9	3·5
Ost	2·1	2·5	3·8	4·5	Morötter	1·7	2·1	8·0	9·8
Annat fett[1]	1·2	1·8	3·2	3·9	Andra rotfrukter	1·4	1·5	7·1	10·1
					Tomater, färska	2·4	3·2	4·5	5·1
Ägg	2·6	3·1	5·8	6·1	Färska bladgrönsaker	1·9	2·6	7·9	8·5
Färskt kött och fläsk	5·3	5·5	5·1	7·0	Andra färska gröns. och lök, färska ärter och bönor	2·1	2·4	3·1	2·6
Salt och rökt kött och fläsk	2·4	2·8	2·8	3·3					
Korv och sylta	4·2	4·8	2·9	3·4	Torkade ärter och bönor	0·9	1·4	6·8	5·0
Blod och inälvor	1·2	1·2	4·1	6·0	Andra torkade och kons. gröns.	1·1	1·2	5·2	3·5
Smörgåsmat	2·9	4·3	1·1	1·3					
Färsk fisk	3·0	2·3	7·4	9·6	Färska äpplen och päron	2·3	2·9	14·3	12·7
Salt, rökt och torkad fisk	1·5	1·9	5·0	6·7					
Fiskkonserver	1·5	1·5	2·0	2·0	Färska bär och frukter	2·4	2·9	7·3	7·3
					Torkad frukt	1·0	1·3	3·5	3·6
Vetemjöl	1·9	2·2	23·6	29·0					
Rågmjöl	1·6	2·3	18·4	21·0	Socker	1·8	2·4	23·6	21·3
Havregryn	0·8	1·2	11·4	11·3	Sirap och honung	0·9	1·1	8·7	6·3
Andra gryn och mjöl	1·3	1·9	8·2	6·9	Karameller o. dyl.	2·3	3·4	0·3	0·3
Hårt matbröd	1·6	1·9	8·6	10·0	Kaffe	1·4	1·8	4·2	4·4
Grovt, mjukt matbröd	4·6	5·1	6·3	7·1	Te	0·5	0·5	—	—
Vitt, mjukt matbröd	3·6	4·0	3·9	5·3	Kakao	0·6	0·9	2·0	2·4
Mjukt kaffebröd	2·9	2·3	3·4	4·9	Salt, kryddor m. m.	2·5	2·2	—	—
Kex och skorpor	2·3	2·1	2·2	2·3					

[1] Avser annat fett än margarin.

Tab. 2. Antal inköp och inköpta mängder i genomsnitt per inköpstillfälle beträffande smör, potatis och socker.

	Antal inköp under bokföringsperioden										Summa o. medeltal
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 o. fl.	
Mindre hushåll.											
Smör:											
Antal hushåll med inköp . .	2	8	11	12	8	7	1	1	—	—	50
Inköpt mängd (hg) i genomsnitt per inköpstillfälle	10·0	7·0	6·2	5·4	5·8	4·6	3·6	5·0	—	—	5·5
Potatis:											
Antal hushåll med inköp . .	5	4	8	2	4	1	1	—	—	1	26
Inköpt mängd (kg) i genomsnitt per inköpstillfälle	7·6	5·3	3·4	3·4	2·7	1·8	1·1	—	—	0·5	3·0
Socker:											
Antal hushåll med inköp . .	15	25	5	2	—	—	—	—	—	—	47
Inköpt mängd (hg) i genomsnitt per inköpstillfälle	36·3	26·5	18·0	18·8	—	—	—	—	—	—	26·0
Större hushåll.											
Smör:											
Antal hushåll med inköp . .	—	2	5	11	12	14	1	4	1	—	50
Inköpt mängd (hg) i genomsnitt per inköpstillfälle	—	10·3	9·3	7·9	6·6	5·5	4·6	5·1	3·6	—	6·4
Potatis:											
Antal hushåll med inköp . .	3	3	4	2	4	3	1	1	2	[1]3	26
Inköpt mängd (kg) i genomsnitt per inköpstillfälle	9·5	7·7	6·1	3·0	3·2	2·6	2·0	3·3	2·8	2·0	3·3
Socker:											
Antal hushåll med inköp . .	4	30	7	3	3	1	—	—	—	—	48
Inköpt mängd (hg) i genomsnitt per inköpstillfälle	35·0	32·4	28·6	16·7	16·0	10·0	—	—	—	—	27·0

Tab. 3. Matutgifternas fördelning på veckodagar.

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag	Summa o. medeltal	Värdet av förråd och egen produktion m.m.	Tillhopa
Mindre hushåll.										
Matutgift för 50 hushåll, kr.	271·55	289·60	322·64	345·56	430·74	931·44	125·32	2 716·85	325·41	3 042·26
Medelutgift per hushåll, kr.	5·43	5·79	6·45	6·91	8·62	18·63	2·51	54·34	6·51	60·85
Procentuell fördelning	8·9	9·5	10·6	11·4	14·2	30·6	4·1	89·8	10·7	100·0
Större hushåll.										
Matutgift för 50 hushåll, kr.	363·74	457·68	493·84	446·06	644·02	1 172·64	254·69	3 832·62	329·65	4 162·27
Medelutgift per hushåll, kr.	7·28	9·15	9·88	8·92	12·88	23·45	5·09	76·65	6·59	83·24
Procentuell fördelning	8·7	11·0	11·9	10·7	15·5	28·2	6·1	92·1	7·9	100·0

[1] Därav i 1 fall 13 inköp av i medeltal 2 kg.

Tab. 4. Antal inköp av olika varor fördelade på veckodagar.

Varuslag	Mindre hushåll								Större hushåll							
	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag	Summa inköp	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag	Summa inköp
Mjölk, osk ummad	98	98	98	100	98	98	83	673	100	99	100	100	100	100	93	692
» , skummad	2	5	3	4	10	2	—	26	3	5	4	6	4	5	2	29
Grädde	34	41	41	39	45	56	48	304	67	70	76	69	65	78	77	502
Smör	29	24	27	32	23	56	5	196	27	44	37	34	37	62	14	255
Ost	6	6	14	11	11	51	2	101	11	17	17	4	31	40	5	125
Annat fett	1	2	1	4	7	6	1	22	2	6	4	3	7	14	1	37
Ägg	10	14	11	16	16	54	7	128	18	14	14	17	27	58	9	157
Färskt kött och fläsk	14	27	26	36	42	113	6	264	20	24	38	30	45	106	12	275
Salt och rökt kött och fläsk	5	9	15	13	5	33	—	80	15	14	21	12	21	17	5	105
Korv och sylta	19	26	27	27	29	69	2	199	23	30	32	30	45	73	5	238
Blod och inälvor	1	2	2	1	4	8	—	18	—	1	2	8	7	4	1	23
Smörgåsmat	5	9	7	3	6	22	—	52	15	17	21	20	18	35	3	129
Färsk fisk	6	25	31	16	19	51	1	149	1	25	19	15	12	37	5	114
Salt, rökt och torkad fisk	4	4	8	7	7	20	—	50	8	8	15	7	14	21	1	74
Fiskkonserver	2	3	4	7	5	19	—	40	2	2	3	2	6	17	—	32
Vetemjöl	8	11	8	21	29	19	1	97	12	13	13	16	27	27	3	111
Rågmjöl	8	10	4	14	13	8	—	57	6	7	16	10	21	15	—	75
Havregryn	2	3	4	5	11	10	1	36	8	6	10	6	14	11	3	58
Andra gryn och mjöl	9	3	7	6	10	16	3	54	6	17	11	12	14	13	—	73
Hårt matbröd	9	8	4	12	13	22	2	70	10	10	6	8	19	26	2	81
Grovt, mjukt matbröd	27	30	25	29	37	46	5	199	26	38	29	30	27	35	13	198
Vitt, mjukt matbröd	12	14	19	14	11	16	4	90	16	23	19	18	22	19	7	124
Mjukt kaffebröd	12	15	15	13	16	17	3	91	10	9	14	12	9	12	4	70
Käx och skorpor	10	6	9	11	12	22	4	75	11	5	13	10	11	20	8	78
Wienerbröd, småbröd o. dyl.	2	5	8	10	12	33	9	79	5	12	4	1	3	26	5	56
Potatis	8	13	11	8	16	28	5	89	16	20	17	16	30	31	4	134
Morötter	3	12	9	2	6	20	—	52	4	9	7	8	5	25	2	60
Andra rotfrukter	2	3	6	4	5	16	1	37	1	5	4	3	6	20	1	40
Tomater, färska	9	7	14	10	13	48	3	104	12	18	15	11	16	49	4	125
Färska bladgrönsaker	9	10	8	4	13	27	3	74	6	11	18	9	10	30	4	88
Andra färska grönsaker och lök, färska ärter och bönor	4	9	14	7	12	37	2	85	6	9	10	11	11	33	2	82
Torkade ärter och bönor	2	—	7	4	—	2	—	15	1	3	10	8	1	2	—	25
Andra torkade och konserverade grönsaker	1	1	—	2	—	4	—	8	1	3	—	1	1	1	—	7
Färska äpplen och päron	4	4	13	6	14	37	3	81	13	8	18	6	20	35	5	105
Färska bär och frukter	6	10	6	7	5	43	4	81	10	10	8	9	18	32	5	92
Torkade nypon	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1
Annan torkad frukt	3	2	4	1	6	7	—	23	4	2	—	3	8	4	4	25
Socker	12	12	6	13	16	27	2	88	12	13	18	14	24	32	5	118
Sirap och honung	3	4	1	2	6	1	1	18	2	6	8	1	9	3	2	31
Karameller o. dyl.	2	5	4	5	13	15	4	48	5	7	8	7	10	17	7	61
Kaffe	10	3	6	7	15	26	3	70	9	10	4	12	18	34	5	92
Te	2	1	1	1	3	1	1	10	1	—	2	1	4	3	1	12
Kakao	4	2	—	5	2	7	2	22	5	4	6	7	8	13	2	45
Salt, kryddor m. m.	11	12	5	29	29	18	2	106	14	13	7	15	19	19	4	91
Summa	480	510	533	569	666	1231	223	4 162	544	667	698	623	824	1254	835	4 945

Av tab. 1 och 2 framgår, att de flesta varuslag under en fjortondagarsperiod inköpas i många omgångar och i små kvantiteter. De större hushållen, som i regel äro ekonomiskt sämre ställda, ha betydligt högre inköpsfrekvens än de mindre hushållen. Tydligen motverkar knapphet på hushållspengar planmässighet beträffande inköp.

Varor, som äro ohållbara och som förlora i värde vid lagring, t. ex. mjölk, grädde, grönsaker, bär m. m., böra givetvis icke inköpas i större kvantiteter än vad som åtgår för dagen. Däremot skulle antalet inköp av t. ex. smör, mjöl, gryn, potatis, rotfrukter m. m. kunna minskas betydligt. Medelkvantiteten potatis per inköpstillfälle är exempelvis 2·9 resp. 3·5 kg i de båda hushållsgrupperna och tab. 2 visar, att flera hushåll köpa potatis oftare än varannan dag.

Tab. 3 belyser, hur inköpen av olika varor samt matutgifterna fördela sig på veckans dagar. De höga utgiftsbeloppen på måndag—tisdag och torsdag—fredag av skummjölk, vete- och rågmjöl samt sirap bero troligen på, att tisdag och fredag ofta äro bakdagar i hemmen och att ingredienserna till baket inköpas dessa dagar eller dagen innan.

Vissa varuinköp äro helt bundna till speciella matvanor. Sålunda inköpa 40 % av de stora hushållen och 47 % av de små torkade ärter på onsdagen.

Inköp av varor, som kunna räknas till läckerheter o. dyl., anhopas till fredag, lördag och söndag. Detta gäller bl. a. wienerbröd, småbröd, grädde, färsk frukt och bär men även färskt kött, ägg och grönsaker. I lördagsköpen ingå dessutom vad man skulle kunna kalla veckoinköp av diverse varor, som förbrukas ungefär likformigt under alla dagar. Sålunda köpas i småhushållen 28 % av havregrynen och 50 % av osten på lördagen. Ej mindre än 30·6 % resp. 28·2 % av hela veckans matutgift utbetalas på lördagen. Även fredagen har en proportionsvis hög procent. Detta sammanhänger givetvis med att fredagen i stor utsträckning är avlöningsdag. Den minsta summan ges ut på söndagen — 4·1 % och 6·1 % i resp. mindre och större hushåll — vilket dock är förvånansvärt mycket.

Sammanfattningsvis kan sägas, att inköpsvanorna i ett stort antal hem äro tämligen opraktiska. En större planmässighet skulle innebära avsevärda fördelar såväl för hushållen själva som för detaljhandeln. Härvid står dock knappheten på hushållspengar i vägen.

Utvidgad hushållsbudgetundersökning.

På uppdrag av Kungl. Maj:t har socialstyrelsen i samråd med medicinalstyrelsen och statens institut för folkhälsan omkring den 1 november 1941 igångsatt en på hushållsbokföring grundad undersökning rörande svenska folkets konsumtion och hushållsvanor. Undersökningen avser bl. a. att belysa, hur prisstegringen, skattehöjningarna, prisrabatterna och ransoneringarna inverkat på familjernas hushållning, särskilt på de minst bemedlade och de barnrika familjernas försörjning.

Bokföringen omfattar fyra veckor i november 1941, och under denna tid skola dels de kontanta inkomsterna, dels utgifterna för alla förekommande ändamål ävensom naturatillskotten till förbrukningen genom understöd, gåvor m. m. redovisas. Dessutom skola deltagarna lämna kompletterande uppgifter angående inkomster, bostadshyra, bränsleförbrukning, utgifter för dyrare klädesplagg och inventarier, skatter och försäkringar under en längre period (ett år eller tre kvartal). Slutligen begäras upplysningar om förekomsten av avbetalningsköp, om hushållens uppfattning rörande livsmedelsransonernas tillräcklighet m. m. Materialet kommer att bearbetas bl. a. ur näringsfysiologiska synpunkter och kompletteras genom en särskild läkarundersökning berörande medlemmarna i en del av de deltagande hushållen — i första hand de ekonomiskt sämst ställda.

De befolkningskategorier, som undersökas, kunna sammanfattas i följande grupper:

a) Ensamstående personer (med eget hushåll), vilka åtnjuta tilläggspension från pensionsstyrelsen.

b) Makar, som åtnjuta tilläggspension från pensionsstyrelsen.

c) Familjer, som åtnjuta familjebidrag på grund av männens militärtjänst.

d) Familjer, som åtnjuta tillfällig hjälp av fattigvårdsstyrelse eller annat liknande understöd.

e) Arbetarfamiljer, hantverkarfamiljer o. dyl. med mycket låg inkomst (c:a 2 000 kr. per år eller mindre; i Stockholm och orter i den näst högsta dyrortsklassen c:a 2 500 kr. per år eller mindre), vilka likväl icke åtnjuta understöd eller annan hjälp.

f) Industriarbetarfamiljer och lägre tjänstemäns familjer med för orten normal arbetsinkomst.

g) Lantarbetarhushåll.

h) Småbrukarhushåll (med högst 10 ha åker).

i) Medelklasshushåll (med en inkomst av 4 000 à 8 000 kr. per år).

Inom varje grupp utom pensionärsgrupperna skola hushåll utan barn och hushåll med ett eller flera minderåriga barn vara representerade. Skilda landsdelar deltaga i proportion till sin folkmängd. I allt syftar man till att erhålla

2 000 bearbetningsbara räkenskaper, men med tanke på att icke alla fullfölja undersökningen och att en del material kan komma att kasseras, har bokföring igångsatts inom c:a 2 300 hushåll. Vissa av de kategorier, vilka beröras av hushållsbudgetundersökningen (nämligen grupperna f, g och h enligt uppräkningen ovan) äro desamma som omfattas av socialstyrelsens kvartalsvis anordnade undersökningar rörande livsmedelskonsumtionen under kristiden. Då den nu igångsatta budgetundersökningens resultat helt täcker de fortlöpande konsumtionsundersökningarnas, har man följaktligen saknat anledning att i fjärde kvartalet utföra någon särskild livsmedelsundersökning.

De deltagande hushållen ha anskaffats och instruerats genom särskilda ombud. Dessa utgöras i sin tur dels av de ombud, som biträda socialstyrelsen vid de fortlöpande konsumtionsundersökningarna på land och i stad, dels av socialvårdstjänstemän och andra personer, som anskaffats genom kommunernas fattigvårdsstyrelser. Antalet ombud är omkring 450. Till varje hushåll, som på tillfredsställande sätt fullföljer bokföringen, utbetalas 5 kr., och för varje hushåll, som avlämnar bearbetningsbara räkenskaper, erhåller vederbörande ombud ett arvode av 10 kr.

Bokföringen kan antagas i en del fall ha igångsatts redan den 28 oktober men huvudmassan av deltagarna torde ha börjat under de följande dagarna fram till den 6 november.

Kortare meddelanden.

Förhandlingsberättigade föreningar av statstjänstemän. I Soc. Medd. årg. 1940, sid. 238 o. f. lämnades en redogörelse för de föreningar av statstjänstemän, vilka intill den 1 april 1940 jämlikt kungörelsen den 4 juni 1937 angående förhandlingsrätt för statens tjänstemän av Kungl. Maj:t tillerkänts sådan rätt i förhållande till viss statlig myndighet.

I det följande uppräknas de föreningar, som efter den 1 april 1940 under tiden intill den 14 november 1941 erhållit förhandlingsrätt (tryckt med kursiv stil) samt de myndigheter, gentemot vilka förhandlingsrätt föreligger.

Försvarsväsendets civilmilitära ingenjörers förbund gentemot chefen för marinen, marinförvaltningen, chefen för flygvapnet, flygförvaltningen, chefen för armén samt arméförvaltningen. *Civilförvaltningens personalförbund* gentemot direktionen för Karolinska sjukhuset och länsstyrelsen i Kronobergs län. *Föreningen Sveriges landskanslister* gentemot samtliga länsstyrelser. *Maskinbefälsföreningen vid statens sjukhus* gentemot medicinalstyrelsen. *Personalföreningen vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt* gentemot meteorologisk-hydrografiska anstalten. *Statens arbetsmarknadskommissions personalförening* gentemot arbetsmarknadskommissionen. *Centrala statsförvaltningens tjänstemannaförening* gentemot sjökarteverket och arbetsmarknadskommissionen samt *Svenska sinnessjukhusens förmansförening* (betr. till föreningen anslutna uppsyningsmän och föreståndarskor vid statens sinnessjukhus) gentemot medicinalstyrelsen.

Besparingsförslag rörande länsnykterhetsnämnderna och rusdrycksförsäljningen. Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att avgiva yttranden över dels en inom besparingsberedningen utarbetad promemoria med yttrande och förslag angående länsnykterhetsnämnderna m. m., dels samma beredningsa promemoria med förslag till besparings- och rationaliseringsåtgärder inom rusdrycksförsäljningens område. Med anledning därav har socialstyrelsen i tvenne utlåtanden, båda daterade den 3 november 1941, framfört bl. a. följande synpunkter.

Länsnykterhetsnämnderna. Besparingsberedningens förslag går i huvudsak ut på, att länsnykterhetsnämnderna skulle indragas och ersättas med fyra till socialstyrelsen knutna nykterhetskonsulenter. Socialstyrelsen, som berett samtliga länsnykterhetsnämnder tillfälle att avgiva yttrande i ärendet, framhåller inledningsvis, att bedömningen av den remitterade promemorian med nödvändighet måste utfalla olika allt efter den betydelse för den sociala välfärden inom landet, som man är benägen att tillerkänna alkoholistvården. Efter en utförlig redogörelse för socialstyrelsens egen inställning i detta hänseende framhåller styrelsen sammanfattningsvis, att alkoholmissbruket i vårt land har en betydande, men för de nykterhetsvårdande organen till stor del dold utbredning, och medför stora sociala skador samt att en effektiv kamp mot detta missbruk från det allmännas sida icke kan bygga enbart på kommunerna utan förutsätter en kraftig insats även från staten. Staten har också ett stort intresse av att en sådan kamp mot missbruket bedrives, detta icke blott i sin egenskap av rättsordningens upprätthållare och vid fullföljandet av sina välfärdssträvanden utan också av rent materiella, ekonomiska skäl. Statens hittillsvarande insatser på detta område ha huvudsakligen avsett anstaltsväsendet och i alltför ringa grad varit inriktade på att stärka den verksamhet, som bedrives av nykterhetsnämnderna. Genom inrättandet av länsnykterhetsnämnderna blev emellertid denna sida av alkoholistvården tillgodosedd på ett bättre sätt än tidigare varit fallet.

Socialstyrelsen konstaterar med tillfredsställelse uttalandet i den remitterade promemorian »att det utan tvivel föreligger ett behov av en kontroll eller inspektion av de kommu-

nala nämndernas uppgift att främja nykterheten och beivra missförhållandena». Granskningen av de i promemorian framförda förslagen kan med hänsyn härtill begränsas till att avse frågan, huruvida dessa förslag äro ägnade att på ett tillfredsställande sätt tillgodose detta behov.

Mot förslaget att ersätta länsnykterhetsnämnderna och deras ombudsmän med fyra på socialstyrelsens stat anställda nykterhetsinspektörer anför socialstyrelsen först den principiella synpunkten, att vid tillämpningen av en lagstiftning, där tvånget måste beredas ett så stort utrymme som fallet är med alkoholistlagstiftningen, bör enligt den inom vårt land rådande rättsuppfattningen en folkvald institution, eller i varje fall en institution av förtroendemannakaraktär, äga inflytande. Det finns egentligen endast ett betydelsefullt avsteg från denna regel, nämligen lösdrivarlagstiftningen, men att hänvisa härpå är också att angiva ett avgörande skäl mot att företaga något nytt avsteg av samma slag. Länsnykterhetsnämnderna ha otvivelaktigt karaktären av förtroendeorgan, även om huvudparten av ledamöterna i dessa utses av myndigheter och icke av representationer. Så skulle ju däremot icke vara fallet med de föreslagna nykterhetsinspektörerna. Att godtaga den sålunda ifrågasatta anordningen vore därför att bryta med en grundprincip hos alkoholistlagstiftningen. Enligt förslaget skulle nykterhetsinspektörerna visserligen icke äga formlig befogenhet att, såsom de nuvarande länsnykterhetsnämnderna, ingripa i kommunala nykterhetsnämnders ställe utan säges härom, något oklart, att socialstyrelsen i sådana fall givetvis bör stå till förfogande. Det måste emellertid väcka allvarliga betänkligheter att låta ett centralt ämbetsverk ingripa direkt i den lokala nämndens ställe.

I fråga om antalet inspektörer anser styrelsen det uppenbart, att den föreslagna organisationen är alldeles för gles för att kunna vara till verklig nytta. Då det föreslagna antalet tjänstemän måste anses vara alldeles otillräckligt för ändamålet, kullkastas de i den remitterade promemorian gjorda beräkningarna om det belopp, som skulle kunna besparas genom den ifrågasatta omläggningen.

Beredningens alternativa förslag, att nykterhetsnämnderna skulle försvinna men deras ombudsmän med oförändrade löneförmåner ställas direkt under socialstyrelsens ledning, lider av samma principiella svaghet som huvudförslaget. Framförda förslag om nedskärning av arvoden och reseanslag till länsnämnderna anser sig styrelsen ej heller kunna tillstyrka.

Det vore enligt socialstyrelsens mening icke en besparing utan misshushållning att slå sönder en organisation, som i allmänhet anpassat sig väl för sin uppgift, som är oumbärlig för en fortsatt utveckling och förbättring av den organiserade alkoholistvården och som måste anses billig i förhållande till uppgiftens betydelse.

Rationalisering av rusdrycksförsäljningen. I detta avseende har besparingsberedningen föreslagit, att de olika självständiga systembolagen skulle försvinna och ersättas med ett centralt riksbolag, vilket skulle såsom monopol utöva utminuteringen å orter, där sådan kan äga rum enligt 3 kap. 3 § rusdrycksförsäljningsförordningen. Hela riket skulle indelas i utminuteringsområden. Inom varje sådant område skulle finnas en distriktschef, till vars åligganden skulle höra att fatta beslut rörande tillstånd till inköp av rusdrycker och om indragning av dylikt tillstånd, att meddela beslut om extra tilldelning och dylikt, allt enligt bolagets närmare föreskrifter. För att ernå en lokal förankring vid det nya bolagets handhavande av utminuteringsrörelsen ha de sakkunniga ansett, att det åtminstone inom de större utminuteringsområdena borde inrättas en rådgivande nämnd.

Sådant förslaget föreligger utformat kan det enligt socialstyrelsens uppfattning icke undgå att medföra en allvarlig försvagning av systembolagsorganisationen såsom organ för social verksamhet, särskilt därigenom, att de nuvarande förtroendemannaorganen, bolagsstyrelserna, vilka ha självständig befogenhet och därmed ernå verkligt ansvar, bortfalla. Om förslaget icke måste avvisas från de synpunkter, socialstyrelsen har att företräda, är det därför nödvändigt att de rådgivande nämnderna erhålla en helt annan ställning än de sakkunniga synas ha avsett. Enligt socialstyrelsens mening böra sålunda nämnderna vara obligatoriska, icke fakultativa. Vidare böra dessa nämnder ha karaktären av beslutande organ med bestämda befogenheter och arbetsuppgifter; beteckningen rådgivande nämnder torde sålunda böra utbytas mot en mera adekvat. Under den förutsättningen, att den nya

organisationen förses med dylika fasta och självständiga organ av förtroendemannakaraktär för handhavande av de sociala arbetsuppgifterna, torde det icke finnas anledning att från social synpunkt motsätta sig förslagets genomförande. Det är emellertid tydligt, att härigenom en icke ringa del av besparingarna genom omorganisationen skulle försvinna.

Vid granskning av de olika skäl, som de sakkunniga anfört för att ett riksbolag skulle vara den mest ändamålsenliga organisationen för rusdrycksförsäljningen, har styrelsen funnit, att de sålunda framförda skälen icke synas övertygande. I fråga om den ekonomiska vinsten av omläggningen inskränka sig de sakkunniga till att återgiva en promemoria av kontrollstyrelsens statistiker samt att till denna foga ett helt vagt uttalande av det innehållet, att betydande besparingar synas möjliga. Socialstyrelsen tillstyrker för sin del, att man tills vidare nöjer sig med vissa mindre, men från besparingssynpunkt betydelsefulla åtgärder för koncentration av systembolagens verksamhet. En utredning därom borde även omfatta frågan om en intimare samverkan mellan systembolagen och länsnykterhetsnämnderna.

Socialstyrelsens yttrande över ifrågasatt ändring av lagen om semester. Genom remiss den 12 november 1941 har socialstyrelsen anmodats att till chefen för försvarsdepartementet avgiva yttrande över en inom departementet med anledning av förslaget till ny värnpliktslag upprättad promemoria, i vad densamma avser ändring av lagen den 17 juni 1938 om semester. Med anledning därav har socialstyrelsen i skrivelse den 25 november 1941 anfört bl. a. följande.

Socialstyrelsen har icke något att erinra mot att bestämmelserna i 4 § lagen om semester ändras därhän, att repetitionsövning och efterutbildningsövning bliva jämställda med arbetad tid. Arbetsgivarna påläggas visserligen härigenom en något ökad belastning mot vad som för närvarande gäller. Förslaget bygger dock i dessa delar helt på de synpunkter, som voro avgörande vid utarbetandet av semesterlagen och som allmänt accepterades. Den omständigheten, att vissa värnpliktiga komma att i stället för två repetitionsövningar om vardera 30 dagar få en sådan övning om 60 dagar, bör icke ställa dessa värnpliktiga i sämre ställning. Däremot torde det icke vara lämpligt, att tid för repetitionsövning privilegieras, om övningen skulle omedelbart ansluta sig till den första tjänstgöringen.

Beträffande förslaget att jämväl privilegiera tid för beredskapsövning är socialstyrelsen mera tveksam. Beredskapsövning är även för närvarande jämställd med arbetad tid, men det är härvid att observera, att en sådan övning nu icke kan överstiga 30 dagar. Enligt förslaget till ny värnpliktslag kan beredskapsövning uppgå till 180 dagar. Socialstyrelsen har efter vägande av skälen för och mot funnit sig böra uttala, att styrelsen väl helst skulle se, att tid för beredskapsövning jämställdes med tjänstgöring enligt 28 § 1 mom. värnpliktslagen och alltså icke privilegierades, men att styrelsen likväl icke ville motsätta sig ett bifall till förslaget även i denna del. En förutsättning härför är dock att det föreskrives, att tid för beredskapsövning icke privilegieras i det fall, då övningen omedelbart ansluter sig till den första tjänstgöringen, och att icke mer än högst 30 dagar av en fortlöpande beredskapsövning må tillgodoräknas, även om inkallelsen skulle komma att fördela sig på två kalenderår.

Socialstyrelsens utlåtande över förslag till lag om kastrering. Genom remiss har socialstyrelsen anbefallts att avgiva utlåtande över strafflagberedningens promemoria med förslag till lag om kastrering m. m. I anledning därav har styrelsen i skrivelse den 31 oktober 1941 anfört i huvudsak följande.

Styrelsen har icke något väsentligt att erinra mot det remitterade förslagets principer. Vad beträffar det viktiga spörsmålet, huruvida en lag om kastrering bör medgiva enbart frivillig kastrering eller även tvångskastrering, synes strafflagberedningen ha haft goda skäl för att bygga sitt förslag på frivillighetens grundval.

Beträffande några punkter i förslaget gör styrelsen vissa erinringar.

Enligt förslagets 2 § skulle kastrering i vissa fall kunna företagas utan vederbörande persons samtycke, nämligen då någon, som enligt denna lag må kastreras, på grund av rubbad själsverksamhet saknar förmåga att lämna giltigt samtycke till sådan åtgärd. Promemorian utgår från att det bristande samtycket i sådana fall — liksom vid sterilisering — skall kunna ersättas med ett av myndighet meddelat tillstånd till operationens utförande. Styrelsen förutsätter, att det berörda stadgandet icke på något sätt begränsar räckvidden av den föreskrift i förslagets 1 §, enligt vilken kastrering, när vissa indikationer äro för handen, må ske, om samtycke till åtgärden har lämnats, alltså utan att samtyckets giltighet därvid skall behöva undersökas.

Enligt förslagets 1 § skall kriminalpolitisk indikation för kastrering anses föreligga, när någon med skäl kan befaras på grund av sin könsdrift begå »brott som innebär allvarlig fara eller skada för annan». Härtill anmärker styrelsen, att det synes vara oklart, i vilken mån de olika arterna av sedlighetsbrott, bl. a. sådana vid vilka enbart psykisk skada åstadkommes, åsyftas med det anförda uttrycket. Det finns enligt styrelsens mening ingen anledning att låta denna lag anpassa sig till en föråldrad straffrättsåskådning, på sätt som skulle ske, i den mån som den anförda bestämmelsen skulle kunna anses icke åsyfta vissa från strafflagens synpunkt lindrigare arter av sedlighetsbrott. För att undanröja eventuella missförstånd på denna punkt synes det vara tillräckligt, att ordet »allvarlig» i ovan citerade bestämmelse i förslagets 1 § uteslutes.

Lagförslaget upptager som humanitär indikation för kastrering bl. a. svårt själsligt lidande, förorsakat av abnorm könsdrift. Sådant själsligt lidande skulle icke hänföras under medicinsk indikation. Endast kroppslig sjukdom skulle enligt förslaget utgöra medicinsk indikation, och endast kastrering på grund av sådan sjukdom skulle i enlighet härmed falla utanför lagens tillämpning. Detta innebär en betydelsefull inskränkning av begreppet medicinsk indikation i förhållande såväl till gängse medicinskt språkbruk som till steriliseringslagens innebörd på denna punkt. Styrelsen nödgas allvarligt ifrågasätta lämpligheten av en dylik onaturlig begränsning av begreppet medicinsk indikation.

Även där kastrering på grund av kriminalpolitisk eller humanitär indikation må äga rum i enlighet med i lagen angivna föreskrifter, är det emellertid synnerligen önskvärt, att det så vitt möjligt undvikes, att hithörande ömtåliga ärenden komma till obehörigas kännedom. Namn borde sålunda icke utsättas i de handlingar, där ärendena införas. I dessa handlingar borde namnen ersättas med bokstäver och nummer. Namnen skulle i stället angivas i förseglade konvolut, som endast finge öppnas i händelse rättsliga skäl det påkallade och medgåve. Med sådana åtgärder skulle väsentligt ökade garantier för diskretion erhållas, och lagens föreskrifter skulle icke från denna synpunkt behöva innebära en så avsevärd försämring som eljest av vederbörande patienters nuvarande läge.

Styrelsen anmärker i detta sammanhang, att bestämmelse om att kastrering skall utföras på lasarett eller därmed jämförlig anstalt uppenbart är ägnad att i sin mån försvåra bevarandet av en tillbörlig anonymitet i ärendet. Liksom i fråga om steriliseringslagens motsvarande föreskrift med avseende på sterilisering av kvinnor, varom styrelsen tidigare yttrat sig, anser styrelsen, att bestämmelsen endast borde innebära, att operationen skall företagas av legitimerad läkare, varemot frågan om var den skall äga rum borde lämnas öppen.

Internationella arbetsorganisationens konferens och styrelsesammanträden i New York. Den av internationella arbetsorganisationen i New York till den 27 oktober sammankallade konferensen, till vilken 35 medlemsstater sänt sammanlagt 211 regerings-, arbetsgivar- och arbetardelegater och tekniska rådgivare, höll den 6 november sitt avslutningssammanträde i Vita Huset. Vid detta möte höll president Roosevelt ett tal angående den sociala innebörden av den nu pågående striden samt om internationella arbetsorganisationens värde som fredsinstrument och dess roll vid återuppbyggnadsarbetet efter kriget.

Bland de viktigare resolutioner, som antogos av den nu avslutade konferensen, märkes en, i vilken konferensen gav sin anslutning åt »Atlantdeklarationens» ekonomiska och sociala punkter. I en annan resolution formulerades de trettiofem vid konferensen representerade ländernas krav på att internationella arbetsorganisationen skall bliva direkt representerad vid den kommande fredskonferensen och sedan beredas tillfälle att deltaga i förberedelserna och genomförandet av planerna för världens ekonomiska och sociala rekonstruktion.

Vidare kan nämnas ett beslut om upprättande, under arbetsbyråns auspicier, av ett internationellt textilinstitut.

En av de viktigaste frågorna på konferensens dagordning gällde »metoder för samverkan mellan offentliga myndigheter samt arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer». I det av arbetsbyrån utsända meddelandet heter det, att den mycket givande diskussionen av detta spörsmål klarlagt den stora betydelsen av denna samverkan, icke minst när det gäller arbetet för det nationella försvaret, äveneom den önskan, som allmänt omfattas av de å konferensen representerade länderna, att se denna treparts-samverkan, grundad på organisationsfrihetens princip, ytterligare utvecklad inför de uppgifter, som komma att ställas vid återuppbyggnadsarbetet efter kriget. Frågan kommer att göras till föremål för fortsatt behandling vid en kommande arbetskonferens.

Internationella arbetsbyråns styrelse höll flera sammanträden omedelbart före och under konferensen, varvid bl. a. budgeten för 1942 fastställdes. Dessutom utsågs en ny s. k. riskommission, till vilken styrelsen under nu rådande exceptionella förhållanden delegerat sina befogenheter mellan styrelsesammanträdena.

Som bekant avgick arbetsbyråns direktör amerikanen John G. Winant från sin post i februari detta år. Styrelsen beslöt att uppskjuta det definitiva valet av ny direktör och uppdrog åt vicedirektören Edward Phelan att interimistiskt, med en direktörs alla befogenheter, uppehålla chefskapet för byrån.

En ny dyrortsgruppering i Tyskland? I en tidskriftsartikel har nyligen påyrkats en revision av de gällande tyska dyrortsgrupperingarna. Däri påpekas oformligheten av, att många olika dyrortssystem tillämpas i de gällande löntarifferna. Både riket och delstaterna ha sedan gammalt varit indelade i olika dyrortsgrupper, varvid dock indelningsgrunden varit olika inom olika yrken. En ort har därigenom kunnat vara olika dyrortsplacerad inom olika yrken. Det största felet med gällande förordningar är, att de äro alldeles föråldrade. Sedan de uppgjordes, ha en del orter vuxit upp till stora industristäder, men deras dyrortsplacering har icke ändrats. Vidare togs vid grupperingens uppgörande hänsyn endast till ortens invånarantal. Sålunda placerades en ort, som låg alldeles utanför en storstad i ett utpräglat industriområde, i samma dyrortsgrupp som en lika stor ort, som låg inom ett rent landsbygdsområde. Den enda rätta indelningsgrunden vid en kommande dyrortsgruppering, framhålles det slutligen, är att hänsyn uteslutande tages till orternas olika prisförhållanden.

Soziale Praxis, april 1941.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Byggnadskostnadernas utveckling 1939—1941.

Enligt en inom socialstyrelsen verkställd beräkning hade byggnadskostnaderna för ett hyreshus i Stockholm från årsskiftet 1938/39 till 1 juli 1941 stigit med 24·8 % och till 1 oktober 1941 med 26·5 %. Om byggnadskostnaden den 1 januari 1939 sättes = 100, uppgick sålunda byggnadskostnadsindex den 1 juli till 125 och den 1 oktober till 127. Motsvarande indextal den 1 oktober 1940 och den 1 april 1941 voro resp. 117 och 121 (jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 372).

I förhållande till basperioden hade materialkostnaderna den 1 oktober stigit med 44·4 %, under det lönekostnaderna för arbeten, utförda på byggnadsplatsen, stigit med 5·8 %. I jämförelse med april 1941 framträdde i juli 1941 prisstegring på bl. a. trävaror, snickerier, gasbetong, armeringsjärn, beklädnadsplattor, papp, isoleringsmaterial, material för bergsprängning, sten- och smidesarbeten, vissa rörledningsmaterial och linoleummattor. Prisstegring från juli till oktober registreras beträffande trävaror, snickerier, tegel, gasbetong och papp. Däremot inträdde prissänkning i fråga om vissa rörledningsmaterial, material för plåtslageriarbeten och fönsterglas.

De nya löneavtal, som trätt i kraft under andra halvåret 1941, innebära för flertalet arbetarkategorier en reduktion av ackordslönerna, men samtidigt ha ökade indextillägg fastställts för all arbetad tid, såväl tidlöns- som ackordsarbete. Nettoresultatet av dessa förändringar har blivit en sänkning av lönekostnaderna för grovarbetare, murare, byggnadsträarbetare, stenarbetare, rörarbetare, elektriska arbetare och plåtslagare, men en höjning för målare (efter den 31 juli) och mattpåläggare; för smeder och glasmästeriarbetare var lönekostnaden praktiskt taget oförändrad. Den totala lönekostnaden för arbeten, utförda på byggnadsplatsen, var 1 juli 2·3 % och 1 oktober 1·9 % lägre än 1 april 1941. Beräkningen av lönekostnaderna grundar sig på de uppgifter om arbetsåtgången vid tidlöns- resp. ackordsarbete, som erhållits ur dagsverkslistor och ackordsräkningar för »indexhuset» (jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 30).

Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1941.

Sedan år 1922 har socialstyrelsen årligen på grundval av uppgifter från kommunala myndigheter — från och med år 1939 byggnadsnämnderna — verkställt undersökningar rörande bostadsmarknadens allmänna utveckling i rikets städer, sådan den framträtt vid oktoberflyttningarna.[1] Innevarande år ha liknande undersökningar verkställts även i april och juli.[2]

I oktober 1941 utsändes till byggnadsnämnderna i rikets städer dels ett frågeformulär, som nämnden själv skulle besvara, dels ett formulär, som av nämnden skulle tillställas fastighetsägareföreningar och hyresgästföreningar i resp. städer. Det förstnämnda formuläret har besvarats av byggnadsnämnderna i samtliga 117 städer, det sistnämnda av fastighetsägareföreningar i 85 och hyresgästföreningar i 55 städer. I det följande lämnas en översikt av de uppgifter, som erhållits från byggnadsnämnderna. De svar, som lämnats av intresseorganisationerna, äro i flertalet fall samstämmiga med byggnadsnämndernas uppgifter; de avvikelser, som förekomma, äro ej av sådan omfattning, att de rubba de allmänna slutsatser, som kunna dragas ur byggnadsnämndernas uppgifter.

Bostadstillgången. I nedanstående tablå ges en sammanfattning av byggnadsnämndernas omdömen rörande tillgången på lägenheter av olika slag (d. v. s. det ungefärliga antalet outhyrda lägenheter) efter oktoberflyttningen. Materialet har liksom vid föregående tillfällen uppdelats på större och mindre städer, d. v. s. städer, där invånarantalet den 1 januari 1940 översteg, resp. understeg 10 000; den förra gruppen omfattar 48, den senare 69 städer. Det är att märka, att vissa byggnadsnämnder icke besvarat samtliga frågepunkter, vadan såväl i denna som följande tablåer sammanlagda antalet redovisade städer i vissa fall understiger 117.

	I nedanstående antal städer har tillgången på lägenheter uppgivits vara:											
	Större städer				Mindre städer				Samtliga städer			
	god	tillräcklig	knapp	otillräcklig	god	tillräcklig	knapp	otillräcklig	god	tillräcklig	knapp	otillräcklig
Omoderna lägenheter.												
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	2	11	33	—	16	16	35	—	18	27	68
1 rum och kök	—	1	6	40	—	9	19	40	—	10	25	80
2 rum och kök	—	5	14	28	1	10	26	31	1	15	40	59
3 o. fl. rum och kök	4	12	25	6	2	28	24	14	6	40	49	20
Moderna lägenheter.												
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	2	10	36	1	10	14	43	1	12	24	79
1 rum och kök	—	—	6	42	—	5	12	51	—	5	18	93
2 rum och kök	—	5	16	27	—	5	22	41	—	10	38	68
3 o. fl. rum och kök	3	14	22	9	1	20	27	20	4	34	49	29

[1] Se Soc. Medd. årg. 1940, sid. 849.
[2] Se Soc. Medd. årg. 1941, sid. 494 o. f. och sid. 719 o. f.

I det övervägande flertalet städer bedömdes tillgången på lägenheter t. o. m. 2 rum och kök som knapp eller otillräcklig, under det tillgången på lägenheter om 3 eller flera rum och kök i ett stort antal städer betecknades som god eller tillräcklig. Särskilt utpräglad var knappheten på lägenheter om 1 rum och kök; tillgången på moderna, resp. omoderna lägenheter[1] om 1 rum och kök uppgavs vara otillräcklig i 93, resp. 80 städer, under det motsvarande siffror för 2 rum och kök voro 68 och 59.

Byggnadsnämnderna ha även lämnat vissa uppgifter om bostadstillgångens utveckling från den 1 oktober 1940 till den 1 oktober 1941. En sammanfattning av dessa uppgifter lämnas i nedanstående tablå:

	I nedanstående antal städer har tillgången på lägenheter den 1 oktober 1941, jämfört med den 1 oktober 1940, uppgivits vara:								
	Större städer			Mindre städer			Samtliga städer		
	mindre	oförändrad	större	mindre	oförändrad	större	mindre	oförändrad	större
Omoderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	34	11	1	27	37	3	61	48	4
1 rum och kök	36	9	2	34	30	4	70	39	6
2 rum och kök	36	10	1	30	35	3	66	45	4
3 o. fl. rum och kök . . .	23	23	1	25	42	1	48	65	2
Moderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	34	11	3	29	33	6	63	44	9
1 rum och kök	35	9	4	33	30	5	68	39	9
2 rum och kök	34	10	4	31	32	5	65	42	9
3 o. fl. rum och kök . . .	24	21	3	29	34	5	53	55	8

Från flertalet städer uppgavs, att tillgången på lägenheter t. o. m. 2 rum och kök hade minskats från 1 oktober 1940 till 1 oktober 1941, under det ökad tillgång endast redovisades i ett fåtal städer. Beträffande lägenheter om 3 och flera rum och kök redovisades oförändrad eller ökad tillgång i flertalet städer. I fråga om samtliga lägenhetskategorier framträder minskning av tillgången relativt starkare i de större städerna än i de mindre. Av byggnadsnämndernas uppgifter till enquêterna 1939, 1940 och 1941 framgår, att en växande knapphet på bostadslägenheter — i synnerhet smålägenheter — utvecklats efter krigsutbrottet.

Från flertalet större och mindre städer uppgives, att bostäder, som utdömts eller bort utdömas, varit i bruk på grund av brist på billiga lägenheter. Från vissa städer framhålles, att utdömning av lägenheter till följd av bostadsbristen förekommit i mindre utsträckning än önskvärt vore.

Byggnadsnämnden i Malmö meddelar, att år 1939 c:a 500 bebodda lägenheter av hälsovårdsnämnden befunnos vara i ett sådant tillstånd, att utdömning borde ske snarast; åtgärder i detta syfte ha dock uppskjutits med anledning av det rådande läget. Stadsarkitekten i Karlskoga betecknar c:a 1 000 eldstäder som olämpliga.

Byggnadsnämnderna ha även lämnat vissa uppgifter om förekomsten av hus-

[1] Med modern lägenhet avsågs i enquêten lägenhet med centralvärme och w. c.

villhet före och efter oktoberflyttningen. I 6 större och 7 mindre städer funnos omedelbart före oktoberflyttningen 121 hushåll, därav 96 hushåll med barn, vilka på grund av husvillhet provisoriskt inkvarterats genom kommunens försorg. Den 10 oktober funnos i 15 större och 13 mindre städer inalles 226 provisoriskt inkvarterade hushåll, varav 178 hushåll med barn. Den största husvillheten rapporteras från Karlskoga, där såväl före som efter oktoberflyttningen 78 hushåll — varav 65 med barn — voro provisoriskt inkvarterade. En ökning av husvillheten efter oktoberflyttningen rapporteras från Uppsala, Nyköping, Eskilstuna, Linköping, Visby, Karlskrona, Landskrona, Ystad, Trelleborg, Halmstad, Östersund, Luleå, Enköping, Motala, Tranås, Ängelholm, Eslöv, Ulricehamn, Arvika och Boden, under det minskning rapporteras från Vänersborg och Filipstad; i Västervik, Karlshamn, Karlskoga, Åmål, Nora, Avesta och Haparanda rapporteras samma antal husvilla hushåll före och efter oktoberflyttningen. Som orsak till husvillheten nämnes i allmänhet bristande tillgång på billiga smålägenheter och i ett par fall bristande hyresbetalningsförmåga.

Tillgången på tomtmark. Byggnadsnämndernas uppskattningar av tillgången på tomtmark i de centrala delarna av vederbörande stad och i ytterområdena framgå av nedanstående tablå:

	I nedanstående antal städer har tillgången på tomtmark uppgivits vara:							
	för mark i centrum				för mark i ytterområdena			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Större städer.								
Mark ägd av kommun	10	10	15	9	31	11	3	1
» » » annan	12	13	13	7	26	13	6	1
Mindre städer.								
Mark ägd av kommun	17	9	25	13	49	16	3	—
» » » annan	17	17	25	6	41	17	5	—
Samtliga städer.								
Mark ägd av kommun	27	19	40	22	80	27	6	1
» » » annan	29	30	38	13	67	30	11	1

Av tablån framgår, att tillgången på centralt belägen tomtmark är knapp eller otillräcklig i ett stort antal städer, i 62 städer beträffande mark i kommunens ägo och i 51 städer i fråga om mark i annans ägo. I ytterområdena är däremot i regel tillgången på såväl kommunal som privat mark god eller åtminstone tillräcklig.

Efterfrågan på bostäder. Den fortsatta försämring av bostadstillgången, som ovan belysts med ledning av byggnadsnämndernas uppgifter, beror å ena sidan på bostadsproduktionens hopkrympning sedan 1939, å andra sidan på en fortsatt ökning av bostadsefterfrågan. I efterföljande tablå ges en sammanfattning av byggnadsnämndernas uppskattningar rörande tendensen i efterfrågan på bostadslägenheter under det senaste året.

I nedanstående antal städer har efterfrågan å lägenheter uppgivits vara:

	Större städer			Mindre städer			Samtliga städer		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Omoderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	6	40	2	25	40	2	31	80
1 rum och kök	—	5	42	2	14	52	2	19	94
2 rum och kök	—	5	42	1	18	49	1	23	91
3 o. fl. rum och kök	1	23	23	3	39	26	4	62	49
Moderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	3	45	—	15	53	—	18	98
1 rum och kök	—	1	47	—	8	60	—	9	107
2 rum och kök	—	2	46	—	9	59	—	11	105
3 o. fl. rum och kök	—	22	26	—	30	38	—	52	64

Av tablån framgår, att efterfrågan på smålägenheter varit stigande i det stora flertalet städer, under det en minskning av efterfrågan endast rapporteras i enstaka fall. Beträffande lägenheter om 3 eller flera rum och kök är tendensen till efterfrågeökning mindre utpräglad. I ett stort antal fall betecknas efterfrågan på smålägenheter som s t a r k t stigande.

Byggnadsnämnderna ha även lämnat uppgifter om de förändringar i bostadsefterfrågans inriktning, som ägt rum under det sista året. Beträffande 6 större och 23 mindre städer uppgives det, att inga förändringar inträtt, och beträffande 3 större och 4 mindre städer har frågan lämnats obesvarad. I flertalet övriga städer konstateras en förskjutning av efterfrågan från större till mindre lägenheter. I många fall har en förskjutning skett från moderna till omoderna lägenheter, men även förskjutningar i motsatt riktning rapporteras från ett flertal städer.

Hyresnivån. I formulären efterfrågades även, huruvida hyresnivån för hyresåret 1941/42, bortsett från värmekostnaden, kunde anses vara stigande, stillastående eller fallande i jämförelse med hyresåret 1940/41, dels vid förlängning av äldre kontrakt, dels vid nyinflyttning. Frågan har besvarats av byggnadsnämnderna i 114 städer. En sammanfattning av de inkomna uppgifterna lämnas i nedanstående tablå:

I nedanstående antal städer har hyresnivån uppgivits vara:

	Större städer			Mindre städer			Samtliga städer		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Vid förlängning av äldre kontrakt.									
Omoderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	20	25	—	45	22	—	65	47
1 rum och kök	—	18	28	—	41	26	—	59	54
2 rum och kök	—	23	23	—	43	24	—	66	47
3 o. fl. rum och kök	1	31	14	—	50	17	1	81	31
Moderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	18	29	—	40	27	—	58	56
1 rum och kök	—	17	30	—	38	29	—	55	59
2 rum och kök	—	22	25	—	42	25	—	64	50
3 o. fl. rum och kök	1	30	16	—	47	20	1	77	36

	I nedanstående antal städer har hyresnivån uppgivits vara:								
	Större städer			Mindre städer			Samtliga städer		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Vid nyinflyttning.									
Omoderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå .	—	9	36	—	31	37	—	40	73
1 rum och kök	—	6	40	—	29	39	—	35	79
2 rum och kök	—	8	38	—	27	41	—	35	79
3 o. fl. rum och kök	—	17	29	1	35	32	1	52	61
Moderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå .	—	7	40	—	23	45	—	30	85
1 rum och kök	—	5	42	—	22	46	—	27	88
2 rum och kök	—	7	40	—	21	47	—	28	87
3 o. fl. rum och kök	—	15	32	—	27	41	—	42	73

I flertalet städer rapporteras en tendens till hyresstegring vid nyinflyttning, och även vid förlängning av äldre kontrakt föreligga tendenser till hyresstegring i ett stort antal städer. Beträffande större lägenheter konstateras dock en tendens till hyressänkning i Stockholm (vid förlängning av äldre kontrakt) och i Ronneby (vid nyinflyttning i omoderna lägenheter). Stegringstendenserna äro mera utpräglade i de större städerna än i de mindre och starkast framträdande för moderna smålägenheter.

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under tredje kvartalet 1941.

Materialets omfattning. Från och med år 1934 har socialstyrelsen inhämtat uppgifter om antalet under varje kvartal fullbordade och beviljade samt vid kvartalsskiftena under byggnad varande bostadslägenheter och rum (»eldstäder», d. v. s. boningsrum eller kök) i 12 städer med över 30 000 invånare. Sedan år 1937 har kvartalsstatistiken rörande byggnadsverksamheten successivt utvidgats och omfattar numera samtliga 13 städer med över 30 000 invånare samt även det stora flertalet städer med mellan 10 000 och 30 000 invånare. För tredje kvartalet 1941 ha ifrågavarande uppgifter inkommit från sammanlagt 42 städer.

I det följande återges de uppgifter angående bostadsproduktionen, som inkommit för tredje kvartalet 1941, varjämte uppgifter för 1940 och första halvåret 1941 anföras för möjliggörande av jämförelser. Dessa uppgifter avse nybyggnadsarbeten och sådana ändringsarbeten, som givit (resp. äro avsedda att

Tab. 1. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1940 och de tre första kvartalen 1941 fullbordade och beviljade byggnadsföretag i städer med över 30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1940				1941			1940				1941		
Fullbordade byggnadsföretag.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Stockholm .	2 396	1 096	1 635	2 490	1 236	484	313	6 117	3 021	4 764	6 764	2 799	1 619	876
Göteborg . .	961	222	584	96	137	164	120	2 647	591	1 800	347	318	463	335
Malmö . . .	391	15	123	123	101	17	505	1 114	67	319	340	285	53	1 347
Norrköping .	172	—	58	60	4	—	167	420	—	155	131	9	—	277
Hälsingborg .	92	2	33	4	21	44	39	215	10	91	17	88	138	58
Örebro . . .	17	17	201	84	3	8	223	43	51	442	269	5	31	491
Borås . . .	87	49	128	58	61	46	9	242	149	334	162	203	165	29
Eskilstuna .	76	34	63	275	12	2	76	203	72	170	715	27	4	135
Gävle . . .	3	14	301	32	2	8	13	16	41	959	123	9	29	48
Västerås . .	102	18	40	50	2	—	2	296	48	118	87	8	—	8
Uppsala . .	—	—	140	220	—	—	21	—	—	428	553	—	—	81
Linköping .	24	12	42	7	38	9	454	66	30	98	27	89	31	1 154
Jönköping .	74	74	44	49	—	13	114	199	225	137	200	—	35	337
Tillhopa	**4 395**	**1 553**	**3 892**	**3 548**	**1 617**	**795**	**2 056**	**11 578**	**4 805**	**9 815**	**9 735**	**3 840**	**2 568**	**5 176**
Beviljade byggnadsföretag.														
Stockholm .	573	333	234	352	343	700	263	1 740	1 099	631	893	841	1 406	833
Göteborg . .	135	134	136	453	208	378	357	456	994	480	844	641	1 063	1 033
Malmö . . .	221	15	6	107	231	310	108	580	50	28	369	702	780	375
Norrköping .	21	3	14	8	33	197	62	51	9	37	23	73	365	158
Hälsingborg .	12	—	2	7	3	40	88	57	2	12	25	14	64	194
Örebro . . .	47	18	8	49	49	117	92	87	32	33	126	100	283	232
Borås . . .	6	20	3	—	9	13	3	20	31	7	2	21	55	16
Eskilstuna .	2	25	60	39	7	46	24	5	53	151	92	22	72	77
Gävle . . .	6	2	8	4	10	19	39	16	4	31	15	29	56	105
Västerås . .	35	3	3	10	10	92	82	44	7	11	35	39	234	236
Uppsala . .	7	46	7	67	21	8	56	34	146	38	175	73	37	153
Linköping .	8	4	33	12	46	730	183	28	12	85	35	121	1 813	455
Jönköping .	8	5	2	67	69	45	37	22	25	5	229	152	118	122
Tillhopa .	**1 081**	**608**	**516**	**1 175**	**1 039**	**2 695**	**1 394**	**3 140**	**2 464**	**1 549**	**2 863**	**2 828**	**6 346**	**3 989**

ge) upphov till nya bostadsutrymmen, men ej smärre ändrings-, reparations- eller moderniseringsarbeten. Beträffande sex av de största städerna meddelas även en sammanfattning av inkomna kvartalsuppgifter om fullbordade och beviljade lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål.

Städer med över 30 000 invånare. I tab. 1 återges antalet lägenheter och rum (eldstäder) i under år 1940 och de tre första kvartalen 1941 fullbordade och beviljade byggnadsföretag. Denna sammanställning ger vid handen, att antalet lägenheter och rum i under redogörelseperioden fullbordade — d. v. s. i regel slutavsynade[1] — byggnadsföretag i förhållande till tredje kvartalet 1940 företedde en minskning med 39·4, resp. 47·3 %. Nedgången är emellertid begränsad

[1] Uppgifterna för Stockholm avse till slutavsyning anmälda byggnadsföretag.

Tab. 2. Antalet vid kvartalsskiftena 1 juli 1940—1 okt. 1941 under byggnad varande bostadslägenheter och rum (eldstäder) i städer med över 30 000 invånare.

Orter	Bostadslägenheter						Rum (eldstäder)					
	1/7 1940	1/10 1940	1/1 1941	1/4 1941	1/7 1941	1/10 1941	1/7 1940	1/10 1940	1/1 1941	1/4 1941	1/7 1941	1/10 1941
Stockholm . . .	2 670	168	562	881	1 524	319	7 043	633	1 187	1 918	3 122	825
Göteborg . . .	328	260	351	609	682	813	1 084	812	969	1 311	1 889	2 068
Malmö	470	116	163	234	496	75	1 297	350	454	761	1 348	339
Norrköping . .	47	8	8	20	247	118	128	17	22	59	403	224
Hälsingborg . .	48	30	48	56	56	76	189	116	167	182	111	184
Örebro	425	236	218	219	421	266	1 014	596	494	505	848	514
Borås	152	51	39	22	34	34	461	166	145	80	101	108
Eskilstuna . .	108	110	15	15	50	9	183	190	28	28	67	26
Gävle	383	51	24	32	31	61	1 234	181	76	96	93	166
Västerås . . .	294	257	209	215	306	385	717	543	464	490	722	946
Uppsala	105	3	4	20	28	63	348	16	17	77	116	198
Linköping . . .	67	34	35	60	750	477	188	86	81	155	1 863	1 142
Jönköping . . .	31	28	64	74	108	24	150	77	122	125	199	46
Tillhopa	5 128	1 852	1 740	2 457	4 788	2 720	14 036	8 788	4 220	5 787	10 882	6 786

till Stockholm, Göteborg, Borås, Gävle, Västerås och Uppsala. I Hälsingborg och Eskilstuna framträder en ökning av antalet fullbordade lägenheter, men en minskning i fråga om antalet rum. I Malmö, Norrköping, Örebro, Linköping och Jönköping framträder en ökning av antalet fullbordade lägenheter och rum.

I jämförelse med andra kvartalet 1941 framträder en ökning av antalet fullbordade lägenheter och rum med 158·6, resp. 101·6 %. — Vid varje jämförelse mellan olika kvartal bör det beaktas, att de tidsperioder, som förflyta innan ett färdigställt byggnadsföretag i statistiken redovisas såsom fullbordat, kunna växla från år till år och från ort till ort. De växlingar i antalet fullbordade lägenheter och rum, som framträda i statistiken, ge följaktligen ej något klart uttryck för byggnadsverksamhetens säsongvariationer.

Antalet beviljade lägenheter och rum ökades under tredje kvartalet 1941 med 170·2, resp. 157·5 % i förhållande till motsvarande antal tredje kvartalet 1940. Uppgången är genomgående för samtliga städer utom Eskilstuna. Däremot var antalet beviljade lägenheter och rum i flertalet städer mindre än under andra kvartalet 1941.

I nedanstående tablå återges huvudsiffrorna för de första nio månaderna år 1941 i jämförelse med motsvarande siffror för samma period 1939 och 1940.

	Lägenheter		Rum (eldstäder)	
	fullbordade	beviljade	fullbordade	beviljade
Januari—september 1939	17 871	21 472	48 951	58 624
Januari—september 1940	9 340	2 205	25 698	7 153
Januari—september 1941	4 468	5 128	11 584	13 163

Belysande för bostadsproduktionens utvecklingstendenser äro även de uppgifter rörande antalet vid kvartalsskiftena fr. o. m. 1 juli 1940 t. o. m. 1 okto-

ber 1941 under byggnad varande lägenheter och rum (eldstäder), som återges i tab. 2. Av tabellen framgår, att antalet under byggnad varande lägenheter och rum företer en kraftig minskning gentemot föregående kvartalsskifte, vilken åtminstone delvis är att betrakta som säsongbetingad. I förhållande till den 1 oktober 1940 har antalet under byggnad varande lägenheter och rum i samtliga städer ökats med 101·2, resp. 79·4 %. En nedgång kommer dock till synes i Malmö, Borås, Eskilstuna och Jönköping; i Örebro och Gävle framträder en ökning beträffande antalet lägenheter men minskning beträffande antalet rum. Följande sammanfattningstal för 12 städer (oberäknat Eskilstuna) återge utvecklingen sedan början av år 1938:

År	Antal vid nedanstående kvartalsskiften under byggnad varande							
	bostadslägenheter				rum (eldstäder)			
	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
1938	11 266	15 061	18 400	10 178	30 099	39 440	49 977	27 077
1939	14 741	18 308	22 158	11 591	39 316	47 902	59 748	31 124
1940	9 838	5 838	5 020	1 242	26 900	16 222	13 858	3 593
1941	1 725	2 442	4 683	2 711	4 198	5 759	10 815	6 760

På grundval av byggnadsnämndernas uppgifter om produktionen av lokaler för kommersiella, industriella, administrativa o. dyl. ändamål har för Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Borås en beräkning före-

Tab. 8. Beräknad nettogolvyta (i m²) i för kommersiella, industriella, administrativa o. dyl. ändamål avsedda byggnadsföretag, fullbordade under år 1940 och de tre första kvartalen 1941.

	1940				1941		
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Fullbordade byggnadsföretag.							
Stockholm	55 518	8 014	47 374	98 881	25 195	22 762	19 925
Göteborg	46 710	35 372	56 880	27 302	10 645	9 810	15 939
Malmö	9 710	2 570	4 488	18 982	2 704	9 605	14 978
Norrköping	5 415	160	1 055	12 090	—	—	2 120
Hälsingborg	3 367	165	11 776	1 973	9 671	4 635	5 648
Borås	8 062	683	4 882	6 899	5 778	1 152	225
Samtliga 6 städer	128 782	46 964	126 455	166 077	53 993	47 964	58 835
därav:							
kontors- och butikslokaler	51 118	28 362	49 825	55 464	24 151	20 603	19 255
fabriks- och verkstadslokaler	37 597	11 337	49 741	88 634	12 815	15 598	10 553
övriga lokaler	40 067	7 265	26 889	21 979	17 027	11 763	29 027
Beviljade byggnadsföretag.	83 208	86 416	62 070	50 485	69 888	73 962	130 098
därav:							
kontors- och butikslokaler	38 661	22 544	30 899	20 601	20 849	34 347	43 079
fabriks- och verkstadslokaler	21 518	7 560	18 204	15 712	17 589	20 798	47 539
övriga lokaler	23 024	6 312	12 967	14 172	31 450	18 817	39 480

Tab. 4. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1940 och de tre första kvartalen 1941 fullbordade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1940				1941			1940				1941		
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Karlskrona .	33	63	18	4	14	24	172	84	165	49	18	57	89	479
Lund . . .	2	38	90	2	—	2	35	7	138	275	6	1	7	88
Karlskoga .	30	6	23	87	—	—	138	78	24	71	144	—	—	299
Kalmar . .	—	53	4	32	2	—	24	—	148	13	90	7	—	92
Landskrona	80	—	14	2	—	—	1	235	—	44	8	—	—	20
Sundsvall .	6	4	9	22	1	1	2	22	13	33	85	4	5	12
Trollhättan .	23	13	11	17	1	6	113	76	48	32	57	7	20	302
Mölndal . .	—	55	16	9	—	4	6	—	138	54	29	—	16	21
Östersund .	—	6	70	17	—	10	24	—	24	262	51	—	28	91
Kristianstad	62	98	56	45	3	—	182	161	262	165	138	7	—	278
Södertälje .	1	32	3	79	3	12	182	3	65	16	161	11	46	431
Växjö . . .	—	—	40	6	1	13	19	—	—	143	19	3	40	70
Trelleborg .	35	10	27	9	22	2	71	100	30	91	27	59	13	175
Umeå . . .	12	9	30	12	7	11	28	48	31	99	35	19	36	124
Kristinehamn	20	18	18	10	7	8	1	58	48	59	34	36	33	7
Nyköping .	104	7	—	8	1	5	34	319	17	—	22	2	27	82
Västervik .	1	32	11	15	1	5	12	5	100	47	51	4	19	40
Härnösand .	22	11	13	9	—	—	1	90	40	46	18	—	—	6
Skövde . . .	11	—	—	—	6	31	62	40	—	—	—	24	103	232
Visby . . .	4	—	13	5	—	4	7	12	—	44	23	—	12	22
Lidköping .	26	4	21	14	—	7	—	57	21	75	60	1	33	—
Ystad . . .	21	—	18	3	20	9	4	60	—	82	14	83	48	13
Katrineholm	19	—	25	—	—	—	16	56	—	72	—	—	—	50
Sundbyberg.	55	38	3	—	—	—	—	129	114	13	—	—	—	—
Varberg . .	25	8	12	5	3	—	18	73	34	36	15	10	—	40
Söderhamn .	2	—	—	—	21	—	5	6	—	—	—	84	—	18
Alingsås . .	5	2	25	1	—	2	6	13	9	77	3	—	4	25
Karlshamn .	—	—	—	11	—	—	14	—	—	—	41	—	—	43
Nässjö . . .	21	4	38	9	5	5	22	76	13	150	29	17	14	80
Tillhopa	620	511	608	433	118	161	1 199	1 808	1 482	2 048	1 168	486	595	3 140

tagits av arealen i sådana lokaler, vilka redovisats såsom fullbordade, resp. beviljade under år 1940 och de tre första kvartalen 1941. Resultaten av denna beräkning meddelas i tab. 3. Då exakta arealuppgifter i vissa fall ej kunnat erhållas, ha beräkningarna delvis måst baseras på uppskattningar. De anförda talen torde dock ge en tillfredsställande bild av storleksordningen av här ifrågavarande byggnadsverksamhet, låt vara att de inkomna uppgifterna med hänsyn till de skiftande redovisningsmetoderna i olika städer ej kunna ge någon fullt klar bild av byggnadsverksamhetens fördelning på olika kvartal.

Städer med 10 000—30 000 invånare. I tab. 4 och 5 meddelas för 29 städer med 10 000—30 000 invånare antalet under år 1940 och de tre första kvartalen 1941 fullbordade, resp. beviljade lägenheter och rum. Antalet fullbordade lägenheter företer gentemot tredje kvartalet 1940 en ökning med 97·2 % och antalet fullbordade rum en ökning med 53·3 %. I fråga om beviljade byggnadsföretag framträder en ökning av antalet lägenheter med 156·3 % och en ökning av antalet

Tab. 5. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1940 och de tre första kvartalen 1941 beviljade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—80 000 invånare

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1940				1941			1940				1941		
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Karlskrona .	28	9	23	33	30	120	56	52	20	77	86	102	315	174
Lund . . .	2	8	5	14	21	55	5	8	23	18	35	29	125	24
Karlskoga .	2	71	10	51	141	55	80	9	101	31	113	248	178	260
Kalmar . .	—	1	8	—	—	33	7	1	4	31	1	3	122	20
Landskrona	5	—	—	—	9	1	29	7	—	—	—	21	8	51
Sundsvall .	5	—	—	6	—	26	14	22	—	—	17	—	80	50
Trollhättan .	4	9	6	24	11	62	75	18	31	21	83	43	163	209
Mölndal . .	2	—	—	1	—	—	2	11	—	—	4	—	—	8
Östersund .	4	2	23	5	9	14	32	15	11	59	16	31	45	103
Kristianstad	25	—	7	—	2	10	29	99	—	38	—	8	47	81
Södertälje .	1	5	30	5	3	72	33	3	17	73	18	8	193	90
Växjö . . .	3	26	—	26	14	4	26	9	109	—	73	54	15	95
Trelleborg .	6	17	23	32	6	37	38	20	44	63	79	26	88	91
Umeå . . .	9	7	20	6	20	14	17	30	21	65	17	72	52	84
Kristinehamn	—	1	17	6	2	7	3	1	6	71	19	6	22	9
Nyköping .	—	4	3	7	47	99	5	—	14	11	24	144	290	16
Västervik .	6	6	11	4	6	35	19	24	33	40	15	23	86	60
Härnösand .	3	1	1	4	1	3	3	6	2	2	8	6	10	21
Skövde . . .	—	—	2	—	6	39	45	—	—	5	—	17	178	118
Visby . . .	2	7	2	—	7	5	12	6	22	2	—	20	25	35
Lidköping .	1	5	—	3	5	18	14	1	25	3	18	24	45	44
Ystad . . .	2	15	10	4	8	6	5	7	53	43	29	27	26	16
Katrineholm	—	—	4	—	—	2	14	—	—	13	—	—	2	54
Sundbyberg	—	—	24	—	27	—	1	—	—	48	—	62	—	8
Varberg . .	—	18	4	11	4	23	7	2	42	10	29	10	77	18
Söderhamn .	—	2	—	—	1	6	9	—	8	2	—	2	13	31
Alingsås . .	4	1	—	4	4	8	5	4	3	—	12	9	26	21
Karlshamn .	2	—	1	—	—	10	16	7	—	3	—	—	30	49
Nässjö . . .	10	—	6	1	11	17	14	27	—	22	5	38	70	46
Tillhopa	121	215	240	247	395	781	615	389	589	751	701	1 063	2 381	1 886

rum med 151·1 %. Antalet omkring den 1 oktober 1941 under byggnad varande lägenheter och rum i 17 av de redovisade städerna framgår av nedanstående tablå:

	Lägenheter	Rum		Lägenheter	Rum
Karlskrona	97	311	Västervik	49	130
Karlskoga	182	561	Härnösand	4	14
Kalmar	27	155	Skövde	52	152
Sundsvall	47	152	Ystad	1	5
Trollhättan	120	360	Katrineholm	12	44
Mölndal	8	20	Alingsås	1	6
Kristianstad	31	100	Nässjö	15	56
Södertälje	53	183	Tillhopa	781	2 828
Trelleborg	25	64			
Kristinehamn	7	15			

Utlänningar i Sverige.

Utlänningar med vistelsetillstånd den 1 oktober 1941. I denna tidskrift ha sedan februari 1939 publicerats regelbundna rapporter rörande antalet utlänningar, som vid varje kvartalsskifte innehaft tillstånd till vistelse och arbete i Sverige. Ifrågavarande uppgifter grunda sig på de inom socialstyrelsen och utrikesdepartementet förda registren över utlänningar, som erhållit visering för inresa, resp. vistelse och arbetsanställning i landet. Viseringstvånget, som numera omfattar i stort sett samtliga utlänningar, innebär, att utlänning för inresa, vistelse eller arbetsanställning i Sverige måste kunna uppvisa ett av vederbörlig svensk myndighet å legitimationshandlingen tecknat tillstånd därtill, en *visering*. Det ankommer på utrikesdepartementet att meddela visering för inresa i landet, dels för direkt genomresa, dels i samband med tillstånd till vistelse eller arbetsanställning under viss tid. Socialstyrelsen har att meddela förlängd uppehålls- och arbetsvisering såväl vad beträffar av utrikesdepartementet som av socialstyrelsen tidigare beviljad visering.

Den inom socialstyrelsen utarbetade utlänningsstatistiken har under år 1941 varit föremål för viss omläggning i samband med övergång till bearbetning enligt maskinell metod. I tidigare redogörelser ha sålunda såsom utlänningar med vistelsetillstånd betecknats endast sådana personer, som efter gjord ansökan meddelats rätt att uppehålla sig inom Sverige. Från och med redogörelsen avseende 1 januari 1941 har man dessutom medtagit det antal utlänningar, som uppehöllo sig i riket vid kvartalsskiftet, men av någon anledning för tillfället saknade visering eller uppehållstillstånd. Vidare har vid kvartalsskiftet 1 juli 1941 utsorterats c:a 1 000 tidigare dubbelräknade uppgifter; siffrorna avseende 1 april 1941 jämte tidigare siffror få sålunda betraktas som genomgående något för höga.

Med reservation för ovannämnda inverkande faktorer kan man med utgångspunkt från uppgifterna i tab. 1 uppskatta ökningen av antalet utlänningar med vistelsetillstånd (uppehållsvisering, antingen enbart eller i samband med arbetsvisering) från början av år 1940 till slutet av 1941 till c:a 2 000. Av tab. 1 framgår vidare, att antalet utlänningar med vistelsetillstånd vid kvartalsskiftet 1 oktober 1941 utgjorde 18 843, därav 9 874 män och 8 969 kvinnor. Antalet har under tredje kvartalet minskats med 445, vilken minskning emellertid helt faller på kvinnornas del (dessa voro den 1 juli 1941 9 504), medan männen ökats med 90. Av de olika nationaliteterna ha bland annat norrmän och britter undergått en viss ökning. De förstnämnda förete sedan 1 januari 1941 en kontinuerlig tillväxt, närmast beroende på att norska flyktingar under året sökt sig till Sverige. Liksom vid föregående redovisningstillfällen visar antalet utlänningar med främlingspass en viss ökning sammanhängande med att de icke kunnat erhålla förlängning av sitt hemlands-

Tab. 1. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen.

Nationalitet	1940				1941					
	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	Därav	
									män	kvinnor
Dansk	1 304	1 310	1 810	1 643	1 489	1 477	1 497	1 407	840	567
Isländsk	59	51	70	60	48	40	42	40	23	17
Finsk	3 069	3 459	3 518	3 687	3 626	4 151	4 564	4 029	964	3 065
Norsk	2 349	2 457	4 014	3 615	3 311	3 439	4 043	4 296	2 905	1 391
Amerikansk	433	403	257	192	163	150	169	205	114	91
Brittisk	605	570	628	540	514	494	475	647	422	225
Fransk	129	113	103	97	104	98	91	92	34	58
Holländsk	205	200	209	205	218	207	213	191	131	60
Italiensk	255	245	287	239	246	243	258	248	170	78
Polsk	234	264	321	362	334	326	292	242	124	118
Schweizisk	219	210	212	207	202	197	186	178	104	74
Tysk	4 848	4 664	4 613	4 519	4 398	4 154	4 065	3 872	1 990	1 882
Ungersk	122	127	181	127	124	119	125	121	68	53
Övr. nationaliteter	1 332	1 461	1 428	1 330	1 038	650	616	527	285	242
F. d. ryssar	323	382	365	394	411	333	355	335	221	114
Övr. utan hemlandspass	955	1 019	1 136	1 497	1 938	2 022	2 297	2 418	1 479	934
Samtl. utlänningar	16 441	16 935	19 058	18 714	18 164	18 100	19 288	[1] 18 843	9 874	8 969

pass, då giltighetstiden för detsamma utgått. En minskning jämfört med 1 juli 1941 har inträtt beträffande bland annat finska medborgare och tyskar. De finska männen ha sedan 1 juli minskat med 277 (22 %) och kvinnorna med 258 (8 %). De finska medborgarna torde ha återvänt till sitt hemland för att fylla olika uppgifter i samband med det pågående kriget. Samma torde förhållandet i viss mån vara beträffande tyskarna, men härvid inverkar även att en del personer med tidigare tyskt pass numera erhållit främlingspass.

Utlänningarnas ålder. I tab. 2 lämnas en åldersfördelning omfattande utlänningar med vistelsetillstånd vid kvartalsskiftena år 1941. Av tabellen framgår, att ålderssammansättningen inom den här redovisade utlänningsstocken som helhet varit tämligen konstant under året. De finska medborgarna uppvisade vid samtliga redogörelsetillfällen en relativt stor andel tillhörande den yngsta åldersgruppen. Såväl de yngsta som de äldsta grupperna av finska medborgare företedde dessutom någon ökning vid kvartalsskiftena 1 juli och 1 oktober 1941, synbarligen sammanhängande med att personer i åldern 20—44 år i viss utsträckning återvänt till sitt hemland. Av de härvarande norrmännen voro relativt många i åldern 20—44 år, medan engelsmännen i större utsträckning företrädde äldre åldersgrupper. Av tyskarna voro jämförelsevis många under 20 år, medan de statslösa ryssarna i relativt stor utsträckning tillhörde de äldsta åldersklasserna. Det må påpekas, att gruppen under 20 år endast i ringa utsträckning omfattar barn under 16 år. Dessa äro nämligen ofta införda i föräldrarnas pass och behöva därvid ej särskilt vistelsetillstånd.

[1] Av dessa hade 102 före 1 oktober inlagt ansökningar, vilka voro under handläggning den 25 november

Tab. 2. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen vid kvartalsskiftena 1941 fördelade efter ålder.

Nationalitet:	Dansk	Finsk	Norsk	Brittisk	Tysk	Övr. nat.	F. d. rysk	Övr. utan heml. pass	Samtliga
1 januari: antal	*1 489*	*3 626*	*3 311*	*514*	*4 398*	*2 477*	*411*	*1 938*	**18 164**
Därav (i %)									
under 20 år	7·7	17·0	9·5	8·1	19·2	12·1	18·2	13·7	**14·2**
20—44 år	66·4	66·5	75·7	51·9	48·7	62·1	41·1	62·8	**60·9**
45—59 år	20·7	10·9	10·1	26·7	22·6	16·6	29·9	19·4	**17·3**
60 år och däröver	5·2	3·0	3·0	12·1	7·8	6·2	10·0	4·1	**4·9**
okänd ålder	—	2·6	1·7	1·2	1·7	3·0	0·8	—	**2·7**
1 april: antal	*1 477*	*4 151*	*3 439*	*494*	*4 154*	*2 030*	*333*	*2 022*	**18 100**
Därav (i %)									
under 20 år	6·1	13·9	6·9	8·3	16·6	8·8	11·4	10·9	**11·4**
20—44 år	63·8	69·7	76·1	50·5	49·9	61·5	42·5	64·1	**63·3**
45—59 år	19·8	10·4	10·9	21·9	19·6	19·2	29·0	16·9	**15·8**
60 år och däröver	9·7	4·5	4·6	17·9	12·9	7·4	16·5	8·1	**8·2**
okänd ålder	0·6	1·5	1·5	1·4	1·0	3·1	0·6	—	**1·3**
1 juli: antal	*1 497*	*4 564*	*4 043*	*475*	*4 065*	*1 992*	*355*	*2 297*	**19 288**
Därav (i %)									
under 20 år	6·7	16·4	10·8	7·4	16·7	10·0	12·1	11·0	**13·0**
20—44 år	66·4	68·1	76·1	51·5	49·5	59·9	40·6	64·0	**63·5**
45—59 år	17·5	9·6	7·4	21·3	19·5	19·0	29·3	17·0	**14·3**
60 år och däröver	9·3	3·9	3·9	17·9	13·2	7·6	17·4	7·8	**7·7**
okänd ålder	0·1	2·0	1·8	1·9	1·1	3·5	0·6	0·2	**1·5**
1 oktober: antal	*1 407*	*4 029*	*4 296*	*647*	*3 872*	*1 844*	*335*	*2 413*	**18 843**
Därav (i %)									
under 20 år	7·7	18·6	12·9	6·8	17·6	10·6	12·8	12·5	**14·2**
20—44 år	64·1	64·6	74·9	61·1	48·8	57·7	40·3	63·4	**62·4**
45—59 år	18·5	9·9	7·3	18·1	19·1	20·3	30·5	16·6	**14·4**
60 år och däröver	9·6	4·9	3·5	12·8	13·7	8·2	16·1	7·4	**7·9**
okänd ålder	0·1	2·0	1·4	1·2	0·8	3·2	0·3	0·1	**1·1**

Utlänningar med tillstånd till arbetsanställning. Av samtliga utlänningar med vistelsetillstånd den 1 oktober 1941 innehade 12 205 personer (7 082 män och 5 123 kvinnor) av socialstyrelsen beviljat tillstånd till arbetsanställning. Dessa tillstånd ha sedan 1 juli 1941 minskats med 175. Minskning kan konstateras beträffande grupperna handel och samfärdsel, fria yrken samt husligt ar-

Tab. 8. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen.

Närings- och yrkesgrupper	1940		1941		Närings- och yrkesgrupper	1940		1941	
	1 juli	1 oktober	1 juli	1 oktober		1 juli	1 oktober	1 juli	1 oktober
Jordbruk m. binäringar	2 355	2 422	2 772	**2 963**	Personer under yrkesutbildn.	832	828	802	**798**
Industri o. hantverk	2 876	2 828	2 662	**2 828**	a) i jordbruk	—	—	332	**299**
Handel o. samfärdsel	1 917	1 868	1 685	**1 558**	b) i övr. yrken	—	—	470	**494**
Fria yrken	936	869	1 066	**1 015**					
Husligt arbete	3 076	3 225	3 349	**2 987**	Samtliga utlänningar	12 083	12 142	12 880	**12 205**
Andra yrken	91	102	44	**61**					

Tab. 4. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 oktober 1941.

Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav	
		män	kvinnor
Jordbruk med binäringar	2 963	2 537	426
Därav			
företagsäg. o. pers. i chefsställning	24	23	1
arbetare	2 859	2 440	419
övriga	80	74	6
Industri och hantverk	2 828	2 320	508
Därav			
företagsäg. o. pers. i chefsställning	154	150	4
tekniska tjänstemän	419	409	10
inköps-, försäljn.- o. reklampersonal	68	65	3
kontorspersonal	86	55	31
verkmästare o. förmän	211	197	14
montörer	161	160	1
arbetare	1 699	1 256	443
övriga	30	28	2
Handel och samfärdsel	1 558	996	562
Därav			
företagsäg. o. pers. i chefsställning	93	91	2
tekniska tjänstemän	28	26	2
inköps-, försäljn.- o. reklampersonal	92	82	10
affärs- o. kontorspersonal	301	129	172
restaurangpersonal	452	118	334
anställda inom sjöfarten	232	231	1
verkmästare och förmän	1	1	—
arbetare	91	80	11
övriga	268	238	30
Fria yrken	1 015	530	485
Därav			
hälso- och sjukvård	243	49	194
religionsvård	87	63	24
undervisning	199	107	92
vetenskaplig verksamhet	41	32	9
litterär och konstnärlig verksamhet	136	104	32
teater o. dyl.	108	71	37
sport, gymn. o. bad	59	45	14
fotografisk verksamhet	23	14	9
övriga	119	45	74
Husligt arbete	2 987	53	2 934
Därav			
hembitr., barnsköt. o. dyl.	2 284	32	2 252
landsjungfrur	420	12	408
övriga	283	9	274
Andra yrken	61	44	17
Personer under yrkesutbildning	793	602	191
a) i jordbruk m. binäringar	299	295	4
b) i industri o. hantverk	321	256	65
c) i handel o. samfärdsel	58	35	23
d) i fria yrken	59	14	45
e) i husligt arbete	55	1	54
f) i övriga yrken	1	1	—
Samtliga utlänningar	[1]12205	7 082	5 123

bete, medan däremot antalet anställda inom jordbruk med binäringar samt industri och hantverk ökat sedan föregående redovisningstillfälle.

Inreseviseringar. Utöver de av socialstyrelsen handlagda vistelsetillstånden hade utrikesdepartementet (eller vissa svenska utlandsmyndigheter) beviljat inresevisering, innefattande vistelsetillstånd den 1 oktober 1941 för 1 433 utlänningar, varav 911 män och 522 kvinnor. I 159 fall avsåg viseringen även tillstånd till arbetsanställning. Den 1 juli utgjorde antalet då gällande inreseviseringar 1 819 och den 1 april 1941 833. Motsvarande siffra den 1 oktober 1940 var 1 234. I nu nämnda siffror ha icke medräknats personer, som av utrikesdepartementet erhållit visering för direkt genomresa, ej heller diplomatviseringar.

Uppskattning av antalet utlänningar i Sverige. Totala antalet utlänningar med vistelsetillstånd i riket den 1 oktober 1941 uppgick till 20 278, och av dessa innehade 12 364 tillstånd till arbetsanställning. Motsvarande uppgifter

[1] Av dessa hade 54 före 1 oktober inlagt ansökningar, vilka voro under handläggning den 25 november.

för den 1 juli 1941 voro 21 107 och 12 602. Såväl beträffande vistelse- som arbetstillstånden har sålunda en minskning inträtt.

Av utlänningarna voro 1 237 (därav 823 kvinnor) födda i Sverige. Inom denna kategori återfinnas 208 statslösa, 191 tyskar och 574 medborgare i de nordiska grannländerna.

De för närvarande använda beräkningsgrunderna för antalet härvarande utlänningar medgiva icke erhållande av fullt exakta uppgifter om utlänningsstocken. Det må sålunda beaktas, att ett medgivet vistelsetillstånd etc. icke alltid är liktydigt med att utlänningen vid räkningstillfället uppehåller sig här. Å andra sidan innefatta, såsom förut framhållits, siffrorna för vistelsetillstånd i viss utsträckning icke barn under 16 år. I samband härmed må nämnas, att omkring 1 500 finska barn under 16 år, vilka för närvarande på grund av evakuering vistas i Sverige, icke äro medräknade i ovanstående tabeller, enär de äro befriade från viseringsskyldighet. Härtill kommer att ett antal utlänningar med så kallade uppehållsböcker, enligt nyligen gjord inventering uppgående till omkring 3 000, icke behöva särskilt vistelsetillstånd. Samtliga dessa tillhöra ett klientel, som hitkom för ett tjugotal år sedan. Under beaktande av dessa omständigheter torde antalet vid kvartalsskiftet 1 oktober 1941 härvarande utlänningar kunna antagas ha uppgått till inemot 25 000.

Nytillkomna tillstånd under tredje kvartalet 1941.[1] I tab. 5 ha uppgifter sammanställts beträffande antalet vistelse- och arbetstillstånd avseende utlänningar, som ej tidigare innehaft dylikt tillstånd. Sammanlagt beviljades under tredje kvartalet nya vistelsetillstånd för 3 269 personer. Motsvarande siffra var för andra kvartalet 3 161. Som framgår av tabellen, omfattade förstа-

Tab. 5. Förstagångstillstånd beviljade under tredje kvartalet 1941.

Nationalitet	Antal personer, som beviljats vistelsetillstånd	Därav		Yrkes- och näringsgrupper	Antal personer, som beviljats arbetstillstånd	Därav	
		män	kvinnor			män	kvinnor
Dansk	309	171	138	Jordbruk m. binäringar	912	832	80
Isländsk	3	1	2	Industri o. hantverk	253	211	42
Finsk	928	351	577	Handel o. samfärdsel	101	64	37
Norsk	1 107	895	212	Fria yrken	91	36	55
Amerikansk	44	25	19	Husligt arbete	258	5	253
Brittisk	244	216	28	Andra yrken	5	4	1
Fransk	12	4	8				
Holländsk	11	7	4	Elever	84	58	26
Italiensk	23	16	7	Därav i			
Polsk	34	25	9	jordbruk m. binäringar	14	14	—
Schweizisk	21	11	10	industri o. hantverk	46	36	10
Tysk	246	124	122	handel o. samfärdsel	18	6	7
Ungersk	4	3	1	fria yrken	6	2	4
Övriga nationaliteter	36	26	10	husligt arbete	5	—	5
F. d. ryssar	24	10	14	andra yrken	—	—	—
Övr. utan hemlandspass	223	129	94				
Samtliga	3 269	2 014	1 255	Samtliga	1 788	1 268	520

[1] Härvid medräknas endast sådana tillstånd, som fortfarande voro gällande den 1 oktober 1941.

gångstillstånden för tredje kvartalet 1941 i relativt stor utsträckning finska kvinnor och norska män. De senare äro huvudsakligen flyktingar, medan de förra utgöras av från hemlandet evakuerade jämte personer som hitkommit för anställning såsom hembiträden, ladugårdsköterskor och dylikt. Siffrorna beträffande nytillkomna vistelsetillstånd återspegla i viss mån inresefrekvensen beträffande utlänningar, som hitkommit under kvartalet för en längre tids vistelse härstädes. Antalet nytillkomna arbetsviseringar utgjorde för tredje kvartalet 1 788, vilket innebär en minskning från föregående kvartal då motsvarande siffra var 1 930. De nya arbetsviseringarna beviljades i huvudsak för arbete i jordbruk och skogsbruk samt industri och hantverk.

Resande från utlandet under tredje kvartalet 1941. Föreliggande redogörelse för antalet in- och utresor av utlänningar ingår såsom led i en serie av kvartalsrapporter över resandefrekvensen, vilka inleddes i andra häftet av denna tidskrift år 1941. För uppgifter om tidigare svensk inrese- och turiststatistik hänvisas till publikationen »Inresta utlänningar åren 1938 och 1939» (Sveriges off. stat. Socialstatistik, årg. 1940), vilken innehåller en fullständig redogörelse för frekvensen av resande från utlandet. Beträffande antalet in- och utresta år 1940 återfinnes en preliminär beräkning i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 174.

I tab. 6 redovisas utlänningars in- och utresor under tredje kvartalet 1941. Materialet för tabellen, som även omfattar direkta genomresor, har erhållits genom bearbetning av de inresekort, som utlänningar numera ha att ifylla vid inresa till Sverige, medan antalet utresor erhållits från de listor, som passkon-

Tab. 6. Resandefrekvensen från utlandet under tredje kvartalet 1941.

Nationalitet	Juli		Augusti		September		Inresor under tredje kvartalet 1941			Utresor under tredje kvartalet 1941			Inreseöverskott (+) resp. -underskott (—) för	
	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Samtliga	Därav avseende		Samtliga	Därav avseende		3 kv. 1941	2 kv. 1941
								män	kvinnor		män	kvinnor		
Dansk . . .	1 171	1 226	2 464	2 278	2 407	2 298	6 042	5 235	807	5 802	4 936	866	+ 240	+ 179
Finsk . . .	652	798	676	979	714	961	2 042	1 077	965	2 738	1 436	1 302	— 696	+ 1 065
Norsk . . .	875	819	1 093	1 099	910	810	2 878	2 256	622	2 728	2 117	611	+ 150	— 154
Amerikansk .	19	19	11	9	9	14	39	34	5	42	35	7	— 3	— 4
Brittisk . .	41	21	40	42	41	79	122	110	12	142	138	4	— 20	+ 5
Fransk . . .	6	4	9	9	19	14	34	22	12	27	20	7	+ 7	— 1
Holländsk .	43	14	43	38	27	39	113	104	9	91	75	16	+ 22	— 25
Italiensk . .	47	39	28	46	46	36	121	93	28	121	88	33	± 0	+ 3
Rysk . . .	2	18	24	28	—	4	26	23	3	45	41	4	— 19	+ 38
Schweizisk .	14	7	17	20	35	18	66	49	17	45	31	14	+ 21	— 4
Tysk . . .	1 917	1 866	1 839	2 013	2 308	2 210	6 064	4 825	1 239	6 089	4 951	1 138	— 25	+ 63
Ungersk . .	45	46	30	24	15	29	90	77	13	99	79	20	— 9	+ 1
Utlänn. utan hemlandspass . . .	10	7	3	1	6	19	19	14	5	27	18	9	— 8	— 7
Övriga . . .	77	52	66	69	44	59	187	155	32	180	139	41	+ 7	+ 34
Samtliga	4 919	4 936	6 848	6 650	6 581	6 590	17 848	14 074	3 769	18 176	14 104	4 072	— 328	+ 1 198
	— 17		— 307		— 9									

Tab. 7. Antalet in- och utresor januari—september 1941.

	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Summa
Inresor	5 513	5 768	6 980	6 466	7 521	7 779	4 919	6 343	6 581	57 820
Utresor	5 520	5 278	6 796	6 370	7 056	7 147	4 936	6 650	6 590	56 343
Inreseöverskott (+) resp. -underskott (—)	— 7	+ 490	+ 184	+ 96	+ 465	+ 632	— 17	— 307	— 9	+ 1 477

trollanterna föra över utlänningar, som utresa ur riket. Påpekas må, att uppgifterna icke äro fullt representativa för antalet resande personer, då en person kan ha företagit flera resor.

Antalet inresor under tredje kvartalet var enligt tabellen 17 843 och antalet utresor 18 176. Då utreseuppgifterna icke i fullt samma grad som inreseuppgifterna äro fullständiga, torde överskottet av utresande i själva verket ha varit större än som utvisas av ovanstående siffror. Utreseöverskottet, vilket korresponderar med ett inreseöverskott för andra kvartalet, är delvis ett uttryck för att semesterbesöken i hemlandet av svenskfödda personer avslutats.

Tab. 7 utgör en sammanställning av in- och utresor för månaderna januari—september 1941. Säsongrörelserna återspeglas i den stigande resefrekvensen på vår och försommar med dess ökade affärs- och semesterresor. På eftersommaren avtar frekvensen för att åter stegras i någon mån genom höstens affärsbesök.

Antalet inresor under de tre första kvartalen år 1939 kan uppskattas till omkring 200 000 och under motsvarande period 1940 till c:a 70 000. Under de tre första kvartalen 1941 utgjorde antalet inresor endast 57 820, varför en fortsatt nedgång sedan krigsutbrottet kan konstateras.

Konsumtionsundersökningen inom stadshushåll tredje kvartalet 1941.

Undersökningens omfattning m. m. Med undersökningen av livsmedelskonsumtionen i tredje kvartalet 1941 har den sjunde i serien av fortlöpande konsumtionsundersökningar inom hushåll i stadssamhällen blivit genomförd.[1] Antalet bearbetade räkenskaper var 425. Bokföringsperioden om 14 dagar inföll i allmänhet under senare hälften av augusti månad, men för en del av hushållen högst en vecka senare.

118 av de deltagande hushållen voro bosatta inom det område, vilket brukar betecknas som östra Sverige, 75 i Småland och på Gotland, 75 i södra Sverige (Skåne och Blekinge), 101 i västra Sverige och 56 i norra Sverige. Denna fördelning företedde ingen viktigare förskjutning i jämförelse med de tidigare undersökningarna i samma serie.

Hushållens genomsnittliga storlek, som har viss betydelse för i följande tabeller redovisade uppgifter om utgifter och förbrukning per hushåll, var ungefär densamma som föregående, där berörda kvartal, vilket framgår av följande sammanställning:

	1940			1941		
	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.
Medeltal personer per hushåll	4·13	4·00	4·04	3·96	4·14	4·06
» konsumtionsenheter per hush. vid beräkn. av kalorier och fett . . .	3·16	3·07	3·11	3·02	3·18	3·07
» konsumtionsenheter per hush. vid beräkn. av vitaminer	3·84	3·73	3·78	3·66	3·82	3·74

Mannens huvudinkomst vid tiden för bokföringen tredje kvartalet 1941 var 304 kr. Motsvarande tal för de tre första kvartalen 1940 voro resp. 272, 275 och 285 kr. och för de första två kvartalen 1941 resp. 284 och 295 kr.

Förbrukade kvantiteter. De genomsnittligt förbrukade kvantiteterna av skilda matvaror framgå av vänstra hälften av tab. 1 ävensom av diagrammet. I jämförelse med motsvarande tid föregående år var konsumtionen i tredje kvartalet 1941 lägre vad beträffar matfett (huvudsakligen smör), ost, ägg, kött, fläsk, grönsaker, frukt och bär, socker och sirap samt kaffe. Ökning observeras för mjölk, fisk (färsk sill och strömming) och potatis.

Jämför man med närmast föregående kvartal, finner man minskning — förutom av ägg, vilket delvis sammanhänger med säsongen — av bl. a. ost, fläsk, spannmålsprodukter och kaffe samt ökning av mjölk, fisk och socker. Det som här framhållits om konsumtionsförändringar beträffande varuslagen ost, fläsk, spannmålsprodukter, socker och kaffe torde närmast vara en följd

[1] Jfr angående närmast föregående undersökningar Soc. Medd. årg. 1941, sid. 739.

Tab. 1. Förbrukade kvantiteter och utgifter för livsmedel i medeltal per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

Varuslag	Mängd-enhet	Konsumerade kvantiteter						Utgifter, kr.					
		1940			1941			1940			1941		
		1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.
Antal hushåll		*418*	*435*	*433*	*420*	*420*	*425*	*418*	*435*	*433*	*420*	*420*	*425*
Mjölk, oskummad	l	28·4	28·7	28·0	27·6	29·0	31·2	7·5	7·7	7·6	8·3	8·7	8·3
» , skum- o. kärn- . .	»	1·6	2·2	2·2	3·2	3·8	2·3	0·1	0·2	0·2	0·4	0·5	0·3
Grädde	dl	9·0	7·8	7·0	5·8	6·0	4·5	1·9	1·7	1·5	1·1	1·1	0·8
Ost	hg	9·5	9·1	9·1	8·3	6·9	3·5	2·1	2·0	2·1	2·5	1·9	1·0
Smör	»	13·4	16·6	25·5	13·2	15·3	22·2	4·5	5·2	7·2	4·9	5·4	6·7
Margarin	»	14·5	12·3	0·1	9·1	8·9	0·0	2·6	2·1	0·0	1·9	1·9	0·0
Annat fett	»	2·0	2·0	2·0	1·1	1·1	1·2	0·3	0·3	0·4	0·3	0·3	0·4
Ägg	»	13·7	18·9	15·6	11·0	15·8	12·1	2·7	3·2	3·2	2·8	3·8	3·6
Kött och fläsk	»	62·4	52·3	54·6	59·0	51·3	47·2	12·9	11·7	12·6	14·8	14·6	13·8
nötkött med ben	»	8·3	4·9	5·5	8·5	5·8	5·2	1·5	0·9	1·1	1·9	1·6	1·4
» utan »	»	2·0	2·0	1·4	2·1	1·4	1·3	0·5	0·6	0·4	0·6	0·5	0·5
kalvkött med ben . . .	»	3·6	4·2	3·4	2·4	3·0	2·4	0·8	0·9	0·8	0·6	0·8	0·7
» utan » . . .	»	0·5	1·0	0·7	0·4	0·5	0·6	0·1	0·3	0·2	0·1	0·2	0·2
malet kött	»	6·7	6·5	7·4	6·7	6·5	6·8	1·5	1·5	1·7	1·8	1·9	2·1
annat färskt kött . . .	»	2·0	0·9	3·2	1·6	0·7	1·4	0·4	0·2	0·6	0·4	0·2	0·4
rimmat kött	»	0·3	0·2	0·4	0·7	0·4	0·3	0·1	0·0	0·1	0·1	0·1	0·1
annat salt o. rökt kött .	»	0·7	0·7	0·7	0·6	0·5	0·4	0·2	0·2	0·2	0·2	0·2	0·2
kött- och fläskben . . .	»	1·3	0·9	1·6	2·8	2·1	2·1	0·1	0·0	0·1	0·3	0·2	0·2
färskt fläsk	»	11·1	7·1	7·4	8·6	7·9	5·4	2·2	1·5	1·7	2·4	2·4	1·7
färsk skinka	»	2·2	1·5	1·4	1·0	1·3	0·6	0·5	0·4	0·4	0·3	0·4	0·2
salt o. rökt fläsk . . .	»	4·7	5·3	4·6	4·4	4·4	3·6	1·1	1·4	1·2	1·4	1·5	1·2
korv o. sylta	»	13·1	12·4	12·3	14·2	12·1	12·3	2·5	2·4	2·6	3·2	3·0	3·2
blod	»	0·6	0·1	0·1	0·5	0·5	0·1	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0
lever	»	1·7	1·5	1·8	1·8	1·3	1·7	0·3	0·4	0·4	0·5	0·4	0·5
andra inälvor	»	0·6	0·3	0·3	0·4	0·3	0·3	0·1	0·0	0·1	0·1	0·1	0·0
konserver av kött o. fläsk	»	0·5	0·4	0·2	0·4	0·6	0·4	0·1	0·1	0·1	0·1	0·2	0·1
smörgåsmat	»	2·5	2·4	2·2	1·9	2·0	2·3	0·9	0·9	0·9	0·8	0·9	1·1
Fisk	»	23·6	28·2	27·0	18·6	26·9	32·7	2·4	3·0	2·9	2·7	4·2	4·1
färsk sill o. strömming .	»	6·6	6·5	9·7	5·8	6·4	17·1	0·5	0·5	0·8	0·7	0·8	1·5
annan fet, färsk fisk . .	»	0·5	4·6	3·7	0·2	1·2	2·5	0·1	0·5	0·4	0·0	0·2	0·4
annan färsk fisk o. skaldjur	»	6·6	8·7	6·0	4·1	12·0	6·4	0·8	1·0	0·7	0·7	1·8	1·0
salt o. rökt sill o. strömming	»	6·6	6·0	5·8	5·1	5·5	5·3	0·5	0·5	0·5	0·7	0·8	0·8
annan salt o. torkad fisk	»	1·6	0·7	0·5	2·2	0·3	0·2	0·1	0·1	0·1	0·2	0·1	0·0
konserverad fisk o. skaldjur	»	1·7	1·7	1·3	1·2	1·5	1·2	0·4	0·4	0·4	0·4	0·5	0·4
Mjöl o. gryn	»	88·4	90·8	94·2	102·8	103·9	94·2	4·1	4·3	4·6	5·1	5·2	4·7
vetemjöl	»	46·0	48·3	49·4	51·7	54·2	49·0	2·0	2·2	2·3	2·4	2·5	2·3
grahamsmjöl	»	1·7	1·5	1·6	2·7	2·4	2·3	0·1	0·1	0·1	0·1	0·1	0·1
rågsiktmjöl	»	14·3	16·0	16·9	18·6	18·9	18·7	0·5	0·6	0·6	0·7	0·8	0·7
sammalet rågmjöl . . .	»	6·6	6·3	7·2	9·9	8·9	7·2	0·2	0·2	0·2	0·4	0·3	0·3
annat mjöl o. makaroner	»	5·1	4·6	4·0	4·6	4·9	4·6	0·4	0·3	0·3	0·4	0·4	0·3
havregryn	»	9·2	9·7	10·4	10·1	10·5	9·4	0·5	0·6	0·7	0·7	0·7	0·7
andra gryn o. flingor . .	»	5·5	4·4	4·7	4·7	4·1	3·0	0·4	0·3	0·4	0·4	0·4	0·3
Bröd	»	60·3	52·2	58·7	48·2	53·1	60·2	6·0	5·3	6·0	4·9	5·4	6·4
hårt matbröd	»	12·3	14·0	14·2	16·1	16·9	15·9	1·0	1·1	1·2	1·3	1·4	1·3
grovt, mjukt matbröd .	»	15·4	12·4	16·4	10·7	11·9	14·3	0·9	0·7	1·0	0·7	0·8	1·0
sötlimpa, siktbröd o. dyl.	»	9·7	8·2	8·6	6·7	8·6	10·2	0·7	0·7	0·7	0·5	0·7	0·8
vitt, mjukt matbröd . .	»	8·4	6·2	7·1	4·9	6·4	8·4	0·7	0·5	0·7	0·5	0·6	0·8
mjukt kaffebröd (enkelt)	»	7·6	4·7	6·2	4·0	3·4	5·0	1·1	0·7	0·9	0·6	0·5	0·9

Varuslag	Mängdenhet	Konsumerade kvantiteter						Utgifter, kr.					
		1940			1941			1940			1941		
		1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.
käx o. skorpor	hg	2·8	2·8	2·9	2·8	3·0	3·1	0·6	0·6	0·6	0·5	0·6	0·6
wienerbröd, bakelser, småbröd o. dyl.	»	4·1	3·9	3·8	3·0	2·9	3·8	1·0	1·0	0·9	0·8	0·8	1·0
Potatis	kg	14·7	13·8	13·9	14·8	16·1	15·7	2·4	2·9	2·8	2·2	2·5	3·5
Morötter	hg	9·5	4·4	12·8	10·2	8·6	12·8	0·8	0·2	0·4	0·4	0·3	0·5
Andra rotfrukter	»	7·5	2·8	8·8	8·4	6·2	9·0	0·2	0·1	0·3	0·3	0·3	0·4
Tomater, färska	»	0·0	0·1	11·4	0·0	—	9·2	0·0	0·0	1·2	0·0	—	1·4
Färska bladgrönsaker	»	5·2	3·6	17·4	7·2	4·4	13·0	0·3	0·3	0·8	0·3	0·7	0·8
Andra färska gröns. o. lök.	»	2·5	3·8	4·5	1·9	2·0	4·6	0·2	0·5	0·5	0·2	0·4	0·6
Färska ärter o. bönor	»	—	—	3·7	—	—	5·4	—	—	0·3	—	—	0·6
Torkade » » »	»	2·4	1·0	2·1	3·5	2·4	0·8	0·2	0·1	0·2	0·3	0·3	0·0
Andra tork. o. kons. grönsaker	»	2·9	2·6	0·7	3·4	2·6	1·1	0·3	0·3	0·1	0·4	0·3	0·2
Färska äpplen o. päron	»	17·8	1·6	38·8	6·9	1·8	31·0	1·1	0·5	1·6	0·7	0·3	1·8
Apelsiner, citroner	»	18·7	4·0	0·2	13·9	7·2	0·2	1·4	0·6	0·0	1·5	1·0	0·0
Färska hallon, vinb., jordg., smultron o. hjortron	»	—	—	2·3	—	—	2·3	—	—	0·2	—	—	0·2
Andra färska bär o. frukter	»	1·0	6·5	13·5	0·1	0·5	8·3	0·1	0·3	0·9	0·0	0·1	0·3
Tork. nypon (äv. -mjöl)	»	0·6	0·5	0·3	0·7	0·6	0·2	0·2	0·2	0·1	0·3	0·3	0·1
Annan torkad frukt o. bär	»	4·2	4·2	1·3	3·5	4·1	0·6	0·6	0·6	0·2	0·6	0·7	0·1
Kons. o. inkokt frukt o. bär	»	20·7	21·1	14·4	24·5	22·2	13·2	2·1	2·1	1·4	2·7	2·5	2·0
Socker	»	42·0	41·7	44·2	38·4	36·8	39·0	1·9	2·1	2·2	2·0	2·1	2·2
Sirap o. honung	»	2·9	3·3	2·6	3·4	2·5	2·0	0·4	0·3	0·2	0·4	0·3	0·2
Karameller, choklad o. andra sötsaker	»	1·6	1·4	1·0	1·0	0·8	0·5	0·4	0·4	0·3	0·3	0·3	0·2
Kaffe	»	7·5	7·4	6·8	4·8	3·9	1·9	2·9	2·8	2·8	2·2	1·9	1·0
Kaffesurrogat	»	.	.	.	1·3	1·8	3·0	.	.	.	0·2	0·4	0·7
Kakao	»	1·3	1·3	1·3	1·2	1·3	1·0	0·4	0·4	0·4	0·5	0·5	0·4
Te	»	.	.	.	.	.	.	0·3	0·3	0·3	0·3	0·3	0·4
Salt, kryddor	»	.	.	.	.	.	.	0·5	0·4	0·4	0·5	0·5	0·5
Färdiglagad mat	»	.	.	.	.	.	4·4	0·4	0·4	0·4	0·9	0·8	0·6
Öl	fl.	1·6	1·5	1·3	0·8	1·0	1·0	0·4	0·4	0·3	0·2	0·3	0·3
Svagdricka m. m.	l	2·1	2·7	1·5	1·2	1·4	1·3	0·5	0·6	0·3	0·3	0·3	0·3
Förtäring utom hemmet		.	.	.	.	.	.	0·5	0·5	0·4	0·4	0·4	0·5
Summa								65·1	64·3	66·8	67·8	70·8	70·4
Per person och dag								1·13	1·15	1·18	1·22	1·22	1·24

av ändringar i ransoneringsbestämmelserna. I förhållande till andra kvartalet 1941 hade nämligen ransonerna av ost, fläsk, spannmålsprodukter och kaffe minskats. Ökningen i sockerförbrukningen möjliggjordes genom extra tilldelning av syltsocker. Siffrorna torde på denna punkt antyda en verklig ökning av sockerkonsumtionen, enär det socker, som inköpts för inkokning av frukt- och bärkonserver, icke skall — och icke heller i nämnvärd grad torde — ingå i här redovisade förbrukning. Den ökning, som observeras beträffande mjölk, fisk, potatis och rotsaker, torde få betraktas som en hushållens reaktion mot den genom ransoneringen framtvingade minskningen på andra punkter. Mjölkförbrukningens ökning har därvid underlättats genom införandet av en särskild mjölkrabatt för barn (och åldringar) i mindre bemedlade hushåll (jfr härom nedan).

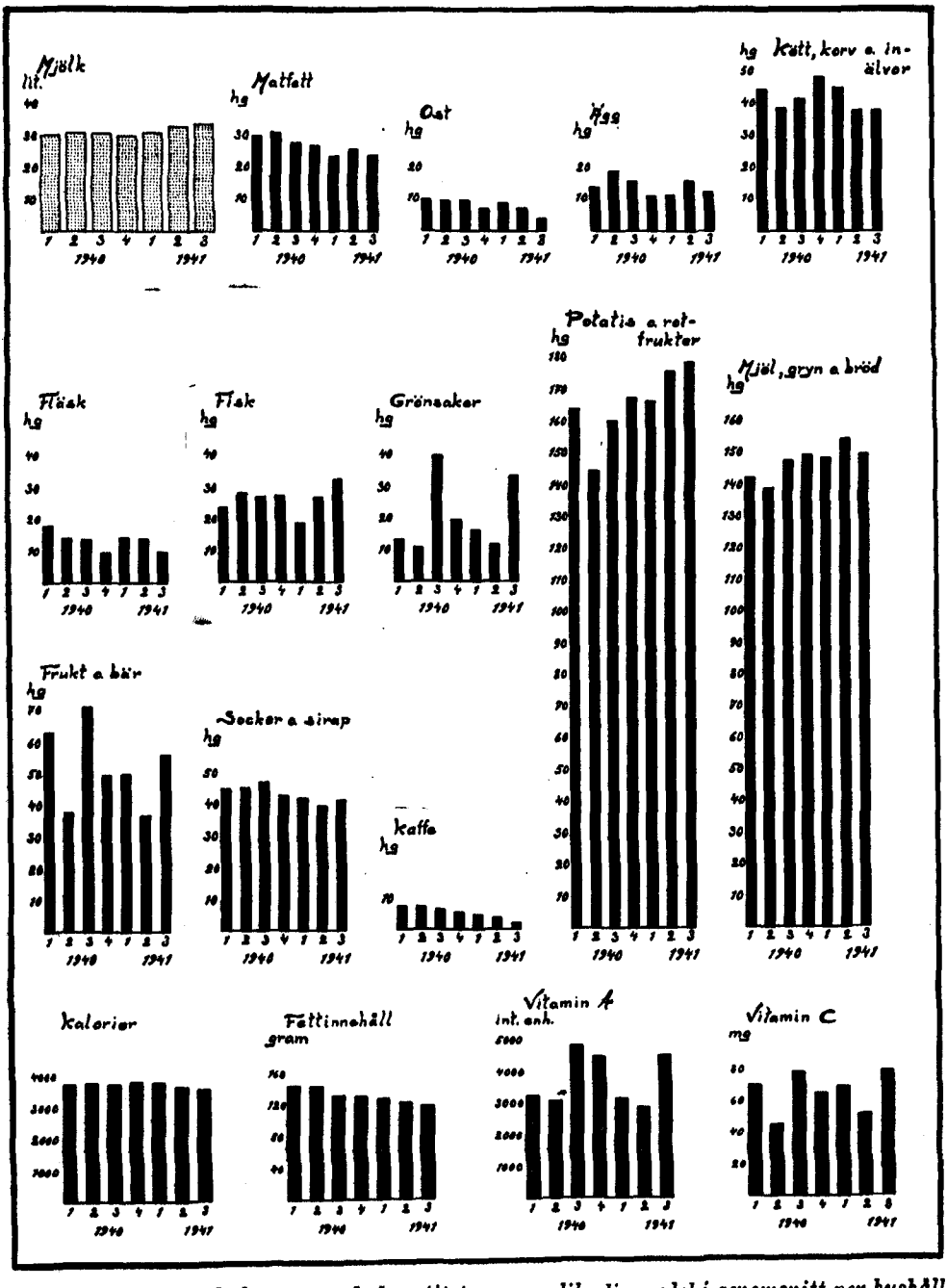

Diagram utvisande de konsumerade kvantiteterna av olika livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar samt (nederst) kostens kalorivärde och halt av vissa näringsämnen per konsumtionsenhet och dag allt enligt undersökningarna i 1:a—4:e kvartalen 1940 och 1:a—3:e kvartalen 1941.

(Brödkvantiteterna ha omräknats att avse mjöl.)

Kostens näringsvärde. Som sammanfattande uttryck för livsmedelskonsumtionens storlek meddelas i tab. 2 några uppgifter rörande kostens kalorivärde och halt av vissa näringsämnen. Kalorimängden visar en mindre sänkning (knappt 5 % i förhållande till tredje kvartalet 1940) och halten av A-vitamin, som uppvisar sin vanliga säsongmässiga ökning, ligger även den något (6·4 %) lägre än ett år tidigare. C-vitaminhalten synes däremot ha hållit sig väl uppe, bl. a. tack vare den ökade förbrukningen av potatis och rotfrukter. Det erinras om att de säsongmässiga växlingarna i vitamintillförseln betingas icke blott av konsumtionens säsongväxlingar utan också därav att födoämnenas halt av vissa vitaminer växlar med årstiden, vartill hänsyn tagits vid beräkningarna. Slutligen skall framhållas, att de i tabellen redovisade talen alla äro medeltal, kring vilka de enskilda fallen förete en ganska stor spridning.

Tab. 2. Kostens kalorivärde och halt av vissa näringsämnen per konsumtionsenhet och dag. Samtliga hushåll.

	1940				1941		
	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.
Kalorier	3 724	3 757	3 700	3 795	3 756	3 610	3 548
Fett, gram	144	144	133	131	128	123	118
Vitamin A, int. enh.	3 232	3 066	4 825	4 491	3 130	2 842	4 514
» C, mg	70	45	78	65	69	52	78

Såsom önskvärd tillförsel av kalorier brukar angivas en dagskvantitet av 3 000 per konsumtionsenhet, av vitamin A 4 000 internationella enheter och av vitamin C 50 mg. Någon norm för fettbehovet angives ej.

Utgifterna. Totalutgiften för livsmedel i tredje kvartalet 1941, som enligt tab. 1 utgjorde 70·4 kr. per hushåll och 14 dagar och 1·24 kr. per person och dag, var praktiskt taget densamma som under kvartalet närmast förut, men 5 % högre än ett år tidigare. En bidragande orsak till att utgifterna kunnat hållas nere även i tredje kvartalet i år torde vara rabatterna för matfett och mjölk, av vilka den sistnämnda, vilken verkat fr. o. m. den 9 juni 1941, är ny för kvartalet. Då mjölkpriset (brutto) varit oförändrat under hela år 1941, vill av tabellen synas, som om de i konsumtionsundersökningen deltagande hushållen vunnit i medeltal ungefär 1 kr. på densamma under bokföringstiden. Uppgifterna äro emellertid på denna punkt osäkra, då icke alla hushåll med rabatt uppgivit den rabatterade inköpskostnaden, utan beräknade avdrag för rabatten måst göras vid materialets bearbetning inom socialstyrelsen. Möjligen har den genom rabatten uppkomna besparingen kommit att te sig något för liten, i varje fall i förhållande till medelbesparingen under rabatteringsperioden, vilket torde framgå av det följande.

Bestämmelserna angående mjölkrabatt innebära i korthet, att barn födda år 1925 eller senare, vilkas föräldrar påförts ett beskattningsbart belopp av högst 1 000 kr. (numera 900 kr.) vid taxeringen till statlig inkomstskatt, samt åldringar (födda 1873 eller tidigare), med samma beskattningsbara belopp, erhålla var och en ett rabattkort. Rabatten utgår med 10 öre per liter eller i medeltal 70 öre per 14 dagar för varje rabattkort. Rabatteringsperioden är 8

veckor; ny period började den 4 augusti. Av de 425 deltagande hushållen hade 402 besvarat frågan angående förekomsten av rabattkort för mjölk, och av dessa sistnämnda uppgåvo sig 336 (eller 84 %) ha innehaft dylika kort. I medeltal för de 402 uppgiftslämnarna var antalet kort 1·9 per hushåll. På liknande sätt kan beräknas, att 88 % av samtliga hushåll innehaft rabattkort för matfett och att antalet sådana rabattkort utgjort 3·0 per hushåll. Under rabatteringsperioden den 18 augusti—9 september utgick matfettsrabatten med 80 öre per kort och 14 dagar. Som uttryck för förekomsten av rabattkort inom hela undersökningsmaterialet få kanske de angivna frekvenstalen anses ligga i överkant, då det är sannolikt, att relativt flera hushåll bland dem, som icke lämnat uppgift, under i övrigt lika förhållanden sakna rabattkort.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1941.

Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under tredje kvartalet 1941, tillhopa 9 907, av vilka 9 772 begåtts av män och 135 av kvinnor.

I nedanstående tablå återgivas vissa huvudsiffror för tredje kvartalet 1940 samt andra och tredje kvartalen 1941:

	Antal avdömda fylleriförseelser	Därav begångna av:					
		män	kvinnor	personer med motbok	personer utan motbok	personer i åldern 25 år och däröver	personer i åldern under 25 år
3 kv. 1940	9 843	9 703	140	2 957	6 886	7 605	2 238
2 kv. 1941	8 259	8 132	127	2 535	5 724	6 307	1 952
3 kv. 1941	9 907	9 772	135	3 062	6 845	7 495	2 412

Fylleriförseelserna under tredje kvartalet 1941 förete sålunda ökning ej blott jämförda med närmast föregående kvartal, utan även i jämförelse med samma tid föregående år. Ökningen kan förväntas bliva väsentligt större, när fullständiga uppgifter föreligga för tredje kvartalet 1941.

Enligt från generaltullstyrelsens statistiska avdelning erhållna uppgifter gjordes under tredje kvartalet 1941 tillhopa 37 beslag, som helt eller delvis avsågo sprit (eller brännvin); den beslagtagna kvantiteten utgjorde 40 liter. Under tredje kvartalet 1940 voro motsvarande tal 142 beslag och 146 liter. Under de tre första kvartalen 1941 gjordes tillhopa 121 beslag om 132 liter mot 190 beslag om 249 liter under samma period 1940. Enbart inom Stockholms tulldistrikt uppgick under tredje kvartalet 1941 antalet beslag till 10 och den beslagtagna kvantiteten till 5 liter mot 18 beslag och 32 liter under tredje kvartalet 1940.

Livsmedelskostnaderna den 1 november 1941.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sida, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter under oktober månad och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under oktober har ett flertal varuslag undergått mindre prisförskjutningar i uppåt- eller nedåtgående riktning, men dessa ha i stort sett motvägt varandra.

Till belysning av de allmänna förändringar, som med avseende å minutpriserna på livsmedel, bränsle och lyse ägt rum till den 1 november 1941, meddelas följande serier av vägda indextal.

Basperiod:	Juli 1914	Årsmedeltal 1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1940 4:e kv.	1941 1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	1 sept.	1 okt.	1 nov.
år 1935	.	.	.	.	100	104	108	111	115	133	139	152	154	151	151	151	151
juli 1914	.	100	128	124	130	134	140	144	149	173	181	197	199	196	195	196	195

Utgår man från 1935 som basår, befinnes det, att den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse varit oförändrad sedan föregående månad. Anknytes denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, finner man, att indextalet utvisar nedgång med en enhet (till 195). — Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen per 1 oktober 1941 141, om år 1935 tages till basperiod, och 221, om juli 1914 sättes lika med 100.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	Okt. 1940	Nov. 1940	Aug. 1941	Sept. 1941	Okt. 1941	Nov. 1941
107·8	128·8	129·9	145·4	144·5	144·9	147·1

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för november 137·1.

Livsmedelspriser (i öre) i genomsnitt för 49 orter 1914—oktober 1941. 941

Varuslag	Kvantitet	1914[2]	1935	Aug. 1939	Okt. 1940	Sept. 1941	Okt.[4] 1941	Oktoberprisernas procentuella förändringar sedan: år 1935	aug. 1939	okt. 1940
Mjölk, oskummad	1	15	21	25	28	30	30	+ 42·9	+ 20·0	+ 7·1
Smör: bords- (mejeri-)	kg	289	268	341	384	401	414	+ 54·5	+ 21·4	+ 7·8
mat- (lands-)	»	218	258	322	372	383	394	+ 55·7	+ 22·4	+ 5·9
Ost[1]	»	162	177	215	254	265	265	.	.	.
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	185	170	340	—	—	—	—	—
Ägg, färska	»	142	154	172	275	324	313	+103·2	+ 82·0	+ 18·8
Potatis: gammal	»	9	12	[3] 16	16	21	18	+ 50·0	+ 12·5	+ 12·5
»	100 kg	.	896	—	1233	1635	1460	+ 62·9	—	+ 18·4
färsk, svensk	kg	23	26	17	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	»	35	48	41	74	—	—	—	—	—
Bruna bönor	»	49	62	113	121	—	—	—	—	—
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	38	43	45	45	45	+ 18·4	+ 4·7	0·0
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	24	27	32	33	33	+ 37·5	+ 22·2	+ 3·1
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	29	33	36	40	40	40	+ 21·2	+ 11·1	0·0
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	35	43	63	65	66	+ 88·6	+ 53·5	+ 4·8
ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	40	45	88	—	—	—	—	—
Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	74	79	79	.	.	+ 6·8
Rågbröd: hårt { grovt spisbröd	»	43	59	66	76	79	79	+ 33·9	+ 19·7	+ 3·9
Rågbröd: hårt { knäckebröd	»	.	82	85	93	95	95	+ 15·9	+ 11·8	+ 2·2
sötlimpa eller siktbröd	»	40	58	66	81	80	79	+ 36·2	+ 19·7	— 2·5
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	45	51	65	64	64	+ 42·2	+ 25·5	— 1·5
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	132	144	174	185	186	+ 40·9	+ 29·2	+ 6·9
mjukt matbröd, { bakat med vatten	»	46	72	82	94	94	94	+ 30·6	+ 14·6	0·0
billigaste sort { » » mjölk	»	61	85	96	111	107	106	+ 24·7	+ 10·4	— 4·5
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	97	113	147	153	154	+ 58·8	+ 36·8	+ 4·8
Nötkött, färskt: stek	»	116	179	218	233	326	326	+ 82·1	+ 49·5	+ 39·9
soppkött	»	95	143	169	184	261	260	+ 81·8	+ 53·8	+ 41·3
Kalvkött, stek: gödkalv	»	180	217	269	286	383	384	+ 77·0	+ 42·8	+ 34·3
spädkalv	»	70	129	168	180	242	244	+ 89·1	+ 49·7	+ 35·6
Fårkött, färskt, stek	»	180	205	260	283	381	383	+ 86·8	+ 47·8	+ 35·3
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	172	208	226	311	312	+ 81·4	+ 50·0	+ 38·1
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	177	226	294	340	342	+ 93·2	+ 51·8	+ 16·3
salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	182	230	300	346	347	+ 90·7	+ 50·9	+ 15·7
Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	172	200	257	260	.	+ 51·2	+ 30·0
Fisk, färsk: abborre	»	76	110	112	123	165	167	+ 51·8	+ 49·1	+ 35·8
gädda	»	110	158	168	187	252	259	+ 69·8	+ 54·2	+ 38·5
sill	»	35	62	74	110	168	175	+182·3	+136·5	+ 59·1
strömming	»	39	57	64	79	93	104	+ 82·5	+ 62·5	+ 31·6
torsk	»	57	89	90	108	143	157	+ 76·4	+ 74·4	+ 45·4
rödspotta (spätta)	»	81	145	150	172	228	254	+ 75·2	+ 69·3	+ 47·7
kolja	»	.	116	116	153	199	215	+ 85·3	+ 85·3	+ 40·5
Salt sill	»	45	62	55	114	143	158	+154·8	+187·3	+ 38·6
Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	291	288	395	489	497	+ 70·8	+ 72·6	+ 25·8
mest gångbara sort	»	.	.	.	419	522	532	.	.	+ 27·0
Socker, bit-	»	65	46	48	54	61	61	+ 32·6	+ 27·1	+ 13·0
Salt, matsalt	»	10	15	15	22	24	24	+ 60·0	+ 60·0	+ 9·1
Äpplen, ät-	»	.	101	94	86	81	95	— 5·9	+ 1·1	+ 10·5
Apelsiner, medelstora	duss.	.	115	123	215	—	—	—	—	—
Bananer, prima	kg	.	160	164	—	—	—	—	—	—
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	101	84	150	—	171	+ 69·3	+ 103·6	+ 14·0
Vitkål, svensk	»	.	24	29	25	40	33	+ 37·5	+ 13·8	+ 32·0
Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	.	24	24	28	31	31	+ 29·2	+ 29·2	+ 10·7
Svagdricka	l	6	15	16	18	21	21	+ 40·0	+ 31·3	+ 16·7
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	35	32	34	34	34	— 2·9	+ 6·3	0·0
Fotogen, Water White	l	21	20	21	34	60	60	+200·0	+185·7	+ 76·5
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	17	17	24	24	24	+ 41·2	+ 41·2	0·0
Björkved, osågad, hemkörd	»	740	945	1125	1770	1905	1910	+102·1	+ 69·8	+ 7·9
Barrved, » »	»	595	780	885	1485	1615	1615	+121·2	+ 82·5	+ 8·8
Pannved, hemkörd	»	.	.	.	1355	1520	1510	.	.	+ 11·4
Kol: antracit- (»valnöt») hemkört	hl	411	614	637	1082	1084	1015	+ 65·3	+ 59·3	— 1·6
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	242	291	396	513	575	573	+ 96·9	+ 75·8	+ 11·7
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	452	517	810	1006	1001	+121·5	+ 93·6	+ 23·6
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	.	486	506	782	973	974	+123·4	+ 92·5	+ 24·6

[1] T. o. m. mars 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [2] 44 orter. — [3] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [4] Preliminära siffror.

Arbetsmarknaden.

Översikt utarbetad inom socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknaden under oktober 1941.

Läget på arbetsmarknaden brukar under oktober månad vanligen kännetecknas av en markerad säsongnedgång men företedde i år endast obetydliga förskjutningar i denna riktning. Sedan till följd av avspärrningen och andra med kristiden sammanhängande förhållanden sysselsättningsnivån inom de mest säsongbetonade arbetsområdena, export- och byggnadsindustrierna, överhuvud taget starkt begränsats, ha säsongrörelserna på arbetsmarknaden blivit mindre framträdande än tidigare. Andra omständigheter, såsom den statliga regleringen av råvarutilldelningen m. m., torde beträffande vissa industriella verksamhetsområden även ha verkat utjämnande på sysselsättningsförhållandenas säsongvariationer. Ehuru en tendens till en viss säsongmässig begränsning av sysselsättningsmöjligheterna inom industri- och angränsande verksamhetsområden och ett ökat utbud av arbetskraft kunde konstateras under oktober, framträdde icke någon ökning av arbetslösheten. En del av den ledigblivna arbetskraften torde ha övergått till skogsarbete. Överföring av hjälpsökande arbetslösa till betupptagning och skogsarbete ägde också rum under månaden.

Förhållandena på arbetsmarknaden under oktober i jämförelse med föregående månad och med motsvarande tid föregående år framgå av i det följande anförda data från de olika statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden.

Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under månaden inemot 60 000 platser, vilket, jämfört med föregående månad, innebar en nedgång av förmedlingsresultatet med omkring 4 %; minskningen hänförde sig uteslutande till den kvinnliga avdelningen, medan däremot en ökning förelåg beträffande den manliga avdelningen. Antalet arbetsansökningar var inemot 1 % högre och antalet lediga platser 7 % lägre i oktober än föregående månad. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 141 i oktober mot 130 i september.

Socialstyrelsens sysselsättningsstatistik ger vid handen, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var något, ehuru obetydligt lägre i slutet av oktober än i slutet av september. Den konjunktursiffra, som beräknas på grundval av de omdömen om arbetstillgången uppgiftslämnarna till sysselsättningsstatistiken avge, uppvisade ingen nämnvärd förskjutning från september till oktober.

Till arbetsmarknadskommissionen rapporterade uppgifter om nyanställd och entledigad arbetskraft visa i likhet med sysselsättningssiffrorna, att förändringarna i arbetarantalet inom de industriella verksamhetsområdena varit förhållandevis små. Enligt ifrågavarande uppgifter var dock antalet nyanställda arbetare något högre än antalet entledigade.

De senast tillgängliga siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av september, ge vid handen, att 7·2 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade såsom arbetslösa mot 7·5 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av oktober, utgjorde vid denna tidpunkt 12 610, vilket innebär en minskning från föregående månad med 669, eller 5 %. Minskningen faller huvudsakligen på städerna Göteborg och Malmö och sammanhänger främst med överföring av hjälpsökande till betupptagnings- och skogsarbeten.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under oktober innevarande år med läget vid motsvarande tid de närmast föregående åren visar, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var något högre än år 1940 men omkring 8 % lägre än 1939. Arbetslösheten inom fackförbunden var betydligt lägre än vid samma tid föregående år men något högre än 1939. Antalet hjälpsökande var likaledes lägre än i fjol men något högre än 1939.

Förhållandena på arbetsmarknaden under oktober inom olika områden av näringslivet framgå närmare av efterföljande översikt.

Inom jordbruket ägde vid månadens slut den sedvanliga omflyttningen av årspersonal rum. Omsättningen av arbetskraft var även i år livlig, ehuru ej av samma omfattning som i fjol. Beträffande gift personal torde i de flesta fall tillgång och efterfrågan ha svarat mot varandra. I fråga om ladugårdsskötare, på vilka sedan länge brist rått i flera trakter, förefanns nu på en del håll till och med ett visst överskott. Med avseende på yngre mjölkningskunniga drängar konstaterades emellertid fortfarande brist på vissa håll. I betodlingsdistrikten, framför allt i Skåne, var behovet av tillfällighetsarbetare för betupptagning som vanligt denna årstid stort. Genom kommissionens åtgärder kunde emellertid arbetskraft successivt tillföras betfälten.

För vedavverkningarna rådde alltjämt brist på arbetskraft. De fortgående överflyttningarna från andra yrkesområden fullföljdes därför under månaden.

De industriella verksamhetsområdena företedde endast smärre förändringar, vilka huvudsakligen hade säsongmässig karaktär.

Vid en del gruvor var behovet av arbetskraft större än tillgången, och inom den mekaniska verkstadsindustrin efterfrågades liksom förut kunniga yrkesarbetare av olika slag. De större skeppsvarven visade åter någon ökning av antalet sysselsatta, medan vid en del andra varv entlediganden förekommo beträffande vissa personalkategorier.

Bland de industrier, som under normala förhållanden ha en större del av sin

avsättning på exportmarknaden, rapporterades säsongmässiga driftsinskränkningar vid vissa sågverk, medan företag för tillverkning av standardhus utvidgade sin personal. Massaindustrierna kunde öka sysselsättningsgraden, sannolikt helt till följd av statliga beställningar av fodercellulosa. Glasindustrin uppvisade under oktober gynnsammare sysselsättningsmöjligheter än förut, och inom porslinsfabrikerna förekommo en del nyanställningar, framför allt av kvinnlig arbetskraft.

Inom livsmedelsindustrierna gjorde sig den sedvanliga säsonguppgången under hösten gällande. Vid sockerfabrikerna var kampanjen i gång under redovisningsperioden, och choklad- och konfektfabrikerna utökade inför julsäsongen särskilt den kvinnliga arbetspersonalen. På grund av den ökade tillförseln av slaktdjur hade slakterierna behov av extra personal. På vissa platser rådde ökad efterfrågan på bageriarbetare, under det att på andra permitteringar förekommo. Margarinfabrikerna beredde ökade sysselsättningsmöjligheter, sedan produktionen vid dessa företag åter kommit i gång. Inom beklädnadsbranschen förekommo säsonganställningar av herr- och damskräddare.

Byggnadsverksamheten och dess materialindustrier visade minskad sysselsättning under oktober. Bland de olika byggnadsfacken var som vanligt under denna månad arbetstillgången bäst för målare. Vissa svårigheter förelågo att erhålla kunniga elektriska montörer.

Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 015 påmönstringar och 2 053 avmönstringar. Motsvarande siffror för september voro 1 905 och 2 162 samt för oktober föregående år 2 395 och 2 148.

Inom kontors- och affärsyrkena var läget i stort sett oförändrat. Efterfrågan på stenografer ökades något, medan däremot mindre kvalificerade kontorister hade mycket begränsade anställningsmöjligheter. En viss förbättring konstaterades sedan föregående månad i fråga om affärs- och lagerarbete. Brist rådde alltjämt på såväl manliga som kvinnliga varubud.

Platstillgången för barnsköterskor visade nedgång, samtidigt som antalet sökande ökade. Sådana platser, där barnsköterskesysslan skulle förenas med hushållsarbete, blevo därför lättare att tillsätta än förut. Som vanligt i oktober uppvisade arbetsmarknaden på det husliga arbetets område en avsevärd minskning av antalet lediga platser. Platstillgången var dock större än i fjol. Hembiträdesplatser med fri bostad hos arbetsgivaren visade sig ofta svåra att tillsätta.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under oktober 1941.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 59 824 platser, varav 37 063 manliga och 22 761 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig militärtjänst och arbetshjälp, framgår, att under månaden utplacerades till frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning 2 374 personer (1 804 män och 570 kvinnor) och till frivillig arbetshjälp 1 001 personer (349 män och 652 kvinnor).

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under oktober 5 789 platser tillsattes, eller 1 197 mer än under september. Av de tillsatta platserna voro 4 791 manliga och 998 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 2 979 personer (2 519 män och 460 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Av länsarbetsnämnder anordnade skogshuggarkurser pågingo under månaden i flertalet län. Vid månadens utgång voro 215 kurser med sammanlagt 2 058 deltagare i gång. Sedan denna verksamhets början ha 6 276 personer deltagit i skogshuggarkurser.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under oktober 6 744 man i skogsarbete. Av dessa kommo 3 992 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid oktober månads utgång till 12 610, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 669 eller 5·0 %. Minskningen beror huvudsakligen på överföring av arbetskraft till skogsarbete och betupptagning. Av hela antalet hjälpsökande voro 331 (2·6 %) kvinnor.

Under oktober månad beviljades statsbidrag till beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 5·9 milj. kronor. Av dessa må nämnas väg- och gatuarbeten i Göteborg och Söderhamn, vattenledningsarbeten i Norrköping, Göteborg, Bro (Göteb.), Hässjö (Vrnl.) och Tuna (Vrnl.) socknar, husbyggnadsarbeten i Göteborg (sjömanshem m. m.), Lovö (Sthlm, tillbyggnad av fiskeriundersökningsanstalten) och Botkyrka (Sthlm, friluftsgård vid Lida) socknar, skyddsrumsanläggning i Göteborg, anläggning av järnvägsspår m. m. i Stockholm samt tillverkning av kranar för kolhamnen i Malmö. Under tiden $^{1}/_{7}$—$^{31}/_{10}$ 1941 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och kommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 13·1 milj. kr. (under hela föregående budgetår 67·3 milj. kr.).

Under oktober beviljades statsbidrag till kurser för korttidsarbetande kvinnor i Göteborg, Steneby (Älvsb.) och Örebro. Vid månadens utgång pågingo dylika kurser utom i nämnda orter även i Landskrona och Gävle.

Av hela antalet hjälpsökande vid oktober månads utgång åtnjöto 8 969 (71·1 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 8 111 (90·4 %) med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 5 554 (44·0 %) hjälpta genom arbete och 3 415 (27·1 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under oktober månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter

om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden september 1940—oktober 1941 lämnas i tab. 14 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och kommunala beredskapsarbeten, dels i form av statliga arkivarbeten och statskommunala reservarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 63 arbetsplatser i kommissionens regi 1873 arbetslösa och vid 38 arbetsplatser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 1 289 arbetslösa. Vid kommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 326 arbetslösa. Vid 93 arkivarbetsplatser sysselsattes 263 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och vid statskommunala reservarbeten 151 arbetslösa. Statskommunala reservarbeten bedrevos av 6 städer och 4 landskommuner.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten och statskommunala reservarbeten sammanlagt 910 specialarbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 13 städer och 12 landskommuner till sammanlagt 2 427 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 1 620 (66·7 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 2 249 (92·7 %) hemmahörande i städer. För oktober månad hade av understödskommunerna 12 städer och 8 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Understöd till kursdeltagare, frivillig arbetstjänst (utbildningshjälp). Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 718 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Frivillig arbetstjänst, avseende teoretisk och praktisk yrkesutbildning, bedrevs under månaden vid Vännäs yrkesskola. Antalet arbetselever uppgick till 64.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 89 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin. Hela antalet elever fördelade på olika yrkesavdelningar framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	52	688
finmekaniker	5	69
verktygsskötare	1	10
elektromekaniker	1	14
smeder	5	41
svetsare	25	256
Summa	89	1 078

Sedan verksamhetens början (maj 1940) t. o. m. utgången av oktober 1941 ha 5 688 elever varit inskrivna vid beredskapskurser. Av dessa ha 3 175 utskrivits efter genomgången kurs.

Värnpliktslåneverksamheten. Omfattningen av *värnpliktslånenämndernas* verksamhet från verksamhetens början (oktober 1940) t. o. m. utgången av oktober månad framgår av följande sammanställning.

	Antal ansökningar		Gällande kr.
Helt eller delvis bifallna låneansökningar	6 902	bifallet belopp	4 886 933
		avslaget belopp	6 193 811
Avslagna låneansökningar	12 324		18 609 744
Ej slutbehandlade »	64		94 080
Summa inkomna »	19 290		29 784 568

Hela antalet till *kommissionen* under ifrågavarande tid inkomna värnpliktslåneärenden uppgick till 3 899. Av dessa hade kommissionen före oktober månads utgång avgjort 3 842, varav 670 avsågo av värnpliktslånenämnder underställda beslut och 3 172 av lånesökande ingivna besvär. I fråga om underställda beslut hade kommissionen i 42 fall upphävt värnpliktslånenämndernas beslut om lån och i några fall minskat de beviljade lånebeloppen. I anledning av anförda besvär beviljades ytterligare 241 lån.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Nya arbetsobjekt för arkivarbeten. Sedan de genom inventeringen i september 1940 tillkomna arkivarbetena i viss utsträckning förbrukats, har behov av nya arbetsobjekt uppkommit. Kommissionen har därför anmodat vissa arbetslöshetskommittéer utom Stockholm att träda i förbindelse med statliga och kommunala verk och institutioner inom resp. kommuner för att undersöka möjligheterna att anordna nya arkivarbeten. Genom denna undersökning har ett 70-tal nya arbetsobjekt framkommit, och förhandlingar om dessas ianspråktagande ha inletts.

Hemhjälpskurser i Stockholm. I syfte att bereda kvinnor, som äro kunniga i husligt arbete men sakna betyg eller referenser, tillfälle att genom praktiska prov styrka sina kunskaper har arbetsmarknadskommissionen under våren och hösten 1941 anordnat sammanlagt 4 provkurser i husligt arbete i Stockholm med omkring 12 deltagare i vardera.

Då stor brist råder i Stockholm på specialutbildad tvättpersonal, anordnade kommissionen under tiden 20 oktober—1 november 1941 i Stockholm en kurs för maskin- och stortvätterskor med 12 deltagare, vilka utgjordes av hos arbetsförmedlingen registrerade, välrekommenderade tvätterskor.

Besvärsnämnden för reservarbetslöner. Till ledamöter av besvärsnämnden för reservarbetslöner har Kungl. Maj:t för tiden 1 juli 1941—30 juni 1943 förordnat chefen för försäkringsrådet, generaldirektören H. F. J. O. Landelius, till-

lika ordförande, landshövdingen M. F. Jacobsson, ledamöterna av riksdagens första kammare, lantbrukaren O. L. Tjällgren och f. d. direktören K. K:son Wistrand, samt ordföranden i landsorganisationen i Sverige K. A. Lindberg och till suppleanter för dessa försäkringsrådet E. Rörmy, ledamoten av riksdagens andra kammare, ombudsmannen O. Andersson, ledamoten av riksdagens första kammare, professorn Bertil Ohlin, direktören i svenska stadsförbundet G. H. Karlsson samt ledamoten av riksdagens andra kammare, ombudsmannen J. A. Hermansson.

Ny byrå inom arbetsmarknadskommissionens kansli. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 14 november 1941 skall t. v. å första avdelningen inom arbetsmarknadskommissionens kansli vara inrättad en byrå för handläggning av ärenden angående värnpliktshjälp. Till chef för denna byrå har Kungl. Maj:t förordnat sekreteraren C. W. Curtman.

Arbetsblocken i jordbruket. Kungl. Maj:t har på framställning av arbetsmarknadskommissionen i samråd med livsmedelskommissionen medgivit, att hos arbetsmarknadskommissionen må, för att biträda vid överarbetningen av gällande bestämmelser rörande arbetsblocken i jordbruket samt vid uppläggande av den förberedande organisationen, tillsvidare anställas en särskild tjänsteman. För handhavande av dessa arbetsuppgifter har kommissionen anställt inspektören Herman Löfgren.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna under oktober 1941.

Arbetsförmedlingsanstalter	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	10 703	4 684	3 784	8 291	7 115	5 290	18 994	11 799	9 074	161
Stockholms län . .	2 606	2 121	1 412	1 667	1 957	1 322	4 273	4 078	2 734	105
Uppsala län . . .	1 565	1 304	894	984	611	425	2 549	1 915	1 319	133
Södermanlands län	1 883	1 200	1 015	901	560	402	2 784	1 760	1 417	158
Östergötlands län .	2 383	1 976	1 149	1 682	1 087	783	4 065	3 063	1 932	133
Norrköping	2 044	1 107	961	869	360	202	2 913	1 467	1 163	199
Jönköpings län . .	1 913	1 006	679	1 509	662	486	3 422	1 668	1 165	205
Kronobergs län . .	1 186	801	611	541	482	252	1 727	1 283	863	135
Norra Kalmar län .	714	510	421	179	138	100	893	648	521	138
Södra Kalmar län .	1 348	1 062	753	752	504	384	2 100	1 566	1 137	134
Gotlands län . . .	342	424	276	173	176	106	515	600	382	86
Blekinge län . . .	1 505	1 059	844	960	885	597	2 465	1 944	1 441	127
Kristianstads län .	2 083	2 724	1 438	1 275	1 144	684	3 358	3 868	2 122	87
Malmöh. l.: Malmö	4 364	1 859	1 765	3 345	1 578	1 358	7 709	3 437	3 123	224
Hälsingborg . .	1 237	690	599	774	303	283	2 011	993	882	203
Länet i övrigt .	2 752	3 494	2 452	2 105	1 244	917	4 857	4 738	3 369	103
Hallands län . . .	1 140	673	564	1 077	422	327	2 217	1 095	891	202
Göteborgs stad . .	10 179	3 849	3 651	5 054	2 723	2 079	15 233	6 572	5 730	232
Göteb. o. Boh. län	3 451	1 105	1 077	1 237	553	505	4 688	1 658	1 582	283
Älvsborgs län . .	2 973	1 620	1 199	2 715	970	769	5 688	2 590	1 968	220
Skaraborgs län . .	1 737	1 608	1 176	741	675	475	2 478	2 283	1 651	109
Värmlands län . .	1 573	2 279	1 103	1 164	831	602	2 737	3 110	1 705	88
Örebro län	2 559	1 910	1 329	2 581	1 048	821	5 140	2 958	2 150	174
Västmanlands län .	1 247	1 237	788	948	791	531	2 195	2 028	1 319	108
Kopparbergs län .	1 253	4 516	996	1 095	729	565	2 348	5 245	1 561	45
Gävleborgs län . .	2 003	2 253	1 307	1 486	663	472	3 489	2 916	1 779	120
Västernorrlands län	4 168	2 417	1 377	1 149	745	615	5 317	3 162	1 992	168
Jämtlands län . .	1 768	3 997	1 224	888	853	649	2 656	4 850	1 873	55
Västerbottens län .	1 139	1 743	555	711	531	387	1 850	2 274	942	81
Norrbottens län . .	3 019	2 258	1 664	665	475	373	3 684	2 733	2 037	135
Summa okt. 1941	**76 837**	**57 486**	**37 063**	**47 518**	**30 815**	**22 761**	**124 355**	**88 301**	**59 824**	**141**
» sept. 1941	74 969	58 282	36 484	48 389	36 750	25 762	123 358	95 032	62 246	130
» okt. 1940	73 299	35 324	26 551	38 328	24 228	18 351	111 627	59 552	44 902	187
» » 1939	55 840	28 312	22 969	30 072	27 340	18 335	85 912	55 652	41 304	154
» » 1938	54 672	22 920	18 917	25 728	25 346	16 223	80 400	48 266	35 140	167

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 5 789 platser, varav 4 791 manliga och 998 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 2 979 (2 519 manliga och 460 kvinnliga) platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskin-industri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	8 161	10 921	7 324	2 819	20 328	6 744	6 128	2 768	1 919	5 718	933	769
2	Stockholms stad . . .	88	3	3	3	—	—	1 089	498	333	261	98	76
3	Stockholms län	634	785	505	114	673	348	224	69	49	113	14	12
4	Uppsala län	447	379	316	24	536	230	121	37	19	111	14	7
5	Södermanlands län . .	427	345	252	38	202	165	281	144	119	181	36	35
6	Östergötlands län . . .	886	754	541	41	404	70	263	262	107	127	60	34
7	Norrköping	186	188	149	20	141	104	70	50	13	130	13	13
8	Jönköpings län	242	281	171	48	275	138	161	61	34	358	91	78
9	Kronobergs län	412	172	110	67	209	132	63	28	22	145	26	20
10	Kalmar län	215	326	203	65	363	157	134	37	27	336	171	149
11	Gotlands län	214	292	218	—	35	—	4	2	—	—	—	—
12	Blekinge län	157	362	274	15	118	89	130	58	41	37	6	6
13	Kristianstads län . . .	609	1 532	740	50	447	70	85	52	29	75	32	19
14	Malmöhus l.: Malmö .	150	399	394	1	—	—	365	135	128	77	23	20
15	Hälsingborg	82	324	283	3	—	—	64	14	7	19	5	4
16	Länet i övrigt . . .	814	2 705	1 734	12	23	20	147	63	45	26	11	10
17	Hallands län	175	237	173	10	162	137	78	21	15	73	4	2
18	Göteborgs stad	146	70	34	7	14	14	980	196	188	697	38	37
19	Göteborgs o. Bohus län .	100	99	79	16	353	351	105	33	33	117	53	53
20	Älvsborgs län	166	145	84	73	640	389	249	92	66	210	72	67
21	Skaraborgs län	537	541	382	44	378	182	146	118	97	120	15	10
22	Värmlands län	131	125	89	136	1 762	678	183	33	18	290	11	9
23	Örebro län	303	255	179	82	646	262	262	207	165	104	16	13
24	Västmanlands län . .	310	294	188	32	357	120	252	170	110	33	10	8
25	Kopparbergs län . . .	81	65	45	231	3 794	411	189	181	112	80	45	42
26	Gävleborgs län	103	43	36	158	1 578	706	163	83	52	263	9	7
27	Västernorrlands län . .	169	39	34	397	1 759	759	112	62	51	1 226	18	15
28	Jämtlands län	115	120	81	495	3 196	499	64	25	20	56	2	2
29	Västerbottens län . . .	47	22	11	199	1 310	245	46	23	5	117	31	14
30	Norrbottens län	215	19	16	438	953	468	93	24	14	336	9	8
31	*Kvinnliga avdeln.*	1 878	2 828	1 615	6	8	8	232	142	114	228	167	140
32	Stockholms stad . . .	325	8	8	—	—	—	99	51	40	73	83	62
33	Stockholms län	53	429	408	—	—	—	18	5	5	6	12	11
34	Uppsala län	64	91	52	—	—	—	4	—	—	—	2	2
35	Södermanlands län . .	27	26	18	—	—	—	17	23	14	16	3	3
36	Östergötlands län . . .	47	135	118	—	—	—	4	4	4	2	1	—
37	Norrköping	3	6	6	—	—	—	—	—	—	2	—	—
38	Jönköpings län	41	115	77	—	—	—	2	—	—	9	3	3
39	Kronobergs län	82	50	22	—	—	—	—	—	—	4	—	—
40	Kalmar län	29	131	105	—	—	—	—	—	—	3	4	4
41	Gotlands län	11	37	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Blekinge län	30	73	46	—	—	—	2	4	4	—	—	—
43	Kristianstads län . . .	68	239	162	—	—	—	—	—	—	4	5	5
44	Malmöhus l.: Malmö .	55	46	41	—	—	—	58	1	1	22	13	13
45	Hälsingborg	14	32	31	—	—	—	—	—	—	8	3	3
46	Länet i övrigt . . .	156	271	231	—	—	—	—	3	3	4	3	3
47	Hallands län	42	61	32	—	—	—	—	—	—	3	2	2
48	Göteborgs stad	12	2	—	—	—	—	14	20	20	40	24	23
49	Göteborgs o. Bohus län .	11	7	4	—	—	—	—	—	—	5	3	3
50	Älvsborgs län	2	6	1	—	—	—	—	10	2	—	—	—
51	Skaraborgs län	42	75	33	—	—	—	—	2	2	2	2	—
52	Värmlands län	19	61	20	—	—	—	—	1	1	8	—	—
53	Örebro län	33	30	18	1	—	—	2	8	8	2	3	2
54	Västmanlands län . . .	30	58	16	—	—	—	11	1	1	3	—	—
55	Kopparbergs län . . .	22	45	29	—	—	—	1	—	—	1	—	—
56	Gävleborgs län	33	52	29	—	—	—	—	9	9	—	1	1
57	Västernorrlands län . .	32	51	22	—	—	—	—	—	—	6	—	—
58	Jämtlands län	50	131	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Västerbottens län . . .	28	40	14	5	3	3	—	—	—	—	—	—
60	Norrbottens län	12	20	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
16 346	5 162	4 813	10 474	1 887	1 588	5 063	1 611	1 598	3 387	3 481	3 240	10158	7 584	6 308	6 764	2 861	2 760	1 879	1
3 694	438	423	791	212	182	612	281	278	1 016	933	846	2 448	2 101	1 528	544	120	115	157	2
765	188	136	149	48	47	33	3	3	22	16	15	189	116	102	308	209	195	55	3
280	43	40	130	15	15	3	-	—	178	179	173	109	50	36	128	61	58	34	4
228	141	133	177	24	21	244	60	60	18	41	40	118	112	96	135	95	94	36	5
361	102	90	194	99	96	18	6	6	55	62	58	188	152	79	103	75	68	147	6
328	59	57	433	69	54	104	13	13	39	86	85	653	470	455	37	18	18	44	7
272	93	82	358	46	29	34	—	—	80	51	49	152	47	39	188	61	59	20	8
161	172	171	150	58	45	3	—	—	16	33	31	99	54	36	68	49	44	2	9
334	155	149	194	35	25	246	58	57	60	90	90	202	275	260	226	62	57	50	10
15	8	6	15	18	1	28	16	15	2	2	-	14	12	8	50	39	28	—	11
157	100	80	301	56	41	141	49	48	14	29	27	87	189	151	381	92	87	85	12
348	122	106	282	140	117	101	19	18	34	98	95	219	178	147	176	104	97	104	13
1 452	212	212	479	42	38	312	93	93	207	205	197	831	494	427	428	256	256	62	14
300	93	93	109	8	7	246	60	60	49	24	24	217	128	87	128	34	34	20	15
328	97	94	454	107	100	276	76	76	195	121	113	198	140	111	266	151	149	36	16
160	50	50	295	47	45	102	13	13	28	50	50	122	32	23	83	57	56	14	17
1 743	144	139	775	53	45	1 500	506	503	697	447	424	2 494	2 026	1 913	873	355	354	267	18
409	119	119	1 966	242	240	169	37	37	15	46	45	194	52	50	305	71	70	55	19
353	139	109	1 439	209	189	25	2	2	49	49	46	203	192	171	160	80	76	46	20
387	198	194	122	69	37	23	11	11	33	58	57	117	80	67	164	140	139	44	21
279	92	91	179	82	44	16	11	11	59	71	71	138	44	44	127	48	48	35	22
447	375	355	893	73	67	12	—	—	33	50	45	163	115	76	192	173	168	68	23
193	76	70	67	11	7	128	48	48	33	28	24	63	118	90	93	125	123	48	24
209	193	168	49	14	14	6	—	—	96	109	105	92	56	44	178	59	55	42	25
296	109	106	176	37	34	207	111	110	62	95	88	241	98	83	235	90	85	99	26
1 110	267	262	132	15	11	280	54	54	62	97	96	227	35	24	378	71	71	75	27
674	369	355	54	19	17	5	—	—	56	118	115	109	95	84	93	53	51	47	28
269	147	127	45	19	8	40	3	3	60	85	78	89	55	20	145	48	44	82	29
794	861	796	66	20	12	149	81	79	69	158	153	177	68	57	572	65	61	110	30
3	—	—	**13 218**	**2 291**	**1 862**	**176**	**44**	**44**	**5 088**	**2 572**	**2 102**	**6 464**	**4 179**	**3 884**	**18 063**	**19 089**	**18497**	**2 722**	31
3	—	—	964	378	250	77	30	30	1 183	495	365	1 756	1 162	944	3 480	4 908	3 591	331	32
—	—	—	126	58	52	—	—	—	69	65	40	138	98	70	996	1 290	736	261	33
—	—	—	325	10	7	—	—	—	175	62	56	68	77	54	295	369	254	53	34
—	—	—	137	22	17	1	—	—	71	37	28	121	81	57	445	368	265	66	35
—	—	—	380	75	59	—	—	—	176	83	72	142	119	87	781	670	443	150	36
—	—	—	548	62	36	2	—	—	34	17	12	73	66	55	168	209	93	39	37
—	—	—	673	45	40	—	—	—	90	58	45	123	104	90	458	337	231	113	38
—	—	—	53	14	2	—	—	—	43	26	26	61	66	50	290	326	152	8	39
—	—	—	35	26	23	2	—	—	129	38	30	128	88	68	475	355	254	130	40
—	—	—	3	1	1	1	1	1	18	10	10	40	33	25	100	94	62	—	41
—	—	—	204	15	13	2	2	2	72	63	52	147	104	85	433	624	395	70	42
—	—	—	171	95	65	—	—	—	68	44	36	193	134	83	625	627	333	146	43
—	—	—	1 212	87	81	7	—	—	284	109	89	598	264	250	1 068	1 058	883	41	44
—	—	—	145	13	13	1	—	—	80	17	17	153	57	55	300	181	164	73	45
—	—	—	743	92	72	3	—	—	273	64	55	171	125	91	693	686	462	62	46
—	—	—	515	84	80	—	—	—	41	18	16	153	41	37	257	216	160	66	47
—	—	—	2 019	195	155	69	6	6	653	317	237	665	348	313	1 194	1 811	1 325	388	48
—	—	—	744	274	260	4	—	—	71	26	23	91	53	45	240	190	170	71	49
—	—	—	1 912	353	303	—	—	—	106	65	58	136	89	63	499	447	342	60	50
—	—	—	69	86	75	—	—	—	63	38	30	77	58	47	461	414	288	27	51
—	—	—	225	51	47	1	—	—	136	77	70	116	81	70	585	560	394	74	52
—	—	—	1 265	155	137	1	2	2	133	88	70	259	171	135	769	591	449	116	53
—	—	—	45	38	25	1	—	—	70	63	50	129	144	106	549	487	333	110	54
—	—	—	46	8	5	—	—	—	220	122	113	191	113	95	533	441	323	81	55
—	—	—	533	15	14	2	1	1	99	91	80	191	98	73	514	396	265	114	56
—	—	—	42	5	2	2	1	1	116	63	59	94	74	65	812	551	466	45	57
—	—	—	19	15	13	—	—	—	215	196	186	203	185	146	394	326	250	7	58
—	—	—	56	9	7	—	—	—	143	96	60	103	67	57	358	316	246	12	59
—	—	—	9	10	8	—	1	1	201	124	117	144	79	68	291	241	168	8	60

Tab. 3. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under oktober 1941.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	10 980	31 249	14 068	1 379	2 331	1 618	11 789	12 359	33 580	15 686
Jordbruk	8 161	10 921	7 324	1 378	2 328	1 615	9 081	9 584	13 249	8 939
Skogshushållning . .	2 819	20 328	6 744	6	3	3	2 758	2 825	20 331	6 747
Industri o. hantverk .	38 661	10 750	9 089	13 676	2 600	2 116	49 837	52 337	13 350	11 205
Malmbrytning . . .	175	171	92	—	—	—	170	175	171	92
Metall- o. maskinind.	5 948	2 597	1 827	232	142	114	5 728	6 180	2 739	1 941
Jord- och stenind. .	2 854	897	817	51	45	37	2 846	2 905	442	354
Trävaruindustri . .	4 021	826	686	48	3	3	3 765	4 064	829	689
Pappers- o. graf. ind.	1 697	107	88	180	164	137	1 764	1 877	271	220
Livsmedelsindustri .	1 956	594	581	1 130	470	377	2 778	3 086	1 064	908
Textil- o. bekl.-ind.	2 648	854	801	9 569	1 419	1 123	12 024	12 217	1 773	1 424
Läder- o. gummiind.	2 285	298	224	2 267	202	173	4 410	4 552	500	397
Kemisk-teknisk ind.	420	141	126	201	155	152	587	621	296	278
Byggnadsverksamh. .	16 346	5 162	4 813	3	—	—	15 470	16 349	5 162	4 813
Kraft- o. värmeprod.	311	103	89	—	—	—	295	311	103	89
Sjöfart och fiske . .	5 063	1 611	1 598	176	44	44	4 989	5 239	1 655	1 642
Handel o. samfärdsel	13 490	11 015	9 548	11 502	6 751	5 486	22 092	24 992	17 766	15 034
Kontorsarbete . . .	1 354	805	183	1 489	509	451	2 772	2 843	814	634
Affärs- o. lagerarb. .	3 196	946	790	1 976	691	546	4 641	5 172	1 637	1 336
Landtransport . . .	6 165	6 822	5 223	343	643	408	5 898	6 508	6 965	5 631
Hotell- o. rest.-rör. .	792	316	295	4 145	2 845	2 430	4 084	4 937	3 161	2 725
Litter. o. konstn. arb.	333	49	45	56	8	7	376	389	57	52
Förvaltn. o. underv. .	1 291	2 931	2 898	1 479	937	891	2 691	2 770	3 868	3 784
Sjukvård o. hygien .	359	146	119	2 014	1 118	753	2 180	2 373	1 264	872
Husligt arbete . . .	140	72	52	17 742	19 074	13 483	12 991	17 882	19 146	13 535
Diversearbete	6 624	2 789	2 708	321	15	14	5 763	6 945	2 804	2 722
Ungdom ut. särsk. utb.	1 879	—	—	2 722	—	—	4 398	4 601	—	—
Summa	**76 837**	**57 486**	**37 063**	**47 518**	**30 815**	**22 761**	**111 859**	**124855**	**88 301**	**59 824**
Därav under 18 år	4 444	3 998	2 544	5 714	3 687	2 804	9 811	10 158	7 635	5 348

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under september och oktober 1941 samt under oktober 1940.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga. Okt. 1941		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Okt. 1941	Sept. 1941	Okt. 1940	Okt. 1941	Sept. 1941	Okt. 1940	Okt. 1941	Sept. 1941	Okt. 1940	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	35	33	66	59	23	81	37	32	67	45	69	47
Jordbruk	75	64	90	59	28	81	72	58	89	67	69	67
Skogshushållning . .	14	13	36	.	.	.	14	13	36	33	.	33
Industri o. hantverk .	360	319	545	526	504	353	393	352	500	85	81	84
Sjöfart och fiske . .	314	286	259	.	.	.	317	287	261	99	.	99
Handel o. samfärdsel	122	124	180	170	165	216	141	140	194	87	81	85
Husligt arbete . . .	.	.	.	93	79	109	93	79	109	.	71	71
Diversearbete	238	246	335	.	.	.	248	294	336	97	.	97
Summa	**134**	**129**	**208**	**154**	**132**	**158**	**141**	**130**	**187**	**64**	**74**	**68**
Därav under 18 år	111	114	156	157	149	202	133	130	178	64	77	70

Tab. 5. Sysselsatta personer i slutet av oktober 1941 i jämförelse med slutet av september 1941.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl september 1941 som oktober 1941						
	Antal företag	Oktober 1941		Indextal för oktober 1941 (september 1941 = 100)[1]			
		Arbetare	Övriga	Sysselsatta arbetare			Övriga
				Män	Kv.	S:a	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 216**	**115 303**	**22 545**	**99·3**	**102·4**	**99·5**	**100·0**
Gruvor o. anrikningsverk	14	2 513	148	99·5	.	99·9	109·6
Järn-, stål- o. kopparverk	29	12 357	1 375	99·9	96·8	99·9	99·9
Järn- o. stålmanufaktur .	264	13 765	2 004	100·6	103·9	100·9	101·6
Mekaniska verkstäder . .	603	54 034	11 733	99·2	103·7	99·4	100·0
Skeppsvarv	48	10 028	1 489	96·3	.	96·3	94·2
Elektriska verkstäder . .	80	16 370	4 820	99·4	101·8	100·0	100·6
Annan metallindustri . .	178	6 236	976	100·9	100·6	100·8	100·3
Jord- o. stenindustri . . .	**416**	**15 660**	**1 351**	**94·1**	**104·8**	**95·1**	**99·0**
Kolgruvor	3	963	44	97·0	—	97·0	.
Torvindustri	43	678	23	76·6	.	76·0	.
Stenbrott o. stenhuggerier	96	2 400	199	94·7	.	94·7	96·6
Cementfabriker, kalkbruk	88	3 329	389	101·3	.	101·3	101·0
Tegelbruk	130	2 359	189	78·1	.	78·1	100·5
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	17	3 216	303	99·7	106·2	102·2	97·4
Glasbruk	39	2 715	204	104·5	105·4	104·6	98·1
Träindustri	**519**	**20 412**	**1 928**	**96·8**	**110·3**	**97·0**	**101·9**
Sågverk o. hyvlerier . .	203	8 528	653	91·7	.	91·7	102·7
Snickeri- o. möbelfabriker	277	10 008	1 094	102·4	111·9	102·6	101·6
Annan trävaruindustri .	39	1 876	181	93·2	107·7	94·3	101·1
Pappers- o. grafisk ind. .	**470**	**29 398**	**5 346**	**101·7**	**100·1**	**101·4**	**100·3**
Pappersmassefabriker . .	56	8 230	896	103·2	104·5	103·2	98·2
Pappersbruk o. pappfabr. .	48	9 100	1 041	100·7	94·7	99·7	100·9
Annan pappersindustri .	97	4 237	539	98·7	103·5	101·6	99·4
Grafisk industri	269	7 831	2 870	101·7	99·7	101·4	100·8
Livsmedelsindustri	**625**	**26 797**	**7 206**	**117·1**	**103·4**	**112·3**	**106·3**
Kvarnar	44	1 624	391	103·4	107·6	103·8	101·3
Bagerier	148	3 925	1 127	98·1	91·2	95·6	98·9
Råsockerbruk o. raffinad. .	22	6 003	862	184·0	245·1	187·7	172·7
Choklad- o. karamellfabr.	45	3 818	844	101·1	105·5	104·4	103·3
Bryggerier o. läskedrycksf.	160	4 149	1 064	97·4	98·2	97·6	100·9
Tobaksfabriker	9	1 752	203	102·0	100·4	100·8	102·5
Slakterier o. konservfabr.	103	3 624	1 535	104·1	96·2	101·3	100·9
Annan livsmedelsindustri	94	1 902	1 180	108·5	104·1	107·4	102·0
Textil- o. beklädnadsind. .	**539**	**55 929**	**7 036**	**98·7**	**99·1**	**99·0**	**99·9**
Bomullsindustri	46	14 535	1 137	98·7	99·4	99·1	100·5
Jute- o. linneindustri . .	13	2 918	173	98·8	102·1	100·6	101·8
Ylleindustri	58	8 927	1 136	98·5	99·2	98·9	99·5
Trikåfabriker	101	7 753	940	99·4	100·1	99·9	99·5
Skrädderier o. sömnadsfabr.	210	16 267	2 585	99·7	98·1	98·4	99·7
Annan hithörande industri	111	5 529	1 065	97·1	99·5	98·6	100·3
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**252**	**17 647**	**2 742**	**105·9**	**107·5**	**106·5**	**99·5**
Garverier	25	1 929	232	96·8	96·3	96·8	100·4
Skofabriker	105	7 285	875	96·7	98·5	97·5	98·3
Gummivarufabriker . . .	22	5 741	1 043	134·8	127·4	131·1	100·8
Annan hithörande industri	100	2 692	592	100·2	97·1	98·9	98·8
Kemisk-teknisk industri .	**180**	**11 450**	**3 321**	**98·1**	**105·3**	**100·4**	**100·1**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	67	2 519	1 420	100·7	102·2	101·2	99·4
Sprängämnesfabriker . .	10	3 309	353	97·7	106·4	101·0	103·8
Tändsticksfabriker . . .	7	1 074	186	99·3	101·3	100·0	100·5
Annan kemisk-tekn. ind. .	96	4 548	1 362	96·9	108·2	99·5	99·9
Samtliga industrigrupper	**4 217**	**292 596**	**51 475**	**100·4**	**101·4**	**100·7**	**100·9**
Byggnadsverksamhet . .	891	14 155	1 884	90·2	.	90·1	99·3
Statliga verk o. byggn.-arb.	173	33 725	6 546	95·4	103·2	96·3	102·5
Komm. verk o. byggnadsarb.	208	14 121	3 028	97·5	39·2	96·1	100·8
Handel o. varulager . . .	1 217	6 673	23 502	98·4	99·8	98·6	101·2
Samfärdsel	158	5 382	1 041	90·9	121·6	91·2	97·8
Banker	117	—	4 816	—	—	—	100·1
Försäkringsföretag . . .	53	—	4 541	—	—	—	101·1
Samtliga näringsgrenar	**7 034**	**366 652**	**96 883**	**99·0**	**101·1**	**99·4**	**100·9**

[1] Se Anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1940				1941				
	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Febr.	Maj	Juli	Aug.	Sept.
Malmbrytning o. metallind.	96·8	100·3	102·3	101·8	101·2	100·0	97·4	103·4	104·5
Gruvor o. anrikningsverk	102·8	104·0	106·7	105·5	106·8	106·0	96·3	114·5	114·0
Järn-, stål- o. kopparverk	96·3	96·9	100·1	100·8	100·4	100·0	99·5	106·7	109·4
Järn- o. stålmanufaktur	83·5	86·4	88·6	88·1	87·1	82·1	74·3	78·8	79·5
Mekaniska verkstäder	101·2	106·0	107·7	106·9	107·0	106·5	107·7	114·5	116·4
Skeppsvarv	107·9	111·0	113·1	114·8	115·6	116·7	97·6	106·6	101·5
Elektriska verkstäder	105·9	109·9	110·4	107·6	103·8	104·0	95·2	98·5	100·3
Annan metallindustri	79·0	82·5	85·4	84·8	83·4	81·2	73·7	76·9	77·8
Jord- o. stenindustri	68·5	68·0	66·4	63·1	54·8	75·3	79·9	80·1	78·5
Kolgruvor	115·1	119·1	120·9	124·8	121·0	121·9	127·1	125·3	132·2
Torvindustri	108·6	99·6	100·1	91·4	69·5	241·6	266·0	196·8	175·5
Stenbrott o. stenhuggerier	59·8	58·7	59·2	56·3	42·8	54·3	52·7	56·0	53·3
Cementfabriker, kalkbruk	80·2	81·2	77·6	70·8	57·6	72·9	73·0	75·3	76·3
Tegelbruk	63·1	59·3	50·4	41·3	29·8	75·7	106·3	98·1	86·4
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	62·8	64·1	64·4	68·8	73·5	75·6	62·8	68·3	64·6
Glasbruk	61·9	64·5	71·8	68·9	59·6	67·8	59·8	66·4	78·8
Trävindustri	75·4	78·0	78·9	78·1	63·0	74·4	72·5	75·3	76·4
Sågverk o. hyvlerier	83·1	83·5	82·2	77·3	62·0	83·2	73·8	74·8	74·0
Snickeri- o. möbelfabriker	69·9	75·6	78·5	77·2	65·2	67·5	72·9	75·7	78·9
Annan trävaruindustri	83·7	80·9	80·1	76·3	70·3	85·2	78·0	91·2	92·8
Pappers- o. grafisk ind.	66·1	68·8	71·1	73·5	73·2	71·8	63·9	68·5	71·2
Pappersmassefabriker	53·8	55·5	58·4	58·9	58·2	59·0	54·4	56·4	56·5
Pappersbruk o. pappfabr.	58·9	61·2	63·8	63·3	70·1	67·6	59·9	61·8	63·2
Annan pappersindustri	81·2	83·9	86·8	89·5	84·6	82·8	72·0	81·3	84·4
Grafisk industri	86·5	91·4	92·1	93·3	92·3	91·2	80·0	91·6	95·0
Livsmedelsindustri	96·6	98·0	103·3	103·2	89·3	96·1	97·0	99·2	99·4
Kvarnar	95·4	99·6	98·2	93·1	90·7	93·2	93·0	92·7	103·4
Bagerier	97·9	101·7	93·9	89·3	90·7	100·0	98·7	100·9	99·6
Råsockerbruk o. raffinad.	99·6	102·5	176·2	172·3	89·1	109·1	117·9	117·3	112·6
Choklad- o. karamellfabr.	93·7	100·1	102·0	102·2	91·2	91·2	80·6	86·9	91·6
Bryggerier o. läskedrycksf.	96·5	92·7	93·6	93·4	89·1	98·6	100·6	95·9	92·4
Tobaksfabriker	79·3	78·0	75·3	84·5	66·0	73·3	67·3	75·0	76·7
Slakterier o. konservfabr.	115·7	114·5	120·6	124·6	107·3	108·6	120·4	125·7	124·3
Annan livsmedelsindustri	82·3	83·3	88·1	96·4	93·3	87·5	86·5	91·3	94·0
Textil- o. beklädnadsind.	93·9	94·5	93·6	92·9	91·9	89·6	87·7	90·3	92·1
Bomullsindustri	96·9	94·3	96·0	95·6	95·0	93·5	91·2	94·7	95·9
Jute- o. linneindustri	99·3	101·2	100·7	100·7	96·5	93·4	88·6	90·1	95·1
Ylleindustri	103·1	104·3	101·7	101·4	99·3	94·9	102·0	102·7	103·1
Trikåfabriker	88·7	86·7	86·1	86·3	86·0	85·4	77·2	77·8	77·8
Skrädderier o. sömnadsfabr.	93·1	95·6	93·4	91·8	89·0	84·9	80·9	84·0	86·8
Annan hithörande industri	84·5	88·4	86·6	86·5	90·8	93·5	90·0	95·2	99·4
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	90·3	99·0	98·2	97·4	94·9	90·1	77·8	81·5	80·8
Garverier	120·0	127·9	127·9	120·9	120·2	109·6	105·7	111·4	111·6
Skofabriker	100·5	101·9	99·9	98·9	97·4	90·1	84·0	94·2	92·6
Gummivarufabriker	67·5	84·3	84·0	84·3	83·6	80·5	65·2	58·2	57·6
Annan hithörande industri	92·1	98·5	100·6	100·3	92·6	92·4	78·6	87·4	88·0
Kemisk-teknisk industri	82·1	86·2	89·6	94·0	79·6	77·5	78·9	85·6	89·6
Färg-, olje- o. parfymfabr.	83·5	87·7	90·3	89·3	78·2	77·7	77·4	83·3	89·7
Sprängämnesfabriker	146·4	145·3	149·3	153·6	107·1	112·3	113·1	132·6	42·1
Tändsticksfabriker	32·7	46·6	54·1	71·5	73·3	50·7	45·5	47·1	55·2
Annan kemisk-teknisk ind.	86·0	86·3	87·6	88·4	90·2	93·4	99·3	104·3	104·3
Samtliga industrigrupper	**87·3**	**89·9**	**91·6**	**91·3**	**87·0**	**88·4**	**85·8**	**89·9**	**91·2**
Byggnadsverksamhet	57·8	58·4	50·4	45·8	36·5	48·2	61·2	63·9	62·9
Statliga verk o. byggn.-arb.	121·5	123·4	124·3	118·2	109·3	119·6	114·4	137·4	141·4
Komm. verk o. byggnadsarb.	79·1	82·6	82·8	81·1	81·0	91·5	82·5	92·6	91·7
Handel o. varulager	69·6	75·7	76·0	77·2	75·7	78·9	66·3	76·8	79·6
Samtliga näringsgrenar	**87·2**	**89·7**	**90·7**	**90·0**	**84·6**	**87·8**	**85·8**	**91·4**	**92·7**

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1940		1941									
	Sept.	Okt.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
Malmbrytning o. metallind.	3·59	3·60	3·60	3·58	3·64	3·67	3·74	3·78	3·71	3·67	3·80	3·82
Gruvor o. anrikningsverk	4·11	4·19	3·62	3·66	3·94	4·01	3·88	4·09	4·18	3·94	3·81	3·88
Järn-, stål- o. kopparverk	3·86	3·85	3·66	3·79	3·88	4·04	3·82	4·15	4·27	3·97	4·17	4·05
Järn- o. stålmanufaktur	3·18	3·24	2·82	2·98	2·91	2·94	3·07	3·06	3·15	3·15	3·55	3·74
Mekaniska verkstäder	3·98	3·84	3·82	3·75	3·90	3·80	3·98	3·98	3·80	3·92	3·96	3·95
Skeppsvarv	3·47	3·96	3·87	4·01	4·10	4·18	4·01	3·69	3·55	3·17	3·20	3·22
Elektriska verkstäder	3·88	3·54	3·48	3·21	3·08	3·88	3·66	3·59	3·48	3·49	3·70	3·88
Annan metallindustri	2·62	2·68	2·95	2·64	2·89	3·05	2·98	2·89	3·11	3·17	3·04	3·22
Jord- o. stenindustri	2·82	2·69	2·68	2·77	2·96	3·01	3·41	3·46	3·38	3·36	3·43	3·32
Kolgruvor	4·00	4·00	4·00	4·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00
Torvindustri	3·97	3·79	3·71	3·18	3·33	3·79	4·31	4·14	4·07	4·00	4·30	3·96
Stenbrott o. stenhuggerier	3·07	2·28	1·89	1·84	2·88	2·57	2·96	2·78	3·02	3·08	3·28	2·66
Cementfabriker, kalkbruk	2·96	2·66	2·22	2·62	2·49	2·74	3·24	3·26	3·37	3·00	3·14	3·24
Tegelbruk	2·40	2·39	2·46	1·60	2·41	2·84	2·88	3·26	3·06	3·07	3·05	2·79
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	2·46	2·76	3·47	3·89	3·44	3·67	3·65	3·97	3·48	3·57	3·53	3·58
Glasbruk	2·60	2·65	2·67	2·86	2·95	2·68	3·32	3·16	3·08	3·23	3·34	3·39
Träindustri	3·15	3·09	2·52	2·63	2·71	2·84	3·20	3·26	3·38	3·46	3·45	3·45
Sågverk o. hyvlerier	3·18	2·99	2·64	2·65	2·68	2·96	3·40	3·50	3·57	3·61	3·49	3·38
Snickeri- o. möbelfabriker	3·28	3·25	2·87	2·56	2·71	2·70	2·95	2·98	3·18	3·24	3·39	3·49
Annan trävaruindustri	2·53	2·75	2·70	3·02	2·88	2·90	3·18	3·54	3·48	3·76	3·62	3·49
Pappers- o. grafisk ind.	2·56	2·64	2·70	2·68	2·83	2·78	2·97	2·82	3·01	3·01	3·11	3·22
Pappersmassefabriker	2·57	2·28	2·27	2·32	2·46	2·29	2·44	2·48	3·00	3·31	3·05	3·00
Pappersbruk o. pappfabr.	2·16	2·19	2·54	2·48	2·48	2·24	2·68	2·87	2·47	2·14	2·51	2·64
Annan pappersindustri	2·87	3·34	3·16	2·93	3·25	3·24	3·54	3·48	3·47	3·58	3·65	4·05
Grafisk industri	2·69	2·97	3·05	3·14	3·34	3·44	3·38	3·22	3·27	3·27	3·41	3·59
Livsmedelsindustri	3·51	3·51	3·18	3·20	3·23	3·30	3·51	3·51	3·54	3·34	3·37	3·44
Kvarnar	4·06	3·97	3·93	3·70	3·62	3·72	3·73	3·80	3·88	3·65	3·89	3·84
Bagerier	3·51	3·28	3·28	3·33	3·37	3·41	3·71	3·82	3·72	3·80	3·54	3·68
Råsockerbruk o. raffinad.	3·46	3·69	3·12	3·13	3·20	3·28	3·64	3·48	3·53	3·79	3·50	3·68
Choklad- o. karamellfabr.	4·11	4·14	3·82	4·04	4·06	4·00	3·74	3·67	3·53	3·09	3·64	3·77
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·85	2·82	2·45	2·41	2·42	2·48	3·17	3·26	3·48	2·76	2·61	2·52
Tobaksfabriker	3·05	3·18	3·06	3·06	3·06	3·22	3·34	3·09	3·21	3·08	3·55	3·55
Slakterier o. konservfabriker	3·68	3·74	3·35	3·28	3·15	3·10	3·30	3·56	3·56	3·31	3·37	3·53
Annan livsmedelsindustri	3·63	3·45	3·26	3·23	3·25	3·45	3·45	3·33	3·43	3·33	3·39	3·18
Textil- o. beklädnadsind.	3·48	3·38	3·23	3·24	3·23	3·33	3·25	3·09	3·19	3·12	3·18	3·06
Bomullsindustri	3·15	2·90	3·07	3·06	3·10	3·12	3·27	3·05	3·24	2·96	2·96	2·68
Jute- o. linneindustri	3·52	3·59	3·88	3·53	3·48	3·54	3·16	3·65	3·02	3·49	3·88	3·48
Ylleindustri	4·14	3·98	3·51	3·38	3·25	3·40	3·40	3·12	3·41	3·42	3·24	3·46
Trikåfabriker	3·49	3·51	3·38	3·41	3·40	3·34	3·36	3·26	3·25	3·30	3·40	3·36
Skrädderier o. sömnadsfabr.	3·39	3·38	3·12	3·10	3·18	3·35	3·02	2·88	2·94	2·88	2·97	2·80
Annan hithörande industri	3·30	3·25	3·29	3·45	3·34	3·46	3·48	3·33	3·33	3·43	3·59	3·51
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·62	3·74	3·47	3·36	3·31	3·20	2·96	3·11	3·22	3·04	3·07	3·15
Garverier	3·81	3·69	3·54	3·52	3·24	2·86	2·84	2·73	3·32	3·30	3·32	3·48
Skofabriker	3·88	3·65	3·15	3·13	2·89	2·74	2·50	2·75	2·83	2·86	2·82	2·77
Gummivarufabriker	3·25	3·36	3·36	3·59	3·31	3·35	3·35	3·74	3·69	3·12	3·27	3·54
Annan hithörande industri	3·60	3·75	3·46	3·33	3·31	3·22	3·27	3·38	3·20	3·17	3·17	3·05
Kemisk-teknisk industri	3·29	3·31	2·74	2·80	2·89	3·20	3·23	3·22	3·34	3·23	3·32	3·42
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·74	2·89	2·48	2·60	2·60	2·94	2·70	2·74	2·96	2·57	2·98	3·24
Sprängämnesfabriker	4·94	4·75	3·49	3·21	3·46	4·41	4·42	4·65	4·48	4·43	4·59	4·42
Tändsticksfabriker	2·00	2·00	1·35	1·35	1·36	1·00	1·00	1·09	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·38	3·28	3·22	3·32	3·39	3·38	3·38	3·32	3·46	3·37	3·41	3·38
Samtliga industrigrupper	3·39	3·39	3·25	3·26	3·29	3·35	3·43	3·43	3·43	3·39	3·43	3·43
Byggnadsverksamhet	2·46	2·32	2·18	1·95	1·92	1·95	2·27	2·57	2·84	2·91	2·99	2·68
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·82	3·72	3·48	3·42	3·48	3·60	3·69	3·71	3·60	3·81	3·72	3·57
Komm. verk o. byggn.-arb.	2·98	2·96	2·74	2·89	2·80	2·90	3·13	3·02	2·92	3·02	2·97	2·90
Handel o. varulager	3·15	3·10	3·05	2·99	3·00	3·10	3·17	3·13	3·16	3·18	3·26	3·38
Samfärdsel	2·69	2·88	3·01	2·97	2·78	3·26	3·39	2·76	2·84	2·97	3·26	3·22
Banker	3·54	3·58	3·70	3·64	3·68	3·66	3·69	3·73	3·92	3·63	3·63	3·63
Försäkringsföretag	3·57	3·48	3·61	3·63	3·61	3·80	3·66	3·97	3·87	3·70	3·71	3·68
Samtliga näringsgrenar	3·36	3·35	3·21	3·21	3·24	3·31	3·39	3·40	3·39	3·38	3·45	3·43

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under oktober 1941 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	sept.	okt.	sept.	okt.	sept.	okt.	sept.	okt.
Malmbrytning o. metallindustri	107	89	1 696	1 955	1 629	1 443	+ 67	+ 512
Gruvor o. anrikningsverk	4	4	18	40	111	72	− 93	− 32
Järn-, stål- o. kopparverk	12	9	286	308	323	245	− 37	+ 63
Järn- o. stålmanufaktur	10	7	175	187	116	52	+ 59	+ 135
Mekaniska verkstäder	51	46	724	742	517	566	+ 207	+ 176
Skeppsvarv	6	6	86	251	310	187	− 224	+ 64
Elektriska verkstäder	13	7	346	329	173	241	+ 173	+ 88
Annan metallindustri	11	10	61	98	79	80	− 18	+ 18
Jord- o. stenindustri	36	32	111	242	398	394	− 287	− 82
Kolgruvor	2	1	23	5	10	4	+ 13	+ 1
Torvindustri	3	5	2	—	29	54	− 27	− 54
Stenbrott o. stenhuggerier	6	4	3	1	40	27	− 37	− 26
Cementfabriker, kalkbruk	8	5	26	19	10	45	+ 16	− 26
Tegelbruk	17	11	11	4	217	146	− 206	− 142
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	3	3	23	55	49	28	− 26	+ 27
Glasbruk	2	3	23	158	43	20	− 20	+ 138
Träindustri	16	18	158	225	41	132	+ 117	+ 93
Sågverk o. hyvlerier	8	6	75	65	30	78	+ 45	− 13
Snickerier o. möbelfabriker	8	10	83	154	11	37	+ 72	+ 117
Annan trävaruindustri	—	2	—	6	—	17	—	− 11
Pappers- o. grafisk industri	18	21	649	546	293	256	+ 356	+ 290
Pappersmassefabriker	5	1	224	76	22	11	+ 202	+ 65
Pappersbruk o. pappfabriker	8	8	362	258	220	178	+ 142	+ 80
Annan pappersindustri	1	5	6	22	—	14	+ 6	+ 8
Grafisk industri	4	7	57	190	51	53	+ 6	+ 137
Livsmedelsindustri	37	43	336	2 337	422	265	− 86	+ 2 072
Kvarnar	1	3	10	54	—	6	+ 10	+ 48
Bagerier	4	4	1	10	32	69	− 31	− 59
Råsockerbruk o. raffinaderier	11	13	90	1 944	176	12	− 86	+ 1 932
Choklad- o. karamellfabriker	6	6	113	113	102	12	+ 11	+ 101
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	5	3	—	67	53	7	− 53	+ 60
Slakterier o. konservfabriker	5	5	66	29	41	40	+ 25	− 11
Annan livsmedelsindustri	5	9	56	120	18	119	+ 38	+ 1
Textil- o. beklädnadsindustri	28	30	340	348	368	381	− 28	− 33
Bomullsindustri	7	7	162	115	150	169	+ 12	− 54
Jute- o. linneindustri	1	1	—	27	21	2	− 21	+ 25
Ylleindustri	2	5	7	33	19	66	− 12	− 33
Trikåfabriker	2	4	19	44	38	17	− 19	+ 27
Skrädderier o. sömnadsfabriker	9	6	59	44	64	30	− 5	+ 14
Annan hithörande industri	7	7	93	85	71	97	+ 22	− 12
Läder-, hår- o. gummivaruind.	6	10	46	339	176	278	− 130	+ 61
Garverier	1	3	4	8	—	20	+ 4	− 12
Skofabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Gummivarufabriker	2	4	24	290	167	238	− 143	+ 57
Annan hithörande industri	3	3	18	31	9	25	+ 9	+ 6
Kemisk-teknisk industri	12	15	567	189	79	152	+ 488	+ 30
Färg-, olje- o. parfymfabriker	4	5	112	33	7	27	+ 105	+ 6
Sprängämnesfabriker	1	1	247	104	1	3	+ 246	+ 101
Tändsticksfabriker	1	—	172	—	—	—	+ 172	—
Annan kemisk-teknisk industri	6	9	36	45	71	122	− 35	− 77
Samtliga industrigrupper	260	258	3 903	6 164	3 401	3 231	+ 502	+ [2] 2 933
Byggnadsverksamhet	133	122	1 750	1 564	1 872	2 051	− 122	− 487
Handel o. varulager	12	15	153	120	107	198	+ 46	− 78
Samfärdsel	2	—	8	—	—	—	+ 8	—
Hotell- o. restaurangrörelse	1	2	—	74	3	64	− 3	+ 10
Banker och försäkringsföretag	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	408	397	5 814	7 922	5 383	5 544	+ 431	+ [2] 2 378
Kvinnor			1 376	1 453	935	973	+ 441	+ 480

[1] Rapportskyldighet föreligger endast i fråga om förändringar av viss omfattning. Beträffande principerna för redovisningen hänvisas till statens arbetsmarknadskommissions kungörelse, S.F.S. 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — [2] Frånräknas de säsongmässiga nyanställningarna inom sockerindustrin blir ökningen för samtliga industrigrupper 1 001 och för samtliga näringsgrenar 446.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 30 september 1941.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	92	27 578	22 754	2 275	8·2	2 020	27 590	2 818	10·2
Bleck- o. plåtslagareförb. .	51	2 614	—	139	5·3	—	2 387	142	5·9
Bokbindareförbundet . . .	51	8 038	5 047	341	4·2	211	8 016	356	4·4
Bryggeriindustriarb.-förb. .	110	6 940	1 485	391	5·6	208	7 139	314	4·4
Byggnadsträarbetareförb. .	333	33 371	—	6 016	18·0	—	33 963	5 830	17·2
De förenade förbunden . .	50	11 522	3 702	525	4·6	323	11 122	528	4·7
Elektriska arbetareförb. . .	64	7 142	—	259	3·6	—	7 467	291	3·9
Gjutareförbundet	103	8 099	3	182	2·2	—	8 348	244	2·9
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	535	70 883	7 037	9 504	13·4	927	74 299	10 307	13·9
Byggnadsind.-arb. . . .	193	33 067	1 162	5 911	17·9	84	35 078	6 254	17·8
Byggnadsämnesind.-arb.	179	12 933	496	1 588	12·3	96	13 134	1 514	11·5
Glasbruksarb.	89	3 471	82	148	4·3	17	4 084	448	11·0
Sockerfabriksarb. . . .	18	4 483	755	376	8·4	137	4 668	337	7·2
Tändsticksarb.	5	1 334	521	207	15·5	160	1 846	521	28·8
Övriga arb.	101	15 595	4 021	1 274	8·2	433	15 999	1 433	9·0
Gruvindustriarbetareförb. .	61	10 073	66	164	1·6	—	9 908	168	1·7
Handelsarbetareförb. . . .	259	40 887	17 328	1 004	2·5	354	40 839	1 111	2·7
Kommunalarbetareförb. . .	301	45 011	11 938	1 137	2·5	450	46 662	809	1·7
Lantarbetareförbundet . .	603	37 422	690	976	2·6	302	38 927	1 093	2·8
Litografförbundet	18	2 547	138	82	3·2	6	2 838	79	2·8
Livsmedelsarbetareförb. . .	126	28 427	8 449	1 834	6·5	750	27 587	1 637	5·9
Metallindustriarb.-förb. . .	302	178 101	11 241	6 112	3·4	726	177 476	6 396	3·6
Järnbruksarbetare . . .	58	87 570	626	461	1·2	24	87 199	405	1·1
Verkstadsarbetare . . .	244	140 581	10 615	5 651	4·0	702	140 277	5 991	4·3
Murareförbundet	123	10 349	—	2 293	22·2	—	10 415	1 830	17·6
Målareförbundet	191	13 035	1	1 130	8·7	—	13 543	1 739	12·8
Pappersindustriarb.-förb. .	130	30 862	1 659	3 836	12·4	369	32 120	5 214	16·2
Sadelm.- o. tapetseraref. .	57	3 789	814	233	6·1	86	3 783	419	11·1
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	55	11 333	4 584	712	6·3	367	11 301	795	7·0
Stenindustriarbetareförb. .	136	6 398	2	744	11·6	—	6 448	700	10·9
Sågverksindustriarb.-förb. .	225	19 591	16	3 128	16·0	—	19 441	2 570	13·2
Textilarbetareförbundet . .	101	39 073	21 984	1 810	4·6	1 363	39 251	1 665	4·2
Tobaksindustriarb.-förb. .	12	2 301	1 757	280	12·2	249	2 338	264	11·3
Transportarbetareförb. . .	161	24 983	1 282	2 801	11·2	93	26 165	3 148	12·0
Träindustriarbetareförb. . .	252	21 812	347	1 256	5·8	58	22 601	1 411	6·2
Typografförbundet	106	11 831	598	642	5·4	60	11 796	554	4·7
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	258	21 507	—	3 050	14·2	—	23 582	3 312	14·0
Summa	4 866	735 519	122 922	52 856	7·2	8 922	747 355	55 744	7·5

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under september uppgivits till inalles 258 127.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 31/8 1940—30/9 1941.

Fackförbund	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9
Beklädnadsarbetareförb.	5·4	4·7	4·2	5·6	15·5	7·5	7·9	6·1	6·1	6·5	9·5	9·0	10·2	8·2
Bleck- o. plåtslagareförb.	8·1	6·2	9·1	13·3	18·1	28·7	25·2	29·1	20·2	13·0	10·9	7·2	5·9	5·3
Bokbindareförbundet	6·5	6·5	5·5	4·1	6·0	6·3	6·1	5·9	6·0	5·5	5·0	4·5	4·4	4·2
Bryggeriindustriarbetareförb.	3·5	6·0	8·2	9·0	7·4	9·2	11·2	9·3	7·3	5·3	3·3	3·1	4·4	5·6
Byggnadsträarbetareförb.	23·7	26·7	34·1	38·6	46·6	51·7	50·6	47·0	40·9	30·1	27·1	18·6	17·2	18·0
De förenade förbunden	5·6	5·2	4·4	4·7	4·6	5·4	6·4	7·2	7·0	7·3	6·9	5·5	4·7	4·6
Elektriska arbetareförb.	4·3	4·8	5·1	6·3	7·7	9·7	12·6	12·2	11·4	8·6	7·8	4·4	3·9	3·6
Gjutareförbundet	4·7	4·2	4·6	4·9	9·0	4·7	4·3	5·0	3·4	3·2	3·4	2·9	2·9	2·2
Grov- o. fabriksarbetareförb.	16·0	18·2	19·2	21·8	30·5	34·1	34·1	30·6	26·2	20·3	16·3	14·6	13·9	13·4
Byggnadsind.-arb.	20·4	24·1	26·7	30·5	40·7	44·1	45·7	41·8	35·5	28·9	21·7	18·1	17·8	17·9
Byggnadsämnesind.-arb.	14·1	19·0	22·8	28·5	40·0	40·1	38·6	34·0	27·1	16·4	13·2	11·8	11·5	12·3
Glasbruksarb.	16·1	10·8	9·4	9·3	14·6	18·9	17·1	16·7	11·6	8·1	8·8	14·7	11·0	4·3
Sockerfabriksarb.	10·6	15·4	8·9	8·8	28·1	24·2	24·0	17·7	15·0	12·1	10·9	10·6	7·2	8·4
Tändsticksarb.	36·5	28·3	26·6	17·1	14·5	15·8	12·3	14·3	25·2	22·3	28·2	24·8	28·8	15·5
Övriga arb.	11·1	10·4	10·6	11·7	14·3	14·7	14·4	11·9	11·0	9·0	9·2	9·9	9·0	8·2
Gruvindustriarbetareförb.	1·7	1·9	1·7	2·4	3·0	2·9	2·7	3·2	4·0	3·4	2·0	1·6	1·7	1·6
Handelsarbetareförb.	4·0	4·5	5·2	5·4	5·8	5·3	4·7	4·3	3·5	3·4	3·0	2·6	2·7	2·5
Kommunalarbetareförb.	2·8	2·5	3·8	5·1	6·3	7·3	6·8	6·0	4·6	2·4	2·2	2·0	1·7	2·5
Lantarbetareförbundet	3·6	3·5	3·5	4·8	5·2	5·4	5·7	5·4	3·9	3·3	2·6	2·9	2·8	2·6
Litografförbundet	6·2	6·5	5·9	5·3	8·5	5·1	5·4	4·2	3·2	3·2	3·2	2·2	2·8	3·2
Livsmedelsarbetareförb.	5·4	6·6	8·2	8·8	11·4	11·4	9·0	9·6	8·0	7·2	6·7	4·9	5·9	6·5
Metallindustriarbetareförb.	4·3	4·6	5·1	5·6	6·2	6·3	6·8	6·4	5·9	5·1	4·5	3·9	3·6	3·4
Järnbruksarbetare	1·9	2·1	2·0	1·8	2·2	2·0	2·2	2·5	2·0	1·5	1·4	1·2	1·1	1·2
Verkstadsarbetare	4·2	5·2	6·0	6·7	7·3	7·4	8·0	7·5	7·0	6·0	5·4	4·6	4·3	4·0
Murareförbundet	31·2	38·0	46·2	49·1	62·2	62·1	59·5	58·5	47·0	38·6	25·5	19·3	17·6	22·2
Målareförbundet	14·6	13·2	23·7	38·2	43·7	55·0	53·9	42·6	35·6	23·3	20·6	14·4	12·8	8·7
Pappersindustriarbetareförb.	26·4	25·6	21·8	21·7	20·8	23·8	20·9	21·4	21·6	21·0	20·5	16·5	16·2	12·4
Sadelm.- o. tapetserareförb.	8·3	5·2	4·9	7·0	16·4	26·2	18·1	14·9	12·9	12·3	12·6	17·2	11·1	6·1
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	3·4	2·9	3·8	5·8	20·0	14·8	12·9	11·7	9·2	13·4	10·9	12·3	7·0	6·3
Stenindustriarbetareförb.	14·0	16·9	17·4	21·9	32·4	29·2	25·9	22·9	18·6	13·9	15·0	11·7	10·9	11·6
Sågverksindustriarbetareförb.	13·9	17·9	21·7	26·9	44·0	36·7	33·0	30·6	28·0	21·0	13·8	9·9	13·2	16·0
Textilarbetareförbundet	3·8	4·6	5·0	4·9	5·0	6·8	4·0	4·7	4·5	4·0	4·6	5·9	4·2	4·6
Tobaksindustriarbetareförb.	4·7	5·0	5·3	5·5	5·3	5·7	5·9	10·3	14·0	13·2	12·4	12·4	11·3	12·2
Transportarbetareförb.	14·2	15·8	18·0	16·5	15·2	22·3	23·7	19·8	18·0	14·5	14·3	11·4	12·0	11·2
Träindustriarbetareförb.	9·2	9·3	9·4	9·3	26·3	18·6	16·9	14·0	10·8	8·4	8·6	6·5	6·2	5·8
Typografförbundet	5·1	8·7	8·4	7·1	7·2	6·3	5·7	4·2	3·8	3·8	2·8	2·5	4·7	5·4
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	20·0	20·7	21·7	31·1	39·0	30·1	30·0	29·6	26·2	20·7	20·0	16·7	14·0	14·2
Samtliga	9·1	9·3	11·0	12·6	16·1	17·2	16·5	15·1	13·1	10·6	9·4	7·8	7·5	7·2

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län	Antal rapportkommuner		Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad				Arbetslösa per 1 000 inv.	Försörjningspliktiga i % av samtliga
	hela antalet	därav städer	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa			
								Antal	%		
a) *Vid utgången av oktober 1941.*											
Stockholms stad	1	1	2 295	—	2 295	+ 129	—	+ 129	+ 6·0	3·9	64·4
Stockholms	18	4	127	518	645	+ 9	+ 23	+ 32	+ 5·2	2·2	77·2
Uppsala	3	1	90	24	114	+ 8	— 4	+ 4	+ 3·6	0·8	71·1
Södermanlands	5	3	127	29	156	— 2	— 4	— 6	— 3·7	0·8	76·9
Östergötlands	4	3	331	1	332	+ 21	— 3	+ 18	+ 5·7	1·0	75·9
Jönköpings	9	6	211	26	237	— 9	— 4	— 13	— 5·2	1·0	73·8
Kronobergs	7	2	33	26	59	+ 1	— 2	— 1	— 1·7	0·4	62·7
Kalmar	10	5	214	24	238	+ 1	+ 8	+ 9	+ 3·9	1·0	80·3
Gotlands	1	1	38	—	38	+ 8	—	+ 8	.	0·7	76·3
Blekinge	17	3	45	103	148	± 0	— 32	— 32	— 17·8	1·0	80·4
Kristianstads	2	1	22	2	24	— 8	± 0	— 8	.	0·1	83·3
Malmö stad	1	1	553	—	553	— 284	—	— 284	— 33·9	3·6	77·8
Malmöhus i övrigt	7	5	220	22	242	— 80	— 16	— 96	— 28·4	0·6	74·8
Hallands	7.	4	161	19	180	+ 2	— 6	— 4	— 2·2	1·2	74·4
Göteborgs stad	1	1	2 990	—	2 990	— 443	—	— 443	— 12·9	10·6	67·6
Göteborgs o. Bohus i övrigt	38	6	424	1 417	1 841	— 38	+ 36	— 2	— 0·1	9·0	82·9
Älvsborgs	9	5	121	40	161	+ 23	+ 14	+ 36	+ 28·8	0·5	68·3
Skaraborgs	6	4	52	3	55	+ 1	± 0	+ 1	+ 1·9	0·2	63·6
Värmlands	15	3	123	137	260	+ 37	+ 10	+ 47	+ 22·1	1·0	72·3
Örebro	3	1	84	14	98	+ 28	± 0	+ 28	+ 40·0	0·4	66·3
Västmanlands	3	2	25	1	26	+ 19	+ 1	+ 20	.	0·2	61·5
Kopparbergs	3	1	27	9	36	— 6	— 15	— 21	— 36·8	0·1	58·3
Gävleborgs	8	3	180	69	249	+ 14	+ 7	+ 21	+ 9·2	0·9	81·9
Västernorrlands	32	3	80	1 140	1 220	+ 19	— 165	— 146	— 10·7	4·4	87·4
Jämtlands	3	1	25	6	31	+ 22	+ 1	+ 23	.	0·2	74·2
Västerbottens	12	2	41	120	161	+ 2	— 9	— 7	— 4·2	0·7	39·8
Norrbottens	10	2	23	198	221	± 0	+ 18	+ 18	+ 8·9	1·0	71·0
Summa	**235**	**74**	**8 662**	**3 948**	**12 610**	— 527	— 142	— 669	— 5·0	2·0	73·3
b) *September 1940—Oktober 1941.*											
1940.											
september	193	56	8 060	4 183	12 243	+ 1 566	+ 316	+ 1 882	+ 18·2	1·9	74·4
oktober	208	61	10892	5 230	16 122	+ 2 832	+ 1 047	+ 3 879	+ 31·7	2·5	71·8
november	223	68	14531	6 031	20 562	+ 3 639	+ 801	+ 4 440	+ 27·5	3·2	70·3
december	220	62	16485	6 984	23 469	+ 1 954	+ 953	+ 2 907	+ 14·1	3·7	70·6
1941.											
januari	258	72	21141	9 371	30 512	+ 4 656	+ 2 387	+ 7 043	+ 30·0	4·8	70·7
februari	282	78	23954	10 946	34 900	+ 2 813	+ 1 575	+ 4 388	+ 14·4	5·5	70·6
mars	289	77	22655	11 047	33 702	— 1 299	+ 101	— 1 198	— 3·4	5·3	70·4
april	285	78	19732	10 820	30 552	— 2 923	— 227	— 3 150	— 9·3	4·8	71·5
maj	268	75	16396	8 460	24 856	— 3 336	— 2 360	— 5 696	— 18·6	3·9	71·7
juni	251	75	13227	7 429	20 656	— 3 169	— 1 031	— 4 200	— 16·9	3·2	73·3
juli	240	74	10501	5 704	16 205	— 2 726	— 1 725	— 4 451	— 21·5	2·5	74·1
augusti	228	71	10127	4 862	14 989	— 374	— 842	— 1 216	— 7·5	2·4	73·4
september	225	69	9 189	4 090	13 279	— 938	— 772	— 1 710	— 11·4	2·1	73·3
oktober	235	74	8 662	3 948	12 610	— 527	— 142	— 669	— 5·0	2·0	73·3

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. Oktober 1941.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	89	75	164	+ 23	− 21	+ 2	84	51·2
Jordbruk	80	15	95	+ 21	− 5	+ 16	36	37·9
Skogshushållning	9	60	69	+ 2	− 16	− 14	48	69·6
Industri och hantverk	4 898	3 079	7 977	− 227	− 75	− 302	5 775	72·4
Malmbrytning	5	18	23	− 1	− 6	− 7	14	·
Metall- och maskinindustri	576	77	653	− 130	+ 8	− 122	453	69·4
Jord- och stenindustri	290	1 304	1 594	− 16	+ 54	+ 38	1 244	78·0
stenindustri	179	1 200	1 379	− 17	+ 57	+ 40	1 087	78·8
glasindustri	6	92	98	− 3	+ 2	− 1	80	81·6
övrig jord- och stenindustri	105	12	117	+ 4	− 5	− 1	77	65·8
Trävaruindustri	375	418	793	− 39	− 43	− 82	564	71·1
sågverksindustri	303	411	714	− 35	− 38	− 73	514	72·0
annan trävaruindustri	72	7	79	− 4	− 5	− 9	50	63·3
Pappers- och grafisk industri	151	395	546	− 4	− 63	− 67	412	75·5
Livsmedelsindustri	126	16	142	− 32	+ 1	− 31	108	76·1
Textil- och beklädnadsindustri	174	11	185	− 27	+ 2	− 25	147	79·5
Läder-, hår- och gummivaruindustri	95	7	102	− 14	± 0	− 14	72	70·6
Kemisk-teknisk industri	121	4	125	− 13	− 1	− 14	84	67·2
Byggnadsverksamhet	2 938	820	3 758	+ 39	− 30	+ 9	2 634	70·1
husbyggnadsarbete	2 657	463	3 120	+ 19	+ 15	+ 34	2 191	70·2
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	281	357	638	+ 20	− 45	− 25	443	69·4
Kraft- och värmeproduktion	47	9	56	+ 10	+ 3	+ 13	43	76·8
Sjöfart och fiske	163	21	184	− 15	− 15	− 30	112	60·9
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	2 401	137	2 538	− 250	− 13	− 263	1 822	71·8
Kontorsarbete	241	12	253	− 16	± 0	− 16	220	87·0
Affärs- och lagerarbete	608	29	637	− 97	− 5	− 102	495	77·7
Landtransport	1 216	93	1 309	− 128	− 6	− 134	842	64·3
Hotell- och restaurangrörelse	167	2	169	± 0	± 0	± 0	125	74·0
Litterärt och konstnärligt arbete	106	1	107	+ 9	− 1	+ 8	87	81·3
Förvaltning och undervisning	32	—	32	− 5	—	− 5	27	·
Sjukvård och hygien	31	—	31	− 13	− 1	− 14	26	·
Husligt arbete	56	1	57	+ 5	− 3	+ 2	40	70·2
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	1 055	635	1 690	− 63	− 15	− 78	1 136	67·2
Summa	8 062	3 948	12 610	− 527	− 142	− 669	8 969	71·1

Tab. 13. De arbetslösas ålders- och försörjningsförhållanden. Oktober 1941.

Åldersgrupper	Städer			Landsbygd			Summa		
	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa
16—25 år	144	459	603	57	238	295	201	697	898
26—50 »	3 128	978	4 106	1 726	232	1 958	4 854	1 210	6 064
över 50 »	2 749	1 204	3 953	1 440	255	1 695	4 189	1 459	5 648
Summa	6 021	2 641	8 062	3 223	725	3 948	9 244	3 366	12 610

Tab. 14. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		kommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av oktober 1941.*										
Stockholms stad	1 753	548	—	309	180	35	—	401	44	236
Stockholms	441	204	—	44	20	—	7	126	24	16
Uppsala	80	4	—	6	1	—	37	20	4	8
Södermanlands	119	1	—	37	—	—	34	15	1	31
Östergötlands	207	16	—	102	3	—	—	57	—	29
Jönköpings	183	17	—	62	4	2	79	—	—	19
Kronobergs	53	17	—	—	2	—	16	—	—	18
Kalmar	125	12	—	40	—	13	57	—	—	3
Gotlands	18	—	—	—	—	—	14	—	—	4
Blekinge	94	40	—	18	3	—	33	—	—	—
Kristianstads	21	—	—	7	—	—	12	—	—	2
Malmö stad	494	56	—	172	5	—	—	222	8	31
Malmöhus i övrigt	188	11	—	84	2	9	9	54	14	—
Hallands	78	—	—	6	—	—	56	—	—	16
Göteborgs stad	2 096	135	243	195	24	—	4	1 311	40	144
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 369	326	718	115	—	—	25	105	27	53
Älvsborgs	63	5	—	—	—	—	42	—	4	12
Skaraborgs	37	—	—	8	—	—	24	—	—	5
Värmlands	159	10	—	18	9	33	28	26	9	26
Örebro	32	4	—	—	3	8	12	—	—	5
Västmanlands	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Kopparbergs	24	—	—	—	1	—	23	—	—	—
Gävleborgs	133	25	49	10	4	6	—	38	—	1
Västernorrlands	988	387	279	93	—	45	83	52	12	37
Jämtlands	3	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Västerbottens	99	13	—	—	1	—	19	—	—	66
Norrbottens	115	42	—	—	—	—	38	—	18	17
Summa	8 969	1 873	1 289	1 326	263	151	652	2 427	206	782
därav städer	6 026	903	330	1 097	242	71	401	2 249	189	594
b) *September 1940—Oktober 1941.*										
1940.										
september	9 019	1 458	1 059	255	122	181	814	2 694	1 807	629
oktober	11 343	1 655	995	233	125	226	1 021	5 702	817	569
november	14 818	1 852	856	282	154	221	1 575	8 330	839	709
december	16 713	1 282	773	243	163	151	1 523	10 765	1 034	779
1941.										
januari	21 564	1 975	840	350	180	122	2 035	14 089	1 021	952
februari	25 716	2 339	870	532	193	103	2 871	17 338	911	1 059
mars	25 775	2 168	1 101	778	185	100	2 238	17 369	801	1 035
april	24 046	2 621	1 380	1 003	222	118	1 773	15 288	674	967
maj	20 257	3 261	1 822	1 093	243	147	1 395	10 829	503	964
juni	16 875	4 063	2 303	1 125	244	169	1 094	6 677	294	906
juli	14 005	3 897	2 302	1 367	239	203	847	4 140	199	811
augusti	12 166	3 238	2 023	1 297	223	190	818	3 316	191	870
september	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832
oktober	8 969	1 873	1 289	1 326	263	151	652	2 427	206	782

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1941.

Tab. 15. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	198	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141			
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·3	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·3	10·3
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·3	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·2	16·5	15·1	13·1	10·6	9·4	7·8	7·5	7·2				
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa [1]												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 858	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 513	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610			

[1] Se anm. här nedan.

Tab. 16. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·8
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	

Tab. 17. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·73	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·53	3·68
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	

Anmärkningar. *Tab. 5—7 och 16—17.* Uppgifterna insamlas å rapportkort, som varje månad tillställas c:a 13 000 arbetsgivare, av vilka c:a 7 400 inkommit med uppgifter för oktober. Angående materialets representativitet se Soc. Medd. 1940, sid. 334. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden och övriga sysselsatta sista dagen i månaden. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under augusti 1940—september 1941 med september 1939 som bas. På samma sätt ha i tab. 16 beräknats kvartalsindextal över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 17 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats.

Tab. 15. Fr. o. m. januari 1938 har i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och kommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(Oktober 1941.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

Cassel, G. Nyare faktorer i framåtskridandet. Skandinaviska bankens kvartalsskrift 1941, nr 4.
Gambs, J. S. The I. L. O. in wartime. Monthly labor review maj 1940.
Högbom, I. Produktionsförloppens faser. Skandinaviska bankens kvartalsskrift 1941, nr 4.
Pfannenstill, B. Sociologien — socialvetenskapernas enhet. Svensk tidskrift 1941, nr 8.
Guldets roll. Industria 1941, nr 22.

Sverige.

Höjer, A. Aktuella socialmedicinska uppgifter. Social-medicinsk tidskrift 1941, nr 10.
Lundberg, G. Norrlands framtid. S. A. P. information 1941, nr 19.
Tidsstudier inom byggnadsindustrien. Byggnadsindustrin 1941, nr 18.
Utkomstproblemen i Norrland. Skogsindustriarbetaren 1941, nr 19.

Danmark.

Arbetsförhållanden i Danmark. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 42.

Finland.

Nyström, P. Finlands ekonomi i krigstid. Sunt förnuft 1941, nr 8.

Schweiz.

Wyler, J. Das schweizerische Volkseinkommen. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1941, nr 2.

Arbetarskydd.

Heinrich, H. W. Net profit and industrial safety. Industrial safety survey 1941, nr 1.
Thiis-Evensen, E. Kullokssydforgiftning som yrkessykdom. Sosialt arbeid 1941, nr 7.

Sverige.

Bergh, N. P. Traumatiska epitelcystor, med särskild hänsyn till olycksfallsersättningen. Sv. läkartidningen 1941, nr 41.
Gusander. Ungdom i beredskap. Lantarbetaren 1941, nr 21.
Starland, H. Yrkesinspektionens anvisningar rörande personalrum. Arbetarskyddet 1941, nr 9.
Wallner, O. Skyddspropaganda vid skogsavverkningsarbete. Arbetarskyddet 1941, nr 9.

Arbetslön och arbetstid.

Der Stand der Hausgehilfinnenfrage [in den skandinavischen Ländern]. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 7.

Sverige.

Jämförelser rörande lönenivåns förändringar under krisen för tjänstemän i statlig, kommunal och privat tjänst. Vår stad 1941, nr 9.
Lönenivån under krisen. Sv. trafiktidning 1941, nr 43.
Ny utredning angående butiksstängningslagen. Tobakshandlaren 1941, nr 10.
Tjänstebostadens standard. Folkskollärarnas tidning 1941, nr 42.

Amerikas förenta stater.

Smith, M. L., & Wright, Kathryn R. Occupations and salaries in federal employment. Monthly labor review jan. 1941.
Economic status of university women. Monthly labor review febr. 1940.
Entrance wage rates of common laborers, July 1940. Monthly labor review jan. 1941.
Progress of state minimum-wage legislation in 1939. Monthly labor review febr. 1940.
Work and wages in 1939. Monthly labor review mars 1940.

Norge.

Bech. Tarifrecht und Lohnpolitik in Norwegen. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 29.
Lönnen og levevilkårene. Brenselsbidrag? Statstjenestemannen 1941, nr 8.

Tyskland.

Seidemann, A. Arbeitszeitänderungen im Wirtschaftskreislauf. Der deutsche Volkswirt 3 & 10 okt. 1941.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

JERNEMAN, T. Förbättrad statsunderstödd arbetslöshetsförsäkring. Tidskrift för fattigvård 1941, nr 5.

SKOGH, S. Länsarbetsnämnderna och deras verksamhet. Från departement och nämnder 1941, nr 19.

Amerikas förenta stater.

Activities of national youth administration, 1935—40. Monthly labor review maj 1941.

Preliminary census figures on employment and unemployment, March 24—30, 1940. Monthly labor review jan. 1941.

Danmark.

[JACOBSEN, W.] Beskæftigelsesproblemet — og Industrien. Tidsskrift for Industri 1941, nr 20.

LASSEN, R. Opsparing? Socialt Tidsskrift 1941, nr 9.

Finland.

VALJAKKA, M. Krigsinvalidernas arbetsvård. Industritidningen 1941, nr 9.

Der Arbeitseinsatz im Winter 1940/41. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 7.

Italien.

Italiens Buch der Arbeit. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 7.

Kanada.

STRAND, S. G. Kanadensiska arbetsmarknaden under kriget. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 41.

Storbritannien.

SCHOENFELD, MARGARET H. Development of british war labor policy. Monthly labor review maj 1941.

Från den engelska arbetsmarknaden. Industria 1941, nr 21.

Tyskland.

BEISIEGEL. Aufgaben und Leistungen der Arbeitseinsatzverwaltung. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 28.

STETS. Die Lenkung des männlichen Berufsnachwuchses 1941 und 1942. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 28.

Befolkningsfrågor.

Sverige.

HÖJER, J. A. En läkares syn på befolkningsfrågorna. Sv. läkartidningen 1941, nr 43.

INGHE, G. Abortfrågan inför omprövning. Tiden 1941, nr 8.

Schweiz.

RUCHTI, W. Bemerkungen zur Lage der vater- und mutterlosen Familien in der Schweiz. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1941, nr 2.

Tyskland.

Die Erwerbspersonen im Deutschen Reich nach der Betriebszugehörigkeit und der sozialen Stellung. Wirtschaft und Statistik 1941, nr 19.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

DAHLBERG, E. Hushållstypen och bostadsytan. Byggmästaren 1941, nr 21.

EKSTRÖM, G. Landsbygdens försörjning med konsumtionsvatten. Kungl. lantbruksakademiens tidskrift 1941, nr 4.

GAHN, W. Hyreshusets utveckling. Byggnadsvärlden 1941, nr 43.

LANDGREN, C. A. G. Bränsleersättningen enligt socialstyrelsens klausul. Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 20.

MALMSTEN, H. Bostadsinspektion på landsbygden. S. A. P. information 1941, nr 19.

SVENNILSSON, I. [M. FL.] Byggnadsindustriens råvaruproblem. Från departement och nämnder 1941, nr 19.

TROËDSSON, J. S. W. Landsbygdens försörjning med konsumtionsvatten. Kungl. lantbruksakademiens tidskrift 1941, nr 4.

WEDHOLM, O. Trångboddheten som söndrar. Vår bostad 1941, nr 17.

Fastighetsmarknaden och bygget. Affärsvärlden 1941, nr 41.

Städernas stöd åt bostadsrättsföreningar. Sv. stadsförbundets tidskrift 1941, nr 8.

Amerikas förenta stater.

VEENSTRA, TH. A. Defense housing policies and progress. Monthly labor review maj 1941.

Danmark.

WESTERGAARD, BODIL. Bedre Kökkener i Landbohjemmene. [Anm. av H. E. Langkilde: »Bedre Kökkener».] Andelsbladet 1941, nr 40.

Finland.

Byggnadsverksamheten i städerna och köpingarna åren 1939 och 1940. Finsk kommunaltidskrift 1941, nr 5.

Storbritannien.

Wartime housing and rent laws in Great Britain. Monthly labor review mars 1940.

Tyskland.

FISCHER-DIESKAU. Wohnungs- und Siedlungsämter in den Gauen. Der deutsche Volkswirt 10 okt. 1941.

HEILMANN. Preisbildung und Preisüberwachung bei Bauland. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 27.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

LIND, A. Nya linjer i svensk fackföreningsrörelse. Kooperatören 1941, nr 19.

LUNDGREN, S. Sjömännens anställningsförhållanden. S. A. P. information 1941, nr 19.

Amerikas förenta stater.

Settlement of grievances under union agreements. Monthly labor review febr. 1940.

Strikes in 1939. Monthly labor review maj 1940.

Norge.

FOSSUM, O. Landsorganisasjonen under den nye ledelse. [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1941, nr 9/10.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Allowances to families of mobilized men in european countries. Monthly labor review jan. 1941.

Family allowances for mobilized men. Monthly labor review mars 1940.

Sverige.

MOSSBERG, E. Hur utrymning skall tillgå. Från departement och nämnder 1941, nr 18.

Bestämmelser om utrymning för vissa grupper av civilbefolkningen vid krig eller krigsfara. Tidskrift för fattigvård 1941, nr 5.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

SÖDERLING, B. Inför nödvändig intensifiering av rikets spädbarnsvård. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1941, nr 5.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

REHN, G. Böndernas kompensation. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 40.

ZETTERBERG, O. Beräkningar angående skördens storlek. Kommersiella meddelanden 1941, nr 10.

Frankrike.

PIROU, G. Du syndicat à la corporation dans l'agriculture française. Revue internationale d'agriculture 1941, nr 9.

Norge.

ÖDEGAARD, J. Det norske jordbruks struktur. [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1941, nr 9/10.

Tyskland.

Bonden under nationalsocialismen. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 41.

Kooperation.

Danmark.

GUNDESEN, G. Vinder Stordriftstanken Position i dansk Konsumentkooperation? Kooperatören 1941, nr 18.

Kina.

Role of industrial cooperatives in China's war economy. Monthly labor review maj 1941.

Norge.

ARNESEN, R. Norsk kooperasjon under advokat Dehlis ledelse. Kooperatören 1941, nr 19.

Kristidsfrågor.

Amerikas förenta stater.

Vocational training for defense. Social security bulletin 1941, nr 8.

Nykterhetsfrågan.

ENGLUND, E. Ett alkoholstatistiskt grundproblem. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 10.

G[AH]N, H. Alkoholkonsumtionen i Sverige och grannländerna år 1940. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 10.

Sverige.

PETRÉN, A. Samarbetet mellan sjukhusen och den organiserade nykterhetsvården. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1941, nr 7.

ROMANUS, S. Skärpt rattfyllerilagstiftning. Sv. juristtidning 1941, nr 7.

SJÖHAGEN, A. Militärfylleriet och dess bekämpande. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1941, nr 7.

Det nya omorganisationsförslaget rörande system- och restaurangbolagen. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 9.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

Sverige.

GRÄSLUND, H. Matfettsituationens utveckling under år 1941. Från departement och nämnder 1941, nr 18.

SOOP, E. Löner och levnadskostnader. Signalen 1941, nr 42.

Herr Malmgård och dyrortsgrupperingen. Sv. statsförvaltning 1941, nr 3/4.

Inlägg i dyrortsdiskussionen. Tidning för Sveriges läroverk 1941, nr 19.

Priskontrollen. Verkstäderna 1941, nr 10.

Amerikas förenta stater.

NELSON, S., & JOY, A. Prices and the war. Monthly labor review jan. 1941.

Clothing expenditures of wage earners and clerical workers. Monthly labor review febr. 1940.

Consumer expenditures in the United States. Monthly labor review febr. 1940.

Transportation and recreation expenditures of wage earners and clerical workers. Monthly labor review mars 1940.

Danmark.

BAUER, F. Prispolitik og Detailhandelens rationalisering. Arbejderen 1941, nr 20.

Finland.

Utvisar det officiella levnadskostnadsindextalet den verkliga stegringen i levnadskostnaderna? Industritidningen 1941, nr 9.

Frankrike.

Den franska livsmedelskrisen skärpes. Industria 1941, nr 22.

Norge.

Skatt—leveomkostninger. Statstjenestemannen 1941, nr 8.

Schweiz.

Der Stand der Kleinhandelspreise in den Schweizerstädten am 1. September 1941. Schweiz. Konsum-Verein 1941, nr 40.

Storbritannien.

Pris- och lönepolitik i England. Affärsvärlden 1941, nr 43.

Tyskland.

Die Preise nach zwei Kriegsjahren. Wirtschaft und Statistik 1941, nr 18.

Socialförsäkring.

STEIN, O. Building social security. International labour review sept. 1941.

Sverige.

LIEDSTRAND, E. Pensioneringens bevarande vid flyttning. Arbetsledaren 1941, nr 19.

ÅKERSTRÖM, A. Statstjänarna och olycksfallsförsäkringslagen. Förvaltningsrättslig tidskrift 1941, nr 4.

Arbetsgivarens självrisk i olycksfallsförsäkringen. Arbetarskyddet 1941, nr 9.

Förslag om förhöjt dyrtidstillägg å folkpensioner m. m. Folkpensioneringen 1941, nr 7.

Förslag om förändringar i folkpensioneringS-, barnbidrags- och bidragsförskottslagarna ägnade att under nuvarande krisförhållanden förbättra förmånerna. Tidskrift för fattigvård 1941, nr 5.

Hemställan till konungen från sjukkasseförbundet om kristillägg åt sjukkassemedlemmar. Sv. sjukkasse-tidning 1941, nr 10.

Ett initiativ från socialvårdskommittén. [Lagen om folkpensioner.] Sunt förnuft 1941, nr 8.

Amerikas förenta stater.

SHARKEY, C. F. Principal features of workmen's compensation laws, as of January 1, 1940. Monthly labor review mars 1940.

Italien.

TURCHI, R. Sozialversicherung im faschistischen Italien. Soziale Praxis 1941, nr 20.

Schweiz.

Compulsory accident insurance in Switzerland from 1933 to 1937. International labour review sept. 1941.

Tyskland.

Einheitsbeitrag in der Sozialversicherung? Soziale Praxis 1941, nr 19.

Socialvård.

Sverige.

AHNSJÖ, S. Vanart hos flickor och dess prognos. Social-medicinsk tidskrift 1941, nr 10.

DAHLSTRÖM, F. Några synpunkter på frågan om vården av de sinnessjuka. Sunt förnuft 1941, nr 8.

ERIKSSON, TORSTEN. Ligabrottsligheten. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1941, nr 5.

HEDQUIST, G. Ungdomsgårdarna — ett nytt inslag i samhällets ungdomsverksamhet. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1941, nr 10.

MELIN, C. Stockholms stads pensionärshem. Byggnadsindustrin 1941, nr 18.

PEHRLING, M. Vår skyddshemsorganisation. Landskommunernas tidskrift 1941, nr 10.

Sociala rådgivningsbyrån. Vår stad 1941, nr 9.

Socialvårdskommittén beslutar utredning om ålderdomshemspersonalens arbets- och anställningsförhållanden. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1941, nr 10.

Vem får bo i Stockholms pensionärshem? Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1941, nr 10.

Amerikas förenta stater.

ALTMEYER, A. J. The needs of the aged in relation to need among other groups. Social security bulletin 1941, nr 8.

Care of aged in old people's homes. Monthly labor review maj 1940.

Finland.

Skyddsvärnsarbetet i Finland. Skyddsvärnet 1941, nr 4.

Storbritannien.

MYRDAL, ALVA. Barnkammarinstitutionerna i krigets Storbritannien. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1941, nr 5.

Tyskland.

SCHMIDT, F. H. Der Mutterschutz im Kriege. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 27.

STREHL. Einst und jetzt. 25 Jahre Blindenstudienanstalt 1916—1941. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 29.

Die Fürsorgeerziehung im Rechnungsjahr 1939. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1941, nr 3.

Die Leistungen des Kriegswinterhilfswerks des deutschen Volkes 1940/41. Wirtschaft und Statistik 1941, nr 19.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

ELLDIN, H. Kooperationens utbildningsarbete. Sv. sparbankstidskrift 1941, nr 7.

KÄLVESTEN, ANNA LISA. Uppfostra vi våra barn för den medborgargärning, som familjebildning och föräldraskap innebär? Referat av husmodersförbundets betänkande [till 1940 års skolutredning]. Husmodersförbundets medlemsblad 1941, nr 10.

MEHR, HJ. Utbildningsproblem inom kommunalförvaltningen. Vår stad 1941, nr 9.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of agriculture. Bureau of home economics in cooperation with the Work projects administration.
Family expenditures for clothing. 5 regions. Wash. 1941. (Consumer purchases study.)
Family expenditures for furnishings and equipment. 5 regions. Wash. 1941. (Consumer purchases study.)

— Department of Commerce. Bureau of the census.
Statistical abstract of the United States. Nr 62 (1940). Wash. 1941.

— Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1940.
636. *Williams, Faith M., & Hanson, Alice C.* Money disbursements of wage earners and clerical workers in 8 cities in the East North central region 1934—36.
673. Wages, hours, and working conditions in union bakeries, June 1, 1939.

BRILL, H. Geschlossene Wohnungswirtschaft. Eine Forderung der Zeit. Berl.-Charlottenb. 1939.

DANMARK. Dansk Arbejdsgiverforening. Haandbog. 1941/42. Khvn 1941.

— Det statistiske Departement.
Statistisk Tabelværk. Række 5. Khvn 1941.
Litra E: Nr 19. Kommune- og Havneregnskaber 1930/31—1935/36.

— Sundhedsstyrelsen.
Dödsaarsagerne i Kongeriget Danmark i Aaret 1940. Khvn 1941.

SVERIGES SOCIALDEM. ARBETARPARTI.
Fakta för socialdemokratiska talare och debattörer. Sthlm 1941.
1941: 4. Arbetslöshets- och bostadspolitik.

FOLKFÖRSVAR och folknykterhet. Föreläsningarna och diskussionerna vid den av Sveriges storloge av IOGT ... anordnade konferensen ... i Stockholm d. 24 och 25 mars 1941. Sthlm 1941.

FRANKRIKE. Ministère du travail. Direction du travail.
Statistique des grèves. 1933—1935. Paris 1939.

HECKSCHER, E. F. Svenskt arbete och liv från medeltiden till nutiden. Sthlm 1941.

HISTORIK över brandväsendet i Helsingfors. Hfors 1941.

HOPPU, K. W. Helsingfors hamn. Handbok. Hfors 1939.

KIELER VORTRÄGE gehalten im Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel. Jena 1941.
66. *Leon, G. N.* Struktur und Entwicklungsmöglichkeiten der rumänischen Volkswirtschaft.
67. *Avieny, W.* Strukturwandlungen der Weltmetallwirtschaft.

KÖPENHAMN. Köbenhavns statistiske Kontor.
Statistisk Aarbog for Köbenhavn, Frederiksberg og Gjentofte Kommune. Aarg. 22 (1941). Khvn 1941.

NEDERLÄNDERNA. Departement van sociale zaken.
Centraal verslag der arbeidsinspectie. 1939. 's-Gravenh. 1940.

NORDEN. SVENSK FÖRENING FÖR NORDISKT SAMARBETE.
Årsbok 1941. Sthlm 1941.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 10. Oslo 1941.
22. Sinnssykeasylenes virksomhet 1939.

PALANDER, T., & LINDAHL, E. Kostnadsberäkningar och taxepolitik vid statens järnvägar. Promemoria utarb. på uppdrag av Kungl. järnvägsstyrelsen. Med biträde av *A. Sjöberg*. Sthlm 1941. (Statens järnvägars publ. Utredningar m. m. 1941: 1.)

POSTTJÄNSTEMÄNNENS FÖRENING 1891—1941. Sthlm 1941.

RENTROP, W., & KAYSER, H. Europäische Preispolitik und Preisüberwachung in Europa. Münch. & Berl. 1941.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1941. Sthlm 1941.
26. Supplement nr 6 till Sveriges familjenamn 1920. (Ju.)
27. Betänkande med utredning och förslag angående läkarutbildningen. Avg. [d. 28 aug. 1941]. 1. Utbildningen till medicine licentiatexamen. (E.)
28. Betänkande med förslag angående underlättande av deltagandet i kommunala val. [Avg. d. 20 okt. 1941.] (S.)
29. Socialvårdskommitténs betänkande 3: Statistisk undersökning angående fattigvårdens understödsverksamhet. Avg. [i sept. 1941]. (S.)
30. Betänkande med förslag angående soldatvården. [Avg. d. 25 okt. 1941] av 1940 års militära socialvårdskommitté. (Fö.)
31. *Hassler, Å.* Betänkande med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen d. 6 juni 1930 om församlingsstyrelse i Stockholm. Avg. [d. 27 okt. 1941]. (E.)

STATISTISK ÅRSBOK för Göteborg. Årg. 41 (1941). Utg. av Göteborgs stads statistiska byrå. Gbg 1941.

SVENSKA BYGGNADSTRÄARBETAREFÖRBUNDET. Utredning angående inkomst- och löneförhållanden, arbetslöshet m. m. inom Svenska byggnadsträarbetareförbundet samt jämförande tabeller. Sthlm 1941.

SVENSKA GASVERKSFÖRENINGEN. Årsbok. Årg. 18 (1941). Del 1. Sthlm 1941.

WENSSON, GUNNAR S. Den parlamentariska diskussionen kring den kommunala självstyrelsen i Sverige 1817—1862. Lund 1939. (Akad. avh.)

SVERIGES SKEPPSLISTA 1941. Utg. av K. kommerskollegii fartygsregistreringssektion. Sthlm 1941.

UNDERSÖKNING AV LIGABROTTSLIGHETEN. Utg. av Centralförbundet för socialt arbete. Sthlm 1941.

WÄSTBERG, E. Hur svenska folket lever. Sthlm 1941.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 18 oktober—15 november 1941 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
820.	K. kung. ang. inskränkning i rätten att använda elektrisk kraft för uppvärmning av byggnad m. m.	24 okt.
824.	K. kung. om ändring i vissa delar av kung. den 10 maj 1940 (nr 319) ang. prisrabattering å smör	30 »
825.	K. kung. om ändring i vissa delar av kung. den 23 maj 1941 (nr 303) ang. prisrabattering å mjölk	30 »
830.	K. kung. med vissa bestämmelser ang. handeln med mjölk	7 nov.
835.	K. stadga för centrala verkstadsskolor	10 okt.
839.	Lag om förhöjt dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag	14 nov.
841.	K. förordn. om förhöjt dyrtidstillägg å blindhetsersättning	14 »
859.	K. kung. ang. beslag å torkad fisk samt reglering av handeln med torkad fisk m. m.	14 »
860.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 1 § kung. den 22 juni 1939 (nr 464) om förbättringsbidrag samt nybyggnads- och förbättringslån för bostadsbyggnadsföretag på landsbygden	14 »
862.	K. kung. ang. reglering av handeln med grädde	7 »

INNEHÅLL

Den svenska socialstatistikens organisation 971
Konferens i Stockholm med mödrahjälpsnämnderna 991
De begränsat arbetsföras, särskilt de blindas utbildning och sysselsättning i Tyskland 994
Hotell- och restaurangprisernas stegring från år 1929 till år 1941 1001
Kortare meddelanden
Förslag angående soldatvårdens organisation 1004
Särskilt prisindex för arbetslönernas reglering i Danmark 1004

Periodiska översikter

Befolkningsutvecklingen under tredje kvartalet 1941 1006
Kollektivavtal i Sverige åren 1939 och 1940 1007
Arbetsinställelser i Sverige åren 1939 och 1940 1010
Registrerade föreningar enligt förenings- och förhandlingsrättslagen 1012
Livsmedelskostnaderna omkring 1 december 1941 1014
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden hösten 1941 1016
Arbetsmarknaden under november 1941 1019
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under november 1941 1022
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 1025
Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen den 22 okt. och 30 nov. 1941 1027
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 1030
Litteraturöversikt 1045
Författningar rörande sociala frågor . 1050

Sakregister till årgången 1941 . . . 1051

INDEX

L'organisation de la statistique sociale suédoise.
Conférence à Stockholm des commissions d'assistance aux mères.
La rééducation et l'emploi des travailleurs partiellement capables, en particulier des aveugles en Allemagne.
Hausse des prix dans les hôtels et les restaurants de 1929 à 1941.
Courtes notices.
Projet relatif à l'organisation de la protection et assistance des mob lisés.
Indice des prix spécial pour la réglementation des salaires au Danemark.

Aperçus périodiques

Mouvement de la population pendant le 3e trimestre 1941.
Les conventions collectives en 1939 et 1940.
Grèves et lockouts en Suède en 1939 et 1940.
Sociétés enregistrées selon la loi sur le droit d'association et de négociation.
Prix des denrées alimentaires le 1er décembre 1941.
Marché du travail.
Le marché du travail pendant l'automne 1941.
Le marché du travail pendant novembre 1941.
Activité de la Commission du marché du travail en novembre 1941.
Communications de la Commission du marché du travail.
Inventaires de la main-d'œuvre pour l'abatage des bois de chauffage, les 22 oct. et 30 nov. 1941.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Bibliographie.
Lois concernant les questions sociales.

Table des matières pour l'année 1941.

Articles principaux du Bulletin.

L'organisation de la statistique sociale suédoise. L'article définit d'abord la statistique sociale comme embrassant toute statistique qui met en évidence le besoin de mesures sociales, éclaire sur les conditions et possibilités de la politique sociale et rend compte des résultats de celle-ci. Dans le cadre de cette définition rentrent, entre autres, certaines parties de la statistique de la population et de l'agriculture, mais, en premier lieu, la statistique officiellement dénommée statistique sociale. Celle-ci se répartit en trois groupes principiaux: 1) statistique du travail, 2) statistique des conditions de vie et 3) statistique de la protection sociale. Il faut à ces trois groupes en ajouter un de statistique sociale diverse. Un compte-rendu est donné des rapports les plus importants, tant anciens que récents, fournis par tous ces groupes. L'article est suivi d'une bibliographie. P. 971.

Conférence à Stockholm des commissions d'assistance aux mères. En connexion avec la rédaction d'un manuel d'instructions dans les questions d'assistance aux mères, l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale, avec l'approbation du Gouvernement, a réuni, les 26 et 27 novembre, des représentants des commissions d'assistance aux mères et de protection de l'enfance en vue de discuter certains questions difficiles relatives à l'aide aux mères. Les normes d'évaluation des besoins d'assistance ont été, en particulier, discutées et, à ce propos, a été soulignée la nécessité d'une application plus uniforme des dispositions relatives au montant des secours alloués. Ont été discutés également les soins dentaires procurés par l'assistance aux mères, les secours en nature, le contrôle sur l'emploi des secours, etc. P. 991.

La rééducation et l'emploi des travailleurs partiellement capables, en particulier des aveugles, en Allemagne. A la suite d'un voyage d'étude fait récemment, l'auteur de l'article cite les mesures prises pour la réintégration des invalides dans le système de production. Il insiste surtout sur la rééducation des aveugles et leurs possibilités de travail. Le soin des aveugles a été naturellement rendu actuel par la guerre et la pénurie de main-d'œuvre pleinement capable. Un travail considérable est consacré à l'instruction des invalides, après étude des possibilités psychologiques et autres de chaque individu. P. 994.

Mouvement de la population pendant le 3e trimestre 1941. Le nombre des mariages pendant le 3e trimestre 1941, pour la campagne comme pour les villes, était inférieur à celui du même trimestre 1939, mais supérieur à celui de 1940. Le nombre des naissances, comparé à celui des deux années précédentes, accuse nettement une augmentation. Le nombre des naissances pendant les trois premiers trimestres de 1941, comparé à celui des mêmes trimestres de 1940, est, pour la campagne, à peu près stationnaire mais montre, pour les villes, une augmentation sensible. P. 1006.

Les conventions collectives en 1939 et 1940. En 1939 ont été conclues 4 892 conventions collectives intéressant 15 800 patrons et 262 677 travailleurs. En 1940, le nombre des nouvelles conventions a été de 5 205 intéressant 19 724 patrons et 371 590 travailleurs. Au 31 décembre des années 1939 et 1940, étaient en vigueur respectivement 12 511 et 13 231 conventions, intéressant 52 731 et 55 650 patrons et 1 047 771 et 1 056 949 travailleurs. P. 1007.

Grèves et lockouts en Suède en 1939 et 1940. Le nombre des suspensions du travail a été de 45 en 1939 et de 38 en 1940 (contre 85 en 1938). Les patrons touchés par les conflits ont été au nombre de 245 en 1939 et de 71 en 1940, tandis que les travailleurs touchés étaient respectivement 2 194 et 3 936. Les journées de travail perdues ont été calculées s'élever à respectivement 159 000 et 78 000 (contre 1 284 000 en 1938). P. 1010.

Le marché du travail en novembre 1941. Les modifications survenues au cours du mois sur le marché du travail ont été relativement insignifiantes et de caractère surtout saisonnier. Les demandes de travail pour 100 places disponibles ont été de 176 en novembre contre 141 en octobre. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie était à peu près identique à la fin de novembre et à la fin d'octobre, mais, par contre, l'emploi dans l'industrie du bâtiment marquait une baisse sensible. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était de 8·2 % à la fin d'octobre contre 7·3 % un mois plus tôt. Le nombre de chômeurs demandant un secours était de 14 781 à la fin de novembre, ce qui constituait une augmentation de 2 171 sur le mois précédent. La majorité des demandes nouvelles de secours provenaient des ouvriers du bâtiment dans les villes. P. 1019.

Häftets huvudinnehåll.

December 1941.

Den svenska socialstatistikens organisation. Inledningsvis definieras socialstatistiken såsom innefattande all statistik, som klarlägger behovet av sociala åtgärder eller belyser förutsättningarna och redovisar verkningarna av socialpolitiken. Under den definitionen falla bl. a. vissa delar av befolknings- och jordbruksstatistiken men främst den såsom socialstatistik officiellt rubricerade statistiken. Denna uppdelas i tre huvudgrupper: 1) arbetsstatistik, 2) statistik över levnadsförhållanden och 3) socialvårdsstatistik. Härtill lägges en grupp övrig socialstatistik. För samtliga dessa grupper lämnas redogörelse för viktigare utredningar, såväl äldre som nyare. Till artikeln har fogats en kompletterande litteraturförteckning. Sid. 971.

Konferens i Stockholm med mödrahjälpsnämnderna. I samband med utarbetandet av en handbok med råd och anvisningar i mödrahjälpsärenden samlade socialstyrelsen med Kungl. Maj:ts medgivande den 26 och 27 november 1941 representanter för mödrahjälps- och barnavårdsnämnder till överläggning i vissa svårare mödrahjälpsfrågor. Bl. a. diskuterades spörsmålet om normer för behovsprövningen, varvid betonades behovet av en enhetligare tillämpning av bestämmelserna om mödrahjälpsbidragens storlek. Vidare upptogos frågorna om mödrahjälpstandvården, om bidrag in natura och kontrollen över bidragens användning m. m. Sid. 991.

De begränsat arbetsföras, särskilt de blindas utbildning och sysselsättning i Tyskland. Efter en nyligen företagen studieresa berättar författaren om de åtgärder, som vidtagits i Tyskland för invaliders inordnande i produktionsprocessen. Härvid har i artikeln tyngdpunkten lagts på de blindas utbildning och arbetsmöjligheter. Invalidvården i Tyskland har givetvis aktualiserats genom krigsförhållandena samt av bristen på fullgod arbetskraft. Omfattande arbete nedlägges på invalidernas omskolning efter prövning av varje individs psykologiska och andra förutsättningar. Sid. 994.

Befolkningsutvecklingen under tredje kvartalet 1941. Antalet vigda par under tredje kvartalet 1941 var för såväl landsbygden som städerna lägre än samma tid 1939 men högre än 1940. Antalet födelser företer vid jämförelse med de båda närmast föregående åren en avgjord ökning. För de tre första kvartalen 1941 visar antalet födelser i jämförelse med år 1940 för landsbygdens del ungefär oförändrad siffra men för städerna en rätt avsevärd ökning. Sid. 1006.

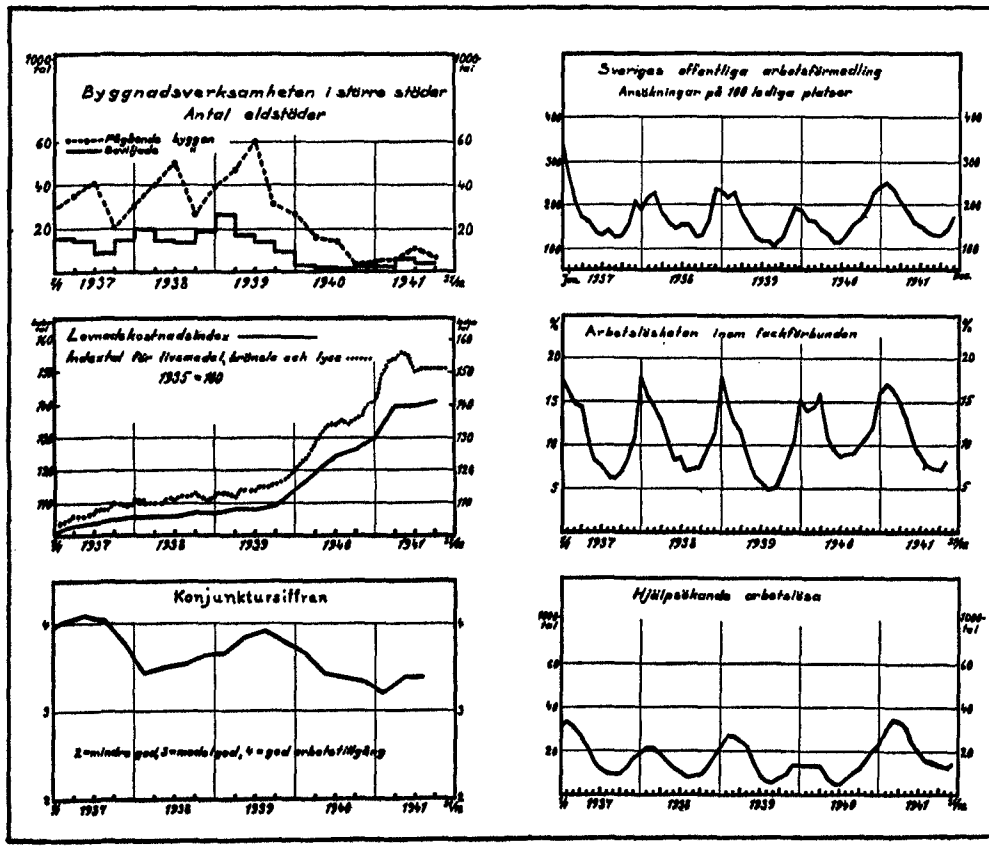
Kollektivavtal i Sverige åren 1939 och 1940. Under år 1939 ingingos 4 892 kollektivavtal, berörande 15 800 arbetsgivare och 262 677 arbetare. År 1940 var antalet nya kollektivavtal 5 205 och berörda arbetsgivare och arbetare resp. 19 724 och 371 590. Den 31 december åren 1939 och 1940 gällde resp. 12 511 och 13 231 avtal, berörande resp. 52 731 och 55 650 arbetsgivare och resp. 1 047 771 och 1 056 949 arbetare. Sid. 1007.

Arbetsinställelser i Sverige åren 1939 och 1940. Antalet arbetsinställelser uppgick till 45 år 1939 och 38 år 1940 (mot 85 år 1938). Antalet av konflikterna berörda arbetsgivare var år 1939 245 och år 1940 71, medan berörda arbetare voro resp. 2 194 och 3 936. Det beräknade antalet förlorade arbetsdagar uppgick till resp. 159 000 och 78 000 (mot 1 284 000 år 1938). Sid. 1010.

Arbetsmarknaden under november 1941. De under redovisningsmånaden in-

trädda förändringarna i läget på arbetsmarknaden voro förhållandevis obetydliga och sammanhängde närmast med säsongförhållandena. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 176 i november mot 141 i oktober. Antalet sysselsatta arbetare inom industrin var ungefär detsamma i slutet av november som i slutet av oktober, medan däremot sysselsättningen inom byggnadsverksamheten visade en avsevärd nedgång. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde 8·2 % vid utgången av oktober mot 7·3 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa var vid utgången av november 14 781, vilket innebär en ökning från föregående månad med 2 171. Flertalet av de nytillkomna hjälpsökande utgöres av byggnadsarbetare i städerna. Sid. 1019.

Socialstatistiska diagram.

Den svenska socialstatistikens organisation.

Av docent *Herman Wold.*

Socialstatistikens förhållande till annan officiell statistik.

Det är nu 19 år sedan dåvarande docenten Sven Dag Wicksell framlade sin översikt av den svenska statistikens organisation [1][1]. Wicksells värdefulla redogörelse är alltjämt den senaste. Under tiden mellan de båda världskrigen har det emellertid tillkommit mycket nytt på den administrativa statistikens område. Icke minst gäller detta socialstatistiken. I denna kortfattade översikt skall till en början erinras om några drag i den historiska utvecklingen; socialstatistiken skall därvid även betraktas i ett något allmännare sammanhang.[2]

År 1858 inrättades statistiska centralbyrån. Byrån övertog i första rummet handläggandet av befolkningsstatistiken, som redan då var mer än hundra år gammal och som ju här i landet har de förnämligaste traditioner. Därjämte fick centralbyrån ta hand om en gren av näringsstatistiken, nämligen jordbruksstatistiken. Vår näringsstatistik, som går tillbaka till början av 1800-talet, organiseras i övrigt av kommerskollegium; huvudavdelningarna rubriceras industri och bergshantering, handel samt sjöfart.

År 1858 påbörjades även publikationsserien *Bidrag till Sveriges officiella statistik.* I detta samlingsverk blevo de olika grenarna av den officiella statistiken inordnade under likartade yttre former. Serien omfattade ursprungligen 8 littera, avseende utom de nyss berörda områdena även rättsväsendet, fångvården samt landshövdingarnas s. k. femårsberättelser.

Under senare hälften av 1800-talet skedde en kraftig utveckling inom den officiella statistiken. Dess tillväxt betingades ofta av nyheter i den statliga förvaltningen. I den mån administrationen utvecklades och allt flera avsnitt av samhällslivet sattes under offentlig övervakning och kontroll eller staten utökade sin affärsdrivande verksamhet, i samma mån skärptes kraven på statistik både som redovisning och som grundval för det offentliga handlandet, och statistikens träd sköt nya skott. I den officiella statistiken tillkommo nya avdelningar, och de redan befintliga blevo utökade. År 1893 var man framme vid ej mindre än 23 olika littera, och 15 centrala ämbetsverk lämnade bidrag till statistiken. I organisatoriskt avseende kom statistiken sålunda att kännetecknas av en stark decentralisering. Ursprungligen gick man härvid efter belgiskt

[1] Siffror inom klammer hänvisa till den litteraturförteckning, som vidfogats uppsatsen. Förteckningen upptager icke de publikationer, som utgivits av socialstyrelsen eller (tidigare) av kommerskollegii avdelning för arbetsstatistik, och över vilka förteckning finnes på sista sidan av varje häfte av Sociala Meddelanden; till dessa publikationer hänvisar uppsatsen genom parentetiskt angivande av utgivningsår.

[2] Till 1:e aktuarien i socialstyrelsen Bengt Helger riktar författaren ett varmt tack för sakupplysningar och tankeutbyte vid utformandet av manuskriptet samt för hans genomläsning av korrekturet.

mönster, bl. a. i fråga om inrättandet av den medlemsstarka men föga arbetsdugliga statistiska tabellkommissionen. För övrigt må framhållas de olika statistiska publikationernas höga nivå i fråga om tillförlitlighet och detaljrikedom.

År 1911 omorganiserades de officiella statistiska publikationerna. Nyordningen innebar en tendens till centralisering. Statistiken samlades i de nya serierna *Sveriges officiella statistik* och *Statistiska meddelanden;* dessutom utgiva olika ämbetsverk fristående berättelser av statistiskt innehåll. Rubriken Socialstatistik reserverades här för den statistik, som handhades av den nyinrättade socialstyrelsen, vars första statistiska uppgift blev att övertaga kommerskollegiums olika grenar av arbetsstatistik. Av de nya serierna är Sveriges officiella statistik den mest omfattande. Detta samlingsverk indelas i ett stort antal underavdelningar. Serien Statistiska meddelanden har 6 avdelningar, av vilka den sista, *Sociala Meddelanden*, faller under den officiella rubriken socialstatistik. Sociala Meddelanden (tidigare *Meddelanden från K. Kommerskollegii avdelning för arbetsstatistik*) har karaktären av månatlig tidskrift. Denna är organ för socialstyrelsen, innehållet utgöres av meddelanden, smärre uppsatser, kortfattade statistiska rapporter, preliminära redogörelser för undersökningar på det sociala området m. m.

Den officiella statistiken består dels av periodiskt återkommande översikter, s. k. löpande statistik, dels av statistiska specialundersökningar. Till den förra kategorien höra de statistiska verkens årliga och andra regelbundna rapporter samt årsredogörelserna för den statliga förvaltningens många olika grenar. Hit kan man även i viss mån räkna redogörelserna för de med 5 à 10 års mellanrum återkommande statistiska undersökningarna, främst folkräkningarna och jordbruksräkningarna. Sådana periodiska undersökningar äro i grunddragen tämligen oförändrade från den ena gången till den andra. Däremot kunna de variera åtskilligt i fråga om tillfälliga utvidgningar och detaljer, varför de intaga en mellanställning i förhållande till de egentliga specialundersökningarna.

De statistiska specialundersökningarna kunna helt allmänt sägas ha till uppgift att utreda aktuella frågor inom den statliga förvaltningen, frågor angående verksamhet av finansiell, affärsdrivande, socialpolitisk eller annan art. De utgöra ett synnerligen viktigt komplement till den löpande statistiken; detta gäller särskilt de senare decennierna och icke minst inom socialstatistiken. Till ifrågavarande kategori höra de statistiska ämbetsverkens specialundersökningar. I detta sammanhang ha vi först och främst att behandla den stora grupp av specialundersökningar, som handlagts inom socialstyrelsen. Vid sidan härav märkas de statistiska utredningar, som i en oavbruten ström levereras av det statliga kommittéväsendet och som sedan 1922 publiceras i serien Statens offentliga utredningar.

Ur organisatorisk synpunkt äro specialundersökningarna likartade med den löpande statistiken, dock att vissa särdrag betingas av att de äro engångsundersökningar och vanligen långt mer detaljerade. Gången är som regel den, att Kungl. Maj:t infordrar plan och kostnadsberäkning för den tilltänkta under-

sökningen. När sådan plan för insamlandet av primärmaterial och för den statistiska bearbetningen utarbetats, begär man hos Kungl. Maj:t, att undersökningen får utföras enligt planen. Beträffande kommittéutredningar är härvid att märka, att kommittéernas statistiska undersökningar genomföras antingen i egen regi eller i samarbete med lämpligt ämbetsverk, som i så fall får stå för insamlandet och den första bearbetningen av primärmaterialet. — Primärmaterialet erhålles vanligen på frivillig väg — ibland efter överenskommelse under hand med de organisationer, som eventuellt förefinnas på undersökningsområdet — men i vissa fall genom obligatorisk medverkan, reglerad av en för ändamålet given kungl. kungörelse, av vissa sammanslutningar och enskilda personer. För att inom kostnadsramen möjliggöra en tillräckligt detaljerad utredning anställes ej sällan blott en partiell undersökning av den statistiska massan. När så är lämpligt, begagnas därvid den representativa metoden. I annat fall är det en viktig uppgift att bedöma materialets representativitet. Härvid kunna svårigheter uppstå, och emellanåt lider undersökningen härav. Det är givetvis en fördel, om materialet erhållits ur inbördes kompletterande källor, såsom från arbetsgivare- och arbetarorganisationer; i så fall kan analysen skärpas på så sätt, att de olika materialen hållas isär vid bearbetningen, varefter en jämförelse av resultaten kan ge hållpunkter för bedömning av deras representativitet.

Ett generellt bemärkande må förutskickas även beträffande primärmaterialets karaktär. Antingen kan materialet bestå av individuella uppgifter, avgivna av eller erhållna genom direkt observation av de personer eller andra statistiska enheter undersökningen omfattar, eller också kunna uppgifterna erhållas i form av indirekta uppskattningar eller omdömen, avgivna av lämpligt utvalda sakkunniga personer. Båda materialtyperna ha sina fördelar och nackdelar. I senare fallet ställer sig materialinsamlandet i regel bekvämare och mindre kostsamt, men denna indirekta, enquêtebetonade metod är samtidigt utsatt för risken, att uppskattningarna bli subjektiva och mer eller mindre missvisande. Risken för medvetna eller omedvetna feluppskattningar torde vara särskilt stor på socialstatistikens område, där de undersökta förhållandena ofta äro politiskt betydelsefulla. I överensstämmelse härmed råder en strävan att — såvitt det är tekniskt möjligt — basera socialstatistiska undersökningar på individuella uppgifter, något som icke hindrar, att man vid sidan härav insamlar sakkunnigas omdömen, då ju dessa kunna vara både belysande och uppslagsgivande.

Betraktar man den officiella statistikens indelning i olika avdelningar, befolkningsstatistik, näringsstatistik, socialstatistik o. s. v., finner man naturligt nog, att indelningen är i någon mån flytande. Särskilt gäller detta socialstatistiken. Läget kan beskrivas så, att statistikens huvudavdelningar visserligen belysa olika avsnitt av samhällslivet, men vart och ett av dessa avsnitt har en social sida. Och i mån en statistisk serie är ägnad att belysa denna sociala sida — även om serien faller under någon annan officiell rubrik, t. ex. befolkningsstatistiken — kan man betrakta serien såsom tillhörande jämväl socialstatistiken. I själva verket kan man på så sätt i större eller mindre utsträckning hän-

föra till socialstatistik åtskilliga av den officiella statistikens många avdelningar.

Det framgår av det föregående, att socialstatistiken kan definieras och avgränsas på olika sätt. Vill man nå fram till en organisk definition, är det naturligt att taga socialpolitiken till utgångspunkt. Man ledes på så sätt till den definitionen, att en statistisk serie faller under socialstatistiken i den mån den är av betydelse för socialpolitiken, närmare bestämt i den mån den klarlägger behovet av sociala åtgärder, belyser förutsättningarna för socialpolitiken eller redovisar dennas verkningar i olika avseenden. Det är denna definition, som ligger till grund för den följande framställningen.

En på så sätt organiskt definierad socialstatistik blir mer omfattande än den officiellt rubricerade, eftersom det ej blott är socialstyrelsens statistik, som är av socialpolitiskt intresse. Vidare märkes, att ej heller den här begagnade definitionen är skarpt avgränsad, ty socialpolitik är ju i viss mån ett vagt begrepp. För övrigt kommer socialstatistiken enligt detta betraktelsesätt att växla med socialpolitikens innehåll och inriktning. Efter de senaste årtiondenas livliga socialpolitiska utveckling kan man sålunda föra in under socialstatistiken vissa grenar, som tidigare icke kunnat räknas dit.

Hur man än avgränsar socialstatistiken, blir den ytterst omfattande. Denna översikt skall begränsas till de viktigaste grenarna. I främsta rummet behandlas de officiella statistiska publikationerna. Endast i mindre utsträckning behandlas kommittéutredningar och liknande, och vidare beröres blott ett och annat ur kommunal och annan statistik. Redogörelsen går ej heller in på den administrativa sidan av den statistiska organisationen, således personalens storlek, anställningsvillkor m. m. (Se [2].)

Ett viktigt exempel på socialstatistikens inträngande i andra grenar har man i dess förhållande till befolkningsstatistiken. Inför den hotande folkminskningen i vårt land har befolkningsfrågan blivit alltmer aktuell, och socialpolitiken har alltmer fått en befolkningspolitisk motivering. På samma gång ha vissa delar av befolkningsstatistiken fått socialpolitisk betydelse och därmed blivit socialstatistik. Sålunda blev 1935/36 års särskilda folkräkning direkt upplagd för att tjäna befolkningspolitiska syften [3]. För detta ändamål gjordes folkräkningen betydligt mer detaljerad än tidigare, vilket medförde, att det icke räckte med den traditionella metoden att basera folkräkningen på kyrkböckerna. Man tillgrep därför den internationellt sett vanligare metoden med folkräknare eller agenter, som gingo ur hus i hus och insamlade de erforderliga statistiska primäruppgifterna. Folkräkningen kom på så sätt att bestå av två delar, en allmän enligt den äldre, indirekta metoden och en speciell, baserad på direkt observation. Då den senare metoden är avsevärt dyrbarare, begränsades den speciella folkräkningen enligt den representativa metoden till drygt 20 % av folkmängden.

Ett genomgående drag i den moderna socialpolitiken är, att man söker lägga upp den sociala verksamheten med tanke alltmera på familjen än på den enskilda individen. Denna tendens tar sig även uttryck i handläggningen av socialstatistiken. I enlighet härmed utformades, som nyss antytts, folkräkningen

1935/36 under särskilt beaktande av de familjedemografiska förhållandena. För allmänna socialpolitiska ändamål undersökte man därvid icke blott de rent demografiska faktorerna utan även familjens bostadsförhållanden, arbetslöshet m. m.

Till de delar av befolkningsstatistiken, som äro av socialpolitisk betydelse, hör även statistiken rörande nativitetens variationer regionalt och inom olika sociala skikt. Denna s. k. differentiella nativitet har främst studerats av framlidne byråchefen Karl Arvid Edin [4]. Den löpande befolkningsstatistiken medger dock icke ett finare detaljstudium av den differentiella nativiteten. Härför erfordras speciella undersökningar, vartill 1935/36 års särskilda folkräkning givit ett viktigt bidrag.

Även en annan sida av befolkningsstatistiken förtjänar här uppmärksamhet, nämligen uppgifterna rörande immigration och emigration samt omflyttning inom landet. Nu är ju emigrationsfrågan ej längre något socialpolitiskt problem, men det är tydligt, att man i statistiskt avseende får hänföra vissa partier av den stora emigrationsutredningen vid sekelskiftet till socialstatistiken [5]. Numera är det i stället den inre omflyttningen, som är aktuell i socialpolitiken, särskilt den s. k. flykten från landsbygden. Vid folkräkningarna registreras även den inre omflyttningen, och i viss mån äro dessa uppgifter således jämväl av socialstatistisk karaktär.

Enligt Kungl. Maj:ts uppdrag år 1911 framlade statistiska centralbyrån en specialutredning angående utom äktenskapet födda barn, en huvudsakligen demografisk undersökning av betydande socialstatistiskt intresse [6]. Särskilt beaktansvärd är dess andra del (utg. 1916), som är en detaljundersökning av en årskull utomäktenskapliga barn (födda 1889), och som behandlar barnens uppfostran och levnadsförhållanden, i första rummet deras legitimering genom föräldrarnas giftermål. Denna undersökning, vars primärmaterial erhölls genom särskilda utdrag ur kyrkböckerna, var länge vår enda legitimeringsstatistik; numera har man genom 1935/36 års folkräknings uppgifter om antalet föräktenskapliga barn i de bestående äktenskapen fått möjlighet att i viss utsträckning studera legitimeringsförhållandena under senare år (se [7]).

Beträffande den demografiska statistiken må slutligen nämnas, att befolkningskommissionen år 1938 framlagt en på statistiska centralbyråns primärmaterial grundad översikt av demografiska förhållanden av befolkningspolitiskt och socialpolitiskt intresse [8].

Jordbrukspolitiken, som ju sammansättes av en mångfald olika åtgärder till modernäringens fromma, är liksom befolkningspolitiken till vissa delar av social karaktär. I överensstämmelse härmed äro motsvarande partier av jordbruksstatistiken av social betydelse. Detta gäller såväl den löpande statistiken, t. ex. de vid jordbruksräkningarna inhämtade uppgifterna om jordbrukens storlek, som vissa specialundersökningar, däribland den på särskilda uppgifter från samtliga innehavare av jordbruksfastighet grundade utredningen angående jordbrukets skuldsättning [9].

Sedan vi nu berört vissa partier av statistiska centralbyråns befolknings- och jordbruksstatistik, komma vi över till de avdelningar av socialstatistiken, som

handläggas av socialstyrelsen, och som alltså falla under den officiella rubriken socialstatistik. De viktigaste av dessa avdelningar kunna betecknas som: *1) arbetsstatistik, 2) statistik över levnadsförhållanden samt 3) socialvårdsstatistik.* I enlighet med uppläggningen av denna framställning behandlas under dessa avdelningar även annan statistik än socialstyrelsens.

Arbetsstatistik.

Arbetsstatistiken är ytterst omfattande och grupperar sig i flera underavdelningar. Grundläggande är *yrkesstatistiken*, vilken ger en översikt av befolkningens fördelning på olika verksamhetsområden. I övrigt skall arbetsstatistiken här indelas i inkomst- och förmögenhetsstatistik, arbetstidsstatistik, statistik angående arbetarskydd samt arbetsmarknadsstatistik. På dessa områden märkes i första rummet ett stort antal av de inledningsvis omnämnda, av socialstyrelsen — tidigare av kommerskollegium — utförda specialundersökningarna. Dessa utredningar, vilka publicerats i form av monografier, numera i serien Sveriges officiella statistik, behandla en lång rad olika yrkesgrenar och arbetsområden. I regel upplagda med bredd och detaljrikedom i syfte att utreda aktuella socialpolitiska frågor ge de tillsammantagna en fyllig översikt av landets flesta näringsgrenar med avseende på arbetsförhållandena. Medan dessa monografier först och främst inrikta sig på löne- och inkomstförhållanden, behandla de ofta även arbetstid, arbetslöshet och sysselsättningsförhållanden samt dessutom vissa sidor av de allmänna levnadsförhållandena. I det följande få vi därför flera gånger återkomma till dessa monografier.

Den socialpolitiskt sett viktigaste *yrkesstatistiken* handlägges av statistiska centralbyrån och insamlas i samband med folkräkningarna vart tionde år. Det visade sig härvid redan tidigt, att de till grund för folkräkningarna liggande församlingsböckerna ej voro tillfyllest vad beträffar yrkesuppgifterna. Grunden till en förbättring av yrkesstatistiken lades vid 1910 års folkräkning, i det att mantalsskrivningen för år 1911 utbyggdes med särskilda yrkesuppgifter, vilka begagnades för rättelse och komplettering av kyrkböckernas data. Detta utnyttjande av yrkesstatistikens räkning av de i första hand genom fastighetsägarna insamlade mantalsuppgifterna har vid de senare folkräkningarna utvecklats och systematiserats [10]; 1940 års folkräkning förväntas komma att inom sin begränsade ram ge ytterligare förbättrad yrkesstatistik.

Centralbyråns allmänna yrkesstatistik redovisar *befolkningens* fördelning på olika huvudyrken. Av socialpolitiskt intresse är också statistiken över de inom skilda näringsgrenar verksamma företagens personal inordnad inom olika yrkeskategorier. Löpande yrkesstatistik av det senare slaget lämnas i kommerskollegiums årsredogörelser för industri, bergshantering och sjöfart. Denna statistik bygger på uppgifter från enskilda företag, vilka överstiga en viss storleksgräns. En värdefull komplettering av denna yrkesstatistik har erhållits genom den av kommerskollegium anordnade företagsräkningen för år 1931 [11]. Denna stora undersökning avser samtliga företag, som voro verksamma inom

landets olika näringsgrenar. Räkningen omfattar dock icke jordbruket, och ej heller vissa kårer, vilkas verksamhet icke äger karaktär av näring i vanlig bemärkelse, såsom prästerskapet, läkarkåren o. s. v. — En socialpolitiskt intressant men statistiskt svårbehandlad fråga är, i vilken mån yrkena kunna betraktas som ärftliga, samt vilka slag av yrkesväxling, som äro vanligast. På detta område föreligger en på privat initiativ utförd studie, avseende staden Örebro [12].

Beträffande statistik över *inkomst- och förmögenhetsförhållandena* må till en början framhållas, att de skilda slagen av lönestatistik, såsom tim-, dag- och årslöneserier, äro av olika värde ur socialpolitisk synpunkt. Största intresset knyter sig till årslönen, som betingas såväl av arbetstidens längd som av gällande tim- och daglöner, medan dessa i och för sig äro mera av produktionsstatistisk än av socialstatistisk betydelse. Det finnes emellertid knappast någon generell årslönestatistik, som är direkt användbar för socialpolitiska ändamål. I samband med 1920, 1930 och 1936 års folkräkningar har taxeringsmaterialet använts för erhållande av uppgifter om inkomst och förmögenhet, vilka redovisas med fördelning bl. a. på yrkes- och socialklasser. Denna statistik har dock ur socialpolitisk synpunkt stora brister, bl. a. enär avdragen vid självdeklarationen äro många och varierande. Önskar man taga hänsyn till avdragen, måste särskild undersökning göras. En sådan utfördes för några år sedan inom finansdepartementets skatteberedning och finnes redovisad i ett av befolkningskommissionens betänkanden [13]. Undersökningen omfattar ett antal representativt utvalda kommuner och avser taxeringsåret 1933 eller 1934. Socialpolitiskt sett är det en fördel hos denna statistik, att den såtillvida är upplagd familjevis, som den för äkta makar anger deras sammanlagda inkomst.

Man kan alltså ej i dess helhet studera inkomstfördelningen i vårt land så noggrant, som ur socialpolitisk synpunkt vore önskvärt. Däremot finns det mycken värdefull statistik rörande vissa yrkesgrupper.

Jordbruket har sedan år 1911 varit föremål för årliga undersökningar rörande bl. a. lantarbetarnas löne- och inkomstförhållanden. Grunden till denna statistik lades inom kommerskollegiums avdelning för arbetsstatistik som även publicerade en försöksundersökning (1911), varefter arbetet år 1913 övertogs av den nybildade socialstyrelsen. Primärmaterialet erhålles från hushållningssällskapen, som förmedla uppgifter från ett urval av lantegendomar. Mångfalden av förekommande löneformer sammanfattas i fyra huvudgrupper, nämligen tjänare i arbetsgivares kost, arbetare med stat samt dagsverkare med och utan naturaförmåner. Socialstyrelsen bearbetar materialet och publicerar serier av daglöner och årslöner, vilket tidigare skedde i en särskild skriftserie (1912—29), men numera i *Lönestatistisk årsbok för Sverige,* som ingår i serien Sveriges officiella statistik. Lönestatistiken för jordbruket har på senare tid förbättrats och utvidgats. Numera grundar den sig på individuella uppgifter för c:a 20 000 arbetare och omfattar närmare 4 000 egendomar, motsvarande c:a 4 % av antalet brukningsdelar med en åkerareal av mer än 10 ha. Tid efter annan kompletteras den löpande statistiken med mer omfattande och mer detaljerade specialundersökningar. Hittills ha tre sådana större undersökningar utförts (1915,

1924 och 1938). — Bland övriga utredningar belysande modernäringens inkomstförhållanden må nämnas ett av jordbruksutredningens betänkanden [14], vilket bl. a. bygger på de av prof. L. Nanneson bearbetade bokföringsuppgifterna från s. k. kontrollerade jordbruk [15].

Lönestatistisk årsbok (fr. o. m. 1929) omfattar två huvudavdelningar. Den första innehåller, förutom lantarbetarstatistiken, en liknande lönestatistik för trädgårdsodling, skogsbruk och vägarbete, baserad på uppgifter från trädgårdsodlare, jägmästare i reviren samt vägstyrelser och vägentreprenörer. Andra avdelningen redovisar lönestatistik för arbetare och förvaltningspersonal inom industri och hantverk, handel, transportväsen, offentliga anläggningsarbeten m. m. Även dessa uppgifter, vilka avse c:a 140 000 privatanställda och 500 000 arbetare, erhållas på frivillig väg, nämligen från c:a 10 000 arbetsgivare, och uppgifterna täcka i regel en väsentlig del, 50 à 75 %, av ifrågavarande arbetsområden. Redovisningen omfattar tid- och ackordslöner med uppdelning på förmän samt arbetare (män, kvinnor och minderåriga). Specificeringen på olika näringsgrenar är tämligen detaljerad, och vidare behandlas bl. a. förhållandena inom olika dyrortsklasser. Det är likväl att märka, att man ur denna statistik icke alltid kan med någon högre grad av säkerhet beräkna årslönen inom olika yrkeskategorier; statistiken är nämligen indelad efter industrier och arbetsområden och ger icke någon separat redovisning av olika yrkesspecialiteter inom en och samma industri. Vad beträffar årslöneserierna ha dessa för respektive arbetargrupper erhållits indirekt, genom division av totala lönesumman med medelantalet arbetare under verksamhetstiden. I den mån säsongarbetslöshet förekommer, leder en sådan beräkning i allmänhet till en högre årslön än den arbetsinkomst, som faktiskt intjänas under yrkets normalsäsong. Med hänsyn härtill redovisas inga årslöner för de utpräglade säsongyrkena, såsom byggnadsarbete, målning, flottning och stenhuggeri.

I den förutnämnda serien av yrkesmonografier, varav vi redan berört specialutredningarna rörande lantarbetare, märkas flera ur lönestatistisk synpunkt betydelsefulla undersökningar på industrins område. Serien inleddes med en studie av bageriyrket (1899). Därpå följde en undersökning angående tobakshanteringen (1899, en ny 1911). I serien ingå vidare undersökningar angående den mekaniska verkstadsindustrin (1901—04) samt tryckerihanteringen (1909).

Angivna tidigare industriundersökningar, som verkställts av kommerskollegium, äro i hög grad detaljerade, och de utmärka sig även genom att de behandla praktiskt taget samtliga yrkesutövare inom facket. Senare undersökningar av detta slag ha utförts inom socialstyrelsen och avse även andra arbetsområden än industrin. Dessa äro i regel partialundersökningar, men i gengäld ha de i ännu högre grad karaktären av intensivundersökningar.

Sjömansyrket gjordes tidigt till föremål för en omfattande undersökning (1915—19). Denna avsåg huvudsakligen de anställda ombord på svenska fartyg om 20 ton och däröver; användbara uppgifter inkommo från ej mindre än 81·6 % av sagda personal. En nästan samtidig undersökning angående hamn- och stuveriarbetare har särskilt tagit sikte på förhållandena i Göteborg men omfattar bl. a. även lönestatistik från andra större hamnar (1916). Vidare föreligger en

större undersökning rörande skogsarbete (1916). Denna bygger dels på ett genom särskilda ombud insamlat primärmaterial, uppskattningsvis omfattande 5 à 6 % av hela antalet skogsarbetare, dels på en hela undersökningsområdet omspännande enquête angående skogsarbetarfrågor. Senare belysas delvis samma frågor genom en undersökning av skogsbygdens levnads- och arbetsvillkor (1937—38). Denna utredning utgöres bl. a. av en allmän del, bestående av uppgifter från undersökningsområdets samtliga 340 kommuner, och en speciell del, omfattande 23 utvalda kommuner, från vilka uppgifter insamlats genom särskilda, med ortens förhållanden förtrogna ombud.[1] En av socialstyrelsens tidigare specialundersökningar behandlar hemindustrins omfattning samt dess ekonomiska och sociala förhållanden (1917). Primärmaterialet består här dels av uppgifter från flertalet arbetsgivare i branschen, dels av genom ombud insamlade uppgifter från i runt tal 5 000 representativt utvalda arbetare, utgörande c:a 20 % av hela antalet.

Hotell- och restaurangnäringen har varit föremål för två partialundersökningar (1922, 1931), varvid primäruppgifter insamlats från både företagare och personal. Vidare märkes en delvis analog undersökning angående butikspersonal (1925). Därjämte har det husliga arbetet tagits upp till behandling i två partialundersökningar (1936, 1939), av vilka den första begränsats till stadshushåll, under det att den andra avser jordbrukarhushåll. För vissa andra grupper av privatanställda belysas löneförhållandena av en särskild partialundersökning (1938), som dock ej synes vara fullt tillfredsställande i fråga om representativitet. — I detta sammanhang må nämnas, att 1936 års lönekommitté gjort sammanställningar av material från socialstyrelsens och annan lönestatistik beträffande i enskild och kommunal tjänst anställda tjänstemän och arbetare, ävensom utfört särskilda undersökningar rörande årslönerna dels för vissa grupper av industriarbetare, dels för de privata försäkringsanstalternas personal [16].

En grupp för sig bilda de undersökningar, som avse allmän tjänst (1919,[2] 1925, 1928, 1931) samt offentliga anläggningsarbeten (1914,[3] 1924, 1927).

Till gruppen lönestatistik höra även löpande rapporter från de kommunalstatistiska verken och annan halvofficiell statistik, framför allt arbetsgivareföreningarnas och fackorganisationernas lönestatistik. Här är det dock i ännu högre grad än inom den officiella löpande statistiken fråga om tids- och ackordslöneuppgifter, således ej årslöner, och denna statistik är därför mindre lämpad för socialpolitiska syften.

Vi övergå nu till den del av arbetsstatistiken, som avser *arbetstiden*. Löpande arbetstidsstatistik redovisas i den förutnämnda Lönestatistisk årsbok. Uppgifterna äro här tämligen summariska och ha erhållits på samma väg som årsbokens lönestatistik. Av större socialpolitisk betydelse äro kommerskollegiums och socialstyrelsens förutnämnda yrkesmonografier, samt ett par andra utförliga undersökningar, vilka spelat stor roll som grundval för arbetstidslagstiftningen, vars utveckling också i viss mån avspeglas i följden av undersökta

[1] Jfr sid. 983. — [2] Publicerad i Soc. Medd. årg. 1919, s. 514, 627, 812 och 837. — [3] Publicerad i Soc. Medd. årg. 1914, sid. 499.

arbetsområden. De under lönestatistik berörda monografierna behandla även de olika yrkenas arbetstid, t. ex. undersökningarna om hembiträdenas arbetsförhållanden (1936, 1939). Därjämte har arbetstidens längd varit föremål för särskilda undersökningar. Hit höra i första rummet två detaljerade och med avseende på omslutningen synnerligen fullständiga undersökningar angående industri och hantverk (1911, 1920). Vidare föreligger en undersökning rörande frisersalonger och badinrättningar (1916). Efter åttatimmarslagens införande år 1920 ha offentliga undersökningar utförts angående dess verkningar i olika avseenden, bl. a. i fråga om övertidsarbete [17]. Senare ha vissa arbetsområden, som icke eller blott ofullständigt omfattats av arbetstidslagstiftningen, gjorts till föremål för specialundersökningar. Sålunda märkas partialundersökningar rörande detaljhandeln (1933) samt hotell- och restaurangnäringen, den senare publicerad tillsammans med en utredning angående bagerilagens verkningar (1938). Slutligen föreligga partialundersökningar angående arbetstids- och semesterförhållanden för vissa grupper av privatanställda (1938).

Till arbetsstatistiken hör vidare statistiken angående *arbetarskydd*. De hygieniska förhållandena på olika arbetsområden övervakas av yrkesinspektionen, som sedan år 1937 sorterar under riksförsäkringsanstalten. Inspektionens årsberättelse (fr. o. m. 1890) redovisar i kortfattade översikter de erfarenheter i fråga om arbetshygien och yrkessjukdomar, som rapporterats av de distriktsvis arbetande yrkesinspektörerna, av inspektörerna för speciella yrken samt av yrkes- och distriktsinspektriserna. Dessutom upptager berättelsen en summarisk statistik över antal registrerade arbetsställen samt antal gjorda besök och inspektioner. — Härjämte föreligga särskilda yrkesundersökningar beträffande såväl hygieniska förhållanden i allmänhet som yrkessjukdomar. Sålunda gå flera av kommerskollegiums och socialstyrelsens yrkesmonografier även in på de arbetshygieniska förhållandena; särskilt må nämnas den i 1916 års skogsarbetarundersökning ingående utredningen rörande tillfälliga skogsarbetarbostäder. Vidare märkas två partialundersökningar, vilkas primärmaterial erhållits genom besök på arbetsplatsen, och varav den ena avser cellulosaindustri (1915), den andra keramisk industri (1922). Slutligen föreligger en utredning angående minderåriga arbetares fysik (1925), grundad på de s. k. intygsböcker, som enligt 1912 års lag om arbetarskydd föras över minderåriga industriarbetares hälsa och kroppsutveckling m. m.

Arbetarskyddsstatistiken omfattar även statistik över olycksfall i arbete. Den officiella statistiken på detta område framlägges i årliga berättelser, numera utgivna av riksförsäkringsanstalten och ingående i serien Sveriges officiella statistik (fr. o. m. 1906). Primärmaterialet utgöres av uppgifter rörande försäkringsfall, som falla under anstaltens verksamhet. De publicerade sammanställningarna ange olycksfallens fördelning på olika yrken samt antalet arbetare under risk, varigenom olycksfallsfrekvensens yrkesvariation kan överblickas. Vidare redovisas bl. a. olycksfallens orsaker, deras fördelning efter skadans påföljd samt de skadades åldersfördelning.

Under avdelningen *arbetsmarknaden* behandla vi *arbetslöshetsstatistik*, *ar-*

betsförmedlingsstatistik, statistik över arbetstillgången samt *avtals- och konfliktstatistik.* Socialstyrelsens förutberörda yrkesmonografier ge värdefulla bidrag även till arbetsmarknadsstatistiken, i synnerhet i fråga om arbetstillgången. I det följande skola vi dock huvudsakligen begränsa oss till den speciella arbetsmarknadsstatistiken.

Den år 1939 inrättade statens arbetsmarknadskommission övertog den verksamhet, som förut handlades av statens arbetslöshetskommission. Omorganisationen medförde även vidgade funktioner, i främsta rummet därigenom att arbetsförmedlingen inkorporerades i kommissionens verksamhet. I samarbete med socialstyrelsen avger kommissionen även månatliga statistiska rapporter över arbetsmarknaden. Primärmaterial härför insamlas från arbetsgivare- och arbetarorganisationer samt från de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna, och de på denna grundval utarbetade sammanställningarna införas månadsvis i Sociala Meddelanden.

Arbetslöshetsstatistik. I nyssnämnda månadsrapporter ingår en arbetslöshetsstatistik, grundad på från arbetarorganisationerna erhållna uppgifter. Dessa lämnas frivilligt och ange dels hela antalet förbundsmedlemmar, dels antalet arbetslösa sådana. Denna statistik bygger på fackförbundens definition av arbetslöshet, som praktiskt sett är liktydig med befrielse från erläggande av veckokontingent. Sådan befrielse erhålles i allmänhet efter vissa (t. ex. 3) dagars arbetslöshet. De insända rapporterna hänföra sig till sista arbetsveckan i varje månad och äro ganska fullständiga, i det de omfatta 80 à 90 % av hela antalet arbetare. — En mera detaljerad bearbetning av fackförbundens arbetslöshetsuppgifter har verkställts inom arbetslöshetsutredningen [18] ävensom inom socialstyrelsen (1931).

Ifrågavarande månadsrapporter omfatta även en arbetslöshetsstatistik, avseende hjälpsökande hos de kommunala arbetslöshetskommittéerna. Hithörande tabeller redovisa antalet hjälpsökande arbetslösa med fördelning dels på län och större städer, dels på yrkesgrupper, dels ock på åldersgrupper, i alla tre fallen med uppdelning på städer och landsbygd. Dessutom anges hur många av de arbetslösa, som äro försörjningspliktiga, samt hur många, som blivit hjälpta av det allmänna. I detta sammanhang må nämnas, att rapporterna även ge en översikt av hjälpverksamhetens karaktär i de olika länen och de större städerna, i det att specifikation lämnas rörande antalet hjälpta genom beredskapsarbete, reservarbete, utbildningshjälp eller kontantunderstöd. Härjämte må hänvisas till de två tioårsberättelser, som framlagts av statens arbetslöshetskommission, och som ge en fyllig redogörelse för den förda arbetslöshetspolitiken [19].

Ett annat slag av arbetslöshetsstatistik föreligger i form av särskilda arbetslöshetsräkningar. Sedan kommerskollegium i en promemoria (1908), upprättad med ledning av bl. a. arbetsförmedlingsanstalterna och fackförbundens statistik, hade understrukit behovet av noggrannare uppgifter om arbetslösheten under den då rådande krisen, verkställdes den $^{12}/_{1}$ 1909 Sveriges första arbetslöshetsräkning. Räkningen utfördes enligt den s. k. personliga anmälningsmetoden. På de orter, där räkning ansetts vara av behovet påkallad, uppmanades

sålunda de arbetslösa genom offentliga kungörelser, annonser o. s. v. att vid räkningstillfället infinna sig i angivna lokaler för att enligt närmare anvisningar avge erforderliga uppgifter. Räkningen förrättades genom de kommunala myndigheternas försorg, och det insamlade materialet skickades till kommerskollegium för central bearbetning. De publicerade resultaten (1910) avse främst arbetslöshetens omfattning med fördelning regionalt och efter de arbetslösas ålder, civilstånd, näringsgren och yrke samt efter arbetslöshetens orsak och varaktighet. — Räkningen upprepades den $^{31}/_{1}$ 1910 med oförändrat förfaringssätt (1911). I huvudsak samma metod kom även till användning vid den arbetslöshetsräkning, som den $^{5}/_{5}$ 1927 utfördes av arbetslöshetsutredningen i samarbete med socialstyrelsen (1928). Den senare räkningen omfattar även en intensivundersökning av en del av det insamlade materialet, varvid detta kompletterades med uppgifter om de arbetslösas yrkeskvalifikationer, existensmöjligheter, hjälpbehov m. m., införskaffade från de socialvårdande nämnderna eller genom personlig utfrågning av de arbetslösa.

År 1935 anordnade statens arbetslöshetskommission en arbetslöshetsräkning enligt en mera summarisk metod [20]. Räkningen avsåg de arbetslösa, som den $^{31}/_{7}$ voro anmälda som hjälpsökande. Uppgifter om dessa arbetslösa insamlades från de kommunala arbetslöshetskommittéerna, och materialet bearbetades inom kommissionen. För 19 kommuner utfördes även en specialundersökning i syfte att utreda orsakerna till arbetslösheten m. m., varvid materialet insamlades av en tjänsteman i kommissionen vid besök i respektive orter. En liknande undersökning utfördes år 1936 [21]. Härvid utvidgades specialundersökningen väsentligt, men förenklades till att baseras helt på av kommittéerna lämnade uppgifter. Slutligen gjordes år 1937 en arbetslöshetsräkning [22] varvid man icke begränsade undersökningen till hjälpsökande arbetslösa utan återgick till den äldre metoden med lokala räknekommittéer. Centralorgan var 1937 års arbetslöshetssakkunniga, som i samråd med arbetslöshetskommissionen bearbetade det insamlade materialet. Vid denna undersökning ägnades särskild uppmärksamhet åt arbetslöshetens samband med ålder och sjukdom samt med alkoholmissbruk, lösdriveri eller annan social belastning.

Slutligen erinras om den förutnämnda arbetslöshetsstatistik, som ingår i 1935/36 års särskilda folkräkning.

Mellan de olika slagen av arbetslöshetsstatistik råda självfallet stora olikheter, beroende på varierande definition av arbetslöshet, statistikens skilda syften, m. m. Vidare är att märka, att det möter stora tekniska och organisatoriska svårigheter att upprätta en god arbetslöshetsstatistik. Arbetslöshet är icke en enhetlig företeelse utan sammansättes (med flytande övergångar) av egentlig, oförvållad arbetslöshet och partiell arbetsoförmåga på grund av sjukdom eller ålder. Härtill kommer ett bottenskikt av lösdriveri- och kriminalfall. En grundlig redogörelse för arbetslösheten i Sverige, omfattande bl. a. en kritisk granskning av föreliggande arbetslöshetsstatistik, lämnades av 1927 års arbetslöshetsutredning i första delen av dess betänkande [18].

Arbetsförmedlingsstatistik. Kortfattade sammanställningar över de offentliga arbetsförmedlingsanstalternas verksamhet ingå i de förutberörda, i Sociala

Meddelanden publicerade arbetsmarknadsrapporterna. Denna statistik, som är månatlig, omfattar huvudsakligen antalet ansökningar om arbete, lediga platser och tillsatta platser. Statistiken skiljer mellan manliga och kvinnliga förmedlingsavdelningar, och vidare specificeras förhållandena länsvis och inom olika näringsgrenar. För tidigare år föreligga två sammanfattande översikter av den offentliga arbetsförmedlingen (1915, 1923).

Statistik över arbetstillgången. Nyssnämnda månadsrapporter ge även en löpande statistik över arbetstillgången. Primärmaterialet lämnas av arbetsgivarna och omfattar c:a 50 % av industrins arbetarantal, varvid de större företagen starkt överväga. Den längst tillbaka gående statistiken av detta slag avser sista månaden i varje kvartal och anger dels en summarisk översikt av antalet arbetare och övriga löntagare i olika industrier samt över motsvarande lönesummor, dels härur beräknade indextal för sysselsättningsgrad och lönenivå under månaden, dels slutligen konjunktursiffror för tillgången på arbete under kvartalet, grundade på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Sedan oktober 1939 har denna kvartalsstatistik utvidgats till månadsstatistik, dock med undantag för löneuppgifterna. En annan betydelsefull utvidgning av denna statistik genomfördes i juli 1940, sedan arbetsmarknadskommissionen med stöd av kungl. kungörelse föreskrivit, att arbetsgivare var 14:e dag skall lämna vissa uppgifter om nyanställningar och entlediganden.

Arbetstidens förkortning såsom åtgärd mot arbetslösheten gjordes till föremål för särskilda undersökningar av socialstyrelsen under lågkonjunkturen 1932—34 och senare [23]. Primärmaterialet för dessa, som efter tidpunkten benämnas novemberundersökningar, erhölls på frivillig väg från arbetsgivarna. Statistiken omfattar olika industrier och redovisar bl. a. antalet permitterade och sysselsatta arbetare, antalet arbetstimmar och den genomsnittliga arbetstiden per vecka. Dessa undersökningar återupptogos i november 1940 [23].

Statistiken över arbetstillgången omfattar slutligen undersökningar angående säsongarbetslösheten. Även här ställes statistiken inför särskilt svåra tekniska problem. Medan en summarisk översikt av säsongarbetslösheten inom olika näringsgrupper lämnas i arbetsmarknadskommissionens förutnämnda månads- och kvartalsstatistik, finnes det mycket få studier, som äro direkt inriktade på en analys av säsongarbetslösheten. Socialstyrelsens förutberörda yrkesmonografier äro jämväl på detta område av betydelse. En särställning i fråga om primärmaterial intar den utredning angående säsongarbetslöshet och därmed sammanhängande frågor, som ingår i den förutnämnda undersökningen rörande skogsbygdens arbetsförhållanden (1937—38). Materialet utgöres här av de till skogs- och flottledsinspektören regelbundet inkommande anmälningarna om olycksfall vid skogs- och flottningsarbete, vilka skola innehålla uppgifter om perioder av arbete och arbetslöshet under närmast föregående år, övergång mellan olika säsongarbeten, orsakerna till arbetslöshet m. m. Väsentligen efter mönster härav ha senare studier av säsongarbetslösheten utförts rörande sågverksarbetare och byggnadsarbetare (se Soc. Medd. årg. 1940, s. 440 och 1941, s. 136). Bland den sparsamma statistiken på detta område må slutligen nämnas den utredning angående sysselsättningsgraden inom byggnadsindustrin, som

av 1934 års byggnadsindustrisakkunniga utförts på grundval av fackförbundens statistik [24].

Avtals- och konfliktstatistik. Denna sista avdelning av arbetsmarknadsstatistiken behandlar kollektivavtal, arbetsinställelser och förlikningsmännens verksamhet. Arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer samt deras tvister och förhandlingar tilldrogo sig redan på ett tidigt stadium myndigheternas intresse. Uppgifter rörande arbetsinställelser insamlades systematiskt av kommerskollegium fr. o. m. år 1903. Sedan en inledande översikt för perioden 1903—07 framlagts (1909), utarbetades fr. o. m. 1908 årliga redogörelser för arbetsinställelserna, vilket arbete övertogs av socialstyrelsen vid dennas inrättande. Som fristående monografi utarbetades härjämte en detaljerad redogörelse för 1909 års stora arbetskonflikt (1910—12). De årliga översikterna, som numera grunda sig helt på uppgifter från arbetsgivare- och arbetarorganisationer, publiceras sedan år 1923 tillsammans med annan arbetsmarknadsstatistik. Översikterna ange antalet arbetsinställelser samt antalet därav berörda arbetsgivare och arbetare, varjämte uppgifterna fördelas efter näringsgrupp samt efter inställelsernas orsak, varaktighet och resultat.

De ingångna kollektivavtalen gjordes efter sekelskiftet till föremål för en grundlig undersökning (1908—11). Primärmaterialet insamlades främst från arbetsgivar- och arbetarorganisationer och bearbetades ur olika synpunkter, bl. a. med avseende på avtalens bestämmelser rörande arbetslön och arbetstid. Redogörelsen går även in på principiella frågor rörande statistik av detta slag. — Den grundläggande monografin rörande kollektivavtal följdes av årliga översikter, vilka numera publiceras tillsammans med konfliktstatistiken i den förutnämnda serien. Årsredogörelserna ha på senare tid beskurits; de avse nu dels under året ingångna, dels vid årets slut gällande avtal, och ange främst avtalens omfattning samt deras fördelning efter näringsgrupp, giltighetsområde och giltighetstid. Härjämte föreligger en sammanfattande redogörelse för de vid 1920 års utgång bestående kollektivavtalen (1922) samt en översikt av avtalens bestämmelser rörande arbetslöshet (1931). — De förutnämnda årsöversikternas redogörelse för medlingsverksamheten bygger på förlikningsmännens årsberättelser. Redogörelsen omfattar kortfattade rapporter angående de enskilda medlingsärendena, och vidare framläggas tabellariska sammanställningar, där ärendena fördelas efter näringsgrupp, konfliktens karaktär och huvudorsak samt medlingens resultat.

Statistik över levnadsförhållanden.

Hit hör statistik rörande *detaljpriser, konsumtionsvanor, bostadsförhållanden* samt överhuvud taget rörande utgiftssidan av den enskilda budgeten. Även på detta område föreligger åtskillig statistik, såväl löpande som speciell.

Inom prisstatistiken är det detaljpriserna, som ur socialpolitisk synpunkt tilldraga sig största intresset. Socialstyrelsens prisstatistik bygger på detaljprisuppgifter, som regelbundet insamlas av ombud, f. n. på 49 orter. Socialsty-

relsens bearbetning omfattar även uträknandet av två prisindex, det ena avseende livsmedel, bränsle och lyse, det andra samtliga levnadskostnader. Resultaten publiceras månads- resp. kvartalsvis i Sociala Meddelanden; härjämte föreligga 4 översikter och sammanfattningar för åren 1904—1930.

Socialstyrelsen handhar vidare de indelningar av riket i dyrortsgrupper, som ligga till grund för gradering av beskattningsfria avdrag, tilläggspensioner m. m. samt av lönerna för statstjänstemän och stora grupper av i enskild tjänst anställda arbetare och tjänstemän. För den senaste dyrortsgrupperingen, som fastställdes år 1935 och som beträffande tjänstemannalöner omfattar 9 dyrortsnivåer, har en detaljerad redogörelse utarbetats inom 1936 års lönekommitté [25]. Grupperingen skedde med ledning av levnadskostnadstal, som beräknades för varje kommun och eventuellt även för särskilda kommundelar, s. k. särorter. Erforderliga prisnoteringar och hyresuppgifter införskaffades huvudsakligen genom de kommunala myndigheterna, under det att uppgifter rörande skatter (och skatteutjämningsbidrag) erhöllos från statistiska centralbyrån och finansdepartementet.

En även internationellt sett förnämlig statistik över konsumtionsvanorna har erhållits genom tre stora specialundersökningar av socialstyrelsen, avseende åren 1913—14, 1923 och 1933 (1917—21, 1929, 1938).[1] Dessa ha utförts enligt hushållsboksmetoden, vilket innebär, att primärmaterialet erhållits från ett antal utvalda hushåll, som redovisat sina utgifter under ett helt år. Redovisningen sker under olika huvudrubriker, såsom livsmedel, beklädnad, bostad, samt ett stort antal detaljrubriker, särskilt för livsmedel; varje hushåll lämnar även uppgift om sin storlek, den samlade familjeinkomsten m. m.

Vid socialstyrelsens hushållsboksundersökningar slutfördes och bearbetades varje gång över 1 000 böcker. De tre undersökningarna avse huvudsakligen städer och industrisamhällen, varvid man sökt göra ett representativt urval av hushåll. Undersökningarna ha publicerats med stor detaljrikedom. Första gången redovisades till och med huvuddragen av varje hushållsbudget. Sammanställningar av olika slag ange, hur familjebudgeten fördelar sig på de enskilda utgiftsposterna; sådana tabeller finnas för dels olika inkomstlägen, dels olika socialklasser, dels ock olika familjetyper. — Vid 1933 års undersökning insamlades material jämväl från landsbygden; sammanställningar härav ha framlagts i kortfattade redogörelser i Soc. Medd. (1935, s. 361 och 1936, s. 338). För landsbygden föreligger dessutom en äldre utförligare hushållsboksundersökning (1923).

Levnadskostnadsundersökningarnas resultat komma till användning på många sätt. Rönen angående de olika budgetposternas relativa storlek begagnas bl. a. vid beräkningen av socialstyrelsens förutnämnda levnadskostnadsindex. Vidare är att märka, att man genom beräkning av s. k. inkomstelasticiteter kan sammanfatta, hur starkt konsumtionen av de enskilda varorna ökas med inkomsten [27]. För övrigt säger det sig självt, att hushållsboksundersökningar få ökad betydelse under tider av stark prisstegring och knapp varutillgång. Dylika

[1] Den första svenska undersökningen av detta slag utfördes 1907 av Stockholms stads statistiska kontor [26].

företogos sålunda av socialstyrelsen under förra världskriget och redovisades i två monografier (1917, 1922). På detta område tillkom med år 1940 en intressant nyhet, nämligen fortlöpande hushållsboksundersökningar. Dessa utföras av socialstyrelsen i samarbete med statens institut för folkhälsan och statens livsmedelskommission. Huvudsyftet är att studera hur konsumtionen faktiskt anpassas efter förändrade livsmedelspriser, samt i vad mån det är möjligt att med begränsade inkomster upprätthålla en tillfredsställande näringsstandard. På grund av de snabba prisförändringarna är det av vikt, att resultaten framkomma med minsta möjliga tidsutdräkt, något som i flera avseenden inverkat på undersökningarnas uppläggning. Undersökningarna omfatta varje gång drygt 400 hushåll. De utföras kvartalsvis och avse en 14-dagarsperiod för varje kvartal. Enär det är önskvärt att beakta förekommande lagringsköp, redovisas i hushållsböckerna icke blott inköp utan även förråd. För den statistiska bearbetningen anlitas maskinell hålkortsteknik, vilket gör, att varje kvartalsundersökning kan avslutas redan 4 à 6 veckor sedan materialet kommit in. Resultaten publiceras i Sociala Meddelanden.

En viktig sida av levnadsvanorna avspeglas i bostadsförhållandena. Socialpolitiken har också på senare tid i hög grad tagit sikte på bostadsfrågan. Bostadsstatistiken omfattar främst uppgifter om lägenhetsbestånd och ledighetsprocent, hyror samt boendeförhållanden. Av särskild betydelse ur socialpolitisk synpunkt är studiet av sambandet mellan å ena sidan boendeförhållandena, å andra sidan familjestorlek och inkomst.

Sedan år 1922 har socialstyrelsen gjort undersökningar rörande läget på bostadsmarknaden, sådant detta framträtt vid oktober- (och april-)flyttningarna. Dessa undersökningar avse rikets städer och grunda sig på rapporter, som numera lämnas av byggnadsnämnderna. Resultaten publiceras i Sociala Meddelanden och redovisa främst dels omdömen om tillgången och efterfrågan på bostäder av olika storlek, om tillgången på tomtmark och om hyresnivåns tendens, dels index- eller konjunkturtal för tillgången på bostäder.

Allmänna bostadsräkningar gjordes av socialstyrelsen i vissa städer och landskommuner åren 1912—14 och i vissa städer år 1920 (1913, 1920, 1924). Resultaten av dessa undersökningar, som utfördes i samband med mantalsskrivningen, äro av betydande intresse ur socialpolitisk synpunkt. Sålunda redovisas bl. a. bostadslägenheternas beskaffenhet, invånarnas hyres- och inkomstförhållanden samt de boendes fördelning efter lägenhetens storlek. I anslutning till bostadsräkningen 1912—14 verkställdes i städerna Norrköping, Jönköping och Sundsvall jämväl en intensivundersökning angående de mindre bemedlades boendeförhållanden (1917—18). — Åren 1924 och 1926 genomfördes hyresräkningar, varvid syftet var begränsat närmast till att få fram tal för hyresnivån att begagnas vid dyrortsgruppering och vid beräkning av levnadskostnadsindex (1925—26, 1927). På 1920-talet kom därmed den bostadssociala sidan i bakgrunden vad den officiella bostadsstatistiken beträffar. — Kommunalt gjordes dock under denna tid en mer detaljerad bostadsstatistik. I de statistiska kontoren i Stockholm och Göteborg bearbetas sålunda sedan längre tid tillbaka de lägenhetsuppgifter, som varje hyres-

värd vid mantalsskrivningen har att upprätta över sina lägenheter. Bland de publicerade sammanställningarna må framhållas redovisningen för varje lägenhetstyp av antalet boende per lägenhet och per rumsenhet.

1930-talet kan man räkna som ett nytt skede inom bostadsstatistiken. Början gjordes med en av G. Myrdal och U. Åhrén utförd principundersökning [28]. Sedan tog den 1933 tillkallade bostadssociala utredningen initiativet till en allmän bostadsräkning och en representativ bostadsundersökning i vissa städer (1936). För närvarande pågår inom socialstyrelsen en undersökning av praktiskt taget alla stadssamhällen och tätorter, vilken omfattar dels en allmän hyresräkning för 1939/40, dels en intensivundersökning av en representativt utvald del av materialet. Som en nyhet kan nämnas, att husens ålder registreras och uppgifter insamlas om, förutom bostadshushållens storlek och sammansättning, även lägenhetsinnehavarens ålder och civilstånd.

Särskilda undersökningar ha gjorts rörande landsbygdens bostadsförhållanden. Den första utredningen verkställdes här på privat initiativ [29]. Vidare noteras, att statistiska centralbyrån i samband med den särskilda folkräkningen 1935/36 genomförde en partiell hyresräkning i 100 landskommuner (se [3], del III och VII).

Slutligen märkes den utförliga statistik över byggnadsverksamheten i städer och stadsliknande samhällen, som utarbetas av socialstyrelsen på grundval av uppgifter från de kommunala byggnadsnämnderna. Redovisningen har åren 1912—20 samt sedan 1937 skett i en särskild publikationsserie. De socialstatistiskt viktigaste uppgifterna avse antalet tillkomna (och avgångna) bostadshus, lägenheter och rumsenheter samt motsvarande indelningar efter byggnadstyp, lägenhetsstorlek och byggnadsföretagets art.

Socialvårdsstatistik.

De viktigaste sociala försäkrings- och understödsformerna i vårt land äro följande:

1) Ålders- och invaliditetspensionering. Sedan en folkpensionering på rent försäkringsteknisk grund visat sig ogenomförbar, har den försäkringsmässiga pensionen kompletterats med olika tillägg, som övervägande ha karaktären av understöd, och som beviljas efter behovsprövning. Hit höra tilläggspension, invalidunderstöd, blindhetsersättning samt barnbidrag (utgående till föräldralösa barn, faderlösa barn och barn till vissa icke arbetsföra personer). I pensionsstyrelsens verksamhet ingår även en viss förebyggande socialvård i form av sjukvård och yrkesutbildningsbidrag.

2) Fattigvård; organiseras genom kommunala fattigvårdsstyrelser och 3) barnavård; handlägges av kommunala barnavårdsnämnder. 4 a) Arbetslöshetsförsäkring; meddelas av statligt subventionerade fackliga arbetslöshetskassor, b) arbetslöshetshjälp; organiseras genom kommunala arbetslöshetskommittéer och finansieras av statliga och kommunala medel. 5) Sjukförsäkring; meddelas av med allmänna medel subventionerade sjukkassor.

Som led i en intensifierad befolkningspolitik tillkom år 1937 6) moderskapshjälp, som tillfaller medlemmar i de lokala sjukkassorna, 7) moderskapspenning, som utgår till övriga mödrar under ett tämligen liberalt tilltaget inkomststreck, samt 8) mödrahjälp, som handlägges av mödrahjälpsnämnder, en i varje landstingsdistrikt, och utgår ur statsmedel efter behovsprövning.

Sida vid sida föreligga alltså åtskilliga understödsformer och hjälporganisationer, och delvis gripa dessa in i varandra. På grund bl. a. härav är det viktigt att ha en god socialvårdsstatistik. Denna bör framför allt vara upplagd så, att man kan kontrollera, att de olika hjälpformerna verkligen fylla sin uppgift, och att missbruk av socialvården ej äger rum.

Ända tills helt nyligen har statistiken gjorts nästan helt och hållet separat för de olika formerna av socialvård. Sålunda utgivas särskilda årsberättelser över folkpensioneringen och över sjukkassornas verksamhet, under det att kortfattade årsberättelser över arbetslöshetsförsäkringen inflyta i Sociala Meddelanden. Såsom redan omnämnts, redovisas arbetslöshetshjälpen i summariska översikter i Sociala Meddelanden tillsammans med arbetsmarknadsrapporterna, varjämte en samlad redogörelse för arbetslöshetshjälpen föreligger i arbetslöshetskommissionens verksamhetsberättelser [19].

Barnavårdsstatistiken, som går tillbaka till år 1928, handlades först av statistiska centralbyrån, men övertogs 1938 av socialstyrelsen. Vart tredje år publiceras översikter över barnavårdsnämndernas verksamhet enligt 1924 års barnavårdslag. För år 1940 kommer översikten att utökas med summariska uppgifter om nämndernas övriga verksamhet, främst deras uppsikt över utomäktenskapliga barn.

Endast fattigvårdsstatistiken skall här behandlas mera ingående. Det skulle nämligen föra för långt att ingå på detaljer i fråga om de andra, nyare socialvårdsformerna, helst som statistiken genomgående är långt mindre av socialpolitisk än av finansiell karaktär. Sålunda må nämnas, att man endast har ofullständig kännedom om folkpensionärernas civilstånd, försörjningsplikt och faktiska bostadsort.

Vad fattigvårdsstatistiken beträffar, blevo fattigvårdsstyrelserna redan år 1871 lagligen ålagda att lämna årliga statistiska uppgifter till statistiska centralbyrån. Materialet bearbetades av byrån, och redovisningen blev år 1918 helt skild från den kommunala finansstatistiken, vari den tidigare ingått som underavdelning. Efter år 1922 erhöll byrån uppgifterna i form av utdrag ur den liggare, som varje fattigvårdsstyrelse sedan år 1918 har att föra över personer, som uppburit fattigvårdsunderstöd eller kommunalt pensionstillskott. Ehuru primärmaterialet genom denna reform förbättrades, kom fattigvårdsstatistiken dock med tiden att såsom redan antytts minska i värde.

År 1938 överflyttades fattigvårds- och barnavårdsstatistiken från statistiska centralbyrån till socialstyrelsen. En genomgripande reformering av socialvårdsstatistiken har senare påbörjats. Grundtanken är att för den officiella statistiken utnyttja det s. k. *socialregistret*, som enligt lag år 1936 skall föras av fattigvårdsstyrelse eller av annat organ, som kommunen utser. Detta är ett individualregister över understödstagarna, upplagt med ett kort för varje s. k. hemorts-

rättsledare. På kortet föras uppgifter även om de personer, som härleda sin hemortsrätt i kommunen från ledaren. Det väsentliga är, att det i registret skall antecknas, om fattigvårdshjälpen kompletteras med andra former av understöd.

Det är numera socialregistret, som ligger till grund för fattigvårdsstatistiken. Härigenom har socialstyrelsen fått möjlighet att göra en mer detaljerad analys av socialvården. Sålunda skulle det i princip bli möjligt icke blott att indela hjälpklientelet efter ålder, civilstånd och hemortsrättsledare utan även att redovisa dess sammansättning ur familjesynpunkt samt att statistiskt belysa förefintliga kombinationer av olika hjälpformer och graden av den effektivitet, de var för sig ha uppnått. Redan nu har socialstyrelsen delvis kunnat genomföra en sådan fördjupning av fattigvårdsstatistiken, och planer föreligga för en motsvarande omläggning av barnavårdsstatistiken. Detta arbete har emellertid alltjämt stora teknisk-organisatoriska svårigheter att övervinna, och det är ännu för tidigt att säga, hur långt reformeringen i praktiken kan föras.

Övrig socialstatistik.

De centrala partierna av socialstatistiken ha nu blivit genomgångna. Inom socialstyrelsens statistik återstå nu endast några mer fristående undersökningar; dessa skola blott i korthet omnämnas. Hit höra de årliga översikter, som avse den kooperativa verksamheten i Sverige (fr. o. m. 1908), närmast avseende konsumtionsföreningarna men för vissa år utvidgad till att avse även bostadskooperationen. Härjämte föreligger en specialundersökning angående ideella föreningar (1920). Vidare har socialstyrelsen verkställt en omfattande utredning rörande alkoholismen som social skadefaktor (1921). Dessutom har sedan 1939 upplagts en omfattande utlänningsstatistik publicerad dels kvartalsvis i Sociala Meddelanden, dels i årsöversikter. Föregångare härtill var i viss mån en äldre undersökning angående galiziska och andra utländska jordbruksarbetare i Sverige (1909).

Förutom den av socialstyrelsen handlagda statistiken ha vi i det föregående behandlat även annan officiell statistik av social betydelse. I detta avseende har framställningen icke eftersträvat fullständighet. Bland de organ, vilkas statistik icke tagits upp till behandling, märkas i första rummet de, som vid sidan av socialstyrelsen sortera under socialdepartementet; av dessa må särskilt nämnas medicinalstyrelsen. Som exempel på förvaltningsorgan, vilkas verksamhet delvis är av social karaktär, men som falla under andra departement, må här endast nämnas skolöverstyrelsen och statens egnahemsstyrelse.

Slutord.

En översikt av socialstatistiken ger i viss mån även en överblick av socialvårdslagstiftning och social verksamhet över huvud. Men allt kan icke fångas i siffror, och i det föregående ha därför flera grenar av socialarbetet icke eller blott flyktigt kunnat beröras. Här är emellertid icke platsen att betrakta socialstati-

stiken mot bakgrund av socialverksamheten i dess helhet, utan må hänvisas till en av socialstyrelsen utarbetad översikt av sociallagstiftning och socialt arbete i Sverige [30].

I inledningen berördes befolkningsstatistiken och näringsstatistiken. Jämförd med dessa grenar är socialstatistiken ung, den tillhör nästan helt 1900-talet. Vi ha emellertid sett, att socialstatistiken trots sin ungdom redan blivit kraftigt utvecklad, i själva verket är den nu mer omfattande än någon annan gren av den officiella statistiken. Vi ha också sett, att socialstatistiken betingas av socialpolitiken och dess växlingar. Det är därför ett krav, att socialstatistiken skall kunna anpassas efter de skiftande arbetsuppgifter, som den ställes inför; socialstatistikens organisatoriska problem är just att förena smidig följsamhet med den objektivitet, som tillhör den svenska statistikens traditioner.

Litteraturförteckning.

[1]. S. Wicksell: *Redogörelse för huvuddragen av den officiella statistikens utveckling och nuvarande organisation i Sverige etc.;* Statens off. utr. 1922: 50. Jfr även inledningen till *Statistiksakkunnigas betänkande;* Statens off. utr. 1922: 15.

[2]. *Socialstyrelsens årsberättelse, 1937 och 1938;* Stockholm (1939). Jfr även K. Tiselius: *Betänkande om Socialstyrelsens organisation;* Statens off. utr. 1936: 29.

[3]. *Särskilda folkräkningen 1935/36,* I—VIII; S. O. S., Folkmängden och dess förändringar (1937—40).

[4]. Se bl. a. K. A. Edin och E. P. Hutchinson: *Studies of differential fertility in Sweden;* Stockholm Economic Studies nr 4, Stockholm (1935).

[5]. Se i detta sammanhang främst följande delar av emigrationsutredningen: Bil. IV, G. Sundbärg: *Den svenska och europeiska folkökningS- och omflyttningsstatistiken i sina huvuddrag* (1910); Bil. V, G. Sundbärg: *Ekonomisk-statistisk beskrivning över Sveriges olika landsdelar* (1910); Bil. VII, *Utvandrarnas egna uppgifter* (1908); Bil. VIII, *Bygdeundersökningar* (1910).

[6]. *Utom äktenskapet födda barn,* I—III; Statist. medd., Ser. A, Bd I (1914—17).

[7]. H. Hyrenius: *Studier rörande den utomäktenskapliga fruktsamhetens variationer;* Skrifter utgivna av Fahlbeckska stiftelsen, XXVIII (1941).

[8]. *Betänkande med vissa demografiska utredningar;* Statens off. utr. 1938: 24.

[9]. *Jordbrukets skuldsättning år 1933;* Statist. medd., Ser. A, Bd 5 (1937).

[10]. Se *Folkräkningen den 31 dec. 1930,* III, kap. 1—2, S. O. S., Folkmängden och dess förändringar (1936).

[11]. *1931 års företagsräkning;* Statist. medd., Ser. A, Bd 4 (1935).

[12]. E. Arosenius: *Yrkesväxlingen från en generation till en annan i en medelstor svensk stad;* Skrifter utgivna av Fahlbeckska stiftelsen, XXII (1936).

[13]. *Redogörelse för statistisk undersökning, verkställd i syfte att belysa befolkningskommissionens förslag rörande familjebeskattningen;* Statens off. utr. 1936: 13, Bil. 3.

[14]. *Promemoria rörande inkomstutvecklingen inom Sveriges jordbruk i jämförelse med i andra näringsgrenar och dess sammanhang med lönepolitiken;* Statens off. utr. 1932: 10.

[15]. *Räkenskapsresultat från svenska jordbruk, I—XXV, bokföringsåren 1914/15—1938/39.* Ingå i serien Meddelanden från Kungl. Lantbruksstyrelsen (1916—41).

[16]. B. Helger: *P. M. med redogörelse för undersökningar rörande löneförhållandena för vissa tjänstemän och arbetare i icke-statlig anställning;* Statens off. utr. 1937: 48, Bil. 8.

[17]. Socialstyrelsen och Kommerskollegium: *Statistiska undersökningar angående åttatimmarslagens och bagerilagens verkningar;* Statens off. utr. 1925: 45. En specialundersökning rörande övertidsarbetets omfattning i industrin m. m. har framlagts i Sociala Meddelanden årg. 1941, s. 449 och 569.

[18]. *Arbetslöshetens omfattning, karaktär och orsaker;* Statens off. utr. 1931: 20.

[19]. Statens arbetslöshetskommission: *Det svenska samhället och arbetslösheten 1914—24.* Stockholm (1929).

Statens arbetslöshetskommissions berättelse 1925—34. Stockholm (1937).

[20]. *Arbetslöshetsundersökningen den 31 juli 1935;* Statens off. utr. 1936: 21.

[21]. *Arbetslöshetsundersökningen den 31 juli 1936;* Statens off. utr. 1937: 12.

[22]. *Arbetslöshetsräkningen den 31 augusti 1937, I—II;* Statens off. utr. 1938: 21 och 1939: 24.

[23]. *Sociala Meddelanden* 1932, s. 361; 1933, s. 3 och 151; 1934, s. 129; 1935, s. 169; 1936, s. 172; 1937, s. 90; 1938, s. 170 och 742; 1941, s. 191.

[24]. *Byggnadsindustrin i Sverige, del III; Arbetslöshetens omfattning och växlingar;* Statens off. utr. 1938: 4. Se kap. 5.

[25]. *Betänkande med utredning och förslag angående dyrortsgrupperingen;* Statens off. utr. 1937: 32.

[26]. *Statistisk undersökning angående levnadskostnaderna i Stockholm åren 1907—08;* Stockholms stads statistik, X, nr 1 (1910).

[27]. H. Wold: *Efterfrågan på jordbruksprodukter och dess känslighet för pris- och inkomstförändringar;* Statens off. utr. 1940: 16.

[28]. *Undersökning rörande behovet av en utvidgning av bostadsstatistiken etc.;* Statens off. utr. 1933: 14.

[29]. A. Pettersson och G. Stéenhoff: *Bostadsförhållandena på landsbygden i Sverige;* Stockholm (1930).

[30]. *Sociallagstiftning och socialt arbete i Sverige,* 3:e uppl.; Stockholm (1937).

Konferens i Stockholm med mödrahjälpsnämnderna.

I 10 § av kungl. förordningen den 11 juni 1937 om mödrahjälp stadgas, att socialstyrelsen med biträde av statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter har att utöva tillsyn över tillämpningen av förordningen samt att i sådant avseende till ledning för vederbörande mödrahjälps- och barnavårdsnämnder meddela nödiga råd och anvisningar.

Med stöd av denna bestämmelse har på grundval av hittills vunna erfarenheter inom socialstyrelsen utarbetats ett preliminärt förslag till en handbok med råd och anvisningar i mödrahjälpsärenden. Samtliga mödrahjälpsnämnder ha genom remissförfarande beretts tillfälle att yttra sig över förslaget. Efter viss överarbetning av förslaget ansåg socialstyrelsen, att det skulle vara gagneligt för mödrahjälpsverksamheten, om representanter för nämnderna kunde samlas för överläggning med socialstyrelsens representanter i vissa särskilt svåra mödrahjälpsfrågor.

Efter medgivande av Kungl. Maj:t ägde en konferens rum i Stockholm å Svenska läkaresällskapets stora sal den 26 och 27 november 1941 under ordförandeskap av t. f. generaldirektören Karl J. Höjer. I konferensen deltogo ett åttiotal representanter för rikets samtliga mödrahjälpsnämnder. Vissa delar av förhandlingarna följdes av statsråden Gustav Möller och Thorwald Bergquist, statssekreteraren Tage Erlander, generaldirektören i medicinalstyrelsen

Axel Höjer, t. f. direktören för svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet Eric Wahlberg m. fl.

Konferensen öppnades den 26 november 1941 kl. 10·30 f. m. av t. f. generaldirektören Karl J. Höjer. Diskussionen inleddes av byråchefen A. Berggren, som bl. a. gav uttryck åt den tacksamhet, som man har anledning att känna för den mycket samhällsgagnande gärning, som i samband med mödrahjälpen utföres i barnavårds- och mödrahjälpsnämnder. På det fria personliga arbetet och intresset i kommunerna och i mödrahjälpsnämnderna måste mödrahjälpen vila för att äga det underlag, som behövs för ett gott resultat. Men om friheten har sina fördelar, så har den dock lett till en i vissa avseenden ganska skiftande praxis i de olika landstingsområdena. Olikheterna innebära merendels orättvisor för mödrarna och böra bl. a. därför utjämnas. En viss vägledning för mera enhetlig bedömning av mödrahjälpsfrågorna behövs onekligen, och det är för att lämna en sådan som socialstyrelsen planerar en handbok med råd och anvisningar. Meningen är icke att medelst schabloner åvägabringa någon likformighet. Med handboken vill socialstyrelsen icke diktera och inspektera utan snarare informera och inspirera.

För att närmare lära känna de olika meningar, som råda inom mödrahjälpsnämnderna beträffande särskilt den svårlösta frågan om normerna för bedömning av mödrahjälpens storlek, hade socialstyrelsen främst satt upp denna fråga på programmet. Socialstyrelsen hade icke tagit definitiv ståndpunkt till frågan, men var av den uppfattningen att normer äro nödvändiga. — Ett förslag till dylika normer hade framlagts för konferensen och diskussionen inleddes med en redogörelse för detta förslag.

Det första överläggningsämnet var alltså frågan om normer till ledning för behovsprövningen. I handboksförslaget anföres därom bl. a. följande. »En rationell begränsning av mödrahjälpen med hänsyn till sökandens ekonomiska förhållanden kan icke företagas utan att enhetliga normer uppställas till ledning härför. Behovet av dylika normer framträder kanske tydligast vid socialstyrelsens handläggning av besvärsärenden. I de flesta av dessa ärenden tvingas styrelsen att taga ställning till frågan huruvida mödrahjälpsnämnden skäligen beaktat klagandens ekonomiska förhållanden eller ej. En dylik prövning kan icke lämpligen företagas annat än med stöd av normer, som äro gemensamma för respektive mödrahjälpsnämnder och socialstyrelsen.» Med utgångspunkt från regeln att viss inkomst och visst barnantal under normala förhållanden kvalificera till bidrag med visst belopp, hade som sagt inom socialstyrelsen utarbetats förslag till tabeller till ledning för behovsprövningen. Tabellerna voro dyrortsgraderade.

Under diskussionen betonades starkt behovet av en mera enhetlig tillämpning vid bestämmandet av mödrahjälpsbidragets storlek. Det framgick tydligt, att variationerna mellan de olika länen voro avsevärda. Sålunda framhöllo representanter för åtskilliga mödrahjälpsnämnder, att socialstyrelsens förslag till detaljerade tabeller i föreliggande skick skulle medföra en sänkning av bidragsnivån, medan andra talare påpekade, att en höjning av bidragen måste bli följden, om tabellerna skulle tillämpas av de av dessa talare företrädda

mödrahjälpsnämnderna. Tre olika förslag till åtgärder för åstadkommande av större enhetlighet och till stöd för behovsprövningen framfördes av mödrahjälpsnämndernas representanter. Det första var ett system i enlighet med socialstyrelsens detaljerade tabeller. Det andra förslaget var, att man skulle slopa detaljerna och endast använda en tabell med vissa inkomstgränser för hjälpen. Som ett tredje förslag rekommenderades, att socialstyrelsen fortlöpande skulle statistiskt bearbeta uppgiftsmaterialet från mödrahjälpsnämnderna och delge det i efterhand till nämnderna.

Nästa punkt på programmet var mödrahjälpstandvården. Byrådirektören Maunsbach i medicinalstyrelsen redogjorde för det förslag beträffande mödrahjälpstandvården, som framlagts av besparingsberedningen. I detta förslag har bl. a. uttalats den åsikten, att mödrahjälpstandvården i icke oväsentlig grad skulle verka hämmande på folktandvården, enär staten för mödrahjälpstandvården anser sig kunna betala $^1/_3$ mer i ersättning än vad som utgår vid folktandvårdsklinikerna. Medicinalstyrelsen har gentemot detta anfört, att då kostnaden för mödrahjälpstandvård utgjorde endast omkring $^1/_{33}$ av den totala tandvårdskostnaden i landet, mödrahjälpstandvården icke i någon väsentlig mån kunde ha ökat eller under närmaste tiden kunde tänkas komma att öka rekryteringssvårigheterna inom folktandvården. Vidare har besparingsberedningen framhållit, att det icke funnes tillräcklig anledning att mäta arten och omfattningen av tandvården på olika sätt, då det gäller mödrahjälp och då fråga är om folktandvård åt obemedlade eller mindre bemedlade. I anslutning till detta har det föreslagits, att mödrahjälpstandvården borde beräknas att till arten och omfattningen utgå i enlighet med de föreskrifter, som uppställts i kungl. förordningen om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader. Därigenom skulle mödrahjälpstandvården som regel icke komma att innefatta fullständig munsanering, och protesbehandling skulle i stort sett icke alls komma med i programmet. Medicinalstyrelsen har ansett sig böra betona, att från medicinsk synpunkt måste man ställa särskilt stora krav på den tandvård, som skall ägnas kvinnan under graviditet och amning. Kravet på fullständig munsanering och restauration anser medicinalstyrelsen här mindre än någonsin kunna få eftersättas.

Vid förhandlingar mellan tandläkarorganisationerna å ena sidan samt socialstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen och medicinalstyrelsen å andra sidan hade träffats överenskommelse om att ersättning för mödrahjälpstandvård skulle utgå efter en taxa, som motsvarade folktandvårdstaxan med en förhöjning av 33 $^1/_3$ procent.

Av den följande diskussionen framgick, att enighet rådde om att mödrahjälpstandvården måste omfatta fullständig munsanering och att bidrag måste få ges till proteser. Mödrahjälpsnämndernas representanter avvisade det av besparingsberedningen framförda förslaget, att bidrag till tandvård av mödrahjälpsmedel ej skulle få utgå i kommuner, som anslagit medel till folktandvården.

Andra dagens förhandlingar inleddes med diskussion av problemet, huruvida mödrahjälp bör utgå som kontant bidrag eller in natura. Det framgick, att

naturaformen genom en fri praxis erhållit en så gott som allmän användning. Enighet rådde om att man borde dirigera hjälpen så, att man får kontroll över att den går till det åsyftade ändamålet. Beträffande kostförbättring framhölls från flera håll vikten av att sprida kunskap om att kostförbättringen är avsedd enbart för mödrarna och ej för hela familjen.

Därefter diskuterades vissa medicinska synpunkter på mödrahjälpen och därmed sammanhängande frågor, särskilt sterilisering och mödrahjälp åt asociala. Som sista punkt på förhandlingslistan hade upptagits frågan om mödrahemmen.

Konferensen avslutades av ordföranden som på socialstyrelsens vägnar framförde ett tack till alla dem som genom att deltaga i överläggningarna velat biträda socialstyrelsen vid lösandet av den svåra uppgift, som åvilar styrelsen och som kan betecknas som en strävan att göra mödrahjälpen till en levande hjälpverksamhet till gagn för Sveriges mödrar och barn och till ett stort och bestående framtidsvärde för vårt folk.

Ordföranden i Västerbottens läns landstingsområdes mödrahjälpsnämnd, landshövdingen G. Rosén, framförde deltagarnas tack till socialstyrelsen för dess initiativ att sammankalla konferensen samt uttalade önskemål om att konferenser som den nu hållna borde återkomma åtminstone vartannat år.

De begränsat arbetsföras, särskilt de blindas utbildning och sysselsättning i Tyskland.[1]

I Tyskland ha under de senaste 20 åren vidtagits åtskilliga åtgärder för att draga nytta av den arbetsduglighet, som även de begränsat arbetsföra besitta. De uppgifter och erfarenheter på området, som sammanställts i föreliggande redogörelse, bygga på en månads studieresa möjliggjord genom anslag från Hierta-Retzius stipendiefond. Då tiden varit kort och ämnet stort, har tyngdpunkten lagts på en del av de begränsat arbetsföra, de blinda.

I två viktiga avseenden skiljer sig de begränsat arbetsföras arbetsmarknadssituation i Tyskland från samma situation i de flesta andra länder. Tyskland har en invalidlag, och Tyskland har brist på arbetskraft.

Invalidlagen. Förra världskriget medförde en stark ökning av begränsat arbetsföra, och det visade sig vara svårt att inordna dem i produktionen. Man var för det första icke van vid, att en vanför eller en blind skulle ha ordentligt arbete, men även de svåra rubbningarna i näringslivet försvårade arbetsanskaffningen. Men då det var en allmän opinion för att nationen icke kunde förvägra krigsinvaliderna arbete, måste lagstiftning tillgripas. Sålunda till-

[1] Artikeln återger huvudinnehållet av en av blindvårdskonsulenten Karl Montan utarbetad berättelse angående en nyligen företagen studieresa i Tyskland.

kom en lag angående sysselsättande av invalider (»Schwerbeschädigtengesetz») av år 1923. I denna stipuleras, att två procent av de anställda i statliga och privata företag skola vara höggradigt invalida. Man har satt som gräns 50 procents invaliditet, och en särskild förteckning över invaliditetsgrader finnes. Tillämpningen av lagen sker så, att företag med minst 20 arbetare anställa en invalid och större företag ytterligare en för varje 50-tal arbetare därutöver. Lagen ger också invaliden skydd mot uppsägning, under förutsättning att arbetet varat mer än tre månader. Arbetsgivaren kan således icke säga upp en invalid utan att ha hört den myndighet, som svarar för lagens tillämpning. Denna myndighet har att i sådana fall undersöka det berättigade i uppsägningen och därefter avslå eller tillstyrka. Detta beslut kan överklagas hos ett särskilt utskott. Dock är man mycket noga med att söka undvika schism med arbetsgivaren, då det icke är trevligt för invaliden att arbeta på en arbetsplats, där det sker mot arbetsgivarens vilja. Om man således kan säga, att invalider med låg invaliditet placeras på arbetsmarknaden av samma myndighet, som placerar övriga tyska arbetare, nämligen av Arbeitsamt, så sker det, när det gäller de höggradiga invaliderna, med hjälp av s. k. Hauptfürsorgestellen. Dessa utgöra den ovan nämnda tillämpningsmyndigheten. De utföra en fortlöpande undersökning av de inom företagen förekommande arbetsuppgifterna med avseende på deras lämplighet som invalidarbeten. Vidare sysselsätta de sig med problem rörande behövliga specialskydd vid maskiner o. dyl., och de handlägga alla frågor rörande lämplig utbildning och omskolning av invalider. Man söker vid varje sådan institution specialisera arbetet, så att t. ex. en person har hand om alla frågor rörande de blinda. Då det hos vissa arbetsgivare icke är möjligt att finna något lämpligt invalidarbete, kan arbetsgivaren i stället åläggas att betala ett månatligt belopp till Hauptfürsorgestelle. De sålunda influtna medlen användas till utgifter för skyddsanordningar vid arbetsplatser och för omskolning.

År 1937 stodo i Tyska riket nära 430 000 invalider under lagens skydd. Siffran för enbart Berlin uppgavs till 18 000. Vid upprepade tillfällen poängterades lagens betydelse för denna arbetsanskaffning. Från alla håll framhålles också, att lagen har sin största betydelse däri, att den ger invaliderna — och kanske främst de blinda — möjlighet att visa, vad de verkligen kunna prestera. Sedan ett avsevärt antal invalider anställts inom näringslivet, och dessa visa sig kunna utföra ett arbete, som motsvarar deras lön, är det betydligt lättare att fortsätta arbetsanskaffningen, och på detta sätt blir lagen allt mindre behövlig. Man nämnde som exempel, att en industri hade anställt fyra invalider enligt lagen, därav en blind. Den blinde gjorde då ett så gott arbete, att företaget ytterligare anställde sex nya blinda. Sådana exempel sammanhänga emellertid otvivelaktigt med ett annat särdrag hos det nuvarande tyska näringslivet, nämligen med bristen på arbetare.

Bristen på arbetskraft. Tysklands oerhörda kraftanspänning för krigets fullföljande kräver först och främst ett uppehållande av produktionen. Situationen är nu kort uttryckt den, att, medan de arbetsdugligaste elementen av

folkstocken ha undandragits produktionen, skall denna dock upprätthållas eller t. o. m. ökas. Detta innebär stora påfrestningar av ekonomisk och organisatorisk art. Det finns således ett otal utländska arbetare, som ersätta de inhemska (siffran två miljoner har uppgivits). Det finns vidare krigsfångar i stor utsträckning. Det gäller också att bottenskrapa alla reserver, som ha även den minsta arbetsförmåga. Man söker således nu upp invaliderna, man experimenterar fram proteser, man prövar nya skyddsanordningar för maskiner, och man omskolar — allt med stor iver.

Dessa två faktorer, invalidlagen och bristen på arbetskraft, underlätta på ett avgörande sätt de begränsat arbetsföras placering i produktionen.

Invalidernas omskolning och sysselsättning. Utbildningen sker, som förut antytts, genom Hauptfürsorgestellen. Man söker i allmänhet finna ett arbete inom invalidens förra arbetsområde. För att kunna få en så rättvis bild som möjligt av vad en viss invalid kan prestera, gör man mycket noggranna förundersökningar. Man tar därvid icke bara hänsyn till skol- och arbetsbetyg utan man lägger också stor vikt vid psykologiska undersökningar. Dessa psykologiska anlagsundersökningar företagas med övervägande antalet invalider. Vid utbildningen söker man undvika särskilda utbildningsanstalter och strävar i stället efter att placera invaliderna vid verkstäder ute i öppna marknaden. När det gäller omskolning till kontorsarbete har man dock särskilda skolor. Staden Berlin har t. ex. en sådan utbildningsanstalt.

För blinda personer, vilkas förhållanden närmast skola behandlas, gälla följande bestämmelser. Blinda barn äro underkastade 8 års skolplikt från det sjätte levnadsåret. Härefter vidtar tre års yrkesskolplikt. Detta innebär för flickorna i allmänhet utbildning i stickning, i någon mån också borstbinderi och vävning, för pojkarna oftast fortsatt utbildning i korgmakeri och borstbinderi. Denna utbildning sker antingen på blindskolorna eller på särskilda verkstäder. Sammanslutningen av blinda i Tyskland, Reichsdeutscher Blindenverband, har själv den största utbildningsanstalten för vuxna blinda. De blinda kvinnornas förening har en material- och försäljningsdepå, som avsevärt underlättar arbets- och avsättningsmöjligheterna för medlemmarna. Den har också en viss betydelse för utbildningen i de kvinnliga yrkena. Överhuvud taget tycks dock de blinda kvinnornas arbetssituation vara mycket problematisk.

De blinda hantverkarna ha en sammanslutning, Reichsverband für das Blindenhandwerk, som skall befordra medlemmarnas yrkesmässiga intressen. Föreningen har bl. a. befogenhet att utdela det för hela riket gemensamma blindvarutecknet, som åsättes medlemmarnas alster. Likaså utdelar föreningen tillstånd för agenter att bedriva försäljning av blindvaror. Vid sidan av de traditionella blindhantverken har man i ganska stor utsträckning gått över till mattflätning. För äldre blinda har man (Chemnitz) inrättat vävstolar för framställning av rörmattor för murningsarbeten. Detta arbete är lätt att lära och lätt att utföra.

I allmänhet äro de krigsblinda hantverkarna borstbindare. Man vill emel-

lertid icke föra samman dem i allmänna verkstäder utan söker i stället att skaffa dem egna hem, där de även kunna ha sina privata verkstäder. I 2 800 fall har man lyckats med detta. Dock har man stora verkstäder i Berlin och München. Verkstaden i Berlin är utbildningsanstalt. I Münchenverkstaden har man fått till stånd en arbetsgemenskap med svårt hjärnskadade, seende arbetare. Dessa arbetare måste arbeta under ständig tillsyn. De framställa penslar, vilket anses omöjligt för blinda. — De krigsblinda från det pågående kriget utbildas också till en del inom borstbinderiyrket.

Som totalomdöme kan gälla, att hantverket inom de blindas yrkessfär tycks dominera och icke på långt när ha spelat ut sin roll. Detta kommer att framgå tydligare i det följande. Denna omständighet betyder dock icke att hantverken äro lönande. För männen är visserligen det ekonomiska arbetsutbytet bättre än för kvinnorna, men det är dock otillräckligt, särskilt för de självständiga hantverkarna. För hantverkare på större verkstäder förefaller 30—40 riksmark per vecka att representera maximilönen.

Sedan krigets utbrott har man icke haft några bekymmer för avsättningen. Krigsmaktens olika instanser ta emot allt, som kan presteras. Gränsen för produktionen bestämmes av möjligheten att få råmaterial. Denna gräns är snäv, även om man på en del punkter fått rätt goda ersättningsvaror.

Särskilt för pojkarna föreligga emellertid även andra yrkesmöjligheter. De kunna sålunda bli organister, pianostämmare, massörer, industriarbetare, stenografer, telefonister och inom intellektuella yrken även jurister, filologer, lärare och tjänstemän.

Såsom *organister* ha de blinda att kämpa med starka fördomar. Men i den evangeliska kyrkan, som har en enklare liturgi än den katolska, äro åtskilliga blinda organister anställda. Även som musiklärare ha flera blinda musiker anställning.

En del av de blinda musikerna har nått så långt, att de ge offentliga konserter. För att tillvarata dessas intressen finns sedan 1935 en särskild avdelning inom Reichsmusikkammer. För att vara medlem av denna institution fordras höga konstnärliga kvalifikationer. Endast genom att inneha sådant medlemskap har man rättighet att ordna offentliga konserter. Omkring 75 blinda musiker ha dylikt medlemskap. Man har inrättat provinsiella sammanslutningar av blinda, som på ovanstående sätt legitimerat sig, i allmänhet med 12—14 medlemmar. Uppgiften för dessa sammanslutningar är att ordna musikutövningens affärsmässiga sida, lokal, biljettförsäljning o. dyl. Det beräknas, att dessa blinda musiker ha en genomsnittsinkomst, som icke understiger 300—400 riksmark i månaden. För att underlätta anskaffningen av noter har en särskild byrå inrättats. Genom att använda det vanliga blindskriftssystemet erhålles notskrift, som är läsbar för den blinde. Byrån lånar ut nothäften och har även försäljning av sådana. Tryckningen utföres hos en förening av blinda akademiker i Marburg an der Lahn.

Blinda *pianostämmare* kämpa även med svårigheter. Detta beror icke på att de blinda ej lämpa sig för detta yrke, utan därpå att musicerandet i hemmen går tillbaka. Särskilt är krigstiden ogynnsam, då så gott som all

export av pianon ligger nere. Man beräknar nämligen, att det under normala förhållanden vid pianofabrikerna skall kunna användas flera blinda pianostämmare. Vid åtta blindanstalter meddelas undervisning i detta yrke. Efter avlagda slutprov söker man placera den blinde i en pianofabrik. Om han är ägnad för självständigt arbete, brukar sedan sådant komma till stånd.

Massöryrket stöter på stora svårigheter för en blind i Tyskland. Endast i begränsad omfattning har man från sjukhus och offentliga anstalter visat intresse för blinda massörer. Enligt lag få ej heller blinda massörer med privatpraktik arbeta utan assistans av en seende medhjälpare. Överhuvud taget rekommenderar man utbildning endast när god allmänbildning, sund kroppskonstitution och starka nerver äro för handen, och därjämte förhandslöfte föreligger om arbete vid något sjukhus. Utbildningen kan ske vid de flesta ortopediska och kirurgiska institut och tar 9 till 12 månader i anspråk. Några läkare, som blivit blinda som äldre, ha med framgång slagit sig på detta yrke.

Industrialiseringen betyder ju bland mycket annat, att de gamla arbetsprocesserna brutits sönder i en mängd manuellt enkla arbetsuppgifter. Därvid skapades en möjlighet för den begränsat arbetsföre att såsom *industriarbetare* göra en fullgod arbetsinsats. Denna möjlighet motverkades dock av att samtidigt med att arbetsuppgifterna standardiserades, standardiserades också arbetslönen. Kollektivavtalen uppmuntrade icke till några avvikningar från schablonen. Denna situation nödvändiggjorde den förut omtalade invalidlagen. Visserligen hade redan förut ett banbrytande arbete utförts — t. ex. av direktor Perl i Siemenstadt — men först efter lagen kunde större framgångar noteras. Nu har det i praktiken visat sig, att endast särskilt utvalda blinda kunna uppfylla de stora psykiska krav, som det moderna industriarbetet ställer. Industriarbetet är för många blinda påfrestande genom sin monotoni. För den blinde, som förut är starkt isolerad från yttre intryck, kan detta stereotypa arbete således ofta bli alltför ansträngande. Bullret i arbetslokalen kan också verka irriterande. När man ger utbildning för industriarbete, sker det därför parallellt med utbildning i något av de vanliga blindhantverken. Man vill därmed skapa en möjlighet att falla tillbaka på ett lugnare arbete. Denna möjlighet utnyttjas ofta, när den blinde industriarbetaren kommer upp i en högre levnadsålder. Särskilt lämpligt anses industriarbetet vara för blinda, som under sin tid som seende arbetat på en liknande industri, men även ungdomar utväljas för sådant arbete. I blindskolan i Chemnitz, där man upprättat en tongivande och banbrytande utbildningsavdelning för industriarbetare, betonar man, att det är en vanföreställning att tro, att det är lämpligt att placera sådana blinda inom industrin, som icke kunna utbildas inom hantverksyrkena på grund av bristande handlag. I stället är det så, att man för industrin måste utvälja sådana, som ha visat sig ha stor fingerfärdighet och god förståelse för tekniska sammanhang. Avdelningen i Chemnitz har varit i verksamhet i tio år, och ett sjuttio-tal elever ha utbildats. Alla ha numera arbete. På ännu ett ställe i Tyskland (Halle) gives sådan utbildning.

Det övervägande antalet blinda industriarbetare saknar ännu någon utbild-

ning, men målsättningen är klar: man önskar giva alla blivande industriarbetare en utbildning av detta slag. Det är icke heller bara metallindustrin, som sysselsätter blinda, utan även industrier för närings- och njutningsmedel, textil- och beklädnadsvaror, metall-, elektrotekniska och finmekaniska varor samt läder- och trävaror liksom också bergs-, skepps- och flygindustrier.

Någon exakt siffra på hur många blinda, som nu sysselsättas i industrin, finns naturligt nog icke tillgänglig, men uppskattningsvis kan man våga fastställa 1 500 män och 250 kvinnor.

Ögonläkaren professor Silex var pionjär, när det gällde att öppna *kontorsbranschen* för de blinda. Han ansåg, att t. ex. maskinskrivning mycket väl kunde utföras yrkesmässigt av blinda. Men då måste väl den blinde ha en seende medhjälpare, som dikterar texten? I så fall skulle ju den blinde vara ohjälpligt handikapad. Som väl är, är det icke så.

Genom de moderna diktafonmaskinerna, som alltmera komma till användning, kan den blinde likaväl som den seende skriva ned det dikterade. Men även stenogram kan den blinde taga upp. Genom en långt driven förkortning av ord och stavelser erhålles ett stenografisystem. Det nedskrives av den blinde enligt det vanliga punktskriftsystemet men med hjälp av en särskild stenografiapparat, där stenogrammet kommer fram på en pappersremsa. Normal hastighet för en blind stenograf är 150—180 stavelser per minut. Sedan läser den blinde med fingrarna sitt stenogram och skriver ned det på vanlig skrivmaskin. För att möjliggöra ett mera kvalificerat arbete som korrespondent meddelas inom ramen av kontorsutbildningen även undervisning i engelska.

Stenografi- och maskinskrivaryrket såsom lämpligt för blinda möttes till att börja med av stor skepsis. Numera är man emellertid övertygad om att man för intelligenta och vakna blinda här funnit ett framtidsyrke — framgångarna ha varit omisskännliga. Ett 500-tal blinda stenografer är i arbete, därav ett 100-tal kvinnor.

En annan arbetsuppgift, som också kan räknas till kontorsbranschen, är telefonistens. Så länge det funnits telefoner, har man sökt placera blinda vid telefonväxlar. I och med att växlar med kopplingssnodder började användas, försvårades den blindes möjligheter att orientera sig i arbetet. Nu har telefontekniken i Tyskland gått vidare, och nu är det systemet med tangenter, som börjar slå igenom. I stället för att kopplingen till de olika apparaterna sker med hjälp av snoddar, sker det således nu med hjälp av nedtryckning av tangenter. Denna utveckling har åter öppnat nya möjligheter. Siemens & Halske har därför utexperimenterat ett växelbord, som i stället för att arbeta med ljusimpulser arbetar med ljud- och känselimpulser.

När en abonnent utanför företaget eller en apparat inom företaget anmäler sig, sker detta genom en ljudsignal. För att lokalisera anropssignalen för telefonisten ett finger över f. d. lamp- numera stiftraden. Dessa stift äro rörliga och giver därmed samma besked som lamporna för den seende telefonisten. Siemens & Halske har ledningen av denna nya utbildning, som sker vid sju blindanstalter. Särskilt har man lämpliga krigsinvalider under utbildning.

Lämplig i detta fall betyder: vaket intellekt, goda nerver, behagligt sätt, god röst, dialektfritt uttal och gott minne. Man har ännu endast släppt ut ett 40-tal med denna nya utbildning, men resultatet verkar mycket lovande. Omkostnaderna för nödig ombyggnad av en växel variera mellan 300 och 1 500 riksmark. Större företag bruka vara villiga att själva svara för dessa kostnader, i annat fall betalas de av Hauptfürsorgestelle.

Intellektuella yrken. Centrum för all högre undervisning av blinda är Blindenstudienanstalt i Marburg an der Lahn. För de särskilt begåvade finns här möjlighet att bedriva studier ända fram till studentexamen. Skolan är i sitt slag enastående i världen. Efter avlagd studentexamen kan eleven, om han eller hon visar särskild fallenhet för studier, fortsätta vid universitet i Marburg eller vid någon annan högre undervisningsanstalt. En del tar efter studentexamen en kurs i handelsämnen och arbetar sedan som korrespondenter. Sammanlagt finnas nära 400 aktiva blinda intelligensarbetare. Enligt en några år gammal statistik funnos bland dessa t. ex. 50 jurister, 40 filologer, 30 nationalekonomer, 30 förvaltningstjänstemän och 20 teologer.

I fråga om dessa intellektuella yrken har det visat sig lättast att slå sig fram på juristbanan.

Slutord. Till sist må framhållas, att befolkningens storlek och det stora antalet invalider i Tyskland — enbart blinda beräknas till minst 40 000 — bereda större möjligheter än i ett mindre land att vid omskolningen av invalider differentiera undervisningen. Man kan upprätta telefonist-, stenografi- och handelskurser. Man kan inrätta ett läroverk speciellt för blinda. Detta kan ett litet land med c:a 4 000 blinda icke göra. Men man kan kanske förminska och på annat sätt bearbeta en del åtgärder för eget bruk. Man kan också söka åstadkomma ett intimare samarbete mellan olika institutioner i utbildnings- och omskolningsfrågor. Hur långt man kan komma på denna väg, kan endast erfarenheten utvisa. Men det vore olyckligt, om man ansåg vårt land för litet för att själv bidraga med nyheter på detta område. Vi vilja icke bara bli kopister utan även själva bidraga med sociala experiment. Det är icke alltid i det stora laboratoriet med den fulländade utrustningen, som de revolutionerande uppfinningarna göras.

Hotell- och restaurangprisernas stegring från år 1929 till år 1941.

Materialets omfattning m. m. Något mera utförligt statistiskt material beträffande mat- och rumspriser på hotell och restauranger föreligger icke med undantag för de årligen på socialstyrelsens ombudsorter insamlade uppgifterna om inackorderingspriser för arbetare. För att få en bredare grundval för ett bedömande av restaurangprisernas stegring under senare år ha genom kontrollstyrelsens försorg uppgifter inhämtats från de allmänna restaurangbolagen angående måltidspriserna fr. o. m. år 1929 och framåt. Dessutom ha Kafé- och restaurantaktiebolaget Norma i Stockholm och A.-B. Trafikrestauranger lämnat sammanställningar över dessa priser. Uppgifter angående rumspriserna ha inkommit dels från A.-B. Trafikrestauranger och dels genom Svenska turistföreningens förmedling från 23 hotell, huvudsakligen belägna i södra och mellersta Sverige. Vidare har ombudsmannen i Sveriges centrala hotell- och restaurantförening, dr. B. Garsten, lämnat en promemoria angående måltids- och rumspriserna stegring sedan 1929.

Inackorderingspriser för arbetare. Från socialstyrelsens ombudsorter inkomma en gång årligen uppgifter angående inackorderingspriser för arbetare (avseende månaderna februari, mars och april). Noteringarna avse priset per vecka för endast måltider samt för måltider och husrum tillsammantagna.

De på grundval av dessa noteringar beräknade medelpriserna publiceras fr. o. m. år 1923 i julihäftet av Sociala Meddelanden (jfr årg. 1941, sid. 655).

I tab. 1 sammanställas inackorderingspriserna under åren 1929, 1934, 1939, 1940 och 1941 dels för endast måltider och dels för måltider och husrum tillsammans. Vidare ha motsvarande indextal uträknats, varvid priserna för 1929 satts = 100. Dessutom har levnadskostnadsindex omräknats med januari 1929 som bas.

Tab. 1. Inackorderingspriser för arbetare.

	1929	1934	1939	1940	1941
Absoluta tal (kr.)					
Endast måltider	16·89	15·08	16·14	17·79	20·45
Måltider och husrum	24·28	21·98	24·05	26·18	29·24
Indextal (1929 = 100)					
Endast måltider	100	89	96	105	121
Måltider och husrum	100	91	99	108	121
Levnadskostnadsindex (jan. 1929 = 100; årsmedeltal [5 kv.])	99	91	100	113	1/10 130

Av tabellen framgår, att prisstegringen utgjort 21 % sedan 1929.

Måltidspriser på restauranger. Restaurangerna ha vid dessa beräkningar delats i tre grupper med ledning av restaurangernas egna uppgifter i fråga om kvalitet och klass. Priserna inom grupperna ha bearbetats var för sig, varjämte de olika måltiderna, frukost, lunch och middag, redovisats särskilt för sig. Medelpriser, grundade på aritmetiska medeltal av uppgifterna från de olika restaurangerna, ha uträknats för 1929, 1934, sept. 1939, jan. 1940, jan. 1941 och sept. 1941. — Hänsyn har ej tagits till förändringar, som kunnat föranledas av de nuvarande ransoneringsbestämmelserna.

Två indexserier ha beräknats, den ena med år 1929 och den andra med september 1939 som bas. Den senare serien har tillkommit dels för att visa prisstegringen från krigsutbrottet, dels emedan två av de allmänna restaurangbolagen lämnat prisuppgifter först från och med denna tidpunkt, beroende på att deras verksamhet började år 1938.

I tab. 2 ha sammanställts medelpriser och indextal för prisstegringen på olika slag av måltider. Medelpriset för var och en av de tre grupperna av restauranger har därvid vägts med antalet noteringar för måltiderna i fråga. Talen utvisa, att prisstegringen från 1929 har varit störst för lunch och minst för frukost.

En granskning av indextalen med 1929 som bas ger vid handen, att en prissänkning ägt rum från 1929 till 1934. Denna prissänkning förklaras av att år 1929 var ett utpräglat högkonjunkturår, medan priserna 1934 just lämnat depressionens bottenläge. Prissänkningen på måltiderna står således i överensstämmelse med prisutvecklingen på övriga ekonomiska områden under nämnda period.

Om medelpriserna för de enskilda måltiderna vägas med antalet prisnoteringar för ifrågavarande måltid, visar det sig, att prisstegringen för samtliga måltider inom de tre grupperna av restauranger blir för första klass restauranger 29 % från 1929 och 23 % från september 1939, för andra klass resp. 34 % och 26 % samt för tredje klass resp. 34 % och 23 %. Prisstegringen synes således

Tab. 2. Genomsnittliga måltidspriser på vissa restauranger 1929—1941.

	Antal noteringar	1929	1934	sept. 1939	jan. 1940	jan. 1941	sept. 1941
Frukost.							
Medelpris 1929—1941	18	1·45	1·42	1·51	1·67	1·85	1·86
» sept. 1939—1941	17	—	—	1·44	1·59	1·79	1·80
Indextal (1929 = 100)	—	100	98	104	115	128	128
» (sept. 1939 = 100)	—	—	—	100	110	124	125
Lunch.							
Medelpris 1929—1941	24	1·58	1·53	1·74	1·81	2·07	2·15
» sept. 1939—1941	32	—	—	1·87	1·96	2·26	2·32
Indextal (1929 = 100)	—	100	97	110	115	131	136
» (sept. 1939 = 100)	—	—	—	100	105	121	124
Middag.							
Medelpris 1929—1941	29	1·91	1·88	1·99	2·10	2·41	2·49
» sept. 1939—1941	35	—	—	2·04	2·16	2·50	2·55
Indextal (1929 = 100)	—	100	96	104	110	126	130
» (sept. 1939 = 100)	—	—	—	100	106	123	125

vara svagast för första klass restauranger. Materialet är emellertid för litet för att tillåta några bestämda slutsatser i detta avseende.

I genomsnitt för alla tre restauranggrupperna blir den beräknade prisstegringen på samtliga måltider 32 % från 1929 och 25 % från september 1939.

Rumspriser. Uppgifter om rumspriser ha lämnats av Svenska turistföreningen beträffande 23 enskilda hotell samt av A.-B. Trafikrestauranger. Sistnämnda bolag har lämnat ett medelpris för sina järnvägshotell. Uppgifterna avse lägsta priser för såväl enkel- som dubbelrum; A.-B. Trafikrestauranger har dock endast uppgivit priset på enkelrum. Medelpriset har beräknats som enkelt aritmetiskt medeltal.

Det kan nämnas, att sedan 1939 betjäningsavgiftssystemet införts vid ett stort antal hotell och ersatt det tidigare tillämpade dricksspenningssystemet.

Av tab. 3 framgår, att priset på enkelrum stigit med c:a 12 %, medan priset på dubbelrum endast ökat med 6 %. Prisstegringen för enkel- och dubbelrum tillsammans kan beräknas till 8 %.

Tab. 3. Rumspriser på vissa hotell 1929—1941.

	Enkelrum					Dubbelrum				
	1929	1934	1939	1940	1941	1929	1934	1939	1940	1941
Lägsta rumspris, kr. . .	4·21	3·96	4·23	4·54	4·70	8·28	7·59	8·10	8·52	8·78
Indextal (1929 = 100) .	100	94·1	100·5	107·8	111·6	100	91·7	97·8	102·9	106·0

Resandes utgifter för måltider och rum. Försöker man beräkna prisstegringen för måltider och resanderum tillsammans, gäller det att avgöra, hur stor del av kostnaderna som faller på de bägge utgiftsposterna. Relationen mellan dessa två slag av utgifter torde växla för olika kategorier av resande. Antages kostnaden för mat utgöra $^2/_3$ av hela utgiften, skulle den totala prisstegringen uppgå till omkring 25 %. Detta resultat stämmer rätt väl med det som ombudsmannen dr. Garsten kommit till i sin ovannämnda promemoria. Den totala prisstegringen beräknades där ligga mellan 25 och 30 %.

Kortare meddelanden.

Förslag angående soldatvårdens organisation. I ett till försvarsministern i slutet av oktober överlämnat betänkande har 1940 års militära socialvårdskommitté[1] enligt erhållna direktiv utrett frågan om soldatvårdens organisation såväl under freds- som krigstid. Det har varit kommitténs förhoppning, att inom den föreslagna organisationen skall framväxa en samverkan mellan civila och militära krafter. Kommittén har emellertid ansett soldatvården vara en nödvändig militär uppgift och har i enlighet därmed lagt ansvaret för densamma på de militära cheferna. Truppbefälet bör erhålla nödvändig skolning för ändamålet, och verksamheten måste ägnas fortlöpande kontroll från de högre militära myndigheternas sida.

Bland förslagen till organisation och åtgärder för soldatvården må nämnas inrättandet av en central soldatvårdsnämnd motsvarande nuvarande centralrådet för religiös och kulturell verksamhet. Nämnden skulle lyda direkt under Kungl. Maj:t och omfatta en religionsvårdssektion samt en social- och kulturvårdssektion. Bildningsnämnderna, som skulle vara direkt underställda truppförbandscheferna, borde i motsats till vad som nu gäller för de s. k. bildningsråden verka även under krig. Assistenter och ombud vid truppförbanden skulle liksom för närvarande biträda de militära cheferna i soldatvårdsarbetet. I försvarsstaben skulle inrättas en avdelning för soldatvård under militär chef. En själavårdssektion av denna avdelning skulle stå under ledning av en fältprost och en kultursektion under en civil chef. Vidare förordar kommittén införandet av frivillig fritidsundervisning. — Beträffande soldatvårdsnämndens framtida ställning och omfattning avgav en av kommittéledamöterna, kyrkoherden Mogård, särskilt yttrande.

Socialstyrelsen har den 29 november 1941 till Kungl. Maj:t avgivit anbefallt utlåtande över ovannämnda betänkande. Däri framhålles bl. a., att personalvården inom försvarsmakten enligt styrelsens mening ej blott har militär utan även till en mycket väsentlig del allmänt medborgerlig och social betydelse. Socialvårdens stora vikt synes göra det mycket önskvärt och befogat, att den militära befälsutbildningen skall innefatta bl. a. kurser i modern socialvård och pedagogik. Styrelsen ifrågasätter vidare, om det kan vara lämpligt att giva försvarsstaben den högsta administrativa ledningen av de till stor del socialt betonade personalvårdsangelägenheterna. Styrelsen ansluter sig till herr Mogårds förslag, att ledningen skulle anförtros åt det år 1939 skapade centralrådet för religiös och kulturell verksamhet inom försvarsväsendet, som lämpligen borde ändra sitt namn till »centralnämnden för soldatvård». Även arbetsmarknadskommissionens uppgifter beträffande familjeunderstöd m. m. överflyttas till denna centralnämnd. Styrelsen är dock tveksam i fråga om en dylik överflyttning, som kunde medföra risken att efter hand ett helt nytt ämbetsverk tillskapades. Denna grupp av organisationsspörsmål bör bli föremål för en ingående uppmärksamhet vid pågående utredningar inom sociala försvarsberedskapskommittén och 1941 års krigsfamiljebidragskommitté.

Särskild prisindex för arbetslönernas reglering i Danmark. Den danska lagen om arbetstvister (Lov om Arbejdsforhold),[2] har med några mindre ändringar erhållit förlängd giltighet till den 1 november 1942. I lagen har infogats en bestämmelse, att till ledning för arbets- och förlikningsnämndens »Formandskap» vid dess behandling av generella

[1] Kommitténs medlemmar ha varit översten C. H. Tottie, ordförande, översten G. Björk, majoren N. J. Jonsson, kyrkoherden B. Mogård, generalsekreteraren F. Thunborg, riksdagsmannen S. Andersson i Göteborg och advokaten V. Moberg. Som sekreterare har tjänstgjort kaptenen C. Bennedich.

[2] Soc. Medd. årg. 1940, sid. 684.

lönefrågor skall Det statistiske Departement halvårsvis uträkna ett särskilt prisindextal med utgångspunkt från levnadskostnadsindex för juli 1941, som var 275. Indextalet skall beräknas på i huvudsak samma sätt som den officiella indexserien för levnadskostnaderna (Pristallet) men med den skillnaden, att hänsyn skall tagas till prisförändringarna endast i fråga om inhemska livsmedel — med undantag av kakor, wienerbröd o. dyl. — bränsle och lyse, bostad, kläder, skodon och tvätt. Helt undantagna äro skatter, kontingenter o. dyl. samt posten övriga utgifter. Det speciella indextalet skall vid sidan av levnadskostnadsindex beräknas för månaderna januari och juli, första gången för januari 1942.

I motiven till lagförslaget om detta nya indextal hänvisade socialministern till en i augusti 1941 företagen hänvändelse till regeringen från De samvirkende Fagforbunds styrelse, vari föreslogs genomförande av vissa åtgärder till motverkande av de ekonomiska svårigheter, som drabbat arbetarklassen. Ett av dessa förslag hade gått ut på införande av en prisindexberäkning, vilken först och främst skulle taga hänsyn till priserna på egentliga livsförnödenheter och för övrigt grunda sig på de av kriget skapade förhållandena. Regeringen hade med utgångspunkt från nämnda förslag noga övervägt möjligheterna av en reglering av hittills utgående dyrtidstillägg på grundval av en efter nya principer uträknad »reducerad» detaljprisindex. Emellertid var regeringen av den uppfattningen, att det slutliga avgörandet av hithörande spörsmål alltjämt såsom hittills borde omhänderhavas av den genom 1940 års lag om arbetstvister upprättade arbets- och förlikningsnämnden och hade därför icke ansett sig böra på lagstiftningsväg fastställa en direkt automatisk löne-reglering. Man hade å andra sidan funnit det riktigt att till vägledning för arbets- och förlikningsnämnden fastställa regler för en speciell indexberäkning av förut antytt slag. — Bestämmelserna om det speciella indextalet gälla liksom lagen i övrigt till den 1 november 1942.

De förberedande förhandlingarna om dessa särskilda indexberäkningar voro både långvariga och besvärliga och ledde till enighet först sedan jordbrukarna tillförsäkrats ur deras synpunkt tillfredsställande priser på vissa produkter.

Meddelande från svenska beskickningen i Köpenhamn.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Befolkningsutvecklingen under tredje kvartalet 1941.

I statistiska centralbyråns kvartalsstatistik ha följande preliminära uppgifter sammanställts rörande antalet vigda par samt antalet levande födda och döda under tredje kvartalet 1941. Till jämförelse meddelas motsvarande uppgifter för närmast föregående år.

Preliminära uppgifter angående antalet vigda, födda och döda, juli—september 1941.

Period	Landsbygden				Städerna				Hela riket			
	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda
Juli . . .	1 770	5 791	3 809	1 982	1 536	3 552	2 058	1 494	3 306	9 343	5 867	3 476
Augusti .	1 945	5 294	3 076	2 218	1 672	3 169	1 730	1 439	3 617	8 463	4 806	3 657
September	2 001	5 452	3 016	2 436	1 994	3 311	1 637	1 674	3 995	8 763	4 653	4 110
Juli—Sept. 1941	5 716	16 537	9 901	6 636	5 202	10 032	5 425	4 607	10 918	26 569	15 326	11 243
1940	5 457	15 071	10 148	4 923	5 061	8 572	5 511	3 061	10 518	23 643	15 659	7 984
1939	6 064	16 115	10 186	5 929	5 832	8 279	5 389	2 890	11 896	24 394	15 575	8 819

Antalet vigda par under tredje kvartalet 1941 är för såväl landsbygdens som städernas vidkommande något lägre än under samma kvartal 1939, men däremot för bådadera något högre än under samma kvartal 1940. S. k. krigsvigslar, varmed förstås äktenskap ingångna utan att lysning föregått, ingå i de anförda siffrorna för tredje kvartalet 1941 med ett sammanlagt antal av 303 (landsbygden 201, städerna 102).

Antalet levande födda under var och en av månaderna juli— september 1941 företer vid jämförelse med samma månader de båda närmast föregående åren en avgjord ökning. För tiden januari—september 1941 är antalet levande födda för landsbygden något lägre (c:a 4 %) men för städerna däremot avsevärt högre (c:a 14 %) än för samma tid 1939, medan detsamma vid jämförelse med 1940 företer för landsbygdens vidkommande ungefär oförändrad siffra och för städerna en rätt avsevärd ökning (c:a 5 %).

Då antalet dödsfall under det senast gångna kvartalet varit jämförelsevis lågt, företer överskottet av födda såväl å landsbygden som i städerna rätt mycket högre siffror än för samma kvartal de båda närmast föregående åren.

Kollektivavtal i Sverige åren 1939 och 1940.[1]

Kollektivavtalens utbredning. Efterföljande tabell utvisar antalet och fördelningen på olika näringsgrenar av de i socialstyrelsens statistik redovisade kollektivavtal — med därav berörda arbetsgivare och arbetare — som träffades under 1939 och 1940 samt de, som voro gällande vid slutet av nämnda år.

På sätt som i de statistiska redogörelserna för tidigare år skett ha ej heller i efterföljande redogörelse medtagits andra kollektivavtal än sådana, som någorlunda fullständigt reglera arbets- och lönevillkoren. Här ha således icke medtagits kollektiva specialuppgörelser, exempelvis avtal enbart om allmänna bestämmelser, om förhandlingsordning, om dyrtidskompensation, om semester eller om förmåner vid sjukdom.

Kollektivavtalens utbredning inom olika näringsgrupper.

Näringsgrupper	År	Ingångna kollektivavtal			Den 31 december gällande kollektivavtal		
		Antal avtal	Antal berörda		Antal avtal	Antal berörda	
			arbetsgivare	arbetare		arbetsgivare	arbetare
Malmbrytning och metallindustri	1939	324	1 151	6 453	908	3 047	169 426
	1940	794	1 382	18 210	1 064	3 219	181 578
Jord- och stenindustri	1939	193	230	7 792	631	1 095	39 553
	1940	433	860	29 607	609	1 102	39 130
Trävaruindustri och skogshantering	1939	903	1 312	64 480	1 422	2 179	119 935
	1940	490	436	65 273	1 538	2 324	129 266
Pappers- och grafisk industri	1939	25	65	2 810	207	1 082	60 061
	1940	74	972	22 558	205	1 177	60 036
Livsmedelsindustri	1939	315	1 758	16 720	938	3 838	46 576
	1940	278	1 030	16 369	890	3 870	47 480
Textil- och beklädnadsindustri	1939	92	120	8 913	194	1 126	74 035
	1940	105	153	7 917	198	1 158	73 305
Läder-, hår- och gummivaruindustri	1939	115	466	4 513	336	2 323	28 594
	1940	198	1 099	9 926	345	2 771	29 561
Kemisk-teknisk industri	1939	38	37	2 927	127	148	12 316
	1940	55	86	9 005	120	148	13 285
Byggnadsverksamhet	1939	1 585	3 252	42 974	3 375	13 527	176 437
	1940	491	1 820	23 272	3 484	12 196	145 247
Allmänna verk och arbeten m. m.	1939	382	243	37 045	768	475	85 683
	1940	413	255	33 078	962	587	95 706
Handel och varulager	1939	463	705	6 760	1 779	2 948	31 155
	1940	956	1 956	24 184	1 880	3 232	33 753
Land- och sjötransport	1939	252	2 009	12 172	1 065	7 212	68 795
	1940	460	4 427	36 414	1 026	7 122	68 733
Jordbruk och fiske	1939	21	3 928	42 773	40	4 447	80 299
	1940	35	732	41 688	56	5 653	75 882
Annan yrkesrörelse	1939	190	524	6 346	721	9 284	54 906
	1940	423	4 516	34 089	904	11 091	63 987
Summa	**1939**	**4 898**	**15 800**	**262 677**	**12 511**	**52 781**	**1 047 771**
	1940	**5 205**	**19 724**	**371 590**	**13 231**	**55 650**	**1 056 949**

[1] Ur publikationen Arbetsinställelser och kollektivavtal samt förlikningsmännens verksamhet m. m. åren 1939 och 1940.

Både efter antalet avtal och antalet berörda arbetsgivare räknat har, såsom framgår av tabellen, kollektivavtalet under de ifrågavarande båda åren vunnit vidgad tillämpning, men ökningen av antalet berörda arbetare är förhållandevis obetydlig. Detta förhållande sammanhänger med att inom vissa yrken småföretagare i vidgad omfattning accepterat kollektivavtalsformen. Inom byggnadsindustrin ökade sålunda avtalsbeståndet under 1939 med 634 och under 1940 med 109 avtal. En kraftig ökning av träffade avtal kan iakttagas också inom bilreparationsbranschen, träförädlingsfabriker, handelns kontors- och butikspersonal o. s. v. Härtill kommer, att kollektivavtal vunnit insteg å nya arbetsområden, som utmärkas av ett fåtal anställda å varje arbetsställe. Som exempel kan nämnas städningsarbete, där antalet avtal träffade med statliga verk och myndigheter utgjorde endast 3 år 1938 men 60 år 1939 och 89 år 1940. Mängden avtal av sådan art påverkar emellertid ej så mycket totalsiffran å de av avtalen berörda arbetarna som fluktuationerna i fråga om arbetstillgång inom de stora, sedan gammalt avtalsreglerade arbetsområdena. I sådant avseende kan nämnas, att antalet av avtalen berörda arbetare sjönk inom näringsgruppen trävaruindustri och skogshantering under 1939, för att under 1940 ånyo stegras med omkring 10 000 arbetare. En motsatt utveckling visar byggnadsindustrin, där arbetarantalet ökade 1939 med 14 000 men sjönk 1940 med 31 000, en utveckling som försiggick samtidigt med den ovan påpekade ökningen av antalet avtal.

Till belysande av kollektivavtalens *relativa utbredning* inom olika näringsgrupper meddelas nedanstående sammanställning av antalet av kollektivavtal berörda arbetare vid slutet av 1939 och 1940 samt antalet inom respektive näringsgrupper sysselsatta arbetare under det senaste år, för vilket dylik statistik föreligger (1939).

Näringsgrupper	Hela antalet sysselsatta arbetare (1939)	Därav berörda av kollektivavtal 31 december 1939		31 december 1940	
		Antal	%	Antal	%
Malmbrytning och metallindustri	214 636	169 426	78·9	181 578	84·6
Jord- och stenindustri	42 937	39 553	92·1	39 130	91·1
Trävaruindustri (utom skogshantering)	72 069	47 899	66·5	49 822	69·1
Pappers- och grafisk industri	60 616	60 061	99·1	60 036	99·0
Livsmedelsindustri	61 678	46 576	75·5	47 480	77·0
Textil- och beklädnadsindustri	91 236	74 035	81·1	73 305	80·3
Läder-, hår- och gummivaruindustri	30 400	28 594	94·1	29 561	97·2
Kemisk-teknisk industri	17 073	12 316	72·1	13 285	77·8

Avtalens parter. Kollektivavtalet förutsätter ovillkorligen, att de avtalsslutande arbetarna äro organiserade i en fackförening eller liknande sammanslutning. I vilken mån arbetsgivarna äro organiserade belyses av nedanstående sammanställning, som avser de vid slutet av 1939 respektive 1940 gällande avtalen:

	Antal avtal		Antal berörda arbetare	
	1939	1940	1939	1940
Organiserade arbetsgivare	3 085	3 306	748 501	767 970
Icke organiserade arbetsgivare	9 426	9 925	299 270	288 979
Summa	12 511	13 231	1 047 771	1 056 949

Avtalens giltighetsområde och giltighetstid. Med hänsyn till giltighetsområde fördela sig avtalen sålunda:

	Vid årets utgång gällande avtal			
	Antal avtal		Antal arbetare	
	1939	1940	1939	1940
Riksavtal	90	98	362 488	420 353
Distriktsavtal	94	107	115 917	79 740
Ortsavtal	2 387	2 406	161 476	138 333
Avtal för enskilda arbetsplatser	9 940	10 620	407 890	418 523
Summa	**12 511**	**13 231**	**1 047 771**	**1 056 949**

Under 1939 ha riksavtal för första gången kommit till stånd för följande yrkesområden, nämligen isoleringsbranschen, tidningarnas bokbinderier, olika arbetsområden inom försvarsväsendet (7 nya riksavtal) samt städningsarbete dels vid postverket, dels vid telegrafverket. Under 1940 ha riksavtal kommit till stånd också för tändsticksindustrin, ävensom för följande slag av arbeten vid statsjärnvägarna, nämligen vid statsjärnvägarnas biltrafikrörelse (dels för verkstads- och garagepersonal och dels för trafikpersonal) samt för städningsarbete vid statsjärnvägarna, vidare för sockerbets- och foderrotfruktsskötseln, för trädgårdsanläggningsbranschen, för musiketablissementens musiker samt för maskinister med tredje maskinistexamen vid handelsflottan. På handelns område har ett avtal med riksavtals karaktär träffats för aktiebolaget smöraffären Palma, medan ett riksavtal — det för Tempo aktiebolag — ingått under ett för annat företag gällande riksavtal.

Distriktsavtal, varmed förstås avtal, som vartdera omfattar ett större antal arbetsställen inom en näringsgren och ett större område, ha under de båda ifrågavarande åren för första gången träffats för täckdikningsarbete i Skåne och Halland samt för järnhandelsbranschens och för bokhandelsbranschens personalgrupper i vissa områden av landet.

Ortsavtal — sådana avtal, som omfatta hela eller större delen av en näringsgren på en ort — återfinnas mest inom livsmedelsindustrin, byggnadsverksamheten och åkerirörelsen.

Det stora flertalet avtal avse enskilda arbetsplatser. Dessa avtal omfatta dock tillsammans ej mer än en dryg tredjedel av det av hela avtalsbeståndet berörda antalet arbetare.

De under 1939 träffade avtalens *giltighetstid* har i det övervägande antalet fall fastställts till två år, ehuru även ettåriga avtalsuppgörelser träffades i stort antal. Med världskrigets utbrott sammanhängande förhållanden ha förorsakat, att de under 1940 ingångna avtalen endast med få undantag begränsats att gälla för allenast ett år. De ingångna avtalens fördelning i detta hänseende framgår av följande sammanställning:

Kollektivavtal med giltighetstid	Antal i % av ingångna avtal	
	1939	1940
T. o. m. 1 år	37·7	91·4
Över 1 t. o. m. 2 år	54·0	7·8
» 2 » » » 3 »	3·7	0·2
» 3 år	0·2	—
Obestämd	4·4	0·6

I fråga om vad som för de båda redogörelseåren kan vara att märka beträffande avtalens lönebestämmelser m. m. må hänvisas till vad därom sagts i de i denna tidskrift tidigare publicerade kvartalsöversikterna (Soc. Medd. årg. 1939, sid. 301, 495 och 750 samt årg. 1940, sid. 273, 568 och 706).

Arbetsinställelser i Sverige åren 1939 och 1940.[1]

Enligt redogörelsen för arbetsinställelser i Sverige 1939 och 1940 inträffade nämnda år 45 respektive 38 arbetsinställelser. Närmare uppgifter om dessa arbetsinställelser lämnas i nedanstående tabell.

Tab. A. Arbetsinställelser under åren 1930—1940.

År	Strejker			Lockouter			Arbetsinställelser av bland. karaktär[2]			Hela antalet			
	Antal	Arbetare	Förlorade arbetsdagar (tusental)	Antal	Arbetare	Förlorade arbetsdagar (tusental)	Antal	Arbetare	Förlorade arbetsdagar (tusental)	arb.-inst.	arbetsgivare	arbetare	förlorade arbetsdagar[3] (tusental)
1930	238	19 675	976	10	262	29	13	814	16	261	803	20 751	1 021
1931	179	40 300	2 613	6	346	7	8	253	7	193	528	40 899	2 627
1932	166	47 797	2 931	12	107	1	4	2 243	163	182	1 219	50 147	3 095
1933	135	27 583	3 219	1	60	2	4	4 337	213	140	1 940	31 980	3 434
1934	103	13 588	760	—	—	—	—	—	—	103	427	13 588	760
1935	92	11 896	336	4	41	2	2	5 252	450	98	189	17 189	788
1936	55	3 395	435	3	49	1	2	30	2	60	148	3 474	438
1937	64	6 743	256	—	—	—	3	24 161	605	67	1 260	30 904	861
1938	83	5 814	228	1	12 900	635	1	10 237	421	85	1 895	28 951	1 284
1939	*44*	*2 131*	*157*	—	—	—	*1*	*63*	*2*	45	245	2 194	159
1940	*34*	*3 854*	*70*	*3*	*78*	*8*	*1*	*4*	—	38	71	3 936	78

Antalet arbetsinställelser under de båda redogörelseåren är det lägsta, som förekommit under den tid — sedan 1903 — som officiell statistik över arbetsinställelser förts. I fråga om antalet av konflikterna berörda arbetare har endast 1910 (3 671 arbetare) och 1936 (3 474 arbetare) uppvisat lägre siffra än det för 1940 redovisade arbetarantalet, och 1939 års arbetarantal är det lägsta för något år redovisade. Antalet genom konflikterna förlorade arbetsdagar är likaledes lågt; 1940 års siffra understiges endast av den för 1910 (39 000 dagar) och 1939 års siffra därtill av den för 1915 (83 000). Bland konflikterna 1939 kan nämnas en strejk vid Glafva glasbruk, vilken varade

[1] Se noten sid. 1007.

[2] Denna kategori omfattar dels sådana konflikter, vilka arbetsgivarna karakteriserat som strejker men arbetarna som lockouter, dels sådana, vid vilka arbetsinställelsen utbrutit i form av strejk, men sedermera följts av lockoutförklaring.

[3] Dessa ha räknats på det år, under vilket de förlorades, även om arbetsinställelsen påbörjats och redovisats tidigare.

omkring sex månader och medförde en förlust av omkring 37 000 arbetsdagar, vidare en strejk, pågående i omkring tre månader och medförande omkring 16 400 arbetsdagars förlust, vid en elektrokemisk fabrik samt en konflikt inom bleck- och plåtslagarfacket i Göteborg. Vad beträffar 1940 må nämnas konflikten rörande domänverkets och vissa skogsbolags skogskörningar i Gästrikland, Uppland, Västmanland och Dalarna, i vilken konflikt de strejkande körarna tillhörde riksförbundet landsbygdens folk (R. L. F.). Konflikten pågick till in i januari 1941 och beräknas under 1940 ha föranlett en förlust av cirka 16 000 arbetsdagar. Vidare må nämnas en strejk vid en större handskfabrik i Halmstad, vilken konflikt orsakade 7 850 förlorade arbetsdagar. Med undantag av här nämnda konflikter ha övriga under de båda redogörelseåren redovisade konflikter varit av ringa omfattning.

Om man för de till i n d u s t r i n hörande näringsgrupperna sammanställer antalet förlorade arbetsdagar med de på dessa områden sysselsatta arbetarnas antal, finner man, att genom arbetsinställelser förlorats i genomsnitt 0·2 arbetsdagar under 1939 och 0·03 arbetsdagar under 1940 per anställd arbetare. Motsvarande siffra var för 1938 0·9 samt i medeltal för 1929—1938 1·5 och för åren 1910—1928 4·4, år 1909 (storstrejksåret) 29·3 och för perioden 1903—1908 i medeltal 2·6.

Fördelningen på olika *näringsgrupper* framgår av följande tabell.

Näringsgrupper	Arbetsinställelser		Arbetsgivare		Arbetare		Förlorade arbetsdagar	
	1939	1940	1939	1940	1939	1940	1939	1940
Malmbrytning och metallindustri .	4	7	4	7	50	99	41 400	1 540
Jord- och stenindustri	4	5	4	7	244	147	37 200	10 700
Trävaruindustri och skogshantering	7	5	12	9	346	2 619	10 300	24 880
Pappers- och grafisk industri . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Livsmedelsindustri	2	—	10	—	168	—	1 270	—
Textil- och beklädnadsindustri . .	1	—	1	—	3	—	320	—
Läder-, hår- och gummivaruindustri	1	1	1	1	1	375	4 350	7 850
Kemisk-teknisk industri	1	—	1	—	225	—	16 400	—
Byggnadsindustri	17	7	187	31	1 014	257	39 000	20 400
Allmänna verk och arbeten m. m. .	—	—	—	—	—	—	5 450	—
Handel och varulager	2	3	6	6	71	231	1 850	7 950
Land- och sjötransport	3	—	16	—	64	—	900	—
Jordbruk och fiske	1	2	1	2	3	74	20	330
Annan yrkesrörelse	2	8	2	8	5	134	540	4 450
Summa	**45**	**88**	**245**	**71**	**2 194**	**3 936**	**159 000**	**78 100**

Bland arbetsinställelsernas *orsaker* ha efter vanligheten lönefrågorna varit de mest framträdande.

Arbetsinställelsernas och de därav berörda arbetarnas fördelning med hänsyn till konflikternas *resultat* framställes i efterföljande tablå.

	Arbetsinställelser				Av arbetsinställelser berörda arbetare			
	1939		1940		1939		1940	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Arbetsgivarnas villkor . .	—	—	2	5·3	—	—	95	2·4
Arbetarnas fordringar . .	11	24·4	7	18·4	70	3·2	42	1·1
Kompromiss	28	62·2	22	57·9	1 601	73·0	1 205	30·6
Okänt eller oavgjort . .	6	13·4	7	18·4	523	23·8	2 594	65·9
Summa	**45**	**100**	**38**	**100**	**2 194**	**100**	**3 936**	**100**

Av de 45 arbetsinställelserna under 1939 ha enligt föreliggande uppgifter 43 föregåtts av förhandlingar parterna emellan, under det i 2 fall dylika icke ägt rum eller uppgift i detta hänseende saknats. Vid 25 arbetsinställelser ha förhandlingar ägt rum inför statens medlingsorgan, av vilka 18 fått sin slutliga lösning genom förlikningsmans eller förlikningskommissions medverkan. De 38 arbetsinställelserna under 1940 ha i 36 fall föregåtts av förhandlingar mellan parterna, medan i 2 fall sådana icke ägt rum. Vid 15 arbetsinställelser[1] under detta år ha förhandlingar ägt rum inför statligt medlingsorgan och under sådan medverkan bringats till slutlig lösning. I ett av dessa fall, avseende skogskörarekonflikten i Mellansverige, hänsköts viss del av tvisten i enlighet med förlikningskommissionens därutinnan framlagda förslag till slutligt avgörande genom skiljedom. Övriga konflikter ha i regel — där verksamheten ej i samband med konflikten nedlagts — bilagts genom underhandling mellan parterna, vanligen med biträde av representanter för vederbörande organisationer.

Registrerade föreningar enligt förenings- och förhandlingsrättslagen[2].

Registrerade arbetstagareföreningar. Under 1939 ha en och under 1940 tre organisationer genom vederbörlig anmälan hos socialstyrelsen påkallat tillämpning av 3 kap. lagen om förenings- och förhandlingsrätt, och har styrelsen efter företagen prövning beslutat införa anteckning om dessa organisationer i det hos styrelsen förda registret över registrerade arbetstagareföreningar. De ifrågavarande föreningarna äro Ölands byggnadsarbetareförening, de försäkringsanställdas riksförbund, ladugårdsförmännens riksförbund och kvinnliga kontoristföreningen i Stockholm.

Av nämnda föreningar hade de försäkringsanställdas riksförbund, som registrerades genom beslut den 5 juni 1940, bildats för att utgöra en sammanslutning av de tidigare hos styrelsen registrerade organisationerna försäkringstjänstemannaföreningen och svenska försäkringsinspektörernas riksförbund. Sistnämnda båda organisationer avfördes samtidigt ur registret som självständiga föreningar. Kvinnliga kontoristföreningen i Stockholm hade såsom lokalförening varit ansluten till registrerade föreningen handelstjänstemannaförbundet men beslutat utträda ur sagda förbund, varför densamma nu registrerats såsom självständig förening.

Under de båda år, som omfattas av denna redogörelse, ha — förutom försäkringstjänstemannaföreningen och svenska försäkringsinspektörernas riksförbund — följande arbetstagareföreningar avförts ur registret, nämligen bensin-

[1] Siffran är preliminär.
[2] Se noten sid. 1007.

distributörers riksförbund, svenska brukstjänstemannaföreningen och oljetjänstemännens riksförbund. Även järnhandelsbiträdenas riksförbund har avförts ur registret såsom självständig organisation, sedan riksförbundet anslutit sig såsom branschorganisation till registrerade föreningen handelstjänstemannaförbundet.

Vid utgången av 1940 voro 20 huvudorganisationer av arbetstagare registrerade.

Förordnanden av opartisk ordförande. Antalet fall, då socialstyrelsen jämlikt 10 § lagen om förenings- och förhandlingsrätt förordnat opartisk ordförande, uppgick under 1939 till 12 och under 1940 till 15. I ett fall (1939) lämnades ansökan om opartisk ordförande utan bifall. Förutom dessa fall förekommo ytterligare ett antal ärenden, i vilka förhandlingar emellertid kunde åvägabringas och uppgörelse träffas, utan att beslut om bifall till gjord ansökan om förordnande av opartisk ordförande behövde meddelas.

Under redogörelseperioden har icke i något fall sådan skiljenämnd, som avses i 14 § lagen om förenings- och förhandlingsrätt, behövt utses.

Livsmedelskostnaderna omkring 1 december 1941.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sida, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter under november månad och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under november har ett flertal varuslag undergått prisförändringar i övervägande uppåtgående riktning, men denna uppgång har motvägts av minskade utgifter för matfett, sedan margarin åter kommit i marknaden.

Till belysning av de allmänna förändringar, som med avseende å minutpriserna på livsmedel, bränsle och lyse ägt rum till den 1 december 1941, meddelas följande serier av vägda indextal.

Basperiod:	Juli 1914	Årsmedeltal 1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1940 4:e kv.	1941 1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	1 okt.	1 nov.	1 dec.
år 1935	.	.	.	100	104	108	111	115	133	139	152	154	151	151	151	151
juli 1914	100	123	124	130	134	140	144	149	173	181	197	199	196	196	195	195

Utgår man från 1935 som basår, befinnes det, att den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse varit oförändrad sedan föregående månad. Anknytes denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, finner man likaledes, att indextalet kvarstår oförändrat. — Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen per 1 oktober 1941 141, om år 1935 tages till basperiod, och 221, om juli 1914 sättes lika med 100.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	Nov. 1940	Dec. 1940	Sept. 1941	Okt. 1941	Nov. 1941
107·3	129·9	131·6	144·5	144·9	147·1

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för november 137·1.

Varuslag	Kvantitet	1914[2]	1935	Aug. 1939	Nov. 1940	Okt.[4] 1941	Nov.[4] 1941	Novemberprisernas procentuella förändringar sedan: år 1935	aug. 1939	nov. 1940
Mjölk, oskummad	l	15	21	25	30	30	30	+ 42·9	+ 20·0	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	239	268	341	429	414	455	+ 69·8	+ 33·4	+ 6·1
mat- (lands-)	»	218	253	322	416	394	445	+ 75·9	+ 38·2	+ 7·0
Ost[1]	»	162	177	215	276	265	266	.	.	.
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	135	170	300	—	300	+ 122·2	+ 76·5	0·0
Ägg, färska	»	142	154	172	269	313	348	+ 126·0	+ 102·3	+ 29·4
Potatis: gammal	»	9	12	[3] 16	16	18	18	+ 50·0	+ 12·5	+ 12·5
»	100 kg	.	890	—	1244	1460	1485	+ 65·7	—	+ 19·4
färsk, svensk	kg	23	26	17	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	»	35	48	41	74	—	—	—	—	—
Bruna bönor	»	49	62	118	131	—	—	—	—	—
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	38	43	45	45	46	+ 21·1	+ 7·0	+ 2·2
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	24	27	32	33	33	+ 37·5	+ 22·2	+ 3·1
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	29	33	36	40	40	40	+ 21·2	+ 11·1	0·0
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	35	43	65	66	66	+ 88·6	+ 53·5	+ 1·5
ris-, hurma, moulmein el. av., prima	»	41	40	45	—	—	—	—	—	—
Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	74	79	79	.	.	+ 6·8
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	48	59	66	76	79	78	+ 32·2	+ 18·2	+ 2·6
hårt, knäckebröd	»	.	82	85	93	95	95	+ 15·9	+ 11·8	+ 2·2
sötlimpa eller siktbröd	»	40	58	66	81	79	79	+ 36·2	+ 19·7	— 2·5
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	45	51	66	64	64	+ 42·2	+ 25·5	— 3·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	132	144	176	186	186	+ 40·9	+ 29·2	+ 5·7
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	72	82	95	94	94	+ 30·6	+ 14·6	— 1·1
billigaste sort » » mjölk	»	61	85	96	111	106	106	+ 24·7	+ 10·4	— 4·5
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	97	113	149	154	155	+ 59·8	+ 37·2	+ 4·0
Nötkött, färskt: stek	»	116	179	218	234	326	323	+ 80·4	+ 48·2	+ 38·0
soppkött	»	95	143	169	186	260	262	+ 83·2	+ 55·0	+ 40·9
Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	217	269	295	384	385	+ 77·4	+ 43·1	+ 30·5
spädkalv	»	70	129	163	185	244	248	+ 92·2	+ 52·1	+ 34·1
Fårkött, färskt, stek	»	180	205	260	286	383	380	+ 85·4	+ 46·2	+ 32·9
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	172	208	226	312	312	+ 81·4	+ 50·0	+ 38·1
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	177	226	299	342	343	+ 93·8	+ 51·8	+ 14·7
salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	182	230	304	347	348	+ 91·2	+ 51·8	+ 14·5
Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	172	203	260	261	.	+ 51·7	+ 28·6
Fisk, färsk: abborre	»	76	110	112	131	167	176	+ 60·0	+ 57·1	+ 34·4
gädda	»	110	153	168	193	259	278	+ 81·7	+ 65·5	+ 44·0
sill	»	35	62	74	126	175	184	+ 196·8	+ 148·6	+ 46·0
strömming	»	39	57	64	84	104	128	+ 124·6	+ 100·0	+ 52·4
torsk	»	57	89	90	113	157	171	+ 92·1	+ 90·0	+ 51·3
rödspotta (spätta)	»	81	145	150	178	254	278	+ 91·7	+ 85·3	+ 56·2
kolja	»	.	116	116	162	215	254	+ 119·0	+ 119·0	+ 56·8
Salt sill	»	45	62	55	127	158	182	+ 193·5	+ 230·9	+ 43·3
Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	291	288	403	497	500	+ 71·8	+ 73·6	+ 24·1
mest gångbara sort	»	.	.	.	432	532	536	.	.	+ 24·1
Socker, bit-	»	65	46	48	54	61	65	+ 41·3	+ 35·4	+ 20·4
Salt, matsalt	»	10	15	15	22	24	24	+ 60·0	+ 60·0	+ 9·1
Äpplen, ät-	»	.	101	94	110	95	119	+ 17·8	+ 26·6	+ 8·2
Apelsiner, medelstora	duss.	.	115	123	—	—	—	—	—	—
Bananer, prima	kg	.	160	164	—	—	—	—	—	—
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	101	84	157	171	171	+ 69·3	+ 103·6	+ 8·9
Vitkål, svensk	»	.	24	29	25	33	32	+ 33·3	+ 10·3	+ 28·0
Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	.	24	24	29	31	31	+ 29·2	+ 29·2	+ 6·9
Svagdricka	l	6	15	16	18	21	21	+ 40·0	+ 31·3	+ 16·7
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	35	32	34	34	34	— 2·9	+ 6·3	0·0
Fotogen, Water White	l	21	20	21	35	60	59	+ 195·0	+ 181·0	+ 68·6
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	17	17	24	24	24	+ 41·2	+ 41·2	0·0
Björkved, osågad, hemkörd	»	740	945	1125	1795	1910	1905	+ 101·6	+ 69·3	+ 6·1
Barrved, » »	»	595	730	885	1500	1615	1610	+ 120·5	+ 81·9	+ 7·3
Pannved, hemkörd	»	.	.	.	1370	1510	1520	.	.	+ 10·9
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	614	637	1032	1015	998	+ 62·5	+ 56·7	— 3·3
hushålls- (fyrkol), prima,	»	242	291	336	506	573	573	+ 96·9	+ 75·8	+ 13·2
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	452	517	804	1006	1006	+ 122·6	+ 94·6	+ 25·1
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	.	486	506	778	979	978	+ 124·3	+ 93·3	+ 25·7

[1] T. o. m. mars 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [2] 44 orter. — [3] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [4] Preliminära siffror.

Arbetsmarknaden.

Översikt utarbetad inom socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknaden hösten 1941.

I nästan varje månadsöversikt av arbetsmarknadsläget under det senaste halvåret har framhävts, att de registrerade förändringarna varit av ringa omfattning. Ett helhetsomdöme om arbetsmarknaden under den gångna hösten måste även betona stabiliteten som huvudsakligt kännetecken. I synnerhet gäller detta arbetsmarknaden inom den egentliga industrin, där konjunkturrörelsen i förkrigstidens mening praktiskt taget helt utplånats och produktion och sysselsättning fortgått i de spår, som i väsentlig mån fastlagts av reglerad råvaru- och bränsleförsörjning samt exportmöjligheter. En viss återhämtning, jämfört med föregående år, har förekommit inom byggnads- och byggnadsämnesindustrierna. Brist på arbetskraft har liksom tidigare förelegat framför allt inom skogsbruket.

Bedömt ur arbetslöshetssynpunkt, med arbetslöshetsstatistikens totalsiffror som mått, har läget på den svenska arbetsmarknaden under senhösten 1941 varit ungefär jämförligt med läget vid motsvarande tid 1939 och sålunda kunnat betecknas som gynnsamt. Antalet hjälpsökande arbetslösa, som under våren och sommaren legat betydligt över siffrorna för de föregående åren (sedan 1937), sjönk under höstmånaderna icke endast relativt utan även — i avvikelse från den sedvanliga säsongrörelsen — absolut och nådde under oktober och november ned till 1939 års högkonjunkturbestämda läge. En liknande utveckling visa siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden, som ännu i augusti överstego 1939 års nivå med 50 procent men i oktober endast obetydligt skilde sig från denna nivå. Till en del kan den markerade relativa förbättringen i arbetslöshetsläget under månaderna september—november förklaras som en följd av en mera tillfällig forcering på vissa arbetsområden (betupptagning, av cementtilldelning beroende arbeten m. m.). I sammanhanget bör vidare märkas, då jämförelser göras med tidigare år, att sysselsättningens säsongvariationer tydligen påverkats av de produktionsförhållanden, som krigstillståndet medfört. Men i huvudsak torde förbättringen kunna hänföras dels därtill, att den allmänna sysselsättningsvolymen inom industri och angränsande områden stigit under det sistförflutna året, dels därtill, att arbetslösa kunnat finna arbete i skogen.

Vad arbetsmarknadens säsongväxlingar angår framträdde redan år 1940 en betydligt svagare säsongnedgång än sedvanligt under höstmånaderna; först under de följande egentliga vintermånaderna inträdde en mera betydande säsongmässig minskning i sysselsättningen. Det förefaller sannolikt, att denna

förskjutning i säsongrörelsen sammanhänger därmed, att de starkast säsongbetonade industrierna (byggnads- och byggnadsämnesindustrierna samt sågverken) fått minskad relativ betydelse för den totala sysselsättningen till följd av byggnadskrisen och exportspärren, samt med det förhållandet, att andra säsongframkallande faktorer än de rent yttre, klimatiska, vilka senare göra sig gällande först under högvintern, mer eller mindre satts ur spel under de extraordinära betingelser, varunder stora delar av industrin för närvarande arbeta. — Även under höstmånaderna 1941 har försvagningen (eller upphävandet) av den sedvanliga säsongnedgången framträtt, såsom visas av följande tablå över sysselsättningsförändringarna inom egentlig industri samt byggnadsverksamhet (enligt socialstyrelsens statistik) under månaderna september t. o. m. november åren 1938—1941.

Indextal för sysselsättningen månadsskiftet nov./dec., när månadsskiftet aug./sept. respektive år sättes = 100.

	Hösten 1938	Hösten 1939	Hösten 1940	Hösten 1941
Egentlig industri	98·7	98·9	104·6	102·8
Byggnadsverksamhet	—	74·1	79·2	80·8
Summa[1]	—	93·7	101·2	99·4

Den säsongnedgång i sysselsättningen inom industri och byggnadsverksamhet, som här visas för höstmånaderna år 1939, torde ungefärligen motsvara den sedvanliga under förkrigsförhållanden. De två sistlidna åren har säsongnedgången i stort sett uteblivit. Detta beror till en del därpå, att byggnadsverksamheten, liksom också säsongpräglade delar av industrin, ha fått minskad vikt, men till en del även därpå, att vissa industrier, t. ex. verkstäder, massafabriker och snickerifabriker, påverkats av särskilda omständigheter på sätt, som brutit det vanliga säsongförhållandet. — Vid jämförelse mellan tablåns sysselsättningssiffror och arbetslöshetsuppgifterna bör märkas, att arbetslöshetens förändringar bestämts även av andra faktorer, särskilt inkallelsernas omfattning.

Liksom arbetslöshetens ökning under sommaren och hösten år 1940 i väsentlig mån betingades av byggnadsverksamhetens tillbakagång, har dess minskning under motsvarande tid det sistförflutna året till stor del berott på utvecklingen på byggnadsarbetsmarknaden. Beräknas för jämförliga tidpunkter under de tre senaste åren arbetslöshetsprocenten enligt fackföreningsstatistiken för byggnads- (och byggnadsämnes-) facken för sig samt för samtliga övriga fack tillsammans erhålles följande:

Procentuell arbetslöshet vid slutet av september 1939—1941.

	sept. 1939	sept. 1940	sept. 1941
Byggnadsfacken	10·7	24·3	16·7
Övriga	5·2	7·4	5·6
Samtliga	6·3	9·8	7·2

[1] Summasiffrorna ha vägts med hänsyn till de båda gruppernas ungefärliga inbördes vikt för sysselsättningen vid respektive tillfällen. För året 1938 ha uppgifter om byggnadsverksamheten ej varit tillgängliga.

Dessa förskjutningar innebära, att av ökningen i den redovisade arbetslösheten inom fackföreningarna från hösten 1939 till hösten 1940 ungefär hälften kom på byggnadsfackens del. Minskningen från hösten 1940 till hösten 1941 har till två femtedelar fallit på byggnadsfacken. Vid sidan om dessa redovisas betydande reduktion under den senare jämförelseperioden av bl. a. grov- och fabriksarbetareförbundet (utom byggnads- och byggnadsämnesindustri), metallindustri-, pappersindustri- samt väg- och vattenbyggnadsarbetareförbunden. Ökning redovisas endast av beklädnads-, sko- och läder- samt tobaksindustriarbetareförbunden.

Nedgången i den registrerade arbetslösheten bör bedömas mot bakgrunden av det faktum, att befolkningen i de arbetsföra åldrarna vuxit icke obetydligt under det gångna året; å andra sidan har icke förekommit någon sådan ökning av inkallelsernas omfattning från hösten 1940 till hösten 1941 att därigenom en minskning av arbetslösheten skulle kunna till någon del förklaras. Orsaken måste sökas dels i ökad sysselsättning inom industriella och angränsande områden, dels och framför allt i sysselsättningsexpansion på icke-industriella arbetsområden, främst skogsbruket.

Inom den egentliga industrin har, som förut nämnts, sysselsättningen som helhet varit mycket stabil. Antalet arbetare var vid slutet av november 1941 1·2 procent större än vid motsvarande tid föregående år. (Samtidigt hade den genomsnittliga arbetstiden ökat något, varför höjningen i den totala sysselsättningsvolymen uppgick till nära 3 procent.) Bakom siffrorna för hela industrins sysselsättningsutveckling ligga förskjutningar mellan olika industrier, vilka bilda fortsättning på den omställningsprocess, som fortgått alltsedan avspärrningens början. Metallindustrin har sålunda fortsatt att växa, medan tillbakagång registreras i textil- och beklädnads- samt sko- och läderindustrierna. En viss återhämtning har gjort sig gällande i de kristryckta byggnadsämnesindustrierna samt i pappersmassefabrikerna. Inom träindustrin har fortsatt tillbakagång för sågverken uppvägts av ökning i annan trävaruindustri.

Byggnadsindustrin har från hösten 1940 till hösten 1941 rönt ett, relativt sett, starkare uppsving än den egentliga industrin, men ligger fortfarande långt under förkrigsnivån. Byggandet för industriella och liknande ändamål synes under det senast gångna året ha fortgått i ungefär samma omfattning som det föregående året. Bostadsbyggandet, det huvudsakliga krisområdet inom byggnadsverksamheten, som vid slutet av år 1940 kommit ned i en nivå föga över 10 procent av förkrigsnivån, har under det senaste året något mer än fördubblats och under hösten uppgått till omkring en fjärdedel av volymen under hösten 1939.

Sysselsättningsökningen inom industri och byggnadsverksamhet under det sistförflutna året har dock icke tillnärmelsevis återställt det före kriget och avspärrningen rådande sysselsättningsläget inom dessa näringsgrenar. Fortfarande ligger antalet arbetare inom den egentliga industrin 6 à 7 procent, inom byggnadsverksamheten c:a 40 procent, lägre än år 1939. Den radikala förändring i produktionens och arbetsmarknadens allmänna betingelser, som kriget medfört, framhäves skarpt, om detta förhållande ses mot bakgrunden av ut-

vecklingen under åren före krigsutbrottet. Under de högkonjunkturpräglade åren 1936—1939 växte antalet sysselsatta inom industrin med genomsnittligen omkring 20 000 man, inom byggnadsverksamheten med 10 000 à 15 000 man om året. Denna kraftiga absorption av arbetskraft har icke endast upphört, utan förbytts i en minskning, som för de två förflutna krigsåren tillsammans kan uppskattas till omkring 100 000 man inom nämnda näringsgrenar. Reduktionen faller helt på året 1940 och har, såsom framgår av det föregående, återhämtats något under år 1941 dock icke mera — efter en grov uppskattning — än som motsvarar minskningen i arbetslöshet från hösten 1940 till hösten 1941. Samtidigt har tillväxten inom den arbetsföra manliga befolkningen fortsatt med minst 15 000 man om året.

Inkallelsernas betydelse som reglerande faktor på arbetsmarknaden behöver ej särskilt framhållas. Vid jämförelse mellan arbetsmarknadslägena nu och för ett år sedan kan denna faktor dock icke förklara någon minskning av tillgången på arbetskraft på den öppna marknaden. Industri och byggnadsverksamhet ha, som nämnts, icke absorberat arbetskraft utöver vad som motsvarar nedgången i arbetslöshet på dessa områden. Detta måste innebära, att hela absorptionen av nettotillskottet av arbetskraft skett på de utomindustriella arbetsområdena. Som bekant har det härvid framför allt varit fråga om skogsbruket samt om jordbruket vid vissa tillfällen av toppbelastning.

Arbetsmarknaden under november 1941.

Läget på arbetsmarknaden kännetecknades under november liksom under de föregående höstmånaderna av en anmärkningsvärd fasthet. De förändringar, som inträdde under redovisningsmånaden, voro förhållandevis obetydliga och sammanhängde närmast med säsongförhållandena. Den under denna del av året nedåtgående säsongrörelsen var som vanligt mest framträdande inom jordbruket och byggnadsverksamheten. Antalet hjälpsökande arbetslösa, som under året visat en successiv nedgång sedan februari månad, företedde någon ökning i november.

Förhållandena på arbetsmarknaden under november i jämförelse med föregående månad och med motsvarande tid föregående år framgå av i det följande anförda data från de olika statistiska serier, som belysa omsättningen av arbetskraft, sysselsättningsutvecklingen samt arbetslöshetens och hjälpbehovets omfattning.

Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under november sammanlagt något över 49 000 platser, vilket i jämförelse med föregående månad innebar en nedgång av tillsättningsresultatet med nära 18 %. Antalet arbetssökande var bortåt 5 % lägre än föregående månad; denna minskning av utbudet på ar-

betskraft hänförde sig emellertid nästan uteslutande till den kvinnliga avdelningen, under det att siffran för manliga arbetssökande var i det närmaste oförändrad. Antalet lediga platser sjönk med nära 24 %. Genomsnittliga antalet ansökningar på 100 lediga platser utgjorde 176 i november mot 141 i oktober.

Socialstyrelsens sysselsättningsstatistik ger vid handen, att antalet sysselsatta arbetare inom den egentliga industrin var ungefär detsamma i slutet av november som en månad tidigare, medan däremot sysselsättningen inom byggnadsverksamhet och anläggningsarbeten visade en avsevärd nedgång. Den konjunktursiffra, som beräknas på grundval av de omdömen om arbetstillgången uppgiftslämnarna till sysselsättningsstatistiken avgiva, var i det närmaste oförändrad, eller 3·49 i november mot 3·43 i oktober.

Till arbetsmarknadskommissionen rapporterade uppgifter om nyanställd och entledigad arbetskraft visa i likhet med sysselsättningssiffrorna, att förändringarna i arbetarantal inom de industriella verksamhetsområdena varit ganska obetydliga under månaden, men att sysselsättningsmöjligheterna inom byggnadsverksamheten reducerats.

De senast tillgängliga siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av oktober, ge vid handen, att 8·2 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade såsom arbetslösa mot 7·3 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av november, uppgick vid denna tidpunkt till 14 781, vilket innebär en ökning från föregående månad med 2 171. Flertalet av de nytillkomna hjälpsökande utgjordes av byggnadsarbetare i städerna. En del av dessa synes emellertid under den närmast föregående tiden haft annan sysselsättning än byggnadsarbete.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under november innevarande år med läget vid motsvarande tid de närmast föregående åren visar, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var något högre än år 1940 men omkring 6 % lägre än år 1939. Sysselsättningsförhållandena inom hithörande arbetsområden synas i november innevarande år ha varit gynnsammare än vid motsvarande tid år 1940 även ur den synpunkten, att korttidsarbete icke förekom i lika stor utsträckning som förra året. En viss ledning för bedömandet av dessa förhållanden ge de särskilda uppgifter rörande arbetarantal och arbetstid, som socialstyrelsen inhämtat för veckan den 16—22 november. Hittills föreliggande preliminära sammanställningar av dessa uppgifter visa, att något över 7 % av samtliga arbetare inom de egentliga industrigrupperna hade förkortad arbetstid.[1] Enligt en motsvarande undersökning i november 1940 hade däremot över 11 % av de sysselsatta arbetarna förkortad arbetstid. Den på grundval av förevarande material beräknade genomsnittliga veckoarbetstiden utgjorde inom samtliga industrigrupper tillsammantagna 47·0 timmar i november 1941 mot 46·6 timmar i november 1940.

Vad beträffar jämförelsetalet för arbetslösheten inom fackförbunden var detta betydligt lägre än föregående år men något högre än år 1939. November-

[1] Jfr tab. 5 b. En närmare redogörelse för undersökningens resultat kommer att lämnas i ett följande häfte av Soc. Medd.

siffran för antalet hjälpsökande arbetslösa var den lägsta registrerade sedan år 1929.

Förhållandena på arbetsmarknaden under november inom olika områden av näringslivet framgå närmare av efterföljande översikt.

Inom jordbruket var efterfrågan på arbetskraft vid denna tid ytterst ringa, sedan behovet av fast tjänstepersonal för vinterhalvåret i huvudsak fyllts före första november. Platstillgången var icke ens hälften så stor som under oktober. Det föreliggande behovet av arbetskraft, även kompetent ladugårdspersonal, kunde i regel utan svårighet fyllas. Betupptagningen, som i år började en vecka senare än vanligt och som därför på vissa platser ännu pågick under större delen av november, krävde fortfarande mycken arbetskraft, men behovet kunde så småningom tillgodoses genom av arbetsmarknadskommissionen vidtagna särskilda åtgärder, för vilka redogöres å sid. 1025.

För vedhuggningarna erfordrades ytterligare arbetskraft, men efterfrågan var ej så stor som tidigare. En särskild redogörelse för behovet av arbetskraft till vedavverkningarna lämnas å sid. 1027. En bidragande orsak till den ökade tillgången på arbetssökande var, att jordbruket nu ej hade samma behov av arbetskraft som under vanliga år och att ledigblivna lantarbetare därför sökte sig över till skogsbruket.

De industriella verksamhetsområdena företedde endast smärre förändringar, vilka huvudsakligen hade säsongmässig karaktär.

Sysselsättningsförhållandena inom mekaniska verkstadsindustrin och vid skeppsvarven voro fortfarande mycket goda. Efterfrågan på bilmontörer gjorde sig starkt gällande över hela landet, och svårigheter förelågo att uppbringa sådan arbetskraft i erforderlig utsträckning. Även i övrigt rådde alltjämt brist på kunniga specialarbetare, särskilt verktygsarbetare. I fråga om tempoarbetare och hantlangare uppgåvos däremot arbetstillfällena vara något knappare åtminstone för tillfället. Sysselsättningsförhållandena vid gjuterierna voro alltjämt ojämna men förbättrades något under senare delen av månaden.

Bland de industrier, som under normala förhållanden ha en större del av sin avsättning på exportmarknaden, rapporterades ytterligare driftsinskränkningar av säsongmässig art vid sågverk. Såväl pappers- som massaindustrierna kunde för den inhemska marknadens behov av olika ersättningsprodukter, såsom spinnpapper, fodercellulosa m. m., öka sysselsättningsgraden. Förhållandena tedde sig dock mycket olika vid olika företag. Glasbrukens ställning var fortfarande förhållandevis god.

Inom livsmedelsindustrierna förbättrades arbetstillgången säsongmässigt vid bl. a. kvarnar, bagerier samt slakteri- och charkuterifabriker. Råsockerbruken minskade arbetsstyrkan mot slutet av kampanjen, men arbetet var vid flertalet företag i gång under hela månaden. Vid bryggerierna voro mer än en femtedel av arbetarna sysselsatta endast på korttid. Förhållandena inom textil- och läderindustrierna voro i huvudsak oförändrade. Korttidsarbete förekom, enligt vad socialstyrelsens arbetstidsuppgifter ge vid handen, i mycket stor omfattning på hithörande områden. Vid skrädderier och sömnadsfabriker, där mate-

rialbrist sades börja göra sig starkt gällande, hade bortåt en tredjedel av arbetarna förkortad arbetstid. Vid skofabriker och gummivarufabriker tillämpades korttidsarbete i än större omfattning.

Byggnadsverksamheten och dess materialindustrier visade, såsom förut nämnts, fortsatt minskning av arbetstillfällena under november. Av uppgifterna om arbetslösheten inom fackförbunden att döma voro förhållandena dock gynnsammare än föregående år.

Sjömanshusen redovisade sammanlagt 1 744 påmönstringar och 2 227 avmönstringar. Motsvarande siffror för oktober voro 2 015 och 2 053 samt för november föregående år 2 063 och 1 949.

Inför den stundande julhelgen framträdde ökad efterfrågan på extra personal inom affärsbranschen, särskilt kvinnliga expediter med branschvana. Platstillgången för kunniga stenografer och maskinskriverskor var ävenledes god.

Inom hotell- och restaurangbranschen förekom minskad arbetstillgång för vissa yrkesgrupper men däremot ökad för andra, exempelvis serverings- och kallskänkspersonal. Den förefintliga minskningen kan betecknas som en normal säsongföreteelse.

Den husliga arbetsmarknaden uppvisade vid jämförelse med oktober månad starkt reducerad tillgång på såväl platser som arbetssökande. Inför julhelgen kan man alltid konstatera nedgång i förmedlingsfrekvensen, emedan de arbetssökande då äro obenägna att binda sig genom fasta anställningar. Tillströmningen av sökande för tillfälligt hemhjälpsarbete hade däremot ökat.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under november 1941.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 49 226 platser, varav 32 130 manliga och 17 096 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning, framgår, att 2 144 personer (1 741 män och 403 kvinnor) utplacerades under månaden.

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under november 4 744 platser tillsattes, varav 4 023 manliga och 721 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 2 174 personer (1 868 män och 306 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Av länsarbetsnämnder anordnade skogshuggarkurser pågingo under månaden i flertalet län. Vid månadens utgång voro 323 kurser med sammanlagt

3 192 deltagare i gång. Sedan denna verksamhets början ha 8 338 personer deltagit i skogshuggarkurser.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under november 9 504 man i skogsarbete. Av dessa kommo 6 313 från andra yrkesområden än skogsbruket. Sedan 1941 års början ha 47 436 platser tillsatts inom skogsbruket, därav 19 515 med sökande från annat yrkesområde.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid november månads utgång till 14 781, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en ökning med 2 171 eller 17·2 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 361 (2·4 %) kvinnor.

Under november månad beviljades statsbidrag till beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 8·5 milj. kronor. Av dessa må nämnas vägarbeten i Stockholms stad, Skee (Göteb.) och Ytterlännäs (Vrnl.) socknar samt Bräkne vägdistrikt (Blek.), vattenledningsarbeten i städerna Marstrand, Alingsås och Hjo samt Fjällbacka municipalsamhälle (Göteb.), fiskehamnsanläggningar i Marstrands stad, Öckerö och Malmöns socknar (Göteb.), husbyggnadsarbeten i Göteborg (bostadshus) och Sundsvall (skyttepaviljong), järnvägsanläggningar i Göteborgs hamn samt arbeten vid Bromma och Sundsvalls flygfält. Under tiden $^{1}/_{7}$—$^{30}/_{11}$ 1941 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och kommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 21·6 milj. kronor (under hela föregående budgetår 67·3 milj. kronor).

Under november beviljades statsbidrag till kurser för helt arbetslösa i Stockholm (maskinskrivningskurs) och Göteborg (kurser i hushållsgöromål, snickeri m. m.), samt för korttidsarbetande kvinnor i Landskrona (hushållskurs).

Av hela antalet hjälpsökande vid november månads utgång åtnjöto 10 068 (68·1 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 8 904 (88·4 %) med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 5 718 (38·7 %) hjälpta genom arbete och 4 350 (29·4 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under november månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden oktober 1940—november 1941 lämnas i tab. 14 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och kommunala beredskapsarbeten, dels i form av statliga arkivarbeten och statskommunala reservarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 63 arbetsplatser i kommissionens regi 1 768 arbetslösa och vid 36 arbetsplatser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 1 190 arbetslösa. Vid kommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 533 arbetslösa. Vid 114 arkivarbetsplatser sysselsattes 352 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och vid statskommunala reservarbeten 74 arbetslösa. Statskommunala reservarbeten bedrevos av 5 städer och 3 landskommuner.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten och statskommunala reservarbeten sammanlagt 854 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 14 städer och 13 landskommuner till sammanlagt 3 123 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 2 218 (71·0 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 2 844 (91·1 %) hemmahörande i städer. För november månad hade av understödskommunerna 13 städer och 8 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Understöd till kursdeltagare, frivillig arbetstjänst (utbildningshjälp). Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 797 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Frivillig arbetstjänst, avseende teoretisk och praktisk yrkesutbildning, bedrevs under månaden vid Vännäs yrkesskola. Antalet arbetselever uppgick till 67.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 89 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin. Hela antalet elever fördelade på olika yrkesavdelningar framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	53	676
finmekaniker	5	60
verktygsskötare	1	10
elektromekaniker	1	16
smeder	5	53
svetsare	24	266
Summa	**89**	**1 081**

Sedan verksamhetens början (maj 1940) t. o. m. utgången av november 1941 ha 5 966 elever varit inskrivna vid beredskapskurser. Av dessa ha 3 417 utskrivits efter genomgången kurs.

Värnpliktslåneverksamheten. Omfattningen av *värnpliktslånenämndernas* verksamhet från verksamhetens början (oktober 1940) t. o. m. utgången av november månad framgår av följande sammanställning.

	Antal ansökningar		Gällande kr.
Helt eller delvis bifallna låneansökningar	6 989	bifallet belopp	4 948 865
		avslaget belopp	6 248 664
Avslagna låneansökningar	12 474		18 853 959
Ej slutbehandlade »	39		56 450
Summa inkomna »	19 502		30 107 938

Hela antalet till *kommissionen* under ifrågavarande tid inkomna värnpliktslåneärenden uppgick till 3 948. Av dessa hade kommissionen före november månads utgång avgjort 3 922, varav 689 avsågo av värnpliktslånenämnder

underställda beslut och 3 233 av lånesökande ingivna besvär. I fråga om underställda beslut hade kommissionen i 42 fall upphävt värnpliktslånenämndernas beslut om lån och i några fall minskat de beviljade lånebeloppen. I anledning av anförda besvär beviljades ytterligare 250 lån.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Höstens betupptagning. Betodlingen år 1941 har omfattat 110 000 tunnland, varav något över 90 000 tunnland i Skåne. Denna areal fördelar sig på 27 000 odlare, av vilka 5 000 äga ungefär halva arealen. Normalt beräknas betupptagningen sysselsätta 60 000 man, varav omkring 25 000 man lejd arbetskraft. Den lejda arbetskraften återfinnes hos de större odlarna, medan betskötseln på mindre brukningslotter i regel utföres av gårdens folk.

Av olika orsaker har man i år måst räkna med större behov av arbetskraft till betfälten än vanligt. För att öka sockerhalten hos betorna uppsköts upptagningen ungefär en vecka. Detta innebar antingen en sammanträngning av upptagningsperioden eller en förskjutning så, att riskerna för ogynnsamma väderleksförhållanden ökades. Genom en lång torkperiod på förhösten kommo betorna att stå hårt i jorden, vilket försvårade upptagningsarbetet och förorsakade ett ökat behov av arbetskraft. Det hos länsarbetsnämnden i Malmö anmälda restbehovet, som vid månadsskiftet september/oktober utgjorde 600, visade en tendens att stiga, trots att ytterligare arbetskraft ständigt ställdes till odlarnas disposition. Den vana arbetskraft, som stod till förfogande, var icke tillräcklig för att helt fylla behovet. För att fullgöra bettransporterna utverkade arbetsmarknadskommissionen hempermittering av 300 till värnpliktstjänstgöring inkallade körare, medan man för tillgodoseende av behovet av betupptagare närmast riktade uppmärksamheten på den arbetslösa arbetskraften i städerna, främst i Skåne. De små möjligheter för den ovana arbetskraften, i synnerhet under rådande relativt svåra upptagningsförhållanden, att komma upp till en acceptabel dagsinkomst på betarbetet gjorde emellertid detta arbete mindre begärligt. Först sedan arbetsmarknadskommissionen medgivit, att bidrag finge utbetalas till ovan arbetskraft från vissa städer (2 kronor per man och arbetsdag samt därutöver 75 öre för varje barn under 16 år, se sid. 880), anmälde sig de arbetslösa i större omfattning till arbete på betfälten. Ungefär 1 300 man rekryterades på detta sätt från städerna i Skåne. På grund av bristen på bostäder måste länsarbetsnämnden i stor utsträckning anordna bussresor från städerna till sådana gårdar, som hade det särskilt besvärligt.

Ytterligare arbetskraft anvisades från Stockholm, Göteborg, Halmstad och Norrland, tillsammans 325 man. Liksom tidigare ha vissa resekostnader erlagts av statsmedel, då arbetskraft anvisats från avlägset belägna orter.

Då trots dessa olika åtgärder arbetskraftbehovet icke fylldes, medgav regeringen hempermittering av betarbetare i viss utsträckning. Ungefär 550 värn-

pliktiga placerades. Tillsammans ha genom länsarbetsnämnden i Malmö anskaffats 4 200 man till betfälten.

Vid den tidpunkt, då upptagningsarbetet i stort sett brukar vara färdigt, nämligen den 15 november, fanns enligt en av Sockerbolaget företagen inventering hos odlare med mer än 3 hektars betodling ungefär 90 procent av arealen upptagen. Återstoden klarades under slutet av månaden delvis med hjälp av sådan arbetskraft, som frigjorts därigenom att betarbetet avslutats på ett stort antal gårdar, och därför kunde överflyttas.

Beträffande övriga betodlingsdistrikt har arbetskraftsfrågan med undantag för Gotland ej erbjudit några större svårigheter. I Östergötland förstördes i våras en stor del av betorna genom torka och jordloppor, varför man i detta distrikt i år endast erhållit halv skörd. Länsarbetsnämnden i Linköping har därför endast placerat 425 man i betarbete mot 700 à 800 i vanliga fall. En del av den härigenom frigjorda arbetskraften har kunnat disponeras för betfälten i Skåne. Länsarbetsnämnden i Kalmar har anvisat ungefär 250 man.

Betodlarna på Gotland ha i stor utsträckning erhållit sin lejda arbetskraft till betfälten från fastlandet. Så kunde i år ske endast i begränsad utsträckning. För att fylla behovet har därför även permitterad militär fått tagas i anspråk. Genom länsarbetsnämnden i Visby anvisades 335 personer betarbete.

Nya reglementariska föreskrifter vid arkivarbeten. Statens arbetsmarknadskommission har fastställt nya reglementariska föreskrifter att fr. o. m. den 1 januari 1942 tillämpas vid statliga och statskommunala arkivarbeten. Särskilda bestämmelser ha däri intagits om interlokal hänvisning och om kvarhållande resp. förtidshänvisning av arbetare. Vidare ha bestämmelser fastställts att gälla vid arkivarbetares sjukdom, olycksfall och permission. I syfte att intensifiera arkivarbetares kontakt med den öppna marknaden ha särskilda bestämmelser intagits. I övrigt äro föreskrifterna huvudsakligen av administrativ och organisatorisk natur.

Skogskojor. I syfte att stimulera skogsägare att anställa ovan arbetskraft har arbetsmarknadskommissionen beslutat att till enskilda skogsägare och skogsbolag, på vilkas marker huggarkurser lämpligen kunna anordnas men där inkvarteringssvårigheter föreligga, ställa kojor med uppvärmningsanordningar samt tillhörande utrustning fritt till förfogande. Respektive arbetsgivare äro emellertid skyldiga att bekosta transport från närmaste järnvägsstation och uppsättning av kojorna samt att efter arbetenas avslutande antingen bekosta nedtagning och återtransport till närmaste järnvägsstation eller ock inlösa kojorna till av kommissionen fastställt pris.

Arbetsmarknadskommissionens medelsbehov för budgetåret 1942/43. Kommissionen har i underdånig skrivelse den 27 november 1941 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1942/43 under femte huvudtiteln anvisa 40 milj. kr. till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen den 22 oktober och 30 november 1941.

Med stöd av Kungl. Maj:ts kungörelse den 19 juli 1941 (nr 668) har Statens arbetsmarknadskommission företagit inventeringar av den med vedhuggning m. m. sysselsatta arbetskraften den 22 oktober och den 30 november 1941. Kommissionen har dessutom föreskrivit att dylika inventeringar t. v. skola äga rum vid utgången av varje månad.

Inventeringarna företagas på samma sätt som inventeringen den 6 augusti 1941, för vilken en redogörelse lämnats i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 812. Då endast skogsavverkare, som anlita särskilt för ändamålet anställd arbetskraft, äro uppgiftsskyldiga, ingå ej i uppgifterna skogsägarna själva och ej heller lantarbetare, som hugga ved åt sina ordinarie arbetsgivare.

Samtliga produktionspliktiga skogsägare i landet torde uppgå till omkring 175 000. Av dessa är emellertid den övervägande delen i den situationen, att de icke behöva anställa arbetskraft särskilt för vedavverkning, varför endast en mindre del av nämnda antal redovisas vid inventeringarna. Föremål för inventering äro, med nyss angivna undantag, de arbetare, som sysselsättas med vedavverkningsarbeten av olika slag ävensom stubbrytning. Fördelning göres på vana och ovana arbetare. Vid inventeringen den 22 oktober skulle vidare uppgivas det antal arbetare, som ytterligare erfordrades under tiden $^{23}/_{10}$ 1941—$^{28}/_{2}$ 1942 för att avverkningsskyldigheten skulle kunna fullgöras i rätt tid, samt hur många av dessa arbetare skogsavverkaren själv kunde anskaffa utan arbetsförmedlingens bistånd. Motsvarande uppgifter begärdes vid inventeringen den 30 november för december månad 1941.

Resultaten från de båda sistnämnda inventeringarna redovisas i tabellen å sid. 1028.

Antalet skogsavverkare, som redovisade behov av arbetskraft för vedhuggning, uppgick den 22 oktober till 20 019 och vid inventeringen den 30 november till 16 243. Denna nedgång är fullt naturlig, då dels ett antal avverkare med liten produktionsplikt vid den senare tidpunkten torde ha fullgjort sin avverkningsskyldighet, dels vissa andra avverkare, som haft sitt arbetskraftbehov tillgodosett ehuru avverkningen ej slutförts, underlåtit att lämna uppgifter, trots att de borde ha gjort det. Vid båda inventeringarna hade omkring 95 % av avverkarna ett totalt arbetskraftbehov (inkl. antalet sysselsatta) av mindre än 10 arbetare per avverkare.

Inventeringen den 30 november utvisade, att arbetsstyrkan vid vedavverkningarna ökats med 36 000 arbetare sedan den 6 augusti 1941, då den första inventeringen ägde rum. Hela antalet sysselsatta vedhuggare uppgick den 30 november till 75 000, av vilka 20 000 tillkommit efter den 22 oktober. Som jämförelse kan nämnas, att antalet inom skogsbruket tillsatta platser vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under augusti t. o. m. november månad uppgick till 24 967, varav 14 438 tillsattes med sökande från annat yrkesområde

Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen den 22/10 och 30/11 1941.

Län m. m.	Antal avverkare med behov av arbetskraft		Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftbehov		
				30/11			30/11	
	22/10	30/11	22/10	Hela antalet	därav ovana	22/10	Totalt	därav arbetskraft, som avverkare uppgivit sig ej själva kunna anskaffa
Stockholms	564	439	1 636	2 409	338	1 612	487	210
Uppsala	298	247	1 293	1 775	132	1 961	614	421
Södermanlands	838	785	1 570	2 946	317	1 804	471	176
Östergötlands	1 533	1 231	2 306	3 685	294	2 277	683	224
Jönköpings	1 001	541	1 230	1 288	154	1 272	378	172
Kronobergs	801	693	1 493	2 233	230	1 090	362	100
Kalmar	1 555	1 355	2 328	2 761	216	2 031	698	215
Gotlands	45	22	61	306	40	248	272	164
Blekinge	631	479	710	1 254	168	1 301	401	131
Kristianstads	822	791	1 228	2 628	291	1 813	826	265
Malmöhus	120	93	429	703	56	1 074	449	180
Hallands	241	219	536	1 100	246	634	211	69
Göteborgs och Bohus	335	342	513	921	222	386	211	63
Älvsborgs	812	708	1 530	2 201	353	1 304	447	170
Skaraborgs	406	472	859	2 084	279	1 561	380	125
Örebro	1 052	938	2 500	2 870	206	2 196	971	705
Västmanlands	644	509	1 802	2 383	302	1 049	331	215
S:a södra Sverige	**11 698**	**9 864**	**22 024**	**33 547**	**3 744**	**23 613**	**8 192**	**3 605**
Värmlands	2 021	1 584	5 714	7 497	685	4 213	2 150	1 229
Kopparbergs	1 096	624	5 044	4 999	640	4 503	2 035	1 698
Gävleborgs	1 891	1 485	7 559	7 839	893	3 789	1 879	1 451
Västernorrlands	1 067	1 014	5 283	7 027	518	2 468	2 339	1 413
Jämtlands	673	470	3 202	3 820	153	3 987	1 505	1 174
Västerbottens	924	847	3 822	6 002	332	4 402	2 284	749
Norrbottens	649	355	2 355	4 434	67	6 874	3 927	1 963
S:a norra Sverige	**8 321**	**6 379**	**32 979**	**41 618**	**3 288**	**30 236**	**16 119**	**9 677**
S:a hela landet	**20 019**	**16 243**	**55 003**	**75 165**	**7 032**	**53 849**	**24 311**	**13 282**
Kronoskogar	139	139	7 639	10 285	1 301	6 308	3 551	1 487
Andra allmänna skogar	512	452	2 328	4 176	374	2 042	683	897
Aktiebolagsskogar	438	377	19 846	28 308	2 733	22 547	11 596	7 951
Övriga enskilda skogar	18 930	15 275	25 190	32 396	2 624	22 952	8 481	3 447
Avverkare med totalt arbetskraftbehov (inkl. sysselsatta) av:								
1— 9 arbetare	19 059	15 391	21 927	26 484	1 659	18 498	6 978	2 478
10—24 »	535	446	4 035	5 599	676	3 487	926	553
25—ω »	425	406	29 041	43 082	4 697	31 864	16 407	10 251

än skogsbruket. I sistnämnda siffror ingå även med gagnvirkesavverkningar sysselsatta; dessa kunna dock beräknas utgöra endast en mindre del av den under perioden tillförda arbetskraften.

Enligt inventeringarna upppgick ökningen i antalet sysselsatta vedhuggare från den 22 oktober till den 30 november i södra Sverige till 11 521 (52·3 %)

och i norra Sverige till 8 639 (26·2 %). Av hela antalet vedhuggare den 30 november voro 45 % sysselsatta i södra och 55 % i norra Sverige; 13 % sysselsattes på kronoskogar, 6 % på andra allmänna skogar, 38 % på aktiebolagsskogar och 43 % på övriga enskilda skogar. 852 vedavverkare — d. v. s. 5·2 % av antalet uppgiftslämnare — med ett arbetskraftbehov av minst 10 arbetare per avverkare sysselsatte närmare $^2/_3$ av samtliga arbetare.

Av antalet sysselsatta vedhuggare den 30 november betecknades 7 032, eller 9·4 %, som ovana vid skogsarbete. Motsvarande antal vid inventeringarna den 6 augusti och 22 oktober voro resp. 2 405 (6·2 %) och 4 743 (8·6 %).

Det ytterligare arbetskraftbehovet angavs vid inventeringen den 22 oktober till 53 849 och vid inventeringen den 30 november till 24 311. Läggas till dessa siffror antalet sysselsatta den 22 oktober resp. 30 november erhålles ett totalt arbetskraftbehov för vedhuggning av 108 852 resp. 99 476 man. Skillnaden mellan de båda uppgifterna förklaras dels av att, som ovan angivits, vid den senare inventeringen ett antal mindre avverkare redan fullgjort sin produktionsplikt, dels ock av att de först lämnade uppgifterna av allt att döma varit upptagna med onödigt stor marginal. Detta synes bekräftat, om man skiljer mellan avverkare med ett arbetskraftbehov av mindre än 10 arbetare och övriga. Arbetskraftbehovet för de förstnämnda uppgavs vid inventeringen den 22 oktober till 40 425 och vid inventeringen den 30 november till 33 462, under det att motsvarande siffror för avverkare med ett arbetskraftbehov av minst 10 arbetare voro resp. 68 427 och 66 014.

Vid inventeringen den 30 november anmälde 70 % av avverkarna icke behov av ytterligare arbetskraft mot 46 % vid inventeringen den 22 oktober. Av samtliga uppgiftslämnare den 30 november med ett totalt arbetskraftbehov (d. v. s. inkl. sysselsatta) av 1—9 arbetare behövde 71 % icke ytterligare arbetskraft. Motsvarande procenttal för avverkare med totalbehov av 10—24 arbetare och 25 eller flera arbetare voro resp. 67 och 45.

Den 30 november redovisades ett ytterligare arbetskraftbehov i södra Sverige av 8 192 man och i norra Sverige av 16 119 man. Av dessa ansågo sig skogsägarna själva kunna anskaffa resp. 4 587 och 6 442 man. »Bristen» uppgick sålunda till 3 605 i södra Sverige och 9 677 i norra Sverige eller sammanlagt för hela landet till 13 282 man. Över 75 % av den arbetskraft, som avverkaren själv ej kunde anskaffa, redovisades för avverkare med ett totalt arbetskraftbehov av minst 25 arbetare.

Vid inventeringen den 22 oktober begärdes uppgifter om det ytterligare arbetskraftbehovet för en tidsperiod, som omfattade mer än fyra månader. För många uppgiftslämnare torde det ha varit svårt att uppgiva, huruvida de själva kunde anskaffa den ytterligare arbetskraft, som erfordrades under denna period, varför svaren i detta hänseende blevo mindre fullständiga. Bearbetningen inskränktes därför till avverkare med ett sammanlagt arbetskraftbehov av minst 10 arbetare och gav till resultat, att 16 860 arbetare, eller 48·8 % av det redovisade ytterligare arbetskraftbehovet, icke kunde anskaffas av avverkarna själva. Motsvarande antal den 30 november uppgick till 10 804, eller 62·3 %.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna under november 1941.

Arbetsförmedlingsanstalter	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad	11 187	3 203	2 545	7 003	5 035	3 745	18 190	8 238	6 290	221
Stockholms län	2 620	1 536	1 089	1 115	1 133	746	3 735	2 669	1 835	140
Uppsala län	1 520	850	579	923	429	328	2 443	1 279	907	191
Södermanlands län	1 678	942	813	834	465	337	2 512	1 407	1 150	179
Östergötlands län	2 389	1 495	977	1 458	815	615	3 847	2 310	1 592	167
Norrköping	2 279	868	776	893	314	191	3 172	1 182	967	268
Jönköpings län	1 866	887	675	1 281	508	371	3 147	1 395	1 046	226
Kronobergs län	1 211	915	776	542	383	266	1 753	1 298	1 042	135
Norra Kalmar län	627	385	310	162	134	100	789	519	410	152
Södra Kalmar län	1 415	707	583	677	360	290	2 092	1 067	878	196
Gotlands län	247	218	166	123	114	77	370	332	243	111
Blekinge län	1 515	967	803	950	687	499	2 465	1 654	1 302	149
Kristianstads län	2 157	1 783	1 264	1 018	715	450	3 175	2 498	1 714	127
Malmöh. l.: Malmö	3 801	1 301	1 227	3 549	1 288	1 168	7 350	2 589	2 395	284
Hälsingborg	1 368	416	390	552	283	203	1 920	649	593	296
Länet i övrigt	2 800	2 510	2 023	1 949	803	591	4 749	3 313	2 614	143
Hallands län	1 189	542	494	1 041	327	283	2 230	869	777	257
Göteborgs stad	8 920	2 819	2 625	4 795	2 120	1 688	13 715	4 939	4 313	278
Göteb. o. Boh. län	3 373	887	853	1 119	288	245	4 492	1 175	1 098	382
Älvsborgs län	2 900	1 430	1 174	2 592	649	499	5 492	2 079	1 673	264
Skaraborgs län	1 801	1 275	1 080	630	579	389	2 431	1 854	1 469	131
Värmlands län	1 814	1 908	1 306	988	618	467	2 802	2 526	1 773	111
Örebro län	2 474	1 307	867	2 356	764	601	4 830	2 071	1 468	233
Västmanlands län	1 070	921	632	807	585	380	1 877	1 506	1 012	125
Kopparbergs län	1 253	3 770	1 101	881	614	457	2 134	4 384	1 558	49
Gävleborgs län	2 207	2 019	1 558	926	484	347	3 133	2 503	1 905	125
Västernorrlands län	4 886	2 290	1 775	989	598	494	5 875	2 888	2 269	186
Jämtlands län	1 744	2 863	1 202	876	830	664	2 620	3 693	1 866	71
Västerbottens län	1 828	1 493	885	531	378	281	2 359	1 871	1 166	126
Norrbottens län	2 921	2 269	1 582	571	449	324	3 492	2 718	1 906	128
Summa nov. 1941	**76 560**	**44 776**	**32 130**	**42 131**	**22 699**	**17 096**	**118 691**	**67 475**	**49 226**	**176**
» okt. 1941	76 887	57 486	37 063	47 518	30 815	22 761	124 355	88 301	59 824	141
» nov. 1940	73 439	28 484	22 644	33 891	18 779	14 520	107 330	47 263	37 164	227
» » 1939	59 695	22 923	19 585	26 042	21 476	14 658	85 737	44 399	34 243	193
» » 1938	61 612	15 853	13 932	24 020	20 437	18 288	85 632	36 290	27 220	236

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 4 744 platser, varav 4 023 manliga och 721 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 2 174 (1 868 manliga och 306 kvinnliga) platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under november 1941.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	9 599	23 632	13 346	839	881	435	9 988	10 438	24 513	13 781
Jordbruk	6 855	5 308	3 846	825	878	431	6 787	7 180	6 181	4 277
Skogshushållning . .	3 244	18 324	9 500	14	8	4	3 201	3 258	18 332	9 504
Industri o. hantverk .	41 451	8 646	7 557	14 255	1 982	1 572	53 807	55 706	10 628	9 129
Malmbrytning . . .	152	136	102	—	—	—	149	152	136	102
Metall- o. maskinind.	5 678	2 151	1 459	188	181	151	5 577	5 866	2 332	1 610
Jord- och stenind. .	3 081	329	260	56	32	28	3 062	3 137	361	288
Trävaruindustri . .	4 055	724	657	61	15	15	3 890	4 116	739	672
Pappers- o. graf. ind.	1 773	424	415	147	175	138	1 845	1 920	599	553
Livsmedelsindustri .	1 869	405	364	983	868	806	2 678	2 852	773	670
Textil- o. bekl.-ind.	2 687	280	191	10 276	910	698	12 817	12 963	1 140	884
Läder- o. gummiind.	2 590	201	174	2 868	182	152	4 837	4 958	383	326
Kemisk-teknisk ind.	396	99	89	180	116	86	562	576	215	175
Byggnadsverksamh. .	18 899	3 881	3 793	1	3	3	18 133	18 900	3 884	3 796
Kraft- o. värmeprod.	271	66	53	—	—	—	257	271	66	53
Sjöfart och fiske . .	4 930	1 529	1 513	149	31	31	4 895	5 079	1 560	1 544
Handel o. samfärdsel	12 432	8 934	7 744	9 873	6 864	5 117	20 363	22 305	15 298	12 861
Kontorsarbete . . .	1 246	277	174	1 300	518	414	2 494	2 546	790	588
Affärs- o. lagerarb. .	3 034	934	844	1 806	1 028	791	4 487	4 840	1 962	1 635
Landtransport . . .	5 675	4 838	3 911	284	640	423	5 242	5 959	5 478	4 884
Hotell- o. rest.-rör. .	717	340	329	3 572	2 478	2 128	3 684	4 289	2 818	2 457
Litter. o. konstn. arb.	314	49	44	66	12	7	376	380	61	51
Förvaltn. o. underv. .	1 102	2 886	2 851	1 308	725	702	2 324	2 410	3 111	3 058
Sjukvård o. hygien .	344	110	91	1 587	968	652	1 756	1 881	1 078	748
Husligt arbete . . .	116	46	34	14 823	13 429	9 929	11 566	14 939	13 475	9 963
Diversearbete	6 591	1 989	1 936	98	12	12	5 807	6 689	2 001	1 948
Ungdom ut. särsk. utb.	1 441	—	—	2 094	—	—	3 437	3 535	—	—
Summa	**76 560**	**44 776**	**32 130**	**42 131**	**22 699**	**17 096**	**109 863**	**118691**	**67 475**	**49 226**
Därav under 18 år	8 634	8 028	1 889	4 865	2 869	2 168	8 269	8 499	5 897	4 057

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under oktober och november 1941 samt under november 1940.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga, Nov. 1941		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Nov. 1941	Okt. 1941	Nov. 1940	Nov. 1941	Okt. 1941	Nov. 1940	Nov. 1941	Okt. 1941	Nov. 1940	Män	Kv.	Tills
Jordbruk o. skogshush.	41	35	69	95	59	109	43	37	72	56	49	56
Jordbruk	120	75	125	95	59	109	116	72	123	72	49	69
Skogshushållning . .	18	14	37	·	·	·	18	14	37	52	·	52
Industri o. hantverk .	479	360	763	719	526	490	524	393	699	87	79	86
Sjöfart och fiske . .	322	314	286	·	·	·	326	317	289	99	·	99
Handel o. samfärdsel	139	122	175	155	170	195	146	141	183	87	80	84
Husligt arbete . . .	·	·	·	110	93	120	111	93	121	·	74	74
Diversearbete	331	238	387	·		·	334	248	386	97	·	97
Summa	**171**	**134**	**258**	**186**	**154**	**180**	**176**	**141**	**227**	**72**	**75**	**73**
Därav under 18 år	120	111	171	170	157	204	144	133	189	62	76	69

Tab. 4. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskin-industri			Trävarunindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	6 355	5 308	3 846	3 244	18 324	9 500	5 830	2 287	1 561	5 828	1 148	1 072
2	Stockholms stad	105	—	—	3	—	—	1 002	401	237	273	73	63
3	Stockholms län	516	258	174	79	763	453	245	67	47	107	12	12
4	Uppsala län	234	134	102	30	442	241	142	25	17	69	8	7
5	Södermanlands län	227	162	103	58	318	292	264	107	89	116	8	7
6	Östergötlands län	583	238	174	81	518	261	312	253	133	196	54	47
7	Norrköping	187	41	34	10	133	108	80	45	19	100	14	14
8	Jönköpings län	190	153	83	58	287	216	145	52	24	326	105	94
9	Kronobergs län	155	89	65	176	403	347	56	26	21	196	52	48
10	Kalmar län	255	122	67	75	349	229	131	35	28	309	121	121
11	Gotlands län	118	132	107	6	15	5	7	—	—	—	—	—
12	Blekinge län	93	140	91	43	247	203	147	55	36	55	4	4
13	Kristianstads län	659	759	452	53	353	234	114	48	37	71	23	14
14	Malmöhus l.: Malmö	143	201	199	—	5	5	309	116	110	58	15	13
15	Hälsingborg	87	169	168	3	1	1	65	20	17	14	3	2
16	Länet i övrigt	638	1 741	1 319	19	36	32	156	68	59	27	7	6
17	Hallands län	129	99	76	10	210	194	80	16	12	77	8	7
18	Göteborgs stad	131	39	27	1	23	23	840	82	72	509	18	16
19	Göteborgs o. Bohus län	137	53	39	7	386	380	94	37	32	101	14	14
20	Älvsborgs län	165	78	54	83	665	513	187	101	73	183	47	45
21	Skaraborgs län	378	219	159	37	255	200	130	75	40	118	16	13
22	Värmlands län	161	62	46	144	1 423	854	189	36	21	368	80	80
23	Örebro län	212	95	68	50	567	240	217	154	123	78	13	9
24	Västmanlands län	158	133	89	48	331	157	251	122	87	30	3	1
25	Kopparbergs län	76	38	29	262	3 201	595	156	161	125	79	20	16
26	Gävleborgs län	145	48	42	218	1 534	1 123	168	50	26	300	7	7
27	Västernorrlands län	155	40	36	423	1 427	943	136	37	27	1 330	362	358
28	Jämtlands län	91	42	27	590	2 213	629	55	45	21	51	1	1
29	Västerbottens län	62	8	5	232	1 031	471	51	22	9	358	40	33
30	Norrbottens län	165	15	11	445	1 188	551	101	31	19	329	20	20
31	*Kvinnliga avdeln.*	825	873	431	14	8	4	188	181	151	208	190	158
32	Stockholms stad	132	30	2	—	—	—	65	33	21	47	101	74
33	Stockholms län	24	20	9	—	—	—	25	11	11	7	5	4
34	Uppsala län	27	39	25	—	—	—	3	—	—	—	—	—
35	Södermanlands län	17	4	2	—	—	—	16	21	14	15	6	6
36	Östergötlands län	23	15	12	—	—	—	7	65	65	2	4	2
37	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	2
38	Jönköpings län	37	40	14	—	—	—	—	15	7	19	1	1
39	Kronobergs län	25	42	25	—	—	—	—	—	—	4	—	—
40	Kalmar län	17	27	14	—	—	—	—	—	—	5	2	2
41	Gotlands län	10	17	6	—	—	—	—	—	—	1	2	1
42	Blekinge län	18	29	15	—	—	—	1	5	5	—	—	—
43	Kristianstads län	25	64	33	—	—	—	—	—	—	3	2	2
44	Malmöhus l.: Malmö	38	25	22	—	—	—	36	—	—	14	17	17
45	Hälsingborg	11	10	10	—	—	—	—	—	—	2	1	1
46	Länet i övrigt	72	78	60	—	—	—	—	1	1	4	—	—
47	Hallands län	31	26	16	—	—	—	4	—	—	4	—	—
48	Göteborgs stad	69	4	1	—	—	—	14	7	7	39	18	16
49	Göteborgs o. Bohus län	6	11	7	—	—	—	—	—	—	7	6	6
50	Älvsborgs län	—	4	—	—	—	—	1	8	5	1	1	1
51	Skaraborgs län	41	58	26	—	—	—	1	—	—	4	3	2
52	Värmlands län	17	42	14	—	—	—	2	2	2	19	8	8
53	Örebro län	28	14	8	1	—	—	3	13	13	2	3	3
54	Västmanlands län	24	37	13	—	—	—	10	—	—	—	4	4
55	Kopparbergs län	9	21	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Gävleborgs län	34	33	15	—	—	—	—	—	—	2	1	1
57	Västernorrlands län	10	36	10	—	—	—	—	—	—	5	—	—
58	Jämtlands län	36	91	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Västerbottens län	24	23	10	13	8	4	—	—	—	—	—	—
60	Norrbottens län	20	33	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
18 899	3 881	3 793	10 894	1 330	1 131	4 930	1 529	1 513	3 006	2 822	2 660	9 426	6 112	5 084	6 707	2 035	1 970	1 441	1
4 341	239	235	845	192	172	547	230	230	957	497	443	2 473	1 520	1 114	505	51	51	136	2
912	118	117	134	22	20	43	8	8	20	13	11	222	186	114	291	139	133	51	3
417	48	41	146	10	4	2	—	—	149	83	75	141	57	50	157	43	42	33	4
246	77	72	205	12	12	266	52	52	17	48	43	110	92	78	146	66	65	23	5
430	115	108	323	23	21	23	3	3	64	104	101	199	134	78	136	53	51	42	6
543	30	30	495	83	75	112	31	31	48	92	89	583	393	371	76	6	5	45	7
315	75	66	352	30	23	31	—	—	97	86	83	145	43	32	190	56	54	17	8
225	122	122	174	121	86	4	—	—	22	26	25	88	37	27	95	39	35	20	9
340	82	81	215	22	16	247	46	45	72	87	87	184	192	184	197	36	35	17	10
11	4	4	19	17	15	29	9	7	2	7	6	20	19	12	32	15	10	3	11
177	52	41	341	46	40	181	70	68	15	40	38	81	211	181	346	102	101	36	12
415	116	110	253	120	106	120	16	16	39	62	50	227	201	181	163	85	64	43	13
1 388	107	107	462	23	16	292	85	84	140	302	297	567	305	254	388	142	142	54	14
321	34	33	144	7	6	282	54	54	44	12	11	236	88	70	135	28	28	37	15
511	109	101	393	50	49	326	118	116	172	99	93	196	181	149	324	101	99	38	16
173	19	19	371	67	67	96	5	5	27	22	22	111	34	30	96	62	62	19	17
1 840	70	69	729	49	41	1 347	430	430	613	397	379	2 122	1 509	1 373	641	202	195	147	18
463	59	59	1 859	69	68	179	49	47	16	37	37	166	86	80	313	97	97	38	19
439	158	153	1 392	147	130	19	1	1	47	39	38	181	123	97	163	71	70	41	20
565	401	400	145	59	30	23	7	7	31	53	48	118	67	61	225	123	122	31	21
386	157	157	210	21	20	33	24	23	52	37	37	109	38	38	135	30	30	27	22
420	220	219	1 083	26	22	10	1	1	27	56	46	171	99	69	136	76	70	70	23
192	70	59	76	11	8	89	45	45	20	28	23	73	99	84	110	79	79	23	24
177	164	162	92	34	32	3	—	—	54	49	48	58	45	36	268	58	58	28	25
467	84	84	147	17	16	195	86	85	34	64	64	217	65	47	243	64	64	78	26
1 202	172	171	120	9	5	266	58	58	54	101	101	258	51	43	365	33	33	77	27
626	306	303	63	14	13	5	—	—	51	116	107	98	104	82	69	22	19	45	28
496	139	138	41	12	5	48	24	24	39	63	57	99	116	105	304	38	38	98	29
861	534	532	65	17	13	112	77	73	83	202	201	173	67	44	458	118	118	129	30
1	3	3	13 858	1 608	1 265	149	31	31	4 211	2 218	1 775	5 662	4 146	3 842	14 921	18 441	9 941	2 094	31
1	—	—	1 356	278	172	81	16	16	952	465	302	1 368	1 102	868	2 645	3 010	2 290	356	32
—	—	—	121	55	42	4	—	—	51	40	16	117	90	68	711	912	596	55	33
—	—	—	344	4	3	—	—	—	160	72	69	60	51	35	285	263	196	44	34
—	—	—	164	14	11	—	—	—	67	32	24	108	95	72	369	293	208	78	35
—	—	—	382	34	25	—	—	—	140	71	59	149	130	107	670	496	345	85	36
—	—	—	599	66	59	1	—	—	23	31	20	77	52	28	156	160	82	35	37
—	1	1	623	31	27	—	—	—	100	64	52	99	84	65	366	272	204	37	38
—	—	—	85	19	10	—	—	—	42	25	24	99	79	64	280	218	143	7	39
—	—	—	32	15	13	2	1	1	118	47	44	103	67	60	499	335	256	63	40
—	—	—	4	7	4	2	1	1	11	5	5	23	17	9	72	65	51	—	41
—	—	—	256	11	9	1	—	—	71	49	43	144	131	102	372	462	325	87	42
—	—	—	95	45	27	—	—	—	53	40	37	187	91	64	564	473	287	91	43
—	—	—	1 501	75	68	6	—	—	225	114	101	628	334	306	1 059	723	654	47	44
—	—	—	111	12	7	1	—	—	45	11	11	101	45	39	248	154	135	33	45
—	—	—	858	51	41	—	—	—	229	68	62	137	119	91	590	486	336	59	46
—	—	—	564	106	103	—	—	—	39	11	7	110	39	35	231	145	122	58	47
—	—	—	2 011	163	126	44	7	7	603	300	241	603	368	322	1 062	1 253	968	350	48
—	—	—	761	95	88	2	—	—	39	21	19	57	38	31	192	117	94	55	49
—	—	—	1 893	168	144	—	—	—	106	51	38	103	60	44	442	357	267	46	50
—	—	—	70	92	59	—	—	—	45	44	34	69	44	36	371	338	232	29	51
—	—	—	256	43	42	—	—	—	124	59	55	76	61	55	418	403	291	76	52
—	—	—	1 383	93	90	—	—	—	110	79	63	220	149	127	524	413	297	85	53
—	—	—	56	29	18	—	—	—	63	48	30	111	114	76	461	353	239	82	54
—	2	2	34	19	9	—	—	—	191	104	92	175	157	111	402	311	234	70	55
—	—	—	213	29	29	1	2	2	67	40	37	130	94	60	389	285	203	90	56
—	—	—	34	13	8	1	—	—	99	50	46	73	60	53	726	439	377	41	57
—	—	—	8	9	6	—	—	—	135	100	88	351	334	321	335	296	209	11	58
—	—	—	34	18	17	—	—	—	120	57	44	73	55	37	247	217	169	20	59
—	—	—	10	14	8	3	4	4	183	120	112	116	86	56	235	192	131	4	60

Tab. 5 a. Sysselsatta arbetare i slutet av november 1941 i jämförelse med slutet av oktober 1941.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl okt. 1941 som nov. 1941					
	Antal företag	November 1941		Indextal för nov. 1941 (okt. 1941 = 100)[1]		
		S:a arbetare	Därav kvinnor	Män	Kv.	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 243**	**125 875**	**10 083**	**100·9**	**102·5**	**101·0**
Gruvor o. anrikningsverk	19	2 674	13	99·7	.	99·7
Järn-, stål- o. kopparverk	28	13 299	8	101·4	.	101·4
Järn- o. stålmanufaktur .	278	15 256	1 473	101·5	109·3	102·2
Mekaniska verkstäder . .	611	57 341	3 464	100·9	101·9	100·9
Skeppsvarv	52	13 148	17	99·8	.	99·8
Elektriska verkstäder . .	82	17 636	4 005	101·0	101·1	101·0
Annan metallindustri . .	173	6 521	1 103	100·7	100·8	100·8
Jord- o. stenindustri . . .	**422**	**13 288**	**1 088**	**93·9**	**106·4**	**94·8**
Kolgruvor	3	964	—	100·1	—	100·1
Torvindustri	46	505	10	71·3	.	71·8
Stenbrott o. stenhuggerier	100	2 267	18	91·4	.	91·4
Cementfabriker, kalkbruk	88	3 044	29	99·2	.	99·0
Tegelbruk	130	2 032	4	84·9	.	84·7
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	16	1 678	719	100·5	107·5	103·4
Glasbruk	39	2 798	306	99·6	108·9	100·6
Träindustri	**552**	**20 260**	**358**	**98·5**	**95·0**	**98·4**
Sågverk o. hyvlerier . .	232	8 229	9	93·7	.	93·7
Snickeri- o. möbelfabriker	282	10 383	250	102·1	105·9	102·2
Annan trävaruindustri .	38	1 648	99	103·2	75·6	101·0
Pappers- o. grafisk ind. .	**466**	**31 670**	**5 432**	**103·3**	**101·3**	**103·0**
Pappersmassefabriker . .	66	10 349	69	105·8	88·5	105·6
Pappersbruk o. pappfabr. .	51	9 254	1 591	101·0	101·0	101·0
Annan pappersindustri .	98	4 405	2 707	104·2	102·6	103·2
Grafisk industri	251	7 662	1 065	102·1	99·6	101·8
Livsmedelsindustri	**643**	**27 434**	**9 063**	**99·2**	**101·6**	**100·0**
Kvarnar	41	1 613	180	100·0	107·8	100·8
Bagerier	148	4 239	1 451	102·3	102·8	102·5
Råsockerbruk o. raffinad. .	20	5 828	713	94·3	103·2	95·3
Choklad- o. karamellfabr.	46	3 450	2 657	101·5	101·5	101·5
Bryggerier o. läskedrycksf.	182	4 328	744	99·7	95·4	98·9
Tobaksfabriker	8	1 731	1 333	97·8	99·1	98·8
Slakterier o. konservfabr.	104	4 022	1 469	102·4	103·9	102·9
Annan livsmedelsindustri	94	2 223	516	103·1	105·1	103·5
Textil- o. beklädnadsind. .	**539**	**57 438**	**37 634**	**101·0**	**98·6**	**99·4**
Bomullsindustri	48	15 386	8 188	101·3	101·9	101·6
Jute- o. linneindustri . .	13	2 943	1 580	101·0	100·2	100·5
Ylleindustri	63	10 163	5 398	102·0	98·6	100·2
Trikåfabriker	98	7 606	5 820	99·9	99·9	99·9
Skrädderier o. sömnadsfabr.	197	15 486	13 116	99·6	96·5	97·0
Annan hithörande industri	120	5 852	3 532	100·0	96·9	98·1
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**261**	**18 411**	**7 473**	**102·7**	**100 9**	**102·0**
Garverier	27	2 084	198	101·2	91·2	100·2
Skofabriker	112	7 484	3 329	101·0	101·7	101·3
Gummivarufabriker . . .	22	5 907	2 783	105·7	101·2	103·5
Annan hithörande industri	100	2 936	1 163	103·2	99·5	101·7
Kemisk-teknisk industri .	**180**	**9 942**	**3 098**	**100·8**	**99·8**	**100·5**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	67	1 972	712	101·9	99·0	100·8
Sprängämnesfabriker . .	10	2 834	1 015	104·2	96·9	101·5
Tändsticksfabriker . . .	7	1 020	390	91·8	100·5	95·0
Annan kemisk-tekn. ind. .	96	4 116	981	100·5	103·3	101·2
Samtliga industrigrupper	**4 306**	**304 316**	**74 227**	**100·5**	**100·1**	**100·4**
Byggnadsverksamhet . .	890	10 926	26	89·5	.	89·6
Statliga verk o. byggn.-arb.	161	28 841	2 965	90·6	95·6	91·1
Komm. verk o. byggnadsarb.	207	11 733	106	100·3	103·9	100·3
Handel o. varulager . . .	1 148	5 122	788	101·1	96·9	100·5
Samfärdsel	150	5 097	48	113·8	.	113·6
Samtliga näringsgrenar	**6 862**	**366 035**	**78 160**	**99·8**	**99·9**	**99·4**

[1] Se Anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 5 b. Sysselsättning och arbetstid inom industrin under november 1941.

Preliminära uppgifter.

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal anställda arbetare	Därav (i %)							Genomsnittlig veckoarbetstid för sysselsatta arbetare, timmar
			sysselsatta				permitterade		frånvarande av annan orsak än arbetsbrist	
			med full arbetstid	med förkortad arbetstid	utan uppgift om arbetstid	samtliga	växelvis	tills vidare		
Malmbrytn. o. metallind.	**1 578**	**182 217**	**87·5**	**1·6**	**0·0**	**89·1**	**0·2**	**0·4**	**10·3**	**47·8**
Gruvor o. anrikningsverk	46	12 038	92·2	0·1	—	92·3	—	—	7·7	47·8
Järn-, stål- o. kopparverk	47	27 605	88·1	0·0	—	88·1	0·4	0·2	11·3	48·4
Järn- o. stålmanufaktur	352	25 769	85·6	4·6	0·1	90·3	0·2	0·4	9·1	47·3
Mekaniska verkstäder	757	69 036	87·6	1·7	0·1	89·4	0·0	0·4	10·2	47·9
Skeppsvarv	61	16 831	83·2	0·2	0·1	83·5	0·6	0·7	15·2	47·3
Elektriska verkstäder	95	20 905	88·8	1·2	—	90·0	0·2	0·2	9·6	48·0
Annan metallindustri	220	10 033	87·8	2·4	—	90·2	0·0	1·7	8·1	47·5
Jord- och stenindustri	**518**	**22 742**	**85·5**	**6·5**	**0·7**	**92·7**	**0·2**	**1·8**	**5·3**	**46·4**
Kolgruvor	3	1 091	88·8	—	—	88·8	—	—	11·2	45·9
Torvindustri	61	775	67·7	16·4	9·0	93·1	0·8	1·8	4·3	44·7
Stenbrott o. stenhuggerier	123	3 862	72·5	15·6	1·1	89·2	0·7	4·9	5·2	44·9
Cementfabriker, kalkbruk	103	2 960	86·1	3·8	—	89·9	—	4·5	5·6	45·7
Tegelbruk	153	5 359	85·5	9·1	0·1	94·7	0·3	1·3	3·7	46·9
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	22	4 164	92·4	1·5	—	93·9	—	0·0	6·1	47·2
Glasbruk	53	4 531	92·0	1·9	0·9	94·8	—	0·1	5·1	47·2
Träindustri	**727**	**36 815**	**86·5**	**4·5**	**0·2**	**91·2**	**0·1**	**3·6**	**5·1**	**47·6**
Sågverk o. hyvlerier	320	20 904	83·6	5·1	0·4	89·1	0·1	5·3	5·5	47·3
Snickeri- o. möbelfabr.	361	13 936	90·8	3·5	0·0	94·3	0·1	1·2	4·4	48·2
Annan trävaruindustri	46	1 975	86·3	6·1	0·2	92·6	0·4	1·9	5·1	47·5
Pappers- o. grafisk ind.	**596**	**46 864**	**85·2**	**3·0**	**0·2**	**88·4**	**0·6**	**5·4**	**5·6**	**48·0**
Pappersmassefabriker	78	15 461	80·9	4·9	0·0	85·8	0·8	9·2	4·2	47·8
Pappersbruk o. pappfabr.	64	14 729	80·7	3·5	—	84·2	0·8	7·1	7·9	46·7
Annan pappersindustri	125	5 534	96·0	1·1	—	97·1	—	—	2·9	49·4
Grafisk industri	329	11 140	92·0	0·7	0·6	93·3	0·1	0·7	5·9	49·0
Livsmedelsindustri	**868**	**37 676**	**89·0**	**5·9**	**0·1**	**95·0**	**0·2**	**0·7**	**4·1**	**47·9**
Kvarnar	53	1 861	95·7	0·6	—	96·3	—	0·1	3·6	48·4
Bagerier	226	6 509	93·5	0·9	—	94·4	0·1	1·8	3·7	47·0
Råsockerbruk o. raffinad.	25	7 660	97·8	0·4	—	98·2	—	—	1·8	51·5
Choklad- o. karamellfabr.	67	5 145	91·9	5·1	—	97·0	0·0	0·6	2·4	47·3
Bryggerier o. läskedrycksf.	229	5 501	70·5	20·7	—	91·2	1·1	0·7	7·0	45·1
Tobaksfabriker	9	1 942	91·8	—	—	91·8	—	1·3	6·9	44·9
Slakterier o. konservfabr.	140	5 984	85·4	9·0	—	94·4	—	—	5·6	47·5
Annan livsmedelsindustri	119	3 074	87·2	5·2	1·5	93·9	0·2	1·9	4·0	48·4
Textil- o. beklädnadsind.	**637**	**70 053**	**72·4**	**20·6**	**0·1**	**93·1**	**0·4**	**1·8**	**4·7**	**44·6**
Bomullsindustri	47	16 849	81·3	11·9	—	93·2	0·1	0·6	6·1	46·0
Jute- o. linneindustri	17	3 406	76·9	13·4	—	90·3	2·2	0·7	6·8	44·8
Ylleindustri	69	12 980	75·3	17·3	0·2	92·8	0·3	1·2	5·7	45·4
Trikåfabriker	107	8 771	71·5	23·1	0·4	95·0	0·1	0·5	4·4	44·4
Skrädderier o. sömnadsfabr.	261	21 084	61·9	31·5	0·2	93·6	0·5	3·3	2·6	42·6
Annan hithörande ind.	136	6 963	76·5	15·5	—	92·0	0·7	2·6	4·7	45·9
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**308**	**21 722**	**58·3**	**33·7**	**0·2**	**92·2**	**0·0**	**1·3**	**6·5**	**43·7**
Garverier	28	2 421	82·7	6·9	—	89·6	—	0·6	9·8	46·3
Skofabriker	131	8 950	46·6	46·6	0·1	93·3	0·0	1·9	4·8	41·1
Gummivarufabriker	34	6 466	50·5	39·4	0·0	89·9	—	1·1	9·0	44·5
Annan hithör. industri	115	3 885	83·3	11·2	0·6	95·1	0·1	0·9	3·9	47·0
Kemisk-teknisk industri	**203**	**12 693**	**88·9**	**2·7**	**—**	**91·6**	**0·1**	**1·7**	**6·6**	**47·1**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	78	3 121	88·2	0·8	—	89·0	0·0	4·0	7·0	47·6
Sprängämnesfabriker	5	436	94·7	—	—	94·7	—	—	5·3	47·3
Annan kemisk-teknisk ind.	120	9 136	88·8	3·6	—	92·4	0·1	1·0	6·5	46·9
Samtl. industrigrupper	**5 435**	**430 782**	**83·3**	**7·4**	**0·1**	**90·8**	**0·3**	**1·6**	**7·3**	**47·0**

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1940		1941[1]						
	Okt.	Nov.	Febr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
Malmbrytning o. metallind.	102·3	101·8	101·2	100·0	67·6	96·3	103·0	103·9	103·3
Gruvor o. anrikningsverk	106·7	105·5	106·8	106·0	81·7	97·5	115·3	112·4	110·7
Järn-, stål- o. kopparverk	100·1	100·8	100·4	100·0	59·4	97·8	103·2	105·5	101·7
Järn- o. stålmanufaktur	88·6	88·1	87·1	82·1	56·1	82·4	87·2	87·6	85·7
Mekaniska verkstäder	107·7	106·9	107·0	106·5	78·4	101·1	108·2	110·0	109·5
Skeppsvarv	113·1	114·3	115·6	116·7	46·3	98·8	108·5	103·3	99·2
Elektriska verkstäder	110·4	107·6	103·8	104·0	76·3	107·2	111·9	113·8	113·5
Annan metallindustri	85·4	84·8	83·4	81·2	53·3	81·9	85·3	86·8	86·7
Jord- o. stenindustri	63·4	63·1	54·8	74·1	67·6	76·6	77·6	78·7	73·0
Kolgruvor	120·9	124·8	121·0	121·9	123·4	127·1	125·2	132·1	123·1
Torvindustri	100·1	91·4	69·5	241·6	307·6	266·4	194·2	175·2	132·6
Stenbrott o. stenhuggerier	59·2	56·3	42·8	54·3	40·6	55·0	58·2	56·2	53·7
Cementfabriker, kalkbruk	77·6	70·8	57·6	72·9	65·7	73·1	75·4	74·3	73·7
Tegelbruk	50·4	41·3	29·8	57·6	66·1	73·4	71·6	65·2	54·4
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	64·4	68·8	73·5	75·6	57·2	72·8	78·3	76·1	77·4
Glasbruk	71·8	68·9	59·6	67·8	50·0	56·0	62·7	73·4	75·8
Träindustri	78·9	76·1	63·0	74·4	62·5	73·1	77·0	78·8	77·1
Sågverk o. hyvlerier	82·2	77·3	62·0	83·2	76·2	78·5	80·9	81·1	75·6
Snickeri- o. möbelfabriker	78·5	77·2	65·2	67·5	50·6	70·1	74·4	77·4	80·2
Annan trävaruindustri	80·1	76·3	70·3	85·2	65·8	84·3	97·8	103·6	98·0
Pappers- o. grafisk ind.	71·1	73·5	73·2	72·9	55·9	69·1	74·0	77·0	77·8
Pappersmassefabriker	58·4	58·9	58·2	60·7	51·1	62·8	65·0	64·9	66·7
Pappersbruk o. pappfabr.	63·8	68·3	70·1	67·6	39·6	62·1	64·1	70·9	70·5
Annan pappersindustri	86·8	89·5	84·6	82·8	64·1	77·0	87·2	89·9	91·2
Grafisk industri	92·1	93·3	92·8	91·2	81·3	80·2	91·4	94·7	95·9
Livsmedelsindustri	108·3	109·2	89·3	96·1	86·3	97·1	98·9	99·6	111·2
Kvarnar	98·2	93·1	90·7	93·2	76·3	92·4	91·9	103·3	107·1
Bagerier	93·9	89·3	90·7	100·0	93·9	99·1	101·8	100·3	97·2
Råsockerbruk o. raffinad.	176·2	172·3	89·1	110·9	59·9	128·7	125·9	120·4	226·0
Choklad- o. karamellfabr.	102·0	102·2	91·2	91·2	80·4	82·7	87·0	89·3	93·3
Bryggerier o. läskedrycksf.	93·6	93·4	89·1	98·6	99·5	100·6	95·7	92·3	90·0
Tobaksfabriker	75·3	84·5	66·0	73·8	76·5	67·3	73·8	75·4	76·0
Slakterier o. konservfabr.	120·6	124·6	107·8	108·6	105·6	119·0	126·4	130·3	133·9
Annan livsmedelsindustri	88·1	96·4	93·3	87·5	83·9	85·4	88·4	91·3	95·8
Textil- o. beklädnadsind.	93·6	92·9	91·9	89·6	59·1	86·0	88·4	90·0	89·1
Bomullsindustri	96·0	95·6	95·0	93·5	71·8	91·5	94·5	95·6	94·7
Jute- o. linneindustri	100·7	100·7	96·5	93·4	73·1	92·9	94·9	99·1	99·6
Ylleindustri	101·7	101·4	99·3	94·9	35·8	91·2	91·7	92·3	91·2
Trikåfabriker	86·1	86·3	86·0	85·4	53·5	85·0	85·8	85·9	85·8
Skrädderier o. sömnadsfabr.	93·4	91·3	89·0	84·9	63·3	79·5	82·4	84·5	83·3
Annan hithörande industri	86·6	86·5	90·8	93·5	57·6	85·1	89·8	93·6	92·5
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	98·2	97·4	94·9	90·1	70·5	79·7	84·2	83·7	88·8
Garverier	127·9	120·9	120·2	109·6	82·2	106·3	112·5	112·7	109·3
Skofabriker	99·9	98·9	97·4	90·1	62·8	81·5	91·8	90·6	88·2
Gummivarufabriker	84·0	84·8	83·6	80·5	79·0	64·1	57·2	56·6	74·1
Annan hithörande industri	100·6	100·3	92·6	92·4	61·4	86·1	96·5	97·4	96·8
Kemisk-teknisk industri	89·1	92·2	85·0	82·4	57·2	81·1	87·9	91·6	91·1
Färg-, olje- o. parfymfabr.	90·8	89·3	78·2	77·7	53·1	71·2	77·6	83·5	84·1
Sprängämnesfabriker	149·3	153·6	115·4	120·9	80·2	124·9	146·9	154·5	151·1
Tändsticksfabriker	54·1	71·5	73·3	50·7	11·7	45·5	47·1	55·2	55·2
Annan kemisk-teknisk ind.	87·2	86·2	87·3	87·6	71·8	90·0	94·0	93·9	93·7
Samtliga industrigrupper	91·6	91·3	87·0	88·6	64·8	85·7	90·3	91·6	92·0
Byggnadsverksamhet	50·4	45·3	36·5	48·2	49·0	58·4	61·5	61·3	55·5
Statliga verk o. byggn.-arb.	124·8	118·2	109·3	119·6	119·4	115·5	137·8	141·7	136·7
Komm. verk o. byggnadsarb.	82·8	81·1	81·0	91·5	83·3	84·3	92·8	91·9	89·1
Handel o. varulager	76·0	77·2	75·7	73·9	65·3	65·2	75·6	79·2	77·8
Samtliga näringsgrenar	90·7	90·0	84·6	87·9	68·0	85·5	91·1	92·4	91·8

[1] Korrigerade indextal för maj—september.

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1940		1941									
	Okt.	Nov.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.
Malmbrytning o. metallind.	3·60	3·59	3·58	3·64	3·67	3·74	3·78	3·71	3·67	3·80	3·82	3·84
Gruvor o. anrikningsverk	4·19	3·80	3·66	3·94	4·01	3·83	4·09	4·18	3·94	3·81	3·88	3·79
Järn-, stål- o. kopparverk	3·35	3·49	3·79	3·83	4·04	3·82	4·15	4·27	3·97	4·17	4·05	4·00
Järn- o. stålmanufaktur	3·24	3·18	2·98	2·91	2·94	3·07	3·06	3·15	3·15	3·55	3·74	3·65
Mekaniska verkstäder	3·84	3·79	3·75	3·90	3·80	3·98	3·98	3·80	3·92	3·96	3·95	4·00
Skeppsvarv	3·96	3·87	4·01	4·10	4·13	4·01	3·69	3·55	3·17	3·20	3·22	3·67
Elektriska verkstäder	3·54	3·28	3·21	3·08	3·88	3·66	3·59	3·48	3·49	3·70	3·83	3·74
Annan metallindustri	2·68	2·65	2·64	2·89	3·05	2·98	2·89	3·11	3·17	3·04	3·22	3·20
Jord- o. stenindustri	2·69	2·91	2·77	2·96	3·01	3·41	3·46	3·38	3·36	3·48	3·32	3·25
Kolgruvor	4·00	4·00	4·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00
Torvindustri	3·79	4·08	3·18	3·33	3·79	4·31	4·14	4·07	4·00	4·30	3·96	3·45
Stenbrott o. stenhuggerier	2·28	2·05	1·84	2·33	2·57	2·96	2·78	3·02	3·08	3·28	2·66	2·80
Cementfabriker, kalkbruk	2·66	2·65	2·62	2·49	2·74	3·24	3·26	3·37	3·00	3·14	3·24	3·32
Tegelbruk	2·39	1·83	1·60	2·41	2·34	2·88	3·26	3·06	3·07	3·05	2·79	2·72
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	2·76	3·81	3·39	3·44	3·67	3·65	3·97	3·48	3·57	3·53	3·58	3·28
Glasbruk	2·65	3·03	2·86	2·95	2·63	3·32	3·16	3·08	3·28	3·84	3·89	3·28
Träindustri	3·09	3·06	2·63	2·71	2·84	3·20	3·26	3·38	3·46	3·45	3·45	3·51
Sågverk o. hyvlerier	2·99	3·03	2·65	2·68	2·96	3·40	3·50	3·57	3·61	3·49	3·38	3·23
Snickeri- o. möbelfabriker	3·25	3·01	2·56	2·71	2·70	2·95	2·93	3·18	3·24	3·39	3·49	3·67
Annan trävaruindustri	2·75	3·65	3·02	2·88	2·90	3·18	3·54	3·48	3·76	3·62	3·49	3·78
Pappers- o. grafisk ind.	2·64	2·86	2·68	2·83	2·78	2·97	2·82	3·01	3·01	3·11	3·22	3·31
Pappersmassefabriker	2·28	2·21	2·32	2·46	2·29	2·44	2·43	3·00	3·31	3·05	3·00	3·10
Pappersbruk o. pappfabr.	2·19	2·67	2·48	2·48	2·24	2·63	2·37	2·47	2·14	2·51	2·64	2·67
Annan pappersindustri	3·34	3·47	2·93	3·25	3·24	3·54	3·48	3·47	3·58	3·65	4·05	4·10
Grafisk industri	2·97	3·27	3·14	3·34	3·44	3·38	3·22	3·27	3·27	3·41	3·59	3·82
Livsmedelsindustri	3·51	3·46	3·20	3·23	3·30	3·51	3·51	3·54	3·34	3·37	3·44	3·41
Kvarnar	3·97	3·94	3·70	3·62	3·72	3·73	3·80	3·88	3·65	3·89	3·84	3·74
Bagerier	3·28	3·19	3·33	3·37	3·41	3·71	3·82	3·72	3·80	3·54	3·63	3·59
Råsockerbruk o. raffinad.	3·69	3·66	3·13	3·20	3·28	3·64	3·48	3·53	3·79	3·50	3·68	3·57
Choklad- o. karamellfabr.	4·14	3·97	4·04	4·06	4·00	3·74	3·67	3·58	3·09	3·64	3·77	3·76
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·82	2·68	2·41	2·42	2·43	3·17	3·26	3·43	2·76	2·61	2·52	2·41
Tobaksfabriker	3·18	2·97	3·06	3·06	3·22	3·34	3·09	3·21	3·08	3·55	3·55	3·54
Slakterier o. konservfabriker	3·74	3·87	3·28	3·15	3·10	3·30	3·56	3·56	3·31	3·37	3·53	3·67
Annan livsmedelsindustri	3·45	3·57	3·23	3·25	3·45	3·45	3·33	3·43	3·33	3·39	3·18	3·27
Textil- o. beklädnadsind.	3·33	3·39	3·24	3·23	3·33	3·25	3·09	3·19	3·12	3·18	3·06	3·25
Bomullsindustri	2·90	3·14	3·06	3·10	3·12	3·27	3·05	3·24	2·96	2·96	2·68	3·21
Jute- o. linneindustri	3·59	4·04	3·53	3·48	3·54	3·16	3·65	3·02	3·49	3·88	3·48	3·51
Ylleindustri	3·98	3·78	3·38	3·25	3·40	3·40	3·12	3·41	3·42	3·24	3·46	3·51
Trikåfabriker	3·51	3·44	3·41	3·40	3·34	3·36	3·26	3·25	3·30	3·40	3·36	3·51
Skrädderier o. sömnadsfabr.	3·38	3·29	3·10	3·18	3·35	3·02	2·88	2·94	2·83	2·97	2·80	2·84
Annan hithörande industri	3·25	3·22	3·45	3·34	3·46	3·43	3·33	3·33	3·43	3·59	3·51	3·54
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·74	3·67	3·36	3·31	3·20	2·96	3·11	3·22	3·04	3·07	3·15	3·28
Garverier	3·69	3·63	3·52	3·24	2·86	2·84	2·73	3·32	3·30	3·32	3·48	3·23
Skofabriker	3·65	3·52	3·13	2·89	2·74	2·50	2·75	2·83	2·86	2·82	2·77	2·98
Gummivarufabriker	3·86	3·86	3·59	3·81	3·85	3·35	3·74	3·69	3·12	3·27	3·54	3·86
Annan hithörande industri	3·75	3·70	3·33	3·31	3·22	3·27	3·33	3·20	3·17	3·17	3·05	3·23
Kemisk-teknisk industri	3·31	3·37	2·80	2·89	3·20	3·23	3·22	3·34	3·23	3·32	3·42	3·42
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·89	2·99	2·60	2·60	2·94	2·70	2·74	2·96	2·57	2·98	3·24	2·96
Sprängämnesfabriker	4·75	4·75	3·21	3·46	4·41	4·42	4·65	4·43	4·43	4·59	4·42	4·55
Tändsticksfabriker	2·00	2·00	1·35	1·36	1·00	1·00	1·09	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·28	3·52	3·32	3·39	3·38	3·38	3·32	3·46	3·37	3·41	3·38	3·49
Samtliga industrigrupper	3·39	3·40	3·26	3·29	3·35	3·43	3·43	3·43	3·39	3·48	3·48	3·54
Byggnadsverksamhet	2·32	2·26	1·95	1·92	1·95	2·27	2·57	2·84	2·91	2·99	2·63	2·50
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·72	3·50	3·42	3·48	3·60	3·69	3·71	3·60	3·81	3·72	3·57	3·53
Komm. verk o. byggn.-arb.	2·96	2·97	2·89	2·80	2·90	3·13	3·02	2·92	3·02	2·97	2·90	2·97
Handel o. varulager	3·10	3·29	2·99	3·00	3·10	3·17	3·13	3·16	3·18	3·26	3·33	3·42
Samfärdsel	2·83	3·13	2·97	2·78	3·26	3·39	2·76	2·84	2·97	3·26	3·22	3·10
Banker	3·53	3·66	3·64	3·68	3·66	3·69	3·73	3·92	3·63	3·63	3·63	3·56
Försäkringsföretag	3·48	3·57	3·63	3·61	3·80	3·66	3·97	3·87	3·70	3·71	3·68	3·82
Samtliga näringsgrenar	3·35	3·35	3·21	3·24	3·31	3·39	3·40	3·39	3·38	3·45	3·43	3·49

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entledigaden under november 1941 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	okt.	nov.	okt.	nov.	okt.	nov.	okt.	nov.
Malmbrytning o. metallindustri	**92**	**92**	**2 088**	**1 380**	**1 504**	**1 042**	**+ 584**	**+ 338**
Gruvor o. anrikningsverk	5	3	40	22	109	66	— 69	— 44
Järn-, stål- o. kopparverk	10	10	406	267	245	195	+ 161	+ 72
Järn- o. stålmanufaktur	8	9	197	91	62	28	+ 135	+ 63
Mekaniska verkstäder	46	43	767	610	580	426	+ 187	+ 184
Skeppsvarv	6	4	251	68	187	41	+ 64	+ 27
Elektriska verkstäder	7	12	329	249	241	217	+ 88	+ 32
Annan metallindustri	10	11	98	73	80	69	+ 18	+ 4
Jord- o. stenindustri	**33**	**26**	**242**	**143**	**342**	**144**	**— 100**	**— 1**
Kolgruvor	1	2	5	25	4	18	+ 1	+ 7
Torvindustri	5	4	—	17	54	23	— 54	— 6
Stenbrott o. stenhuggerier	4	4	1	11	27	3	— 26	+ 8
Cementfabriker, kalkbruk	5	1	19	5	45	12	— 26	— 7
Tegelbruk	12	11	4	24	164	63	— 160	— 39
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	3	3	55	50	28	23	+ 27	+ 27
Glasbruk	3	1	158	11	20	2	+ 138	+ 9
Träindustri	**19**	**13**	**237**	**27**	**134**	**253**	**+ 103**	**— 226**
Sågverk o. hyvlerier	6	6	65	4	78	154	— 13	— 150
Snickerier o. möbelfabriker	11	6	166	23	39	29	+ 127	— 6
Annan trävaruindustri	2	1	6	—	17	70	— 11	— 70
Pappers- o. grafisk industri	**21**	**18**	**546**	**579**	**256**	**400**	**+ 290**	**+ 179**
Pappersmassefabriker	1	6	76	370	11	226	+ 65	+ 144
Pappersbruk o. pappfabriker	8	5	258	18	178	134	+ 80	— 116
Annan pappersindustri	5	2	22	3	14	—	+ 8	+ 3
Grafisk industri	7	5	190	188	53	40	+ 137	+ 148
Livsmedelsindustri	**44**	**21**	**2 355**	**342**	**266**	**314**	**+ 2 089**	**+ 28**
Kvarnar	3	1	54	15	6	—	+ 48	+ 15
Bagerier	4	2	10	28	69	—	— 59	+ 28
Råsockerbruk o. raffinaderier	13	5	1 944	98	12	243	+ 1 932	— 145
Choklad- o. karamellfabriker	7	9	131	169	13	14	+ 118	+ 155
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	3	1	67	—	7	15	+ 60	— 15
Slakterier o. konservfabriker	5	3	29	32	40	42	— 11	— 10
Annan livsmedelsindustri	9	—	120	—	119	—	+ 1	—
Textil- o. beklädnadsindustri	**34**	**24**	**442**	**320**	**452**	**313**	**— 10**	**+ 7**
Bomullsindustri	8	5	200	163	234	62	— 34	+ 101
Jute- o. linneindustri	1	1	27	15	2	2	+ 25	+ 13
Ylleindustri	5	5	33	11	66	50	— 33	— 39
Trikåfabriker	4	3	44	51	17	14	+ 27	+ 37
Skrädderier o. sömnadsfabriker	8	6	53	18	31	140	+ 22	— 122
Annan hithörande industri	8	4	85	62	102	45	— 17	+ 17
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**10**	**5**	**329**	**136**	**278**	**170**	**+ 51**	**— 34**
Garverier	3	—	8	—	20	—	— 12	—
Skofabriker	—	1	—	—	—	20	—	— 20
Gummivarufabriker	4	2	290	99	233	99	+ 57	± 0
Annan hithörande industri	3	2	31	37	25	51	+ 6	— 14
Kemisk-teknisk industri	**16**	**10**	**182**	**140**	**163**	**36**	**+ 19**	**+ 104**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	5	3	33	12	27	7	+ 6	+ 5
Sprängämnesfabriker	1	1	104	9	3	1	+ 101	+ 8
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	10	6	45	119	133	28	— 88	+ 91
Samtliga industrigrupper	**269**	**209**	**6 421**	**3 067**	**3 395**	**2 672**	**+ 3 026**	**+ 395**
Byggnadsverksamhet	128	113	1 612	1 443	2 105	2 916	— 493	— 1 473
Handel o. varulager	17	14	159	587	226	78	— 67	+ 509
Samfärdsel	—	1	—	5	—	—	—	+ 5
Hotell- o. restaurangrörelse	2	1	74	23	64	18	+ 10	+ 5
Banker och försäkringsföretag	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	**416**	**338**	**8 266**	**5 125**	**5 790**	**5 684**	**+ 2 476**	**— 559**
Kvinnor			1 562	1 511	1 050	628	+ 512	+ 883

[1] Rapportskyldighet föreligger endast i fråga om förändringar av viss omfattning. Beträffande principerna för redovisningen hänvisas till statens arbetsmarknadskommissions kungörelse, S.F.S. 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 oktober 1941.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	91	27 666	22 855	1 939	7·0	1 714	27 578	2 275	8·2
Bleck- o. plåtslagareförb. .	51	2 370	—	186	7·8	—	2 626	139	5·3
Bokbindareförbundet . . .	52	8 094	5 078	292	3·6	187	8 038	341	4·2
Bryggeriindustriarb.-förb. .	112	7 048	1 486	540	7·7	256	6 940	391	5·6
Byggnadsträarbetareförb. .	333	33 051	—	7 244	21·9	—	33 697	6 077	18·0
De förenade förbunden . .	51	12 017	3 726	527	4·4	336	12 035	544	4·5
Elektriska arbetareförb. . .	68	7 329	—	249	3·4	—	7 499	278	3·7
Gjutareförbundet	105	8 181	3	189	2·3	—	8 247	186	2·3
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	532	72 530	7 291	11 769	16·2	962	73 927	10 039	13·6
Byggnadsind.-arb. . . .	189	84 414	1 366	7 670	22·3	103	85 523	6 842	17·9
Byggnadsämnesind.-arb.	177	12 722	494	1 973	15·5	84	13 018	1 639	12·6
Glasbruksarb.	44	3 886	85	225	5·8	14	3 905	187	4·8
Sockerfabriksarb. . . .	19	5 101	812	313	6·1	163	4 483	376	8·4
Tändsticksarb.	5	1 324	518	216	16·3	159	1 384	207	15·5
Övriga arb.	98	15 083	4 021	1 372	9·1	439	15 664	1 288	8·2
Gruvindustriarbetareförb. .	60	10 006	66	182	1·8	—	10 073	164	1·6
Handelsarbetareförb. . . .	259	41 071	17 416	1 101	2·7	402	40 887	1 004	2·5
Kommunalarbetareförb. . .	292	45 743	12 482	1 697	3·7	738	45 834	1 143	2·5
Lantarbetareförbundet . .	591	36 202	639	964	2·7	176	42 938	1 170	2·7
Litografförbundet	19	2 845	160	65	2·3	5	2 880	89	3·1
Livsmedelsarbetareförb. . .	123	27 944	8 421	1 709	6·1	684	28 750	1 853	6·4
Metallindustriarb.-förb. . .	298	178 540	11 397	6 090	3·4	663	178 101	6 112	3·4
Järnbruksarbetare . . .	58	37 716	652	488	1·3	24	37 570	461	1·2
Verkstadsarbetare . . .	240	140 824	10 745	5 602	4·0	639	140 531	5 651	4·0
Murareförbundet	124	10 366	—	3 072	29·6	—	10 366	2 295	22·1
Målareförbundet	194	12 783	2	2 038	15·9	—	13 498	1 173	8·7
Pappersindustriarb.-förb. .	126	29 160	1 653	3 853	13·2	378	32 617	4 366	13·4
Sadelm.- o. tapetseraref. .	57	3 787	801	179	4·7	70	3 789	233	6·1
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	52	11 146	4 492	1 044	9·4	628	11 333	712	6·3
Stenindustriarbetareförb. .	129	6 367	2	813	12·8	—	6 442	751	11·7
Sågverksindustriarb.-förb. .	226	19 710	16	3 919	19·9	9	19 734	3 137	15·9
Textilarbetareförbundet . .	102	39 135	22 018	1 924	4·9	1 433	39 073	1 810	4·6
Tobaksindustriarb.-förb. .	12	2 318	1 773	256	11·0	224	2 301	280	12·2
Transportarbetareförb. . .	164	24 366	1 465	2 980	12·2	107	26 095	2 928	11·2
Träindustriarbetareförb. . .	247	22 620	365	1 352	6·0	52	22 749	1 330	5·8
Typografförbundet	106	11 831	598	482	4·1	62	11 831	642	5·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	233	21 301	—	3 428	16·1	—	22 263	3 231	14·5
Summa	4 809	735 527	124 205	60 083	8·2	9 086	752 091	54 693	7·3

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under oktober uppgivits till inalles 271 352.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 30/9 1940—31/10 1941.

Fackförbund	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10
Beklädnadsarbetareförb.	4·7	4·2	5·6	15·5	7·5	7·9	6·1	6·1	6·5	9·5	9·0	10·2	8·2	7·0
Bleck- o. plåtslagareförb.	6·2	9·1	13·3	18·1	28·7	25·2	29·1	20·2	13·0	10·9	7·2	5·9	5·3	7·8
Bokbindareförbundet	6·5	5·5	4·1	6·0	6·3	6·1	5·9	6·0	5·5	5·0	4·5	4·4	4·2	3·6
Bryggeriindustriarbetareförb.	6·0	8·2	9·0	7·4	9·2	11·2	9·3	7·3	5·3	3·3	3·1	4·4	5·6	7·7
Byggnadsträarbetareförb.	26·7	34·1	38·6	46·6	51·7	50·6	47·0	40·9	30·1	27·1	18·6	17·2	18·0	21·9
De förenade förbunden	5·2	4·4	4·7	4·6	5·4	6·4	7·2	7·0	7·3	6·9	5·5	4·7	4·5	4·4
Elektriska arbetareförb.	4·8	5·1	6·3	7·7	9·7	12·6	12·2	11·4	8·6	7·8	4·4	3·9	3·7	3·4
Gjutareförbundet	4·2	4·6	4·9	9·0	4·7	4·3	5·0	3·4	3·2	3·4	2·9	2·9	2·3	2·3
Grov- o. fabriksarbetareförb.	18·2	19·2	21·8	30·5	34·1	34·1	30·6	26·2	20·3	16·3	14·6	13·9	13·6	16·2
Byggnadsind.-arb.	24·1	26·7	30·5	40·7	44·1	45·7	41·8	35·5	28·9	21·7	18·1	17·8	17·9	22·3
Byggnadsämnesind.-arb.	19·0	22·8	28·5	40·0	40·1	38·6	34·0	27·1	16·4	13·2	11·8	11·5	12·6	15·5
Glasbruksarb.	10·8	9·4	9·3	14·6	18·9	17·1	16·7	11·6	8·1	8·3	14·7	11·0	4·8	5·8
Sockerfabriksarb.	15·4	8·9	8·8	28·1	24·2	24·0	17·7	15·0	12·1	10·9	10·6	7·2	8·4	6·1
Tändsticksarb.	28·3	26·6	17·1	14·5	15·8	12·3	14·3	25·2	22·3	28·2	24·8	23·8	15·5	16·3
Övriga arb.	10·4	10·6	11·7	14·3	14·7	14·4	11·9	11·0	9·0	9·2	9·9	9·0	8·2	9·1
Gruvindustriarbetareförb.	1·9	1·7	2·4	3·0	2·9	2·7	3·2	4·0	3·4	2·0	1·6	1·7	1·6	1·8
Handelsarbetareförb.	4·5	5·2	5·4	5·8	5·3	4·7	4·3	3·5	3·4	3·0	2·6	2·7	2·5	2·7
Kommunalarbetareförb.	2·5	3·8	5·1	6·3	7·3	6·8	6·0	4·6	2·4	2·2	2·0	1·7	2·5	3·7
Lantarbetareförbundet	3·5	3·5	4·8	5·2	5·4	5·7	5·4	3·9	3·3	2·6	2·9	2·8	2·7	2·7
Litografförbundet	6·5	5·9	5·3	8·5	5·1	5·4	4·2	3·2	3·2	3·2	2·2	2·8	3·1	2·3
Livsmedelsarbetareförb.	6·6	8·2	8·8	11·4	11·4	9·0	9·6	8·0	7·2	6·7	4·9	5·9	6·4	6·1
Metallindustriarbetareförb.	4·6	5·1	5·6	6·2	6·3	6·8	6·4	5·9	5·1	4·5	3·9	3·6	3·4	3·4
Järnbruksarbetare	2·1	2·0	1·8	2·2	2·0	2·2	2·5	2·0	1·5	1·4	1·2	1·1	1·2	1·3
Verkstadsarbetare	5·2	6·0	6·7	7·3	7·4	8·0	7·5	7·0	6·0	5·4	4·6	4·3	4·0	4·0
Murareförbundet	38·0	46·2	49·1	62·2	62·1	59·5	58·5	47·0	38·6	25·5	19·3	17·6	22·1	29·6
Målareförbundet	13·2	23·7	38·2	43·7	55·0	53·9	42·6	35·6	23·3	20·6	14·4	12·8	8·7	15·9
Pappersindustriarbetareförb.	25·6	21·8	21·7	20·8	23·8	20·9	21·4	21·6	21·0	20·5	16·5	16·2	13·4	13·2
Sadelm.- o. tapetserareförb.	5·2	4·9	7·0	16·4	26·2	18·1	14·9	12·9	12·3	12·6	17·2	11·1	6·1	4·7
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	2·9	3·8	5·8	20·0	14·8	12·9	11·7	9·2	13·4	10·9	12·3	7·0	6·3	9·4
Stenindustriarbetareförb.	16·9	17·4	21·9	32·4	29·2	25·9	22·9	18·6	13·9	15·0	11·7	10·9	11·7	12·8
Sågverksindustriarbetareförb.	17·9	21·7	26·9	44·0	36·7	33·0	30·6	28·0	21·0	13·8	9·9	13·2	15·9	19·9
Textilarbetareförbundet	4·6	5·0	4·9	5·0	6·8	4·0	4·7	4·5	4·0	4·6	5·9	4·2	4·6	4·9
Tobaksindustriarbetareförb.	5·0	5·3	5·5	5·8	5·7	5·9	10·3	14·0	13·2	12·4	12·4	11·3	12·2	11·0
Transportarbetareförb.	15·8	18·0	16·5	15·2	22·3	23·7	19·8	18·0	14·5	14·3	11·4	12·0	11·2	12·2
Träindustriarbetareförb.	9·3	9·4	9·3	26·3	18·6	16·9	14·0	10·8	8·4	8·6	6·5	6·2	5·8	6·0
Typografförbundet	8·7	8·4	7·1	7·2	6·3	5·7	4·2	3·8	3·8	2·8	2·5	4·7	5·4	4·1
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	20·7	21·7	31·1	39·0	30·1	30·0	29·6	26·2	20·7	20·0	16·7	14·0	14·5	16·1
Samtliga	9·8	11·0	12·6	16·1	17·2	16·5	15·1	13·1	10·6	9·4	7·8	7·5	7·3	8·2

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län	Antal rapportkommuner		Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad				Arbetslösa per 1 000 inv.	Försörjningspliktiga i % av samtliga
	hela antalet	därav städer	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa			
								Antal	%		
a) *Vid utgången av november 1941.*											
Stockholms stad	1	1	2 649	—	2 649	+ 354	—	+ 354	+ 15·4	4·5	67·3
Stockholms	18	4	193	619	812	+ 66	+ 101	+ 167	+ 25·9	2·8	78·1
Uppsala	5	2	140	38	178	+ 50	+ 14	+ 64	+ 56·1	1·3	71·3
Södermanlands	5	3	154	34	188	+ 27	+ 5	+ 32	+ 20·5	1·0	77·7
Östergötlands	5	3	456	9	465	+ 125	+ 8	+ 133	+ 40·1	1·5	78·9
Jönköpings	8	6	267	5	272	+ 56	− 21	+ 35	+ 14·8	1·1	74·6
Kronobergs	6	1	35	28	63	+ 2	+ 2	+ 4	+ 6·8	0·4	61·9
Kalmar	10	5	245	31	276	+ 31	+ 7	+ 38	+ 16·0	1·2	79·3
Gotlands	1	1	38	—	38	± 0	—	± 0	·	0·7	81·6
Blekinge	16	3	51	115	166	+ 6	+ 12	+ 18	+ 12·2	1·1	80·1
Kristianstads	2	1	59	3	62	+ 37	+ 1	+ 38	·	0·2	72·6
Malmö stad	1	1	963	—	963	+ 410	—	+ 410	+ 74·1	6·2	78·6
Malmöhus i övrigt	9	6	515	22	537	+ 295	± 0	+ 295	+ 121·9	1·4	76·5
Hallands	7	4	145	24	169	− 16	+ 5	− 11	− 6·1	1·1	77·5
Göteborgs stad	1	1	3 155	—	3 155	+ 165	—	+ 165	+ 5·5	11·2	68·9
Göteborgs o. Bohus i övrigt	41	6	483	1 475	1 958	+ 59	+ 58	+ 117	+ 6·4	9·6	80·9
Älvsborgs	11	5	140	54	194	+ 19	+ 14	+ 33	+ 20·5	0·6	69·6
Skaraborgs	6	4	63	3	66	+ 11	± 0	+ 11	+ 20·0	0·3	68·2
Värmlands	14	2	109	165	274	− 14	+ 28	+ 14	+ 5·4	1·0	70·8
Örebro	4	1	83	11	94	− 1	− 3	− 4	− 4·1	0·4	68·1
Västmanlands	3	2	26	2	28	+ 1	+ 1	+ 2	·	0·2	75·0
Kopparbergs	3	1	35	7	42	+ 8	− 2	+ 6	·	0·2	71·4
Gävleborgs	8	3	193	61	254	+ 13	− 8	+ 5	+ 2·0	0·9	78·3
Västernorrlands	32	3	183	1 200	1 383	+ 103	+ 60	+ 163	+ 13·4	5·0	85·9
Jämtlands	3	1	33	4	37	+ 8	− 2	+ 6	·	0·3	86·5
Västerbottens	12	2	50	166	216	+ 9	+ 46	+ 55	+ 34·2	1·0	55·1
Norrbottens	10	2	22	220	242	− 1	+ 22	+ 21	+ 9·5	1·1	74·0
Summa	**242**	**74**	**10485**	**4 296**	**14 781**	**+ 1 823**	**+ 348**	**+ 2 171**	**+ 17·2**	**2·3**	**74·3**
b) *Oktober 1940—November 1941.*											
1940.											
oktober	208	61	10892	5 230	16 122	+ 2 832	+ 1 047	+ 3 879	+ 31·7	2·5	71·8
november	223	68	14531	6 031	20 562	+ 3 639	+ 801	+ 4 440	+ 27·5	3·2	70·8
december	220	62	16485	6 984	23 469	+ 1 954	+ 953	+ 2 907	+ 14·1	3·7	70·6
1941.											
januari	258	72	21141	9 371	30 512	+ 4 656	+ 2 387	+ 7 043	+ 30·0	4·8	70·7
februari	282	78	23954	10 946	34 900	+ 2 813	+ 1 575	+ 4 388	+ 14·4	5·5	70·6
mars	289	77	22655	11 047	33 702	− 1 299	+ 101	− 1 198	− 3·4	5·3	70·4
april	285	78	19732	10 820	30 552	− 2 923	− 227	− 3 150	− 9·3	4·8	71·5
maj	268	75	16396	8 460	24 856	− 3 336	− 2 360	− 5 696	− 18·6	3·9	71·7
juni	251	75	13227	7 429	20 656	− 3 169	− 1 031	− 4 200	− 16·9	3·2	73·3
juli	240	74	10501	5 704	16 205	− 2 726	− 1 725	− 4 451	− 21·5	2·5	74·1
augusti	228	71	10127	4 862	14 989	− 374	− 842	− 1 216	− 7·5	2·4	73·4
september	225	69	9 189	4 090	13 279	− 938	− 772	− 1 710	− 11·4	2·1	73·3
oktober	235	74	8 662	3 948	12 610	− 527	− 142	− 669	− 5·0	2·0	73·3
novembe r	242	74	10485	4 296	14 781	+ 1 823	+ 348	+ 2 171	+ 17·2	2·3	74·3

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. November 1941.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	129	109	238	+ 40	+ 34	+ 74	123	51·7
Jordbruk	118	24	142	+ 38	+ 9	+ 47	56	39·4
Skogshushållning	11	85	96	+ 2	+ 25	+ 27	67	69·8
Industri och hantverk	6 196	3 358	9 554	+ 1298	+ 279	+ 1577	6 588	69·0
Malmbrytning	9	20	29	+ 4	+ 2	+ 6	18	·
Metall- och maskinindustri	641	90	731	+ 65	+ 13	+ 78	480	65·7
Jord- och stenindustri	340	1 361	1 701	+ 50	+ 57	+ 107	1 395	82·0
stenindustri	199	1 257	1 456	+ 20	+ 57	+ 77	1 229	84·4
glasindustri	8	90	98	+ 2	— 2	± 0	66	67·3
övrig jord- och stenindustri	133	14	147	+ 28	+ 2	+ 30	100	68·0
Trävaruindustri	362	481	843	— 13	+ 63	+ 50	579	68·7
sågverksindustri	280	465	745	— 28	+ 54	+ 81	523	70·2
annan trävaruindustri	82	16	98	+ 10	+ 9	+ 19	56	57·1
Pappers- och grafisk industri	159	352	511	+ 8	— 43	— 35	362	70·8
Livsmedelsindustri	133	21	154	+ 7	+ 5	+ 12	96	62·3
Textil- och beklädnadsindustri	217	10	227	+ 43	— 1	+ 42	166	73·1
Läder-, hår- och gummivaruindustri	125	6	131	+ 30	— 1	+ 29	86	65·6
Kemisk-teknisk industri	164	4	168	+ 43	± 0	+ 43	106	63·1
Byggnadsverksamhet	3 980	1 004	4 984	+ 1042	+ 184	+ 1226	3 249	65·2
husbyggnadsarbete	3 560	564	4 124	+ 903	+ 101	+ 1004	2 712	65·8
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	420	440	860	+ 139	+ 83	+ 222	537	62·4
Kraft- och värmeproduktion	66	9	75	+ 19	± 0	+ 19	51	68·0
Sjöfart och fiske	176	29	205	+ 13	+ 8	+ 21	121	59·0
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	2 667	141	2 808	+ 266	+ 4	+ 270	2 000	71·2
Kontorsarbete	275	11	286	+ 34	— 1	+ 33	241	84·3
Affärs- och lagerarbete	695	30	725	+ 87	+ 1	+ 88	542	74·8
Landtransport	1 309	96	1 405	+ 93	+ 3	+ 96	902	64·2
Hotell- och restaurangrörelse	196	3	199	+ 29	+ 1	+ 30	159	79·9
Litterärt och konstnärligt arbete	109	—	109	+ 3	— 1	+ 2	94	86·2
Förvaltning och undervisning	40	—	40	+ 8	—	+ 8	32	·
Sjukvård och hygien	43	1	44	+ 12	+ 1	+ 13	30	·
Husligt arbete	63	3	66	+ 7	+ 2	+ 9	38	57·6
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	1 254	656	1 910	+ 199	+ 21	+ 220	1 198	62·7
Summa	10 485	4 296	14 781	+ 1823	+ 348	+ 2171	10068	68·1

Tab. 13. De arbetslösas ålders- och försörjningsförhållanden. November 1941.

Åldersgrupper	Städer			Landsbygd			Summa		
	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa	försörjningspliktiga	icke försörjningspliktiga	summa
16—25 år	195	522	717	74	241	315	269	763	1 032
26—50 »	3 891	1 141	5 032	1 804	261	2 065	5 695	1 402	7 097
över 50 »	3 396	1 340	4 736	1 629	287	1 916	5 025	1 627	6 652
Summa	7 482	3 003	10 485	3 507	789	4 296	10 989	3 792	14 781

Tab. 14. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		kommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av november 1941.*										
Stockholms stad .	1 989	514	—	371	265	10	—	544	65	220
Stockholms . . .	559	218	—	48	16	—	24	200	35	18
Uppsala	107	4	—	22	1	24	43	4	—	9
Södermanlands .	121	1	—	36	—	—	28	32	—	24
Östergötlands . .	257	6	—	89	2	—	2	124	5	29
Jönköpings . . .	197	17	—	49	4	1	102	—	—	24
Kronobergs . . .	55	17	—	—	1	—	16	—	—	21
Kalmar . . .	137	12	—	49	—	10	64	—	—	2
Gotlands	27	—	—	—	—	—	23	—	—	4
Blekinge	103	47	—	20	3	—	33	—	—	—
Kristianstads . .	38	—	—	7	—	—	30	—	—	1
Malmö stad . .	747	53	—	187	2	—	—	460	17	28
Malmöhus i övrigt	305	11	—	85	3	—	—	125	81	—
Hallands	91	1	—	5	—	—	70	1	1	13
Göteborgs stad .	2 065	142	160	170	30	—	3	1 327	35	198
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	1 543	424	693	161	—	16	19	126	43	61
Älvsborgs . . .	102	9	—	—	—	—	74	—	5	14
Skaraborgs . . .	33	—	—	7	—	—	20	—	—	6
Värmlands . . .	162	24	—	22	11	13	23	30	11	28
Örebro	18	1	—	—	4	—	7	—	—	6
Västmanlands .	7	—	—	—	—	—	5	—	1	1
Kopparbergs . .	17	—	—	—	1	—	16	—	—	—
Gävleborgs . . .	166	24	49	34	7	—	—	48	—	4
Västernorrlands .	997	219	288	171	—	—	137	102	16	64
Jämtlands . . .	4	—	—	—	1	—	—	—	—	3
Västerbottens . .	111	—	—	—	1	—	41	—	—	69
Norrbottens . .	110	24	—	—	—	—	21	—	48	17
Summa	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864
därav städer	6 928	850	229	1 232	335	54	486	2 844	237	661
b) *Oktober 1940—November 1941.*										
1940.										
oktober	11 343	1 655	995	233	125	226	1 021	5 702	817	569
november . .	14 818	1 852	856	282	154	221	1 575	8 330	839	709
december	16 713	1 282	773	243	163	151	1 523	10 765	1 034	779
1941.										
januari	21 564	1 975	840	350	180	122	2 035	14 089	1 021	952
februari	25 716	2 339	870	532	193	103	2 371	17 338	911	1 059
mars	25 775	2 168	1 101	778	185	100	2 238	17 369	801	1 035
april	24 046	2 621	1 380	1 003	222	118	1 773	15 288	674	967
maj	20 257	3 261	1 822	1 093	243	147	1 395	10 829	503	964
juni	16 875	4 063	2 303	1 125	244	169	1 094	6 677	294	906
juli	14 005	3 897	2 302	1 367	239	203	847	4 140	199	811
augusti	12 166	3 238	2 023	1 297	223	190	818	3 316	191	870
september . . .	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832
oktober	8 969	1 873	1 289	1 326	263	151	652	2 427	206	782
november . . .	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1941.

Tab. 15. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176		
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·8	20·1	18·5	16·0	12·0	11·8	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·8	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·8	8·1	8·1	8·7	10·8	12·8	17·5	12·7
1937	16·8	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·8	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·8	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·2	16·5	15·1	13·1	10·6	9·4	7·8	7·5	7·8	8·2			
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa [1]												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781		

[1] Se anm. här nedan.

Tab. 16. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·8
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	

Tab. 17. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·73	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·53	3·63
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	

Anmärkningar. *Tab. 5—7 och 16—17.* Uppgifterna insamlas å rapportkort, som varje månad tillställas c:a 13 000 arbetsgivare, av vilka c:a 7 500 inkommit med uppgifter för november. Angående materialets representativitet se Soc. Medd. 1940, sid. 334. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden och övriga sysselsatta sista dagen i månaden. Indextal för annan personal än arbetare beräknas fr. o. m. november 1941 ej månads- utan blott kvartalsvis. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under oktober 1940—oktober 1941 med september 1939 som bas. På samma sätt ha i tab. 16 beräknats kvartalsindextal över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 17 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats.

Tab. 15. Fr. o. m. januari 1938 har i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och kommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(November 1941.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

Sverige.

KAHLSON, G. Vetenskaplig forskning som nationalekonomisk investering; några synpunkter särskilt på medicinsk forsknings organisation och arbetsmöjligheter i Sverige. Sv. läkartidningen 1941, nr 48.

Italien.

Die soziale Lage des italienischen Arbeiters. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1941, nr 4.

Schweiz.

KÖNIG, W. Inflationsfaran i schweizisk belysning. Industria 1941, nr 24.

Arbetarskydd.

AINSWORTH, C. Signs — effective tools for accident prevention. Industrial safety survey 1941, nr 2.

Sverige.

GYLLENCREUTZ, S. Småskadornas roll i arbetsolycksfallen. Affärsekonomi 1941, nr 15.

PELOW, E. Skärpta bestämmelser till skydd mot gengasförgiftning. Arbetarskyddet 1941, nr 10.

Amerikas förenta stater.

KOSSORIS, M. D. Relation of age to industrial injuries. Monthly labor review okt. 1940.

STRAND, S. G. Kvinnorna i amerikanska krigsindustrien. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 44.

Norge.

ANDERSEN, SÖNNIK. Skogstuene. Sosialt arbeid 1941, nr 8.

Storbritannien.

Annual report of the chief inspector of factories for the year 1939. Industrial safety survey 1941, nr 2.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

ANGER, F. Förhandlingarna om det rörliga tillägget [för Stockholms stads tjänstemän]. Vår stad 1941, nr 11.

J[U]L[I]N, [T.]. Tjänste- och familjepensionsreglementen förelagda riksdagen. Sv. trafiktidning 1941, nr 48.

ÖRJANGÅRD, S. S:SON. Kontantlön åt ungdomen i lanthemmen. Lantmannen 1941, nr 48.

Förhandlingar om kristillägg inledda. Sv. statsförvaltning 1941, nr 5.

Inför indexförhandlingarna. Finanstidningen 1941, nr 44.

Amerikas förenta stater.

BOWDEN, W. Employment and earnings in 1940. Monthly labor review mars 1941.

Four years of the public contracts act. Monthly labor review okt. 1940.

Salaries and working conditions in police departments. Monthly labor review april 1941.

Zur Frage der Gewinnbeteiligung in den Vereinigten Staaten von Amerika. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1941, nr 4.

Finland.

VEHILÄ, A. Ändringar i lagen om arbetstagares semester. Social tidskrift 1941, nr 9/10.

VUORI, E. A. Lönepolitiken i Finland. Signalen 1941, nr 47.

Italien.

Erhöhung der Familienbeihilfen und Lohnregelung. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1941, nr 4.

Norge.

ØKSNES, K. J. Lönns- og arbeidsvilkår under offentlig kontroll og regulering. Sosialt arbeid 1941, nr 8.

Schweiz.

Die Bestimmungen über die Lohnentrichtung in schweizerischen Gesamtarbeitsverträgen. Die Volkswirtschaft 1941, nr 10—11.

Tyskland.

Die amtliche Lohnerhebung in der Landwirtschaft für das Jahr 1937. Wirtschaft und Statistik 1941, nr 21.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

JERNEMAN, T. Arbetsgivarna, arbetsförmedlingen och arbetslöshetsförsäkringen. Industria 1941, nr 23.

SKOGH, S. Länsarbetsnämnderna och deras verksamhet. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1941, nr 11.

Amerikas förenta stater.

Age distribution of job applicants in New York city. Monthly labor review april 1940.

Estimated employment and wages of workers covered by state unemployment compensation laws, 1940. Social security bulletin 1941, nr 7.

New techniques for getting jobs. Monthly labor review april 1940.

Danmark.

Beskæftigelsesforanstaltningernes indirekte Virkninger. Tidsskrift for Industri 1941, nr 22.

Kanada.

Kriegswirtschaft, Arbeitseinsatz und Lohnfragen. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 8.

Storbritannien.

Arbeitseinsatz der Frauen [in England]. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1941, nr 4.

Tyskland.

SCHAUERTE, H. Wahrung des Arbeitsplatzes für entlassene Soldaten. Der deutsche Volkswirt 31 okt. 1941.

SELDTE, F. Deutsche Nachwuchspolitik. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 30.

STETS. Gesichtspunkte für die Lenkung des weiblichen Berufsnachwuchses. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 30.

Befolkningsfrågor.

Sverige.

Enhetsfront, samarbetsvilja, krav på reformer, samling kring familjevärnet. Konferensen på Jakobsberg [27—29 sept. 1941]. Sv. familjevärnet 1941, nr 2.

Familjeförsörjares skattebörda lättas? Sv. trafiktidning 1941, nr 46.

Inflyttning och utflyttning i Stockholm år 1940. Statistisk månadsskrift 1941, nr 9.

Finland.

LAATI, I. Befolkningspolitiska kommitténs förslag angående understöd åt flerbarnsfamiljer. Social tidskrift 1941, nr 9/10.

Nativitetens senaste utveckling. Industritidningen 1941, nr 10.

Frankrike.

Besondere Familienzulage. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1941, nr 4.

Norge.

BACKER, JULIE E. De siste 50 års utvikling av dødelighetsforholdene i de forskjellige aldre i Norge. Sosialt arbeid 1941, nr 8.

Tyskland.

LEHMKUHL, H. Die Mitwirkung der unteren Verwaltungsbehörde bei der Durchführung der Kinderbeihilfenverordnung (KBV.) vom 9. 12. 1940. Deutsche Zeitschrift für Wohlfahrtspflege aug./sept. 1941.

Die Wanderungsbilanz von Stadt und Land 1933 bis 1939. Wirtschaft und Statistik 1941, nr 20.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

FLIESBERG, E. Våra bostäder. Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 23.

JOHANSSON, ALF. Trångboddheten måste övervinnas! Sv. familjevärnet 1941, nr 2.

LARSSON, SVEN. Hur hyrestvistnämnden arbetar. Vår bostad 1941, nr 18.

LUNDAHL, B. Stockholms stads bostadstävling. Byggnadsvärlden 1941, nr 46.

LUNDSTEDT, G. Bostadsföreningar i svunnen tid. Vår bostad 1941, nr 19.

Bostadstillgången i Stockholm vid slutet av år 1941. Statistisk månadsskrift 1941, nr 10.

Byggnadsindustrin och råvarubristen. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 45.

Hyrespriser och bostadsledighet i Malmö. Sveriges fastighetsägaretidning 1941, nr 23.

Intressant byggnadsprojekt i Karlsborg. Byggnadsträarbetaren 1941, nr 11.

Amerikas förenta stater.

SCHOENFELD, MARGARET H. Progress of public housing in the United States. Monthly labor review aug. 1940.

Housing facilities and expenditures of wage earners and clerical workers. Monthly labor review april 1940.

Danmark.

Byggeomkostninger for et Husmandsbrug September 1941. Statistiske Efterretninger 1941, nr 48.

Finland.

HENRIKSSON, W. Statens bostadspolitiska program. Social tidskrift 1941, nr 9/10.

Tyskland.

KOCH, F. Die Beteiligung der Industrie am Wohnungsbau nach dem Kriege. Der deutsche Volkswirt 21 nov. 1941.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

CRONER, F. »Statistiken i organisationernas tjänst». (Föredrag.) Tidskrift för Göteborgs stads tjänstemän 1941, nr 8.

SÖLVÉN, A. Fackföreningsrörelsens centralisering. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 48.

WESTMAN, E. G. Vad innebär kommunaltjänstemännens förhandlingsrätt? Vår stad 1941, nr 11.

Amerikas förenta stater.

Collective bargaining by the american newspaper guild. Monthly labor review april 1940.

Enforcement clauses in union agreements. Monthly labor review april 1940.

Strike restrictions in union agreements. Monthly labor review mars 1941.

Danmark.

Lov om Arbejdsforhold [har virket et Aar]. Arbejderen 1941, nr 21.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Family allowances for mobilized men. Monthly labor review april 1940.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

ANKARSWÄRD, G. Om åtgärder till förbättrande av vattenförsörjningen på landsbygden. Sv. läkartidningen 1941, nr 45.

FORSGREN, E. Om dispensärverksamhetens mål och medel. Sveriges landstings tidskrift 1941, nr 5.

GRETE, E. Skogsarbetarnas kosthåll. Skogen 1941, nr 23.

GROTH, S. Bestämmelser om kontroll av vattenledningsvatten. Landskommunernas tidskrift 1941, nr 11.

SJÖVALL, E. Läkarutbildningssakkunnigas förslag till undervisning i socialmedicin. Socialmedicinsk tidskrift 1941, nr 11.

Besparingar inom folktandvården. Sveriges landstings tidskrift 1941, nr 5.

Amerikas förenta stater.

BECKER, J. ERNESTINE. The economical purchase of vitamin-D preparations. The child april 1941.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

DOMÖ, F. Jordbruk och industri. Svensk tidskrift 1941, nr 9.

Kooperation.

Finland.

RINNE, A. Kooperationen i Finland under andra kriget. Kooperatören 1941, nr 20.

Krigstidsfrågor.

Sverige.

CEDERLUND, C. F. Äggregleringens orsaker och ransoneringens grunder. Från departement och nämnder 1941, nr 20.

HAGANDER, H. Spannmålsregleringen under konsumtionsåret 1941—42. Från departement och nämnder 1941, nr 20.

OLSSON, HELMER. Förskjutningar i försörjningsläget. S. A. P. information 1941, nr 20.

Arbetskraft och civilbehov under upprustning. Affärsvärlden 1941, nr 48.

Försvarsåtgärder mot inflationsfaran. Affärsvärlden 1941, nr 48.

Nya bestämmelser angående handeln med mjölk. Från departement och nämnder 1941, nr 21.

Vedbeslag och allmän reglering av vedhandeln. Från departement och nämnder 1941, nr 20.

Finland.

TÖRNQVIST, S. Arbetsplikten under krigstid. Finsk kommunaltidskrift 1941, nr 6.

Schweiz.

Die ernste Lage der schweizerischen Getreideversorgung. Schweiz. Konsum-Verein 1941, nr 44.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

DAHLBERG, G. Alkoholismens förekomst och behandling. En socialstatistisk undersökning av förhållandena i Malmö 1929—38. Tirfing 1941, nr 5.

— Sensationella resultat av undersökning om alkoholismen i Malmö. Reformatorn 1941, nr 46.

F[URUSKOG], J. Det svenska godtemplarprogrammet. Reformatorn 1941, nr 44.

HAMMENHÖG, W. Den skapande anden och alkoholen. Reformatorn 1941, nr 48.

JOHANSSON, HILDING. Socialdemokratin och nykterhetsrörelsen. Reformatorn 1941, nr 46.

KALLENBERG, K. Om patologisk alkoholreaktion och hypnotisk övertygelsebehandling av alkoholister. Sv. läkartidningen 1941, nr 46.

KINBERG, O. Läkares anmälningsplikt enligt 10 § alkoholistlagen. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1941, nr 9.

SJÖHAGEN, A. Besparingsberedningen och länsnykterhetsnämnderna. Tirfing 1941, nr 5.

ÅMAN, A. Länsnykterhetsnämnderna hotas med förintelse. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1941, nr 9.

Finska kriget 1939—40 sänkte fylleriet i Stockholm med 30 procent. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 11.

Remissyttrande över omorganisationsförslaget [inom rusdrycksförsäljningens område]. Tidskrift för systembolagen 1941, nr 11.

Finland.

Brännvinspriset och nykterheten. Goda resultat i Finland av prishöjningspolitiken. Pressmeddelanden från Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling 1941, nr 12.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

Priskontroll och prispolitik i olika länder. Sv. affärsliv 1941, nr 22.

Sverige.

GRÄSLUND, H. Mjölkens väg från kon till konsumenten. Från departement och nämnder 1941, nr 21.

SOOP, E. Levnadskostnadsindex under kristiden. Vår stad 1941, nr 10.

— Är levnadskostnadsindex representativ även för medelklassens förhållanden? Sv. trafiktidning 1941, nr 44.

WAGENIUS, Å. Det svenska saltsjöfisket. S. A. P. information 1941, nr 21.

Den avtagande äggproduktionen. Finanstidningen 1941, nr 43.

Prisutjämning å vissa förnödenheter. Industriförbundets meddelanden 1941, nr 6.

Amerikas förenta stater.

Expenditures of wage earners and clerical workers for house furnishings and operation. Monthly labor review juni 1940.

Food expenditures of wage earners and clerical workers. Monthly labor review aug. 1940.

Danmark.

Erhvervene og Prisloven. Tidsskrift for Industri 1941, nr 21.

Polisen med i danska priskontrollen. Sv. specerihandelstidning 1941, nr 21.

Prislovens Revision. Tidsskrift for Industri 1941, nr 22.

Det »skrællede» Pristal. Arbejdsgiveren 1941, nr 24.

Finland.

Finlands varuförsörjning och ransonering. Sv. affärsliv 1941, nr 22.

Ny pris- och lönespärr i Finland. Industria 1941, nr 24.

Schweiz.

SCHÄR, A. Zur schweizerischen Ernährungsplanung. Schweiz. Konsum-Verein 1941, nr 45.

Die Preisbewegung von Nahrungsmitteln im Gross- und Kleinhandel. Die Volkswirtschaft 1941, nr 11.

Storbritannien.

Diskussion über den Lebensstandard des englischen Arbeiters. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1941, nr 4.

Tyskland.

HUPPERT, W. Preisregelungen. Der deutsche Volkswirt 31 okt. 1941.

STENDER. Die dritte Reichskleiderkarte. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 30.

Deutsche Preise und Lebenshaltungskosten während des Krieges. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 8.

Nytt lönesparande i Tyskland. Fackföreningsrörelsen 1941, nr 46.

Socialförsäkring.

Sverige.

KARLBERG, L. Om ersättning för kroppsskada ådragen under militärtjänstgöring. Folkpensioneringen 1941, nr 8.

LIEDSTRAND, E. Revision av behovsprövningen inom socialförsäkringen. Arbetsledaren 1941, nr 21.

WIKLUND, E. O. Vad sjukkasserörelsen väntar av oss nu och i framtiden. Sv. sjukkassetidning 1941, nr 11.

Ausbau der Sozialversicherung [in Schweden]. Sozialpolitische Weltrundschau 1941, nr 8.

Folkpensioner och barnbidrag förbättras ytterligare. S. A. P. information 1941, nr 20.

Amerikas förenta stater.

SAFIER, F., QUINN, W., & FITZGERALD, E. J. The agricultural wage worker in employment covered by federal old-age and survivors insurance. Social security bulletin 1941, nr 7.

Finland.

BURGÉ, A. Moderskapsunderstöd i Finland. Folkpensioneringen 1941, nr 8.

Tyskland.

STORCK. Versorgung und Versicherung (Prinzip und Praxis). Soziale Praxis 1941, nr 21.

Socialvård.

Sverige.

DAHLÉN, G. Pensionärshem. Folkpensioneringen 1941, nr 8.

FRANZÉN, O. Ligabrottslighet och alkoholmissbruk. [Anm. av »Ligabrottsligheten» utg. av centralförbundet för socialt arbete.] Reformatorn 1941, nr 45.

Amerikas förenta stater.

Foster care of dependent and neglected children in urban areas [U. S. A.]. The child dec. 1940 suppl.

Undervisning och yrkesutbildning.

Tyskland.

MOLLE. Die Lehrlinge im Deutschen Reich 1938 bis 1941. Reichsarbeitsblatt 1941, nr 32.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1941.

681. Labor offices in the United States and in Canada, May 15, 1941.

687. *Shoemaker, J. H.* Labor in the territory of Hawaii, 1939.

690. Labor laws and their administration 1940.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Women's bureau.
Bulletin. Wash. 1941.

179. Primer of problems in the millinery industry.

183. Women workers in their family environment.

Special bulletin. Wash. 1940—41.

1. Effective industrial use of women in the defense program.

2. Lifting heavy weights in defense industries. Methods for conservering health of women workers.

DANMARK. Direktören for Sygekassevæsenet.
Beretning. 1940. Khvn 1941. [Stencil.]

GÖTAVERKEN 1841—1941. [Minnesskrift.] Gbg 1941. (Götaverkens publ. 8.)

HAMBERG-PETERSEN, INGRID. Var får jag hjälp? Sthlm 1941. (Aftonbladets sociala serie.)

HEM och familj i skolans undervisning jämte några synpunkter på utbildningen för husligt arbete. Betänkande framlagt av Sveriges husmodersföreningars riksförbund Sthlm 1941.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
The I. L. O. at work. May 1941. Montreal 1941.
Studies and reports. Montreal 1941.
Ser. N. (Statistics.)
24. *Woodbury, R. M.* International comparisons of food costs.

KÖPENHAMN. Københavns statistiske Kontor.
Københavns Kommunalkalender. Aarg. 11 (1941). Khvn 1941.

LAGERBORG, R., & LINDBERG, B. J. Om psykisk hälsa i krigstider. Sthlm 1941. (Svenska föreningens för psykisk hälsovård småskrifter. 13.)

LINDBOM, T., & KUHM, E. Tobaksarbetarnas förbund i Sverige 1889—1939. En historik. På uppdrag av Svenska tobaksindustriarbetareförbundet utarb. Sthlm 1940.

MC ISAAC, A. M., & SMITH, JAMES G. Den ekonomiska teorins grunder. Inledning till studiet av prisbildnings- och fördelningsteorin. Till svenska [fr. eng.] av L. Björk. Sthlm 1941.

MALMÖ STADS ÅRSBOK. Årg. 28 (1940). Malmö 1941.

MOLIN, A. Svensk arbetslagstiftning. 4 uppl. Sthlm 1941.

NORGE. Selskapet for Norges vel.
Undersökelser over jordbrukets driftsforhold. Regnskapsresultater fra norske småbruk. Regnskapsår 8 (1939/40). Halden 1941.

ODHE, TH. Det ekonomiska livets mätare. Vad indexen berätta. 2 uppl. Sthlm 1941.

OSLO. Oslo trygdekassa.
Årsberetning. 28—30 (1938—40). Oslo 1941.

PERSSON, ERIC. Den svenska skogen skildrad i text och bilder. Under medverkan av . . . Sthlm 1940.

RIKSRÄKENSKAPSVERKET.
Budgetredovisning för budgetåret 1940/41. Sthlm 1941.

SCANIA-VABIS. 50 år i samfärdselns tjänst. Sthlm 1941.

SCHWEDEN 1941. Hrsg. von der Presseabteilung des Ministeriums des Äussern. Sthlm 1941.

SKATTEBETALARNAS FÖRENING.
Meddelanden. Sthlm 1941.
74. Skatteuppbördsfrågan.

SOOP, E. Löner och levnadskostnader. En kortfattad beskrivning av Socialstyrelsens levnadskostnadsindex och dess användning som norm för rörliga lönetillägg. Sthlm 1941. (Landsorganisationens skriftserie. 57.)

STARLAND, H. Arbetsplatsens skyddsfrågor. En orientering rörande arbetarskyddslagen och dess tillämpning. Sthlm 1941.

STATENS INSTITUT FÖR FOLKHÄLSAN. Dess tillkomst, organisation och lokaler jämte berättelse över verksamheten budgetåret 1940/41. Sthlm 1941.

STATENS JÄRNVÄGARS PUBLIKATIONER.
Teknisk-ekonomisk redogörelse för banavdelningens verksamhet år 1940. Sthlm 1941.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1941. Sthlm 1941.
32. Strafflagberedningens utlåtande med förslag till lagstiftning angående åtgärder mot homosexualitetens samhällsfarliga yttringar. Avg. d. 3 nov. 1941. (Ju.)
33. Betänkande och förslag angående förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning vid statens järnvägar. Del 2. Distriktskanslierna. Del. 3. Trafikavdelningen. Avg. i juli 1940 och okt. 1941 av 1938 års personalkommission vid statens järnvägar. (K.)

STOCKHOLMS KOOPERATIVA BOSTADSFÖRENING.
SKB 25 år. Från hemlöshet och nödbarack mot idealhemmet. Red.: *A. Aronsson & H. Vahlberg.* Sthlm 1941.

STOCKHOLMS STADS BYGGNADSNÄMND.
Årsberättelse. Årg. 25 (1940). Sthlm 1941.

STOCKHOLMS STADS STATISTIK. Sthlm 1941.
1. Årsbok.
Statistisk årsbok för Stockholms stad. 72 (1941).
3. Hälso- och sjukvård. 1.
Stockholms stads hälsovård. 63 (1940). Berättelse.
4. Fattigvård.
Stockholms stads fattigvård. 68 (1939). Berättelse.

STÄDTESTATISTIK, Die, in einigen Ländern Europas. Artikelreihe. 1. Budap. 1941. (Veröffentlichungen der ungarischen statistischen Gesellschaft. 15.)

SVENSKA BANKFÖRENINGEN.
Skrifter. Sthlm 1941.
71. Berättelse angående det ekonomiska läget av Svenska bankföreningens styrelse avg. till ordinarie bankmötet d. 31 okt. 1941.

VART skall jag taga vägen med mina bekymmer? En social vägvisare. Sthlm 1941.

ÅBO.
Statistisk årsbok för Åbo stad. 25 (1940). Åbo 1940.

Nytillkommen tidskrift.

Svenska familjevärnet. Medlemsblad för Riksförbundet svenska familjevärnet. Sthlm.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 16 november—15 december 1941 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
877.	K. kung. ang. tjänstgöringstiden för personalen vid statens järnvägars tågfärjor med hjälpfartyg	14 nov.
886.	K. medicinalstyrelsens förnyade kung. ang. fastställande av den myckenhet av radioaktiva ämnen, å vilken lagen den 6 juni 1941 (nr 334) om tillsyn å radiologiskt arbete m. m. skall äga tillämpning	4 »
888.	K. kung. ang. inventering av landets förråd av vissa livsmedel m. m.	21 »
889.	K. förordn. om undantag beträffande hönsägg från skatteplikt enligt förordn. den 18 december 1940 (nr 1000) om allmän omsättningsskatt	28 »
894.	K. kung. ang. pristillägg för mjölk m. m.	28 »
898.	K. kung. ang. ändring i kung. den 22 nov. 1929 (nr 369) med särskilda föreskrifter i anledning av lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar	5 dec.
900.	K. kung. ang. reglering av handeln med färsk sill	5 »
902.	K. kung. ang. straff i vissa fall för olovligt förvärv av ransonerad vara m. m.	5 »
904.	K. reglemente ang. familjepension för efterlevande till präster (familjepensionsreglementet för prästerskapet)	28 nov.
910.	K. kung. om vad iakttagas skall i avseende å införandet av familjepensionsreglementet för prästerskapet och i anledning av prästerskapets änke- och pupillkassas upphörande (de särskilda familjepensionsbestämmelserna för prästerskapet)	28 »
922.	K. kung. ang. beslag å samt reglering av handeln med potatismjöl m. m.	5 dec.
925.	Lag om reglering av förbrukning av elektrisk kraft och gas	12 »
926.	K. kung. med förordnande jämlikt 1 § lagen den 12 december 1941 (nr 925) om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas	12 »

Sakregister till årgången 1941.

(Siffrorna inom parentes angiva häftets nummer.)

Arbetarskydd. Tillsyn å radiologiskt arbete (inför 1941 års lagtima riksdag): s. 701 (8).

Arbetsavtal. Ny uppgörelse om indexreglerade arbetslöner (ramavtal): s. 9 (1).

Arbetsbyrån, Internationella. Internationella arbetsbyråns nuvarande verksamhet: s. 272 (3).

Arbetsfred, se *Arbetslöner.*

Arbetsförmedling, Sveriges offentliga, år 1940: s. 296 (3); *månadsstatistik* (tabeller): 1940, dec.: s. 79 (1); 1941, jan.: s. 202 (2); febr.: s. 318 (3); mars: s. 428 (4); april: s. 526 (5); maj: s. 608 (6); juni: s. 673 (7); juli: s. 759 (8); aug.: s. 816 (9); sept.: s. 884 (10); okt.: s. 949 (11); nov.: s. 1030 (12).

Den privata arbetsförmedlingen under år 1940: s. 506 (5).

Arbetsförmedlingen för folkhögskollärare: s. 880 (10).

Instruktionskurs för arbetsförmedlingstjänstemän: s. 754 (8).

Inventering av arbetskraft inom industri och hantverk: s. 293 (3).

Överflyttning av ungdom från Västernorrlands län: s. 294 (3).

Övergångsbestämmelserna till lagen om privat arbetsförmedling (vid 1940 års urtima riksdag): s. 3 (1).

Se även *Arbetslöner, Yrkesrekrytering.*

Arbetsgivareföreningen, Svenska, år 1940: s. 583 (6).

Arbetsinställelser i Sverige åren 1939 och 1940: s. 1010 (12).

Arbetskonferensen. Internationella arbetskonferensen i New York: s. 793 (9).

Arbetslagstiftning. Socialstyrelsens yttrande över ifrågasatt ändring av lagen om semester: s. 913 (11).

Arbetslöner. Lönenivån år 1940 och löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m.: s. 589 (6).

Lönesumman inom industri och handel m. m.: år 1940, fjärde kvart.: s. 188 (2); 1941, första kvart.: s. 424 (4); andra kvart.: s. 755 (8); tredje kvart.: s. 881 (10).

Anställnings- och lönevillkor för arbetsförmedlingspersonal: s. 295 (3).

Inkomstförhållandena för byggnadsarbetare 1938—1939: s. 136 (2).

Socialstyrelsens yttrande angående stadsbudstaxan i Stockholm: s. 796 (9).

Danmark. Reglering av arbetslönerna: s. 273 (3). — Särskilt prisindex för arbetslönernas reglering: s. 1004 (12).

Finland. Regeringsuttalande om arbetsfreden och lönefrågan: s. 275 (3).

Se även *Arbetsavtal, Jordbruk, Skogsarbete, Statstjänstemän, Vägarbetare.*

Arbetslösheten inom fackförbunden under år 1940: s. 312 (3).

Arbetslösheten inom fackförbunden (tabeller): 1940, 30 nov.: s. 87 (1); 31 dec.: s. 210 (2); 1941, 31 jan.: s. 326 (3); 28 febr.: s. 486 (4); 31 mars: s. 534 (5); 30 april: s. 616 (6); 31 maj: s. 681 (7); 30 juni: s. 767 (8); 31 juli: s. 824 (9); 31 aug.: s. 892 (10); 30 sept.: s. 957 (11); 31 okt.: s. 1039 (12).

Hjälpsökande arbetslösa enligt statens arbetsmarknadskommission (tabeller): 1940, dec.: s. 89 (1); 1941, jan.: s. 212 (2); febr.: s. 327 (3); mars: s. 438 (4); april: s. 536 (5); maj: s. 618 (6); juni: s. 683 (7); juli: s. 769 (8); aug.: s. 826 (9); sept.: s. 894 (10); okt.: s. 959 (11); nov.: s. 1041 (12).

Erkända arbetslöshetskassor år 1940: s. 498 (5).

Angående behörighet för personer, som åtnjuta daghjälp från erkänd arbetslöshetskassa, att hänvisas till beredskapsarbete: s. 423 (4).

Den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringens förmåner utökas: s. 629 (7).

Extra förmåner för vissa arbetslösa som antaga betarbete: s. 880 (10).

Föreningarna för arbetslöshetens bekämpande bilda landsförbund: s. 848 (10).

Förslag till ändringar i lagstiftningen om erkända arbetslöshetskassor: s. 145 (2).

Hyreshjälp till medlem av erkänd arbetslöshetskassa: s. 671 (7).

Hyreshjälp under arbete med betakötsel: s. 525 (5).

Inventering av arbetsobjekt för arkivarbeten: s. 78 (1). — Nya bestämmelser för arkivarbeten: s. 671 (7).

Kursverksamheten för arbetslösa: s. 524 (5).

Ledamöter för åren 1941—1943 i nämnden för den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen: s. 373 (4).

Permitteringsregister: s. 78 (1).

Ändring i vissa delar av förordningen den 15 juni 1934 om erkända arbetslöshetskassor (vid 1941 års lagtima riksdag): s. 698 (8).

Ändringar i lagstiftningen angående den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen: s. 293 (3).

Danmark. Dansk arbetslöshetsstatistik: s. 374 (4). — Ändrade grunder för arbetslöshetsstatistiken: s. 849 (10).

Finland. Arbetslösheten bland intellektuella arbetare hösten 1940: s. 274 (3).

Kanada. Arbetslöshetsförsäkring: s. 378 (4).

Arbetslöshetsförsäkring, se *Arbetslösheten.*

Arbetsmarknaden våren 1941: s. 597 (6); hösten 1941: s. 1016 (12).

Arbetsmarknaden enligt arbetsförmedlingarnas rapporter: 1940, dec.: s. 72 (1); 1941, jan.: s. 180 (2); febr.: s. 287 (3); mars: s. 418 (4); april: s. 517 (5); maj: s. 600 (6); juni: s. 665 (7); juli: s. 748 (8); aug.: s. 805 (9); sept.: s. 874 (10); okt.: s. 942 (11); nov.: s. 1019 (12).

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission: s. 78 (1); s. 186 (2); s. 293 (3); s. 423 (4); s. 523 (5); s. 606 (6); s. 670 (7); s. 753 (8); s. 810 (9); s. 879 (10); s. 947 (11); s. 1025 (12).

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet: 1940, dec.: s. 75 (1); 1941, jan.: s. 183 (2); febr.: s. 290 (3); mars: s. 421 (4); april: s. 520 (5); maj: s. 603 (6); juni: s. 667 (7); juli: s. 750 (8); aug.: s. 808 (9); sept.: s. 877 (10); okt.: s. 944 (11); nov.: s. 1022 (12).

Sysselsättningen inom industri och handel m. m. enligt uppgifter från arbetsgivarna (månadsstatistik): 1940, dec.: s. 83 (1); 1941, jan.: s. 206 (2); febr.: s. 322 (3); mars: s. 432 (4); april: s. 530 (5); maj: s. 612 (6); juni: s. 677 (7); juli: s. 763 (8); aug.: s. 820 (9); sept.: s. 888 (10); okt.: s. 953 (11); nov.: s. 1034 (12).

Anställande och entledigande av arbetskraft (tabeller): 1940, dec.: s. 86 (1); 1941, jan.: s. 209 (2); febr.: s. 325 (3); mars: s. 435 (4); april: s. 533 (5); maj: s. 615 (6); juni: s. 680 (7); juli: s. 766 (8); aug.: s. 823 (9); sept.: s. 891 (10); okt.: s. 956 (11); nov.: s. 1038 (12).

Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1941 (tabeller): s. 92 (1); s. 215 (2); s. 330 (3); s. 441 (4); s. 539 (5); s. 621 (6); s. 686 (7); s. 772 (8); s. 829 (9); s. 897 (10); s. 962 (11); s. 1044 (12).

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 1940, nov.—dec.: s. 79 (1); 1940, dec.—1941, jan.: s. 202 (2); 1941, jan.—febr.: s. 318 (3); febr.—mars: s. 428 (4); mars—april: s. 526 (5); april—maj: s. 608 (6); maj—juni: s. 673 (7); juni—juli: s. 759 (8); juli—aug.: s. 816 (9); aug.—sept.: s. 884 (10); sept.—okt.: s. 949 (11); okt.—nov.: s. 1030 (12).

Angående uppskov för gengasutbildade verkmästare m. fl.: s. 423 (4).

Anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.: s. 607 (6).

Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen den 22 okt. och 30 nov. 1941: s. 1027 (12).

Inventeringen av skogsbrukets arbetskraft den 6 augusti 1941: s. 812 (9).

Omskolning av arbetskraft för verkstadsindustrin: s. 424 (4).

Statsbidrag till lägerkurser (för att tillföra jordbruket arbetskraft): s. 524 (5).

Uppgiftsskyldighet beträffande nyanställning av arbetskraft vid vissa statliga arbeten m. fl.: s. 525 (5).

Amerikas förenta stater. Arbetsmarknadsläget våren 1941: s. 587 (6).

Storbritannien. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder: s. 376 (4).

Se även *Arbetstjänst, Skogsarbete.*

Arbetsmarknadskommissionens medelsbehov för budgetåret 1941/42: s. 523 (5).

Arbetsorganisationen, Internationella. Konferens och styrelsesammanträden i New York: s. 914 (11).

Arbetstiden. Arbetstid och sysselsättning inom näringslivet i november 1940: s. 191 (2).

Arbetstidsfrågor vid 1941 års lagtima riksdag: s. 699 (8).

Övertidsarbetets betydelse för arbetstagaren: s. 569 (6).

Övertidsarbetets omfattning inom industri m. m. under år 1938: s. 449 (5).

Amerikas förenta stater. Åttatimmarslagen delvis upphävd: s. 850 (10).

Storbritannien. Övertidsarbetet inom den engelska verkstadsindustrin: s. 377 (4).

Arbetstjänst. Lagen om tjänsteplikt m. m. (inför 1941 års lagtima riksdag): s. 698 (8).

Arkivarbeten, se *Arbetslösheten.*

Avbetalningsköp. Amerikas förenta stater. Åtgärder mot avbetalningsköp: s. 798 (9).

Barnavård. Samhällets barnavård år 1937: s. 36 (1).

Barnbidrag, se *Befolkningsfrågor.*

Befolkningsfrågor. Befolkningsutvecklingen: 1940, tredje kvart.: s. 53 (1); fjärde kvart.: s. 384 (4); 1941, första kvart.: s. 642 (7); andra kvart.: s. 799 (9); tredje kvart.: s. 1006 (12).

Framställning i befolkningsfrågan: s. 367 (4). — Sakkunniga i befolkningsfrågan: s. 796 (9).

Australien. Ny ordning för barnbidrag: s. 480 (5).

Finland. Förslag i befolkningsfrågan: s. 375 (4).

Frankrike. Enhetligt familjeunderstöd för löntagare med barn: s. 479 (5).

Tyskland. Statliga bidrag till flerbarnsfamiljer: s. 276 (3).

Besparing, offentlig, se *Kristidsåtgärder.*

Betarbete, se *Arbetslösheten.*

Bostadsfrågor inför 1940 års urtima riksdag: s. 3 (1); inför 1941 års lagtima riksdag: s. 702 (8).

Bostadsförhållanden. Bostadsmarknaden i rikets städer: omkring den 1 april 1941: s. 494 (5); inför oktoberflyttningen 1941: s. 719 (8); vid oktoberflyttningen 1941: s. 917 (11).

Bostadsreserven den 15 november 1940, I: s. 14 (1); II: s. 267 (3).

Hyresförhållandena för vissa tjänstemän under hyresåret 1939/40: s. 360 (4).

Hyresräkningen år 1939, I: s. 101 (2); II: s. 256 (3).

Socialstyrelsens anvisningar rörande viss gottgörelse på grund av bränsleransonering: s. 718 (8).

Socialstyrelsens nya bränsleklausul: s. 372 (4).

Socialstyrelsens utlåtande rörande bostadsförsörjning för barnrika familjer: s. 847 (10).

Finland. Bostadsförhållandena i Finlands städer år 1938: s. 47 (1).

Se även *Sjömansyrket.*

Bostadsföreningar, se *Kooperation.*

Bostadsförsörjning, se *Bostadsförhållanden.*

Bränsleklausul, se *Bostadsförhållanden.*

Bränsleransonering, se *Bostadsförhållanden.*

Brännvedsförsörjning, se *Arbetsmarknaden.*

Byggnadsarbetare, se *Arbetslöner.*

Byggnadskostnader, se *Byggnadsverksamheten.*

Byggnadsverksamheten i Sverige år 1940: s. 727 (8).

Byggnadsverksamheten i vissa större städer år 1940: s. 160 (2); under första kvart. 1941: s. 489 (5); under andra kvart. 1941: s. 722 (8); under tredje kvart. 1941: s. 921 (11).

Byggnadskostnadernas utveckling 1939—1941: s. 372 (4); s. 916 (11).

Byggnadskostnadsutredningen: s. 133 (2).

Indexberäkningar rörande byggnadskostnadernas utveckling 1939—1940: s. 30 (1).

Socialstyrelsens utlåtande angående 1940 års byggnadskostnadssakkunnigas betänkande: s. 243 (3).

Finland. Krigsskador å byggnader och bostäder: s. 51 (1).

Dyrortsgruppering. Förslag om ny dyrortsgruppering: s. 339 (4).

Prisinsamling för undersökning av levnadskostnaderna å olika orter: s. 580 (6).

Undersökning av de lokala olikheterna i levnadskostnaderna år 1941 (vid 1941 års lagtima riksdag): s. 715 (8).

Tyskland. En ny dyrortsgruppering?: s. 915 (11).

Familjebidrag, se *Försvarsberedskap.*

Familjeunderstöd, se *Befolkningsfrågor.*

Fattigvården år 1938: s. 157 (2); år 1939: s. 277 (3).

Fattigvårdens understödsverksamhet: s. 837 (10).

Se även *Folkpensioneringen.*

Flyktingar. Norge. Hjälp åt flyktingar från krigshärjade distrikt: s. 51 (1).

Folkpensioneringen åren 1938 och 1939: s. 584 (6).

Folkpensionärerna och fattigvården: s. 43 (1).

Förslag om dyrtidstillägg åt vissa folkpensionärer m. fl. (jämte socialstyrelsens utlåtande): s. 39 (1).

Utlåtande över förslag om dyrtidstillägg å folkpensioner: s. 797 (9).

Fylleriförseelser och spritsmuggling: 1940, fjärde kvart.: s. 175 (2); 1941, första kvart.: s. 514 (5); andra kvart.: s. 732 (8); tredje kvart.: s. 939 (11).

Föreningsrätt. Förhandlingsberättigade föreningar av statstjänstemän: s. 911 (11).

Förhandlingsrätt för kommunaltjänstemän: s. 477 (5).

Registrerade föreningar enligt förenings- och förhandlingsrättslagen: s. 1012 (12).

Författningar rörande sociala frågor: s. 98 (1); 220 (2); 336 (3); 379 (4); 480 (5); 588 (6); 692 (7); 778 (8); 834 (9); 902 (10); 968 (11); 1050 (12).

Försvarsberedskap. Frågor angående försvarsberedskap inför 1941 års lagtima riksdag: s. 706 (8).

Förslag angående soldatvårdens organisation: s. 1004 (12).

Förslag om dyrtidstillägg å familjebidrag m. m. för värnpliktiga: s. 187 (2).

Förslag till lag med vissa bestämmelser om livförsäkring m. m. vid krig (vid 1940 års urtima riksdag): s. 4 (1).

Förslag till ny luftskydds- och utrymningslagstiftning: s. 523 (5).

Lag om värnpliktslån (vid 1940 års urtima riksdag): s. 4 (1).

1941 års krigsfamiljebidragskommitté: s. 754 (8).

Nya bestämmelser om krigsfamiljebidrag vid sjukdom: s. 755 (8).

Samordning av beredskapsåtgärder: s. 186 (2); s. 670 (7).

Semester för viss militär tjänstgöring m. m. (inför 1941 års lagtima riksdag): s. 699 (8).

Ändringar i bestämmelserna rörande krigsfamiljebidrag: s. 606 (6).

Hyreshjälp, se *Arbetslösheten.*

Hyresräkning, se *Bostadsförhållanden.*

Industrin. Arbetskraften i industrin år 1939: s. 643 (7).

Intellektuella arbetare, se *Arbetslösheten.*

Jordbruk. Arbetartillgång och arbetslön inom jordbruket år 1940: s. 481 (5).

Jordbruksräkningen år 1937: s. 474 (5).

Kastrering, se *Socialvård.*

Kollektivavtal i Sverige åren 1939 och 1940: s. 1007 (12).

Kollektivavtalen under fjärde kvart. 1940 och första kvart. 1941: s. 385 (4); under andra kvart. 1941: s. 640 (7); under tredje kvart. 1941: s. 851 (10).

Kommunaltjänstemän, se *Föreningsrätt.*

Konjunkturinstitutet. Konjunkturläget våren 1941: s. 633 (7).

Kooperation. Bostadsföreningar i Sverige vid årsskiftet 1939/1940: s. 637 (7).

Kooperativa förbundets och anslutna föreningars verksamhet år 1940: s. 478 (5).

Krigsskador, se *Byggnadsverksamheten.*

Kristidsåtgärder. Arbetskraft till nödfoderinsamlingen: s. 753 (8).

Förslag om standardisering av konsumtionsmjölkens fettinnehåll (vid 1940 års urtima riksdag): s. 5 (1).

Prisrabatterande åtgärder på jordbrukets område (vid 1941 års lagtima riksdag): s. 714 (8).

Åtgärder för tillvaratagande av bär, frukt och trädgårdsprodukter: s. 636 (7).

Ökning av fiskkonsumtionen: s. 637 (7).

Danmark. Förslag om offentlig bespisning: s. 156 (2).

Kristillägg, se *Statstjänstemän.*

Landsorganisationen i Sverige år 1940: s. 373 (4).

LO:s tolvte kongress: s. 794 (9).

Levnadskostnader 1941, den 1 jan.: s. 58 (1); den 1 april: s. 404 (4); den 1 juli: s. 649 (7); den 1 okt.: s. 860 (10).

Hotell- och restaurangprisernas stegring från år 1929 till september år 1941: s. 1001 (12).

Inköpsvanor i svenska stadsfamiljer: s. 905 (11).

Livsmedelsförbrukningens förändringar inom stadshushållen år 1940: s. 223 (3). — Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll: 1940, fjärde kvart.: s. 54 (1); 1941, första kvart.: s. 390 (4); andra kvart.: s. 739 (8); tredje kvart.: s. 934 (11).

Livsmedelskonsumtionen inom hushåll på landsbygden fjärde kvart. 1940: s. 547 (6).

Utvidgad hushållsbudgetundersökning: s. 909 (11).

Jämförelser mellan livsmedelskostnaderna i olika länder: s. 789 (9).

Storbritannien. Hushållsutgifternas fördelning i England före kriget: s. 585 (6).

Se även *Dyrortsgruppering.*

Litteraturöversikt: s. 93 (1); 216 (2); 331 (3); 442 (4); 540 (5); 622 (6); 687 (7); 773 (8); 830 (9); 898 (10); 963 (11); 1045 (12).

Livförsäkring, se *Försvarsberedskap.*

Livsmedelskonsumtion, se *Levnadskostnader.*

Livsmedelskontroll. Framställning och införsel av vitaminiserade livsmedel (vid 1941 års lagtima riksdag): s. 715 (8).

Sakkunnigeförslag om kvalitetsbestämmelser för livsmedel: s. 795 (9).

Livsmedelskostnaderna 1941, den 1 febr.: s. 176 (2); den 1 mars: s. 285 (3); den 1 maj: s. 515 (5); den 1 juni: s. 595 (6); den 1 aug.: s. 746 (8); den 1 sept.: s. 800 (9); den 1 nov.: s. 940 (11); den 1 dec.: s. 1014 (12).

Livsmedelspriser. Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1940: s. 282 (3).

Luftskyddslagstiftning, se *Försvarsberedskap.*

Länsarbetsnämnder. Konferens med länsarbetsnämnderna: s. 811 (9).

Moderskapsskydd. Mödrahjälpen under år 1940: s. 582 (6).

Konferens i Stockholm med mödrahjälpsnämnderna: s. 991 (12).

Ändrade bestämmelser i förordningen om

moderskapspenning (vid 1940 års urtima riksdag): s. 8 (1).

Ändrade bestämmelser i mödrahjälpsförordningen (vid 1940 års urtima riksdag): s. 6 (1).

Mödrahjälp, se *Moderskapsskydd.*

Nykterhetsfrågor inför 1941 års lagtima riksdag: s. 707 (8).

Besparingsförslag rörande länsnykterhetsnämnderna och rusdrycksförsäljningen (socialstyrelsens utlåtande): s. 911 (11).

Förslag om nedsatt spritdryckstilldelning och andra nykterhetsfrämjande åtgärder (socialstyrelsens utlåtande): s. 717 (8).

Skärpta åtgärder i fråga om rusdrycksförsäljningen (socialstyrelsens utlåtande): s. 351 (4).

Nödfoderinsamling, se *Kristidsåtgärder.*

Olycksfall i arbete år 1938: s. 802 (9).

Omsättningsskatt. Förordning om allmän omsättningsskatt (vid 1940 års urtima riksdag): s. 4 (1).

Storbritannien. Omsättningsskatt i England: s. 377 (4).

Partiellt arbetsföra, se *Socialvård.*

Prisrabattering, se *Prisreglering.*

Prisreglering. Förslag om prisrabattering å bränsle för mindre bemedlade (socialstyrelsens utlåtande): s. 582 (6).

Prisregleringslag (vid 1941 års lagtima riksdag): s. 713 (8). — Socialstyrelsens utlåtande över utkast till ny prisregleringslag: s. 272 (3).

Utjämning av marknadspriserna å vissa förnödenheter (vid 1941 års lagtima riksdag): s. 714 (8).

Norge. Den norska prisregleringspolitiken: s. 585 (6).

Ramavtal, se *Arbetsavtal.*

Ransoneringsåtgärder, Nya: s. 50 (1); s. 371 (4).

Livsmedelsransoneringen under andra krisåret: s. 781 (9).

Se även *Bostadsförhållanden.*

Riksdagen. Sociala frågor vid 1940 års urtima riksdag: s. 3 (1); vid 1941 års lagtima riksdag: s. 695 (8).

Rusdrycksförsäljning, se *Nykterhetsfrågor.*

Semester, se *Arbetslagstiftning, Försvarsberedskap.*

Sjukförsäkring. De erkända sjukkassornas verksamhet åren 1933—1938: s. 151 (2).

Rekryteringen till de erkända sjukkassorna: s. 149 (2).

Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1940: s. 507 (5).

Sjömansyrket. Arbetstillgång under år 1940: s. 199 (2).

Utredning rörande bostäderna å svenska fartyg (beslut vid 1941 års lagtima riksdag): s. 702 (8).

Skogsarbete. Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1940/1941: s. 380 (4).

Inventering av skogsbrukets arbetskraft: s. 753 (8) och s. 880 (10).

Särskilda förmåner för icke yrkesvan arbetskraft, som anställes i skogsarbete: s. 670 (7).

Särskilda åtgärder för arbetskraft till skogen: s. 810 (9).

Utökade förmåner för ovana skogsarbetare: s. 879 (10).

Överföring av arbetskraft från beredskapsarbete till skogsarbete: s. 753 (8).

Skyddshem, se *Ungdomsvård.*

Socialförsäkring inför 1941 års lagtima riksdag: s. 709 (8).

Sociallagstiftning. Danmarks sociala lagstiftning 1891—1941: s. 848 (10).

Socialpolitik. Finland. Socialpolitik under och mellan krigen: s. 840 (10).

Socialstatistik. Den svenska socialstatistikens organisation: s. 971 (12).

Socialvård inför 1941 års lagtima riksdag: s. 711 (8).

Ny lag om sterilisering (vid 1941 års lagtima riksdag): s. 711 (8).

Nya utredningsförslag rörande sysselsättandet av partiellt arbetsföra (socialstyrelsens utlåtande): s. 847 (10).

Socialstyrelsens utlåtande över förslag till lag om kastrering: s. 913 (11).

Amerikas förenta stater. Fördelning av överskottsproduktionen genom inköpsmärken till behövande: s. 850 (10).

Tyskland. De begränsat arbetsföras, särskilt de blindas utbildning och sysselsättning: s. 994 (12).

Soldatvård, se *Försvarsberedskap.*

Spritdryckstilldelning, se *Nykterhetsfrågor.*

Stadsbudstaxa, se *Arbetslöner.*

Statstjänstemän. Förslag till kristillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst (vid 1940 års urtima riksdag): s. 3 (1).

Revision av tjänsteförteckningen för allmänna civilförvaltningen: s. 638 (7).

Se även *Föreningsrätt.*

Sterilisering, se *Socialvård.*

Tjänsteförteckning, se *Statstjänstemän.*

Ungdomsarbetslöshet, se *Arbetsförmedling.*

Ungdomsvård. Finland. De finska skyddshemmen under kriget: s. 11 (1).
Utlänningar i Sverige: s. 168 (2); s. 509 (5); s. 733 (8); s. 927 (11);
Ut- och invandring. Utvandringen till främmande världsdelar år 1940: s. 166 (2).
Verkstadsskolor, se *Yrkesutbildning.*
Vägarbetare. Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1941: s. 853 (10).
Värnpliktslån, se *Försvarsberedskap.*
Värntjänstutbildning för skolungdom: s. 155 (2).
Yrkesorientering. Att välja yrke: s. 423 (4).
Yrkesrekrytering. Tyskland. Yrkesrekryteringen: s. 52 (1).
Yrkesutbildning. Centrala verkstadsskolor m. m. (inför 1941 års lagtima riksdag): s. 700 (8).
Återuppbyggnad. Finland. Återuppbyggnadsarbetet: s. 465 (5).